

**HOMERI ... ILIAS.
PER LAURENTIUM
VALLAM LATIO
DONATA**

Homerus, Lorenzo Valla

HOMERI

POETARVM

OMNIVM PRIN-

CIPIS

*

ILIAS

PER

LAVRENTIVM VALLAM

LATIO DONA-

TA.

*

VIRTYE DVCE,

COMITE FORTVNA.

LVGDVNI APVD SEB.

GRYPHIVM,

1541.

I L I A D O S

H O M E R I C A E

L I B E R P R I =

M V S .

*

Laurentio Vallensi interprete.

C R I P T V R V S ego
quantā exercitibus Graijs cla-
dem excitauerit Achillis furēs
indignatio, ita, ut passim aues
stræq; cadaueribus heroum ac
principū pascerentur: te Cal-
liope, uosq; aliæ sorores sacer-
musarum chorus, quarum hoc
munus est proprium, & que
uatibus præsidetis, inuoco: oroq; , ut hæc me edoceatis
quæ mox docere ipse alios possim. Primum, quæ nã origo
indignationis ac materia fuit? Nempe Achillis controuer-
sia cum summo Græcorum principe Agamemnone. Dein-
de, quis inter hos deus controuersia excitauit? Apollo Io-
uis & Latonæ filius. Postremo, quis Graios ipsos eò cala-
mitatis ob hæc indignationē deuenire permisit? Iouis deo-
rum summi uoluntas atque consilium. Hæc igitur, quomo-
do gesta sunt, latius exequamur. Controuersia autem in-
ter Agamemnonem atque Achillem, hinc originem sum-
psit, Apolline præbente materia: Erat eiusdem dei sacer-
dos quidam ex Chrysa insula, & ipse Chryses nomine,

unica iam adulta pater: quã & patriæ et patris nomine,
 Chryseidam appellauit. Hanc Græci, cum Thebas euertere
 rent, finitimaq; loca diriperent, captam, Agamemnoni, ut
 summo rege dignam, uel dono uel in suam portionẽ, obtu-
 lerunt. Vbi autẽ ad Troiam redierãt, non ita multo post,
 ecce pater Chryses cum ingentibus donis redimendæ fi-
 liæ gratia, præferens manu aureum sceptrũ, coronis Phœ-
 bi uittisq; redimitum, adiensq; Græcos principes, præci-
 pueq; Agamemnonem ac Menelaũ, huiusmodi illos uer-
 bis obsecrabit: Atridæ, uosq; alij Graij principes, sic uo-
 bis dij superi dent Troiam (ut optatis) euertere, & domũ
 uoti compotes redire, filiam unicam solum patris miseri
 solatium mihi reddite, accipientes hæc pro eius redemptio-
 ne precia: exhibituri quoque honorem ipsi Apollini, cuius
 ego sacerdos sum, cuiusq; hæc sunt quæ gero, ornamenta.
 Ad has preces uniuerſi proceres moti, iubent patri reddi
 puellam. æquũ enim esse ac pium, tanta pro redemptione
 dona afferentem audiri, nec sacerdotem Apollinis despe-
 ctum dimitti. Vnus autem Agamemnon longe secus &
 sensit, & dixit: conturbatus etiam tum sacerdotis oratio-
 ne, tum cæterorum assensu. Itaq; Tibi uero, inquit, dico
 senex, ac prædico, ne comitas ut aut nunc iterũ, aut post-
 hac aliàs te apud has naues obuium habeam: alioqui pa-
 rum tibi proderunt scepra ista, deiq; laureolæ. Hæc ego,
 ne erres, non prius à me distraham, quam procul hinc à
 sua in mea patria apud Argos, ac domi meæ senuerit, te-
 xendæ telæ incumbens, & in meo thoro cubans. Abi igitur
 hinc quamprimum à conspectu meo nec me, si redire
 incolumis uis, irritare pergas. Hæc cum audisset senex, nõ
 mediocriter conterritus est: protinusq; à castris se recepit

taciturnus

Chryseis capi-
tur.

gome tr
capitis
oratum

Chryse ora-
tio.

coronæ

proceres
moti

coronæ

taciturnus ac mœstus. Deinde cū procul à nauibus abisset,
 luctu grauis, Apollinem his uocibus comprecatus est: Chryses ad A-
pollinem. Apollo Iouis ac Latonæ clara progenies, Apollo Smyn-
 theu, Apollo quem argenteo arcu præpotētem colūt, qui
 Chrysam, qui Cillam, qui Tenedum incolunt, si quando
 grata iucundaq; fuere mea ædificia, mea festa, mea solē-
 nia, tauris caprisq; rite immolatis, audi nunc precantē sa-
 cerdotem tuum: misero patri gratificare, quod postulat.
 Immitte tua tela in Graios exercitus, ut luant mihi pœnas
 pro tot lachrymis tantisq; mœroribus, quos mihi inuexe-
 runt. Hunc ita orantē Apollo audit, propereq; ab alto cœ-
 lo delapsus plenus irarum, noctiq; ipsi asimilis, resultanti-
 bus ob celeritatem descendens cum sono sagittis atq; ar-
 cu, quos ad tergum suspensos in pharetra gestabat, ad na-
 ues & castra se contulit: atque ab illis seorsum residens
 per nouem dies, totidemq; noctes, horrendo cum sono sa-
 gittas emittens: primum iumenta canesq; percussit, dein-
 de & homines: atq; ita percussit, ut quotidie cateruatim
 in orgijs defunctorum corpora cremarentur. Decimo au-
 tem die, cum tantam cladem Pallas animaduerneret, miser-
 ta talis cōditionis eorum, quos singulari sollicitudine pro-
 sequeretur, Achilli dedit hanc mentem, ut de ea re ad sena-
 tum atque ad omne concilium Græcorum referret. Igitur
 huius uocatu, principum populiq; coctu coacto ac seden-
 te, Achilles surgēs, hanc habuit orationem: Achilles,
infecta re, quantum uideo, nos hinc frustrati spe domum
 reuertemur, si modo reuerti datum est, morte uitata. Nam
 uniuersos propè Graios iam partim bellum, partim pesti-
 lentia absumit. Quare consulendum censeo augurem
 quempiā, aut aruspicem, aut somniorū interpretem, si qui-

dem ipsa quoq; ab Ioue ostenduntur insomnia: qui nobis denunciet, tū causas irarū, quas in nos Phœbus tant opere exercet, seu qua indigne ferat uota sibi non persoluta, siue sacrificia nō rite facta, seu quid aliud: tū qua expiatione, num agnorū caprarumq; sacrificijs, ipsum placare possimus, ut à nobis, quam iniecit, pestilentia tollat. Hæc cū Achilles dixisset, resedissetq; , tum Calchas Thestoris filius surrexit, uir longe omnium ariolandi peritia, quam ab ipso Apolline didicerat, præstantissimus, atq; omnia cognita habens, quæ fuerūt, quæ sunt, quæ erunt: quæq; unum Græci ad Troiā uenientes, dignū putarūt cuius diuinationē suæ nauigationis ducē haberent. Hic igitur, ut erat prudēs, in hūc modū ad illos uerba fecit: Iubes Iouis amice Achilles hic pro cōcione causam irarū Apollinis promere. Ego uero promā illam quidem, tibiq; parebo, sed tu mihi sponde uiciissim, iurans sanctissimū in iurandū, te neq; lingua, neque manibus, si ob hoc ipsum in periculū uocer, mihi futurum. Certū enim habeo, maiorem in modū aduersus me indignaturū esse eum, cuius ceteri Græci & consilio acquiescunt, & imperio parent. Neq; uero mihi satis fuerit Achilles, si me hodie ab hoc discrimine uindices, nisi feceris id etiā deinceps. Nam iratus in inferiorē princeps, etsi cōtinet se in præsentiarū, dissimulata ad tempus indignatione, tamen offensæ meminit, quærēs assidue occasionem, donec animo suo satisfāciat, sumpto de homine supplicio. Quocirca Achilles, si me proloqui diuinationē uis, respōde an uelis possisq; Calchantē, & nunc & in posterū incolumē reddere. Cui respōdens Achilles, Noli, inquit, uereri Calchas. quicquid diuinationis animo tenes, profer in medium. Iuro tibi per Phœbū Apollinem, cuius oraculum

dicturus

Calchas uates.

Achilles Calchanti.

dicturus es, nemo me uiuo, quoad supra terras conficiar, tibi apud has naues ob hanc causam iniurias affert manus. nemo, inquam, Graiorum omnium, ne ipse quidem (si forte de eo locuturus es) Agamemnon, principum qui hic adsunt multo eminentissimus. Tum eximius augur Calchas, timore deposito: Nil horum, inquit, quae enumerata sunt, nobis Apollo successet, sed Chrysen sacerdotem suum iniuria contumeliaque esse ab Agamemnone affectum, cui filia reddita non est, praesertim precium pro redemptione offerenti. Eoque cladem hanc in nos immisit, immisurus etiam maiorem, nec antea finem mali facturus, quam patri filia reddatur, et reddatur sine precio, quonia redemptionem accipere nolimus, et ad eum cum donis eatur, quibus sacrificium fiat, quia cum donis huc uenientem repulimus. Ibi tum nostra expiatione, tum Chryse precibus Phœbi pacem consequemur. His dictis, Calchas resedit, Tum Agamemnon surgens, ipso ore atque uultu æstam irarum declarante, toruos atque ignibus similes in Calchantem primum intendens oculos, O uates, inquit, ominose mihi semper: nunquam bona, nunquam fausta Agamemnoni uaticinabere? quasi iuuet aduersa mihi denunciare et acerba, ut tui sis similis, ais mea causa Phœbium hanc in Græcos cladem excitasse, quod munera pro redemptione accipere, filiamque reddere patri excusauit. Nec seorsum me admones, sed palam in concione in inuidiam meam peroras. E quidem, ut ad uos reuertar Græcorum principes ceterique milites, fateor, amore puellae captus sum, unam cum illa domi uitam agere decreueram, utpote digniore quam mecum cubet, quam Clytemnestra uxor: quod facie, quod membris, quod ingenio ac moribus, quod denique muliebribus officijs atque operibus antecellit. Veruntamen si ita res

4 4 postulat,

Calchantis oratio.

Agamemnon in Calchantem.

postulat, præstatq; patri puellā reddi, reddatur. neq; enim
 is ego sum, qui malim populū perire, dum animo meo ob-
 sequar, quam incolumem esse. Sed uestra inuicem interest
 providere, ut hæc mihi iactura aliunde resarciatur atque
 pensetur, ne quod indignum est atque iniquum, solus ego
 ex omnibus (taceo quātus sum) fraudatus sim honore meo
 sublata puella (ut uidetis) quæ mihi ex præda cesserat in
 portionē. Tum Achilles excepit: Et quo tandē pacto ma-
 xime ac potētissime Agamemnon fieri potest, ut proceres
 Græcorum sarciant honorem tuum atq; compensent? Nā
 nec aliquid est, quod cōmune omnium sit, unde munerā-
rē te atq; honorare ualeamus. Et quæ ex direptionibus ur-
 bium inter duces militesq; distributa sunt, absurdum uide-
 tur retractari, & à singulis in medium collata, iterum ad
 distributionē uocari. Ceterū restitue tu quidem nunc istā
 deo puellam, quā ille restitui imperat: nos uero postea ce-
 teri reddituros tibi, si Iupiter annuat nostris manibus e-
 uerti Troiam, triplū & quadruplum pollicemur. Cui re-
 spondens Agamemnon, Noli, inquit, quāuis tam præstans
 sis fortissime, atq; istud quod ais persuadere. Siccine iubes
 me hanc patri reddere, ut tu honore tuo fruaris, ego sim
 fraudatus meo? Omnino nunc honorem meū Græci instau-
 rabunt, inuenientes quod plane iacturam meam emendet.
 Quod si isti grauabuntur aut differēt, ego ipse per me id
 agā: accedensq; ad quemcunq; mihi libuerit, eripiā ab eo
 quæcūq; mihi libuerit, siue Vlysses ille, siue Ajax, siue tu,
 siue alius quisquam sit. Certe quisquis erit, is stomachabi-
 tur sane scio: & licet stomachetur, sed hoc postea uideri-
 mus. Nūc autem deducatur festināter biremis: impositisq;
 idoneis in ea remigibus atq; hostijs, Chryseidam remittam-
 mus.

Achilles Aga-
 memnoni.

Agamemnon.

ait qd het
 ut orbi-
 et erant

remos
 agunt f

mus.

mus. Delecto insuper ex primoribus aliquo, cui commode
 hoc officium delegemus, aut Aiace, aut Idomeneo, aut
 Vlysse, aut te Achilles inter omnes immanissime, qui
 Apollinem in Græcos pestilētia grassantem, precibus sa-
 crificijsq; exores. Ad hunc Achilles truculento intuens
 aspectu, U' uir, inquit, ex dolo totus atq; imprudentia factus Achilles.
 ctus ac genitus, & quis tibi Græcorū posthac libens pa-
 reat, alacerq; aut in expeditiones eat, aut præliū capese-
 sat? Neq; uero ipse priuato in Troianos odio huc profre-
 ctus sum, pugnaturus in ultionem illatæ mihi ab illis iniu-
 ria, quod uel agros meos uastauerint, uel boum equorūq;
 armenta regno abegerint, cum tantum maris atq; terra-
 rum inter Phthiam Troiamq; interiectum sit. Tua tan-
 tum causa impudentissime mortaliū huc nauigamus, qui-
 cunq; tecum huc nauigauimus, ut tibi gratificaremur: ut
 communem iniuriam ulcisceremur, Menelai pariter &
 tuam. Horum tu canino uir aspectu, horum nullam ratio-
 nē habebis, eosq; pro nihilo putabis? Et quod per æriūnas
 belli manus meæ emcruerunt (nam in euertendis Troia-
 norum oppidis plus ego quàm ceteri & opera & ope-
 ris præstiti) quodq; mihi ab omnibus tributum est, id tu
 mihi te per te erepturum minaberis, cum tu semper multo
 plura quàm ego ex diuisione prædarum manubiarumq;
 sortiaris? Quippe maxima quæque portio ex omni præ-
 da partitione tua est, mea uero exigua, quod nihil à quo-
 quam pro laboribus meis extorqueo, nihil surripio, nihil
 exigo. Sed quantulumcūq; à ceteris ultro libeterq; deser-
 tur, eo cōtentus sum. Quapropter, quādoquidem ita age-
 re institutus, en domum atq; in Phthiam, quod multo mihi
 conducibilius est quàm hic manere, abeo. Neq; uero opi-

Agamemnon. *hor me ob denegatum honorem, hinc profecto magnas à te opes. ac diuitias adepturum. Tunc Agamemnon, Abi hinc, inqt, quàm maturrime, si tua uoluntas fert. nec enim, ut mea causa remaneas, orabo. Ne hoc expectes. Non eris mecum tu? Erunt alij complures, qui mihi, non uti tu facis, reuerentiã præstabunt. Erit certe, quod uidelicet præcipuum est, Iupiter optimus maximus. Tu uero, ut scias, inter omnes reges mihi es maxime inuisus, què nihil iuuat nisi pugna, nisi rixæ, nisi bella. Quòd autè singulari præter ceteros robore præditus es, id uero non tu tibi, sed dii dederunt. Abi igitur in patriam cū socijs: atque ibi inter tuos Myrmidonas, si uis, imperium exerce. nam te id facere inter alios atq; hoc loci, non licebit: ubi ego, qua sum dignitate atq; imperio, te nihili facio, prorsus contemno. ideoq; iratum te nec rogo ut maneas, nec taceo. Illud taxamen nūnitans prædixisse uolo, quemadmodū mihi Apollo aufert eam, quæ mihi sorte obtigerat, sic ego eam quæ tibi sorte obtigit, austram. Et ut Chryseidam à tabernaculo meo eductam, ad patrem nunc remittam, sic Bryseidam à tuo tabernaculo abducam, in meoq; collocabo: ut et tu intelligas, quanto opere ego te antecello, et ceteri posthac pari fronte mecum colloqui reformident, ac meis uel dictis uel factis se opponere. Hæc Agamemnon. Quibus Achilles Agamemnoni, *auditis ex candescēs, hæsitabat animo, utrum districto, quem ad latus habebat, gladio irruens terrefacto perturbatoq; confessu, Agamemnonem trucidaret, an iracūdiam cohiberet, doloriq; imperaret. Iamq; dum secū deliberat, gladium eduxerat. Sed Pallas protinus cælo delapsa, præsto fuit. Adierat nāq; ipsam Iuno, utq; huic rei opem ferret orauerat: siquidem ambos pari sollicitudine ac charitate**

tate prosequeretur. Hæc igitur ubi à tergo iuueni astitit, nulli alij conspicienda quam illi, rutilam eius comam manu prehendit. Ad cuius tactum aspectumq; expauescens Achilles, quæ respexisset, in deamq; oculos horribili quodam ardore suffusos intendisset, Pallada cõfestim esse cognouit: atq; ipsam compellans, ita inquit: Quid tandem huc magno Ioue sata uenisti? an ut ignominiam Agamemnonis conspicias, quam hoc ferro accepturus est, pro ea quam ego ab ipso accepi? Insolētissima enim huius superbia facit, ut ei statim offeram mortem, quam nequaquã poterit effugere: ita in ipsum iracundia incensus sum. Cui Pallas respondēs, Non ueni, inquit, à cœlo Achilles, ut te iratum in ultionem iniuriæ acceptæ erũpere uideam, sed ut iracundiam tuam compeſcam. Nec hoc mea tantũ spõte, uerum etiam Iunonis admonitu, quæ me, ut huc accurrerem, hortata est. siquidem utrunq; pari solitudine ac charitate prosequitur. Quare acquiesce nostro consilio, cohibe impetum animi, reconde gladiũ. Verbis tuam causam age, nõ ferro. Intra cõiicia irascere. hæc enim ultioni liceat. Atq; quo nobis facilius pareas, furoremq; mitiges, attende quid dicam: Aderit tempus (crede Palladi affirmanti) quando ille ad leniendã hanc offẽnsam, ultro tibi triplo plura ac triplo potiora defret dona. Tũ Achilles hæud illi aduersatus, Etsi, inquit, dea certũ iam mihi erat, de hoc homine supplicium sumere, uobis tamen quàm a se festibus obtemperare, non modo decentius est, sed etiam utilius. Qui enim uoluntati deorũ paret, hũc dij ipsi præcipue exaudiunt. Hæc dicens, ensẽ argenteo capulo in uaginam recõdidit. Pallas uero ipsa in cœlestes domos ad Iouem atque ad alios dæmones, se recepit. Nihilo tamen

chilles Aga-
mnoni.

minus Achilles Agamemnonem, non sedato iracundiae feruore, rursus maledictis aggreditur: Vino madens, caninum rictum, ceruinum cor habens, cui nunquam tantum animi fuit, ut uel cum toto exercitu armatus praelium inires, uel cum strenuis loca insidijs apta obsideres. Et sapis, illud optimum factu putans, ad tentoria manere, ac spoliare socios portione sua, si qui tibi contradicere audeant, rex populi deuorator. Quod sibi quibus praesides, aliqua essent indole Graecae ac masculae uirtutis, hodie profecto finem faceres iniurias nobis ac contumelias componendi. E quidem testor tibi, et ut ne quid dubites, quod est praecipuum, iusiurandum interponam, per hoc sceptrum Graiorum principum in iure populis dicundo, et in custodiendis ex Ioue legibus insigne: quod quemadmodum hoc postquam est sua arbore recisum, et manu artificis dolatum ac fabrefactum est, nunquam ramos proferet, nunquam frondes emittet, nunquam postremo reuiuiscet: sic nunquam Achillem Graiorum desiderium capiet, nec ulla horum necessitas adducet, quo ipsos ab homicidae Hectoris manibus confectos cripiam, ut tu tecum afflicteris, quod nullam eis open afferre possis: et tanto poenitentiae dolore rumparis, qui praestantissimum inter omnes Graeciae uiros, pro nihilo habendum tibi putasti. Haec cum dixisset, sceptrum ipsum aureis clauis distinctum, humi abiecit, ac resedit. Agamemnone autem et ipso pro se insanire incipiente, surrexit Nestor, Pyliorum et imperio et facundia longe princeps, cuius ex ore dulcior melle fluebat oratio, uir sapientia simul et annis grauis: siquidem tertiam iam aetatem hominum uiuebat: et cum multis qui iam decesserant, unam floruerat. Hic itaque ad illos, ut erat maturus, O indi-

Nestoris ora-

gnum

gnūm facinus, inquit, quāto mœrore ac luctu omnis Græcia afficietur, quāto gaudio Priamus cum filiis reliquisq; Troianis, quum nuncium acceperint, uos qui & consilio & armis ceteros antecellitis, digladiari, atq; seditionibus intestinis laborare: Sed acquiescite quæso uterq; consilij meis, qui utroq; uestrum natu sum grandior, cuius consilium nunquam à præstantioribus uiris quàm uos estis, repudiatum est. neq; enim tales uiros aut uidere mihi contingit, aut audire, quales illi fuerunt, cum quibus familiariter uixi, Piriuous, Dryas, Theseus, Cæneus, Exadius, Polyphemus, dijs immortalibus comparādi, nedum omnium mortalium fortissimi, & qui cum fortissimis Centauris montium incolis, acerrime belligerauerunt. Iis ergo procul usq; à Pylo euocatus, auxilio ueni, cumq; ipsis in bello uersatus sum, ita ut corporis & animi uiribus egregiam operam nauauerim aduersus eos, cum quibus nemo horum qui nunc uiuunt, auderet conferere manus. Quod si fortiores uobis sæpe me consulebant, libenterq; consilij obtemperabant meis, debetis & uos (erit enim ex amborum utilitate) admonenti mihi acquiescere. Igitur neq; tu Agamemnon potentia tua fretus, præripis huic puellam, quam Graij in honorem ei atque in partem prædæ dederunt: sed sine ipsum potiri quod suum est. Neq; tu Achilles uelut ex æquo cum rege contendere, cui ab ipso Ioue hæc, qualis nunquam alteri, collata dignatio est. Etsi tu corporis uiribus antestas, & dea matre es genitus, hic tamen potētiior est, quia in plures imperium obtinet. Quare tu quidem Agamemnon desine in hunc irasci, ego uero recōciliare ipsum precibus conabor, quippe qui maximus in prælijs est cæterorum Græcorum. Ad hunc respondens Agamemnon, Nestor, ait:

ait: Recte ista senex & uere commemoras. ceterum hic uir inter cunctos ulterius excellere, omnes uincere, omnibus dominari, omnibus imperare uult: qua spe, ut reor, frustrabitur. Nam si ei dii dederunt, ut omnibus in bello prestatet, num ideo ut omnibus probra ingerere posset, de-

Achilles. derunt? Ad quem Achilles, interpellato illius sermone, An, inquit, ego committerem, ut timidus & nullius precij uocer, si omnibus quæcunq; tu mihi iniunxeris, dicto audiens ero? Alijs tu, alijs imperato, non mihi. Nam ista spes te, ut reor, frustrabitur. Verum hoc, quod dicam, repone imis sensibus. Ego neq; tecum, neq; cum alio quopiam puellæ huius retinendæ gratia ad manus uocabor: quoniam quod eripitis, id mihi dono dedistis. Cæterarū autem rerū, quæ penes me sunt, nihil sane inuito me tolles. Quòd si uerbis meis fortasse nō credis, ut etiā isti cognoscāt, agedū experire, cuius statim cruor per lanceam qua te confodiam, decurret. Tandem quum huiusmodi inter se altercationibus dimicarent concilium solutum est. Et Achilles quidem cū Patroclo suo, alijsq; comitibus deducuntibus ad naues & ad tentoria sua redijt. Agamemnon uero deducta biremi, ac delectis uiginti remigibus, impositisq; unā cum uictimis adductam pulcherrimam Chryseidam in ea collocauit, Vlysse, qui biremi præesset, delecto. Quam ubi uidit abeuntem, ac uela facientem, iussit populus se purgare. Illi ob eam rem purgantes, & in mare purgamenta iacientes, pro se quisq; circa littus, Apollini sacrificabant, alius tauro, alius ariete, alius hirco. Omnia deinceps littora collucere, & ubique fumum hostiarum in cœlum tendentē serpere uideres. In qua procuratione cum cæteri Graij occupati sunt, Agamemnon adhuc hulceratum animum gerens,

rens, ut quod Achilli uerbo minatus erat, re ipsa declararet, Talihybiū atq; Eurybatem præcones, fideli in primis opera probatos sibi ministros uocat. atq; alloquens, ita inquit: Ad Achillis tentoria ite, & formosissimā Bryseidam manu prehensam abducite: quā si tradere recusaauerit, dicite illi meis uerbis, uenturum me cum ampliore manu, uiq; mulierem erepturum, cum ipsius ingenti formidine. Hæc cum audissent præcones tam præfracta mandata, haud libenter profecti sunt. Qui cum secundum litus ad tentoria nauesq; Myrnidonum uenissent, ostenderunt Achillem ante nauem tabernaculumq; suum sedentem. Quibus inspectis, nec ille horum aduentu latatus est, nec hi propius accedere & exponere mandata, aut omnino hiscere, ausi sunt. Stabant itaq; cū reformidantes uultū turbati regis, tum erubescentes tali apud eum fungi legatione. Hunc timorem & hæc uerecundiam loquēdi, id est, aduentus causam cum intellexisset, Saluete, inquit, præcones Iouis atq; hominum angeli, accedite propius. neq; enim uos mihi iniuriā facitis, iussi uenire: sed Agamemnon, qui uobis necessitatē ueniendi imposuit, mandans ut Bryseidam à me abducatis. Agedum nobilis Patrocle, educ ad hos puellam, eisq; trade ad Agamemnonem educendam. Hos autem ipsos uolo mihi cum apud immortales deos mortalesq; homines, tū uero apud ipsum, à quo missi sunt, immanissimū regem testes fore, si qua necessitas ingruat cæteris, ut usus mei sit: quo eos protegam in ultimum discrimen adductos, quandoquidem tam perditio consilio, ut præteritorum pariter & futurorum immemor, non prospiciat, qua ratione socij hic ad naues in bello non occidant. Hæc Achilles. Patroclus autem amico obtemperans,

Agamemnon ad
præcones.

Achilles præconibus.

Auferitur ab
Achille Bryseis.

temperans, e ductam è conclauī puellam, præconibus tradit. Illi accipientes, ad naues Agamemnonis deducebāt inuitam, mœstam, & ire penè recusantem. At Achilles erumpentibus lachrymis despectens ab aspectu ceterorum, solus ad oram spumantis maris resedit: atq; in ipsum late fusum pelagus intuens, manusq; tendens, matrem sæpius compellabat: Mater, quæ me hoc fâto genuisti, ut iuueni atque in ipso sit ætatis flore moriendum, spondebas tamen intra hoc breue tempus æui, Iouem mihi magnum decus esse tributurum: en nunc ne tantillum quidem tribuere uoluit. nam Atrides Agamemnon, ut me decoraret, quod mihi consensus Graiorū honoris ac præmij causa donauerat, id ipse à me præripuit. Talia despectem cum lachrymis, ex imo maris, ubi cum sene patre erat mater exaudiens, protinus exiliit, & instar nebulae ex aquis prodiens, accedensq; filio assedit, blandaq; illū manu prehensens, Quid fles, inquit, fili? quis tantus dolor, tantusq; mœror pectus inuadit? proster matri omnia, nec me quicquam fili celes, ut tecū ego quale sit istud uulnus, intelligam. Cui Achilles, alte ducens cum gemitu suspiriū, Tute, inquit, mater per te ipsa scis. quid tibi opus est à me cuncta exponi? Dum Thebas omnibus cum copijs adissemus, tandemq; expugnatas euertissemus, omnem prædam huc conueximus. Eam uictores rite & more inter se partiti sunt. Agamemnoni autem Chryseidem, ut dignum illo munus, donauerunt. At non ita multo post, ecce pater Chryses cum ingentibus donis redimendæ filia gratia, præferens munus aureum sceptrum, coronis Phœbi uittisq; redimitum, adiensq; Græcos principes, præcipueq; Agamemnonem ac Menelaum, precibus obsecrabat.

Achilles matri.

Thetis Achilli.

Achilles matri.

bat. Ad quas preces uniuersi proceres moti, iubent patri reddi puellam. æquum enim esse ac pium, tāta pro redemptione dona afferentem, audiri, nec sacerdotem Apollinis despectum dimitti. Vnus autem Agamemnon, cui res hæc minime placeret, increpitum minisq; perterritum, abire iussit. Cuius ubi recessit luctu irarumq; pleni, Apollo cum miseretur orantis (est enim illi in primis amicus) pestilentiam in exercitus Græcorū iniecit tam sæuam, ut frequentes homines diuinis confecti telis procumberēt, ac passim expirarent. Peritus autem quidam augur, ob iram Apollinis dicebat hoc fieri. Tunc ego primus omnium in concilio suasi placandum esse deum, pacemq; ab eo petendam. Qua ex re in me Agamemnon uehementer incensus, sur-
 rexit ad loquendū: minatusq; mihi est, atq; ut minatus, ita re effecit. Remissa enim ad patris domum cū donis Chryseide, statim ad me præcones misit, qui à me Bryseidam, à Græcis cæteris mihi dono datam, abducerēt: quam & abduxerūt. Quare mater si quid potes, ut certe potes, auxiliare filio tuo: quod facies, si cælum petens, cum Ioue dægere uoles, cuius animum deuinctum tenes, conciliatū tibi meritis tum uerborum, tum operū tuorum. Etenim memoria teneo, te in domo patris mei, audiente me, solitam gloriari, quòd diceres te unam ab impendenti indignæ mortis periculo Iouē uindicasse: cum in cum Neptunus, Iuno, Pallas, alijq; dij coniurati impetum facerent, comprehendere uolentes uinculisq; constringere, ac postremo necare. nam tu tali in tempore adueniens, miserata uicem Iouis in periculo positi, protinus adisti Cētimanum, quem dij Briareū, homines Egeonem uocāt: exoratumq;, in cælum perduxisti. Quem postquam patria uirtute cō-

Thetis Iouē a morte liberat.

b fīsum

fisum & hoc honore subnixum, adesse Ioui atq; asidere uiderunt, ceteri dij timore percussi, ab audaci conatu desisterunt. Nunc igitur mater accede ad Iouem: & aduoluta genibus, cōmemora illi tua in se beneficia: si fieri potest, ut tibi hoc mea causa inuicem indulgeat, Troianis faueat, gratificeturq;: Achiuos autem in fugam uertat, fundat, occidat, donec intra ipsas naues, atque usq; ad mare pauore redigat, ut & ceteri ob regis meritū plectantur, & ipse agnoscat se sibi causam fuisse horum malorū, qui Achiaorum praestantissimum floccificet. Hac filij oratione Thetis filio, ne Thetis audita, tota in lachrymas resoluta, Ad quid te fili mi miserum misera genui? quod utinam hoc tibi paruulum cui (nam non sera mors, sed uicina te manet) liceret sine lachrymis ac sine offensione cōsumere. Nunc autem uita es inter omnes principes quā breuissima, tam acerbissima futurus. Ob hoc ego te fili domi nostrae genui misera mater, & educaui? Exequar tamen tua mandata, adiboq; Iouem, si forte, quod posesis, concessurus est. Verum undecim diebus est expectādus, dum ab oceano è cōuiuio Aethiopum, ad quod hesternō die cum reliquis dijs se contulit, redeat in cœlum. In quod ego cōscendens, ubi primum rediisse cognouero, ita obsecrabo, ut cōfidam me illum exoraturam. Tu uero interea neq; in pugna, nec in concionem prodeas, significans grauitē in uniuersos Achiuos esse iratum. Hæc ubi dixit, à filio abiit, duabus se molestiæ causis afflicta, tum in Agamemnonem indignatione, tum suorum amorum desiderio. Dum autē ad naues hæc aguntur, Vlysses in Chrysam profectus cum ceteris applicuit. Atque ubi in portum introgressi sunt, primum ilico uelq; deducunt, contrahunt, reponunt, dein

Thetis filio.

Iupiter in conuiuio Aethiopum.

Chrysis rediit patri.

de malum rudentibus, quibus erat intentus, submitunt, & in sua collocant theca. Tum sumptis remis, nauim ad stationem telluri contiguam propellunt. Postremo iactis anchoris, alligatq; ad oram puppi, in terram descendūt, uictimas exponunt, Chryseis progreditur: quam ^{Vlyses Chry-} Vlyses Chryseis ipse deducens ad templum, aramq; Apollinis, in manus tradidit patri, dicens: Chryse, huc me ut uenire Agamemnon iussit Græcorum exercituum princeps, ut tibi filiam reportarem cum uictimis, quarū immolatione placemus Phœbum in nos iratum, ac dirè sæuientem. Ille uero auide recepta filia, imperat alios mature uictimas ad aram, quam egregie exornauerat, statuere. Quod cum fecissent, manusq; abluissent, & placetas hordeaceas protulissent, supinis ipse in cœlum manibus, sublataq; uoce, cunctis audiētibus ita Apollinem obsecrabit: ^{Chryseis Apol-} Apollo argei genteo arcu præpotens, qui Chrysa, qui Cilla, qui Tenedo præsides, si aliās unquam audisti, nunc audi me orantem, honoreq; decora uatem tuum. Si quando meas preces audisti, & in honorem mei pestilentia punitus es Græcos, nunc quæso ad meas preces grassantē in eos pestilentiam submoue. Tum eum orantem Phœbus audiit: à quo postquam supplicatum est, placentq; iniectæ, hostias ad altare pertractas occidūt, pelles detrahunt, femora amputant, & in duo frustra concidunt: aruinaq; operientes, desuper illa componunt: in qua senex submisso igne, libatoq; atro uino, sacrificium adolet, stantibus iuxta adolescentibus ministris, quinquifida uerua manu tenētibus. Vbi uero femora hostiarum exusta sunt, primum uiscera super prunam assa communiter pro ientaculo comedebant: tum reliquarum hostiarum membra minutatim

concisa, ac uerubus infixā, torrent scienter & cum dili-
 gentia: quibus decoctis, ad mensamq; appositis, discubentes
 ex ordine uescuntur. Postremo saturatis ac refectis, pin-
 cernæ repletis uino poculis, hoc est, coronatis, uina gra-
 datim propinârunt. At Vlysses cum socijs omnem illum
 diem quantus fuit, cantando traduxerunt, Phœbum hy-
 mnis, Phœbum cantibus, Phœbum laudibus celebrantes.
 Phœbus hæc audiens, tacitam apud se capiebat uoluptatē.
 Aduentantibus autem tenebris inter ipsos rudentes stra-
 tim ad ortum usque auroræ dormierunt. Tum euigilâtes,
 & per transra distributi, ad castra uersus remigare cœ-
 perunt. Mox Apolline uetum inspirante à puppi, malum
 statuunt: ac uelo facientes iter, sonantes proscindēte pro-
 ra fluctus, ad exercitum breui perueniunt. Ibi quum de-
 scendissent, biremem subducunt: porrectaq; , ut prius fue-
 rat, ac suffulta, ad sua se tentoria recipiunt. Achilles per
 eos interim dies, non in prælium, non in consilium, nō ad
 cuiusquam principis stationem egressus est: sed in suis ta-
 bernaculis residens, mœrore cōsenescebat, cupiens quam-
 primum audire tumultum uociferationemq; prælij ad na-
 ues, & periclitātium uidere discursum. At cum duodeci-
 mus illuxit dies, Iupiter cæteris dijs comitantibus, ab o-
 ceano & Aethiopū conuiuio redijt. Thetis nō immemor
 filij mandatorū, è mari emergens, ad Iouem matutina cō-
 scendit: nactaq; in sublimi cœli parte sine ullo deorū cœ-
 tu sedentem, coram assedit: sinistraq; genua illius ample-
 ctens, dextra uero mentum, his uerbis obsecrauit: Iupi-
 ter pater, si quid ego inter deos uel uoce uel factō de te
 promerita sum, gratificare mihi, quod mater pro filio po-
 stulo, infelix pro infelicissimo. Nam inter omnes Græcos prin-

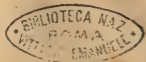
Thetis Ioui.

prin-

principes tam breuissimā, quā acerbissimam sortitus est uitam. Hunc Agamemnon puella, qua filium meum ceteri Graij donantes honorauerāt, per insignem iniuriā cōtumeliamq; spoliauit. Tu ergo pater sic inhonoratū ulciscere, praestans tam diu fauorē Troianis, donec Graij iniuriā agnoscentes, restituant ereptum honorem, & restituant cumulatū, atq; cum foenore. Hæc quū dixisset Thetis, nihilq; ei Iupiter respōderet, sed aliquādiu in eodem silentio perstaret, cōplexa adhuc illū uehemētius, sic iterū prolocuta est: Omnino aut annues, ingenue promittēs te facturū esse quod postulo, aut abnues. alioqui te nō dimittā. Nec enim aliquid impedimēto est, quo minus ingenue respondeas. E quidem intelligere cupio, quā ego apud te inter ceteros deos deas uē dignitatē teneam. Ad hanc Iupiter graui quadam sollicitudinis mole æstuans: Quam duram, inquit, mihi Thetis imponis conditionē uitæ, quæ me iubes in odia Iunonis incurrere? Etenim si quotidie me incusat, & asiduis exagitat querimonijs, quod dicat me propensiorē in Troianos esse quā in Græcos, quid tandē nūc factura est, quum me propiciū Troianis, & infestum plane Græcis factū esse uiderit? Verū tu abi hinc, ne te forte uenisse resciscat illa. Istud autē quod petis, mihi curæ erit, ut uoto tuo satisfaciam. Atq; ut meliorē spem concipias implendi promissi, annuam capite: quod peculiare mihi spondendi signum est inter deos, quod nūquam reuocari, nunquam conuelli, nūquam iritum fieri potest. Atq; hæc locutus, supercilijs nubilum quiddam ducētibus annuit. Ad quem nutum cœlum omne cōtremuit, & ambrosiæ diuini uerticis comæ odorem spirauere. His itaque dictis actisq; inter Iouem & Thetidē, alter ab altero digressus

Iupiter Thetidi.

b 3 gressus

gressus est: & hæc quidem in profundū mare delapsa est: ille uero ad ædes suas perrexit. Quo ueniente, nemo deorū sustinuit nec sedere, nec eodē in loco manere: sed uniuersi ex sua quisq; sella assurgentes, uenienti patri se obuiā tulerūt. Hic ubi se in throno suo collocauit, statim accedens Iuno (uiderat nanq; Thetidem cum illo sermones conferentem) acerbioribus eū affata est uerbis: Quos tandem sermones habuit tecum illa dearum dolosissima? Et te quoq; iuuat seorsum semper à me rerum gerendarū agitare consilia, nec mecum communicare quippiam eorū, quæ animo destinaueris? Cui respondens pater deorum atq; hominum Iupiter, Noli, inquit, tibi Iuno persuadere, scituram te esse omnia mea consilia, meosq; sermones, aut scire debere. Difficile enim tibi erit, et si uxor mea es, illa noscere. At quæ te æquū est ex marito audire, ea profecto prior te nemo nec deorum nec hominum ex me audiet. Quod si quid de proposito animi ceteros deos uolo esse celatos, id tu nō debes interrogare, & curiosa inquirere. Tunc Iuno, Seuerissime, inquit, Iupiter, quodnam prolocutus es uerbum? Neq; enim unquam ego te interrogare soleo, nec quid alijs dixeris, curiosa inquirere. Sed tu semper taciturnus quæcunque acturus es, nunquam me consilijs adhibita, deliberas. Quo maiorem in modū nunc sollicita sum, ne Thetis, quæ prima luce te adiit, cōplexaq; est, exorauerit, quantum suspicor, ulciscaris læsam Achilæis dignitatē, fuga Græcorum, ac plurima inter ipsas etiā naues strage. Ad hæc Iupiter: O' dæmonia, semper suspicaris, & nescio quomodo unquam ego latere te possum. Veruntamē incassum laboras, & ista improbitate nō tam me à proposito reuocas, quàm inducis, ut tibi quod facio
magis

Iuno cū Ioue.

Iupiter Iunoni.

Iuno Ioui.

Iupiter Iunoni.

magis doleat. Quod si ita se res habet, ut suspicaris, quid tum? Sic enim mihi est cordi. Quamobrem obmutescere, & sede, nec uelis aduersus imperium meum cōtumax esse: ne si hinc me moueo, ita in te iratas iniiciam manus, ut ceteri dii nequeant omnes tibi praesidio esse. His uerbis Iuno cōterrita, deposita animi audacia, cū silentio resedit, reliquis dijs ob hanc rem ingemiscētibus. Tunc Vulcanus mulciber pietate in matrē motus, eam molli alloquio affatus est: Mater, ne haec res longius procedat uereor, & in ultimā usq; perniciē, si immortales uos propter mortales inuicem litigetis, ceterosq; deos in tumultū uocantes, iucunditate nos tam lauti conuiuij fraudetis. nā in cōtentionibus semper pciora uincūt. Quo magis mater, quāquam per te sapis, hortor, ut non cōtumacem, sed obnoxiam patri te exhibeas: ne ob hoc ille stomachatus, tibi cōtumacia exprobrata, perturbataq; coena, alios omnes, ut est praualidus, à sedibus suis surgere, atq; recedere cōpēlat. Hunc igitur placido alloquere sermone. ita enim nobis placidus benignusq; reddetur. Sic locutus, calatum mira arte poculum matri porrexit, haec addens: Fer mater patienter, & licet causam dolēdi habeas, equanimiter tolera imperiū Iouis: ut ne forte cogar cum mcestitia tantarū adesse testis plagarum, quas tibi ille imponeret, nec dulcissimae matri optulari queam aduersus hunc deorum multo acerrimum. id quod expertus sum, & quidem malo meo, & nunc tibi timo. Siquidem quum te aliquādo ab illius uerberātis manibus eripere conarer, ipse abs te in auxiliantem uersus, per pedem me prehendit, rotatumq; è caelo deiecit in terrā. Erat autem tunc solis ortus, à qua hora per totū illum diem usque ad tenebras per inane aëris labens, in Lemno

Vulcanus Iu-
noni.

Vulcanus è cae-
lo deiectus.

b 4 insula

insula allisus sum. Ibi me penè exanimè indigenæ protinus accurrentes susceperunt, ac fœcillarunt. Hæc audiens Iuno, æquanimior facta, atq; subridens, poculū de manu filij accepit. Quæ ubi ex nectare delibauit, Vulcanus cæteris dijs deinceps propinauit, pincernæ officio fungens. Et quum ultro citroq; frequēter commearet, ad deformitatem claudicantis, ingentes risus ab alijs toto conuiuij tēpore excitabantur. Exactum est autem cōuiuium ad solis occasum, Apolline pulsante citharam auro gemmisq; distinctam, & musis suauissima uoce per uices modulantibus. Postquam uerò cibo omnes, potuq; atq; cantu satiatī sunt, sub ipsum crepusculū suas se domos petēdi somni gratia recipiunt. Habēt enim proprias singuli dij domos, quas eis optimus opifex Vulcanus architectatus est. Iupiter autem in dormitorium cubiculum suum ingressus, in consueto se thoro locauit, Iunoq; proptèr recubuit.

I L I A D O S H O -
M E R I C A E L I -
B E R I I .

CVM ceteri Dijs in cælo, et homines qui militiam exercent in terris, alto somno per totam illam noctem tenerentur, unus Iupiter somnum capere nō poterat, cōsultans secum atq; agitans, quonā modo Achillem, quem honestatum ac dignitate auctum uolebat, Agamemnoni cæterisq; Graijs redderet desideratum: & tandem uelut unicam salutem, fugatis ad naues ac profligatis auxilio mitteret. Itaque illi ad se uocato, Vade, inquit,

quit, Somnium infelix ad castra Græcorum, ingressumq; Agamemnonis augustale, refr illi accuratè nostra mandata. iube uniuersas, quæ sub eius auspicijs sunt, militum copias armari. nunc enim insignè Troiæ urbem esse euersurum. nam ita dii omnes decreuerunt fore, nec de ultima Troianorum pernicie inter se, ut prius, dissentiūt: quippe à Iunone exorati. Hæc Iupiter. Quibus Somniū auditis, ad Græcorum se castra contulit, ingressumq; augustale, inuenit Agamemnonem leni quiete soporatum, ad cuius caput astans, induta sibi effigie Nestoris, qui præcipua inter principes erat autoritate, ueneratione, dignitate, sic inquit: Dormis Atrei solertissimū strenuissimūq; imperatoris nate? Haud decet uirum primarium, cuius tutela populi commissi sunt, & in cuius cura pendent rerum tanta momēta, solidam dormire noctem. Ausculta igitur prope re, quem tibi ego à Ioue nuncium afferō: qui licet absens, præsentem tamen curam tui gerit, tuorumq; laborum miseretur. Iube uniuersas quæ sub tuis auspicijs sunt, militū copias armari, insignem Troiæ urbem euersurus. Nam ita dii omnes decreuerūt fore, nec de ultima Troianorū pernicie inter se, ut prius, dissentiūt: quippe à Iunone exorati, Ioue quoq; ipso approbante. Atq; hæc quæ dico trade memoriæ: ne forte tibi, quum euigilabis, mandata Iouis exciderint. Hæc quum dixisset, & ex oculis imago illa abire uisa est, & Agamemnonē somnus reliquit. Expectatus itaq; repetebat apud se somnium suum, ac tempus aduenisse credebat, quo aliquando Troia caperetur, infelix atq; inscius consiliorum dei, & quem longe hæc fallabat opinio, quum sibi tunc cæterisq; Græcis atq; Troianis intolerabiles belli ærumnas, innumerosq; gemitus

Somnium ad
Agamemnonem
mittitur.

Somni oratio
Principis cura

Iupiter immittere destinasset. Ergo à lecto surgēs, ac res-
 fidens, iam toto animo spem finiendorum laborū, iam cu-
 piditatem diripiendæ urbis, iam immortalē tantæ uictō-
 riæ famam cōceperat. Regales sibi uestes, tunicā ac pal-
 lium, regaliāq; induit calceamētā: dextro deinde humero
 ensē argēteis clauis distinctū, appēdit: sumptoq; manu
 incorruptibili illo paterno sceptro, tēdit ad naues: auro-
 ra, quæ Ioui reliquisq; dijs solent aduentare denunciat,
 iam exorta. Eō quum uenisset, per præcones iubet aduo-
 cari cōcionem. His ita agētibus, et populis ad cōcionem
 confluentibus, primum conuocauit concilium procerum
 scorsum apud regis Nestoris naues: quibus considētibus,
 magna cum expectatione prompsit prudētissimam animi
 sui consultationē: Audite proceres somnium, quod nocte
 ac diuinitus mihi denūssum est: Visus est mihi quidā inter
 quietem adesse, atq; ad caput stare, optimo huic Nestori
 similitus, eadem statura, eodē habitu uultusq; atq; mem-
 brorum, hisq; me alloqui: Dormis Atrēi solertissimū stre-
 nuissimūq; imperatoris nate? Haud decet uirū primariū,
 cuius tutelæ populi commissi sunt, et in cuius cura pen-
 dent rerū tanta momēta, solidam dormire noctem. Auscul-
 ta ocys, quē tibi ego ab Ioue nuncium affero: qui licet
 absens, præsentem tamē tui curam gerit, tuorumq; labo-
 rū miseretur: iube uniuersas, quæ sub auspicijs tuis sunt,
 militum copias armari, insignem Troiæ urbem euersu-
 rus. nā ita dii omnes decreuerūt fore: nec de ultima Tro-
 ianorum pernicie inter se, ut prius, dissentiant: quippe à
 Iunone exorati, Ioue quoq; ipso approbante. Atq; hæc
 quæ dico, trade memoria. Hæc quum dixisset, ex oculis
 euauit, reliquitq; somnium. Nunc autē quod reliquum
 est,

Agamemnon
 somnium suum
 exponit.

est, ita censeo faciendum: quia ægre forsitan milites adducerentur ad sumenda arma, murosq; expugnandos, ego primus pro meo more orationem ad eos habebo, adhortans ad redeundum in patriam. Cui si, ut opinio mea fert, acquieverint, maluerintq; redire quàm pugnare, tunc uos pro se quisq; alius alios ab huiusmodi sententia dehortantes, reuocabitis: atque hoc pacto, ut mihi quidem uideatur, præcipue & quales habeant animos, præuidebimus: & si quid titubauerint, ad capeffendum prælium inducemus. His dictis, Agamemnon resedit. Tum senex ille sapientissimus surrexit, atque ita profatus est: Si quis proceres ac Græciæ senatores alius è Graijs somnium hoc ad nos referret, fortiter affirmarem eum falli, & cum suo sibi somnio futili relinquendum: nunc autem pro uero habendum somnium, quod summo principi uisum est. Ergo agite, si efficere possumus, armatas copias in expeditionem educamus. Hæc locutus, è procerum concilio digreditur: & primus, ut se ducem alij sequerentur, ad constitutum concisionis locum processit. Tunc cæteri quoq; surgentes, probata illius sententia, & ipsi prodeunt, subsequētibus eos turbis, quæ à sua quæq; statione se effundebant in morem apum, quæ per examina subinde è cauis egressæ petris, hic atq; illic uernis floribus circumfunduntur. Hos autem cateruatim à nauibus atq; tentorijs secundum littus cuntes, fama Iouis nuncia per medium uolitans, nulli tamen uisa nec audita, ut maturarent iter, urgebat: adeo ad uocem strepitumq; festinantium, tellus murum in modum insonabat. Qui ubi conuenerūt, ingens erat de loco tumultuatio, ingens coarctatio, cunctis ad mediū sese intrudentibus,

Nestoris c
tio.

tibus. Præcones autem ad sedandum tumultum ac murmur, ut concionaturis regibus audientiam facerent, non uies exclamauerunt. Tandem, accepto quisq; quem poterat loco, præconibus obtemperantes, quiete, tacita attentaq; cum expectatione resederunt. Hinc princeps Agamemnon in loco superiore stetit, tenens manu sceptrum, quod optimus artifex Vulcanus fabrefecerat, Iouiq; dederat, Iupiter postea Mercurio, Mercurius Pelopi, Pelops Atreo, Atreus morte reliquerat Thyesti, Thyestes uero Agamemnoni, ut insigne eius regis foret, qui in Argo suisq; insulis ditionem teneret. Huic Agamemnon sceptro regaliter innixus, ita exorsus est: Graui me, ut uidere uideor, errore socij uiriq; fortissimi, atq; indigno uulnere Iupiter affixit: qui cum prius mihi spem faceret, ac plane polliceretur, Troia nostris manibus euersa, me domum esse rediturum: nunc contra mutato consilio, ut appareat ab eo nos esse deceptos, iubet reuerti Argos, cū meo summo dedecore, non modo ob rem infectam, sed etiam ob amissos tot milites. Sic enim illi placet, penes quem omnium rerum arbitrium est, qui plurimas maximasq; urbes euertit iam, & quum uolet euertet. Et nobis quidem fateor deforme & esse uiuentibus, & fore uita defunctis apud posteros, Troia non expugnata, atq; omnino re infecta, reuersos in patriam, præsertim quum totius hie Græciæ florem ac robur adesse uideo: uicissimq; tantulas Troianorum copias: quas, si cum nostris uelimus hoc modo comparare, ut inuito inter nos foedere, singuli eorum singulis nostrum pincernarentur, profecto non decimo cuiq; pincerna esset, & complures decades pincernâ desiderarent. Ita multis, ut sentio, copijs militum illis antecellimus,

Sceptrum
Agamemnonis.

Agamemnon
ilitibus.

cellimus, duntaxat oriundis è Troia. Nunc auxilia socio-
rum, totq; populi, qui illis subsidio ueniunt, uehementer
me terrent, & à concepta ac propè certa spe expugnan-
dæ Troiæ in desperationē deiiciūt. Etenim si nouem an-
nis, ex quo huc appulimus, nihil egimus: quid tandem, si
diutius immoremur, speremus nos esse facturos? En mate-
ria nauium iam computruit, iam rudentes corrupti, ipsæ
quoq; uxores ac liberi quotidie desiderio nostri contabe-
scunt, nostrūq; auide regressum quācelerrime expectant,
nos tamen desidemus in militia bellum gerētes, cuius gra-
tia huc nauigauimus: cuiusq; finem, sicut nullum adhuc
habuimus, ita nullum sumus habituri. Quare sequimini o-
mnes sentētiā meam: quādoquidē Troianos nobis mu-
ros, dijs uolentibus, capere denegatum est, conscendamus
quamprimum naues, & ad dulces patriæ oras reuertā-
mur. Ad hāc orationem omnis cōcio præter eos, qui prio-
ri concilio affuerāt, non aliter commota est, quā ad im-
petum euri atq; austri ex coelestibus nubibus erumpen-
tium, solet Icarium mare cieri, & in sonoras undas tolli,
aut grauida in spatioso aruo messis ad ualidiorem zephy-
rum inflecti, & spicis inuicē se collidentibus, late sibila-
re. Soluta igitur concilio, atq; in tumultum conuerso, pro
se quisq; ad naues ire cōtendunt. Ferebatur autem in cœ-
lum tum puluis tot hominum pedibus excitatus, certatim
ad naues (id est, ad patriam) recurrentium: tum eorū fre-
mitus, promiscue se adhortantium: alius alij ut nauem unā
prehenderet, alius ut unā deduceret, alius ut naualia re-
purgaret, uiamq; muniret nauibus deducendis, alius ut
phalangas ac fulcimenta tolleret, clamitabat. Et iam hæc
omnia, qua erat quisq; auiditate, cōfici cœperāt, actumq;
iam

Minerua.

iam inuitis fatis de reuocatione erat, nisi propere Iuno Mineruam adiffset: O indignū facinus, inquit, Iouis filia, siccine Græci in patriā fugient, relicta hic apud Priamum Troianosq; raptores & gloria & Helena, cuius recuperanda causa tot Græci occubuerūt, longeq; à domo sepulti sunt? Adi ergo illos protinus, tuāq; suauī eloquentia dissuade singulis, ne mare intrent: ac persuade, ut malint expectare, quā reuerti in patriam. Pallas autem dicto audiens, repente ab alto cælo in Athiuorū castra deuolauit, & primura conuenit Vlysses, non deducentem naues suas, sed stantem, & graui dolore confectum ex aliorum factō, quos uidebat apparare profectiōnem. Atq; huic proxime accedens: Siccine, inquit, so-

Minerua
Vlysi.

lertissime Vlysses ingredienti mare, fugietis in patriam, relicta hic apud Priamum Troianosq; raptores & gloria & Helena, cuius recuperanda gratia tot Græci occubuerūt, longeq; à domo sepulti sunt? Adi ergo illos protinus, nec cesses ire, tuāq; suauī eloquentia dissuade singulis, ne mare intrēt: ac persuade, ut malint expectare, quā reuerti in patriam. Sic Pallas. Cuius ille agnita uoce, nihil cunctatus, illinc eō quō iuebatur ire, se proripit: atq; inter eundem, ne festinanti esset impedimēto, pallium reiecit ex humeris: quod Eurybates Ithacus, quē præconem Vlysses semper habebat ad manum, humo sublatus, post eum gerebat. ipse se Agamemnoni obuiū ferens, sceptrum quod ille manu tenebat, prehēdit: gestansq; illud dextra, naues petit: & ut quēq; obuium habebat regum procerum ue, hūc mollibus uerbis à recedēdo dehortabatur, dicens, Dæmonie, haud decet te, uelut unū è uulgo ac gregarium militē, sic tinū dum belli, sed bono animo esse, sed manere,

Vlyssis uerba
ad Græcos.

manere, sed alios ad manēdum hortari. Non enim omnes audiui in priore consilio, quæ dixit Agamemnon. Tu uero non plane, ut uideo, quæ illius sit mens, intelligis. Tentat nunc populorū animos, qui sit castigaturus mox eos, qui nō è dignitate reip. senserint. Non cōmitamur, ut ille iratus nos male ob hoc mulctet. Regū magna est ira, regibus dignitas ab ipso Ioue tribuitur, reges in beneuolentia Iouis sunt. Agamemnon præcipue summus in his castris & his exercitibus rex. Atq; hæc quidem proceribus dicebat. Ex plebe autē cuiuscūq; obuius erat, aut quæ uociferantē uidebat, hunc adiens sceptro percutiebat, increpansq; dicebat, Dæmonie, tace ac sede, auditurū aliā orationem eorū, qui te sunt dignitate ac uirtute superiores. nā tu fuisti semper imperitus rei militaris, intolerans laborū, ultimus ad pericula, primus in fuga: segnis, hebes, cōtumax: nec bello unquā, nec cōsilio utilis. Ideoq; nunc in patriā fugere festinas, sed isthuc tibi nō licebit: neq; enim omnes hic regnamus. neq; probandus est plurimum principatus. unus sit rex, unus princeps, atq; is demum, quem Iupiter optimus maximus pro duce nobis, pro legum latore, pro iudice dedit. His increpationibus Vlysses ac castigationibus per medios se ferens, cōrcebat singulos, inhibebatq;. Illi omisso incepto, à nauibus redeunt in concionem, eo clamore ac sono, quo perpetua litora uehementius percussa fluctibus gemere solent, & ipsa procul maria murmurare. Et cæteri quidem ad locum concionis sessumq; se recipiunt, occupantq; subsellia. Vnus autem Therxites eos pluribus uerbis conabatur à sedendo atque ab audiendo prohibere, uir loquacissimus, qui nihil curæ haberet, q̄ recte aut quàm apte, sed ut quàm primum

Thersitz de-
picio.
 primum & quàm maxime ridicule loqueretur. Idem fœ-
 dissimus omnium qui ad Troiam nauigauerunt, altero o-
 culo strabone, altero pede claudo, angustissimis humeris
 & ad pectus usq; contractis, uertice acuminato, raro ca-
 pillo, & eo impetigine astricto. Idem cum regibus contē-
 tiones asidue agere solebat, eosq; obiurgare, non hone-
 statis utilitatis uel gratia, sed ut scurram ageret. Hoc enim
 sibi pulchrū uidebatur, & alijs risus iocosq; elicere. Sed
 Achilli præcipue atq; Vlyssi sese exhibebat insensum, tū
 autem Agamemnoni, in quem conuersus (quippe qui sci-
 ret ceteros tacite illi exprobrare iniuriam Achilli factam,
 eumq; odio habere) uasta ipsum uoce mordaciq; oratio-
 ne compellabat: Agamemnon, quibus iam amplius rebus
 indiges? quid desideras? quid te quæso sollicitat? tu refer-
 ta æris tabernacula habes, tu plurimas in tentorijs fœmi-
 nas possides, & quidem ex omnibus præstantissimas,
 quas tibi nos expugnatis subinde urbibus, ut Græcorum
 principi idoneas donauimus. Et quum tanta tibi sint, ta-
 men aliorum aurum ac fœminas cōcupiscis. Si quis enim
 Troianorum, quem aut ego, aut alius Græcorum capti-
 uum duxit, aurum pro redemptione attulerit, ut *tibi id
 aurum uendicas. Si qua item per aliquem nostrum fœmi-
 na ex Troia capitur, forma atq; ætate bona, eam cōtinuo
 apud te relinqui iubes, cum qua coëas, dominoq; creptā,
 elām in cubiculo tuo retineas. Neq; uero decet eum qui
 princeps est, flagitiosorum hominum principem esse, &
 in nos tenere imperium. O nos ignauos, & omni uitupe-
 ratione dignos, ac uere Græcas, non Græcos. Quid expe-
 ctamus? ingrediamur naues, domūq; redcamus, relicto hic
 isto cū suo fastu, ut intelligat, simus ne sibi in bellis auxi-
lio,

Thersitz ora-
tio.

lio, an non: qui nos omnes pro nihilo habet, quiq; Achille
 nuper, multo quam ipse est, præstantiorē uirū, ignominia
 affecit, crepta illi puella, qua fuerat in honorē premiumq;
 uirtutis donatus à cæteris. Verū tunc Achillem non cepit
 indignatio, sed lenitudo potius, quasi tali iactura non
 moueretur, alioquin extremum tibi nunc fuisset Agame-
 mnon istud, quod facis, facere, alijs ignominia referre. His
 uerbis Thersiten pastori populorum conuicia facientem
 Vlysses cum uidisset, statim adiit: truciq; aspectu intues, Vlysses Ther-
sita.
 seuera oratione increpuit, inquit, Thersite loquacissi-
 me, quanquā uocali ore sis, ac suauiloquētia polleas, reti-
 ce tamē ac quiesce, nec uelis unus altercando certare cum
 regibus: quē inter omnes, qui Agamemnonis secuti sunt
 auspicia, longe duco esse deterrimū nulla alia ratione, ni-
 si quia linguā habes loquacē, cōuiciatēq; principibus.
 Exhortaris alios ad redeundū in patriā, cum nondū pla-
 ne exploratū habeamus, utrum recte an nō recte redire-
 mus. Insuper pastori populi maledicis, non ob aliud ad-
 ductus, quam quod doles cum plurima possidere, data sibi
 non abs te tuiq; similibus (quanquā nemo tibi similis, ita
 nullius momenti es) sed ab optimis quibusq; atq; fortissi-
 mis. Quare te præmoneo uesane, & quod dico, nisi re-
 perficiā, non stet caput super humeros Vlyssis, nec Tele-
 machi pater nuncuper amplius, si offendero iterum talia
 facientē,prehendā, & denudatum omnibus uestibus, non
 modo chlæna ac tunica, sed etiā his quæ pudēda tegunt,
 cadā uirgis in cōcione, atq; ita cadam, ut flens ad naues
 usq; reuertare. Atq; hæc dicens, percussit sceptro illo ter-
 ga humerosq; Thersitæ tam uehementē, ut liuidi ac san-
 guinantes uibices extrinsecus prodirent. Ille præ dolore
 acceptæ plagæ sese cōtorquebat, uim lachrymarum pro-
 c fundens,

fundēs. Et cum resedisset, formidine plurimum uerberum in suo se dolore continebat: ac ne cernere prouiderēq; uolenti officerent lachrymæ, eas manu siccabat. Quod inspectantes cæteri, etsi erant animo exulcerati, hilares tamen cachinnos sustulerunt, inter quos fuerunt, qui cōuersi ad socios dicerēt, O dii boni, uidetis quā præclara, quāq; infinita Vlysses facinora fecit? Idem in consilijs maximus, idē in acie inter paucos fortis & strenuus. Nunquā tamen tantū quantum hodie effecit, quōd hunc dicacem ac maledicum à linguæ petulātia coërcuit. Neq; enim reor posthac regibus maledicere conuiciariq; ausurum. Hic populi inter se colloquentis sermo erat. Tunc Vlysses surrexit, stetitq; tenēs manu illud aureum Agamemnonis sceptrum. Iuxta eum autem erat Minerua sub præconis imagine, iubens populum silere, ut tam postrenū quā proximi uocem concionantis exaudirent, & orationem intelligerēt. Quibus silentium tenētibus, Vlysses, ut erat prudens, sic exorsus est: Milites tui rex Agamemnon, quantum in ipsis est, priuare te apud omnes gētes gloria uolunt, æternoq; afficere dedecore, qui sponsonē quam tibi fecerunt, quum è patria profecti huc sumus, se non nisi Troia deleta, reuersuros esse, nunc rescindunt, ritu puerorum uiduarumq; sese afflictātes reuisendæ patriæ desiderio: quum illud sit potius afflictatione dignū, nos domum cum turpitudine redire. At enim aliquis mare ingressus, si procellis ac tempestatibus unum mensem interpelletur, ne ad uxorem domumq; reuerti queat, cōtristatur mœroreq; contrahitur: quid mirum, si idem hoc nobis accidat, qui nouem annos peregre consumpsimus? Ideoq; si à me quæritis, minime uobis ego quidem succenseo, quōd desiderio teneamini ad penates reuertendi.

Verum

Vlysses Græcis.

Verum deforme sane est, quum tam diu tardaueritis, re in=
 fecta in patriam redire. Quare socij tolerate quæso pau=
 lisper ad destinatum usq; tempus, ut sciamus an uera Cal=
 chas, an falsa uaticinatus sit nobis in Aulide, quum domo
 huc ueniebamus ad perniciem Priami ac Troianorum,
 quæadmodum probe reminisci uos arbitror. omnes enim
 illic affuistis, qui hic adestis, præter illos qui proximis
 diebus iam diem suum obierunt. Forte nos ibi ad aram sub
 opaca platano positam, unde riuus gelidæ aquæ orie=
 batur, dijs immortalibus hostias ferebamus, quum ecce
 ibi monstrum horrendum ingensq;, draco distincto ma=
 culis tergo, ab ipsius aræ imo profilijt (ita nanq; Iouis
 imperium ferebat) & in cacumen usque platani consur=
 rexit, ubi octo passerculi uno partu editi, subter fron=
 des exultabant: quos cum singulos matrem imploran=
 tes, immitti ore deuorasset, tandem in ipsam quoque, pro
 salute filiorum circunuolantem, anxiam, flentem, hæ=
 litu conuerso, illamprehendit: nonamq; miseram ma=
 trem, depastis filijs, quum edisset, mox Iouis nutu in
 saxum, nobis spectantibus, conuersus est. Cuius tanti por=
 tenti stupore defixi stetimus, quidnam hoc esset cogitan=
 tes, quòd ad ipsas quoque aras, atque ad ipsa sacrifi=
 cia, prorepisset. Tunc Calchas diuini consilij conscius Calchantis uati=
cicinium.
 & interpres, Quæ tanta, inquit, uos Achiui admiratio
 subiit? Hoc nobis Iupiter optimus maximus pro signo
 rerum futurarum dedit. Manet nos sera quidem & ualde
 sera, sed immortalis gloria. Siquidem ut pullos passeri=
 nos cum matre, quæ nona est, draco nobis inspectanti=
 bus absorbuit, ita nos ad Troiam in bellis nouem anno=
 rum spatium cõteremus, decimoq; anno urbem expugna=
 tam cuertemus. Calchas hæc fore uaticinatus est, quorum

maio rem partem prætergressi, ultimã expectamus. Quæ propter ne pigeat socij paululum adhuc immorari, donec hanc Priami urbem expugnemus. Hæc ubi Vlysses perorauit, Achiui in laudationem eius maiorem in modum succlamauerunt, ita ut uauces ac tentoria horrendo quodam mugitu resultarent. Et cum clamor iam plaususq; cessasset, tunc Nestor: O rem indignam Achiui, inquit, quæcunq; antehac consilia habuistis, ut uidere uideor, non serio, sed per iocum lusumq; habuistis, ac more puerorum, quibus nõ de bellis, sed de lusionibus cura est. Vbi ille sponsiones? ubi illud iusurandum? ubi illa sacramenta? ubi ille tam uiriles, tanq; feroces in Troianos minæ? Omnia euanuerunt, omnia exciderunt, cuius rei causa est (mihi crede) Agamemnon, quòd cessantes & ocio marcentes, non rebus cum hostibus, sed uerbis inter nos decertamus. Et tanto iam tẽpore excogitare non possumus, quonã modo hostes aliquando perdomemus. Itaq; summe princeps, quum & prius & nunc tot pignoribus obstrictos tibi habeas Græcos, educ eos in aciẽ, exerce in prælijs, fungere tuo in eos imperatorio munere. Vnum aut alterum, cuius consilia à nostris abhorrent, missum fac, eumq; sine contabescere. Neq; enim sis est, re infecta, domum redire: & priusquam cognouerimus an Iouis sponso uerax sit, an fallax. Sponsio nanq; illa signum manifeste (ut mihi persuadeo) uictoriae fit, quo die ad hoc bellum nauigãtib; nobis à dextra Iupiter immensa luce fulgurauit. Quocirca nemo uestrum de reditu ad penates cogitet, priusquam in ultionẽ iniuriarũ pœnarumq; Helenæ, cũ aliqua coierit ex uxoribus Troianorũ. Quòd si quis proterue domũ reuertı uoluerit, eat: cõtingat suas naues, ut primus omnium oppetat mortẽ. Tu uero imperator

Nestor Græcis.

tor debes prudens consilium & alijs dare, & ipse ab al-
 tero, si quis te recte admonet, libèter accipere. Nam hoc
 quod dabo, nunine est tibi repudiandum. Secerne omnes
 has generatim copias, ut qui sunt eiusdè gentis ac tribus,
 stent eodè in loco seorsum: qui uero alterius, in altero:
 quiq; coniuincti necessitudine sunt, in eadè cohorte ordi-
 nentur: ita cuius ciui, gentilis gentili, tribulus tribuli, ne-
 cessarius necessario, erit auxilio. Qua in re si & tu mihi
 admonenti, & milites tibi iubenti obtemperauerint, duo
 hæc plane intelliges: unū, qualis quisq; in bello dux, qua-
 lis miles, qualis cohors, bonamq; an malam operā edat,
 nā per se singulæ separatimq; pugnabūt, alterū per ad-
 uersam uoluntatem decorum stet, an per imbelles atq; in-
 strenuas tuorum militum copias, ne Troia capiatur. Ad
 quem respondens Agamemnon, Enim uero, inquit, uene-
 rande senex, omnes sine controuersia Græcos senatores
 uincis in dicen a sentētia. Atq; utinam fecisses pater Iu-
 piter, tuq; Minerva & tu Apollo, ut decē mihi ex omni-
 bus Græcis forent tāto cōsilio uiri, breui profecto Troia
 nostris manibus capta deleretur. Sed Iupiter ipse magnā
 mihi materiam doloris inuexit, qui me ad decertandū cum
 Achille iurgijs & cōuicijs compulit puellæ gratia, cuius
 ego certationis (ut uerū fatear) extiti caput. Quòd si un-
 quam in mutuan gratiam redibimus, nulla tunc dilatio,
 ne minimi quidem temporis, Troianis erit, quin corruāt.
 Nunc ad prandium omnes concedite, ut secundum illud
 in expeditionem prodeatis: memores tamen, quæ opus ad
 prælium sunt, præparare, bene aptare spicula, bene mu-
 nire souta, bene cibare equos, bene curare currus, ut to-
 tum hunc diē bene possimus sub armis & sub duce Mar-
 te consumere, nulli enim requiescendi spatium, imò nec

Agamemnon
Nestori.

Nestores decē
quis optarit.

respirandi dabitur. Tam diu pugnabitur, quoad noctis
 interuentu praelium dirimatur. Necesse est, ut sudore pe-
 ctoris madescat balteus clypei, dextera telo exercendo
 defessa sit: equi etiam, qui currum trahunt, sudoribus ma-
 deant. Quod si quem detrectantem praelium, abesse ab
 acie aut ad naues restitisse uidero, non poterit ullo pacto
 effugere, quin corpore suo & canes pascat & alites.
 Hæc Agamemnon. Illi uero in assensus testificationem
 una simul uoce succlamauerunt, ut solent undæ, diuersis
 impulsæ uentis eodem tempore, ad excurrentis in mare
 scopuli latera illis, hinc atq; hinc ingenti fragore cre-
 pare. Ergo dispersi ad sua quisq; tentoria, prandium pa-
 rant, dijsq; immortalibus alius aliam pecudem immolant,
 orantes sibi singuli, ut mortem, ut uulnera, ut cæteris
 mortis labores daretur euadere. Agamemnon autem im-
 molato Ioui quinquenni opimo boue, summos Græcorum
 proceres in conuiuium uocat: primum quidem Nestorẽ,
 secundo loco Idomeneum, inde duos Aiaces, Telamoniũ
 atq; Oileium, quintum Diomedẽ, sextum Vlyssẽ. Qui-
 bus accedens Menelaus, octauum conuiuium sua sponte se
 fecit: quod uideret sua causa tam strenuam fratris operã,
 ac tam mirificum studium. Quibus in orbem hostia cir-
 cunstantibus, quum placentas hordeaccas protulissent,
 Agamemnon Iouem ita orauit: Iupiter decrum maxime
 & augustissime, moderator nubium atq; in æthere habi-
 tans, da hodie mihi antequam sol occidat, incendere per-
 tas Troianas, ac totam urbem in ruinam cinerumq; con-
 uertere: ipsumq; illud Hectoris pectus cum suis armis, meo
 ferro confodere, permultis eius socijs circa illum occum-
 bentibus: atq; humum prono ore mandentibus. Hanc
 Agamemnonis precationem tantum abest ut exaudierit
 Iupiter,

Iupiter, ut multis eum ærumnis cumulauerit. Postquam uero preces finierunt, placentasq; hordeaceas iniecerunt, hostiam ad aram trahunt, mactant, pellem detrahunt, femora amputant, & in duo frustra concidunt: aruinâq; operientes desuper, illa componunt, ignemq; subiiciunt. Vbi uero femora hostiarum exusta sunt, primum uiscera super prunam assa communiter pro ientaculo comedunt. Tum reliqua hostiæ membra minutatim concisa, ac ueribus infixa, torrent scienter & cum diligentia. Quibus, ubi percocta sunt, allatis in mensam, discumbunt: epulisq; ac uino, quantum cuiusq; cupiditas fert, uescuntur. Fine autem edendi bibediq; facto, Nestor ita locutus est: Agamemnon princeps, non teramus etiam super mensam tempus sermonibus, nec differamus exequi opus, cuius se autorem deus ipse pollicetur. Iube statim præcones per castra denunciare, ut undiq; conueniant copie. Nos uero ceteri abeamus, ut quàm primum omnis exercitus nostro urgēte imperio in aciem educatur. Atq; hæc dicens, unâ cum alijs abiit. Agamemnon uero consilio parens, statim iussit præcones ad pugnam milites cõuocare. Quibus proclanantibus, breui ad imperatorem omnes, alij post alios, conueniunt. Circa quem ceteri reges, suas quisq; copias, quemadmodum præceperat Nestor, scernunt. Pallas autem ferens Iouis ægida preciosissimam, inuiolabilem & immortalem, centum bullis aureis retinaculisq; suspensam, concinnatamq;, ut singule centum bobus æstimarentur, per medium illorum uolabat, exhortans ut ire maturarēt, ingerensq; pectoribus pugnae ardorem, iam ipso in patriam reditu dulcioris. Tantus erat armatorum militum in medium prodeūtiū splendor, ut quemadmodū syluestris montis undiq; ardē-

Nestor Agamemnoni.

Græci ad pugnam se parāt.

tis claritas solet longe lateq; relucere, sic uibratium ar-
 morum lux in cœlum usq; strebatur. Tantus etiam sonus
 in Scamandri campo festinantium, quantum clangorem
 reddunt plurima gruum, cygnorum, anserumq; agmina,
 ultro citroq; uolitantia, ac modo se demittentia, modo
 subuolantia ad Caystri fluentia, cum inter consitas arbori-
 bus ripas potando lauandq; gestiunt, circumiunctis
 pratis ad multiplicem uocem resultantibus. Ipsa quoque
 tellus hominum equorumq; pulsata pedibus, horrendo
 quodam strepitu mugiebat. Tantus deniq; hominum nu-
 merus, quantus florum in his campis foliorumq;. Et sicut
 densa muscarum examina, sub ueris tempore in pastorali
 tugurio ad plena lactis mulctra circūfluunt, sic Danao-
 rum frequentes cateruæ ad depugnandum accinctæ, in
 medio stabant. Quos non aliter ipsi duces secernebant,
 & in suas quasq; phalanges ordinabant, ac solent opi-
 liones caprarijue, confusos ac promiscuos in pascendo
 omnium greges distinguere, & ad suas quanq; pecudem
 socias referre. At Agamemnon inter alios uadens, tanquã
 in toto armēto eminetissimus taurus, ac cæteris bobus im-
 perans, conspiciebatur: oculis quidem atq; capite Ioui,
 pectore uero Neptuno, cinctura autem atq; ilibus Marti
 æquandus. Ita illo die libuit Ioui Agamemnonem inter
 illos heroes conspicuum facere. Hoc autem loco uos mu-
 se Iouis magni filiæ in auxilium inuoco, musæ domiciliū
 cœleste incolentes. Vos enim deæ estis, uos affuistis, uos
 omnia meministis. Nos quidem ad quos tenuis tantum
 famæ aura peruenit, incognitum habemus, qui reges du-
 cesq; fuerint illius classis, quæ ad Troiam nauigauit. Nã
 plebem ipsam uiritem recensere non possem, nec si decem
 mihi ora cum totidem linguis essent, indefatigabilis uox,
 ferreaq;

Apostrophe
 ad musas.

Catalogus
 Græcorū.

ferreaq; præcordia, nisi uos deæ uatem edoceretis. Verū
 sat erit principes tantum nominatim, numerumq; nauū
 recensuisse. Bœotiorum principes quinq; fuerunt: Pene- **Bœotij.**
 leus, Leitus, Arcefilaus, Prothenor & Clonius. Bœotiæ
 autem populi sunt, qui incolunt Hyrien, qui petrosam
 Aulida, Schænon, qui Scholon, qui Eteonon, qui The-
 spian, Græan, lateq; diffusam Micalson, qui Harma, qui
 Leison, Erythras, Eleon, Hyleon, Peteona, Ocalem, &
 insigne oppidū Medeona, qui Copas, Eutresim, & abū-
 dantem palumbis Thibien, qui Coronæam, herbosanq;
 Haliarton, qui Plateam, Glistanta, Thebarumq; nobilis
 oppidi fines, Onchiston & Ameuin lucum, Possideon,
 & huberē uinis Arnen, Midean, Nisanq; oppidum mi-
 rum, & ultimam Anthedona. Harum urbium populi
 quinquaginta nauibus aduecti sunt, in singulis centeni
 ac uiceni uiri. Qui colunt Aspledona, & huberē ouibus
 Minycum, triginta nauibus aduecti sunt, ducibus eorum
 fratribus geminis, scilicet Aschalapho & Ialmeno, Mar-
 tis & Astyoche filijs. Hæc quum adhuc uirgo in pater-
 na domo Actoris Ezide in cœnaculum ascendisset, clam
 ibi à Marte compressa est. Phocensium duces fuerunt **Phocenses.**
 Schedius & Epistrophus, magnanimo Hiphito Naubo-
 lide geniti. Sub Phocensibus autem hi populi censentur,
 qui habitāt Cyparison et petrosam Pythona, Crissanq;
 insignem, Daulida, Panopea, Anemorian, Hiam. Quiq;
 accolunt Cephison flumen, & Lilæam fontem caputq;
 Cephisi. Omnes quadraginta nauibus aduecti, qui Bœo-
 tijs quasi confœderatione quadam semper ad sinistram
 aderant. Locrensium qui trans Euboiam incolunt, qua- **Locrenses.**
 draginta nauium dux fuit Ajax Oilci filius, in currendo
 pernix, cognomine minor, quia non tātus quantus Ajax

Telamonis filius erat, sed multo minor & membris & uiribus. Verum peritia uibrandæ utendæq; lanceæ, inter omnes Græcos facile princeps. Locrenses hi sunt, qui incolunt Cynon, Opoënti, Caliaron, Bessan, Scarphon, anænasq; Augias, Tarphen, Thronion, & qui accolunt Boagrii fluenta. Qui uero habitant Euboia, uiri magnos spiritus gerentes, quiq; sunt ex Calchide, Iretria, & uitis opulenta Histiaea, maritimaq; Corintho, & Dicalto oppido, Carysthoq; ac Styre, quadraginta nauibus uecti, auspicia Elaphenoris Chalcodontiade secuti sunt, ducis in primis strenui, & ipsi omnes bellatores, omnes in pugna iaculandi peritissimi. Athenienses cum quadraginta nauibus uenerunt, populus magnanimi Erichthæi, quem Minerua è rure, ubi natus erat, suscepit, educauit, & Atheniësi populo pro rege tradidit. I deoq; annua illi solènia Athenienses in ea insigni urbe agunt, taurorum, agnorumq; sacrificijs. Huic populo tunc dux fuit Mnestheus Pèthæi filius, cum quo nemo mortalium certare poterat industria, tam instructus armatusq; & milites & equos ducèdi in aciem. Unus tatum Nestor cum illo de hac laude certabat, præ longa ætate, plurimisq; experimentis scientissimus. Ajax autem Telamonijs, duodecim Salaminiorum naues agebat. Qui uero incolunt Argos, Tiryntha mœnibus insignem, Hermionem, Asinem in reducto admodum sinu positam, Troizen, Eionas, Epidauron uinetis frequentem, Aeginan, ac Maseta, cum octoginta nauibus duces habebant Diomedem & Sthenelum clarissimi gloria Capanei filium, & eximia uirtutis Euryalum Mecistei Thalaonide principis natum. Sed ceteris fortissimus Diomedes imperabat. Eorum qui urbem egregiam Mycenas incolunt, diuitemq; Corinthon, & pulchram urbem Cleonas, Orniadq;

Euboici.

Athenienses.

Salaminij.

Argiui.

Mycenæi.

Orniasq; & amœnam Aræthyream, ac Sicyonā, in qua quondā Adrastus regnauerat: Hyperesion, & edito loco positam Goncēssam, Pellenen, Aegeon, oramq; maritimā Pelopōnesi, & amplam Amp^helicen, centum naues fuerunt, quibus magnus Agamemnon Atrei filius præerat, quem ob eximā in bellis fertitudinem malitiāq;, egregij populi sequebantur, ita ut nullum alium principem plures: quemq; ob singularē uirtutē ipsi principes atq; heroës sibi ducē delegerāt. Cuius fratrem Menelaū & ipsum fortē ac sirenuū sequebātur sexaginta instructæ sane atq; ornate naues, corū qui piscosum incolūt Iaccedemonā, Pharen, Sparten, & huberē palumbis Messen, Amyclas, Helon, Laan, Tylon, Brysias, festiuasq; Augias. Hic est Menelaus belli autor, qui cæteros reges ira ac dolore stimulante exhortatus est, & qui auidiſſime omnium molestias maxoresq; Helene uxoris ulcisci uolebat. Senex autem Nestor equerū domitor, nonaginta duxit naues eorum, qui incolūt Pylon, amœnāq; Arenē iuxta Thryon, qui in Alpheū decurrit, qui bene muratū Aepy, qui Cyprusense, qui Geniā, qui Pteleon, qui Helos, qui Doriō. Quo in loco musæ aliquādo Thamyrim Thracē cantādi usu priuauerunt. Siquidē ab Euryto Italeo ex urbe Aechalea hic forte rediēs, quū musas habuisset obuias, adeo scientiā cantādi gloriabundus sibi uendicauit, ut se illas affirmaret superaturū, si cum ipso de musica certare auderent. Ad quam ita insolentē uocem illæ Iouis filiæ stomachatae, & modulationē qua præditus erat, & pulsandæ citharæ peritiā, & omnino cōmunem hominis sensum abstulerunt. Arcadum uero qui incolunt altum Cyllenes montem iuxta sublime bustum, ubi bellatores uiri sunt siti, qui incolunt Phenconta, qui Orchomenon peccibus opunū,

Thamyris fabula.

Arcades.

- opinum, qui Rhipen, qui Stratien, qui uetosam Enispen, qui Tegean, qui amaxnan Mantineam, qui Stymphelon atq; Parrhasiam: princeps fuit Agapenor Ancei filius, cum sexaginta nauibus, uirorum quidem pugnatum instructissimis, sed quas à principe exercitus acceperat, quòd ipsius ciuitates, ut quæ in mediterraneis locis habitant, à studio absunt rerum maritimarum. Populi autem
- Epei.** Epei, qui ex urbe Buprasio sunt, & qui ex dia Elide, Hyrmne, atq; ultimo Myrsino usq; ad Petram, Oleniã & Alision iacent, cum quadraginta plenis nauibus quatuor duces sequebatur, singulos denis prepositos nauibus, Amphimachum, Talpiumq; illum quidẽ Cteati, hunc uero Euryti Actorionis filium: & fortẽ Dorem, atq; excellenti corporis pulchritudine Polyxenum, alterũ præ-
- Dulichij.** strenui Augei filium. Qui ex Dulichio erant, sacrisq; Echinis insulus, quæ procul in mari Elidi respondet, horũ princeps cum quadraginta nauibus fuit Mege, Marti ipsi in prælio par, patre Phyleo equorum donitore, auo Ioue: qui aliquando in patre indignatus, Dulichium cõmigravit. Vlysses autẽ consilij præstantia Ioui equãdus, dux fuit Cephalenorũ, cũ duodecim rubricata prora nauibus eorũ, qui incolunt Ithacam, Ncritonq; frondosam, & Crocylia lapidosam, Egilipa, Zacynthon & Samon.
- Actoli.** Actolorũ naues fuerunt quadraginta, ducẽ secuta Thoãtem Andræmonis filium, incolentes Pleurona, Olenon, Pylenen & maritimam Chalcida, Calidonaq; inditã petris. In hunc idcirco imperiũ Actolorum reciderat, quòd & Oeneus ipse, & dius eius filius Meleager decesserãt, nec alia proles regia supererat. Idomeneus autem bello
- Cretenses.** inclytus, cum octoginta Cretesum nauibus uenit, eorum qui incolunt Cnosonta, Cortynãq; pulchris muris cinctã,
- qui

qui Lycton, Miletō, Licaston, Phæstē, Rhition: alijq; populi, qui Creten centū urbibus atq; incolis frequentē habitant. His unā cum Idomeneo præerat auriga eius Meriones, ipsi Marti, Martis arbitrio comparandus. Clarus rebus bellicis Tlepolemus, longo latoq; corpore, cum no- uem nauibus fortū Rhodiorū, & capilli studiosorum, ex Rhodij. ipsa Rhodo uenit, eorū qui è Rhodo sunt, ex Lyndo, ex Ielysso, ex Camiro. Hūc Astyoche ex Hercule genuit, quā ille ex cognatis cōpluribus oppidis ab Ephyre & fluuio Selleente abduxerat. Verum simulac in domo paterna in iuuenile ætatē adoleuit, Licymnion patris germanū olim bello eximium, tunc autē iam ætate prouectum, interemit. Sed cum cæteri Hercules filij nepotesq; ultionē interfecti minarētur, cōparata ingēti comitum manu, classi q; quam festinatē ædificauerat, imposita, profugit. Tandē uarijs agitatus casibus, Rhodum peruenit: ibiq; imperiū Rhodiorū, qui in partes diuisi erāt, adeptus est, ita enim Iupiter deorū & hominū princeps, huic apud illos beneuolentiam cōciliauerat: suppeditauitq; eisdem ob hunc eundem mirificas opes, affluētēq; diuitias. Nireus ex Syme cum Nireus Græcorum formosissimus. tribus tātum nauibus uenit. Nireus Charopci & Aglees filius, Nireus omnium quidē Græcorū, qui ad Troiam nauigauerūt speciosissimus, infra tamen Achillem. Sed quia imbellis, pauci cum sequebātur. Eorum autem qui colunt Nisyron, Crapathon, Casson, & Con Eurypyli urbem, Calydias insulas, cum triginta nauibus, duces duo fuerūt Hercules nepotes, Thessali filij, Phidippus & Antiphus. Qui colunt Argos Pelasgicum, & Alon, & Alopen, & Trechina, & Phitiē, & Hellada speciosis fœminis præditam, quos uocāt Myrmidones & Hellenes et Achæos, Achilles hos recebat quinquaginta nauibus aduectos.

Sed

Sed is tunc mœrore erepta Bryseidis (quam cum multis ærumnis in euertēda Lyrnesso, euertēdis Thebis, mastādisq; fortissimis iuuenibus Eucnei principis filijs Myne-te & Epistropho, illinc deportauerat) in tētorijs se tenebat, mox tamē in bellum ipse proditurus. Cuius tunc milites, qui nullum ducē haberēt, in aciem non exierāt. Qui incolunt Philacē, Pyraſonq; floridā* cæteris, & matrem ouū Nitona, & maritimā Anchiolon, & petrosan Pteleon, horū dum ad Troiā cum quadraginta nauibus nauigauerunt, dux fuerat Proteſilaus. Nam nunc sub terra non superat, quē ex cunctis Græcis primū ē nauis in littus incidentē, uir Dardanus interemerat. Cuius mors magnū Amphidriphæ uxori, magnū desolatæ domui, magnū etiā bellacibus socijs, desiderium reliquit. Non tamē his tunc ad bellum dux deerat. Delegerāt enim sibi Podarcē opulēti Iphicli filiū, bello quidē insignē, sed Proteſilao fratre ut natu minorē, ita etiā uirtute. Qui incolūt Pheras, oramq; stagni Bœbeidos, qui Eeben, qui Glaphyras, atq; eximijs montibus Iaolchon, his præerat cum undecim nauibus* Eumelen Admeto genitus & Alceſti filiarū Pelix formosissima. Qui incolunt Methonē, Thaumacien, Melibœā

Philœctes. & salebrosam Olizona, horum dux erat Philœctes, sagittādī peritissimus, comites habēs & ipsos sane spectatos sagittarios, in singulis nauibus, quæ septē erāt, quinquegenos. Verum tunc aberat in Lemno, ubi cum Græci reliquerāt, uitam inuisam per cruciatus trahēs ex hydræ letifero hulcere: cuius uitā neglecti, breui pōst alia necessitate docēte, memores erant futuri. Eius certe comites, cum semper aliās, tum uero illo die maiorē in modū suum ducem requirebāt, licet ipsis dux non deesset, substituto in Philœctis locum Medone Oilei filio, nato ex matre Rhena,

Rhena. Qui incolunt Tricen, & montosani*Pthomen, Oecaliemq; urbē*Euritu Oecalei, horum triginta naues erant, duces uero duo, atq; ijdem fratres, ijdem arte medicinæ insignes, ijdem Aesculapio geniti, Podalirius & Machaon. Qui incolunt Ormenion, & qui iuxta fontem Hyperian, qui Asterion, albosq; Tetani uertices, his præerat cum quadraginta nauibus egregius Euæmonis filius Eurypylus. Qui incolunt Argissam, Gyrtonen, Orthen, Elonen, & Polinta usquequaq; cadentē, horum princeps erat clarus factis Meneptolemus Pirithoi Ioue geniti filius, & Hippodamie: ea die cōceptus, quo pater cum hirsutis centauris depugnauit, eosq; ex Pelio fugauit atq; affixit. Neq; uero solus erat horū princeps Meneptolemus, sed cum exirio bellatore Leonteo, magnanimi Coroni filio: quorum amborum naues quadraginta fuerunt. Guncus autem præfuit duabus & uiginti nauibus ex Cypho cum bellacibus Peræbois atq; Euenibus, qui circa Dodonem frigidissimis in locis habitant, quiq; amœnum Titaresion accolunt, qui in liquidum & quasi argenteum Penci annem influens, illius tamen aquis non cōfunditur, sed instar olei innatās excurrit. Manat enim ab ipsa inferna Styge, cuius fluij apud deos sanctissimum iusiurandum est. Magnetum autem princeps erat Prothous Tertridonis filius. Qui uero ad Peneon, & ad frondosam Pelion habitant, his præerat alius Prothous bellator in primis strenuus, quorum amborū quadraginta naues fuerunt. Atq; hi quidē sunt Græcorū duces. Nunc autē musa dic tuo uati, quis inter omnes qui Aganēnonē Menelaumq; secuti sunt, præstitit, aut inter uiros uir, aut inter equos equus. Et equorum quidem Eumeli iugales, fœminæ ambæ, ambæ unius æui, ambæ in cæteris unā in-

Podalirius.
Machaon.

Eurypylus.

Meneptole-
mus.

Guncus.

Magnetes.

Apostrophe ad
musam.

Eumelus.

nitentes,

nitentes, multo erant præstantissima: ita ueloces, ut cum alitibus possent contendere: honoremq; martium præ se ferentes, quas Apollo ipse, quum pastoritiam apud Phe-
reum degeret uitam, paucrat, talesq; reddiderat. Ex uiris
Aiax. autem Aiax Telamonijs longe præcipuus, ex his duntaxat, qui in aciem descenderant. Nam Achilles, qui bello ob indignationem abstinebat, multo Græcorum fortissimus erat: cuius etiam equis dabatur præ cæteris palma: & ipse quidem assidue intra tabernaculum se continebat: comites uero eius, alligatis ad plena loti atque apij præsepia equis, iuxtaq; positus curribus, solebāt sese præter oram maris uario ludendi genere exercere, aut iaciendo disco, aut uibrando telo, aut sagittando, quum bella inire fortissimum imperatorem desiderantibus non liceret, tantum huc atque illuc per castra quocunque ferebat uoluntas, uagabantur. Igitur Græci omnibus rebus instructi, atq; in acies distributi, Troiam uersus pleno celeriq; gradu per medios cuntes campos, speciem exhibebant, tum propter armorum lucem, longe lateq; omnia deuasantis incendij, tum propter pedum armorumq; sonitum, pertinacis cuiusdam tonitruui. Quale solet esse, quum Iupiter Typhoëum, cuius cubile Inarimenes esse fertur, crebris ab alto fulminibus euerberat. Itaq; momento illam omnem planitiem transmiserunt. At Troiani proceres, Polite Priami filio, quem donis onerauerant, iam antea misso ad explorandū de summo tumulo Aesye, renunciadumq; Græcorum aduentum, tunc frequētes ante Priami fores de communibus rebus cōsultabant seniores pariter ac iuuenes: cum ecce Iris imperio Iouis cælo delapsa, imagine Politæ, uoceq; sibi assumpta, cum attoni-

Iridis oratio. **to** nuncio uenit, propiusq; accedens, Semper, inquit, te
 senex

senex iuuat totos dies, ut pacis tempore solchas, cōsumere sermonibus, cum res ipsa ad ultimum discrimen spectet. Et tibi bellum ingruit, aduentantq; hostium copiae tales tantæq; quales quantasq; non uidimus, non numero hominum, sed foliorū arenarumq; comparandæ. Sed quid ego hunc? Hector, te ego iubeo negocium suscipias. Agendum cum præsto tibi sint intra muros tot linguarum nationumq; auxilia, præcipe ut suis ducum quisque popularibus det belli signum, eosq; armari imperet, & suas secum copias in aciem reducat. Hæc iris. Hector autem cognita deæ uoce, protinus consilium soluit, & ad arma concursus est. Patefactisq; omnibus portis, cum ingenti tumultu equites peditesq; sub armis muros egressi sunt. Est autem in ipso cōspectu, atq; in ipsa planitie prope urbem tumulus, utrinq; lata circuncincta uia, quem tumulum homines Baticam, dii autem sepulchrum Myrines appellant. Hic Troiani ac socij inter se copias suas, quæ illuc promiscue uenerat, discernunt, suasq; principū quisq; in aciem instruit. Et Troianorū quidem dux erat magnus Hector Priami filius, hostiū terror. Cuius auspicia plurimū populi, ac strenuissimus quisq; sequebatur. Dardanis autē præerat formosus Anchisæ filius Aeneas, quem dea Venus in nemorosis Idæ collibus & concepit & peperit. Nec solus his præerat Aeneas, sed unà duo Anthenoris filij Archilochus & Acamas rei militaris peritissimi. Qui autē populi ad radicem Idæ & ad profundi Asopi flumen accedunt diuitijs affluentes, horum imperator erat insignis Pandarus Lycaonis filius, quem arcu Apollo decoraauerat. Qui Adrestia & urbē Apæsi & Pitycā & excelsum Terics montē incolūt, his præerat Adrestus & Amphius, uterque Percosij filius, Percosij longe omnium doctissimi

Troianorum
catalogus.

scientia diuinandi futura. Verum neq; admiranda doctri-
 na, neq; paterna sollicitudo subtrahere à morte filios po-
 tuit, cum eos retinere conaretur, ne ad bellum ubi peri-
 turi erant, proficiscerentur. Illi enim euntes (sic misera
 necessitas fati trahebat) nec parere imperio, nec credere
 consilio senis toties monentis uoluerunt. Qui Percoten
 incolunt, qui Præction, qui Seston, qui Abydon, qui diam
 Arisben, horum princeps erat uir eximius Hyrtacides A-
 sius, ex Arisbe equis aduectus, fortuna cursuq; præstanti-
 bus. erant enim à flumine Selleente. Hippothous autem
 fortes Pelasgorū cohortes ex ampliuağa Larissa adduxe-
 rat. Quibus ipse, Pyleusq; frater bellator egregius, præ-
 erant, filij Lethi Teutamide. Acamas uero & Pirous cum
 copijs Thracū uenerant, eisq; trans Hellepontū acco-
 lentium. Euphemus autē maximi Troëzeni filius, Ceade
 nepos, dux erat Ciconum bellatorum. Pyrachmes uero
 Peonum, reflexos arcus gestantū: gentes procul ab Amy-
 done patria profectæ, atq; ab Axio flumine, licet spatio-
 so, tamen ad inum usq; lucidissimo, ut nullum in toto or-
 be terrarum speciosius. Paphlagonum solertissimus, Py-
 lemeneus ab Enetis ueniens, ubi genus malorum agrestū
 est. Paphlagonēs hi sunt, qui Cytoron incolunt, qui Ses-
 samon, & quorū egregias urbes alluit Parthenij fluiuis,
 & qui Cromnam, qui Aegialon, & qui editos Erythines
 colles habitāt. At Halisonū * Hodius & Epistrophus du-
 ces longe ex Alyba, ubi argenti fodinæ sunt, uenerant.
 Mysiorum principes erant Chromis & Enomus scientia
 augurali peritus, sed qua mortem aufugere non potuit,
 apud flumen, ubi eum uelocissimus Achilles cum ingenti
 Troianorū cæde trucidauit. Phrygiorū principes erant
 Phorcus, & singulari forma Ascanius, usque ab Ascania

amore pugnandi profecti. Mæonijs, qui Tolon incolunt, præerāt Mesthles Antiphusq; fratres, patre Pylamenco matre Gigæa geniti. Carijs barbarū quiddam in loquendo sonantibus, qui Myleton incolūt, nemorosumq; Ethiorum montem, qui fluenta Mæandri accolunt, quiq; Mycales mōtana inhabitant, Nastes & Amphimachus præerant fratres, Nomionis filij, uterque laude insignis: sed Amphimachus ritu puellæ comptus, & totus auro exornatus, quasi uero aurum ad uictoriam faceret, & ad subtrahendum neci denique pertineret. Id quod ipsi usu uenit insipienti simul & infelici. Nanque hunc Achilles in flumine, primum uita, dehinc cultu aureo priuauit. Sarpedon autem & præstans Glaucus, usq; à Xanthi flexibus cum Lyciorum copijs aduenerunt.

I L I A D O S H O -
M E R I C A E L I -
B E R I I I .

POSTQVAM igitur omnes copiae sub suo quæq; imperatore digestæ sunt, atq; in acies instructæ, aduentatibus iam Græcis, obuiam tendunt clamore ac clangore sublato, non secus ac grues solent, dum sidus hybernum fugientes, matutino tempore cum ingenti clangore cateruatim cælo feruntur, ad oceanumq; se conferunt, illaturæ dirum Pigmæis ac mortiferum bellum. Græci uero clamore non reddito, sed tacita apud se ipsos ira frementes, uenire maturabant: id pressantes animo, quomodo & hostē uincerent, & se suosq; tutarētur. Ad quorum properantem aduētum ac penè cursum, tan-

tus puluis præsertim uento adiuuante excitatus est, ut ad similitudinem inuisæ pastoribus, amicæ nocturnis furibus nebule, quam auster iugis montium infudit, uisum admeret, nec extra iactum lapidis prospicere sineret. Vbi uero proximi facti sunt, & iam an conflicaturi essent, singulari Alexander pulchritudine ante omnes Troianorum acies grandioribus passibus uadebat, prouocans ad certamen fortissimum quenq; Græcorum. Gerebat autem pro paludamento pardi pellem, arcumq; cum pharetra & gladiū, manu uero duo fulgentibus spiculis iacula. Quem cum bellator Menelaus uidisset, audissetq;, comodo gauisus est, quo esuriēs leo, cum in grandem ceruū ibicem ue incidit, quem canes uenatoresq; insequantur: ita cupiditate ac spe ulciscendæ iniuriæ, confestim (ut erat armatus) è curru desiliit, seseq; illi in cōspectum dedit, & cum infesto gradu pergit. At uero Alexander, uiso Menelao obuiam ueniente, subito timore perculsus, represso relatoq; pede, ad suos sese recipiebat: qualis is qui per montanum callem transiēs, ex improviso prope se dracone cōspecto turbatur, pallefcit, tremit, & penè præ formidine collabēs, retrofugit. Ad cuius rei spectaculum Hector exandescens, ignominiosis in fratrem inuectus est uerbis: Disparis uere, nō Paris: forma insignis, sed amore in mulieres perditō: uerbis audax, rebus ignauus: quanto satius fuisset, atq; utinā fuisset, ut aut nunquam genitus fores, aut ineunte ætate mortem obiisses potius, quàm tantum dedecus, & quidē sub oculis omnium, admitteres? En uides quantum ex tuo facto cincinnati Græci cepere lætitiæ? quippe qui opinabantur te ut inter ceteros pulcherrimum, ita strenuissimum esse. Nunc intelligunt quòd multo sis pulchrior quàm fortior. nam decor membrorum tibi superest, uires

Paridis temeritas.

Paridis timor.

Hector in Paridem.

est, uires autem corporis & animi præstantia deest. Et tamen quum talis sis, ausus es cum delectis sodalibus, instructa ornataq; classe, profectus ad externum regnum, cum aliena uxore concumbere, cuius mira specie captus esses, eamq; ex Peloponneso huc asportare, quum maritum haberet bellatorem, in perniciem patris, ciuium, regni, nominisq; Troiani, & in inimicorum gaudium, tuamq; ipsius extremam insanuam. O dedecus. Non sustinuiſti congregari cum Menelao? Quid ita? quia nosti qualis bello uir, quantusq; sit ille, cui coniugem ademisti. At enim in hoc belli puluere nihil ad uictoriam faciunt citharæ cantus, dignitas formæ, compti capilli, Veneris dona, cæteraq; huiusmodi. Itaq; si nescis, ecce omnes Troiani, qui tuorum scelerum defendendorum gratia arma sumpserunt, ex tuo timore & ipsi territi sunt ad pugnandum.

Ad quem respondens Alexander: Pro modo, inquit, exprobrare mihi ignauiam Hector, non supra modum uisus esse debes. nam tuum cor animusq; non magis fatigatur, nec magis ad cuiusquam trepidat occursum, quam robusta quedam securis, quam faber lignarius in scindenda materia exercet, cuius esset penetranti ac durabili acumine ad continuandum magis opus, mutatur. Neque mihi uituperationis loco obijcias Veneris dona. nam munera quæ in nos dii contulerunt, ea nec obijci debent, nec ad arbitrium hominis, sed ad ipsius dei collata sunt. Quod si me singulari prælio cum Menelao certare uis, iube Troianos omnes atq; Græcos cessare, ac circumsidere certaminis nostri testes, quod nos duo in medio commitemus, quorum uter uicerit, eius sit cum omni gæza Helena uxor, pro qua hoc constatum est bellum. Cæteri autem cum sanctissimo iureiurando feriant foedus, se postea domum reuersuros, Troianos

Paris Hector.

Singulari certamen Paridis cum Menelao.

in Troiam, illos in Græciam. Hæc quum audisset Hector mirum in modum latatus, protinus processit in medium inter utrunq; exercitum: & uoce ac lancea, quam manu mediam tenebat, suas cateruas gradum sistere iubebat. Et Troiani quidem statim imperata fecerunt. Græci autem pro se quisque in unum sic inter ambulandum & sagittas & iacula & saxa iaciebant. Quam rem intuens Agamemnon, ad suos, Desinite, inquit, Argiui, continete manus, inhibete ictus. aliquid enim (ut uideo) nobiscum tractaturus est Hector. Ad quam uocem continuo Græci destiterunt, tacitiq; quantum fieri poterat, strepitu sedato, attenti ad audiendum manserunt. Tunc Hector in medio stans, Audite, inquit, Troiani pariter & Græci, per me quid loquatur Alexander, cuius causa bellum cõflatum inter nos est: iubet Troianos Græcosq; depositis humi armis adesse spectaculo, solos autem se ac Menelæum in medio uiribus armisq; discernere: quorum uter uicerit, sua sit cum omni gaza Helena uxor: ceteri autem cum sanctissimo iureiurando seriant fœdus, se postea domum reuersuros, Troianos in Troiam, Græcos in Græciam. Sic Hector. Tunc alijs mutuuum silentium tenētibus, egregius Menelaus sic inuicē ad uniuersos prolocutus est: Audite uicissim me Græci Troianiq;, cui præcipuus inter omnes dolor necessitatem imponit, ut potissimum respondeā. Placet mihi, & rite fieri sentio, ut aliquando ab arumnis, quas tot tātāsq; uos Græci mea, uos Troiani, Alexandri causa pertulistis, per hanc transactionē discedatis, ut uter nostrū in singulari certamine occumbet, occubuerit: reliqui uero mox domū suā sine prælio redeāt. Afferite igitur huc agnū agnamq;, illum album, hæc atram. marē, qui Soli: fœminam, quæ Telluri immoletur. Tertiū afferemus, quo Ioui

Agamemnon
ad suos.

Hectoris ora-
tio.

Menelai ora-
tio.

quo Ioui litemus. Et ante omnia sistite hic Priamum, qui
 fœdera ipse feriat: ne quis forte malus dolus filiorum, ut
 sunt uentosi & perfidi, hæc omnia faciat irrita. Semper
 enim ingenia iuuenū sunt instabilia. Nunc autē si senior
 his fœderibus affuerit, atq; adeo præfuerit, profecto re-
 spiciens præterita, ac futura prospiciens, curabit ut rata
 sint: & quamprimum inter ambos exercitus, quod sane
 ambobus expedit, pax fiat. Hæc Menelaus quum dixis-
 set, tam Græci quàm Troiani exultauere letitia, speran-
 tes iam se mortifero bello quieturos. Igitur uterque exi-
 guo inter se diuisi interuallo, dispositis in continuam se-
 ricem equis, descendunt à curribus: exuentesq; sibi arma,
 humi deponunt. Hector uero proptere duos præcones in
 urbem, Aganemnō autem Talthybiū ad naues ire iubet:
 hic, ut unus: ille, ut duo agni feratur. præterea ut Priamus
 ad exercitus, fœdera percussurus, accersatur. Præconibus
 itaque, quomodo imperatum erat, ire festinantibus, Iris
 ad Helenam domi suæ manentem uenit, nunciatura cer-
 tumen, quod erat committendum. Induerat autem sibi spe-
 cimen Laodices, Helenæ, Chloris filiarum Priami formo-
 sissimæ, uxorisq; inclyti Helicaonis filij Antenoris. Texe-
 bat autem tunc Helena purpuream telam, suam uidelicet
 pallā, spatiosam sane & amplā, in qua pleraq; iam pro-
 pter se ad Troiam gesta, textilibus picturis descripserat.
 Ad hæc Iris accedēs, Veni, inquit, sponsa dulcissima, miri-
 ficā rem uisura, quæ nunc inter Troianos agitur & Græ-
 cos. Qui enim in cāpis prius mutuae necis auidissimicōcur-
 rebant, in ijs nunc omisso prælio alteri alteris uicini cum
 silentio sedent, innixi scutis, hastis proptèr humi desi-
 xis. nam mox in medio Alexander cum Menelao dimica-
 turus est, utri tu cedas in uxorem. Siquidem uictoriæ

Iris ad Heli-
 nam.

ipsa propositum es præmium. Hæc dea dicente, dulce il-
 lius pectori desiderium incesit pristini uiri, parentum, pa-
 triæ. Itaque festinanter amicta lucidum è lino uelamentū,
 grandibus per ora decurrentibus lachrymis, procedit è
 thalamo. Sequebantur autem eam duæ ministræ, Aethra
 Pythæi filia, & decoris oculis Clymene. Atque ad portam
 Scæam quā properās uenisset, ascendebat iam eius porta
 turrim, in qua erat Priamus cum primoribus senatorum,
 Pantho, Thymæte, Lampo, Clytio, Hicetanoë: cumq̃
 his Vcalegon atque Antenor, ambo arte militari ob se-
 nium desueti, sed in curia, sed in senatu, sed in dicenda
 sententia utilissimi. Sedebant autem circa Priamum, quos
 dixi principes, & inter se colloquebantur in alta turri:
 similes cicadis, quæ opacis arborum ramis insidentes,
 suauem illum cantum exercent. Hi ubi uadentem Hele-
 nam in turrim conspexerunt, alius ad alium suppressa uo-
 ce dicebant, Profecto num indignum est, Troianos Græ-
 cosq̃ tot mala, tanto tēporis spatio sustinere, ob hanc fa-
 ciem, quæ prorsus non humana, sed immortalis cuiusdam
 deæ uidetur? Cæterū etsi tam diuina specie mulier est, ta-
 men eam satius erit ad penates suos remittere, quàm reti-
 nere, ne nobis postea sit liberisq̃ nostris causa calamitatis.

Priamus Hæc illi. Priamus autē Helenam ad se uocans, inquit, Huc
Helenæ. ades dulcissima filia, atq; mihi hic aside, ut spectes pristi-
 num uirū, pristinosq̃ affines atq; amicos. neq; enim putes
 me tibi hoc bellum referre acceptū, & tantam mihi lachry-
 marum causam, sed dijs ipsis qui me his cladibus uexan-
 dum censuerunt. Aside filia, ut indices quoq; mihi. quis
 ille ex Græcis est, uir tam cōspiciuus, celso corpore & am-
 plo? Etsi nōnulli alij statura eum superant, tamen nullum
 unquam uidisse uideor, nec ita decorū, nec ita uenerandū.
 adeo

Vcalegonis &
 Antenoris uer-
 ba.

Priamus
 Helenæ.

adeo regiam quandam inter ceteros præfert dignitatem. Cui dea mulierū Helena respondens, Pudori, inquit, dulcissime socer ac timori, tuus uel sermo uel aspectus semper est mihi. utinamq; eo tempore tetram mortem oppetissem, quando filium tuum secuta sum, deserens coniugem, deserens necessarios, coætaneasq; deserens unicam natam meam. Neque enim tot mala accidissent, neque ego me fletu luctuq; macerasset. Sed ut ad interrogata respondeam, id quod cupis nosse, hic est Atrides ille Agamemnon, duplici laude eximus, qui & fortissimus bellator est, & optimus imperator, meus quondam leuir, si tamen mihi infelici leuir fuit. Tū senior miratus, O felicissime, inquit, Agamemnon, & diuino quodam fato prædite, tuā ne tot Achiae gentes auspicia sequuntur? utiq; plures opinione mea. & quidē quo die bellatrices ac masculae Amazones uenerunt, dum in Phrygiam auxilio uenisse Otreo & diuino Mygdoni, cumq; his apud Sagerim amnem illis castris præessem, conspexi tunc ibi plurimas Phrygū copias, plurimosq; populos ab his regibus belli gratia euocatos: tamen nequaquam tantus ille exercitus erat, quātus hic est. Intuens deinde Priamus Vlyssē, Indica mihi, inquit, iterū dulcissima filia, quis ille est, Agamēnone quidē statura minus procera, sed pectore humerisq; latioribus, qui armis humi depositis, ut uillosus ille dux gregis (nā ei similibus mihi uidetur) copiosusq; candidas oues, sic ipse ceteruas obambulat. Ad quem Iouis filia Helena respōdens, Iste, inquit, est Laertiades Vlysses, quanquam in Ithaca mōtana quadā educatus, uir tamen ad omnes dolos, & ad omne consilium uel excogitandū uel explicandū prudentissimus, ac mirus artifex. Tum maturus Antenor, Ita res habent, inquit, mulier ut locuta es. Etenim eo tēpore, quo

Helena Priamo.

Priamus Helenę.

Helena Priamo.

Antenoris oratio.

Vlyffes te repetitum huc cum Menclao ueniffet, ambos ego hospitio accepi, amiceq; tractaui. Ita utriusq; & corporis dignitatem, & animi consilium & loquendi qualitatem annotaui. Cum erant ambo in Troianorū frequētia commixti, celsioribus humeris Menelaus eminebat. At quum sedebant, uenerabiliori Vlyffes aspectu uidebatur. Vbi uero tempus affuit exponendæ in concione legationis, Menelaus celeri quidem & breui oratione (erat enim natura breuiloquus) usus est, sed ualde suauis, & in qua, licet Vlyffe minor natu esset, nihil reprehēderes. At postquam Vlyffis partes loquendi fuerunt, stetit aliquādiu oculis in terrā defixis, innoto sceptro, uerecūdo homini atq; imperito similis. Dixiffes eum iratū quēdam ac dementē. At post orationē illam uerborū tanquā hybarnarū niuū, quā increbrescentē magna uoce cecidit, intellexi cum illo neminē neq; posse eloquio, neq; audere cōtēdere: quo minus aspectū eius admirabamur, ita sumus admirati eloquentiā. Priamus autē tertio cum Aiace conspicatus esset, interrogat Helenā: Et ille alius quis nā Græcorum est, super omnes capite extās, omnesq; latitudine humerorū superās? Cui Helena, Hic, inquit, est Aiax maximus, magnus Achiuorū murus. Qui uero ad latus eius stat, is est Idomeneus, quē Cretēses ut deū habent, quemq; ceteri eiusdē insulæ principes sequuntur. Hunc frequēter Menelaus Creta profectum, in domum nostram hospitio excepit. Sed cum omnes alios Græcorum principes recognoscamus, quos uel nominatim queam recensere, duos tamen desidero tantum, Castorem equorum domitorem, & Pollucem strenuum cæsibus, germanos meos. Eos arbitror aut non profectos huc esse cum ceteris: aut si huc uenerunt, Lacedæmona reuertisse, ne in re militari diutius uersarentur.

Menelai oratio qualis.

Vlyffis qualis oratio.

Priamus.

Helena.

uersarentur, erubescerent tantum dedecus, tantamque
 ignominiam, in qua ego sum posita. Et Helena quidem
 sic loquebatur, illi autem procul ab eo loco erant in pa-
 tria Lacedæmone sepulti. Dum hi apud Priamum sermo-
 nes haberentur, interim præcones in urbem iam uene-
 rant, & quæ ad feriendum fœdus iussi erant ferre, iam
 sumpserant, duos agnos, ac uinum quod caprino utre
 portabant. Quorum Ideus auream pateram, aureosq; ca-
 lices gestans Priamum adiit, defertq; mandata his uerbis:
 Surge rex, & ueni festinus in campum, ubi principes
 Troianorum atque Græcorum, iusso me uenire accitum
 te, expectant, ut inter eos, sed non sine te, fœdera fã-
 cta feriantur. Pepigerunt enim, ut Alexander ac Me-
 nelæus in medio utriusq; exercitus decernant ferro, utri-
 eorum, qui uicerit, Helena uxor cum omni gaza addi-
 catur. Ceteri autem percusso fœdere pacificati, nos Tro-
 iam incolamus, illi in Græciam reuertantur. His auditis,
 senex perturbatus sane animo, iussit comites iungere sibi
 currum, quo ueheretur, ubi expectabatur. Eo confestim
 iuncto & regaliter strato, cõscendit, habenasq; cepit. Cui
 Antenor in currũ & ipse ascendens, se comitẽ præstitit:
 amboq; porta Scæa egressi, in campum ubi uterq; exerci-
 tus erat, perueniunt. Ibi à uehiculo descendentes, in mediũ
 suorum atq; hostiũ iuncti procedunt. Tunc Agamemnon
 atq; Vlysses, conspectis senibus, ipsi quoq; prodeunt: si-
 mulq; præcones pro more ornati, illatis quæ ad ferien-
 dum fœdus pertinent, adsunt. Principio uinum pateræ,
 postea aquam singulorum regum manibus infundunt.
 Hic Agamemnon educto cultro, qui ad uaginam ensis (ut
 mos est) insertus erat, è uertice utriusque agni pilos dese-
 euit, quibus per præcones inter maximos quosq; Græco-
 rum Tro

Ideus Priamo.

Fœdus feritur.

rum Tro

rum Troianorūq; distributis, ipse supinas in cœlum manus tollens, in hunc modum, ex audientibus cunctis, precationum ac fœderis uerba concepit: Iupiter pater, qui huic loco ob montem Idæum præfides, cuius principatus præ cæteris plus dignationis ac iuris habet: & tu Sol, qui uniuersa & uides & audis, uosq; flumina, & tu terra, ac uos inferi, qui post mortem fœdistragos homines supplicio afficitis, testes inuoco horum fœderum, oroq; ut ipsa uelit esse sancta: Si Alexander Menelaum in hodierno certamine uita priuauerit, ipsius sit cuncta cum gaza Helena uxor, nosq; ad penates nostros cum classe redeamus: sin Menelaus Alexadrum, reddant Troiani Helenam cum ipsa gaza, simulq; renuicerentur Græcos honorifico præmio, quale congruens esse iudicetur, quod in posteros etiam nostros transferatur. Quod præmiū si donare nobis, occiso Alexandro, Priamus eiusq; filij noluerint, iterum & eosdem deos testor, me in ultionem rupti fœderis perstiturum, nec antè finem belli facturum, quam aut à nobis, aut ab illis fuerit debellatū. His dictis, agnum agnamq; iugulauit, atq; ita sanguinates exanimasq; humi deposuit. Alij mxtum pateræ uinum delibantes, effuderunt, ac numinibus uota fecerunt. Eorū erat, qui in cœlum intuens, ita precaretur: Iupiter deorū rex, omniumq; potentissime, reliquiq; cœlites uelit, ut per utros steterit, quo minus hæc fœdera sint rata, sicut uinū in terram deſiuit, sic suorum liberorum, sic eorum uxores conficiantur. Ita ille orabat. Iupiter tamen ad has preces non propicias, sed surdas aures habebat. Post hæc Priamus aduersus cœtum, Audite me, inquit, Troiani & Achiui. Enimvero non sustinēt oculi dulcissimū filium cum Menelao inspicere depugnātem. Ideoq; ne intersim, hinc in urbem

Fœderis uerba.

Alicuius est uulgo oratio.

Priami oratio.

urbem redeo. ipse quidem Iupiter alijq; dij cognitum habent, uter sit neci destinatus. Atque his dictis, impositisq; uehiculo agnis, ascendit, habenasq; cepit Antenor, in uehiculum & ipse conscendens, se illi comitem praestitit. Quibus in urbem redeuntibus, Hector ante omnia atq; Vlysses idoneum pugnae praefiniunt locum. Tum in galeam sortes, cui primus ictus deberetur, demittunt. Exercitus uero qui ad spectaculum aderant, solliciti euentorum, sublatis in altum manibus, uota faciebant: quorum nonnulli tam ex his quam ex illis, ita obsecrabant: Iupiter pater, qui Idaeis montibus praesides, idemq; deorum & dignatione & potentia maxime, uter horum autor & causa extitit tantarum utriq; genti calamitatum, hunc uelis in hodierna pugna priuatum uita, ad inferos praecipite agi, nobis uero ceteris inuiolata foedera seruari, fidamq; amicitiam fieri. Haec illi. Hector uero auerso uultu, galeam in qua sortes inerant, quatiebat. neq; id diu, nam confestim fors Paridis, qui prior lanceam iacularet, exiliit. Tunc omnes eo ubi constiterat loco, iuxta equos atq; arma longo ordine resederunt. Et Alexander sibi primum fidam ocreas, argentoq; distinctas, induit: secundo loco thoracem, non suum, sed Lycaonis fratris, pectori tamen suo congruentem. Tum argenteis distinctum punctis gladium, a collo suspendit. dehinc humeris scutum aptat, & ingens & ualidum. Tum galeam capiti imponit, terribili ex echini setis crista, & ad motum ipsum quasi miranti. Postremo praefixum lucido spiculo pilum sumit ualidumq; sed quo tamen in pugna commode uti posset. Menelaus diuersa ex parte simili armatura instruebatur. Qui postquam armati in delectam certamini aream, hinc Troianis, hinc Graijs cingentibus, processerunt, atq; in festis armis, in festisq; passibus ac truibus oculis

Oratio uulgi.

bus oculis simul et animis alter in alterū uadere cœperūt, magnus omnibus qui spectaculo circumsidebant, pauor incessit. Illi uero propiores effecti, ad medium ipsum aere tendentes, pila quatiunt, quo certiore manu in alterum ac ualidiores contorqueant. Et Alexander, cuius priores erant partes, prior uibrato in Menelaum telo, scutum illius ferit. Ad quem ictum magis spiculum replicatum est, quàm chalybem, quo scutum uestiebatur, transigere quiuerit. Tum suo loco Menelaus in telum assurgens, hoc modo comprecatur: Da quæso Iupiter rex, ut hic, qui mihi tanta inmerito mala inuexit, meritas pœnas luat, & luat meis manibus uictus, meoq; confossus ferro, ut & qui nunc sunt, & omnis posteritas quum hæc audierit, hospitia ubi amice accipiuntur, polluere ucreantur. Hæc dicens, libratam aliquādiu lanceam in Alexandrum emittit: quæ in medium illata scutum, non modo per illius chalybem, corium, lignumq; adacta est, uerumetiam per thoracem, & intimam usque ad uestem, perforatura quoq; ipsum pectus, nisi in latus hic obliquanti deflexisset. Ea missa & infixæ, statim Menelaus educto ex argentea uagina ense, reductoq; in altum, irruens cassidem Alexandri percussit ita uehementer, ut in multa frustra disiliens, fugeret manum. Quod Menelaus cernens, ingemuit grauitè, suspiciensq; in cœlum, O Iupiter pater, inquit, profecto te deorum est nemo malignior. Ego quum te precarer, spem concipiebam, Alexandrum meis manibus pœnas sceleratæ iniuriæ daturum. Nunc & gladius ad primum ictum diffractus est, & lancea in cassum excussa, cum nequaquam illius mēbra perstrinxerim. His Iouē incusans, in cassidem hostis cristasq; inuadit, apprehensumq; ad socios trahere conatur. Et pertraxisset, uictoriæ cōpos & gloriæ,

Menelai oratio.

Menelaus in Iouem.

et gloriæ, eò quidem facilius, quòd dum ille per galeam
 traheretur, strangulabatur mollis iugulus catenoso loro,
 quo subter mentum galea ad fibulam substringitur, nisi
 subito Iouis filia Venus, re animaduersa, lorum dirupisset,
 ut uictor pro homine, uacua tantum casside potiretur. Paridæ Venus
liberat.
 Quod et factum est. Nanque dum abreptam illam con-
 uersus ad suos, recipiendam proijcit, ut receperunt festi-
 ni et auidi, dum hastam colligit, dum reuerti in hostem
 parat, Venus utpote dea, circūseptum aurea nebula Ale-
 xandrum, à pugna atque ab oculis hominum eripuit, et
 in splendido odoratoq; thalano, ubi lectus genialis rega-
 liter stratus erat, collocauit: atq; eo illic relicto, ad accer-
 sendam Helenam prodijt. Eam autem in editissima turri
 reperit inter ingentem frequentiam foeninarum. Ad quam
 accedens, uestem leniter, ut secum pergeret, manu tra-
 xit. Desumpserat autem sibi imaginem Græcæ, quæ Helenã
 è Lacedæmone secuta erat, grandis natu foemina, lanifi-
 cijq; doctissima, ac præter cæteras domina intima. Venus Helencæ.
 Atque ita tenens uestem, Agedum, inquit, redi domum. ubi ex-
 pectans Alexander, uocari te iubet. Est enim in cubiculo
 iuxta lectũ genialem, fulgentem stragula ueste, optimisq;
 odoribus fragrantẽ, pulchrior ipse atq; radiãtiõs, uel oris
 ac totius corporis decore, uel uestiũ credas cum non pu-
 gnasse cum Menelao, sed aut in choreã iturum esse, aut à
 chorea modo cessasse adhuc saltandi cupidũ. Hæc Venus.
 Quæ audiens Helena apud se, * at ubi tã suauẽ colli amœni-
 tatem, tam amabilem pectoris gratiã, tam insuetum oculo-
 rum fulgorem animaduertit, expauescãta ait: Dæmonia, Helena Ve-
neri.
 quid istis captas fallere me uerbis? nunquid iterum abdu-
 cere me procul uis in exteras urbes ac locupletes, aut in
 Phrygiã, aut in Meoniam, aut quò aliò, ubi principem
 familiarem

familiarcm aliquem tibi habes? Quoniam uicto Paride Menelaus me miseram est reportaturus ad lares, ideo tu; ideo falsa sub imagine uenisti, ut me deciperes ob tuam nimiam in Paridem beneuolentiam. eò dum illi ades, dum illi studes, dum pro illo satagis, dum illum obseruas atque custodis, deorum commercium reliquisti, nec ad eos reuersura es amplius. adeo, quãtum suspicor, aut uxor eius efficieris, aut ancilla. Ego uero, quod ad me attinet, ire ad illam prorsus nolo, nec unquam in contubernium eius redire certum est. Quid ni enim, si hoc faciam, digna sum quam omnes uituperent? Et sane posthac uniuersæ me Troianæ execrarentur, ac maledictis omnibus & oprobrijs lacerarent: quæ ego quum audirẽ, nimio mecum mærore consumerer. Tunc irata in eam Venus, Noli me, inquit, infelix, noli iritare, & abs te alienare. Nã si pergis, tam me inimicam senties, quã sensisti amicam, tantumq; Troianis pariter ac Græcis in te excitabo odium, ut teterrima pereas morte. Ad hanc orationem exterrita Helena, uelato ueste capite, tacite à cœtu mulierũ (demonem enim sequebatur ducem) digressa est, & ad nitentem Paridis domum concessit. Eò ubi peruenit, ancillæ statim ad locum opusq; quod reliquerãt, redeunt. Ipsa cum dea in thalamum auratis laquearibus fulgentẽ euntes, ad Paridem intrãt. Vbi Venus posita ante illum sella, Helenam iussit in ea sedere. In qua ubi resedit mulier, oculos à uultu Alexandri obliquans, loqui sic orsa est: Redijisti ne à pugna, ubi te interfectũ iri sciebas, nisi fugisses, iã superatus; iam captus à ualido hoste quondam meo marito? Atqui gloriari solebas, te Menelao antestare, tum uiribus corporis, tum dimicandi scientia. i nunc, & prouoca illum ad singulare certamen. Quod si me audies, Menelaum stulte pro

Venus Helenæ.

Helena Paridi.

te prouocare desines, quin & illi in bello occurrere, ne forte si te compererit, pilo suo gladioq; confodiat. Cui respondens Paris, Noli, inquit, quæso mulier tam molestis Paris Helenæ me incesse cōiucijs. equidem fateor nunc uicisse Menelaum Mineræ beneficio. ego uicissim aliàs (nam & dii mihi adsunt) illum ipse superabo. Nunc quod reliquū est, rei coniugali operā demus. Nam ita in te nunc amoris ardor me tenet, ut nunquam tenuerit uehementius, ne tunc quidē, quum ex Lacedæmone te rapui, impositaq; in nauem, & in arduam insulam ducta, tecum primum concubui. Hæc quum dixisset, in stratum regiæ genialem accessit, cumq; Helena secuta est. Quibus ita in apparatissimo cubili cum oblectatione cubantibus, Menelaus interea instar rabidæ feræ huc illucq; uadebat, sicubi Paridem adipiscatur. Neque erat ex Teucris socijsq; Teucrorum quispiam, qui uisum à se, quum quæreretur; illi posset ostendere, aut ubi foret indicare. Neque enim fuisset dissimulare ausus, uel propter fœderum religionem, uel quia à se in unum omnes mortē reijcere uolebāt. Ad quos dehinc, inquit Agamemnon, Audite Troës Dardanijsq; & Agamemnonis oratio. qui istis auxilio uenistis, Victoria huius certaminis, ut agnoscit, penes Menelaum est. Vestrum ergo nunc erit, Helenā cum omni gaza exhibere: nosq; remunerare honorifico præmio, quale congruens esse iudicetur, quod in nostros etiam posteros transferatur. Hæc

Agamemnon. Cuius orationem cæteri Græci maxima cum assensione exceperunt.

c Iliados

I L I A D O S H O -
M E R I C A E L I -
B E R I I I I .

NTEREA Dij deæq; frequentes
aureo in pavimento Ioui asidebant, in
ipsum exercitus urbemq; Troianam in-
tuentes. Quibus Hebe cum aureis pocu-
lis nectâr pro suo ministro miscebat.

Iupiter dijs.

Illi sumpta pocula, gradatim sibi propinabant. Tunc Iu-
piter per causam consultandi cum Dijs, nonnihil de Iuno
ne iocatus est. Quam ut ad irâ acueret atq; eliceret, obli-
qua ac faceta oratione perstringens, In hoc, inquit, sin-
gulari certamine dij cœlites, duæ deæ sunt quæ Menelao
student, una quæ Paridi. illæ quidem, Iuno & Minerua:
quæ, ut uidetis, nonnihil à coetu nostro semotæ sedet, ple-
næ gaudij ex ipso rei gestæ spectaculo. hæc autē, Venus:
quæ nunc abest, semper sollicita pro Paride, quemq; nunc
ab impediendi mortis periculo eripuit. Etenim sine dubio
penes Menelaum uictoria est. nos tamen cōsultare decet,
quidnam hoc loco faciendum putemus, utrum hos popu-
los in atrox bellum, an in placidam concordiam dimitta-
mus. Quod si in concordiam, nimirum res grata omnibus
iucundaq; cōtinget: & Menelaus recipiet Helenā suam,
Troia nero à discrimine euerisionis liberata, suisq; ciuibus
frequēs. perpetuo incolumis erit. Hæc Iupiter. Iuno autē
ac Minerua, ut erāt unâ sedētes, ad hæc dicta tacito mur-
mure subsannarūt. male enim Troianus cogitabāt. et Mi-
nerua quidē, quāquā uehementissima tum in patrē ira, tum
decepti uoti mœstitia angretur, tamen se intra silētiū te-
nuit. At Iuno erumpentē doloris impetū compescere non
susti-

Iustines, O' seuerissime, inquit, Iupiter, qualem tu locutus Iuno Iouī.
es orationem? scilicet inefficaces inanesq; iubes esse labo-
res, sudores, arumnas meas? quibus me et equos meos de-
fatigavi, huc illucq; discurrens, dum Græcos in arma so-
licito, dum mare intrare hortor, dum ad Troiam perdu-
co, quid petens? quò tendens? nempe, ut Priamus cum suis
liberis ac ciuibus postrema pateretur. Nūc tu hæc omnia
irrita fieri uis. Verum age age ut libet, nō tamen nos cæ-
teri dij isti tuæ sententiæ assentimur, tuumq; mutabimus
factum. Cui Iupiter ab alto pectore suspirijs ductis, De- Iupiter Iunouī.
monia, inquit, quid tibi tantum Priamus mali fecit? quid
eius filij? quid reliqui ciues? ut ita inexpiabili in eos odio
debaucheris, ut ipsos omnino destructos uelis, ut tam in-
signem urbem ab imo euersam cernere cupias? E quidem
opinor, si liceret, in ipsam Priani domum, deinde filio-
rum ac ciuium rabida intrares, eosq; uiuentes adhuc dē-
tibus lacerares, ac manderes, atque hæc demum medicina
animi tui uulnus satiatum iri existimares. Sed quid inter-
est? facito ut uoluntas fert, nullum per me passura impedi-
mentum. Certum est enim mihi, nequaquā in posterū ad-
uersari tibi, ut neq; tu à me propter hæc rem obiurgatio-
nis aliquid audias, neq; ego abs te. Cæterū hoc quod di-
cam, reponas inis sensibus, et memori teneas mēte. Quū
et mihi quoq; in fenso alicui dilectarū tibi urbium, libue-
rit illam euertere, nihil esse ut iram meam reuocare tentes
aut differre. Obsequar enim animo meo. nō precibus tuis.
Nam istud quòd tibi gratificor, sed non libenter. Omnium*
qui sub sole ac stellifero cœlo sunt, urbium quidē insignis
Troia: ciuitatū uero sapiēs Priamus cū populo suo, præ-
cipue mihi est cordi. Apud quos ad aram meam perpetuis
adoletur odoribus, sacrificijs, libamentis. Ad hunc Iuno Iuno Iouī.

respondens, Tres, inquit, urbes sunt maxime mihi cordi, Argos, Sparte & Mycenæ. Has tu quum in fensio libuerit, non dico unamquamlibet, sed unamquamq; per me licet euertas. Neq; ego tibi, quo minus id facias, aut opera, aut uerbo reluctabor. Quamquam si reluctari conarer, nihil proficiam aduersus te, qui es & me & cæteris dijs robustior. Verum enim uero indignum sit, ut tantam ego operam frustra consumpserim: quippe quæ, ut tu deus, & ipsa dea sum, eisdemq; genita parentibus, & quidem natu gratior. Postremo etiam uxor tua, qui super uniuersos deos imperium obtines. Itaque par est, uterque inuicem gratificemur, ego tibi, & tu mihi, cæteris dijs factum nostrum comprobaturis. iube quamprimum Pallada ad exercitus ire Græcorum ac Troianorum, introducturam Troianos ad uiolanda fœdera, quæ cum Græcis sanctissime percusserunt. Hæc Iuno. Quibus pater deum atq; hominum Iupiter non abnuens, Pallada sic allocutus est: Ito statim Pallas ad exercitum Græcorum ac Troianorum, inducitq; Troianos ad uiolanda fœdera, quæ cum Græcis sanctissime percusserunt. Pallas uero iam dudum sua sponte ad hoc propensa, huiusmodi uerbis animosior facta, se protinus ab olympo demisit in terram. Et sicut Iupiter supernè uibrato sidere, cum multa ac scintillanti face solet pectora nauatarum exercituumq; terrere futuri alicuius mali præsa-gio, sic ipsa eiusdem sideris & specie in se suscepta, & cursum inuata, quum in medium delapsa est, utrunque exercitum huius spectaculi pauore percussit. Inter quos fuerunt qui, tam ex his quam ex illis, ad socios conuersi dicerent, Profecto Iupiter belli pacisq; arbiter, hoc portento significat, aut durum asperumq; inter nos prælium, aut concordiam & pacificationem fore. Atque illi ita dicebant.

Pallas

Pallas uero iterum transfigurata in formam strenui Lao-
dici Antenoris filij, intulit se in acies Troianorum: perq;
eas incedens, circuibat oculis, sicubi insignem Pandarum
inuenire posset. Quem ubi uidit, inuenitq; inter suorum
militum cateruas stantem, propius accedens, ita affata est:
Pandare uir fortis ac strenue, si quam mihi consulenti fi-
dem habendam putas, nunc profecto tibi opus est animo,
ut in Menelaum sagittam immittas, cōsecuturus hoc pa-
cto ab omnibus Troianis summam & gratiam, & glo-
riam, præcipueq; ab rege Alexandro, à quo etiam auge-
beris mirificis donis, si Menelaum tuo telo uiderit inter-
ceptum. Age igitur inuocato prius Apolline deo, & sa-
gittandi peritissimo, & tibi amico, nūcupatisq; illi uotis,
si domum redieris, sacrificium te sibi ex primigenis agnis
esse facturum, Menelaum confodito. Hæc Pallas. Quibus
stultus ille persuasus, arcum protinus ex corytho eduxit.
Erat autem hic arcus mira arte uisendus, ex cornibus ibi-
cis factus, quam è rupe quadam prominentem Pandarus,
ex insidijs percusso sagitta pectore, præcipitem deiecit,
eiusq; cornua ex octonis utrinq; ramis ad fabrum arcua-
rium contulit, iussitq; arcum ex illis quàm optimum &
quàm pulcherrimū fieri, adiectis ex auro cuspidibus. Hūc
igitur arcum Pandarus eductum, recuruato osse conten-
dit, humiq; deponit. Tum iussis socijs scuta opponere, ne
forte præuisa re, Græci prius excitato tumultu consurge-
rent, quàm ipse ictum misisset, depromit sagittas è phare-
tra, ex hisq; unā elegit nunquam antea emissam, & inter
omnes pennis & hastili ferro maxime habilē, et ad mor-
tiferum uulnus aptissimā. Quam ubi neruo imposuit, ad-
aptauitq; uota concepit, si domum redierit, sacrificium se
Apollini ex primigenis agnis esse facturum. Finita prece,

Pallas Pádaro
suadet ruptio-
nem iocædrum.

Pandarus soc-
tus uiolat.

prehensum (ut fit) cum sagitta neruū retro trahens, quasi orbe facto (nam neruus papilla, ferrum uero arcui uicinum erat) neruum sagittamq; dimisit, sibilante arcu, sed apertius sibilante neruo. Itaque expulsa arcu sagitta, uolucris auras uolatu percurrens, Menelaum petit, plagam inferre atque exitium cupiens. Sed non immemores tui Menelaë dij fuerunt, ut te intercipi illo sincerent ictu, præcipueq; Pallas, quæ à te ita propè aberrat, ut mater ab infante suo, quem grato sopore perfusum, ab improbo muscarum incursu dextræ uentilatione defendit. Itaque uenientem ictum in eam corporis partem detorsit, ubi aurea fibula zonæ committebatur, & ubi thorax uentri insidebat. Eò sagitta perlata, primum per ipsum fibule aurū, deinde per thoracem, postremo per laminam, quæ fidele contra musilia tutamen est, & maximæ tutelæ tunc fuit, adacta, nonnihil perstrinxit è corpore, statimq; ater cruor è uulnere profluxit. ita quales habent sunt, quas inducto super ebore albentes Mæoniæ mulieres atq; Carie rubrica tingūt, easq; in thalamo reponūt, multis quidem equitibus concupitas, soli tamen regali currui destinatas, unde & equi regij ornentur, & eorum agitator gloriatur: talia tua erant Menelaë crura, calces, sanguine candorem formosorum artuum distinguente. At ubi atrū cruorem foras emanantem Agamemnon Menelausq; inspexerunt, uterque uehementer expauit: multo tamen uehementius Agamemnon, quum neruum extra uulnus & aculei tantum extremas pinnulas uidit extare. tūc apprehensa Menelai manu, profundo gemitu suspirans, quem gemitum socij pariter suspirijs exceperunt, ita eum alloquebatur: Ergo ne charissime frater singulare certamen isti, ut unus inspectantibus Græcorum copijs ista sustineres?

Apostrophe
ad Menelaum.

Agamemnon ad
Menelaum.

neres! ideo fœdera ego percussi, ut tu frater per illa occidereris: ita nec illi & te confisum iureiurando uulnerarunt, & fœdera tua solemniter ista conculcarunt: Profecto non erit ipsis impune, & nos iureiurando confisos decepisse, & deos contempnisse. Nam etsi non protinus de fontibus supplicium sumat cœlestis, tamē posterius sumit, & quidem multo acerbius. Dabūt itaq; pœnas fœdifiagi Troiani suis uxorūq; ac liberorū capitibus. Nam mihi pro comperto est, quod aderit dies, quando insignis Troia cū Priamo atque omni populo excidetur. Siquidem Iupiter ab alto facta hominum æstimans, ob hanc perfidiam indignatus ipse, de Troianis supplicium sumet: neque hoc quo minus futurum sit, ullo pacto reuocari potest. Verum ut hæc ita sint, non tamen (me infelicem) hunc tantum dolorem capere non possum. Si tu mihi Menelæe frater subita morte eripieris, priuabor ego te frater suauissime, priuabor et gloria, redibo Argos sine te, redibo extrema notatus infamia, futurus opprobrio Græcis, futurus gaudio Troianis. Omnes enim Græcos proceres, te extincto, capiet reuisendæ patriæ desiderium. ita qui Helenam à Troianis recipere, tibiq; restituere cogitaueram, nō modo illam non recepero, sed te quoque Troianis, decepta expectatiōe, reliquero. Iacebis ergo nobis hinc profectis, in hac hostili terra humatus. Ad cuius tumulum uenientibus nonnunquam superbissimis Troianis, cōsistētibusq; erit qui dicat, Utinam in cæteris omnibus ardentis animi conatibus, ita compos uoti sit Agamemnon & auiditati suæ satisficiat, ut nunc fecit, qui re infecta frustra; labore exhausto cum tanta Graiorum classe, quam huc portauerat, domum redijt, inelyto Menelao fratre relicto. Hæc ille cum diceret, tunc optarim ima terra ad

Menelaus A-
gamemnoni.

in *stros* me conditura dehisceret. Ad quē respondēs Me-
nelaus, inquit, Et tu bono animo esto Agamēnon, nec po-
pulos ista oratione perterrefacias. neq; enim letaliter te-
lum penetrauit in corpus, obstante fideli balteo, thorace,
lamina, quæ mihi saluti fuerunt. Vtinā istud sit, respondit

Agamemnon
Menelao.

Agamēnon, quod ais frater charissime. nāq; si ita est, me-
dicus tentato exploratoq; uulnere, pharmaca adhibebit,
quibus dolores acerbi mitigētur. His dictis, fidū sibi præ-
conē Talthybiū iussit Machaonē diui Aesculapij filium,

Agamemnon
Talthybo.

accersere, his uerbis: Talthybi, quā primū huc siste Ma-
chaonē principē, ut Menelaū sagitta ictum inspiciat. hoc
enim ei uulnus quidam, siue Tros, siue Lycius, sagittandi
sciētissimus infixit, adeptus sibi insignē gloriā, nobis uero
ingentē luctū relinquens. Cuius dicto Talthybius audiēs,
abiit: circūferensq; oculos sicubi, quē querebat, agnosce-
ret, Machaonē aspexit inter suas copias stantem, quas ex
Thrace adduxerat, fortū militū, eorūq; scutorū. Ad hūc

Talthybius
Machaoni.

proxime accedēs Talthybius, Veni, inquit, accersit te A-
gamemnon, inspecturū Menelai principis uulnus, quod ei
quidā, siue Tros, siue Lycius, sagittandi sciētissimus infi-
xit, adeptus sibi insignē gloriam, nobis uero ingentē luctū
relinquens. Hæc Talthybius. Quibus auditis, mirū in mo-
dū Machaon perturbatus est: repenteq; unā cum nuncio
per medias acies illuc, ubi Menelaus constiterat, ueniunt.
Reperiūt autē illum stantem in medio multorum & iam
maxima* cuiusq; procerū corona circumdatum. Hic pro-
tinus Machaon primū ex balteo sagittæ hastile eximit.
deinde ferreas pinulas amputat. tum zonā laminaq; dis-
soluit. dehinc uulnus quā alte descenderit, explorat. po-
stremo expresso plaga sanguine, medicamenta ad lenien-
dum dolorem, curādumq; uulnus apposuit, miro artificio

compo-

composita, quæ ipse à patre, ille uero à Chirone didicerat. Dum hæc apud Menelaum geruntur, Troiani interim arma ceperat, iamq; in aciem instructi procedebat: & ex aduerso Græci arma sibi induebant, certanè animo uersantes. Ibi uideres Agamemnonè non dormitantè, non animo territù, frentemq; moleste quòd res ad manù uocaretur, sed properantè, ut inita pugna ipse dimicaret. Igitur curru cataphratto equisq; omisus cù Eurymedonte auriga Ptolemæi Pirææ filio, iussoq; illo etiã atq; etiam ut sibi postquã copias instruxisset, jesso cum curru presto esset: ipse pedibus incedès, acies ordinabat. Et quos accingere se ad præliù cernebat, ad hos assislès, tali eos oratione exhortabatur: Agitedum uiri Argiui, nequaquã cesset uestrum robur, uester impetus, uestra rei militaris peritia, Ioue optimo maximo pro nobis pugnaturo contra sædiefagos periurosq; Troianos, quorù haud dubie corporibus aues fræq; pascètur. Vxores aut paruiq; liberi, urbe direpta, euersaq; à nobis, in Græciã portabuntur. At quos pugnã detrectãtes uidebat, hos acerbissimis uerbis increpabat: O Argiui nominis dedecus, indigniq; militiã, non pudet seducere uos pugna? Quasi iã defessi armis hucusq; deportãdis, nec ultrã procedere audètes, in modù hinnulorù timidissimi animalis, qui cursu defatigati, in medio cãpi subsistunt, nec in occursum tēdūt, sed in se occurrere permittunt. Nūquid ignaui eousq; expectatis, dum Troiani eò ueniãt, ubi naues subductæ occupãt litus, ut uideatis, an tunc Iupiter periclitãtib; uobis auxilietur, ab altoq; porrigat manù? Atq; hūc in modù Agamemnon hos exhortans, illos increpãs, ad cateruas Cretenesium peruenit, quæ se iuxta principē suū Idomeneū armabãt. Ipse uero Idomeneus, ut ualidis uiribus, suos in prima acie curabat.

Agamemnon
ad strenuos.

Idē ad segnes

Meriones autē auriga in postremis eos qui longius aberant^rurgens, ut se armarent, ac duci præsto essent. Quos cum uidisset Agamemnon, maiore in modū latatus, placidus illum uerbis affatus est: Idomeneu, tu mihi inter omnes Græcos præcipuo in honore haberis, quo eū^{*} actur, siue domi siue militiæ, quin in ipsis etiā tensesiuis conuiujs, aut in populo, cui maximū quiq; Græcorū adhibētur, quum cæteris bibere uolētibus semipleni calices, tibi tamen uni, ut mihi pleniores apponuntur. Agedum igitur, capeffe prælium, & qualem te fore gloriari soles, talem te hodie præsta. Ad quem respondens Idomeneus, Ego uero, inquit, summe Agamemnon, quemadmodum antè pollicebar, hic dies declarabit me tibi amiceissimum esse. Sed tu quin potius alios exhortaris, ut quandoquidem fœdera facta, sunt irrita, quamprimum pugnam capeffamus: manibusq; nostris Troiani, per quos iusurandum uiolatum est, mortem atq; omnia extrema patiantur? Sic locuto Idomeneo, Atrides abiit: plenusq; gaudij ambulans, ad phalanges utriusq; Aiæcis uenit. Eos autem comperit iam armatos, iam galeatos, iam in procinctu stantes, longo eos à tergo peditum agmine sequētes, densis scutis, densisq; lanceis, & nigræ nubis speciem præbēte: qualem supra mare sonori zephyri impulsu uenientem imbribus grauem procul à montis uertice conspicatus pastor, consueuit raptim in specum subducere oues, pro se ac pro grege sollicitus. Hos ita accinctos ad bellum esse summopere gauisus Agamemnon, ita allocutus est: Enimuero uos ego inter Græcorū principes neq; exhortari ad bellum debeo, neq; exhortor: quippe qui & copias uestras imperio, & alienas exemplo ad præliandum adhortamini. Quod utinam tibi pater Iupiter, tibiq;

Pallas,

Idem ad Idomeneum.

Idomenei oratio.

Agamemnonis ad Aiæcis.

Pallas, tibiq; Apollo, liberet talem animum caterorū pe-
 etoribus infundere, breui profecto nosiris manibus expu-
 gnata Troia deleretur. Hæc dicens, processit ad alios, ue-
 nitq; ubi Nestor copias suas & hortabatur, & in aciem
 instruebat, præpositis suis legioni cuiq; ducibus, Pelagō-
 te, Alastore, Cromio, Acnone, Biante. Et currus quidē in
 fronte, peditum aut optimos quosq; , ubi esset robur belli
 atq; subsidium, in postremis: imbecilliores uero in medio
 collocauerat. Quibus quasi atrinq; cōclusis, necesse esset
 uel nolentibus dimicare. Equitibus, quorū primæ partes
 erāt, præcipua præcepta dabat, inquiens: Primum memē-
 tote milites, suos unusquisq; moderari equos, ut in loco
 suo stent, & cum alijs non tumultuentur, ut nullus alteri
 sit impedimēto. deinde, nemo uestrum aut aurigādi peri-
 tia, aut uiribus fretus, procedat longius à suis dimicandi
 gratia: uicissimq; nemo retrorsum se recipiat. sic enim in-
 firmiores essetis, & magis iniuriæ opportuni. Postremo,
 cū quis uestrum hostilem aggreditur currū, scitote multo
 satius esse, læcea pugnare quàm gladio. id quod illi ueteres
 factitabāt, qui hac disciplina, hoc more, hoc animo in bel-
 lus usi, multas urbes, multaq; oppida expugnauerūt. Atq;
 in hunc modū senex priscorum bellorū doctissimus, suos
 milites ad bellum instruebat. Quem ita agentem Agamem-
 non cū uideret, gauisus, ita allocutus est: Optime senex,
 si qualis tibi mens, tale & corpus foret, uirtutiq; animi
 uires responderent. sed odiosa te senectus iam obruit.
 Quanto, dij boni, satius foret, ut translata in alium sene-
 ctute, tu bona illius ætate fruereris, & more iuuenum
 posses in medio Marte uersari. Ad quem respondens se-
 nior, Et ipse quoq; , inquit, istud uellē Agamemnō, ac ma-
 xime optare reuerti ad meliorē ætatem, qualis tunc eram

Nestor militi-
 bus suis.

Agamemnon
 Nestori.

Nestoris ora-
 tio.

quum

quum diuum Ereuthalionem interemi. Verum quid fa-
 cias? Non omnia pariter dii hominibus dare consueue-
 runt, nec mihi uolunt simul adesse senilem prudentiam,
 uiresq; iuueniles. Atq; ut tunc iuuenis eram ualens robo-
 re, ita nunc senio confectus sum: nihilo tamen minus sic
 quoq; inter equites in pralio uersabor modo, instigans.
 Hoc nanq; seniorum ducum proprium officium est. Qui
 post me nati sunt, ac uiribus uigent, hi bella committant,
 manusq; conserant, sed mea tamen uoce gubernentur. Sic
 Nestor. Quæ audiens Agamemnon, impensius gauisus,
 ad alios duces ire perrexit. Inuenit autem Menestheum,
 unaq; Vlysses, utrunq; stantem, utrunq; cum suis, hunc
 Cephaleuorum, illum Atheniensium copijs, & his & il-
 lis ad bella promptissimis. Etenim stabant expectantes,
 dum aliquæ cohortes Græcorum lacerarent, & pralium
 priores inirent. siquidem nondum ex alia parte uocē pu-
 gnæ commissæ exaudierāt: sed tum primum excitatas ho-
 stium ac sociorum phalanges moueri uidebant. Hos ita
 stantes expectantesq; Agamemnon intuens, obiurgatio-
 nibus adortus est: Et quid ita utrunq;, te fili Petei regis,
 teq; doli uasframentiq; artifex, formido corripuit? qui
 sic semoti estis, qui aliorum auxilia expectatis, qui donec
 priores aliqui praliū capebāt, remoramini? quos potius
 decebat inter primos in acie uersari, primosq; ueniētibus
 hostibus occurrere. Et sane uos primi estis, quos ad solēne
 conuiuū uoco, uos prima loca in discubēdo obtinetis, uobis
 delicatius obsoniū, uobis nobilius uinū, et quotiescūq;
 uultis, apponitur. At nūc gratum scio uobis fuerit, si etiā
 decē cohortes aliorū ante nos pugnam incipiāt. Ad hunc
 Vlysses toruo intuens uultu: Qualis, inquit, Agamemnon
 ex ore tibi excidit sermo, ut diceres nos segnes esse ad
 bellum,

Agamemnon
Vlysses.

Vlysses in Aga-
memnonem.

bellum, nec audere inter primos Troianis ex aduerso uenientibus occurrere, sed alios priores expectare? Spectato (si tibi uacat, & si istud tibi curæ est) Telemachi patrē cū Troianis in prima acie pugnante, & istam uaniloquā orationē missam fac. Tūc Agamemnon, quum indignatū cognouisset, arridēs, ut cōciliaret, ita affatus est: Noli nos ita locutos indignari, nobilissime ac sapiētissime Vlysses. neq; enim tantopere te obiurgauī, neq; tibi præterquam quod animus fert, iubeo. Intelligo tibi cōsilia non tumultuosa & turbida, sed sedata & quieta esse amica. id quod mihi quoq; maxime placet. Tu modo ingredi prælium. nos autē, si quid in loquēdo peccauimus, id tibi postea satis facere curabimus. dij q; faciāt, ut tua in hoc bello uirtus nostrā in te reprehensionem superuacuam uanamq; fuisse ostēdat. Hæc dicēs, ad alios profectus est: inueniēs q; magnanimum Diomedem cū eius auriga Sthenelo Capanci filio, iuncto currui insistentē, his uerbis increpuit: O facinus, quid ita terroris Tydei præstātissimi ducis fili? Quid ita expectas, ut alij tibi uiā faciant? Quid ita à parēte degeneras? Neq; enim ille ad hostium aduentū expauescebat, sed primus inter socios semper, & solus se obuiū ferebat, ut uniuersi frerūt, qui simul cū illo militauerūt. nā ego hominē neq; notum habui, neq; uidi unquā, licet Mycenæ sine armis uenerit, hospitioq; familiariter receptus unā cū dio Polynice. Venerāt nāq; petitū auxilia ad bellum, quod ad Thebas eo tēpore gerebant. obtinuiſſentq; auxilia quæ tātopere orabāt, ut iā decretū erat, ni Iupiter sinistris omīnibus Myceneos deterruisset. Atq; cū Mycenis Tydeus moraretur, fama est neminē illi uiribus corporis potuisse æquari. At postquam rediens ad fluenta Aſopi uenit, cæteri cum Græci ad Eteoclem pro legato miserunt.

Agamemnonis
excusatio.

Agamemnon
in Diomedem

serunt. Ad quem cum iuisset, ingressusq; regiã, complures illic ciues comperisset (forte cū Eteocle in conuiuio erāt) non timuit & hostis & solus Thebanos omnes ad quod libet certaminis genus prouocare. Atq; ut animose prouocauit, ita omnes (sic illi Pallas propicia erat) strenue uicit. Quãobrem Thebani dolore indignatiõis accensi, reuersuro insidias tetenderunt, collocatis ad opportunũ locum, quã Tydeus transiturus erat, quinquaginta iuuenibus cum duobus ducibus, deorum immortalium robore similibus, Mæone Aemonis, & Lycophonte Authophoni filio. Eos Tydeus omnes ad ipsum locũ occurrentes strauit, occiditq; fretus deorũ, quæ sibi ministrabãtur, augurijs. unũ tantum Mæonẽ cum tristi nuncio redire permisit, imò iussit. Et talis fuit Tydeus. At eius filius in cõcio- ne quidẽ est patre præstantior, in bello autẽ multo inferior. Hæc Agamemnon. Cui Diomedes nihil omnino respondit, nõ ausus talem uenerãdi regis refellere orationẽ.

Sthenelus in
Agamemnonẽ.

Ibi Sthenelus sociũ tacere uidens, Noli, inquit, Agamemnon, cū scias quid uerũ sit, aliter loqui ac sentis. Nõ me fallit, nos (ut sumus) hic uideri præstantiores nostris parentibus, teste mea cõscientia. * loquor equidem. Si in illo nos bello fuissetem, sacros Thebarũ muros uel cū minore exercitu euertissetem, dummodo nobis nec deorũ auguria, nec Iouis beneuolẽtia defuisset. Sed illi per nimiam pugnandi temeritatẽ occiderũt. Quãobrem caue ne eãdẽ parentibus nostris laudẽ impertias, qualẽ filij meremur. Ad hunc Diomedes toruo respiciẽs uultu, Sthenele uir præclarissimẽ, quin taces, inquit? Noli in istam sententiã plura proloqui, ac meo acquiesce sermoni. Ego uero Agamemnonẽ pastorem populorũ, minime culpandũ censeo, urgẽtem Græcos ad bellum capeffendũ: quippe quẽ & summum

Diomedes in
Sthenelum.

summum decus sequitur, si uincimus: & extremum dedecus, si uincimur. Eia igitur Sthenele, quod ad nos attinet, bellum adeamus: qualesq; simus, rebus, non uerbis, ostēdamus. atq; hæc dicēs, ut erat armatus, è curru defiliijt. Ad quē salū arma horrifico quodā fragore cōcussa streperūt, adeo ut etiā prestanti animo uirū cōterruiſſent. Igitur crebre undiq; Græcorū acies, urgētibus eas ducibus, in bellum pugnamq; descēdunt, tali specie, qualis undarum est ad gemētia littora zephyro procellente tendentium: quæ dense, aliæq; post alias festinantes, primo per ipsa spatiosissima maris terga tollūtur: mox uaslo cū fremitu arenis illiſæ, obstantes aggeres trāscēdere conātur, tenuem asperginē altius longiusq; emittētes. Et Græcorum quidē, præterquā ducū milites adhortātium, monentium, animantiū, nullū clamorem, nullā uocem exaudires, quū tot tantæq; copię essent. uerebātur enim suum quæq; imperatorē. Crederes elingues esse ac mutos. tantum immensam armorum lucem in illo exercitu uideres. At copias Troianorum infinitis ouium gregibus comparares, quæ intra prædiuitis domini septa conclusæ, quum à pastoribus mulgentur, auditis agnorum uocibus, assiduos balatus exercent. Talis reddebatur à Troianis, sed diſſonum tum ac multiplex ululatus: tot populis, qui auxilio uenerant, sua singulis lingua ac suo more uociferantibus. Instigabat autem ad pugnam hos Mars, illos Minerva, utrosq; terror, utrosq; timor, utrosq; per uicacia, mortiferi martis soror ac socia, quæ primo non ita multum erecta esse solet, nec uehementer assurgere: mox adco attollitur, ut uertice ad cœlum proxime accedat, cum pedibus ingrediatur per humum. Nanq; auida tam acerbi spectaculi uenerat immiſſura pectoribus uincendi

Contentionis
descriptio.

Cōflictus Graecorum cum Troianis

cēdi rabiē, unde labor, gemitus, dolor, uulnera, mortesq; nascūtur. Vbi uero ambæ acies in eundē campū descēderunt, ac sub iactū teli uenerūt, tunc iacula omni conatu in hostes ac pila cōijciunt: dehinc scutis, sublato simul clamore, cōcurrunt, manusq; conserūt. Hic audiri uoces percutientū poterāt, & percussorū: illorum cū exultatione, horum cū gemitu: hic uulnera cerni, sanguisq; per corpora & per solum fluens ac fusus. Atq; ut multi torrētes ab altis iugis decurrētes, in unū simul gurgitē tanto cū sonitu commiscētur, ut eum procul ab edita rupe pastor exaudiat, sic duorū exercitiū & cōflictus fiebat, & fragor audiebatur. Primus autē Antilochus Thalysiaden Echeolum fortissime in prima acie dimicantem interemit, excussa prius pilo buccula, celsisq; cristis, deinde eodē pilo in fronte defixo, & ad intima usq; ossa adacto. Ille ad hūc ictum, mortis caligine oculis oborta, pronus tanquā turris in mediū pugnantū corruit. Cuius collapsi corpus inter infesta tela, Elephenor Chalcodontis filius, arrepto pede strenue pertrahebat, cupiēs quāprimum defuncti hostis spolijs potiri. Verum hæc misero cupiditas maturæ mortis attulit causam. Nāq; inter trahendū magnanimus Agenor nudatū scuto latus lancea haurit, procumbereq; illic exanimem cōggit. Hic tum super amborum cadauera consurgit aspera & uehemēs inter utrosq; exercitus pugna, omnibus ueluti lupis in hostes sese frētibus, & unoquoq; sibi quem interimat legēte. Ibi Ajax Telamonius Simoision Anthemionis filium, cū eo congressus, occidit, florentē ætate & adhuc calibē. Quemq; ideo Simoision uocauerāt, quod eum mater, quum ab Ida descēdens, pecora ad parētes reuisenda deduceret, ad ripam Simoëntis peperisset. Sed hic miseris parentibus alimenta ac uicem pietatis

pietatis persolvere non potuit, intra tam breue ætatis suæ
 spatium hostili telo interemptus. Ajax enim obuiam ue-
 nienti, pectus ad dextrā papillam ita uehementi ictu per-
 cussit, ut lancea per humerum extaret: & hic non aliter
 rueret, & quantus erat porrectus iaceret, quàm celsa po-
 pulus pingui solo adulta, manu ferroq; carpentarij cæsa
 ruit, & ingēs ad ripam fluminis curtilibus rotis destina-
 ta prosternitur, atque illic relicta exarescit. Quod uidens
 Antiphus Priami filius, bello strenuus, in Aiace[m] iaculum
 contorquet, quod non ipsum Aiace[m], sed Leucum Vlyssi
 fidiſſimum comitem perculit. Is enim inter confertos pu-
 gnantes ac socios Simoision cum ingenti strepitu traha-
 bat. Sed accepto ictu, mortuum manu remisit, pariter &
 iuxta procubuit. Cuius nece Vlyſſes in furorem accensus,
 ad primos pugnātes processit: & quàm maxime poterat,
 collato cum hostibus pede, librato telo, circumſpectans in
 quem illud potiſſimum torqueret. Troiani autem, ut in se
 quisq; dirigi ictum cernebant, sese loco subducebant. Ta-
 men licet sparsos palantesq; ob metum uideret, nō incaſ-
 sum uibravit ictum, percusso Democoonte notho Priami
 filio: qui ex Abydo uenerat, ubi equos uelociſſimos patris
 custodiebat. huic Vlyſſes, ut dolor uires dabat, lanceā per
 utrūq; tempus exegit, ita ut alterum hasta, alterum spicu-
 lo teneretur. Eo ad terram cum uasto armorū sonitu col-
 lapso, Troianorum primi pugnatores, atq; adeo ipse He-
 ctor, pedem referre cœperunt. Tum Graij ingenti clamo-
 re trahere cadauera ac spoliare, longius procedere, insta-
 re cedentibus, in apertam fugam illos compulſuri, nisi A-
 pollo cuncta è Pergamo prospectans, indigne hanc rem
 animo strens, Troianos ad reintegrandum prælium ani-
 masset, exclamās, Inferte gradum Troiani equites, ne ce-

Apollo Tro-
 ianis.

f den=

dendum in bello putetis. Neq; enim lapidei sunt aut ferreis membris, ut uestro mucrone confodi nequeant. Quin & Achilles Thetidis filius ab hoc praelio abest, sedens intra tentorium, in socios Græcos uehementer iratus. Sic Apollo abhorrendis uocibus Troianos incitabat. Inuicem Achiuos Pallas adiens, quoscunque cessare animaduerterat. Tunc Diiori Amarychidæ fatalis hora admota est. Einaque Pirus Imbrasides Thracû princeps, ex Aeno patria profectus, dextrum crus prope talum molarî percussit, neruosq; utrosq; fregit, atque ossa contriuit. Rursusq; non contentus illo uulnere, collapsum retro, & manû fugiente iam spiritu ad fidos socios tendentem, accurrès ad umbilicum scriit: statimq; illi omëta percossa sunt, tenebræ æternæ oculis obductæ. Caterum in hunc se recipientem, telum dextra Thoantis Aetolij contortum, pectus ei subter papillam transfixit, atque in alto pulmone defixum est. Quod ilico accedens Thoas è pectore eduxit, & gladio quem distrinxerat, medium uentrem amputans, emori illum citius coëgit. Non tamen ipsius mortui exuijs potiri licuit, circum se sudentibus undique Thracibus, & in unum tela intendentibus, ut ea à defuncto supremam contumeliam propulsarent. Itaque Thoas, quamuis magno ut corpore, sic robore usuq; bellandi, relinquere in spoliatum cadauer coactus est. Interea dum hæc ad hunc locum geruntur, plurimi quoque alij & hic & alibi cadebant: adeo quidem, ut horû operam uituperaturus non fuerit, si quis per medium se tulisset, nullo eum neq; gladio neque telo præstringente, què manu Pallas ipsa circûduxisset, inuolabilemq; ab omni telorum incursu præstitisset.

I L I A D O S H O-

M E R I C A E L I-

B E R V.

PALLAS autem, ut præter ceteros Graios bellatores Diomedem faceret, tum in certamine insignem, tum ex certamine compotem gloriæ: illius animo maiorem impetum, corpori maiores vires, armis quoque maiorem splendorem dedit. nam ex galea, ex scuto, ex humeris igneus splendor emicabat, instar autumnalis stellæ, quæ ex oceano lota consurgens, sereno celo præter ceteras fulget. Huic similem Diomedem, illoque animi ac corporis robore præditum, eò Pallas immisit, ubi plurimus strepebat belli tumultus. Erat autem Diomedes pedester, cui uenienti Phegeus atque Idæus eodem in curru stantes, in occursum tendunt, iuuenes in omni bellandi genere scientissimi, fratresque, Troiano Dærete geniti, uiro admodum locuplete et optimo, Mulciberi sacerdote. Et tendunt ex diuerso, alter quidem pedester, alter uero equester. Qui ubi propinqui facti sunt, Phegeus lanceam prior in Diomedem contorsit: quæ supra sinistrum delata humerum, sine ictu præteruecta est: quod non fecit lancea Diomedis. namque in medium adacta Phegei percutus, interque papillas defixa, iuuenem occidit, eumque e curru præcipitem dedit. Quod frater uidens, uiribus suis diffusus, desiliit: relictoque curru, à fratre fugam cepit: non tamen euasurus, nisi Mulciber futuram senis miseratus orbem, obducta nube, fugientem iuuenem ab oculis fugatis ademisset. Illo fuga erepto, Diomedes equos cum curru prehensos, socijs tradidit ad naues deducendos. At Troianos,

f 2 ubi

ubi alterum ex Daretis filijs transfossū iacere, alterum
 ægre fuga liberatum cognouerūt, ingens formido perua-
 sit. Hic Pallas prehensa Martis manu; ita illum allocuta
 est: Quid agimus Mars, Mauors cruēte ac sanguinarie?
 Non sinemus Troianos Græcosq; per se, ac sine nostra
 ope pugnare, eosq; uincere, utrus Iupiter optimus maxi-
 mus uictoriam dederit? Nos (mihi crede) à bello superse-
 deamus, nec Iouis indignationem uelimus incurrere. Hæc
 quum dixisset, à pugna Martem seducens, apud ripam
 Scamandri in herbofo sedili collocauit. Et Troianis iam
 omnibus in fugam uersis, insequentibusq; Græcis, singuli
 principum aliquem ex hostibus interficiebant. Quorum
 primus Agamemnon summus Graiorum princeps, Odion
 Alizonum ducem, ingentis corporis uirum, iaculo inter
 humeros ultra pectus infixo, de curru deiecit, cum uasto
 tum corporis, tum armorum fragore. Inclytus autē Ido-
 meneus Phæstum Meonis Mori filium, ex fertili Carna
 profectum, pilo longo apud dextrum humerū percussit: è
 curruq; in quem modo ascēderat, ruere moribundum co-
 ēgit, ac spoliandum Cretensibus suis reliquit. Scamādrius
 uero Menelaum insequētem fugiens, tergo iaculum illius
 accepit, imò & pectore. Nanque & pectus transfixum
 est. Atq; ut currebat, pronus collabēs, ruina corporis atq;
 armorum immensum sonitum dedit. Qua ruina ac sonitu
 conterriti equi, resilientes fugam capesserunt, relicto do-
 mino, quem & spiritus animusq; reliquerant. Filius hic
 Strophis fuit, uenādi sagittandiq; solertissimus: quippe ab
 ipsa Diana institutus. Sed tunc ei neq; peritia sagittandi,
 qua in percutiendo omni ferarum genere tantopere præ-
 stabat, neque Diana auxilio fuit, quin telo Menelai occi-
 deretur. Erat inter fugientes Phereclus quidam, illius Ar-
 monidis

monidis filius, quem præcipuo quodam amore Minerua dilexerat, ideoq; nihil eum fugit, quod fabrili arte effici posset. Is inter alia quæ fabrefecerat, naues illas Alexandro ædificauit, quæ fuerunt omnium malorum caput: perniciosas atq; mortiferas at cæteris Troianis, ita ipsi ædificatori, quia deorum monita non intellexissent. Huius filium Meriones quum fugientem affecutus esset, dextrûq; lumbum telo confodisset, adactò inter ossa usque ad uescam ferro, in genua cum gemitu procumbit. Statimq; ortis ad lumina tenebris, extinguitur. Megea autem Phylides & ipse quum propè accessisset Pedæo, occiput eius pilo hausit, transfossa ceruice, ubi fons neruorum est, dentes mento affixos execut. Quo ex uulnere moriens ille, humûprocubuit. Fuit autem hic filius Antenoris, nothus quidem, à Theano tamē nouerca, maritalis obsequij gratia non aliter educatus, quàm si legitimus, quàm si unus ex ipsis liberis fuisset. Eurypilus quoque dium Hipsenora interemit, filium magnanimi Dolopionis, qui erat sacerdos Scamædri, in tanto honore habitus, ac si deus quidam esset. Nam fugientem ab eo affecutus, manum cum toto lacerto ense præcidit: qua humi delapsa cum multo sanguine, ipse quoque Hipsenor, caligantibus dura morte oculis, expirauit. Interea quum hæc apud alios geruntur, Diomedem non dignoscas, ultra ex parte, aut cū quibus, Troianis'ne an Græcis, dimicaret: ita iam in medium hostium mediumq; campi penetrauerat, torrëti fluuio similimus, qui immensis repentinisq; imbribus adauctus, ac præcipiti impetu euolutus, non solitis ripis, non aggeribus in tutelam hortorum agrorumq; extractis, cohiberi potest: sed omnia tamen scindens, dissipansq; ac pontes ipsos soluens, lætas segetes ac pinguia late agrorum

culta deuaſtat. Sic Diomedes, quamuis deſas, quamuis for-
 tes Troianorum phalanges, nemine reſiſtere ſuſtinate,
 Diomedes uul- turbabat. Quem ubi tam hoſtilia agentem Pandarus Ly-
 neratur. caonis filius animaduertit, protinus in eum directo arcu,
 affurgentem in uulnus ſirit, infixam apud thoracis oram in
 humero dextro ſagitta, & in contrariam uſque partem
 Pandarus Tro- adacta. Quo uulnere conſpecto, Pandarus, et late ſangui-
 lanis. nante thorace, proclamat: Inſerte nunc pedem Troiani,
 nunc ingruite animoſi equites in hoſtes Græcos. quorum
 præſtantiffimus ita meo telo ictus eſt, ut rear diu incolumẽ
 eſſe non poſſe, ſi me nõ fruſtra Apollo huc uenire ex Ly-
 cia iuſſit. Hæc gloriabũda uoce Pandarus. Diomedes au-
 tem magno, ſed nõ letali uulnere affectus, relato pede, ad
 Diomedes Sthenelo. currum ſuum, quem non procul Sthenelus ducebat, ſeſe
 recepit. ibiq; ſiſtens gradum, ad aurigam ſuum inquit:
 Propere queſo amantiſſime Sthenele deſcende de curru,
 ut hæc euellas, quæ me cruciat, ex humero ſagittam. Quo
 audito, Sthenelus feſtlinanter è curru deſiliit: accedensq;
 ad humerũ, de uulnere telum euulſit. Tunc ingenti ui ſan-
 guinis ſtatim effuſa, et per arma affatim deſluente, his uer-
 bis Diomedes Pallada obſecrabat: Tritonia magni Iouis
 Diomedes Palladi. filia, ſi quando te aut patri, aut mihi ſtudioſam exhibuiſti
 in bellis, nunc queſo exhibeas: tribusq; ut & incolumis
 ſim ex hoc uulnere, & uirum illum qui me percufſit, meis
 manibus meoq; telo adortus occidam, qui gloriabundus
 ad ſuos dixit, fore ut non diu iucunda hæc ſolis fruereſ lu-
 ce. Sic orationem Pallas exaudiens, ad hominem acceſſit:
 & immiſſo in illius manus, lacertos, crura, pedes ac cate-
 ra membra agili robore, ſic cum allocuta eſt: Bono animo
 Pallas Dio- eſto Tytides, nec dubites pugnare cum Teucris. En im-
 medi. miſi in tuum pectus uim illam paternam, qua ſemper Ty-
 deus

deus in pugna intrepidus fuit. Quin & nubem tibi, qua mortales oculi teguntur, amoui, ut homines deosq; discernas, ne forte per errorem certares cum dijs, pro hoste pugnantibus: cum quibus haudquaquam uelim te in bello conferere manus, una tantum Venere excepta: que si in pugnam descenderit, ne utique dubites eam ferro restringere. Hæc quum dixisset Pallas, abscessit. At Diomedes tum geminatis triplo quàm antea fuerat, uiribus, tum admonitis deæ factus animosior, ad primos continuo pugnatore processit, in morem leonis, quem in agreste ouile insipientem pastor clandestino telo sauciauit, non occidit. Eoq; uulnere irritata fera, non ausus gregem suum tutari, præsertim solitudine loci territus, foribus abdit sese, ac pavidas oves, & præ formidine se condensantes turbantesq; derelinquit. Leo autem custode submoto, uictor è stabulo prosiliit. eodem Diomedes animo in Troianos, & eadem ferocitate inuasit. Atque hic primum interemittit duos principes, Astynoum & Hypinora: illum quidem iaculo subter papillam defixo, hunc autem brachio cum toto humero machæra amputato. Deinde his relictis, fertur in Ambatem & Polyidum, eosq; obtruncat, filios Eurydamætis interpretis somniorum: qui tamen filijs in bellum proficiscentibus, somnia non est interpretatus. Post hos inuadit interimitq; duos fratres Xanthum & Thoona Plæonopis filios, præter quos nec habebat alios pater, nec habiturus erat, extrema cunctaq; iam ætate. Quos Diomedes occidens, immensum luctum perennesq; lachrymas misero seni reliquit, non amplius liberos è bello reuersos uisuro, alienisq; patrimonium, filijs suis destinatum, relicturo. Tum duos Priami filios eodem in curru stantes, Echemona, & Chronion interemittit. Ut leo in armetum bouum pasceturum

impetu facto, taurum uaccam'ue ceruice correptam, sternerit humi ac lacerat, sic Diomedes interemptos fratres, precipitatosq; de curru, armis exiit. Quas exuias cum equis & curru comitibus tradit ad tentoria deducendas. Huc itaq; dissipate ita suorum globos ut uidit Aeneas, propere, ubi pugna uehemens & plurimus tumultus erat, se confert, explorans ubinam strenuum fortemq; Pandarum inueniat. Quem cum inuenisset, adissetq;, ita est allocutus:

Aeneas Pandaro.

Pandare, ubi tibi arcus ac sagittae? ubi illa gloria? ubi illa sagittadi peritia? qua se tibi nemo, neq; in Lycia praesumere, neq; hic conferre audebat. agedum sublatis ad Iouem manibus, immitte in hunc telum, quicumq; est, tam ualidum tot tantorumq; Troianorum confectorem: nisi quis deus est, qui tantam nobis perniciem infert, iratus Troianis ob fraudata sacrificia. Dura autem res est deorum ira. Cui res-

Pandarus Aeneae.

spondens Pandarus, Aenea, inquit, fortium Troianorum princeps, equidem hunc Diomedem esse, ut aspectus declarat, existimo. Agnosco clypeum, agnosco cum cono & buccula galeam, agnosco equos: non tamen plane diiudico, deusne sit, an homo, & is quem rebar Tydeo natum. quippe tanta quae facit, sine deo non facit. nam deorum immortalium quispiam nube conteclus hic adest, ictumq; in corpus eius euntem, alio retorsit. siquidem modo apud thora-racis oram dextrum'ue humerum sagitta percussit, traesegitq;, ut cum spem conciperem, cum hoc uulnere ad inferos descensum ire, uana tamen spe frustratus sim, aliquo mihi (ut opinio fert) irato deo, quum praesertim equi cum curru mihi praesto non sint, quos ascendam, & ex quibus dimicare possim. Omnes domi relictis undecim namq; currus sunt mihi in Lycia recenter instructi, decorisq; peplos Babylonicis stragulis circumdati. singuli cum binis equis,
qui

qui sedula cura delicateq; aluntur. Eos senex pater multo me uerbis uenturum hortabatur, ut ducerem, & ex bigis cum hoste pugnare, uirtutemq; equestrem inter Troianos principes ostenderem. Quod ego, ut erat multo satius, facere nolui, parcens equis, ne forte ob nimiam bellorum curam, qua uos impliciti estis, non haberent hordeum auenamq; unde ex consuetudine pascerentur. Itaq; illis relictis, ad Troiam pedibus ueni, arcu sagittisq; fretus, quae tamen domi profutura non erant. Namq; quos duos egregios in primis hodie percussi, & quidem graui uulnere, eos non occidi, sed ad praelium magis irritaui: aduersis nimirum fati illo die, quo suspensos ad paxillum hos arcus sagittasq; desumpsi, uenturus ad Troiam, ut opera in bello nauarem, qua gratificarer quum ceteris Troianis, tum praecipue dio Hectori. Quod si digresso hinc mihi contingat reuifere patriam, penates, uxorem, nisi eos meis manibus confringam, igniq; imponam, protinus hostium aliquis caput mihi detruncet: adeo frustra mecum incassum huc attuli. Ad hunc respondens princeps Aeneas, Noli, inquit, Pandare ita loqui. imò nihil prius erit, quam ut aduersus hunc in hac munitissima biga experiamur occurrere. quare agendum huc ascende, ut noscas, quales equi Troianorum, quam in campis experti, quam uel insequendo fugientes, uel fugiendo insequentes, sunt pernices, atq; in quodlibet flectendi se latus agiles: quibus salutem nostram, si Diomedem affuerit contra nos Iupiter, fugietes urbem uersus tueri possimus. Cape tu igitur haec uerba franaq; & aurigare. Ego uero descendam, ut cum illo conferam manum. Aut tu Diomedem excipias, & ego currum equosq; moderabor. Cui Pandarus, Tu uero, inquit, Aenea uerba tibi habe, equosq; tuos aurigare, qui

Aeneas Pandaro.

Pandarus Aeneas.

f 3 melius

melius assueto parebunt aurigæ, quàm insueto: ne forte si
 Diomedem iam uictorem uoluerimus effugere, hi uocem
 meam aurigationemq; extimescentes, tuam desiderantes,
 recusent è pralio excedere, occasionemq; præbeât hosti,
 ut & nos trucidet, & ipsos captiuos abducat. Tuos igitur
 equos, tuamq; bigam moderandam tibi relinquens,
 ipse uenientem* hominem hoc pilo excipiam, Hæc cū di-
 xissent, currumq; ascendissent, immisus equis in Diome-
 dem strenue ferebantur. Quos quum eximius Sthenelus
 Capanei filius inspexisset, continuo sociū his uerbis affa-
 tus est: Charissime mihi Diomedes, en in te infesto animo
 properates uideo duos fortissimos optimosq; bellatores,
 Pandarum Lycaonis filium, sagittiferū unicum, & Ae-
 neam magno Anchisa deaq; Venere genitū. paulum itaq;
 cum curru retrocedamus, neq; ita mihi in medios hostes
 progredi uelis, ne nimia animositate incautus occumbas,
 Ad hunc toruo Diomedes intuens uultu, Desine tu, ait,
 mihi istis consilijs timorem fugamq; suadere. Non enim
 persuadebis, quum minime generosum sit ac decorū mi-
 hi, aut retrocedentem pugnare, aut aduentante hoste ter-
 reri. Et mihi quoq; ualide uires adsunt, usq; adeo currum
 ascendere contemno, nec opperiar eorum aduentum; sed
 ipsis obuiā pergam, modo mihi armipotens Pallas sit au-
 xilio, in spem adducor, ut horum qui in me uno in curru
 inuehuntur, si non uterq;, saltem alter, retro non reueha-
 tur, manu mea intersectus. Idq; quod dico trade memo-
 riæ, si Pallas mihi palmam amborum concesserit, nulla in
 te mora sit, quin insiliens in Aenææ equos, a curru fræna
 corripias, & bigā ad nostra tentoria abducas. Sunt enim
 ex eo genere equorū, quos Iupiter pro adempto Gany-
 mede filio, Troi donauit, præstantissimos inter omnes
 quā

Sthenelus Dio-
medi.

Diomedes
Sthenelo.

qui sub sole sunt, ac sub aurora. Ex quibus princeps Anchises furtim Laomedonte inscio suppositus equabus, quatuor sustulit pullos, apudq; se maiore cum cura educavit. Ex his duos (ut cernis) feroce, Aeneae filio ad belli praesidium cōtulit. Quos si ceperimus, & praedam, & egregiam sane laudē retulerimus. Dum haec inuicem Diomedes & Sthenelus colloquuntur, iam Aeneas & Pandarus incitato equorū cursu affuerūt. Et prior Diomedē Pandarus est allocutus: Dire Tytide, non te cōfecit, quae te percussit sagitta. Tentabo nūc, an cū iaculo ad te interimēdū felicior sim. Haec locutus, ualidū iaculū uibrat: eoq; ictu cū scutū Tytidæ adusq; thoracē penetrasset, exclamat: Nunc certe ad intimū percussus es uentrē, nec te diu arbitror incolumem fore, sed daturum mihi morte tua eximiam gloriā. Cui Diomedes uinime territus, Pādare, inquit, & opiniōe & ictu deceptus es, nec me tuū perstrinxit (ut ais) iaculū: quod secus in uobis eueniet, quos nō prius dimittam, quā alter uestrū sanguine suo, meū imbuat telum. Haec dicēs, telum iaculatus est, quod in uultū Pandari Pallade dirigente illatū, perfoſso super oculos naso, superioribus cōfractus dentibus, excisa lingua, per ipsam quoq; ceruicem ligno tenuis emicuit. Ad quē ictum Pandarus è curru prolapsus est, armisq; uersicoloria & late lucentia ara, & ingentem fragorē reddentibus. Ea riana ac fragore conterriti equi ac resiliētes, sese auerterunt, eum anima iam atq; animo relinquente. Hic heros atq; hominum princeps Aeneas, ueritus ne iacentis amici cadauer hostes eriperent, uiribus confusus, leonis ritu proſilijt: terribiliq; clamore uociferans, obiecto clypeo atq; hasta mortuum protegebat, paratus occidere, quicumque se ei obuium ferret. Huic Diomedes, arrepto

dextra

Pandarus Diomedes.

Diomedes Pandarus.

Diomedes A-
eam uulnerat.

dextra ingēti saxo, facileq; sublato, quod duo, quales nūc
homines sunt, ferre nequeāt, coxam percussit: contractaq;
carne, atq; utroq; rescisso neruo, uerterum soluit, homi-
nemq; offusis ante oculos tenebris procūbere, & manu,
qua cadens in genua se exciperet, atq; inniteretur assur-
gens, terrā contingere coēgit: forsitan occisurus, nisi re-
statim cognita, Venus mater currēs lucidum peplum, quē
gerebat, illi, ne quis eū hostium confoderet, ueluti propu-
gnaculum contra tela duplicem prætendisset: candidisq;
lacertis dulcissimum complexa filiū, è prælio subduxisset.
Ibi Sthenelus non immemor socij mandatorū, equos qui-
bus insistebat, inhibet, à turbaq; seducit. ibi cum eos sta-
tuisset, in equos Aeneæ inuadit: ac per fr̄ana apprehēsos,
abducēdos in tentoria sua Deiphilo tradit, uiro amicissi-
mo, & in primis industrio, quemq; inter æquales maximi
faciebat. Ipse rursus conscenso suo curru, sumptisq; ha-
benis, Diomedem strenue est consecutus. Ille uero in Ve-
nerem infesto telo ferebatur, non nescius eam non esse ex
illarū numero dearum, quæ præsidet bellis, & in qua-
rum arbitrio uirorum est sita uictoria, ut Minerua atq;
Bellona, sed imbellē & sine uiribus deam: quam inter fre-
quentiam bellantium secutus propere atq; affecutus, per
ambrosium peplum, quem ipsæ Charites elaborauerant,
immussa lanceæ cuspide percussit, extremitatemq; teneræ
manus facile ad uolam usq; trās fudit. quo ex uulnere cœ-
lestis sanguis humorq;, qualis è diuinis corporibus solet,
emanauit. quippe nec fruge uescuntur dij, nec uinum po-
tant, eoq; exangues sunt, & immortales nominantur. Ve-
nus autē simulac percussa est, uehemēter eiulans, filium à
se, ut manibus gestabat, præ dolore dimisit. Quem tamen
deslitutum Apollo suscepit nube, ne quis hostium ei telum
in pectore

Venus à Dio-
mede uulnera-
tur.

in pectore defigeret, obducta. Diomedes uero abeuntem
 Venerem etiã clamoris conuicijs persecutus est, Abi, in=
 quiens, abi è pugna & bello, etsi filia Iouis es, Venus
 ignaua. An non satis habes corruptelis tuis expugnare
 muliebrem sexum eneruam & mollem, nisi etiam inter
 praeliantium uirorum coneris arma uersari? Quod si ite=
 rum facere tentabis existimo, fore, ut malo tuo edoctam,
 etiam praelium adijisse te pigeat. Hæc Tydides. Illa autẽ
 fœdante speciosa membra sanguine abibat, gemens, ex=
 animata, doloris impatiens. Sed eam uelocissima Iris ex=
 cepit, & à tumultu certaminis eduxit, ad Martemq; de=
 duxit: quem ad sinistram pugnae in nube equis collocatis
 & hasta, sedentem offenderunt. Ad cuius pedes in genua
 procidens Venus, supplicibus oculis molliq; uoce, atq; his
 uerbis eum est comprecata: Suscipe me frater suauissime,
 commodaq; mihi parumper equos tuos, ut in caeleste do=
 micilium deorũ pergam. Atroci nãq; cruciatu conficior,
 saucia ferocissimi Diomedis manu, qui etiã (quæ sua au=
 dacia est) cũ Ioue ipso pugnaret. Sic locuta, exhortatisq;
 equis, moestitia grauis in currum ascendit: & aurigante
 Iri, equosq; sua sponte rapidos, etiam uerberibus adde=
 re cursum cogente, in uastum olympum continuo perlata
 est. Ibi currũ Iri sistente, solutisq; equis ambrosiam appo=
 nente, Venus quum descendisset, super matris Dionæ ge=
 nua procubuit. Illa amplexata filiã, mox eius manũ pre=
 hendens, Quis te, inquit, deorũ lepidissima filia tam in=
 digne mulctauit, tanquam facinoris alicuius manifestam?
 Cui respondens Venus, Vulnerauit me, inquit, ferox Ty=
 dides, conatam surripere è praelio Aeneam meum, quem
 Anchisæ genui, dum boues pasceret, inter omnes filios
 mihi longe charissimum. Omnino iam non cum Troianis
 certamen

Diomed. V
neri.

Venus Mart

Dione Veneri

Venus Dionæ

certamen est, sed cum dijs. Huic respondens dia dearum
 Dione, Perfer, inquit, filia ac tolera istam, etsi acerba
 tibi est, offensionem, & noli te afflictere, imitata alios
 deos cœlites, quorum multi graues acerbosq; cruciatus,
 ut ipsi hominibus intulerunt, ita uicissim ab illis illatos
 pertulerunt. Pertulit graues cruciatus Mauors, arbiter
 ille deorū, à fortibus iuuenibus Aloeï filijs Oto & Ephi-
 alte, arctis uinculis alligatus, & in olla creta reclusus, illic
 propediem fortasse periturus (Nam tredecim menses du-
 rauit, forti iam illo corpore atq; animo exhausto) nisi eum
 Mercurius admonitu precibusq; Etribœæ nouercæ fur-
 tim liberasset. Pertulit graues incredibilesq; cruciatus &
 Juno ex uulnere, quod ei Amphitryonis Iouis uel filius
 apud dextram papillam trigona sagitta inflixit. pertulit
 deniq; magnus quoq; Pluton, & ipse simili telo ab hoc
 eodē uiro percussus in humero apud Pylon inter strages
 occisorum: atq; ita percussus, ut eo ictu periturus fuerit, si
 immortales perire possent. ita eum conficiebat dolor atq;
 cruciatus, sed cū in cœlum uenisset ad domicilium Iouis,
 ibi Pæon mitigatorijs uulneri medicamentis appositis eū
 curauit. Infelix igitur, qui sic peccat, qui sic desipit, ut
 deos offendere & sauciare sagittis nō reformidarit. Dio-
 medem autē, si nescis, ut in te inuaderet, cōsilijs suis Pal-
 las cōmouit. Inspiciens qui non intelligat, eos qui aduer-
 sus deos certare uolunt, nō utiq; posse esse longæuos. eoq;
 propter hanc offensam, nulli filij à bello sibi reuerso ad
 genua blandientur. Quin etiā atq; etiam consideret, etsi
 tantopere uiribus pollet super ceteros Graios, ne quis
 tamen te præstantior dimicet secum: ne uel Aegiala uxor,
 Adraști filia, non ita multo post in tenebris è somno ex-
 citata, domesticos ac necessarios in maritalis desiderij so-
 latium

Dione Veneti.

Dij ab homini-
 bus uulnerati.

latium uocet. His dictis, Dione utraq; manu telo è pal-
 ma Veneris expresso, sanauit uulnus acerbitate doloris
 sedata. Pallas autem & Iuno hæc inspectantes, facietis
 dictis apud Iouem inuidiam quandam Veneri conflare
 conabantur. Itaq; Pallas inquit: Iupiter pater, nunquid Pallas Ioul.
 ob id quod dicam, succensebis mihi? En Venus quandam
 Græcarum foeminarum subornatam ad Troianos, quorū
 studiosissima est, adducens, molliculam manum porrexit
 ad auream fibulam baltei illius, cum eam fouet, eiq; blan-
 ditur. Ad hæc uerba subridens Iupiter, ac uocata Vene-
 re, inquit, Non est, mea filia, muneris tui tractare res bel- Iupiter Veneri
 licas, sed uxorias amatoriasq;. Ideoq; tu cole amores,
 amplexus, oscula: pugnas uero et res bellicas, fortis Mars
 ac strenua Minerua meditabuntur. Hæc inter se cum dij
 fabularentur, interea Diomedes infesto in Aeneam telo
 ruebat, nequaquam reuerens Apollinem, tam magnum
 tamq; præsentem deum, à quo sciebat Aeneam in manus
 esse susceptum. tanta occidēdi atq; spoliandi hominē aui-
 ditate tenebatur. Ter itaq; in Aeneam occisurus irruit,
 ter ab irato deo repercussa pelta inhibitus est. Quarto
 autem cum idem dæmoni similis insiliret, tunc in eum ni-
 nabundo terribiliq; clamore Apollo ita effatus est: Apollo Dio-
medi,
 Certe quid agas Tydide, retroq; cede, nec ita desipias, ut
 æquandum te sentias esse nobiscum, mortalem cum im-
 mortalibus, hominem cum dijs: in terris habitantem, cum
 his qui coelestes incolūt domos. Tydides autem indigna-
 tionem dei deuitandam sibi existimans, nonnihil retror-
 sum sese recepit. Ille Aeneā ex acie sublatū, in augustam
 Pergamum detulit, in magnoq; adyto templi numini suo
 dicati deposuit, Latonæ matri ac sorori Dianæ curandū
 ac roborandum: substituto interim inani idolo, quod ad
 imaginem

imaginem corporis armorumq; Aeneae effinxerat, circa quod Troianorum Graecorumq; certamen incruduit, scutis, clypeis, peltis amborum partium inuicem confligentibus.

Apollo Marti.

Neq; uero hanc rem fecisse Apollo contentus, Martem etiam allocutus est; Nunquam ne, inquit, tuis manibus Mars, Mauors bellorum praeses, inuades abigesq; a praelio Tydiden hunc, qui etiam cum Ioue (ea hominis temeritas est) certare auderet? nam primum Venerem in uola percussit, deinde in me irruit, non homini, sed daemone similis. Haec ubi Apollo dixit, ipse in excelsa Pergamo confedit.

Mars Priamidis.

Mars autem ingressus Troianas acies sub Athamantis specie fortissimi Thracum principis, his uocibus Priami filios hortabatur: O filij regis, o filij Priami, quousq; tandem ciues sociosq; uestros ab hostibus trucidari tolerabitis? numquid dum ante muros Troiae, et ante portas Graeci praelientur? En Aeneas magnanimi Anchisae filius, quem in eodem habemus honore quo Hector, iacet ab hoste percussus, deq; eo auferendo inter utraq; acies summa ope certatur. Quare agite dum uniuersi, ab hoc tumultuoso discrimine uirum sane egregium atq; amicum uindicemus. Haec dicens, animum audaciamq; singulorum excitauit.

Sarpedon Hectori.

Ibiq; Sarpedon Hectorem adiens, durioribus eum uerbis incusauit, inquit, Hector, quod tibi abierunt illi spiritus, illae uires, quum solebas praedicare, sine ciuibus, sineq; auxilio sociorum, te solum cum fratribus atq; affinis urbem contra Graecos posse defendere? Nunc eorum quibus confidebas, nullum in pugna uidere, nullum possis dignoscere. Omnes a Diomede perterriti tanquam canes a leone diffugerunt, nobis socijs periculum relinquentes: qui certe perstamus in pugna, non cedimus. Atqui ego non ciuis uester sum, sed socius: nec meas fortunas, meaq; pignora

pignora in hac urbe collocata habeo, ut pro his tutandis
 necesse mihi sit in aciem descendere. longe enim hinc mihi
 absunt in Lycia, festiuissimus filius, amantissima uxor,
 opes immensa, & cuius, qui tanta non habeat, optabiles.
 Quae omnia, ut uobis gratificarer, reliqui, & tanto ter-
 rarum tractu profectus sum. Nunc quoque pro uobis in
 acie sto, ut contra Diomedem dimicem: & uobis dantibus
 terga, tamen persisto, meosque comites sedulo ad certamen
 exhortor: qui quam non metuo tanta amittere quanta uos
 Troiani, tam non spero adipisci quanta Graeci. Tu uero
 Hector hic stans, ociuum tenes: nec iubes populares tuos
 pro charis coniugibus pignoribusque persistere in acie,
 atque pugnare: ne forte, nisi suppetias fratris, ipsi mox ue-
 lut reti quodam circumuenti ab hostilibus copijs, occi-
 dione occidamini, praecleara urbs uestra expugnata euer-
 tatur. Quod te Hector diebus ac noctibus cogitare oportet,
 & duces sociorum obsecrare, ut longinquam expedi-
 tionem tolerent, ut bella fortiter gerant, ut in laboribus pe-
 riculisque perseuerent, nec eis te accribius increpandi praebere
 materia. Haec Sarpedon. Cuius oratione Hector uelut
 morsu quodam perstrictus, protinus (ut erat armatus) e
 curru desiliit: duoque iacula manu gestas, rediit in pugnam:
 & ubicunque suos aut fugere, aut cessare cernebat, repe-
 tere praedium hortabatur. Cuius imperio illi parentes, in-
 festis telis in Graecos stare coeperunt, aurigis quoque a fuga
 in hostes conuersis, & cursum equorum incitantibus. Ad
 quorum aduentum, Graecorum (nam hi nequaquam territi,
 sed se condensantes, impetum expectabant) non aliter op-
 pleta sunt corpora puluerea nube, pedibus equorum exci-
 tata, & in altum uolitante, quam dum messores ad aream
 frumenta uentilabris purgant, si iniquior aura ingruat,

purgantia ipsa, quod acus uocant, longius copiosiusq;
 proiecta, culmine palcarum cumulos complēt, candidio-
 resq; efficiunt. Hic itaq; exorto aspero praelio, utrinq;
 armatas manus multo eum robore conferebāt. Sed eorum
 oculis Mauors caligine offusa, huc atq; illuc discurre-
 bat, adiuuans exhortansq; Troianos, ut mādata Apolli-
 nis, exequeretur, qui & ipse ubiq; Troianis aderat, cum
 uideret inuicem Mineruam uersari in bello, ferentem au-
 xilia Græcis. Insuper Aeneam, uigore animi ac corporis
 recepto, ex angusto adyto eductum, pugnae restituit. Qui
 ubi in medio suorum conspectus est, non uiuens modo,
 uerum etiam incolumis atq; acriter pugnam ciens, mira
 omnes socij exultauere letitia: cupidi etiam percontandi
 hominem, sed id per laboriosissimas pugnae occupationes
 facere non licebat, in quas uocabantur deo Apolline, deo
 Marte, dea Peruicacia, quæ semper insatiata certamine
 est, certamen accedente, & ipsis spem uictoriae ostendēte.
 Graios autem duo Aiaces & Vlysses ac Diomedes ad
 pugnam urgebāt, sua alioqui sponte animatos atq; cre-
 ctos. Quippe neq; ad clamorem Troianorū territi sunt,
 neq; ad ualidam impressionem gradu dimoti, in eodē quo
 insliterant uestigio permanebāt: tanquam nubes ad edi-
 tissimorū montium uertices, quum aquilo atq; alij uenti,
 qui fuscas nubes spiritu suo disuellunt, uolente Ioue non
 spirant. At Agamemnon inter suos uadens, non desine-
 bat hortari: Nunc socij estote uiri, nunc animosi, nunc
 fortes, reuerentes inuicem, ne quid indignum uobis cō-
 mittatis, tum decoris, tum salutis causa, nam eorum qui in
 bello humuliter agere erubescunt, plures incolumes sunt,
 quàm intercidunt: contraq; fugiētium ut decus animum
 non excitat, ita corporis uires clanguescunt. Hæc fatus,
 strenue

Agamemnon
 Græcis.

strenue iaculum in Deicoonta contorsit, socium Aeneæ,
 ac Pergasi filium: quem ob singularem in bello præstan-
 tiam, Troiani æque ac Priami filios uenerabantur. Huius
 scutum, baltheusq; thoracis, ictum inhibere non potuit,
 quin ferrum ad intimum uentrem usq; penetraret, mori-
 bunduniq; iuuenem cum uasto corporis armorumq; fra-
 gore prosterneret. Hic uicissim magnanimus Aeneas duos
 longe præstantissimos uiros & in omni genere bellandi
 peritissimos interemit, Crithona atq; Orsiloehum, Dio-
 cleo patre genitos, qui habitabat in Phera, loco sanc in-
 signi, uiro rebus omnibus ad uitam idoneis circumfluo, ac
 genus ducente ex fluuio Alpheo, qui lato gurgite terram
 interfluit Pyliorum. Siquidem Alpheus genuit Orsilo-
 chum, qui magni populi princeps fuit. Orsiloehus genuit
 Diocleum, Diocleus ipse geminos genuit, Crithona &
 Orsiloehum: qui gratificâtes Agamemnoni Menelaoq;
 unâ cum illis alijsq; principibus ad Troiâ nauigauerat:
 ad Troiam pariter, & in uno occubitori horæ momento.
 Sic enim Aeneæ manibus interempti sunt, ut duo leones
 in arduis nemorosisq; mōtib; sub matre læna educati,
 confici ab his pastoribus solent, quorum stabulantes tau-
 ros ouesq; ipsi diripuerant. Menelaus autē cum hos fra-
 tres in modū sublinuum abiectum collapsos uidisset, dolēs
 illorū uicem, cō ubi iacebāt, ad primos pugnatōres pro-
 cedit, fulgenti circumdatus armatura, ac librans dextra
 telum (dabat autem sibi hanc mentem Mars insidians
 uitæ illius, quo per audaciâ manibus Aeneæ occideretur)
 Huic Antiloehus sic in occursum Aeneæ imparibus ui-
 ribus eunti timens, ne quid mali pateretur is, qui pro
 cæteris * labori consueuerat, & ipse ad primos procedit.
 Iam Aeneas ac Menelaus infestis hastis alter in alterum

uadebant, at ubi Antilochus aduenit, proximusq; Menelao stetit, nō expectauit Aeneas: nec cū duobus illis tuo auxilio subnixis, etsi bellator eximius erat, dimicandum sibi putauit. Itaq; eo cedēte, Menelaus Antilochusq; ubi cadauera infelicitum fratrum ad suos pertracta, in manus sociorum dederūt, ad primos pugnatōres reuersi sunt. Ibi Pylæna Paphlagonum ducem, eiusq; aurigā Mydona Arymni filium interimunt, utrunq; uirum insignē: Pylæna Menelaus, Mydona Antilochus: alterū ante currus stantem, alterum in curru: illum lancea infixā, ubi humeri ceruixq; cōnuttuntur: hunc iam auertentē equos, ingenti apud medium cubitum saxo: quo ictō quā fræna ebore distincta, è manibus humi decidissent, insiliens Antilochus, tempus gladio hausit. Mydon uero animā cum singultu agens, in caput & in humeros ruens, statutoq; in alta arena uertice, diu præposterus mansit, donec equi ab Antilochō agitante uerberati, dum abirent, prostrarent. Hector quum oculos per acies circumtulisset, animaduertissetq; quid Menelaus Antilochusq; egisset, cum uociferatione protinus in eos impetū facit. Quam uadētem Troianæ phalanges cōsecutæ sunt, duce Bellona ac Marte: illa immanem tumultum ferente, hoc terribilem gestante hastam: quā manu quatiens, nunc anteibat Hectorem, nunc subsequebatur. Hunc deum quum cognouisset Diomedes, eo terrore obstupuit ac retrocessit, quo quis rerum imperitus, cum ex urbe iter per campum ingressus, in rapidum flumē & spumosos in mare uortices agens incidit, subsistere solet, ac sese retrorsum fuga recipere. Igitur ad socios clamans, O anuci, dicebat, nramur tam fortem ac strenuum esse Hectora, tam audacem bellatorem? Id causæ, huic quispiam deus assidue adest, qui

Diomedes
Græcis.

qui cum à morte tueatur. Et nunc ille qui sub humana specie Hectorem comutatur, ipse Mars est. Quocirca ne temerarias cum deo manus conferamus, auersi, non aduersi, hostibus cōcedamus. Hæc Diomedes. Troianus propinquus iam admodum factis, Hector duos egregios in remilitari uiros (erant enim in eodē curru) interimat. Quorum misertus Ajax Telamonius, illato pede, ac proxime ad Amphium accedēs, ualidam ac lucenti præfixam ferro hastam in illum conijcit, ac traiecto balthæo in imo utero demergit. Erat autē is Selagi filius, perquā diues, quum agrestibus prædijs, tum uero omni alio genere facultatū, tristi fâta Epheso patria profectus, ad auxilia Priamo cū filijs Priami ferenda. In hunc cum sonitu collapsum procedenti Ataci, ut eum pulchris spoliaret armis, Troiani resistunt, crebraq; proijciētes tela, impedimēto sunt, quo scrius ad cadauer accedat. Ille nihilo minus, multis confosso telis scuto, ingenti insiliens gradu, impressoq; supra iacētem pede, hastam quam contorserat euellit, non ausus etiam spoliare occisum, quod frequentibus & undiq; uenientibus hostium nussilibus obruebatur. Circumsistebant nanq; uirū infestis mucronibus, infestisq; uocibus & plurimu, & optimi quiq; Teucrorum, cumq; licet tam excelsum, tam generoso animo, tam fortē, tamē timere, & gradu deiectum retrocedere cōgerunt. Interea quum hæc ad hunc locum geruntur, alio in loco Tlepolemus, procero amploq; corpore uirum, ut Herculis filium possis agnoscere, dirum fâtum commouit ad pugnandum cum Sarpedone, nepotem cum filio Iouis: qui cum alter in alterum tendentes, iam uicini essent, Tlepolemus ad Sarpedonem inquit: *Que tandem Sarpedon Lyciorū princeps tibi necessitas est, ut ad oppetendam mortem huc*

Tlepolemus
Sarpedoni.

uenires homo imbellis, & rei militaris ignarus? Etenim qui te filium Iouis aiunt, haud syncera fide tecum agunt, quum procul absis à uirtute priscorum, qui sunt progeniti ex Ioue, ut Hercules, qui mihi pater fuit, qualis fuisse celebratur intrepidus, ualens, & qui huc aliquando cum sex demum nauibus pauculisq; comitibus equorū, Laomedontis causa profectus, & urbem euertit, & ciuitatem omnem exhaustit. Tu uero imbecillus es, & præ tua imbecillitate passim tui comites trucidantur: quos cum tutari nequeas, quo modo te suspicere tutari posse Troianos, quibus ex Lycia auxilia deportasti? eos te etiam si ualidissimus sis, nihil tamē adiuturū puto: sed meo telo interceptum, ad infernas portas esse descensurum. Cui respōdens Sarpedon, Tlepoleme, inquit, pater quidē tuus Augustam Troiam excidit Laomedōtis regis iniustitia, qui illi pro benefactis maledicta persoluit, recusans equos reddere, quorū gratia Hercules à longinqua regione uenisset. Tibi autē non idem quod patri cōtinget, sed mortē adesse denūcio, nec licere hinc meas euadere manus, uerū hoc iaculo confossum, mihi quidem gloriam, inferno autē animam esse traditurum. Hæc cum dixisset, amborū lanceæ simul reductæ, simul manibus excussæ, simul in alterum illatæ sunt, uulnusq; ambæ fecerunt. Et suo Tlepolemus uulnere extinctus est, suo Sarpedō Iouis beneficio extinctus non est. Namq; illi spiculum huius, ligno tenuis in media ceruice: huic, illius in sinistro femore atque in ipso osse defixum est. Vtrunq; fideles accurrentes socij, inter manus, mortuum Græci, uulneratum Lycij, in diuersum è prælio transportarunt, nec uacabat Sarpedonis socijs per trepidationem qua festinabant, eum tollere in currum, telum educere, quod ille uehementi cum cru-

ciatu

Sarpedon Tle
polemo.

eiatu trahebat. Hæc Vlyſſes ubi agnouit, Tlepolemmum occiſum, Sarpedonemq; abeuntem ægre ferens, magno ſecum animo deliberabat, utrū Sarpedonē inſequeretur, an illo prætermiſſo, complures ex comitibus trucidaret. Et ſic ambigēti, Minerua, ut conūtes potius quàm dominum inuaderet, animum induxit. Neq; Vlyſi fatale trat, illum uita priuare. Igitur omiſſo Sarpedone, in Lycios uadit, ex hisq; interimut Coeranum, Alaſtora, Chremium, Alcandrum, Halion, Noëmona, & Prytanium: plures adhuc fortaiſſe interempturus, niſi re ſtatim cognita, Hector radiantibus armis circumdatus, ad primos pugnatōres procurriffet, terrorem inferens Græcis. Ad cuius aduentum letatus Sarpedon, cum proximus ipſi fuiſſet Hector, ita cum uoce præ cruciatibus uix ſubſequentē affatus eſt: Hector, noli quaſo me iacentem relinquere hoſtibus, futurum eorum prædam: ſed auxilio mihi ſis, ut hinc ereptus, in urbemq; perlatus, illic moriar, quandoquidem hoc uulnere moriturus ſum, nec reuerſurus ad dulcē patriam, ut ſuauiſſimam uxorem, paruulumq; filium uoluptate implerem. Hæc Sarpedon. Ille uero nihil reſpondēs, raptim ſe proripuit, ut quàmprimum in Græcos prorumperet, illinc uerteret in fugam, & eorū non paucos trucidaret. Eo abeunte, Sarpedonem ſocij ſui ſubter dicatam Ioui ſagū collocant, & ab eius ſemore uir egregius idēq; amiciſſimus Pelagon lanceam eduxit: qua euectā, Sarpedon doloribus deſectus, tenebris ad oculos obortis, aliquandiu anima deſtitutus eſt: dehinc reſpiſcens uentulo, quem ſeduli ſocij faciebant, recreabatur. Interea quum Græci ad impreſſionem Hectoris Martiſq; terga darent, neq; ſe obuios ferrent (acceperant enim, Martem ad eſſe Troianis) retroceſſerunt. Quem ibi primum, aut quem

Sarpedon Hectori.

postremum Hector interemit? Marsq; Theutrantē eximium, & domitorē equorū Orestem, & Trechum inter Aetolos egregiū bellatorē, & Aenomaum, & Helenum Oenopi filiū, & insignē Oresbium, qui ἐν ὕλῃ habitans, circumfluēte Cephisi lacu inter diuites lautosq; Bæ otios fuerat cumulandarū opum studiosissimus. Hos interēptos conspicata Iuno, ad Mineruā cōtinuo inquit: O indignū facinus Iouis filia Tritonia, si tātopere Martē insanum seuire permittimus, profecto in nihilum recidet sponsio, quam fecimus Menclao, cum Troia euersa in patriā reuersurū. Agedū igitur ipsæ quoq; nostras experiamur, si quæ in bello sunt, uires. Sic locuta, assentiēte huic cōsilio Minerua, ad equos aptādos se cōtulit. Quos cum aptaret, Hebe rotas strenue curru iunxit, diuina tū materia, tum arte mirabiles. Erant enim auro cinctæ, & desuper ærea cinctura rcuinctæ, octonis etiā ex ære radijs, chalybeo axe: orbe, in quo radij affixi sunt, & axis uersatur, argēteo: sella ipsa currus duplici munita ambitu, argēteis aureisq; loris erat intenta: è medio protēdebatur argenteus temo, cuius in summo alligauit aurcum iugum cum decoris capistris, auroq; distinctis. Iuno ex altera parte quum equos adornasset, iugo iunxit, properās quamprimum ire ad belli tumultum. Minerua autem deposito super pauimētum Iouis discolori amiculo, quo uelata erat, quodq; ipsa suis manibus artificiose neuerat, texuerat, sarcinauerat, tunicā & arma sibi induit, quibus Iupiter pater circūdatur, cum uult prodire in bellū. Tum ægida humeris accommodat trilicem, horrēdam, & undiq; terrore redimitam. In ea robur, in ea contentio, in ea nunax uociferatio, & atrox clamor, in ea deniq; inest gorgonium caput, dirum, terribile, & quo nullum nouit Iupi-

ter horribilius monstrum atq; portētum. Deinde imponit capiti galeam auream, tribusq; cristis insignē, ac tot capitum humanorum capacem, quot milites centū urbium habent. Postremo sic armata, leui saltu in currum ascēdit, ac lancēam corripit ingentem, ualidam, grauem, qua heroum cateruas (ut plane filiam Tonantis agnoscas) irata prosterne solet. Cui Iuno sociam se gnauiter prabens, equos ut cursum capefferēt, uerberibus urgebat: & cum ad cœli portas, quas Horæ seruant, uentum est, immenso sono ipsæ sua sponte patefactæ sunt portæ. His ingentis cœli olympiq; cura cōmissa est: ut altera nigrātes imbre nubes rebus inducat, altera reducat. Per has igitur portas Iuno & Pallas, uolitatibus equis exeuntes, inucniunt principē deorum Iouem, seorsum ab alijs dijs in uertice lucentissimi olympi sedētem. Atq; illic Iuno equos sistēs, ante Iouem stetit, illumq; hūc in modū affata est: Iupiter Iuno Iouē.

pater, non tibi indignū uidetur, quòd ita immaniter agit Mars? qui tot iam talesq; ex Achiuorū exercitu interemit, nihil pensi habens, dum Veneri & Apollini gratum faciat? à quibus, ut hæc ageret, persuasus est: qui nunc ociosi, & tali spectaculo, & suo consilio, & meo etiā dolore pascuntur. Quare Iupiter pater, nunquid mihi succensebis, si iusto dolore commota, hunc stolidum, & nullū fas nullumq; ius dignoscentem, graui aliqua pœna coërcitū, abigā à pugna? Huic respondens Iupiter: Imò potius instiga Mineruā ad istud faciendū, assuetā iam cum acerbis afficere supplicijs. Sic locuto assensa Iuno, equos ut irēt, quāuis eundi auidos, flagello uerberās, per liquidum aërem ferebatur, tantum suspensa à terris, quantum quis ex edita specula in latum mare prospicere potest. Hoc enim interuallo inter cœlum & terrā equi deorum

8 5 cursum

cursum tenere consueuerunt. Vbi uero ad Troiam adue-
nerunt, ubi Simois Scamanderq; miscentur, Iuno equos
sistit, à curruq; disiungit, ac densa nebula, ne quis eos
cernere possit, obducit: quibus Simois pubescentem am-
brosiam, qua uescerentur, ex humo produxit, deinde am-
bæ uelut geminæ columbæ incedentes, ad exercitum ten-
dunt festinabundæ, ut quàmprimum auxilio Græcis essent.
Et cum perrexissent eò, ubi & plurimi & præstantissimi
quiq; Græcorum circa Diomedem in acie stabant, san-
guinariorum leonum aut ferocium aprorū ritu pugnan-
tes, hic Iuno subsistens sub imagine magnanimi Stento-
ris, cuius tantus erat uocis sonus, quantus aliorum quin-
quaginta, exclamat, O pudor, o dedecus Argiui princi-
pes, nonne tantum appetituq; principes, re autem indi-
gni, sed qui contumeliosa qualibet appellatione nomina-
mini. Quàm diu Achilles uersabatur in bello, nunquam
Troianis fidutiâ fuit è portis pedem effirendi, ita illius
ualidâ lanceâ reformidabant. Nunc quia abest, iam longe
à muris, atq; apud ipsas naues audacissimi pugnant. Hæc
dicens, animum erexit, ardoremq; singulorum. Minerua
autem Diomedem adiens, inuenit stantem apud equos &
currum, deposito scuto, notas crassi cruoris à baltheo ab-
stergentem, sudore perfusum, fessum ex onerosi scuti ge-
statione, assiduoq; labore dextra, & se refrigerantem, so-
cillantemq; à dolore uulneris, quod ei * stragula Pandari
influxerant, quodq; baltheo scuti premente exulceraba-
tur. Ad hunc dea, iugum manu contingens, sic inquit:
Omnino parè sibi Tydeus filiū simile genuit. Fuit enim
ille quidè parua statura, sed bellator, & talis bellator, ut
me quoque uctante, & ne in ancipitem nimis dimicatio-
nem descendret, admonente, tamen dimicare uellet. Ut
alia

Stentoris uoca-
tias.

Minerua cum
Diomede.
Tydeus qua-
sit.

alia sileantur, talis fuit, qui solus ab Argiuis Thebas pro
 caduceatore dimissus est. Quò quum uenisset, & cum
 reuuentem interesset conuiuio Thebani iure hospitij cocu-
 gissent, non est passus ocium illud generoso ipsius ani-
 mo ininucum. Nam hospites ad certamen prouocauit: &
 ut magnifice prouocauit, sic facile uicit, mea opera
 confisus, adiutusq;. Tibi uero ego sedula adsum, custos
 adsisto, iubeo, hortor, ut me autore dimices cum Tro-
 ianis: nec quicquam proficio, quoniam neque laborem
 corpus, neque animus perferre periculum potest, pari-
 terq; mens tibi ac membra languescunt. Itaque posthac
 nec magnanimi Tydei te dixerim filium. Ad quam re-
 spondens Diomedes, Agnosco te, inquit, dea magni
 Iouis filia, eoq; ingenue tecum loquar, nihil aut simu-
 lans, aut dissimulans. Equidem dea neque timor ullus
 me, neque ignauia tenet: sed tua, quæ memori mente cu-
 stodio, mandata: quibus me uetuiisti ferro inuadere ali-
 quos deos, qui huc in bello ex aduerso uenirent, nisi
 unam Venerem. Nunc agnosco Martem in hoc prælio
 uersari, ducemq; se hostium præsidemq; præbere, iccir-
 co & ipse cedo ab hoc deo, & idem alios facere iubeo.
 Cui Minerua respondens, Tydides, inquit, mihi iucun-
 distime, neque Martem, neque alium deum extimueris,
 fretus præsidio meo, quin in hunc quem uerebaris, im-
 mitte equos: neq; ulla te sui reuerentia retineat, quo mi-
 nus eum, quo minus ferias * dum insanum animi, maligni
 caput, uentosum atq; uarium. siquidem hodie prima luce
 multis uerbis mihi atque Iunoni fidem dedit, pugnatu-
 rum se esse pro Græcis contra Troianos. En suæ pro-
 missionis immemor, à Troianis stat in acie cõtra Græcos.
 Hæc quum dixisset, Sthenelum à tergo prehensum, ut à

Diomedes
 Palladij.

curru descenderet, retraxit. Cumq; ille confestim desis-
 liisset, in locum eius dicto citius ipsa successit: sumptisq;
 habentis, ac uultu galea clauso, ne posset à Marte digno-
 sci, equos rectà in illum ducit, gemente grauius curru ob-
 tanti uiri ac tanti numinis pondus. Mars autem hos ut
 uidit, relicto humi (quem proxime obtruncauerat) Peri-
 phante Chesij filio, duce Aetolorum, uiro longe prestanti-
 tissimo, ferebatur in Diomedem, qui & ipse in cum sese
 ferebat. Qui cum ex aduerso sub iactum teli uenissent,
 prior Mars, utpote Diomedis occidendi audius, lanceam
 uibrat, quam super iugum habenasq; equorum uenientem,
 Pallas manu raptam, subter currum irrito ictu detorsit.
 Secundo loco Diomedes suam lanceam, sed non irritam
 uibrat: ac medium Martem, ubi laminis circundatur bal-
 teus, ferit: transfactisq; armis (Pallas enim adiuuit ictum)
 ac sauciato intimo utero, telum educit. Quo uulnere ac-
 cepto, Mars tam ingenti uociferatione præ dolore excla-
 maui, quanta nouem decem ue nullium hominum pugnam
 incuntium esset: ita, ut Græci simul ac Troiani territi
 contremiscerent: nihilq; moratus, ascendit in coelum. Ac
 talis inter eundem uisus est Diomedis esse, qualem uidemus
 esse ærem ex æstiuâ aliqua nube & æstum hominibus
 inferente, quum oborta serena aura, obscura discedit.
 Atq; ubi ad olympum deorum domicilium uenit, impa-
 tiens uulneris, Ioui affedit: illiq; plagam cruore manantem
 ostendens, luctu uerba dictante, inquit: Iupiter pater, non
 tibi uidetur indigna hæc? Semper ne tu deos mutuo odio
 inuicem grassari sustinebis? & quum mortalibus gratum,
 facere uolunt, inter se bella committere? Quasi non tua
 causa ad ferenda hominibus auxilia in aciem descenda-
 mus. Quippe genuisti filiam uesanam, perniciosam, & cui
 nihil

Martem uulne-
 ras Diomedes.

Mars Ioui.

nihil est curæ, nisi ut aliquid sceleris agat. Atq; alij quidē dij, duntaxat qui cœlū incolimus, tibi semper & paremus & parere compellimur. Hanc uero unam, nunquam tu neq; factō, neq; uerbo coërces, cuncta sibi indulgens, ob id tantum, quōd ex te progenita est. Ab ea nanq; hodie Diomedes impulsus furiosas dijs inferre manus, prius Venerem uulnerauit. in uola, deinde in me ueluti demon insiliens, hæc fecit quæ uides. Quod nisi pedes mihi auxilio fuissent, diutiusq; mansissem, etsi non occidisset, quia immortalis sum, certe inter mortuos iacētī plurimas plagas inflixisset. At hunc torue Iupiter intuens, respondit: De-

Iupiter Marti.

sine me aliquando querelis tuis, quum mihi asides, toties obtundere. Nam ut scias, inter omnes cœlites mihi Mars es maxime inuisus: quem nihil iuuat, nisi rixæ, nisi pugnae, nisi bella, uere reddēs ingenū Iunonis, Mars, ferox, uastum, cōtumax ac malignum, quē necesse habeo uerbis asidue castigare, ut existimem te filium illius consilio (ita nanq; peruersa est) ista esse perpessum. Cæterum non sustineo diu te in isto dolore uersari, quū sis è genere meo, atque ex mea uxore. Quōd si ex alio deo genitus esses, tam sæuum numen atque opprobriosum, profecto uelim iam apud tartara esses, Titanibus inferior. His dictis, Aesculapio, ut hunc curaret, imperauit. Ille mitigatoria medicamenta apponens, non tardius sanauit, quam liquidum lac inter manus ducentis caseum opilionis con-
crescit. Citius enim dij sanantur, quia eorum corpora sunt immortalia. Sic ergo sanatus Mars, ab Hebe primū ablutus, deinde honoratioribus indumentis uestitus, iuxta Iouem hoc honore lætatus consedit. Iuno autem & Pallas postquam Martem à pugna fugarunt, ad ædes Iouis decorum principis reuerterunt.

Iliados

purgamenta ipsa, quod acus uocant, longius copiosiusq;
 projecta, culmine palearum cumulos complēt, candidio-
 resq; efficiunt. Hic itaq; exorto aspero praelio, utriq;
 armatas manus multo eum robore conferebāt. Sed eorum
 oculis Mauors caligine offusa, huc atq; illuc discurre-
 bat, adiuuans exhortansq; Troianos, ut mādata Apolli-
 nis exequeretur, qui & ipse ubiq; Troianis aderat, cum
 uideret inuicem Mineruam uersari in bello, ferentem au-
 xilia Græcis. Insuper Aeneam, uigore animi ac corporis
 recepto, ex Augusto adyto eductum, pugnae restituit. Qui
 ubi in medio suorum conspectus est, non uiuens modo,
 uerum etiam incolumis atq; acriter pugnam ciens, mira
 omnes socij exultauere lætitia: cupidi etiam percontandi
 hominem, sed id per laboriosissimas pugnae occupationes
 facere non licebat, in quas uocabantur deo Apolline, deo
 Marte, dea Peruicacia, quæ semper insatiata certamine
 est, certamen accedente, & ipsis spem uictoriae ostendēte.
 Graios autem duo Aiaces & Vlysses ac Diomedes ad
 pugnam urgebāt, sua alioqui sponte animatos atq; cre-
 ctos. Quippe ueq; ad clamorem Troianorū territi sunt,
 neq; ad ualidam impressionem gradu dimoti, in eodē quo
 insliterant uestigio permanebāt: tanquam nubes ad edi-
 tissimorū montium uertices, quum aquilo atq; alij uenti,
 qui fuscas nubes spiritu suo dissipant, uolente Ioue non
 spirant. At Agamemnon inter suos uadens, non desine-
 bat hortari: Nunc socij estote uiri, nunc animosi, nunc
 fortes, reuerentes inuicem, ne quid indignum uobis cō-
 mittatis, tum decoris, tum salutis causa. nam eorum qui in
 bello humiliter agere erubescunt, plures incolumes sunt,
 quàm intercidunt: contraq; fugiētium ut decus animum
 non excitat, ita corporis uires clanguescunt. Hæc fatus,
 strenue

Agamemnon
 Græcis.

strenue iaculum in Deicoonta contorsit, socium Aeneae,
 ac Pergasi filium: quem ob singularem in bello præstan-
 tiam, Troiani æque ac Priami filios uenerabantur. Huius
 scutum, baltheusq; thoracis, ictum inhibere non potuit,
 quin ferrum ad intimum uentrem usq; penetraret, mori-
 bunduniq; iuuenem cum uasto corporis armorumq; fra-
 gore prosterneret. Hic uicissim magnanimus Aeneas duos
 longe præstantissimos uiros & in omni genere bellandi
 peritissimos interemit, Crithona atq; Orsilochum, Dio-
 cleo patre genitos, qui habitabat in Phera, loco sanc in-
 signi, uiro rebus omnibus ad uitam idoneis circumfluo, ac
 genus ducente ex fluuio Alpheo, qui lato gurgite terram
 interfluit Pyliorum. Siquidem Alpheus genuit Orsilo-
 chum, qui magni populi princeps fuit. Orsilochus genuit
 Diocleum, Diocleus ipse geminos genuit, Crithona &
 Orsilochum: qui gratificâtes Agamemnoni Menelaoq;
 unâ cum illis alijsq; principibus ad Troiâ nauigauerat:
 ad Troiam pariter, & in uno occubitari horæ momento.
 Sic enim Aeneae manibus interempti sunt, ut duo leones
 in arduis nemorosisq; mōtib; sub matre læna educati,
 confici ab his pastoribus solent, quorum stabulantes tau-
 ros ouesq; ipsi diripuerant. Menelaus autē cum hos fra-
 tres in modū sublimuum abietum collapsos uidisset, dolēs
 illorū uicem, eò ubi iacebāt, ad primos pugnatōres pro-
 cedit, fulgenti circumdatus armatura, ac librans dextrā
 telum (dabat autem sibi hanc mentem Mars insidiāns
 uite illius, quo per audaciā manibus Aeneae occideretur)
 Huic Antilochus sic in occursum Aeneae imparibus ui-
 ribus eunti timens, ne quid mali pateretur is, qui pro
 cæteris labori consueuerat, & ipse ad primos procedit.
 Iam Aeneas ac Menelaus infestis hastis alter in alterum

uadebant, at ubi Antilochus aduenit, proximusq; Menelao stetit, nō expectauit Aeneas: nec cū duobus illis mutuo auxilio subnixis, etsi bellator eximius erat, dimicandum sibi putauit. Itaq; eo cedēte, Menelaus Antilochusq; ubi cadauera infelicium fratrum ad suos pertracta, in manus sociorum dederūt, ad primos pugnatōres reuersi sunt. Ibi Pylemena Paphlagonum ducem, eiusq; aurigā Mydona Arymni filium interimunt, utrunq; uirum insignē: Pylemena Menelaus, Mydona Antilochus: alterū ante currus stantem, alterum in curru: illum lancea infixā, ubi humeri ceruixq; cōnuttuntur: hunc iam auertentē equos, ingenti apud medium cubitum saxo: quo icto quū frēna ebore distincta, ē manibus humi decidissent, insiliens Antilochus, tempus gladio hausit. Mydon uero animā cum singultu agens, in caput & in humeros ruens, statutoq; in alta arena uertice, diu praeosterus mansit, donec equi ab Antilochō agitante uerberati, dum abirent, prostrarent. Hector quum oculos per acies circuntulisset, animaduertissetq; quid Menelaus Antilochusq; egisset, cum uociferatione protinus in eos impetū facit. Quem uadētem Troianae phalanges cōsecuta sunt, duce Bellona ac Marte: illa immanem tumultum ferente, hoc terribilem gestante hastam: quā manu quatiens, nunc anteibat Hectorem, nunc subsequebatur. Hunc deum quum cognouisset Diomedes, eo terrore obstupuit ac retrocessit, quo quis rerum imperitus, cum ex urbe iter per campum ingressus, in rapidum flumē & spumosos in mare uortices agens incidit, subsistere solet, ac sese retrorsum fuga recipere. Igitur ad socios clamans, O amici, dicebat, miramur tam fortem ac strenuum esse Hectora, tam audacem bellatorem? Id causae, huic quispiam deus assidue adest, qui

Diomedes
Graecis.

qui cum à morte tueatur. Et nunc ille qui sub humana specie Hectorem comutatur, ipse Mars est. Quocirca ne temerarias cum deo manus conseramus, auersi, non aduersi, hostibus cōcedamus. Hæc Diomedes. Troianis propinquus iam admodum factis, Hæctor duos egregios in remilitari uiros (erant enim in eodē curru) interimut. Quorum misertus Ajax Telamonius, illato pede, ac proxime ad Amphium accedēs, ualidam ac lucenti præfixam ferro hastam in illum conijcit, ac traiccto balthæo in imo utero demergit. Erat autē is Selagi filius, perquā diues, quum agrestibus prædijs, tum uero omni alio genere facultatū, tristi fâta Epheso patria profectus, ad auxilia Priamo cū filijs Priani ferenda. In hunc cum sonitu collapsum procurrenti Aiaci, ut eum pulchris spoliaret armis, Troiani resistunt, crebraq; proijciētes tela, impedimēto sunt, quo scrius ad cadauer accedat. Ille nihilo minus, multis confosso telus scuto, ingenti insiliens gradu, impressoq; supra iacētē pede, hastam quam contorserat euellit, non ausus etiam spoliare occisum, quod frequentibus et undiq; uenientibus hostium nussilibus obruebatur. Circumsistebant nanq; uirū infestis mucronibus, infestisq; uocibus et plurimu, et optimu quiq; Teucrorum, cumq; licet tam excelsum, tam generoso animo, tam fortē, tamē timere, et gradu deiectum retrocedere cōgerunt. Interea quum hæc ad hunc locum geruntur, alio in loco Tlepolemu, procero amploq; corpore uirum, ut Herculis filium possis agnoscere, dirum fatum commouit ad pugnandum cum Sarpedone, nepotem cum filio Iouis: qui cum alter in alterum tendentes, iam uicini essent, Tlepolemus ad Sarpedonem inquit: *Que tandem Sarpedon Lyciorū princeps tibi necessitas est, ut ad oppetendam mortem huc*

Tlepolemus
Sarpedoni.

uenires homo imbellis, & rei militaris ignarus? Etenim qui te filium Iouis aiunt, haud syncera fide tecum agunt, quum procul absis à uirtute priscorum, qui sunt progeneri ex Ioue, ut Hercules, qui mihi pater fuit, qualis fuisse celebratur intrepidus, ualens, & qui huc aliquando cum sex demum nauibus pauculisq; comitibus equorū, Laomedontis causa profectus, & urbem euertit, & ciuitatem omnem exhaustit. Tu uero imbecillus es, & praetua imbecillitate passim tui comites trucidantur: quos cum tutari nequeas, quo modo te suspicere tutari posse Troianos, quibus ex Lycia auxilia deportasti? eos te etiam si ualidissimus sis, nihil tamē adiuturū puto: sed meo telo interceptum, ad infernas portas esse descensurum. Cui respondens Sarpedon, Tlepoleme, inquit, pater quidē tuus augustam Troiam excidit Laomedōtis regis iniustitia, qui illi pro benefactis maledicta persoluit, recusans equos reddere, quorū gratia Hercules à longinqua regione uenisset. Tibi autē non idem quod patri cōtinget, sed mortē adesse denūcio, nec licere hinc meas euadere manus, uerū hoc iaculo confossum, mihi quidem gloriam, inferno autē animam esse traditurum. Hæc cum dixisset, amborū lanceæ simul reductæ, simul manibus excussæ, simul in alterum illatæ sunt, uulnusq; ambæ fecerunt. Et suo Tlepolemus uulnere extinctus est, suo Sarpedō Iouis beneficio extinctus non est. Namq; illi spiculum huius, ligno tenuis in media ceruice: huic, illius in sinistro femore atque in ipso osse defixum est. Vtrunq; fideles accurrentes socij, inter manus, mortuum Græci, uulneratum Lycij, in diuersum è prælio transportarunt, nec uacabat Sarpedonis socijs per trepidationem qua festinabant, eum tollere in currum, telum educere, quod ille uehementi cum cruciatu

Sarpedon Tlepoleme.

eiatu trahebat. Hæc Vlyſſes ubi agnouit, Tlepolemum
 occiſum, Sarpedonemq; abeuntem ægre ferens, magno
 ſecum animo deliberabat, utrū Sarpedonē inſequeretur,
 an illo prætermiſſo, complures ex comitibus trucidaret.
 Et ſic ambigēti, Minerua, ut comites potius quàm domi-
 num inuaderet, animum induxit. Neq; Vlyſſi fâtale trat,
 illum uita priuare. Igitur omiſſo Sarpedone, in Lycios
 uadit, ex hisq; interminat Coeranum, Alaſtora, Chremium,
 Alcandrum, Halion, Noëmona, & Prytanium: plures
 adhuc fortæſſe interempturus, niſi re ſtatim cognita, He-
 ctor radiantibus armis circumdatus, ad primos pugnatō-
 res procurriſſet, terrorem inſerens Græcis. Ad cuius ad-
 uentum lætatus Sarpedon, cum proximus ipſi fuiſſet He-
 ctor, ita cum uoce præ cruciatibus uix ſubſequentē affi-
 tus eſt: Hæctor, noli queſo me iacentem relinquere hoſti-
 bus, futurum eorum prædam: ſed auxilio mihi ſis, ut hinc
 ereptus, in urbemq; perlatus, illic moriar, quandoquidem
 hoc uulnere moriturus ſum, nec reuerſurus ad dulcē pa-
 triam, ut ſuauiſſimam uxorem, paruulumq; filium uolu-
 ptate implerem. Hæc Sarpedon. Ille uero nihil rēſpondēs,
 raptim ſe proripuit, ut quàmprimum in Græcos prorum-
 peret, illinc uerteret in fugam, & eorū non paucos tru-
 cidaret. Eo abeunte, Sarpedonem ſocij ſui ſubter dicatam
 Ioui ſagū collocant, & ab eius femore uir egregius idēq;
 amiciſſimus Pelagon lanceam eduxit: qua euectā, Sarpe-
 don doloribus deſectus, tenebris ad oculos obortis, ali-
 quandiu anima deſtitutus eſt: dehinc reſpiſcens uentulo,
 quem ſeduli ſocij faciebant, recreabatur. Interea quum
 Græci ad impreſſionem Hæctoris Martiſq; terga darent,
 neq; ſe obuios ferrent (acceperant enim, Martem adſe
 Troianis) retroceſſerunt. Quem ibi primum, aut quem

Sarpedon He-
ctori,

postremum Hector intercmit ? Marsq; Theutrante cxi-
 mium, & domitorē equorū Orestem, & Trechum inter
 Aetolos egregiū bellatorē, & Aenomaum, & Helenum
 Oenopi filiū, & insignē Oresbium, qui ἐν ὕλῃ habitans,
 circumfluēte Cephisi lacu inter diuites lautosq; Bœotios
 fuerat cumulararū opum studiosissimus. Hos interēptos
 conspicata Iuno, ad Mineruā cōtinuo inquit: O indignū
 facinus Iouis filia Tritonia, si tātopere Martē insanum
 seuire permittimus, profecto in nihilum recidet sponso,
 quam fecimus Menclao, cum Troia euersa in patriā re-
 uersurū. Agedū igitur ipsæ quoq; nostras experiamur, si
 quæ in bello sunt, uires. Sic locuta, assentiēte huic cōsilio
 Minerua, ad equos aptādos se cōtulit. Quos cum aptā-
 ret, Hebe rotas strenue currui iunxit, diuina tū materia,
 tum arte mirabiles. Erant enim auro cinctæ, & desuper
 ærea cinctura reuinctæ, octonis etiā ex ære radijs, chaly-
 beo axe: orbe, in quo radij affixi sunt, & axis uersatur,
 argēteo: sella ipsa currus duplici munita ambitu, argēteis
 aureisq; loris erat intenta: è medio protēdebatur argen-
 teus temo, cuius in summo alligauit aurcum iugum cum
 decoris capistris, auroq; distinctis. Iuno ex altera parte
 quum equos adornasset, iugo iunxit, properās quāpri-
 mum ire ad belli tumultum. Minerua autem deposito su-
 per pauimētum Iouis discolori amiculo, quo uelata erat,
 quodq; ipsa suis manibus artificiose neuerat, texucrat,
 sarcinauerat, tunicā & arma sibi induit, quibus Iupiter
 pater circūdatur, cum uult prodire in bellū. Tum ægida
 humeris accommodat trilicem, horrēdam, & undiq; ter-
 rore redimitam. In ea robur, in ea contentio, in ea nunax
 uocistratio, & atrox clanor, in ea deniq; inest gorgo-
 nium caput, dirum, terribile, & quo nullum nouit Iupi-
 ter

ter horribilius monstrum atq; portētum. Deinde imponit capiti galeam auream, tribusq; cristis insignē, ac tot capitum humanorum capacem, quot milites centū urbium habent. Postremo sic armata, leui saltu in currum ascēdit, ac lanceam corripit ingentem, ualidam, grauem, qua heroum cateruas (ut plane filiam Tonantis agnoscas) irata prosternere solet. Cui Iuno sociam se gnauiter prabens, equos ut cursum capefferēt, uerberibus urgebat: & cum ad cœli portas, quas Horæ seruant, uentum est, immenso sono ipsæ sua sponte patefactæ sunt portæ. His ingentis cœli olympiq; cura cōmissa est, ut altera nigrâtes imbre nubes rebus inducat, altera reducat. Per has igitur portas Iuno & Pallas, uolitâtib; equis exeuntes, inueniunt principē deorum Iouem, seorsum ab alijs dijs in uertice lucentissimi olympi sedētem. Atq; illic Iuno equos sistēs, ante Iouem stetit, illumq; hūc in modū affata est: Iupiter pater, non tibi indignū uidetur, quòd ita immaniter agit Mars? qui tot iam talesq; ex Achiuorū exercitu interemit, nihil-pensi habens, dum Veneri & Apollini gratum faciat? à quibus, ut hæc ageret, persuasus est: qui nunc ociosi, & tali spectaculo, & suo consilio, & meo etiā dolore pascuntur. Quare Iupiter pater, nunquid mihi succensebis, si iusto dolore commota, hunc stolidum, & nullū fas nullumq; ius dignoscentem, graui aliqua pœna coercitū, abigā a pugna? Huic respondens Iupiter: Imò potius instiga Mineruā ad istud faciendū, assuetā iam cum acerbis afficere supplicijs. Sic locuto aßensa Iuno, equos ut irēt, quāuis eundi auidos, flagello uerberās, per liquidum æerem ferebatur, tantum suspensa à terris, quantum quis ex edita specula in latum mare prospicere potest. Hoc enim interuallo inter cœlum & terrā equi deorum

Iuno Ioui.

Iupiter Iunoni

cursum tenere consueuerunt. Vbi uero ad Troiam deue-
 nerunt, ubi Simois Scamanderq; miscentur, Iuno equos
 sistit, à curruq; disiungit, ac densa nebula, ne quis eos
 cernere possit, obducit: quibus Simois pubescentem am-
 brosiu, qua uescerentur, ex humo produxit, deinde am-
 bae uelut genuae columbae incedentes, ad exercitum ten-
 dunt festinabunda, ut quamprimum auxilio Graecis essent.
 Et cum perrexissent eò, ubi & plurimi & praestantissimi
 quiq; Graecorum circa Diomedem in acie stabant, san-
 guinariorum leonum aut ferocium aprorū ritu pugnan-
 tes, hic Iuno subsistens sub imagine magnanini Stento-
 ris, cuius tantus erat uocis sonus, quantus aliorum quin-
 quaginta, exclamat, O pudor, o dedecus Argiui princi-
 pes, nonne tantum appetituq; principes, re autem indi-
 gni, sed qui contumeliosa qualibet appellatione nomina-
 mini. Quam diu Achilles uersabatur in bello, nunquam
 Troianis fiducia fuit è portis pedem effirendi, ita illius
 ualida lancea reformidabant. Nunc quia abest, iam longe
 à muris, atq; apud ipsas naues audacissimi pugnant. Hæc
 dicens, animum erexit, ardoremq; singulorum. Minerua
 autem Diomedem adiens, inuenit stantem apud equos &
 currum, deposito scuto, notas crassi cruoris à baltheo ab-
 stergentem, sudore perfusum, fessum ex onerosi scuti ge-
 statione, assiduoq; labore dextra, & se refrigerantem, fo-
 cillantemq; à dolore uulneris, quod ei * stragula Pandari
 inflixerant, quodq; baltheo scuti premente exulceraba-
 tur. Ad hunc dea, iugum manu contingens, sic inquit:
 Omnino parè sibi Tydeus filiū simile genuit. Fuit enim
 ille quidè parua statura, sed bellator, & talis bellator, ut
 me quoque uetante, & ne in ancipitem nimis dimicatio-
 nem descenderet, admonente, tamen dimicare uellet. Ut
 alia

Stentoris uoca-
litas.

Minerua cum
Diomede.
Tydeus quæ-
sit.

alia sileantur, talis fuit, qui solus ab Argiuis Thebas pro-
 caduceatore dimissus est. Quò quum uenisset, & eum
 renuentem interesse conuiuio Thebani iure hospitij coë-
 gissent, non est passus ocium illud generoso ipsius ani-
 mo inimicum. Nam hospites ad certamen prouocauit: &
 ut magnifice prouocauit, sic facile uicit, mea opera
 confusus, adiutusq; . Tibi uero ego sedula adsum, custos
 adsisto, iubeo, hortor, ut me autore dimices cum Tro-
 ianis: nec quicquam proficio, quoniam neque laborem
 corpus, neque animus perferre periculum potest, pari-
 terq; mens tibi ac membra languescunt. Itaque posthac
 nec magnanimi Tydei te dixerim filium. Ad quam re-
 spondens Diomedes, Agnosco te, inquit, dea magni
 Iouis filia, eoq; ingenue tecum loquar, nihil aut simu-
 lans, aut dissimulans. Equidem dea neque timor ullus
 me, neque ignauia tenet: sed tua, quæ memori mente cu-
 stodio, mandata: quibus me uetuisti ferro inuadere ali-
 quos deos, qui huc in bello ex aduerso uenirent, nisi
 unam Venerem. Nunc agnosco Martem in hoc prælio
 uersari, ducemq; se hostium præsidemq; præbere, iccir-
 co & ipse cedo ab hoc deo, & idem alios facere iubeo.
 Cui Minerua respondens, Tydides, inquit, mihi iucun-
 disime, neque Martem, neque alium deum extimueris,
 fretus præsidio meo, quin in hunc quem uerebaris, im-
 mitte equos: neq; ulla te sui reuerentia retineat, quo mi-
 nus eum, quo minus ferias * dum insanum animi, malignū
 caput, uentosum atq; uarium. siquidem hodie prima luce
 multis uerbis mihi atque Iunoni fidem dedit, pugnatu-
 rum se esse pro Græcis contra Troianos. En suæ pro-
 missionis immemor, à Troianis stat in acie cōtra Græcos.
 Hæc quum dixisset, Sthenelum à tergo prehensum, ut à

Diomedes
Palladi.

curru descenderet; retraxit. Cumq; ille confestim desiliisset, in locum eius dicto citius ipsa successit: sumptisq; habentis, ac uultu galca clauso, ne posset à Marte dignosci, equos rectà in illum ducit, gemente grauiter curru ob tanti uiri ac tanti numinis pondus. Mars autem hos ut uidit, relicto humi (quem proxime obtruncauerat) Periphante Chesi filio, duce Aetolorum, uiro longe prestantissimo, strebatur in Diomedem, qui & ipse in cum sese strebat. Qui cum ex aduerso sub iactum teli uenissent, prior Mars, utpote Diomedis occidendi auidus, lanceam uibrat, quam super iugum habenasq; equorum uenientem, Pallas manu raptam, subter currum irrito ictu detorsit. Secundo loco Diomedes suam lanceam, sed non irritam uibrat: ac medium Martem, ubi laminis circumdatur baltus, ferit: transactisq; armis (Pallas enim adiuuit ictum) ac sauciato intimo utero, telum educit. Quo uulnere accepto, Mars tan ingenti uociferatione præ dolore exclamauit, quanta nouem decemue nullium hominum pugnam incuntium esset: ita, ut Græci simul ac Troiani territi contremiscerent: nihilq; moratus, ascendit in coelum. Ac talis inter eundem uisus est Diomedi esse, qualem uidemus esse aërem ex aestiua aliqua nube & aestum hominibus inferente, quum oborta serena aura, obscura discedit. Atq; ubi ad olympum deorum domicilium uenit, impatiens uulneris, Ioui assedit: illiq; plagam cruore manantem ostendens, luctu uerba dictante, inquit: Iupiter pater, non

Martem uulnerat Diomedes.

Mars Ioui.

tibi uidentur indigna hæc? Semper ne tu deos mutuo odio inuicem grassari sustinebis? & quum mortalibus gratum facere uolunt, inter se bella committere? Quasi non tua causa ad ferenda hominibus auxilia in aciem descendamus. Quippe genuisti filiam uesanam, perniciosam, & cui nihil

nihil est curæ, nisi ut aliquid sceleris agat. Atq; alij quidē dij, duntaxat qui cœlū incolimus, tibi semper & paremus & parere compellimur. Hanc uero unam, nunquam tu neq; factō, neq; uerbo coërces, cuncta sibi indulgens, ob id tantum, quòd ex te progenita est. Ab ea nanq; hodie Diomedes impulsus furiosas dijs inferre manus, prius Venerem uulnerauit in uola, deinde in me ueluti dæmon insiliens, hæc fecit quæ uides. Quod nisi pedes mihi auxilio fuissent, diutiusq; mansissem, etsi non occidisset, quia immortalis sum, certe inter mortuos iacētī plurimas plagas inflixisset. At hunc toruē Iupiter intuens, respondit: De-

Iupiter Marti.

sine me aliquando querelis tuis, quum mihi asides, toties obtundere. Nam ut scias, inter omnes cœlites mihi Mars es maxime inuisus: quem nihil iuuat, nisi rixæ, nisi pugnae, nisi bella, uere reddēs ingenū Iunonis, Mars, ferox, uastum, cōtumax ac malignum, quē necesse habeo uerbis asidue castigare, ut existimem te filium illius consilio (ita nanq; peruersa est) ista esse perpessum. Cæterum non sustineo diu te in isto dolore uersari, quū sis è genere meo, atque ex mea uxore. Quòd si ex alio deo genitus esses, tam sæuum numen atque opprobriosum, profecto uelim iam apud tartara esses, Titanibus inferior. His dictis, Aesculapio, ut hunc curaret, imperauit. Ille mitigatoria medicamenta apponens, non tardius sanauit, quam liquidum lac inter manus ducentis caseum opilionis con-
crescit. Citius enim dij sanantur, quia eorum corpora sunt immortalia. Sic ergo sanatus Mars, ab Hebe primū ablutus, deinde honoratioribus indumentis uestitus, iuxta Iouem hoc honore letatus confedit. Iuno autem & Pallas postquam Martem à pugna fugarunt, ad aedes Iouis deorum principis reuerterunt.

ILIADOS HO-

MERICAE LI-

BER VI.

RELICTA igitur Troianis Græcisq;
 pugna, inter ipsos sine decorum præsidio
 gerenda, nullis iam cedentibus, magno ar-
 dore acies conflixerunt: ac plurimis telis
 ultro citroq; uolantibus, diu ancipiti mar-
 te dimicatum est. Pugnabant autem in campo, quæ cingunt
 Simois et Xanthi fluentia. Primum ibi Ajax Telamonius,
 Achiuorum propugnaculum, interempto uiro procero ac alto
 Acamante Euffori filio, inter Thracas præstantissimo, in
 hostium phalangem prorupit, et socijs ad uincendum quasi
 lumen ostendit. Hunc autem interemit, lancea coniecta in
 locum, ubi sublimes cristæ capiti affiguntur, et cuspide
 per galcæ in osseam frontem molleq; cerebrum adacta. Dio-
 medes uero et ipse interemit unam cum eius auriga Gale-
 seo Axilon Teuthrani filium, hominem perquam beatum
 omnibus quæ ad uictum mortalium pertinet. Hic insigni
 Aristæ agens omnes qui illac iter ingrediebatur, quæ erat
 beneuolentia, humanitate, clementia, excipiebat hospitio:
 quorum nunc nemo succurrēs, ab atroci cum morte potuit
 eripere. Euryalus autem interfectis primū Dresō et Ophel-
 tio, in Aesepon et Pedasum fertur: quos et occidit, et
 armis exuit. Fratres hi et gemini erant, furtim geniti ex
 egregio Bucolione, maximo filiorum Laomedontis, cum
 oues pasceret, ex nympha nomine Abarbarca. Menep-
 temus quoq; occidit iaculo Astyllon, Ulysses Pidytem Per-
 cossion, Teucrus Aretona, Antilochus Ableron, Agame-
 mnon Elaton, Satnioentis latè fluētis accollā, ad cuius ri-
 pam

partem patria sua loco excelso posita est: Leitus Philacon,
 sed in fugam uersum: Eurypylus Melathion, Menelaus
 Adrestum non occidit, sed cepit. Namque inter si-
 gae trepidationem, equi impactum myricinis currum, iisque haerentem,
 cum domino effundentes, fractoque; temone relinquentes,
 urbem uersus abierant, quod ceteri Troiani datis ha-
 benis ferebantur. Sic humi in faciem praecipitatus Adre-
 stus, quum sibi* manifesto telo Menelaum praesto esse ui-
 disse, amplexus eius crura, his uerbis obsecrabat: Cape
 nie, & incolumem serua Menelaë, accepturus pro mea
 salute mirificam redemptionem: habet enim meus pater
 domi repositas omnium generum copias: aurum, argen-
 tum; ferrum, aes: unde tibi complura munera mittet, si
 penes te filium suum acceperit incolumem esse. Quibus
 persuasus Menelaus, iam iam erat famulo traditurus de-
 ducendum ad naues, sed obuian Agamemnon adueniens,
 & nomine suo compellans, his uerbis factum fratris in-
 crepuit, O indignum facinus Menelaë, quid ita tibi cura
 est de Troianis? num quia domi tuae, quum fuerunt illic
 hospitaliter accepti, de te optime meriti sunt: inò taliter,
 ut nemo, qui in nostras peruenerit manus, debeat praesen-
 tem effugere mortem: nec modò eorum qui capti in pugna
 sunt, uerum etiam qui è pugna fugerunt: ac nemo pro-
 sus, qui mas sit, uel si in ipsa aluo lateat matris. Sed om-
 nes Troiani unà cum Troia, sine uenia, sine misere-
 ricordia, sine respectu extinguantur. Ad haec uerba tan-
 quam ad salubrius consilium mutata sententia, Menelaus
 quum à se manu Adrestum reiecisset, Agamemnon
 hunc graui lancea in uentre percussit: deinde in pectus
 collapsi pede impresso, telum eduxit. Nestor autem uoci-
 ferans* admonerat, O socij, o Danaï heroës uiri fir-
 tissimi,

Adrestus Me-
nelao.Agamemnon
Menelao.Nestor Grae-
cis,

tiſſimi, nemo ueſtrū interpellet uictoriæ curſum, nemo te-
 rat tēpus in exuendis cadaucris hoſtium, quo plurima
 opima ſpolia & glorioſa retro ſerat. Interimūte hos
 prius, mox per ocium interēptos, ubi relictī à nobis fue-
 rint, ſpoliabitis. Sic dicens, animū accēdit, ardoremq; ſin-
 gulorū, ita ut Troiani à Græcis ſuperati, nuſquā repreſſa
 fuga urbem aſcēdiſſent, niſi Helenus Priamī filius idemq;
 augur longe optimus, Aeneā Hectorēq; adiens, ita fuiſſet
 allocutus: Aenea Hectorq;, quoniā uobis omniū fortiffimis
 & prudentiffimis hæc moles imponitur, ut pro cæteris
 Troianis ac Lycijs curam laboremq; ſubeatis, ſubiſtite
 hic: luſtrātesq; undiq; hic ante portas, copias omnes co-
 gite, easq; ad pugnam exhortamini, priuſquā inter uxo-
 rum amplexum ab exultantibus inſultantibusq; Græcis
 trucidentur. Nos interim etſi dura in conditione, tamen
 quia neceſſitas urget, impetum hoſtium ſuſtinebimus. Tu
 quoq; Hector ingreſſus urbem, cōmuni amborum matri
 dices, ut coactis ampliſſimis quibuſq; foeminis, ædem Pal-
 ladiſ, quæ in ſumma arce eſt, adeat: opertoq; templo, pe-
 plum, quem illa in penatibus pulcherrimū, honeſtiſſimū,
 precioliſſimum habet, palladio induat numini, ſpōdeatq;
 duodenoſ, qui nondum iugum ſubicrint, boueſ ſc quo-
 tanniſ eodem in templo immolaturam, ſi miſerta noſtræ
 urbiſ, miſerta uxorū, miſerta paruulorū liberorū, à
 muris arceat Diomedē ſuum, terribilē bellatorē, quemq;
 fortiffimum ego inter omneſ Græcoſ exiſtimo. Neque
 enim unquam Achilleſ, quem dea genitum dicunt, uiri-
 buſ corporiſ omniū longe principem tantopere exti-
 muimus, quātum extimeſcimus Diomedem, cum quo ne-
 mo audet cōferre manuſ. Ea ferocitate dimicat, atq; adeo
 furit. Hæc Helenus. Cuiuſ conſilio acquieſcens Hector
 frater,

Helenus Aeneæ
 & Hectori.

frater, protinus, ut erat armatus, è curru desiliit: ac præfixa ferro iacula manu quatiens, omnes ubique copias obibat, & eas animabat ad pugnam. Ad cuius imperium instauratum est prælium, Græciq; omiſſa cæde, quam de fugientibus faciebant, nonnihil retro sese dederunt, censentes ea re Troianos à fuga in bellum esse repente conuersos, quòd aliquod eis auxilio numen cœlitus descendisset. Hector autem uociferans, ita suos admonerat: O magnanimi ciues, ac uos magnanimi socij qui ad longinquam expeditionem uenistis, nunc operas fortibus uiris dignas edite, nunc strenuum animum sumite, nunc in acie state, dum ab urbe redeo, quò pergo denunciatum primarijs fœminis, nostrisq; uxoribus, ut dæmonibus supplicent, eisq; solennia sacrificia spondeant soluenda, si illi ipsas exaudiant. Hæc cum dixisset abiit, nigro corio, quod oras scuti circuibat, ceruicem talosq; uerberante. At Glaucus Hippolochi filius, ac Tydides in medio amborum exercituum, ut inuicem confligerent processerunt: qui cum iam propinqui essent, ad ictum se utriq; aptantes, prior Tydides Glaucum ita affatus est: Quis tu es tandem fortissime mortalium, qui ex aduerso tam longe à cæteris procedis? (Neq; enim te unquam antehac in acie uidi) tibiq; tantopere confidis, ut mecum cõgredi audeas, quod quicũq; sunt facere conati, ipsorum morte miseram parentum senectutem reddiderint? Post quos cum tu similia tentes, homo an deus aliquis à cœlo delapsus sis ambigo. Quòd si deus es, certiore me fac. Nam uon est mihi sententia pugnare cum dijs, ut Lycurgus Driantis filius fecit, fortis alioqui uir: sed postquam cum superis contendũ sibi putauit, non diu postea uixit. Hic enim aliquãdo apud sacrum montem Nysæ nactus temulêtas Bacchi

Hector Troianis,

Glaucus Diomedes,

h comites,

comites, eas est infecutus, nec ut Bacchas reueritus, sed ut uaccas urgens, prout quanque furioso cursu assequetur, stimulo pungebat, & omnes humi abijcere thyrsos coëgit. Bacchus quoque timore perterritus, immani cum clamore urgentem Lycurgum cum aliter uitare non posset, in maritimis fluctibus se abdidit: quem pavidum, exanimatum, trementem, nec adhuc securum, Thetis in suum sinum recepit. Ea propter dii immortales in Lycurgum uehementer irati sunt, eumq; Saturnius Iupiter perpetua cæcitate afficit, nec ita multo post (ut dixi) extinctus est, dijs omnibus ipsi infensus, quod mortalis cum immortalibus dimicasset. Huius ego exëplo non committam ut tecum pugnem, si ex numero es deorū: sin uero ex hominum, hoc est, unus eorum qui non ambrosia & nectare, sed frugibus uictitant, procede, ut & tu meis manibus sicut cæteri oppetas mortem. Cui respondens Glaucus, Quid, inquit, à me Diomedes natales meos sciscitaris? Eiusmodi est hominum genus, cuiusmodi & frondium, ut quemadmodum illarum alias uenti autumnales excutiunt, alias iterum sub uernum tempus arbor grauidæ producit, asiduoq; tenore primæ quæque occidunt, recentēsq; succrescunt: sic hominum alijs obeuntibus, alij nascuntur. Quod si te iuuat, qua quisq; familia oriundus sit cognoscere, referam tibi natales meos, & quidem ita, ut plane cognoscas. sunt enim ualde illustres & celebres. Est oppidum Ephyra in mediterraneis Argeos posita, ubi habitauit Aeoli filius Sisyphus ille cunctorum hominum locupletissimus, qui genuit Glaucū. Ex Glaucō natus est Bellerophontes, uir munere deūm eximij tum roboris, tum decoris. Hunc Prætus omni Græcia rerum potentissimus, sub cuius manu Iupiter Bellerophontem esse uo-

Lucrat.

Lycurgus
dijis excæcus.

Glaucus
Diomedis.

Homines frondibus ac folijs
similes.

Bellerophontis
fabula.

luerat, quomodo ad mortem mitteret, machinatus est. Certe ut à patria sua abesset, efficit: neq; id sua sponte, sed auctore antea uxore, quæ falsam detulit ad uirum querelam. siquidem ubi continētissimum iuuenem ad furtiuum cum ipsa concubitu allicere non potuit, fons infontem apud regem accusauit, inquiens, Præte, aut tu morere, aut Bellerophontem interime, qui me de stupro compellauit, & nolenti uim uoluit inferre. Quæ cum audisset rex tam obscœna, tam fœda, ingenti in illum indignatione commotus est. Veritus tamen iura familiaritatis offendere, non putauit sibi fas esse, ut suis manibus & domi suæ de homine supplicium sumeret: sed satius, alteri hoc ministerium iniungere. Itaq; in Lyciam ad Rheuntem socerum mittit cum compositis codicillis, quos multis ad mortem pertinentibus exaratos ob signatosq; dederat ignaro perferre, per quos iuebatur occidi. Qui ubi in Lyciam peruenit, & ad fluenta Xanthi, non sine deorum tutela miro cum honore à rege Lyciorum exceptus est, & nouem diebus hospitaliter exceptus, immolatis per singulos dies, in ipsius aduentus letitiam singulis bobus. At postquã decimus illuxit dies, rex à Bellerophonte, num quid literarum à genero afferret, quæsiuit, ac dari poposcit. Quibus acceptis, apertis, lectis (continebant autem & crimen Bellerophontis & pœnan) principio imperat ut Chimæra Chimæra expugnet atque occidat, animal indomabile, inexpugnabile: neq; humano, sed diuino genere ortum: antè quidem leonem, postè uero draconem, medio autem capram: atq; terribiles ex ore flammarum globos cum spiritu effudentem. Hanc Bellerophontes omnibus deorum fretus auxilijs interimit. Secundo loco iussus est certare cum pugnacissimis Solymis: quorum certamen so-

lebat ipse narrare, quàm acerrimum fuisset. Tertio congressus cum fortibus Amazonibus, eas interemit. Postremo aliud genus doli, quomodo hunc perimeret, excogitat. Minimum robustissimorum ad fontem Lyciæ insidias collocat, ut reuertentem aggressi obtruncarēt. Sed ipsi è contrario nūquam domum reuersi sunt, ad unum omnes obtruncati. Hanc tantam uirtutis indolem rex admiratus, atq; ex deo oriundum esse cognoscens, non dimittendum aliò, sed illic statuit detinendum, statimq; filiam cum dimidia & regni & dignitatis portione dedit uxorē. Quin ipsi Lycij eximum quendam agrum partim consitum, partim aruum, quem peculiariter coleret, eidem partiti sunt, quem postea erraticum ab erroribus incolentis nominauerūt. Ex ea coniuge Bellerophontes tres sustulit liberos, Isandrum, Hippolochum, & Laodomiam, quæ ex compressu Iouis grauida dium Sarpedonem genuit. Postquam autem dijs factus inuisus est, in suo agro errabat, consortia hominum fugiens, & solitaria ac mœrore plenan uitam agens. Nam Isander quidē dum aduersus Solymos pugnavit, à præside bellorum Marte occisus est. Laodamiæ uero Diana irata mortem attulit. Hippolochus autem qui ex tribus supererat, me genuit, & huc ad bellū Troianū dimisit, multis uerbis iubens, ut niterer semper ad optima, & inter ceteros existerem eminentissimus, ne alioqui genus meum dedecorarem, degeneraremq; à maioribus: quos cōstat ex omnibus, qui uel in Ephyræ, uel in Lyciæ fuerunt, longe fuisse eminentissimos. Et hoc est meū genus, & ex hac familia me ortum esse præ me fero. Hæc cum audisset Tydides, lætatus de fixa humi lancea; Glauco. cum benigna oratione affatus est: Enim uero tibi mecum uetus hospitium est iam inde à nostris maioribus, qui p-

Diomed.

Glauco.

pe ab

pe ab auo meo Oeneo audiui à se domi nostræ uiginti diebus dium Bellerophontem auum tuum iure hospitij habitum, ambosq; se mutuis donasse muneribus: Oeneum quidem fulgenti Phœnicei operis baltheo, Bellerophontem uero aureo poculo ac fabrefacto, quod ego huc profisciscens domi reliqui. Nam de Tydeo patre meo, an patri tuo familiaris fuerit, per ætatem audire non potui, qui adhuc cum ille à nobis discessit ad Thebas, ubi cum alijs regibus populisq; Græcorum occubuit, paruulus eram. Quare necessitudinē hanc inter nos custodire debemus, & domi tuæ sit hospitium mihi, & tibi meæ, quoties aut me in Lyciam, aut te Argos uenire continget: simulq; huius necessitudinis in bello memores uterque ab altero, si obuij fuerimus, declinemus. Non enim parū multi sunt alij Troianorum sociorumq;, quos ego, uel deo uolente oblatos, uel pedibus meis fugientes affecutus, occidam causa Græcorum: quos, si tuæ uires ferent, poteris occidere. Atq; ut quemadmodum ambo præ nobis ferimus inter nos hospitij necessitudinem intercedere, ita cæteri intelligant, armaturā inuicem permutemus. Hæc ubi dixerunt, de sua uterque biga descendit: consertisq; manibus, mutuam fidem dant. Dehinc inter se arma permutant: Glaucus aurea, quæ centum bobus (Iupiter enim homini mentem eripuit) Diomedes ferrea, quæ nouem bobus taxabantur. Hector autem ut ad turrim portamq; Scæam uenit, matronæ ac puellæ ad eum occurrunt, circumstant, interrogant: aliæ de filijs, aliæ de uiris, aliæ de fratribus, aliæ de necessarijs. Eas ille, pro se quæq; ut oratum quàm primum deos eant, hortatus, plerisq; enim calamitatem imminere, ad regiam Priami se confert. Erat autem illa politissimo marmore uestita: inq; medio aula, simili

Diomedis & Glauci permutatio.

lapide quinquaginta thalami, longa serie coherentes, in quibus filij regis cum uxoribus: è regione, duodecim instar horum, in quibus filia regis cum uiris cubabant. Hoc in loco mater cum Laodicen filiarum pulcherrimam uiseret, fit obuiam filio: prehensaq; illius manu, Quid tandem fili, inquit, relicto nunc ancipiti praelio, huc te confers? num ibi ex summa arce supplicaturus, quoniam supra muros execrandi Græci palantes Troianos fugant atq; interimunt? Mane igitur paulisper dum uinum tibi offero, quo primum patri Ioui libes, cæterisq; dijs immortalibus: deinde te recrees. Nam me miseram, ut defatigatus, ut exhaustus es? Tu pro uniuersis ciuibus ac socijs sollicitudinē geris ac pugnas. Recreabit autem te (mhi crede) potus. Hominis namq; defatigati ac defecti suauis uinum mire & animus excitatur, & robur exurgit. Cui magnus Hector respondens, Noli, inquit, afferre uinum ueneranda mater, ne me potius enerues, animusq; mhi ac robur elanguescat. Et nefas censeo ac piaculum, illotis manibus sanguine ac sudore concretis, Ioui supplicare. Tu mater, tu potius, coactis primarijs foeminis, cum libamentis atq; odoribus pergas ad inclytæ Mineruæ tēplum: & pepłū, quē in penatibus preciosissimum, amplissimū, speciosissimūq; habes, palladio induas: numiniq; spōdeas duodenas, qui nondū iugum subierūt, boues quotannis te eodē tēplo immolaturā, si miserta nostræ urbis, miserta nostrarū uxorū, miserta paruulorum, à muris Troianis arceat Diomedem, seuum terribilemq; bellatorem. Tu itaque mater illuc ibis, ego uero ad lareis Paridis pergam, ut accersam eum ad praelium, si me tamen audire uolet: cui utinam statim terra dehisceret, eumq; ego in ipsam telluris uoraginem uiderem ire præcipitem, quem Iupiter in Priamū filio

Hecuba
Hectori.

Vini uirtus.

Hector Hecuba.

mi filiorumq; eius ac Troianorum perniciem ali uoluit, amentem, cæcum, & nullum (ut arbitror) sensum suorum malorum habentem. His dictis, regressa illa domum, ancillas arcesitum ire ex tota urbe primarias feminas iubet. Tum descendens in thalamum odoratum ac fragrantem, scrinia adit, aperitq; in quibus pepeli doctissimis Sidoniarum foeminarum elaborati manibus, repositi erant. Quos ex Sidone speciosus Alexander attulerat, ea navigatione, qua ad Troiam redijt, Helena abducta. Ex his Hecuba eum elegit, qui ultimo loco sedebat, speciosissimum, amplissimum, & in similitudinem astri micantem: atq; hoc sumpto inter numerosum confluentium foeminarum comitatum ad templum Mineruæ, quod erat in summa arce, se contulit. Quò cum uenisset, insignis Theano Cisseio genita & summi Antenoris coniunx, quam Troiani sacerdotio Mineruæ præfecerant, ualuas aperuit. Atq; cum cæteræ ingressæ passis manibus ante numen orantes, templum omne muliebri uociferatione implerent, ipsa de manibus sumptum pepulum Palladio induit, deinde Pallada his uerbis obsecrabat: Armipotens, & alma Iouis filia dearum Pallas, excute illud tremendum feri Diomedis telum, eumq; prorum ante portas Scæas solo sterne, ut tibi uoti cõpotes, & nunc duodecim qui iugum nondum subierunt boues, & quotannis totidem in hoc templo immolemus, misertæ huius urbis, Troianorumq; matronarum, ac paruulorum liberorum. Sic illa precabatur. Palladæ uero & huius, & aliarum preces abnuebat. Interea cum id mulieres agunt, Hector gerens manu decem cubitorum pilum, fulgenti spiculo cum circulo aureo præfixum, ad aedes cõcessit Alexandri, quas ille sibi in summa arce iuxta Priamum atq; Hectorem, thalamo, domo, aula præclaras edificauerat, adhibitis præstatissimis

Preces Troianarum foeminarum ad Palladem.

simis quibusq; qui in Troia essent, & architectis & fabris. Has ingressus, offendit in thalamo fratrem instruendo, ornandoq; scuto, thorace, arcu occupatum, Helenam quoq; stantem, & ancillis quomodo scientissime operaretur, præcipientem atq; iubentem. Eum à ianua Hæctor increpuit, fœdis in hunc modum increpuit uerbis: Dæmonie, quid hic te contines? profecto non probe tantam contraxisti animo indignationem. Tua causa tantum belli incendium conflatum est, tua causa ciues socij q; ad muros in acie stant, præliantur, occumbunt. Tua causa iam urbs cincta à uictoribus Græcis est, ac clamor bellantium sonitusq; armorum undiq; ex urbe exauditur. & tu domi ocium tenes? Qui si in prælio adesses, alij quoque si quos cessare cerneres, & ipsi pugnarent, & nisi facerent castigares. Tolle igitur moras, egredere in bellum, ne forte hæc urbs concidat incendio conflagratura. Ad huc respondens formosissimus Alexander, Quandoquidē, inquit, ex æquo me Hæctor increpasti, non præter æquum tecum ita loquar, ut uelim te meis uerbis aures accommodare atque attendere. Ego uero nequaquam tantopere, quemadmodum tu existimas, iratus sum atq; succenseo, ut propterea intra cubiculum manendum mihi putarem, sed acerbitatē animi mei cōpescere uolebam. Nunc uero uxor blādis me affata sermonibus, ad repetendū bellum me induxit, id quod et mihi uidetur satius fore. Nā uictoria in hominibus altera res est: & ut modò uictus sum, ita rursus uincere potero. Quare age, dum mihi arma circundo, paulisper expecta: aut abi, & ego in uia te assequar. Hæc Alexander. Cui nihil respondente Hæctore, Helena mitibus eum sic allocuta est uerbis: Leuir mi, si te leuirum meum mihi appellare fas est catellæ miseræ atq; infelici oportebat quidē, quod uti

nam

Hæctor Parisi.

Paris Hæctori.

Helena Hæctori.

nam fuisset, ut quo die primum me parens in lucem edidit, eo die infaustus aliquis uentorum turbo aut in desertum montem, aut in mare nos fluctus asportasset, ubi demersa essem, priusquam ista quæ fiunt, contigissent. Verum quando consilium dcorum fuit, ut in hæc mala incidere, debueram certe meliorem sortiri maritum, cui è tanta uerborum factorumq; contumelia ab omnibus hominibus atq; ignominia doleret, & qui probra more hominum intelligeret. quod hic non facit, nullum neq; habens neq; habiturus hominis sensum. Quo magis reor ab omni eum negotio cum dedecore discessurum. Sed etiam age mi leuir, ingredere quæso, ut sedeas parumper in hac sella. Tu enim es, quem præcipua rerum agendarum cura sollicitat atq; angit, & qui plus laboris sustines propter nos duos, me catellam, & hunc improbum qui me adduxit, ambos infausto genitos fato, & à Ioue infandæ morti destinatos, ac post mortem apud omnem posteritatem futuros fabulam atque cantilenam. Ad hanc respondens Hector, Noli me, inquit, Helena, etsi amatissimo facis animo, inuitare ad sedendum. Non enim acquiescã, sollicitus ut quàmprimùm redeam ad auxilium Troianorũ, qui magno mei absentis desiderio tenentur. potius istum, ut maturret, hortare. ipse quoq; sibi hortator sit, quo me adhuc intra urbem consequi possit. Nam antequã muros egrediar, ibo domũ, uisurus domesticos meos, ac charam uxorem cum paruulo filio. Neq; enim scio an è prælio amplius ad conspectum eorum rediturus sim, an in acie Græcorum manibus confectus occubam. Hæc locutus Hector, abiit, & ad insignes lares suos perrexit. Ibi non inuenta intus Andromacha (exierat enim illa, & in turri stabat cum ancilla & filio plorans, & lachrymis madens)

Hector Hele-
na.

Hector pedif-
sequis.

Pedifsequa He-
ctori.

Andromacha
Hectori.

profecturus erat: & cum ad ostium uenisset, subsistens ad
pedifsequas inquit: Agedum famula, sine mendacio mihi
respondeatis, quoniam è domo Andromacha profecta est?
ad aliquam ne aut glorum, aut nutricum, an ad Palladis
templum, ubi alie foeminae immanem deam placare nitun-
tur? Cui propere respondens praeposita familiae, Quonia,
inquit, Hector tam impense nos cogis ueritatem loqui, illa
neq; ad aliquam uel glorum uel nutricum, neq; ad Palla-
dis templum, ubi alie foeminae immanem deam placare ni-
tuntur, sed una nutrice comite, quae puerum gestat, ad al-
teram murorum turrin profecta est, properans, attoni-
ta, & insanienti similima, quod audisset uehementer urge-
re Graecos, profligari Troianos. His auditis ex illa, He-
ctor egressus domo abibat, qua uenerat uia, per mediae ur-
bis insignes plateas tendens ad Scaeam portam, qua erat
in campum proditurus. Ad quam aduentanti ac iam iam
egressuro uxor rapido cursu obuiam fertur. Haec est An-
dromacha Eetionis filia, qui apud opulentas Thebas
agens, Cilicensibus imperauit. Comitabatur autem eam fa-
mula, eademq; nutrix cum alumno suo Hectoris & An-
dromachae filio: quem ad sinum baiulat, paruulum, tene-
rum, festiuum oculis, & toto ore sidereo, cui pater Cana-
drio imposuerat nomen, sed eum ceteri Astyanactem uo-
care maluerunt, quod solus illius pater urbem tutaretur.
Hoc conspecto arridens Hector, tacitos in eo oculos desi-
gebat. Tum Andromacha, ut erat soluta lachrymis, acce-
dens, manumq; uiri prehensens, inquit: Daemonie, tua ista
te ad interitum praecipitabit audacia. Crudelis, non te mise-
ret paruuli filij, non te miscret mei, quae infelicissima pro-
tinus, si egrederis, futura sum uidua? Continuo naq; omni-
bus in unum ingruentibus Graecis trucidabere, ut mihi
ante

antequam hoc uideam, utilius sit ab ipsa tellure sorberi. Quod enim miseræ, si te anitum, superest gaudium? quæ uoluptas? quæ uitæ iucunditas? Quid nisi asiduus dolor? continuus mœror? perpetuæ lachrymæ? An oblectarē atatem meā cū altero uiro? An uero sustinere possem alijs me ullis cōmittere amplexibus? An parētum contubernio uterer? at illi mihi crepti sunt. An fratrū solatio animi tormēta mitigarē? at eos, qui mihi septē crāt, uno die omnes amisi, omnes crudelissimus Achilles, cū armēta boū atq; ouīū greges pascerēt, interemit. Idē illorū meūq; parētem uita priuauit, euersa prius pulcherrima ædificijs & frequētissima populis urbe Thebana, ubi pater regnauerat, ubi & orta sum, ubi nunc circa sepulchrum patris confitis ulmis nymphæ Oreades Iouis filiæ habitant. Neq; hūc postquā uita exiit, exuere etiam armis uoluit (religiosum nanq; id sibi putauit) sed armatum combussit, eiq; bustū fecit. Idem matrem meā cū uniuersis regni opibus abduxit, quā immensa summa redemptam, Diana apud ædes paternas commorātem sagittis interfecit. Nunc mi Hæctor unus mihi reliquus es, tu mihi es omnia. Idē pater es idē mater, idem mihi iucundissimus es maritus. Quare miserece quæso huic miseræ, ne orbata uiro fiat miserior. Miserece cōmunis filij, ne infantē pupillū pater uiduæ matri relinquant. Mane hic apud turrim, ac cæteros coge ad caprificum, ut hinc urbē defendāt, ubi muri minus ardui sunt, & quā urbs maxime à discurrentibus hostibus circumiri, inuadi, & expugnari potest: quā etiam fortissimi quique Græcorum, ducibus utroq; Aiace, utroq; Atrida, Idomeneoq; ac Diomede, ter irrumpere tentarūt, siue admonitū alicuius auguris secuti, siue sua spōte inducti, suisq; uiribus aut sua audacia freti. Cui respōdēs Hæctor, *Ista quidē, inquit, omnia uxor*
quæ

quæ connumerasti, & mihi curæ sunt: eadem ipse cogito,
 eisdem moneor. Sed Troianos Troianasq; erubesco, si ue-
 lut imbellis quidam eminus à cæteris subterfugiam pugnã.
 Et nihilominus non patitur animus ignauie sibi esse con-
 sciis, & ne mihi dissimilis sim, qui consueui semper gna-
 uiter agere, & in primis strenue pugnare, ut & mihi &
 patrie magnæ gloriæ essem. Iam uero non me præterit,
 fore, ut aliquando illustris Troia cum sapientissimo Pria-
 mo alijsq; Troianis excindatur à Græcis. Qua ex calami-
 tate ego non tantopere dolco uicem aut meorum ciuium,
 aut germanorum, qui & complures mihi sunt & egre-
 gij, hostilibus manibus mactandi, inhumatiq; relinquen-
 di, aut Priami patris, aut Hecubæ genitricis: quantum tu-
 am, quod in alicuius hostium manus captiua peruenies,
 quod flens ac lugens in Græciam transportabere, quod
 ibi inter gregem ancillarum texes: quod aquam seruilem in
 modum, nunc prima luce, nunc meridie feres: inuita tu qui-
 dem, & quantum in te erit, renitens: sed acerba seruitij ne-
 cessitate cogeris. Atq; erunt qui tunc dicant, cum tantum
 uim lachrymarum decurrere per uultus tuos intuebuntur:
 En uxor Hectoris, qui in bello Troiano præstantissimas
 inter suos operas edidit. Hæc illi cum dicent, uulnus dolo-
 ris tui iterum rescindetur desiderio huiusmodi mariti, &
 qui si uiueret, te posset à tristi seruitute liberare. Verum
 tunc subter humum luce uiduus lateam potius, quam uiuēs
 tuam captiuitatem tuasq; lamentationes, aut per me, aut
 per alium audiam. Sic locutus Hector, utranq; manum filium
 amplexaturus extendit. Ille auersans patrem, atq; exclamans,
 in sinum sese nutricis infudit. Expauerat enim clau-
 sam patris galea faciem, nictantemq; ferro bucculam, ter-
 ribilemq; super conum, & motu ipso minaces cristas. Ad
 quam

quam formidinem pater ac mater cachinnos sustulerunt. Mox Hector, dempta capiti galea, humiq; deposita, filium iam nihil timentem postquam osculatus est; atq; in manus sumpsit, his uerbis Iouem aliosq; deos precatus est: Jupiter pater, uosq; alij dij, uelitis meum hunc filium in hac urbe regnantem, ea uirtute in tutanda patria, atq; ea gloria fore, qua nunc est pater suus. Cumq; redierit uictor à cæde hostium cruenta referens spolia, sint qui dicant, Profecto hic multo est, quam pater fuit, in Marte præstantior. Quod uidens audiensq; mater, gaudio implatur. Hæc precatus, in manibus charissimæ uxoris collocauit. Illa ad uerba uiri, cum infantem fuisset amplexa, cum risu in lachrymas erupit. Eam intuens Hector ac miseratus, manu cepit, atq; ita affatus est: Dæmonia, non ita mihi te maceres. Nihil est quod te supra modum afflictus timore mortis meæ. Mortem quidem effugere datum est nemini, siue ignauus sit ille, siue strenuus. In communi nanq; unusquisq; nascitur conditione mortalitatis. Mihi autem quisquis eripiet uitam, certe sine dedecore morientis eripiet. Tu uero, quod ad te attinet, abi domû: & quæ tibi curanda sunt, cura: telam & colum, ancillasq; exerce, & ut operi domestico incumbant iube. Hoc officium munusq; tuum est. Viris autem suum relinque, ut current bella. Quod cum omnium aliorum proprium, tum inter Troianos præcipue meum est. Hæc locuto Hectore, & cassidem, quâ deposuerat humi, tollente, uxor digressa est. Et erupente maiorem in modum fletu, domum redijt. Quâ cum intrauit, ubi chorus famularum aderat, in gentem cunctis ploratum excitauit. Videres ibi funebrem lamentationem, & uiuens adhuc Hector, quasi mortuus domi suæ plangebatur. Aiebant enim non posse cum uim uiresq; Græcorum effugere,

Hector Ioui.

Hector uxori.
Moriendum
est omnibus.

effugere, nec ad suos amplius esse è prælio reuersurum. Vix Andromacha profecta; ecce ibi Alexander, qui non diu moratus, cum primum decora sibi arma circumdedit, egressus pleno ueniebat gradu, similimus equo, qui diuturno ocio pastus ad plena præsepia, tandem ruptis uinculis fugit: nactusq; planitiem, erectis crepitantibusq; pedibus, sublimi ceruice insurgentibus iubis, currit aut in assueta pascuis loca, aut in assueta lauationi flumina, aut uiribus fretus in polias equarum. Talis Paris à summa Pergamo, per urbem fulgentibus armis uadebat, ueluti gallus quidam letus & alacer, atque sic celerans, fratri præsto fuit, iam illinc proficisci uolenti ubi cum uxore fuerat ille congressus. Ad quem sic prior locutus est: Maior natu frater, festinantem ego te quam primum prodire tarditate mea remoratus sum: neque celere, ut me iusseras, adueni. Cui re

Paris.

Hector.

spondens Hector, Dæmonie, inquit, tibi quidem nemo æquus rerum estimator bellicam laudē detraxit. Es & in bello strenuus, sed libenter cessas, & ad bellum uenis inuitus, coactus, segnis. Qua ex re, cum te passim male audire à cæteris Troianis, qui tua causa plurimas patiuntur ærumnas, & carpi conuicijs audio, uror animo, ac crucior. Sed age eamus in prælium, ista posterius mitigaturi, cū domi fugatis è Troia.

na terra hostibus, cratera dijs im-

mortalibus ex more statuemus,

si quando nobis hoc

Iupiter concesserit.

Iliados

I L I A D O S H O-

M E R I C A E L I-

B E R V I I .

HAEC cum dixisset Hector, ambo por-
 tas egressi, ac prono in bellum animo ua-
 dentes, non aliter se in conspectum suo-
 rum dederunt exoptatos, quam confla-
 tus sunt, quos deus dat nautis per lata ma-
 ris spatia defatigatis in remigando, atq; exhaustis. Hic in
 ipso statim aduentu duos principes uterq; interemit: Ale-
 xander Menesthium ex Arna urbe, atque Arcithoi &
 Philomedusæ filium: Hector Eioneum, lancea inter casti-
 dem thoracemq; in iugulum adacta. Glaucus quoque in
 media pugna Iphinoum Dexiadem pilo percussit: & ab
 equorum dorso, in quod ille insilierat, moribundum deter-
 rebat. Hæc ut Pallas aduertit, dolens Achiuos manibus
 Troianorum interfici, protinus ad sacram Troiam de cæ-
 lo delapsa est. Cui Apollo, qui è Pergamo pugnam inspe-
 ctabat, cupidus uictoriæ Troianorum, obuiam proces-
 sit. Quum ambo apud sagum congressi essent, prior Apol-
 lo, *Apollō.* Quid tu, inquit, magni Iouis filia coelitus ueniens
 properas agere? quid contraria es? Ingens te, ut uideo,
 trahit affectus. Nūquid ut uictoriam de manibus Troia-
 norum, quos tu inuinitis destructos omnino uis, eripias,
 tradasq; Argiuis? Quod si mihi acquiescis, malto præ-
 stiterit: dirimamus prælium, nec sinamus hos ulterius
 hodie pugna seuire, pugnaturus postea eò, donec Ar-
 giui (quoniam ita uobis dijs est cordi) sacram Troiam
 euertant. Ad quem respondēs Pallas, Sic, inquit: *Pallas.* Apollo,
 ut ais, isto & ipsa animo à cælo ad Græcos Troianosq;
 descen-

descenderam. Sed qua ratione censes bellum inter hos esse
 dirimendum? Hac inquit ratione Apollo: Inducamus He-
 ctora, ut ultro prouocet Argiuos, postulans ex eis unum
 prodire, qui cū eo dimicet singulari certamine. Cuius ho-
 stes uirtutē uigoremq; admirantes, unum de suis deligāt,
 quem cum dio Hectore committant. His Apollinis uerbis
 Pallade acquiescente, Helenus intellecto deorum decreto,
 ad Hectorem accessit atq; inquit: Hector fortissime pru-
 dentissimeq; obtempera consilio meo, quod fidele erit,
 quippe cum frater sim. Iube ceteros omnes tum Troia-
 nos, tum Græcos, intermissa pugna sedere spectātes: atq;
 eum qui ualidissimus est inter Græcos, prouoca ad singu-
 lare certamen. Neque te mortis teneat metus, nam si quid
 mihi credendum putas, uocem deorum immortalū exau-
 diui, qui nequaquam tibi mortē ex hac pugna impendere
 dixerunt. His auditis, Hector mirum in modum letatus,
 processit in mediū: ac lancea, quam mediā tenebat, Tro-
 ianorum phalanges cessare, & retro sessum se recipere
 iubebat. Quibus ad unum omnibus obtemperantibus, &
 se in seriem recipientibus, Agamēnon & ipse eundem in
 modum suis imperabat. Pallas autē atq; Apollo, sub specie
 uulturum præcelsam Iouis sagum insidebant, lati illo tot
 armatarum cohortū spectaculo. Sedebant autē cohortes
 horrenda quadā specie densatis clypeis, casidibus, lāceis.
 dicerēs similes fluctibus, quos recens boreæ spiritus è fun-
 do ciet, & frequentes per atra ponti æquora propellit.
 Ibi Hector in medio utriusq; exercitus stans, profatus est:
 Auscultate hæc uniuersi Troiani pariter & Græci, quæ
 ad uos cōstitui dicere: Fœdera quidē inter Alexādrū atq;
 Menelaum Iupiter rerū arbiter fecit ut rata non essent,
 nimirum & uobis infestus, & nobis, excogitās quomodo
 hoc bel

Helenus He-
ctori.

Hector Græcis
& Troiānis.

hoc bellum nõ habeat exitum, sed debellationis, & alter-
 utrius euerſionis : ut aut uos Troianos cum urbe noſtra,
 aut nos cum ueſtris uos nauibus euertamus. Nunc autem
 ſi quis ueſtrum (ſunt enim iſtic præſtantiſſimi quiq; Græ-
 corum) confidit ſibi, ut mecum dimicet ſingulari certami-
 ne, agedum procedat, hæc ſcilicet conditione quam dico,
 cuius Iupiter optimus maximus inter nos teſtis ſit: Si me
 is, qui mecum dimicaturus eſt, occiderit, contentus ſit ar-
 mis mortuum ſpoliaſſe. Cadauer autem reddat in urbẽ re-
 portandum, quod Troiani Troianæq; in ignẽ imponant,
 & funeri iuſta perſoluant : Sin contrã ego illum occide-
 ro, quam gloriam mihi Apollo tribuat, tantummodo exuã
 armis: quæ delata in urbem, ſublimi Apollinis templo affi-
 gam, reddito ſuis cadauere, quod ad naues reportent, ubi
 ad orã Helleſpontiaci maris ſepeliant, eiq; in ſigne mo-
 numẽtum extruant, in longam uſque poſteritatem dura-
 turum, quo tempore qui nauibus hæc præteruehẽtur, cum
 monumentum intuebũtur, dicent, Ibi ſitus eſt uir grauis,
 quem in bello longe fortiſſimũ priſcis ſeculis eximius He-
 ctor occidit ſingulari certamine. Hæc illi nauigantes cum
 dicent, uidetis fore, ut nunquam gloria mea oblitteretur.
 Hæc Hector. Præſtantiſſimi autem quiq; Græcorum quos
 prouocatio hæc appellabat, nihil reſpõderunt, ſed diu ſe-
 ſe cuncti intra ſilentium tenuerunt. Quippe quos ut ab
 recuſando pudor, ſic ab accipiendo metus diſtinebat. Tã-
 dem Menelaus ſurgens, alto ſuſpirio dolorem ſuum indi-
 gnationemq; declarans, hunc in modum in his qui tace-
 rent, probra ingeſſit : O uiri uerbis animoſi, non rebus: Menelaus
Græcis.
 nunc minaces homines, non pugnantes: nunc Græciæ, iam
 non Græcij: tantum ne dedecus ſuſtinere, tantum opprobrij
 pati poteſtis, ut omnino ex uniuerſo nomine Græiorum
 i nemo

nemo existat, qui armis cum Hectore decernere audeat? Itaque uobis imprecor, ut istic, sicut sedetis ignaui, timidi, in gloria, aqua & tellus efficiantur. Ego uero ne honori & Græciæ & meo desim, contra Hectorem arma sumere non recuso. Penes deos autem est, cui uelint indulgere uictoriam. Hæc locutus, arma quæ deposuerat, sibi induebat, ut in hostem se conferret. Qua in pugna ultimus tibi dies Menelaë illuxisset, sub Hectoris manibus (multo enim uiribus erat te ille præstantior) occasuro, nisi ceteri principes surrexissent, prehensamque retinissent: & in primis Agamemnon, qui dextera fratri arrepta, hoc eum sermone compeescuit: Menelaë, insanis, nec quid coneris intelligis. Inhibe seruorem istum animi, etsi inhibere difficile. Neque enim te sinam tanta uesania duci, ut præ studio contentionis uelis cum fortiore pugnare, & manus conferere cum Hectore, quem ceteri reformidant, quem Achilles ipse in bello aggredi exhorrescat. Achilles inquam, qui te longe est fortior. Tu quidem recipe te sessum ad comites tuos. Erit autem quem Græci aduersus Hectora esse idoneum ducant, qui quantum uis intrepidus sit, & certandi insatiabilis, tamen affirmo, si modo mortem effugiet, libenter dirimet pugnam, libenterque a quo Marte discedere uolet, & ob hoc dijs gratias aget. Hæc dicens Agamemnon, germanum à sententia reiecit, in suamque (grauiter namque locutus erat) adduxit. Famuli uero ubi Menelaum fraterno cedentem consilio uiderunt, læti protinus arma ab humeris exuerunt. Tunc surgens sacra quadam præditus maiestate Nestor, O indignum facinus heroës, inquit, heu quantum mœroris ex hoc nuncio accipiet Græcia, quantum Peleus Myrmidonum & imperio & facundia princeps: Peleus ille, qui doni sue per-

contæ

Agamemnon
Menelaë.

Hector Græcis.

contatus singulorum uestrum genus ac parentes, tanta cum uoluptate referentem me audiebat: quam frequenter nunc è cōtrario seniles illas manus tollet ad cœlum, rogans à dijs immortalibus se uita priuari, & ad inferos trudi, cum audiet cunctos Græcos terrore percussos, noluisse dimicare cum Hectore. Quod utinam tu pater Iupiter, & tu Minerua, & tu Apollo faceretis, ut annos pubertatis agerem, qualis olim fui in bello Pyliorum atque Arcadum apud clamosum Ocyronem, prope fluentia Iardani, ad uiros urbis Phœ. Erat illic Ereuthalion quidam, uir tum miraculo corporis, tum excellentia armorum præcipuus. Donauerat autem ea arma arbiter bellorum Mars dio principi Areithoo, quem uulgo Clauarium nominabant, quòd non gladio, non lancea, non sagittis in bello uteretur, sed ferrea claua, qua sola hostiles phalanges perrumperet. Hunc Lycurgus cum uirtute non posset, arte trucidauit, aggressus inter angustias uiarum, ubi nullus foret clauæ usus, nihilq; telum ad arcendam necem domino profuit. Quippe occupato ictu, Lycurgus medium lancea transfodit, resupinumq; humi prostrauit, ac mortuum armis exuit, quibus postea semper dum ætas tulit, omnibus in bellis est usus. Postquam uero per ætatē res amplius bellicas administrare non poterat, Ereuthalioni spectato sàmulo gestanda concessit. Hoc itaque Ereuthalione his armis induto, confidēte, anteq; ceteros socios progresso, et fortissimū quēq; de nostris ad singulare certamen prouocante, cum reliqui timore perterriti cōtinerentur ac tremerent, ego et si minimus omnium natus eram, non sustinui animo detrectare pugnam: confususq; mihi ipsi sum, & audaciæ meæ Pallas affuit, gloriaq; insignē cū uictoria protulit, hoste occiso,

quem uidiffes ut ualentiffimum, ita ualentiffima immenfi
 corporis mole humi iacētē. Quōd fi qualis tum fui etate
 & uiribus, talis nunc effem, ultro aduerfus Hēctora me
 conferrem. Nunc cum flos omnis Græciæ adfit, nulli ue-
 ſtrum præſens animus eſt, ut prouocantis certamen acci-
 piat. Ad hanc ſenioris Neſtoris caſtigationem commotus
 chorus ille nouē fortiffimorū ſurrexit, ſignificans ſe unus-
 quiſq; cum eſſe, qui uelit pugnare cum Hēctore, ſed mul-
 to ante ceteros princeps exercitus Agamemnō, poſt hūc
 Tydides, deinde uterque Ajax, Telamonius, & Oilei fi-
 lius: tum Idomeneus, unā cum ſamulo ſuo Merione, poſt
 Neſtor Græcis. hos Eurypylus, & Thoas, atq; Vlyſſes. Quibus Neſtor
 ſic protinus, inquit: Sortiendum inter uos eſt, cuius ſit fu-
 tura pugna cum Hēctore. Veruntamen quemcunq; ſors
 deliget, cum admonitum uolo, ſi ex hoc certamine inco-
 lumis euafcrit, & ſibi & reliquis Græcis priuatim et pu-
 blice uoluptati ac gloriæ fore. Sic locuto Neſtore, nouem
 ſortes pro ſe quiſque ſuam, quo uiſum eſt ſigno, notaue-
 runt, eaſq; in Agamemnonis galeam deiecerunt. Interea
 plebs ſublatis in altum oculis manibusq;, his uerbis obſe-
 crabat: Iupiter pater, da ut aut Aiæis Telamonij, aut
 Diomedis, aut Agamemnonis ſortis exeat locus. Atque ita
 euenit. Aiæis, quē potiſſimum cupiebant, ſors prolata eſt.
 Protulit autem eam Neſtor, prius concuſſa galea cū ſor-
 tibus, deditq; præconi circumferēdam ad ſingulos, & cui-
 uſ manu ſignata eſſet agnoſcēdam. Acceptam præco à ſi-
 niſtro in dextrum means, ſingulis gradatim oſtendebat,
 nullo ſignum agnoſcente: cum ad Aiæcem Telamonium,
 qui ulrimus erat, deueniſſet, adueniēti Ajax manum por-
 rexit, ſortem accepturus, inſpectaturuſq;. Ea tradita, in-
 ſpecta, & cū gaudio agnita, mox ibi ante pedes ſuos ab-
 iecta,

iecta, ad proceres, inquit: O socij, fors mea est, & meam Aiacis oratio
 potissimum quidem gaudeo. Videor nanque idoneus, qui
 Hectora superare possim. Vos autem, dum armis me in-
 struo, uota facite Ioui, non tamen palam, sed silentio, ne
 Troiani formidinis signum interpretentur: aut sine silen-
 tio, si uultis. Quid enim uerear, illi ne plus animi capiant?
 Ego uero eorum, neq; Hectora, neque quempiam formi-
 do. Nam si quid mihi genus & patria & educatio con-
 fidere permittunt, profecto nemo erit, qui me tanquam pa-
 rum fortem aut tanquam parum peritum rei militaris ter-
 ga uertere compellat, fugientemq; auide prosequatur. Sic
 locuto Aiace, intuentes in caelum illi pro se quisque dona
 ferebant. Inter quos erant qui hunc in modum precarẽ-
 tur: Iupiter pater, qui monte Idaeo praesides, idem opti-
 mus maximus, largire Aiaci ex hac pugna honestam cum
 laude uictoriam. Aut certe si Hectorem amas, eiusq; tibi
 cura est, idem roboris utriusque, idem ambobus ex hac pu-
 gna honoris & laudis tribue. His ita uota facientibus, A-
 iax interim se armabat. Atque ubi cum armatura instru-
 ctus est, processit, ut constaret aspectu ipso uere eum esse
 propugnaculum Achiuorum, sicut ingenti corpore, ita in-
 genti animo, ridenti uultu, sed tamen feroci, pleno gradu,
 ac sublimi dextra trabalem lanceam quatiens, sinistra il-
 lud scutum immane profrens, turris instar, quod ei fece-
 rat longe optimus artis scutariae opifex Hærichius, qui
 habitauit apud Hylen, ex septem electorum bouum tergo-
 ribus, inducta desuper lamina ferrea. Et qualem ferunt
 Martem ipsum ad bellum ire hominum, quibus acres Iu-
 piter incutit stimulos inter se decertandi, talis ad certamẽ
 Aiax ibat. Quem ita strenue euntem Græci uidentes, ma-
 iorem in modum letati, optimam spem uictoriae capie-
 bant.

bant. At Troiani ingenti metu correpti contremiscebāt, adeo ut ipsum quoque Hectorem corde ob metum uehementius palpitante, prouocasse pœniteret. Sed iam non erat integrum pugnam detrectare, & ad suos se recipere, quia ad certamen ultro ipse alterum prouocasset. Ille ubi proxime ad Hectorẽ accessit, stetit, cumq; manacibus uerbis allocutus est: Hector, hodie cognosces plane ex singulari certamine, quales sint, quos tu prouocasti, fortissimi quique Græcorum, Achille excepto. Ille enim præter cæteros & ardore animi pollet, & robore corporis. Sed nunc Agamemnoni principi insensus, in tentorijs se continet. Secundum Achillem complures sunt idonei tecum soli cum solo conferere manum, quorum ego unus sum.

ax Hectori.

ax Aiaci.

Quare age capeſſe iam pugnam, ac tu incipe. Cui reſpōdens magnus Hector: Ne mecum, inquit, princeps Ajax uerbis agas ad terrēdum appoſitis, tanquam cum muliebri ſexu, aut puerili ætate, cui per imperitiā rei bellicæ facile timor incutitur. Ego ſcientia rei militaris peritus ſum, ego mortiferos iclus inſerre et propulſare didici, totosq; dies ſub armis in diro Marte tranſigere ſcio. Nunc ſiniſtro, nunc dextro brachio parmam geſtans, utraq; manu pugnare ſcio. Quomodo ex equis dimicandum ſit, quomodo in pedēſtri certamine, ſcio: deniq; quomodo hoſtis inſidijs ſit atque arte fallendus. Verū cum talis ſis uir, nolo te ex occulto, ſed ex aperto ferire, ſi feriam. Hæc dicens, trabalem retro lanceam reduxit, in Aiaccmq; contorſit. Quæ in ſcutum Aiācis illata, à chalybea lamina, quæ extima & octaua erat, ac ſex corijs tranſactis, ad ſeptimum hæſit. Tum Ajax ſecundo loco ſuam & ipſe uibravit, quæ nō modo Hectoris opertum chalybe clypeum traiecit, uerumetiam fideliffimum thoracē ad ipſum uſq;

uen=

uentrem : quem etiam traiecisset , nisi ictus impetum Hector declinatione uitasset. Tum utrique euulsa hasta, qua percussi erant , eaq; librata, concurrunt, rapidis leonibus similes apris'ue, quorum etiam non imbecille est robur. Et Hector quidem medium Aiace scutum feriens, ferreâ laminam non perrupit, sed reflexo ad ictum spiculo hasta resiliit. Ajax uero ad ictum insurgens, parmam Hectoris fregit, sed non ita ut perforaret. Nam dum eam Hector ad excipiendum ictum paululum deflexit, hasta uero è parma fugiens nõnihil de collo Hectoris, seruata tenore, perstrinxit, atro' cruore qui statim profluxit, uulnus indicante, quo nihilo minus à pugna Hector non desistit, sed aliquantulum relato pede, atque prægrandi rudiq; saxo, quod humi iacebat arrepto, ipsum umbonẽ hostilis scuti cum immani fragore percussit. Tum Ajax sublato inuicem lapide, multo quàm illius fuerat uastiore, & uelut molari, in hostem terribilis fertur : aduocatisq; omnibus uiribus, in rotundo clypeum ferit, introrsumq; perfringit. Quo ictu offensus Hectoris genibus, quantus fuit resupinus supra ipsius clypeum cum ruina extendit. Eum tamen protinus Apollo alleuauit. Et forte strictis gladijs rem cominus egissent, nisi præcones Iouis, & hominum angeli affuissent, Thalybius atque Idæus : hic Troianorum, ille Græcorum: uterque uir prudens, uterque sceptrum manu gestans. Qui cum scepra pro se quisque in medium pugnantium dirimendi certaminis gratia intendissent, Idæus, ut erat grauis, his illos uerbis affatus est: Idæus.

Ne ulterius charissimũ filij, ne pergatis dimicare. Desinite à pugna, ambos diligit Iupiter, ambo estis bellatores, & tales uos esse omnes cognoscimus. Nox iam aduentat. Cui ut pugna dirimatur admonenti parere ius est.

- Aiaz.** Ad hunc respondens Aiaz, Idæe, inquit, iubeto ista Hectorem ipsum potius dicere, cui attinet, ut quemadmodum prior prouocauit omnes Græcos ad pugnam, sic prior desistat à pugna. deinde ego non grauate tibi parebo.
- Hector.** Cui Hector inquit: Aiaz, quoniam tibi tanta dono dei adest magnitudo membrorum, tantum robur, tanta etiam solertia atque prudentia, ut omnes Græcos in pugnando facile uincas, desistamus hodie à dimicatione, post hunc diem dimicaturi eousque, dum demon decernat utrorum sit, nostra an uestra uictoria. Nox iam aduentat, cui ut pugna dirimatur admonenti parere ius est: eo quidem magis, ut ambo reuersi incolumes, tu ad naues, ego ad urbem, nostros uterque gaudio afficiamus: tu Græcos omnes præcipueq; amicos ac necessarios tuos, ego Troianos atque Troianas, quæ nunc apud sacram ædem pro me numen comprecantur. Ad hæc honorificis nos inuicem donis muneremus, ut sint è Græcis Troianisq;, qui dicant: Qui prius de uita tanto cum ardore dimicarunt, hi contracta amicitia cum donis mutuo acceptis digressi sunt. Hæc locutus, ensẽ argenteo capulo, quem alligatum insigni zona gestabat, ab humero detraxit, ac uagina inclusum progressus Aiaci in manum tradidit. Ille uicissim radiantem Phœniceo artificio balteum Hectori dedit. Atque ita mutuis donati muneribus, in diuersum uterque digressi, ad suos reuerterunt. Troiani præter spem ab illa ui Aiaciq; præualidis uiribus non modo liberatum, uerum etiam illæsum Hectora esse gaudentes, ad urbem eum deduxerunt. Ediuerso proceres Græcorum Aiacem ad Agamemnonem deducunt, letum exultantemq; uictoria. Quos ubi in tabernaculum suum accepit Agamemnon, ibi Ioui optimo maximo bouem immolat marẽ, atq;

atq; quinquennem. Tum circumfusi ceteri corium exuunt, exta prostrunt, carnem pro more concidunt, uerubus infigunt, torrent scienter, tostam è uerubus detrahunt: finitoq; labore, atq; omnibus rebus ad cœnam præparatis, discumbunt, opipareq; uescuntur. Tunc Agamemnon sumptis bouis cum tergore cornibus, Aiace[m] præter ceteros conuictores honoris gratia donat. Postea uero cum cunctis cibo potuq; satiatis, mense remota sunt, Nestor cuius paulo ante consilium fuit & iudicatum est optimum, ante omnes hunc in modum ad illos exorsus est: Agamemnon uosq; alij proceres, multorum ex uestris, quos atrox hodie Mars absumpsit, animis ad infernum profectis, corpora passim prostrata in suo sanguine iacent. eoq; oportet nos crastino die à belligerando supersedere, & bobus ac iumentis ad plaustra iunctis, superuehere cadauera unum in locum exiguo à nauibus interuallo, atq; illic exurere, ut inde collecta ossa, cū in patriam redibimus, ad sui quisq; necessarij filios reportemus. mox campum uersus circa pyram egesta humo, communem omnibus tumulum extruamus. Itemq; circa illum in tutelam & nostri & nauium excitemus arduas turres cum amplis portis, quæ currus euntes redeuntesq; commeare facile queant. Exterius uero altissimam ducamus fossam cum aggeribus ac uallo, quæ circumdatis à terra castris, tutos nos atq; equos reddat, si quando superiores in bello Troiani, nobis terga dantibus fortassis instarent. Hæc Nestor. Ceteri reges unam omnes sententiam collaudarunt. Ceterum non ut inter Græcos, ita inter Troianos consultantes conueniebat: sed uehemens erat & seditiosa discordia. Nam coacto in excelsa urbis parte consilio ante Priami fores, uir grauissimus Antenor surrexit, atq; ita concionatus est: Troes & Dana-

Nestor Græc

Antenor.

dani, & uos qui nobis auxilio uenistis socij, audite sententiam meam: Censco eundem uobis ad Alexandri domum, & afferendam huc Helenam cū omni gaza, qua cum uenit, ut in manus Agamēnonis ac Menelai tradamus, quā secum soluta obsidione in Græciam reportent. Id quod nos facturos iureiurando pronissimus. Nunc eo temerato pugnanus, ut non sperem quicquam melius quā euenit, euenire posse, nisi ita, ut admonui agamus. Hæc ubi dixit Antenor, resedit. Tum Alexander surrexit, & ad Antenor

Paris.

cōuersus inquit: Antenor, quæ adhuc dixisti, ea mihi non approbantur, ac minime placent, cū neutiquam recte sis prolocutus: non tamē quia te fugiat, quid rectum prauumq; sit. Nam si libuisset tibi, meliorem multo sententiā dixisses. Nunc aliter locutus es ac sentis. Quod si ex animo locutus es, profecto, ut fateor, mentem dij tibi ademerunt. Ego uero diuersam à te apud hos, qui adsunt, sententiam dicam: Gazam quidem, quam ex Argis asportauī, omnem reddere uolo, & de mea domestica etiam accessione adiungere. Helenam uero nequaquam redditurus sum.

Priamus.

Et hæc cum dixisset, resedit. Ad quos Priamus rex prudentia ac sapientia singulari surrexit, atq; inquit: Troës & Dardani, & qui nobis auxilio uenistis socij, audite sententiam meam: Abite nunc ad suum quisq; hospitium, ut consueuistis, curatisq; corporibus memētote excubiarum, & per uices singuli uigilias agite: Cras autem prima luce Idæus eat caduceator ad castra Græcorum, ut eis notam faciat conditionem, quam affert Alexander, qui huius belli est autor, an eam accipere uelint. Ad hæc nostris uerbis dicat, quod postulatu honestum est, uelint ne nobiscū inducias facere, quoad occisorū corpora deusserimus, reuersuri postea rursus in præliū, pugnatuq; eo usq; quoad demon

demon inter nos decernat, utrorum sit, an ipsorū, an no-
 stra uictoria. Sic locuto Priamo, uniuerſi et uoce sum. mo-
 pere aſſenſi ſunt, & re obtemperauerūt. Prima autem lu-
 ce Idaeus ad caſtra Græcorum proſectus offēdit eos in
 concilio ad puppim Agamemnoniæ nauis de republica
 conſultantes: procedensq; in medio eorū ſtetit. Tum uo- Idæus.
 cali illa uoce mandata expoſuit: Agamemnon uosq; alij
 proceres, Priamus me ceteriq; optimates Troiani ueni-
 re iuſſerunt, ut notam facerem conditionem, quam uobis
 offert Alexander, qui huius belli eſt autor, quiq; debue-
 rat, priuſquam iſta conaretur, interiſſe, uelitis nec ne illam
 accipere gazam, quam ſecum huc ex Argis aduexit, uo-
 bis omnem uult reddere. Helenam uxorē Menelai reddere
 non uult, Troianis etiā reddere eam ſuadentibus. Ad hæc
 Priamus cum omni ſenatu ſuis uerbis ut hoc diccrem uo-
 bis iniunxit, uelitis ne nobiſcum inducias facere, quoad
 occiſorū corpora deſſerimus, reuerſuri poſtea ruruſ in
 prælium, pugnaturiq; eouſq; , quo demon inter nos de-
 cernat, utrorū ſit, an ueſtra, an noſtra uictoria. Sic Idaeus.
 Illi autem diu ſe omnes intra ſilentium tenuerunt. tandem
 Diomedes ita ad illos uerba fecit: Neq; gazam quis poſt- Diomedes.
 hac, neq; ipſam Helenam Troianis ultro offerentibus ac-
 cipiat. Nā uel pueris iam liquet, ultimum exitiū per nos
 imminere Troianis. Sic locuto Diomede, cū ceteri Græci
 ob admirationem tam præclaræ ſententiæ ſueclamauſſent,
 Agamemnon ad Idaeum inquit: Idae, tute audis quid tibi Agamemnon.
 reſpondeāt Græci, nō eſt opus ut ego tibi, ut moris eſt, re-
 ſpondeā. Nam & ipſe in eorū ſententiā eo. Quod autē ad
 occiſos attinet, nō inuideo illis extremū rogū. Nullū enim
 cū hominibus, poſtquā deſuncti ſunt uita, odiū eſt: nec ex
 eis ſumenda eſt ultio, ut ſepultura fraudetur. Huius inter

uolūtātēq; scrutetur? Nō'ne uides Græcos murales circū
 naues extruere munitiōes cū fossa & uallo, nō' litatis an-
 tea sacris in deorū honores? Et huius operis gloria tam la-
 te propagabitur, quātū terrarū aurora circūspicit. At ope-
 ris quod ego atq; Apollo principi Laomedōti plurimo cū
 sudore cōstruximus, fama in nihilum recidet. Ad quē uehe-
 mēter stomachatus Iupiter, Heu pudor, inquit, Neptune,
 quæ oratio tibi elapsa est? quid ita rē friuolā extimescis?
 quod in te nō cadit, qui tātus es deus, sed in aliū quempiā
 multo imbecilliorē. Et huius (inquit) operis gloria tā late
 propagabitur, quātū terrarū aurora circūspicit. agedū
 igitur ubi Argiui profecti fuerint hinc in patrias oras, di-
 rue hos muros ad solū, atq; in mare præcipita: omneq; lit-
 tus, ubi munitiones hæ sunt excitatæ, ita sabulo obrue, ut
 ne uestigia quidē Argiue statiōis appareāt. Hæc dijs in-
 ter se colloquētibus, & diei & operis finis fuit. Reuersiq;
 Græci ab opere absoluto ad sua quisq; tentoria, mactatis
 statim bobus cœnant, suppeditante etiā uino, cuius magnā
 uim aduexerāt onerariæ naues, è Lemno trāsmissæ ab Eu-
 neo Iasonis & Hisipylæ filio, peculiariter uero mille la-
 gœnas Agamēnoni & Menelao pro munere. Hinc itaq;
 Græci pro se quisq; uinū mercabatur rerū permutatione,
 alij ære, alij ferro, hi corijs, illi bobus, nōnulli captiuis re-
 bus cum uino cōmutādis. Atq; ita in noctē totā præclare
 epulādo atq; potādo insomnē agebant. Troiani autem ac
 Troianorū socij apud Troiam ipsi cœnitabāt. Eam tamē
 noctē Iupiter male in illos cogitās, horrēdis fulminū toni-
 truis inquietauit: quo pauore attoniti, uinū in terrā è pa-
 teris profundebant. Nemoq; ex his bibere sibi antē susti-
 nuit, quā Ioui principi deorū libassent. Tādē cibo ac
 potu refecti, mēbra quieti dederunt, somnumq; ceperunt.

I L I A D O S H O-

M E R I C A E L I-

B E R V I I I .

Iupiter. *Omnes dij pariter & deæ quæ dicam : & cum audieritis, nemo uestrum, siue mas, siue fœmina, orationi meæ conetur refragari, ne festinãti mihi quod in animo habeo exequi, sitis impedimento : sed uniuersi approbate. quod dixero : Quemcunq; ego uestrum à coctu deorum seorsum deprehendero profectum ad ferendas suppetias, uel Argiuis uel Teucris, hunc aut deformiter cœsum uerberibus remittam in cœlum, aut in atrum illum et tam procul hinc positum deiçiam tartarum, ubi subter ima terrarum cum ferreis portis ac æreis foribus altissimum barathrum est, tanta in infernũ profunditate demersum, quanta è cœlo in terrã. Atq; hunc in modũ cognoscetis, quãto Iupiter rerũ arbiter omnĩũ deorũ sit ualētissimus. Quòd si quãtæ sunt meæ uires, iuuat experiri, et huius rei documētum queritis, agedum auream restim è cœlo suspendite, eaq; cuncti dij ac deæ apprehēsa, me hinc detrahite in terrã. Nullo id quãtumlibet nixu poteritis efficere. At cũ mihi facere idẽ irato libuerit, in terras uos uniuersos & in maria usq; detraherem: quin etiam circũligata reste hac ad summitatem olympi omnia superne alleuarẽ, ut intelligatis quãtũ ego deos simul atq; homines antecello. Sic Iupiter. Illi autẽ diu se intra silentiũ tenuerunt, reputãtes animo uehemẽtiam*

tiam acerbitatēq; orationis. Tandē Pallas rupto silentio Pallas.
 ita respondit: Iupiter pater ac regum rex, probe & nos
 compertum habemus, nullius deorū robur æque pollere,
 ut tuum: nec quicquid facimus, ideo facimus, quòd tecum
 cõtendere uelimus, sed quòd uicem Græcorum delemus,
 quos tetram in bello mortē uidemus oppetere. Nūc quā-
 do uetas opem illis ferre, nos bellum nō adibimus: consiliū
 autē, si qua in parte opus erit, cū tua uenia suggeremus,
 ne te ipsis in senso omnes intereant. Ad quā subridēs Iupi Iupiter.
 ter, Bono animo esto dulcissima filia, uolo tibi gratificari
 quod postulas, audacter aggredere; quod petisti, nihil ob
 istud auditura obiurgationis à patre. Ita affatus, equos
 ad currum iungit, ut perniciosissimos, sic cõptis auro crini-
 bus decētissimos, tum aurea sibi arma circūdat, sumptisq;
 manu flagellis auro distinctis, in bigā insiliit: atq; equos,
 ut cursum incant, uerbere iubet. Illi tum sua sponte, tum
 insidentis imperio uolabant, medium inter calum ter-
 rasq; iter tenentes. Quos Iupiter, postquam ad nemo-
 rosam strarumq; parentem Idam deuenerunt, quem lo-
 cum Gargaron uocant, sistit, soluitq; , ac densa, ne cui
 uideri possent, nebula operit. Erat autem illic ipsius tem-
 plum, ad cuius aram assidua sacrificia fiebant. Dehinc in
 excelsio montis uertice consedit, inspectans hinc urbem
 Troianam, illinc castra Græcorum, cum magna apud se
 ipsum uoluptate ex tanta sua potētia ac gloria. Et iā sub-
 latis mensis, Græci à cœna alacres ad arma induenda se
 transferūt, ut quàmprimum exeant in expeditionē. Tro-
 iani autem è regione & ipsi armabantur, etsi paucio-
 res quàm antea, tamen animati ad pugnandum, necessi-
 tate cogente eos, à perduellium manibus filios uxoresq;
 protegere. Igitur patefactis omnibus portis, uniuersæ
 copie

copiæ equitum peditumq; cum ingenti strepitu prorumpunt. Atq; ubi in eandē ab utrisq; aream uentum est, & infestis hastis, infestis clypeis, infestis armis cōcursum, hic uirium animorumq; declaratio, hic plurimus fremitus, hic pereuntium gemitus, feriētiumq; cum clamore exultatio, hic riui cruoris humi decurrentes, hic cadauerum strages tam Græcorum quàm Troianorum. Atq; hūc in modum neutris terga uertentibus, ab aurora aut ab exorto iurare ad meridiem usq; anceps belli Mars fuit. Qua hora Iupiter sumpta aurea libra, posuit in utraq; lance singula mortis fata, hinc Græcorum, illinc Troianorum. Eam per medium digitis apprehensam cum in altum traxit, lanx cum fato Græcorum in terra ubi erat, subsedit, altera è diuerso cælum petente. Ergo ubi fatalem cladi Græcorum diem illum esse cognouit Iupiter, ab Ida cum horrido fulgure, atq; immāni tonitruo in Argiuos fulmen immisit. Quo terrefacti illi atq; exanimati, omnes loco subducuntur, ita ut nec I domeneus, nec Agamēnon, nec uterq; Ajax, nec ceteri manendum sibi putarent. Nestor autem Græcorum custodia, unus ex omnibus manebat: neq; is sponte: nam & ipse cum alijs unā fugisset, sed eum equus morabatur laborans ex uulnere catapultæ Alexandri in occipitio infixæ, ubi principium iubarum est, loco admodum morti obnoxio. Itaq; saucius equus atq; impatiens (ad cerebrum eius usq; catapultæ penetrarat) resiliebat, ad rotā se uolutabat, alios equos perturbabat. Dū equus uulneratus fugam domini inhibet, dum senex ipse insurgens equum coercet, dum habenas, quibus ille ad currum iunctus est, gladio amputare nititur, iam Hector cū equitatu Troiano fugientibus Græcis instans, aduentabat, ipsumq; forsitan senem eodē loco oppressisset, nisi re pro-

tinus

tinus cognita, Diomedes magna uoce Vlyſſem inclamaſſet ad opem ſeni ferendam: Vlyſſes Laërtiade, quò fugis? Diomed.
 quid terga uertis? & cur committis, ut tanquam imbellis Vlyſſi.
 & inſtrenuus in tergo quo fugis accipias uulnus? Mane
 hic mecum, mane, dum à ſene amico trucẽ Hectorẽ ar-
 ceamus. Sic Diomedes. Vlyſſes uero nihil exaudiens, in-
 ſtitutum curſum contendit ad naues. Nihil tamen minus
 Diomedes, quanquam ſolus, inter primos pugnatores ſe
 inferens, ante equos Neſtoris ſtetit, hominẽq; his uerbis
 eſt allocutus: O ſenex, per quem tibi bellatrix iuuetus ne-
 gocium exhibet, priſtinis uiribus ob nimium ſenium defe-
 ctus es. Ad hæc & comites ſenſibus, & equi pedibus tar-
 di tibi ſunt. Itaq; relinquamus iſtum currum tuo ac meo
 aurigæ regendum. Tu agedum in hunc meum aſcende, ut
 ſcias quales ſunt equi Troiani, quos Aeneæ eripui: quàm
 ueloces, quàm ualidi, quàm feroces in pugna atque terri-
 biles. Ibinus enim ambo in equitatum Troianum, ut &
 dextere meæ uires ac meum iaculum experiatur Hector.
 Huic conſilio non aduerſatus Neſtor, de curru ſuo deſcẽ-
 dit, & in Diomedis currum aſcendit, ſuccedens in Sthe-
 neli locum, quemadmodũ uiciſſim in ſuũ ſucceſſerat Sthe-
 nelus: ita alterũ currum, qui remãſit, egregij famuli Sthe-
 nelus atque Eurymedon curandum ſuſceperunt, in altero
 principes in Troianos ire contendunt, Neſtore famuli
 officium in aurigando exhibẽte. Atq; cum ſtatim Hectori
 appropinquãſſent, & ille inſeſtus in occurſum ferretur.
 Diomedes in eum lanceã cõtorſit, quæ non in dominũ, ſed
 in aurigæ pectus iuxta mamillã perlata eſt. Quo uulnere
 Eniopeus (hoc erat nomen aurigæ) generoſi Thebæi fi-
 lius, è curru moribundus prolapſus eſt, ac ruina corporis
 equos terreſcit ita, ut reſilientes in diuerſum deſlecterẽt,
 k Hector,

Hector, et si nimium ob amissum aurigā dolore cōfusus, tamen eo relicto, aliū inquirebat, quē in locū occisi substitueret ad moderādos equos, iam sine rectore inutiles effectos. Inuentoq; confestim uiro præstanti Archeptolemo Iphiti filio, ac suffecto in locū aurigæ, magna illic fuisset cædes edita, ac penè actū de rebus Troianis intra Troiam tanquā agnis intra ouile cōclusis, nisi Iupiter hoc futurū prospiciens, sparsisset rutilū uasto cum tonitruo fulmē in terrā, atq; ante ora Diomedis. Cuius ignea lampade percussis equi successerūt currū, & Phœnicei coloris habenas è manibus Nestoris extorserūt. qua de re cōterritus Ne-

Nestor. stor, ad Diomedē inquit: Age Tydides, cōuerte in fugam equos. An nō agnoscis, Ioue nobis aduerso, sperandā non esse uictoriā? Nemo illius cōsiliū reuocare potest, nemoq; ualidus uirtute deo queat obsistere, cum humana uis infinito sit diuina inferior. Is hodie uult hosti tribuere pal-

Diomed. mā. idēq; postea, si uoluerit, tribuet & nobis. Cui respōdens Diomedes, Rite tu quidē & probe locutus es senex, sed istud agere durū mihi atq; acerbū est: cum sciā fore, ut Hector aliquando cōcionē habens apud suos dicat, Diomedē ego fugiētē ad naues usq; persecutus sum. Quæ ille cum gloriabitur, optarem tum ego tellurē mihi dehiscere.

Nestor. Cui respōdēs Nestor, Ha Diomedes, quæ uerba effatus es? Caue id timeas. Nam si Hector imbellē te et instrenuū dicet, nullam tamē ei fidē habebūt ceteri Troiani, qui audient. Non etiā cōiuges Troianorū, quarū uiri fortissimi iacent tua manu precepti. Hi dictis, à tumultu pugne equis in fugā conuersis habenas immisit. Tunc Hector cōnitesq; Troiani truci clamore sublato insequuntur, in unū pro se quisq; tela iacentes, quorū primus Hector magna uoce faciebat illi conuicium, nominatim compellās: Diomedes

medes, solebas antehac inter proceres & dignitate loci, uel in concilio, uel in mēsa, & poculis maioribus, & carne opimiore in primis honorari: posthac illo honore priuabere, ex uiro strenuo scēmna effectus. Abi abi cum istis oculis effēratissimis: non enim, ut sperabas, in nostros muros tibi licebit ascendere, ut illinc ad naues tuas nostras coniuges asportares: non te istud ego facere sinam, non permittam: sed te fugabo, sed mea tibi manu potius dāmonem dabo. Sic Hector. Ille hęc audiens, & secū cogitans, animo hęrebat, nunquid pergeret, an conuerso curru in ipsum ferretur conuiciatorem. Terq; subinde tali apud se deliberatione hęsitantem, toties Iupiter ab Idęis montibus tonans, eū à reuertendo cohibuit, significans se Troianis lætam destinasse uictoriam. Quo magis Hector suos hortabatur magna uoce clamans: O amici Troiani, Dardanidq;, & Lycij strenui, nunc quæso uiriles animos, nunc ualidas uires, ut sæpe fecistis, ostendite, Agnosco propensum mihi fauorem Iouis optimi maximi. En declarat destinasse se mihi ex hodierno certamine eximiam gloriam, Græcis uero exitium, quod nullo pacto effugere poterūt: stulti, qui hos sibi muros extruxerunt, quasi eis tutelæ futuros, qui ne unius quidē horę momentū impetum meum ferre sufficient. Nam fossam illam, quam munierunt, nullo negotio transilient equi. Quod cum fecero, & ad naues euasero, præsto mihi sint aliqui cum incēsis facibus, ut & naues igni, & hostes fumo lymphatos, ferro absumā. His uerbis hortatus socios, equos quoq; quadrijugos oratione adhortabatur: Agedum die Xanthe, die Podagre, die Ac- Hector equis.
 thon, die Lampe, nunc reddite mihi gratiā pro cultu, pro cibo potuq;, quę officiosa uobis Andromacha uxor impēdit. Illa lautissimo uos pane saginauit, illa quoties faciē-

dum uidebatur, uobis miscuit uinum, illa uos studiosissima cura pauit, adeo prior ei cura erat eduliorum uestrorum, quam meorum, qui uir eius sum. Ea propter festinate pariter, properate insequi, ut Nestorem Diomedemque assequamur, & spoliem humeris Nestoris quidem clypeum illum, cuius fama fertur in cælum, quòd foris intusque totus est aureus: Diomedis autem insignem thoracem, quàm Mulciber ipse fabricatus est. Hos duos si cepero, auguror raptim sane Græcos hac nocte naues esse conscensuros. Hæc Hæctora per elationem animi locutum, indigne accipiens Iuno, ut sedebat in suo throno, animo membrisque commota est, commouens unà immensum olympum. Tum ad Neptunum, qui ei ex aduerso sedebat, inquit: O indignum Neptune facinus, nullam ne molestiam contrahis ex hac occidione Græcorum? qui te apud Helicem apudque Aegæas, tam crebris tamque solènis muneribus prosequuntur, quos etiã uictoria potitos uolebas? Etenim si uniuersi qui Græcorum partibus studemus, aduersus Iouem annitiamur repellere Troianos, nimirum Iupiter, etsi dolore percitus erit, à suo se tamen loco, ubi nunc sedet, præ timore non dimouebit. Ad quam uehementer suspirans Neptunus: O Iuno, inquit, timoris nescia, quis nam tibi ex ore prodit sermo, quæ me ista facere suades? Ego uero minime uelim nos, quotquot alij sumus, cum Ioue conserere manus, qui cunctis longe est fortior. Cum hæc Iuno atque Neptunus inter sese colloquuntur, interea quicquid spatij, quod nauium tenuis ac turri fossa complectitur, id omne Græci per Hæctorem ipsi deo Marti simulè conclusi, densis uirorum equorumque agminibus impleuerant: ac forsitan (ita enim propiciam habebat Iouem Hæctor) ipsas incēdisset etiam naues, nisi Agamemnoni acerrime dimicanti Iuno hanc mentem

Iuno.

Neptunus.

mētē dedisset, ut propè intermissa pugna, ceteros Græcos ad certamē incenderet. Itaque Agamemnon continuo ante naues uadens atque tentoria, purpureumq; amiculū ac satis amplum manu tenens, super nauem Vlysis, quæ media omnium erat, stetit, & in dextram ac sinistram ea uoce, qua ab omnibus exaudiretur, exclamauit: Pudeat Agamemnon, uos Argiui tanti flagitij quod admittitis, ignaui et imbelles, præsertim uos duces, non re, sed nomine duces. Quò abierunt uota illa quæ in Lemno faciēbatis, ut uobis fieret copia cum Troianis æquo Marte pugnādi? Vbi sunt magna illa promissa, quibus se quisque fortissimum in prælio fore spondebat? Vbi uerba illa serocia, cum iactabatis singulos uestrum pares esse in bello centenis duce- nis'ue Troianis? Hæc super coenā ante opimos cibos coronatasq; crateras, carne uinoq; distenti gloriabamini. Nunc in certamine ne uni quidem Hæctori centeni pares sumus, qui nobis inuitis iamā (ut uideo) naues deflagra- bit. Iupiter pater, quem unquam regū post homines na- tos tanta calamitate onerasti? aut quem tanta gloria frau- dasti, quanta me hodie? quod nunquam putauī fore, nec meā spem credidi posse frustrari. Quoties apud aras tuas cum ingenti uictimarum ui tibi litarem, persuadebam mi- hī Troiam me prorsus euersurum: Nunc è diuerso Tro- iani nos tuo præsidio freti, euertunt. Verum te Iupiter quæso, da mihi hanc ueniā, hoc meæ gratificari sollicitu- dini, ut infandū hoc funestæ cladis miseri Græci discrimē effugiant, nec sinas ut ab immanibus Troianis truciden- tur. Hunc ita cum lachrymis orantem Iupiter miseratus, auguriū dedit, significans Græcos à præsentī periculo iri liberatū. Siquidē immissa ab eo aquila præstantissima uo- lucrū, ceruinū hinnulum, quæ arreptū unguibus gestabat,

in solēnes aras dedit, ubi Græci hostias Ioui, cuius in honore aræ extractæ erant, immolauerant. Hoc auguriū ab Ioue ipsis ostensum Græci intelligentes, inferunt pedem: ac resumpta animis audacia, acri pugna in Troianos faciunt impressionem: inter eos tamen, licet tot millia essent, Diomedes sine controuersia ac longe prius pugnabat, ac biga sua munitiones fossamq; transfiliēs, in hostes fertur, & illic extra castra procul à suis hostes fugare cœpit. Quorum unus fuit egregius bellator, Agelaus Phradamonides. Huic terga danti, Diomedes intorto iaculo terga ipsa inter humeros unà cum pectore transfigit, quo uulnere ille ad terram de curru cum ingenti armorū strepitu procubuit. Secundum Diomedem processerunt duo Atridæ, Agamemnon Menelausq;: Tum duo Aiaces, uiribus audaciq; magis armati, quàm ferro: Tum Idomeneus & Idomenei famulus princeps Meriones, bellifero Marti comparandus: Tum inelytus Eurypylus. Nonus quoq; accessit Teucer, intento arcu instructus. Hic subter scutum fratris Aiacis delitescbat: deinde illo scutum, ubi tempus erat, subducenti, feriebat, quem fericndū providebat. Occidebat autem quemcunq; feriebat, quod ut confecerat, iterum ad scutum fratris, tanquam puer ad pallium matris se recipiebat: & sub eo se raptim, fratre illud prætendente, recondebat. Vbi quemnam sagitta primum ex Troianis interemit? Nempe Orsilochum, deinde Ormenon, tum Opholestem, tum Daëtorā, tum Chromium, tum Lycophontem, tum Polyæmonidē Amopæona, tum Melanippum, uiros omnes eximios. Hunc ita uexatē Troium phalanges Agamemnon cōspicatus, & ob id mirifice gauisus, adit hominem: ac iuxtā assistens, ita est eum allocutus: Teucer princeps iucundissimum mihi caput, perge, ut facis,

facis, occidendisq; hostibus lumen te quoddam tuis in hoc discrimine salutis ostende: futurus etiã patri Telamoni, cũ hæc in patria audiet, ingenti & gloriæ & uoluptati. Charum enim ille te habet, licet illegitimus sis. Nam te ab inuente ætate suscepit in domum, & apud se diligenter educavit. Ego uero, quod ad me attinet, tibi recipio ac spondeo, si mihi Iupiter maximus, Neptunusq; ac Minerva, concesserint, ut opulentiſſimam hanc urbem expugnem, tu eris à me secundus, quem honestiſſimo remunerẽ præmio: & quidem meis manibus tibi in manus tradam aut tripodam, aut bigam cum equis, aut Troianã aliquam quam ob decorẽ tuo lecto digneris. Cui respõdens egregius Teu- Teucer.
cer, Quid, inquit, illustriſſime Agamemnon mea me sponte properantem oratione hæc incitas? Neq; enim pro mea uirili relinquo aliquid aut intermitto: Quippe ex quo cœpimus à castris repellere Troianos, quot stragulas hoc arcu emisi (fuerunt autem octo) totidẽ hostes, eosq; egregios bellatores percussi, imò occidi, explorata facultate ferendi, hunc autem funesdum canem ferire non possum. Hæc cum dixisset, impositam neruo sagittam, in aduersum Hecora expulit: sed spe deceptus, non eum, ut optabat, sed Gorgythionam percussit in pectore, uirum forma uiribusq; præstantem, Priami filium & Castianiræ, quam ex Aesymo Thraciæ urbe Priamus duxit uxorem: deabus ipsis formæ uenustate comparandam. Et quemadmodum papauer in huberi horto pubescens, ad iniustum ueris imbrem, in latus demittere caput solet, sic Gorgythion, grauantem collum galea, caput in alteram scapulam moriendo submisit. Teucer iterum in aduersum Hecora sagittam expulit: iterum spe deceptus (auertit enim eam Apollon) non hunc, quem optabat, sed ipsius aurigam Arche-
k † ptolcinum

ptolemum ueniētem ad certamen, percussit in pectore secundum papillā. Eo in terram collapsō, à curru equi præ horrore in sublime se attollentes, currum discutere cœperunt. Hector eximij aurigæ neçe confusus, etsi eum cupiebat attollere, tamen coactus est relinquere, ut alterum in demortui locū sufficeret. Iussoq; Cebrione fratre, qui iuxtā aderat, moderari quadrigam, prout ille effecit, ipse in terram desiliit, truci clamore uociferans: arreptoq; molari saxo fertur in Teucrum, auidissimus frirre hominē, tam male meritum de Troianis. Hic aliam è phœetra sagittam eduxerat, eamq; neruo aptatam ad clauem humeri retro tēdebat, quempiam ex hostibus percussurus, cum Hector ita parato molarem intorsit, ac conclusa exteriorē manus parte, confracta chorda, excusso arcu, pectus etiā collumq; percussit, ubi maxime letifer ictus est. Quā percussione Teucer obortis ante oculos tenebris, pronus in genua procidit. Sed Ajax nequaquam immemor fraternalis amoris accurrit, ac iacentem obiecto protegit clypeo. Tum subeuntes duo sociorum Mecisteus Echij filius, & dius Alastor, alleuarunt, ac uehementes cruciatus gemitu testante ad naues deportant. Hinc rursus Troiani, Ioue uniuersis uires ad audaciam suggerente, Graios ad fossam retro munitionesq; propellunt. Et inter primos Hector fidutia uirium ardens, ac fugientes ugens, ueluti uenaticus canis conuersum in fugā aprum, aut leonem insequitur fretus pernicitate currendi, nunc femora, nunc clunes mordens: etsi quando ille conuersus irruat, tamen ipse rotato cursu posteriora seræ assidue captat: Sic Hector fugientes agitans, postremos quosque mactabat. Atque ubi duce formidine Græci effusa fuga fossam transcenderunt, & ad uallum & tentoria peruenerunt,

multis

multis amissis ibi gradum sistunt: ac pro nauibus stantes,
 tum se mutua exhortatione excitabant, tum deos omnes,
 sublatis in cœlum manibus, una uniuersi eiulatione pre-
 cabantur. Hector autem eos præfulgenti laminis ferreis
 quadriga uectus, hinc illincq; obibat, utq; oculis collustra-
 bat, oculis inquã, aut Gorgonæ Medusæ, aut sanguina-
 rio Marti similitudo. Iuno autē hæc contemplans, miserata
 casum Græcorū, hunc statim in modū Palladē est allo-
 cuta: *O rē indignam Iouis filia, non ne nūc saltē Danais* Iones
in ultimo periculo positis ego & tu feremus suppetias,
an potius teterrimam eos mortem oppetere sustinebimus,
& hoc sub unius hominis manibus? Vides ut Hector mul-
tos trucidauit, ut insana flagrat cupiditate occidendi, ut
multos trucidaturus est. Nihil enim sibi resistere potest.
Ad hanc respondēs Pallas, Iste, inquit, qui tantopere ma- Pallas.
ctādis Achius debacchatur, ipse uicissim inactabitur ma-
nibus Argiuorum, & quidem in ipsius patria. Verum ab
isto, ad quod me tua cohortatur oratio, deterret me Iupiter,
semper meorū conatum remorator, mihi semper se-
uerus, immitis, & meorū etiam immemor meritorū, quæ
in cum plurima contuli, toties erepto ab ærūnosis labori-
bus Hercule filio, quos infelix iuuenis iubente Eurystheo
suscipere cogebatur. Quoties enim ille ob ærumnarum
molem plorabat, cœlo pater me hinc ad opem filij demit-
tebat in terras. Quòd si hæc quæ nunc agit, acturum esse
præsaga mēte diuinassem, profecto quod feci, nō fecissem,
nec per me Hercules ab erebo & atris inferni portis, quo
eum Eurystheus abducendi canis gratia miserat, rediisset
incolumis. Tunc liberaui illum à Stygis aquis, & ut ab-
duceret Cerberum effeci: & tamen eius pater non uere-
tur malam mihi reddere gratiam, displicens mihi, ut The-

tidi placeat: quæ complexa altera manu genua eius, altera barbam, cladē Græcorū in honorē Achillis exorauit. Sed scio aliquando futurum, ut mea ope indigēs Iupiter, dilectam sibi Pallada uocet: tūc ego habebō unde hanc de se ulciscar iniuriā. Veruntamē tum tu instruas nihilo minus equos, tum ego profecta in domum Iouis, ibi mihi ipsius arma circūdabo. Volo enim intelligere, num Hector conspectu nostro in bellum cunctiū & ab hostibus stantiū letetur, num aliqui etiā de Troianis occūbere queant, et mēbris eorū canes atq; alites pascere. Hæc locuta Pallas, Iunone acquiescēte, atq; ut admonita est instruere equos obsequēte, ipsa apud patris domum deposito super paumentum Iouis discolori amictu, quo uelata erat, quodq; ipsa suis manibus artificiose neuerat, texuerat, sarcinauerat, tunicā & arma sibi induit, quibus Iupiter pater circundatur, cum uult prodire in bellum. Atq; ita armata, in ardentem fulgore currum ardens ipsa iracundia insiliit. Tum lanceam corripit ingentē, ualidā, grauem, qua heros in modū patris irata prosternere solet. Cui Iuno sociā se gnauiter præbēs, equos ut cursum capefferēt, uerberibus urgebat. Et cū ad coeli portas quas Hora seruāt, uentū est, cū immenso sono ipsæ sua sponte patefactæ sunt portæ. His ingens cæli olympiq; cura commissā est, ut altera nigrātes imbre nubes rebus inducat, altera reducat. Per has igitur portas Iuno et Pallas uolatibus equis exibant, cum eas Iupiter à monte Idaeo, ubi sedebat, prospexit: ac maiore in modū indignatus, Irim aureis alis præditam, illis obuiam festinare iussit, hæc uerba denunciaturā,

Iupiter Iri. inquit, Abi Iris propere obuiam, ut eas ab insituta uia reuoces, nec sinas in occursum meum pergere. Neq; enim recte erit, si ego & illæ prælium ineamus. Atque illud
iam

iam nunc edico, & nisi mox obtemperent, prorsus exequar: caballis (ut sunt iuncti ad rhedam) crura suffringam, ipsas à sellis deturbabo, ac rhedam præcipitè agam in terras: & si eas fulmine perstrinxero, ne intra decem quidem annos à uulneribus conualescent, ut intelligat Pallas, quid sit cum Ioue parente uelle certare. Nam Iunoni non ita succenseo neq; irascor, quòd nunc iussis nostris refragatur. Est enim sui similis. Hæc Iupiter. Iris autem æreis pedibus in occursum dearum ex Idæis montibus eoculum uersus abiit, nactaq; deas pro portis olympi, inhibito illarum cursu, mandata Iouis exposuit, inquiens, Quò tandè properatis deæ? quæ uos quaeso tanta cepit insania, ut auxilium periclitantibus Græcis ferre conemini? Non enim istud Iupiter agere finet, qui minatur uobis se, nisi obtemperetis, prorsus executurū hoc quod dicam: Caballis ut sunt iuncti ad rhedam, crura suffringet, ambas de rheda deturbabit, ac rhedam præcipitem aget in terras, & si uos perstrinxerit fulmine, ne intra decem quidem annos à uulneribus conualescetis, ut intelligat Pallas quid sit cum Ioue parente certare. Nam Iunoni non ita succenset, neq; irascitur, quòd nunc iussis refragatur: esse enim eā ait sui similē. tibi Pallas ille succenset, tibi inquā contumaci atq; imò pertinaci canicula, si aduersus Iouem utiq; infestū telum audeas ferre. Sic locuta Iris abscessit, & Iuno ad Palladē, O indigna res, inquit, Pallas, non posse nos implere quod cupimus aduersante Ioue, contra quē non statuo nobis esse pugnandum mortalium causa. Quorum, ut sors feret, alij occumbāt, alij à periculo euadant, quando ita illi libet. de Græcis & Troianis arbitrato suo qui arbiter rerum est, decernat, nos eū officio suo fungi sinamus. Sic locuta, retorsit equos

Iridis oratio.

Iuno Palladi.

equos eò quà uenerat. Eosdem Horæ cum disiunxissent à curru, ad plena ambrosiæ præsepia alligarunt, currumq; pro more acclinauerunt, ita ut fulgidus eius nitor emuneret, Iuno autem & Pallas inter coctum aliorum deorum aureis in sellis resederunt, ob deceptã spem castigationẽq; Iouis tristes ac mœrore confectæ. Eis ita cū taciturnitate sedentibus, ecce Iupiter ab Ida in cœlum reuersus, cuius equos cum Neptunus à curru soluiisset, & currum apud altaria collocasset, inducto desuper linteo, ipso in aureo folio subter pedes eius olympo uehemẽter contremuscente confedit. Absidebant autẽ illi solæ hinc atq; hinc Iuno ac Minerua, nihil neq; cum Ioue, neq; inter se colloquẽtes.

Iupiter. Hoc cum animaduertisset Iupiter, Quid, inquit, Iuno & Pallas ita nouus uos mœror tenet? Infãdo contra Troianos odio defatigari bello nequitis, eos trucidandi finem non facitis, cupidiæ omnes ad unum interire, idq; iniussu meo omnino? Quibus uiribus ego sum, non cuncti, qui cœlum incolunt dij, à proposito me recedere cogent. Vos quoq; ambas tremor inuasit ex sola comminatione: quid facturas, si me accinctum ad pugnam contra uos uisissetis, & quãtũ in pugna polleo, essetis expertæ? Quocirca iam nunc edico uobis, quod re exequar, nisi obtemperabitis: si pergitis aduersari mihi, ita uos fulmine feriã, ut nequaquã uestris curribus huc ad domicilia deorũ reuertamini. Hæc locuto Ioue, illæ apud se tacitæ fremebãt, stomachantes atq; iratæ. Et Pallas quidẽ ob nimiam indignationem in silentio perstitit, Iuno autẽ uirus acerbitalis pectore continere non sustinens, **Iuno.** Quam, inquit, quæso Iupiter locutus es orationem? Tuas equidem uires præualidas etiam super omnia atq; immensas, & nos etiam optime scimus, intelligimus, cõfitemur. Caterũ quicquid facimus,

cimus, causa miserorū Græcorū facimus, quorū cladis tā indigno spectaculo cōtabescimus. Cui respondēs Iupiter, ^{Iupiter.}
 Cōtabescis, inquit, Iuno Græcorū cladis spectaculo? Crastino die si tibi uacabit, inspicias Iouē multo his grauiora faciētē. Meo nāq; numine Hector nō prius ab edēda Graiorū clade cessabit, quā post acerrimū ad naues præliū Achillē excitet nece Patrocli sui, & cruda ābarū partiū pugna circa cadauer. Sic enim mihi ex fatis agere decretum est. Nec ullum apud me momentum facit, quòd tu ob id macereris, nō si etiā hinc à cœlitibus migres, uanamq; & incertam exigas peregrinationem: non deniq; si propterea ad extremos terrarum ac maris profectura sis terminos, ut Saturnus & Iapetus profundo circūdati tartaro sedent, neglecto solis fulgore, nec iucunda uentorum aura fruentes. Et cur ita nullam tui doloris rationem habeo? Quia nihil est te durius atq; malignius. Hæc Iupiter. Ad quem nihil Iuno respondit. Et iam occidente sole nox aderat, Troianis quidē ingrata sane & inuisa, Græcis autem peroptata ac propicia. Hector autē ubi nocturnis tenebris necessario dirimi bellum uidit, copias suas à nauibus reduxit, & ad ripam fluminis in loco ab omniū hominum & equorum cadaueribus distante subsedit. Ibi Troiani simul atq; ex equis descenderunt, in concionem ueniunt. Ad quos Hector innitente manu hastæ, quam tenebat undecim cubitis, spiculo fulgenti cum circulo aureo, sic locutus est: Audite Troiani me Dardaniq; et uos socij qui uenistis auxilio: Spem ego conceperam, ac pro certo existimabam fore, ut hodie Græcis omnibus unā cū ipsorum nauibus deletis Ilion reuerteremur. Sed eis in extrema certe omnia compulsis, iamiamq; mortem adituris nox auxilio fuit. Nunc quod reliquum est, quoniam
 nocti

Hector Troianis.

nocti parendū est, iam primū curemus corpora, & nostra
 & equorum: Illos à curribus soluite, solutisq; apponite
 pabulum, panem uinumq; ilico ex urbe subuehendū,
 bouesq; atq; oues opimas adducendas curate, simul in=
 gentem uim lignorum legendam, atq; ex his pyras pas=
 sim extruendas, quæ tota nocte ardētes in cælum iaciant
 globos flammarum, ne forsitan Græci beneficio noctis in=
 gressi maria, fugiant nobis ignaris. Volo pateant oculis
 nostris (usq; enim uigilabimus) uolo cogantur manere,
 uolo si furtim abire tentauerint, ne sine noxa fugiant,
 sed inter fugiendi trepidationem, & cum naues conse=
 stim ascendent, nonnullos eorum missilibus lanceis ue fe=
 riamus, qui uel statim, uel domum reuersi animam amit=
 tant: uolo exemplo sint alijs, ut ne quis non posthac re=
 formidet bellum inferre Troianis. Iam uero dum nos ab=
 sumus, operæ precium est providere, ne uacuum urbem
 clandestinis insidijs hostes intrare possint. Idcirco præ=
 cones illuc ire placet, denunciatum ut deligantur ex pue=
 ris qui relictī sunt, iam pubescentes ac senes ad murorum
 custodiam, utq; fœmina incenso quam maxime possunt
 igne, suæ quæq; domi custodias agant, ac ne quid ad no=
 cturnas urbis excubias diligētia prætermittatur. Sic ergo
 fiant omnia ut dixi. Et hæc puto optima factu esse, quan=
 tum ad hanc noctem pertinet. Cras autē prima luce uo=
 biscum cætera quæ agenda sunt, colloquar. At confido
 magnanimi Troiani ac socij, Ioue alijsq; dijs ducibus,
 nos crastina luce defuncturos esse omni belli discrimine.
 Hos enim canes, qui funestis huc aduecti sunt fati, funesta
 fata perpeffos exterminabimus, quod in tenebris facere nō
 possunus. Temperandum est nanq; à nocturno prælio, ut
 nos ad diem referuemus. Tū sub ortu auroræ sumptis ara=
 mis, &

mis, & in aciem instructi, ad ipsas naues acre praelium
 committemus. Illic quanta sua sit in bello uirtus, Diome-
 des declarabit, cum mecum conseret manus. Quippe cer-
 tum est mihi experiri, an ille me à nauibus ad murum re-
 pellat, an ego ipsum confodiam, cruentisq; eius potitus
 spolijs redeam. Crastinus profecto erit ille dies, quo pate-
 bit, an ille mea, quam in eum torquebo, lancea sit par, an
 non. Sed ut auguror non erit, & inter primos ac prima
 luce mea manu percussus occumbet, multis quoq; comitū
 iuxta cadauer domini prostratis. Quod si mihi contingat,
 & hunc diem exitialem faciam Græcis, ego immortalita-
 tem, ego perpetuam iuuentam, ego diuinos honores mihi
 parauero. Celebrabor enim omnibus seculis inter gentes,
 uelut Minerua atq; Apollon. Hæc Hector. Cateri autem
 omnes assensum conclamatione testati sunt. Tum sudori-
 bus manantes equos à suo quisq; iugo disiungunt, prope
 currus capistris alligant. Mox panem uinumq; ex urbe
 conuehunt, boues ouesq; opimas adducunt, pyras passim
 mille in locis extruunt, atq; incendunt, uento in cœlum
 globos tollente flammarum ac fumi quæ ab urbe Troia
 spectantibus in planum, quod interiacet inter flumen &
 naues, non alia nec pauciora uidebantur, quàm sidera,
 dum sereno, tranquillo, ac nullo spirante uento, fulgenti
 luna circumfusa resplendent. Dumq; omnes circumiecti
 colles atq; conualles, & prominentes montium uertices
 patent, & pastores ex illustri aspectu telluris, tum ex pu-
 ro stellarum ac lunæ atherisq; nitore capiunt uoluptatē.
 Recubabant autem quinquageni ad singulas pyras, &
 peruigilem crapulam summa cum alacritate atq; fidutia
 agebāt, expectantes cum auiditate auroram, equis prope
 currus stantibus, ac hordecum auenamq; mamentibus.

I L I A D O S H O-

M E R I C A E L I-

B E R I X.

V M Troiani hunc in modum custodias agunt, adhuc Græci ibi erant, ubi quæq; timoris semper comes fuga compulerat: cum omnes exanimati ac lugentes, tum uero maximi quiq; & bello clarissimi. Et quemadmodum Pontus Thracius repentinis uentis, hinc borea, hinc zephyro incumbentibus, cū neutram in partem euoluere cursum queat, attollitur, & ambiguos fluctus cum multa alga ex alto fundo egesta collidit inter se atq; confundit, sic animus singulorum Græcorum doloris ac timoris aestu conflictabatur, præcipueq; Agamænonis animo sic exhulcerato ac saucio, ipse per se præcones adiit, iubetq; uocare ad consilium cæteros, non publice uniuersos, sed priuatim singulos. Idem quoq; quod illis iussit, ipse facit, primoribus eū comitantibus. Atq; ubi senatus in curia coactus est atq; consedit, tristitiam animi uultu præferens, tunc Agamemnon surrexit, decurrentibus per ora lachrymis, instar fontani humoris ex abdita petra scaturientis, & per excelsam rupem manantis in

Agamemnon.

terram. Mox alte gemitu ducto, inquit: Graui me socij principes ac reges, pergrauiq; calamitati Iupiter addixit, durus in me nimis ac sæuus, qui cum mihi sponderet atq; annueret, Troia nostris euersa manibus, domum me esse rediturum: nunc tot capitibus amissis, ut appareat nos ab eo esse deceptos, iubet reuerti in gloriū, euersum, extinctum. Quomodo autēliubet? nimirum ex hoc, quod fecit, quem talem in futurum quoq; esse non dubium est.

Quo

Quo infesto, omnes conatus in contrarium recidunt, utpote penes quem summum rerum arbitrium est, & qui plurimas euerit urbes, & cum uolet euertet. Quare sequimini omnes sententiam meam, quatenus nobis urbem hanc expugnare denegatum est, conscensis nauibus, in dulces patriæ oras recedamus. Hæc Agamemnon. Illi autem diu se omnes intra silentium tenuerunt, nec uolentes talem probare sententiam, nec propter dolorem acceptæ cladis reprobare audentes, tandem Diomedes surgens, Agamemnon, inquit, ut te ego in principio statim orationis meæ accusatoria uoce conueniam, stultitia tua facit. Noli quippiam irasci. Ea enim est prima consiliorum lex, & libere loquendi, & patienter audiendi. Dæmonie, sicine imbelles atq; ignauos esse sperasti Græcos homines, ut isti sententiæ accederet? in quos omnes contumeliosus fuisti, in me uero inter primos contumeliosior, cui ignauiam imbecillitatemq; exprobrasti, & hoc audientibus uniuersis tam senibus Græcorum, quam iunioribus: quo minus timebo dicere, Iouem tibi alterum de duobus, hoc est, nobis omnibus dignitate ut præcelleres, sceptra dedisse: alterum, ut uiribus atq; animi magnitudine præcelleres, quod multo in re bellica efficacissimum est, non dedisse. Quamobrem caue de nomine Græcorum male sentire & loqui. Quòd si tibi metu suadente certum est redire in patriam, abeas, patet tibi ad fugam iter, præsto sunt naues, quibus in salum deductis, expeditum tibi est cum magno comitatu repetere Mycenæ. Cæteri autem nequaquam ista territi trepidatione remanebunt, non antea discessuri, quam hostilem hanc urbem euerterint. Qui si & ipsi tuo exemplo fugere, quam perstare maluerint, certe nos duo cum nostra manu, ego & Sthenelus remanebimus,

Diomedes.

nebinus, dum ultimum Troiae excidium nostro Marte intulerimus, freti deorum immortalium numine, quorum auspicijs huc ex patria sumus aduecti. Hæc Diomedes. Græci uero in admiratione tam magnificæ orationis uniuersi succlamauerunt. Idem cum affedisset, surrexit Nestor, atque, Tydides, inquit, equidem de te sic iudico, in prælio quidē te mirificum esse bellatorē, in consultatione uero æqualium sine cōtrouersia eminētissimum: Et huic, quā dixisti, sententiæ, nemo Græcorū, quicumq; sunt, non modo uituperationē non deberi, sed ue contradicendum quidē putabit. Sed non ideo finis consultationis faciendus est, cum adhuc sint, quæ in hanc rem dici possunt, ea quæ sint, explicabo. Etsi tu Tydides inter omnes reges Argiuos sicut natus minimus es, ita (ut ego sentio) cōsilio maximus, quod cum aliās, tum uero hodie declarasti, tamen memēto me seniore te minore esse, & adeo iuniore, ut facile mihi filius fores. Ideo post te, quicquid dicendū uidebitur, dicam. Nec sit, qui meā hanc sententiā improbet, ne ipse quidē Agamēnon, qui inhonestum, neq; ex sua neq; ex reipub. dignitate consiliū dedit. Demens est nimirum, quisquis intestini belli amator est, unde tantū oritur calamitatis. Sed hæc postea. Nunc quoniā parendū est nocti, curemus corpora, delectis tamē custodibus, qui extra murum pro fossa & uallo peruigiles excubias agant, quod negocium iuuenibus iniungo. Tu quoq; Agamēnon, qui primus es inter reges, primus sis in opere faciundo. Opus tuum hoc sit, non indecorum tibi, sed ualde decorum, ut primores procerum ad cœnam tecum conuictores accipias, quod tibi & ad sumptum & ad rem agendam prōptum factu atq; expeditum est. Nam tētoria uino referta habes, quod hesternis diebus subuectū est, & famulatu abundas.

das. Ibi frequenti senatu quod saluberrimum atq; optimum consilium censebitur, id tu sequeris. Cupio enim maxime recte consultū reipub. Græcorum. Quis enim hoc in tempore; cum tam propè adsunt hostium castra, & tot ignes collucentes aspicit, esse bono animo possit? Itaq; hæc uox illa est, quæ nos aut tutabitur, si sapimus: aut perdet, si insipientes fuerimus. Hæc Nestor. Cuius oratione libenter audita, cōsilio eius obtēperandum protinus censuerunt. Moxq; septem principes iuuentutis suscepto custodiarum negotio, cum centenis singuli iuuenibus hastas manu gerentibus, & militari ordine à tergo sequentibus, armati procedunt: Primus Thrasymedes, Nestoris filius, tum Marte genitus Ascalaphus, Iabneusq;, quartus Meriones, quintus Aphareus, sextus Deipyrus, septimus Lycomedes Creontis filius. Illi ubi spatium illud, quod muri ac fossæ medium est, institerunt, disperserunt inter se locis, ignes accēdunt, et ad suas quisq; pyras uescuntur. Agamemnon primoribus procerum in aulam suam ad cœnam secum adductis, lautum sane conuiuium exhibuit: quibus cum moxto silentio cœnatis, & abunde refectis, sapiens Nestor, cuius paulo antè mire fuerat probata sententia, sic orsus est: Agamemnon princeps maxime, à te loqui incipiam, & in te loqui desinam, quippe qui es potentissimus regum, & in hoc exercitu sceptrum ac iuris conditionē obtinēs, ab Ioue tibi tributam, ut cæteris recte prudenterq; consuleres, eoq; oportet te præter cæteros multa loqui, multa admonere, multa etiam audire: & alteri, si quis consulere in commune bonum uoluerit, locum dicendo præbere: & si sanū consilium dederit, id sequi. Pro tua enim qui caput es consilij, habebitur, cuiusq; sententia obtinebitur. Et hæc quæ

Nestor.

ego dicam, ut mihi quidem uidetur, multo est optima & qua nulla à quoquam alio melior dici queat, & qualis altera quondam fuit, cum tu Agamemnon Achillem abalienasti, præcepta illi ex tabernaculo suo Bryseide, inuito me, & ne id faceres etiam atq; etiam dissuadente. Tu tamen spreta mea uoce, impotentiam animi non potuisti compescere, quin uirum longe fortissimum, & iam antea ira incensum iritares, eumq; honore fraudares, quem ipsi dii honorandū sibi existimant. Qua de re excogitemus nunc, qua donorum magnificentia, quaq; uerborum lenitate in gratiā reducamus. Ad quem respondens Agamemnon, Omnino, inquit, uenerande senex, ut res se habet, locutus es, nihilq; in commemorandis offensis meis omisisti. Offendi enim Achillem, nec inficior, offendi atq; iniuriam feci, & ob id nobis hæc contigisse agnosco. Sic quidem Iupiter in ultionē acceptæ iniuriæ hunc illi honorem habuit, ut Graii hanc tantam subirent calamitatē. Toto nanq; pectore eum diligit atque amat. Estq; haud dubie uir sua uirtute instar non modo multorum hominum, sed etiam multorum populorum in opere martio. Verum quādoquidem uesana ego amentia ductus illi iniuriam feci, uolo rursus satisfacere, ac placare eum amplissimis donis, quæ nunc nominatim uobis cunctis audientibus recensere: Primum septē tripodes nouos, nunquam igni admotos, cum uiginti lebetibus, & ipsis nouis, ac rutilo fulgore radiantibus. Deinde decem auri talenta. Tum equos duodecim, ut fortissimos & formosissimos, sic pernicissimos, & qui ex certamine currendi palman assidue reportarunt, ita, ut si cui præmia ipsa uictoriarum, quæ ego pro illis adeptus sum, sola adessent, is nequaquam tenuis aut parū locuples censeretur, tātum auri, aliarumq; preciosarum

Agamemnon.

preciosarum rerum possideret. Præterea septem Lesbides
 fœminas, quas ego, eversa per illum Lesbo, mihi ex omni-
 bus delegeram, forma, probitate, omni etiam muliebri ar-
 tificio præstantissimas, cum quibus & Bryseida, quã sibi
 eripui, remittam, eamq; integerrimam omnino. Siquidem
 mecum nunquam aut in eodem cubili iacuisse, aut more
 uirorum mulierumq; fuisse commixtam, magnum iusiur-
 randum interpono. Et hæc quidẽ impræscntiarum. Poste-
 rius autem illi me daturum, capta Troia, si dii nobis hoc
 conceaserint, ut ingressus ipse urbem, tantum auri ærisq;
 in peculiarem sibi deligat sortem, quo unam oncret na-
 uim. Deinde cum cætera inter nos dispartiemus, prædam
 ante omnes sibi eligere liceat, uiginti ex captiuis fœminis
 secundum Helenam speciosissimas. Hæc sunt, quæ hic ad
 Troian daturum me repromitto. Apud Græciam uero,
 ubi Argos redierimus, si gener mihi esse sustinebit, eodem
 beneuolentiæ gradu, quo unicus meus patris deliciæ Ore-
 stes colitur, à me coletur, data sibi potestate optandi quã
 uelit potissimum uxorem ex tribus filiabus, Crysothemî,
 Laodice, & Iphianassa, cum tanta dote, quantam nemo
 unquã patrum filie dedit. Etenim dabo pro dote in hu-
 berrima regione septem egregias sane ædificijs urbes,
 frequentes incolis, atq; maritimas * Miteræ & Pylo fi-
 nitimas, Cardamylen, Enopen, Hyrã, Pheras, Anthyam,
 Aepian ac Pedason, quarũ oppidani dicto audiètes erũt,
 imperata faciēt, eumq; muneribus (mirè nanq; armētis &
 gregibus quibusq; abundāt) ut deũ quendã honorabunt.
 Audistis iam enumerantẽ me, quæ illi tribuã, reuerso me-
 cum in gratiã. Quod utinam Achilles redire uelis, & sic
 tibi lenis sit deorũ ille Pluton, infestissimus generi huma-
 no, atq; inexorabilis. In me quoq; idẽ tãto minus acerbus

sit, atq; hæcenus fuit, quanto ego te & ætate & imperio
 Nestor. antecedo. Ad hunc respondens Nestor, Maxime, inquit,
 Agamænon, munera quæ enumerasti danda Achilli, hæc
 quanquam ut parum ampla, sunt repudianda, quo magis
 quamprimum legatos ad illum dimittamus, qui hæc refe-
 rant, homines ad hanc rem maxime idoneos. Quæd si hi,
 quos ego deligendos censeo, ipsi hoc officiũ suscipere uo-
 lent, duos legatos dimittemus, & cum his Ioui amicũ
 Phœnicem. Hic dux inter tres erit, & primus: Magnus
 uero Ajax secundus, diuusq; Ulysses tertius, comitatibus
 eos præconibus duobus Odio & Eurybate. Agedũ igitur
 præcones forte aquam ad abluendas manus, ac iubete
 omnes huic legationi bene precari, ut libamētis ac preci-
 bus Iouem ad misericordiã nostri exoremus. Sic locutus,
 omnibus rite atq; ordine uisus est dixisse, statimq; impe-
 rata facientes, præcones quam tulerant aquam, manibus
 illorum infuderunt. Quibus lotis, iuniores coronata gra-
 datim pocula propinarunt, atq; ubi legati primum dijs
 libarunt, deinde sibi quoad uoluntas tulit biberunt, ex
 augustali procedũt, Nestore multa singulis mādante, cõ-
 mittēte, iniungēte, quibus pro se quisq; Achillem persua-
 dere niteretur. Digressi à Nestore cæterisq; , iter ingre-
 diũtur apud orã maris, plurima prece ipsum maris deum
 Neptunum obsecrãtes, ut clatos Achillis spiritus possent
 facile oratione delinire. Idẽ postquã ad tẽtoria nauesq;
 Myrmidonũ peruenērũt, offendũt illum sedentẽ ac per-
 mulcentẽ sibi aures cantu, Patroclo, qui unus aderat, se-
 dente ex aduerso, expectantēq; quãdo ille à canẽdo ces-
 saret. Canebat autẽ ad citharã uirorũ fortĩũ laudes. Eam
 citharã cum Thebas cuerteret, inter spolia Eetionis re-
 gis inuenerat, non solũ uocalitate, uerũ etiã aspectu insi-
 gnem.

gnem. Nam & artificio & materia, iugo quoq; argēteo
erat decora. Progreſſi legati, quorū Vlyſſes antecedebat,
coram Achille cōſliterunt. Quibus ille cōſpectus, admira-
tione percuſus, è pauimēto protinus ubi recūbebat, cum
iſſa cithara exiliit. Patroclus quoq;, cum reſpiciēs honu-
nes uidiſſet, repēte & ipſe ſurrexit. Et Achilles bilarem Achilles lega-
ambobus porrigēs manū, Saluete (inquit) amici mei, atq; tis.
amicorum præcipui, ut mihi iucūndus ueſter aſpectus eſt.
atq; aduētus? Etsi ab alienatus à Græcis ſum, tamē animo
meo uos chariſſimi eſtis. Sic locutus, ſeſſum duxit, ſequens
iſſe præcuntes. Quos ubi in ſellis inter purpurea tapeta
collocauit, ſtatim Patroclo qui proximus ſtabat, inquit: Achilles Patro-
Patrocle, nam uiri longe amiciſſimi ad meum domicilium
uenerunt, appone cratera capaciore, mixtoq; meraciorē
uino, propina ſingulis. Ita effatus, & Patroclo imperata
faciēte, iſſe ingētem cacabum ſuper ignem appēdit, inq;
illum tergum ueruecis, itemq; cræſſæ capræ, cum lumbis
tenelle atque altius ſucula immerſit, quæ Automedonte
manibus tenente, in fruſta laniauit. Aliam quoq; partem
apte minutatam uerubus infixit, magnū interea ignē Pa-
troclo excitante ſupponens. Ac poſtquam exuſtus lignis
reſedit flamma, prunas ſternit, ac deſuper carnē tranſfi-
xam uerubus infixit. Subindeq; tollēs, ſale cōſpergit: tã-
demq; toſtam cum excepiffet, partitus, cum Patroclus de-
coro in caniſtro portatū panē ante conuiuas diſtribuiſſet,
carnem iſſe ſingulis apponebat, ex oppoſito Vlyſſis ad
parietem ſedentis, iuſſo Patroclo dijs antea libare, quod
ubi Patroclus executus eſt, libamentis ciborum in ignem
coniecſtis, tunc illi ad appoſitas epulas manum porrexe-
runt. Demum eſui potuiq; impoſito ſine, Ajax Phœni-
ci inuuit. Quod Vlyſſes cum animaduertiſſet, intelligens

ex nostra interēptione, tum ex facti tui pœnitentia, quòd
 cum uelis remedia adhibere calamitati, non possis: quia
 cum posses, adhibere nolueris. Ea propter Achilles ne
 committas quæso, ut præsentem cladem nolis, sed futura
 multo antè præuideas, quomodo arceas, quanquam (ò dij
 boni) quænam tibi Pelcus pater præcepta dedit, quo die
 te ex Phthia erat ad Agamemnonem dimissurus? Memo-
 ria repeto, eum ita tibi præcepisse: Fili mi, Iuno & Pala-
 las tibi si earum uoluntas feret, ut præualidas uires ha-
 beas, præstabunt. Tu hoc per te ipsum potes ipse præsta-
 re, ut feruidam pectoris animositatem cohibeas, iracun-
 diam comprimas à similitate, quæ omnium malorum ma-
 gistra est, & contrahēda abstineas, & cōtracta desistas.
 Satius erit colere te moderationē, lenitatē, beneuolētiam,
 quo plus honoris, plus laudis, plus dignitatis, & apud ma-
 iores, & apud minores natu consequaris. Hæc tibi patris
 præcepta Achilles exciderunt? At nunc me admonente in
 memoriam redeant, & quod ille te facere iubet, feruorem
 istum animi cohibe, satis sit indulgisse iræ. Sufficiat non
 succurrisse laborantibus, uidisse fugatos, occisos, in ulti-
 mum discrimen adductos. Iam tēpus est deponere simul-
 tatem, cum præsertim Agamemnon culpam suam agno-
 scens, ultro tibi amplissima munera se donaturum, si in
 gratiã secum redieris, polliceatur. E aq; apud te recensere
 nos iussit: quod cum facio, omnia ut ab illo in suo tētorio
 accepi, sic referentē Achilles auscultat: Primum, septē tri-
 podes novos nunquã igni admotos, cum uiginti lebeti-
 bus, & ipsis uouis, ac rutilo fulgore radiantibus, deinde
 decem auri talēta, tum equos duodecim, ut fermosissimos,
 sic perniciosissimos, & qui ex certamine currēdi palmã assi-
 due reportarunt; ita, ut si cui præmia ipsa uictoriarũ, quæ

Agamemnon pro illis adeptus est, sola adessent, is nequam
 quam tenuis aut parum locuples censretur, tantum auri
 aliarumq; preciosarū rerum possideret. Præterea septem
 Lesbidas sœmunas, quas ille euersa per te Lesbo, sibi ex
 omnibus elegerat, forma, probitate, omni etiam muliebri
 artificio præstantissimas: cum quibus & Bryseida quam
 tibi eripuit, remittet, eamq; intemeratā omnino: siquidem
 secum nunquam aut in eodem cubili iacuisse, aut more
 uirorum mulierumq; fuisse commixtā, magnum iusiurā=
 dum interponit. Et hæc quidē impræsentiarum. Posterius
 autem illa se daturum pollicetur, capta Troia, si dii hoc
 nobis cōcesserint, ut tu ingressus urbem, tantū auri arisq;
 in peculiarē tibi deligas sortem, quo unam oneres nauē.
 Deinde cum ceterā inter nos dispartiemus prædā, ante
 omnes tibi eligere liceat uiginti ex captiuis sœminis se=
 cundū Helenā speciosissimas. Hæc sunt quæ hic ad Troiā
 daturum reponit. Apud Græciam uero, ubi Argos
 redierimus, si gener sibi esse sustinebis, eodē beneuolentiæ
 gradu quo iunctus est pater, ac deliciæ suæ Orestes colit=
 tur, à se coleris, data tibi potestate optandi, quam uelis po=
 tissimū uxore ex tribus eius filiabus, Chrysothemū, Lao=
 dice, & Iphianassā, cum tanta dote, quantam nemo pater
 unquam filiæ dedit. Etenim dabit pro dote in huberrima
 regione septem egregia sane edificijs, frequentia incolis,
 maritima oppida* Mytersæ & Pylo finitima, Cardami=
 len, Enopcm, Gyram, Pheras, Anthiam, Acopian, ac Peda=
 son. Quorum oppidani dicto obedientes erunt, imperata
 facient, teq; muneribus (nūre nanq; armentis gregibusq;
 abundant) ut deum quendam honorabunt. Audisti quæ
 daturum tibi ille spondet reuerso in gratiā secum. Quòd
 si Achilles (quod absit) ne sic quidē reconciliari uis, nec
 persona

persona donantis, nec amplitudine donorū moueris, esto illi inimicus, gere cum eo similtates, in unū Agamēnonē inexplabile odū exerce, qui de te male est meritus. Alios certe uniuersos Græcos, & grauissima passos, & grauiora passuros miserare, ob hoc meritum postea futurus apud eos loco dei cuiusdam, qui se de uictis uictores effeceris, & ipsorum ignominiam in suam conuerteris gloriam. Eo quidem magis, quòd qualis nunquam fuit, nunc tibi est oblata occasio Hectorem occidendi, cum tam in uicino castra locauerit, non detracturus tuum congressum, ita insanus cum furor tenet. Prædicat namq; parem sibi in bello ex omnibus qui huc nauigauimus, esse neminem. Ad quem respondens Achilles: Operæ precium est inquit, princeps circūspectissime Vlysses, semel me istiusmodi orationi respondere, ne tu posterius, alijq; subinde adeuntes me, garrulis sermonibus obtūdatis. Quod enim mihi constitutum est, hoc reuocari nullo pacto potest. Ac me ne forte quispiam existimet aliter loqui ac sentio, genus illud hominum, qui aliud clausum in pectore habent, aliud promptum in lingua, perinde mihi inuisum est atq; ipsa inferni ostia. Dicam itaque quod sentio, quod constitui, quod faciam, quod semel dixisse sufficiet: Nullam unquam neq; Agamēnonis, neq; aliorum Græcorum suasionem mihi persuasurā, ut pro eis descēdam in prælium contra Troianos: quādo quidem ei, qui hoc fecit, & assidue & sedulo fecit, nulla relata est gratia. Nec interest, in bello quis fortiter an ignauius egerit, pertulerit arumnas militares, an ociosus intra tentoria defecerit: bonā operam nauauerit, an malā: utriusq; æquum præmium, æqua prædæ portio, æqua dignitas est. Quippe cum ego nihil peculiarius affecutus sim, quod præter ceteros

Achilles Vlysses.

& pro

& pro cæteris tot languores animi, tot difficultates in bello, tot pericula mihi suscipienda existimaui, uitæ meæ non securus, ac cruentos dies & peruigiles frequenter exigens noctes: ita deniq; laborās, ut auis pro pullis suis, quos implumes adhuc & uolare nescientes nequeutesq; pascat, tolerat ærumnosum illum quotidianū irrequietæ uenationis laborē. Etenim Troiæ finitima oppida duodecim bello nauali, item undecim pedestri prælio expugnauit. Quorum omnium opes ac copias, & multas & preciosas, ita ut diripueram, ad Agamemnonem detuli, illiq; uniuersa dono cessi. Hæc ipse dum accepisset, apud sua tentoria ocium tenens, retēta sibi maxima parte, mox pauca quædam ex his mihi, nōnulla summis quibuscunq; Græcorum principibus honoris gratia largitus est. Quæ cum sua cuiq; salua sint, à me tamen uno omnia eripuit, atq; meam nempe fœminam, quæ mihi ob ingenium eius & formam cordi erat, quam etiam uxoris loco habebam, cum ea ipse se oblectare uoluit. Oblectet sane, fruatur aliquo alieno coniugio, nihil admodum se, quòd alteri uxore præripuit, peccasse existimet. Quod si ita est, quid attinebat cum comparare exercitus, & bellum inferre Troianis, & tam diuturno tempore in bello nos esse? An non hoc ideo fecit, ut Helenam marito Menelao ab Alexandro creptam ulcisceretur? Nisi forte soli ex omnibus hominibus Atridæ sua cōiugia amant. Imò & alij quoq; si modo sapiunt, & qui boni uiri sunt, coniuges suas amant, & de ijs sollicitam curam gerunt, ueluti ego faciebam, Bryseidam, etsi captiuā, tota tamen charitate cōplectens. Hanc à me Agamemnon sic dilectam, & antè in præmium à consensu omnium Græcorum traditam, per dolum è tabernaculo, atq; adeo è manibus meis cepit, rapuit,

puit, abduxit. À me inquam, qui propter Helenam & aliorum qui hic adsunt uxores, tanta pertuli. Et postea me, de quo tam male meritus est, uerbis delinire conatur? Desistat, & satis superq; satis edoctum me ne amplius tentet. Nā quod conatur, frustra conatur. Proinde adempta spe mei, tecum Vlysses, cumq; alijs regibus consultet, qua ratione naues ab hostili incendio uindicare possit, si hostilem ignem extimescitis. En quò mea destitutus ope deuenit. In tutelam nauium castra communit muro, fossa, uallo. Nec tamen hoc ita laboriosum opus eum tutari, & sanguinariū arcere Hectorem potest. At cum ego in bellis agebam, tantum aberat, ut à muris nostris munitionibusq;, quæ nullæ erant, Hector esset arcendus, ut à muris suis non auderet pedem migraturus efferre formidine mei. Tantum cum manu Troianorū ad portas Scæas turrimq; procedebat. Vbi semel quodā die manere ausum cum inuasissim, & gre fuga elapsus est. Cum quo quia certum est mihi non certare amplius bello, crastino die sub exortū auroræ cum Ioui cæterisq; dijs sacrificauero, naues meas onerabo, atq; in mare deducam. Eas tu Vlysses, si hoc tibi aut uacabit, aut libebit, qua dixi hora spectabis abeūtes, magna cum alacritate remigantium. Quòd si Neptunus tribuerit secūdam mihi tri-duo nauigationem, littora patriæ portusq; contingam, à qua stulte profectus sum, cum tantæ mihi illic opes ac copiæ adsint. Et ad ea nunc fruenda iure optimo reuertor, reportans multū auri, multū aris, multum etiā eximiarū puellarū, quibus per me potitus, non ab Agamēnone donatus sum. Nam quod honoris gratia dederat, id iterum per ignominia abstulit. Quocirca Vlysses uerba mea omnia mado publice referas, ut prius me alij in hūc Græci irascantur,

irascantur, si quos adhuc, ut est semper impudicitia ue-
 stitus, sperat se posse fraudare. Nam me amplius alloqui,
 & etiam os meum intueri, licet exhausti ruboris sit, tamen
 conscius sibi sceleris non auderet. Et si auderet, ego re-
 spucero omne secum rerum sermonisq; commercium. Semel
 ipsius uerba me deceperunt. Sat ei sit, quod semel meo me
 honore fraudauit. Non est iterum apud me fraudi locus.
 Valeat, quiescat, & secum tacitus afflictetur, quod dum
 mihi iniuriam fecit, ei Iupiter insensus mentem sensumq;
 eripuit. Nam quod ad munera attinet, ea uero sunt mihi
 cum ipso donata odiosa, inuisa, mortis etiam instar. Qui-
 bus non me sibi placaret, nec si decupla quidem donaret:
 non, si bis decupla, non si deniq; quicquid aut habuit, aut
 habet aut unquam habiturus est, adderet. non si quicquid uel
 infertur Orchomeno, uel effertur ex Thebis, illic nauibus,
 hic iumentis ac uehiculis: ex Thebis inquam Aegyptijs,
 urbe ut capaciissima (centum enim portas habet, per qua-
 rum singulas duces cum iumentis uehiculisq; egrediuntur)
 ita omnibus diuitijs refertissima. Non deniq; si tot
 mihi munera offerret, quantus est arenarum & pulueris
 numerus, nisi cum antea pro iniuria, pro ignominia, pro
 mœrore, quo me affecit, satis supplicij dedisse cognouero.
 Iam uero quod socer mihi esse uult, quod electionem fi-
 liarum offert, hanc ego affinitatem minime accipio, ne
 accepturus quidem, si filia eius & de formæ uenustate
 Venerem, & de muliebri ministerio Mineruam possit
 æmulari. Alium sibi ille generum deligat, tum magis ido-
 neum, tum maiore præditum regno. Meum uero præ-
 clare agitur, si quidem reducem in domum meam dijs uo-
 lentibus me retulero: ut in patria, ut ex autoritate patris,
 ut ex animi mei sententia uxorem ducam. Sunt enim non
 parum

parum multæ in Achaia, in Hellade, in Phthia adolescentule, summo loco natæ, & magnorū ducū filie & principum: cum quibus iucundam degam ætatem. Ad quod faciendum (ut fatear) maiore in modum declinat animus. Satiusq; existimo domi meæ cū amantiſſima uxore patrimonio frui, quod Pelcus cōparauit, quàm hic ad Troiã in bello occūbere. Nullo enim precio potest animæ meæ iactura pēsari: non tātis opibus quātæ apud Illiū ante illatū à nobis bellū fuisse dicūtur: nō tātis donarijs, quāta intra marmoreū Pythij Apollinis limē reposita sunt. Nā boum quidē, aut ouiuū, aut equorū, aut tripodū, simulūq; amissio resarci solet: Anima autē hominis, cum semel è corpore migravit, nunquam rursus aut remigrare, aut instaurari potest. Etenim ita de dea matre accepi, ancipitem mihi ex fatis finem uitæ offerri. Si hic permaneam in obsidione belligerans, negato in patriã reditu, maturā mortem, sed immortalē gloriam me manere: Sin relicto bello redirem, ibi negata gloria longiſſimam ætatē traducturū. E quidē non modo mihi, uerumetiam cæteris faciundum censeo, uosq; meis uerbis dicatis alijs iubeo, ut hinc soluentes ad penates reuertamur: quandoquidem Græcis adempta facultas est Troiæ expugnandæ, tum Ioue auxiliante hostibus, tum ipsis Troianis iam ferocioribus ad pugnandū effectis. Vos itaq; duo, Vlyſſes atq; Ajax, reuersi primoribus Græcorū renunciate: & cum maioribus natu, quorum munus est proprium de republica consultandi, quoniam ratio consilij quam me absente inierunt, parū profpere cessit, aliam de integro ineant, per quā & naues & nūlites ab hostibus incolumes reddant. Phoenix autem hic remaneat, ut apud nos dormiat, ac crastino die hinc mecum in patriam proficiſcatur, si modo sua uoluntas ferat:

Phœnix
Achilli.

ferat: nam inuitum cum ducere non est sententia. Hæc Achilles. Illi autem diu se omnes intra silentium tenuerunt, stupentes tam rigidam præfractamq; orationē, tandem senior Phœnix multis per ora decurrētibus lachrymis (erat enim sane de nauibus ac socijs anxius) hunc in modum excepit: Si tibi illustrissime Achilles ita alte in sedit animo affectus iste indignationis, ut nullo pacto adduci ad propulsandum sociorum periculum possis, certumq; tibi est hinc proficisci in patriā, quo tandem modo animum inducerem, ut hic abs te anantissime fili relinquerer, & alijs tuis te comitātibus unus ego non præstarem tibi comitatum, qui sum ab Peleo patre quo die te ad Agamemnonem ille dimisit, comes tibi præceptorq; datus? qui rudimenta dicendi agendiq; traderem, ut in concionibus atq; in senatu orator, in rebus agendis bellator euaderes? Nondum enim tu per ætatem ad hoc poteras esse instructus, quibus duabus rebus maxime inter mortales gloria comparatur. Post hæc, ut ego abs te dulcissime fili relinquerer non sustinerem, ne si deus quidem responderet, se exuta mihi hac senili malaq; ætate, florētem illam incuntis pubertatis induturum. Qualis tunc eram, cum primum profugus excessi ex Hellade, maledicta execrationesq; Amyntoris patris ferre non sustinens, quibus ille me persecutus est, hac de causa in me furore indignationis accensus. Is habebat amicam quandam pulchram sane foeminam, quam ita adamabat, ut uxorem eandemq; genitricem meam contemptui haberet. Quod genitrix ægre ferens, quotidie aduoluta pedibus meis obsecrabat, ut cum pellice sua concumberem. Fore enim hoc modo (ait) illa pro me, si senem fastidiret amatorem. Adeoq; denique me assiduis precibus orauit, ut exoraret. Pater

uero

uero ubi cum puella me sua concubuisse rescivit (resciuit autem protinus) etiam atque etiam execratus est, inuocatisq; Erinnybus, est imprecatus filio filiorum orbitatem, ut nullus unquam ex me gigneretur, quem ipse auus super genua sua collocaret. Quam imprecationem cum ceteri dii inferi, tum Pluto cum regina Proserpina ratam fecerunt. tunc mihi impatientia subiit animi in iisdem ædibus agendi nulla ratione, ubi tantopere infensum haberem patrem. Atque cum abire destinassem, circumsistebant me amici, sodales, propinqui, pro se quisque orantes, ut ab hac destinatione recederem: nec modo precibus me, uerum etiam sacrificijs retinere conati sunt. Plures enim arietes, plures boues, plures sues ex omnibus gregibus armentisq; electos immolabant, incidebant, torrebant. Plures etiam mæri amphoræ ex patris cella uinaria epotæ sunt. Neque hoc fecisse contenti, incensis per totam noctem ignibus, unis in media aula, alteris in uestibulo cubiculi ex opposito ianue, uigilias circa me uicibus agebant, & hoc nouem noctibus. Ipse tamen clandestino eos consilio fefelli: hac enim nocte ita furtim rupi thalami fores, licet bene communitas, ut illinc egrediens, & per aulae parietes desiliens, facile laterem omnes, qui me asseruabant, uiros pariter & ancillas. Deinde ut solus profugerem, spatiosam emensus Hellada, in Phthiam deueni ad regem Pelcum patrem tuum, qui me honorifice exceptum, eo amore prosecutus est, ut si filius, si semper sibi unicus, et cui tantæ illæ opes deberetur, fuisset. Siquidem me continuo diuitem, imò adeo principem fecit, commissa mihi Dolopum procuratione in extrema Phthiae ora habitantium. Ibi ego constituta mihi uiuendi sede, te Achilles, qui dijs nunc similis es, ab infantia atq;

à tantulo educaui. Educabam autem te, non modò quòd
 arte amarem, sed etiam quòd redamarem: quippe cum
 ita me diligeres, ut nolles neque extra domum ad cœnam
 pergere aliò, nisi me comitante, neque domi cibum ca-
 pere nisi mecum, nisi super mea genua sedens, nisi præ-
 gustato ac inciso à me obsonio, uino quoque per me la-
 bellis tuis admoto, quo frequenter per uomitum reddito,
 ut est infantulis infirmitas, sinus meos perfudisti. Quæ
 ego atque alia multo plura in tua educatione mihi tole-
 randa ac perferenda eo consilio induxi, ut quatenus à
 dijs mihi denegatum erat, ut pater gignendo essem, essem
 pater educando, teq; filium haberem, ut si quando res
 postularet, ab indigna me nece uindicares. Itaque pro
 mea in te pietate Achilles admonere te debeo, ut istos pe-
 ctoris tui æstus aliquando sedare uelis, nec implacabilem
 gerere animum, quod minime decorum est. Tum dij ipsi
 quorum uis animi, robur corporis, nature dignitas, præ-
 stabiliior est, quàm nostra, placabiles sunt: & oblati ho-
 stijs, sacrificijs, libaminibus, uotis, nostras preces qui eos
 læsimus, audiunt. Etenim ut scias Achilles, preces Iouis
 filie sunt, eadē ipsius offensæ siue iniuriæ comites, clau-
 dæ, strabæ, rugosæ: Illa nec rugosa nec straba, nec clauda,
 sed integra, sed uelox, eoq; comites omnes longe præcur-
 res, uniuersumq; peragrās orbem terrarum, passim lædit
 genus humanum. At preces eius uestigia legentes, medita-
 bundæ, taciturnæq; consequuntur. Has autem quisquis i-
 psum aduētes, et ut ueniā det obsecrantes admittat, reuere-
 tur, exaudit: hunc ipsæ, postea quando usus est, uicissim
 exaudiunt, commodis augent, ac compotem uoti faciunt:
 Sin obstinato animo repudiat, tunc acceptam iniuriam ad
 patrem Iouem iratæ deferunt, cumq; orando inducunt, ut
 ob ultio

ob ultionem humanitatis unà cum eis offensam, ad hœm-
nem magna pernucie puniendum ire permittat, ut intelli-
gas Achilles, non esse tibi committendum, ut preces filias
Iouis repulsa dimittas, cum præsertim ad has accedat id,
quòd alios quamlibet egregios uiros placare consuevit,
honorificentia, qua te Agamemnon præsequi cupit, tot
dona, tot munera, tot res amplissimas offerens. Quòd
si non faceret, si non te precaretur, si adhuc pergeret te-
cum gerere similtates, nequaquam ego te iuberem Achil-
les, ut deposita iracundia, Græcos in ulimum etiam di-
scrimen adductos auxilio tuo subleuares. Nunc autem
non modo abiicit similtates, non modo ut tu quoque ab-
ijcias precatur, non modo amplissima dona partim nunc
offert, partim pollicetur: uerum etiam legatos pro his re-
bus ad te dimisit, uiros ex omni coctu Græcorum & ex-
cellentissimos, & tibi amicissimos: quorum persona, ad-
uentus, oratio, multum per se etiam deberet apud te ha-
bere momenti, ne non solum Agamemnonē, sed hos quo-
que pro nihilo habuisse uideare: ne ue, quòd hætenus
actum non est, iracundia ista tibi uitio uertatur, si eam
diutius serues, quòd prisca illi hercēs non factitarūt, quos
accepimus ex hoc quoq; fuisse gloriam consecutos, quòd
contractam aduersum aliquos amaritudinem muneribus
precibusq; deposuissent. Eos uero, si qui hoc nō fecissent,
& secum pœnituisse, & ab alijs fuisse reprobēsos, memo-
ria teneo huius rei non recens, sed uetustum exemplum.
Quæ res quo modo gesta sit, uobis pro nostra familiarita-
te referam: Bellum erat inter Curetes & Actolos ad Ca-
lydonem de ipsa urbe, cum eam illi expugnare nitēretur,
hi ab expugnatione tutarentur, cum ingenti utriusque
populi strage. autor autem huius calamitatis (ut altius

repetam) fuit Diana, quæ iniecit eis materiam discordiarum, uehemēter in Oeneum stomachata, quòd is dum pro arborum primitijs sacrificaret cæteris dijs, uni sibi quæ Iouis filia est, non sacrificasset, siue ille obliuione captus, siue non ratus ea sacra Dianæ fuisse facienda. Igitur dolore indignationis accensa, aprum excitauit, mira membrorum, setarum, dentium magnitudine horrendum: qui cum impetu corporis, tum uidentium omnem agrum Calydonium deuastabat, proterens sata & messes, arbusa cum fructibus, quamuis proceræ, radicitus sternens, magnam passim cladem ferens, non modo agris, uerum etiam uiris. Siquidem plurimos in occursum ire conatos trucidarat. Hunc tandem Oenci filius Meleager comparata ingenti ex compluribus oppidis uenatorum manu, cum magna copia canum (neque enim cum paucis tantam feram, & tam saeuam conficere potuisset) occidit. Hinc dea uolente, inter Curetes atque Aetolos de capite apri ac pelle, utris illa cederent, utrisque sibi uendicantibus, uehemens seditio, ac prælium coeptum est, diuq; bellum fuit. Quo in bello quam diu Meleager uersatus est, semper res Curetum deterior fuit, ita ut extra ipsorum muros, etsi copijs militum abundabant, consistere non possent. donec euenit, ut Meleager ab armis desisteret irarum æstibus concitatus, quibus grauium quoq; hominum pectora solent concitari atque feruere. Quid autem causæ suberat, ut irasceretur? Althæa mater, quæ fraternæ mortis impatiens (peremerat autem illum Meleager) positis humi genibus, atq; ambas palmas crebris ictibus solo incutiens, madete lachrymis sinu cum uociferatione deos superos atq; inferos inuocans, necem filio est imprecata: cuius eam imprecationis immitissimo ingenio

ingenio Erinnyſ compotem fecit. Ob hanc detestationem matris, conturbatus animo Meleager ac tabescens, omiſſis prælijs domi se continebat, solans acerbum mœrorem apud Cleopatram amâtiſſimam uxorem, ſœminamq; pulcherrimã. Hæc autem filia fuit Idæi & Marpiſſes: Marpiſſes quidem ſpecioſæ inter paucas nymphæ, Idæi uero omnium illius ſeculi uirorum formoſiſſimi, & qui arcu ſagittisq; ſumptis Apollinem inuadere auſus eſt ob Marpiſſem ſibi à deo creptam: quam poſtquam rapta eſt, parētes Alcionem cognominauerunt, quòd mater eam domi deſiebat, ſortita luctuoſum ac ſiebile Alcyonis fatum. Igitur (ut inſtitueram dicere) Meleagro ceſſante, ecce ibi confeſtim Curetes Calydonem petunt, ſubeunt portas, turres murorū ſubruūt. Ibi frenitū pignantū, fragorem collabentium curruum, ſucclamātium uictorum exultantiumq; audires. Tunc principes Aetolorum tanto exanimati periculo, Meleagram adēunt, obſecrāt, obteſtantur, ut arma ſumat, & in hoſtes iam mœnia demolientes prodeat, ciuitatemq; à præſenti euerſione tutetur. Eoq; inexorato reuerſi, ſummos ſacerdotes ad hominem mittunt, ut adiuncta precibus deorū religione animū permouerent, adiecta etiã ingenti ſponſione. Offerre enim ſe facultatē, hinc ex ornatiffimis quibusq; prædijs, quæ in plano poſita ſunt, unūquodlibet optandi, cuius mōs quinquaginta paſſuum eſſet, ex dimidiato uitibus conſitū, ex altero dimidio frumentariū. Spretis ciuibus, contemptis ſacerdotibus, deſpectis muneribus, ſenior pater acceſſit ad thalamum filij, clauſisq; foribus, tanquã Meleagri genibus aduolutus, & ea identidē quatiēs, diu multumq; omni precationū ambitu ſupplicabat. Supplicabant unà cum patre fratres, eodē modo procūbentes. Supplicabat & mater. Sed quo

magis per se quisq; preces inculcabat, eo magis surdas ille aures habebat. Supplicabant postremo certatim famulariisimam amantissimamq; sodaliū, sed ne hi quidē durū animum cuincere, & obstinatū pectus expugnare poterant. Et licet nihil proficerent, tamen omnes in eodem flebili rogandi tenore perstabant. Hoc interim spatio Curetes iam in turres murorū euaserāt, iam discurretes per urbē, tectis incēdia miscebant. Quæ uxor Cleopatra ubi animaduertit, cum ingenti lamentatione ut succurrat, maritū comprecatur. Exponensq; cuncta infanda quæ in euersione urbis uicti à uictoribus perpeti solent, O mi uir, inquit, urbs concrematur, puberes trucidantur, impuberes capiuntur, foemine captiue ducuntur. Tum demum Meleager tanta rei indignitate percussus, è thalamo profiliit, sumptisq; raptim armis, urbem ciuesq; suos ab extremo defendit exitio. Et cum hoc fecisset, non tanē cum Actoli tātis tamq; eximijs donis remunerati sunt, quòd quicquid egisset, non illorum precibus, sed suo stomacho tribuerat. Quod tu Achilles absit ut facias, neq; te hoc amicus demon facere sinat. Difficilius enim tibi crit, ardentibus iam nauibus auxilium ferre. Nunc prouius auxilium feras, nunc antequā ardeant naues, nunc cum dona amplissima offeruntur, nunc quādo ex factō tuo gloriā & quasi diuinam es reportaturus. Alioqui, nisi in hoc periculo succurris, etiā si postea praliū incas, etiā si socios defendas, etiā si gratis facias, nequaquam tibi erit factum tuū tanto honori futurum. Hæc Phœnix. Ad quem respondens Achilles, Istum, inquit, honorē uenerande Phœnix, quem mihi ostendis, neutiquam requiro, contentus honorari iudicio Iouis, quo nunc iniuriā meam illic ulciscatur. Eoq; dum ingredi potero, & dum spiritum traham, certum est mihi

Achilles Phœnix.
nisi.

mibi ex his tentorijs non egredi, duntaxat gratiā pugnādi. Illud autem sic habeto, & quod dicam considera, atq; in his sensibus manda: Ne uelis amplius tu mihi tuo dolore tuus, lachrymis, tua ad commouendam miseracionem apposita oratione, affectus fundere, & ad misericordiā concitare, ut per hoc Agammenoni gratum faciās, cui profecto nec amicus esse debes, qui inimicus meus est, ne ob id amicus mihi esse desistas: & eius demum qui studiosus mei sit, decet te esse studiosum. Quippe qui parē mihi regni dignitatem, dimidiumq; mecū imperij obtines. Itaque hi duo legationē renunciabunt, tu uero hic maneat apud me dormiturus, crasq; sub aurorā mecū cōsultaturus, redeamus in patriam nec ne. Sic locutus Achilles, tacitis supercilijs ut stratum Phœnici sterneret atque adornaret, Patroclo innuit, uolens iam tunc senem incipere de reditu in patriam deliberare. Tunc Ajax, Ajax. Abeamus, inquit, sapientissime Ulysses. ut enim rem ire uideo, finem nō faciemus colloquendi, & alioqui reditum nostrum cunctus senatus apud curiam sedens expectat: nunc etsi triste responsum, tamen necesse est quamprimum renunciemus. Nanque iste nullam rationem habet neque humanitatis, neque beneuolentiæ suorum, neque honoris, quo semper cum præter cæteros in his castris nos amici profecuti sumus. Ita imperauit sibi, ne preces nostras admitteret, durus, rigidus, sæuus. At enim fuit qui pro occiso fratre, aut etiam filio oblatis ingentibus donis satisfactionem accepit. Licuitq; ipsi percussori postea impune in populo agere, sine ulla eius, cui iniuriam fecit, offensione. Tibi uero Achilles, inuicē dii mentem nunc animūq; implacabilē dederunt, qui nō ob filiū, non ob fratrem, non ob aliquē necessariū interemptū, tam

respuas satisfactionem, sed ob creptam puellam, & quidem unā. At nunc pro una septem longe excellentissimas offerimus, eandem quoq; illam, simulq; cum illis alia plurima. Sed tu quæso Achilles aliquando animum placet. Da hoc pudori hospitij (hospites enim tui sumus, à concilio Danaorū mihi) da nostræ necessitudini, da amicitia. Qui enim huc uenimus, ex omnibus Græcis cupidissimi tui &

Achilles. fuimus semper, & sumus. Ad hunc respondens Achilles, Quæ, inquit, princeps Ajax dixisti, ea mihi in bonā partem accipiuntur, ac grata sunt. Cæterū cor meum irarum æstu toties feruet, quoties reputo quanta me contumelia Aganemnon affecit, quòd me inter Græcos loco gregarij cuiusdā militis habuit, aut hominis profugi patria atque extorris. Vos tamen abite, & renunciate cæteris quæ respondi. Nanq; non prius mihi bellum curæ crit, quàm Hector fuis Græcis, nauibusq; incensis, ad tentoria nauesq; meas progredietur, si modo progredietur, quod nō opinor. Quippe etsi ad hoc agendum pronò esset animo, tamen subsistet, eumq; ab his tentorijs mei timor arcebit. Hæc Achilles. Illi autem cum gradatim cratera libassent, ab Achille digressi, ad consilium reuersi sunt, Vlysse præeunte. Patroclus interea socijs ancillisq; negocium dederat, ut continuo Phœnici lectulū concinnarent, quod illæ dicto audiētes executæ sunt. Itaq; senex in lectulo tenuibus linteaminibus stragulaq; ueste admodum decora concinnato, se capiendi somni gratia collocauit, iacuitq; ad aurorā. Tū Achilles ad cubile suū, quod in penetralibus tentorij erat, se recepit, & ex aduerso Patroclus, cum sua uterq; amica & utraq; formosa. Ille cum Diomeda Phorbantis filia, quam è Lesbò adduxerat: hic cum Iphi, quam ex euerso Scyro Enyei urbe captiuā Achilles amico donauerat.

nauerat. At legatos cum præconibus tentorium Agame-
 mnonis ingressos, Græci surgentes protensis oculis alij alij
 exceperunt. Deinde de responsione Achillis sciscitati sunt.
 Et primus omnium Agamemnon, Dic age, inquit, claris-
 sime Vlysses, uult ne ille nos nostrasq; naues ab hostili
 igne uindicare, an potius durante adhuc acerbitate animi
 pernegat? Cui respondens Vlysses, Magne, inquit, Aga-
 memnon, imò uero pernegat, atq; ad orationes, ad pre-
 ces, ad promissa nostra nō modo non sedatur, uerum etiā
 increscit animi eius acerbitas: adeo & te et tua dona per-
 osus est. Quin & crastino die, simul ac resulsit auro-
 ra, comminatus est deducturum se suas naues in mare, atq;
 in patriam reuersurum. Eoq; te iubet per te ipsum sine se
 provideas, quomodo naues uiriq; incolumes ab hostibus
 sint. Me quoq; iussit uerbis consilium dem cæteris: ut hinc
 soluentes, ad penates reuertantur, quando quidem nobis
 dempta facultas est Troiæ expugnandæ, tum Ioue auxili-
 ante tantopere hostibus, tum ipsis Troianis iam ferocio-
 ribus ad pugnandū effectis. Hæc cum ita locutum, testor
 hos qui mecū uenerūt, Aiaccem, ambosq; præcones. Nam
 Phoenix remansit ab illo iussus, quòd cras cum eo in pa-
 triā abiturus est, si tamen abire uelit. inuitū enim ducere
 Achilli non est sententia. Ad hanc Vlyssis relationem diu
 se omnes intra silentiū tenuerunt, stupentes Achillis tam
 rigidā præfractamq; orationem: nec stupentes modo, sed
 etiā mœsti ac lugentes. Tandem Diomedes, Non fuit, in-
 quit, princeps Agamēnon faciendum tibi, ut ad Achillem
 mitteres legationem, ut supplicares, ut dona promitteres.
 Isto enim modo hominē alioqui impotentem & tumidū,
 etiā tumidiorē reddidisti: sed cū missū faciamus, siue abire
 hinc, siue remanere uelit. Tunc pugnabit, cū aut cupido

Agamemnon

Vlysses.

Diomedes.

sibi incesſerit, aut deus animū dederit: Quod ſuperest, accedite omnes ſentētiae meae. Nunc cibo & uino reſecti, petite ſomnū. His enim rebus uis animi & corporis uires uigent. cras uero ſub ipſo ſtatim aurora ortu, tu Agamemnon ſimul omnes copias equeſtres pedeſtresq; iubebis è tentorijs prodire in aciē, ſimul ipſe inter primos belatores in pugna uerſabere, Hæc Diomedes. Cuius oratione probata, ac laudata uirtute cuncti (ut ille cenſuerat, prius tamen facta libatione) in ſua quiſq; tentoria reuerſi ſunt, ſtratumq; ac ſomnum petiuerunt.

I L I A D O S H O -
M E R I C A E L I -
B E R X .

Tæteri quidē Græcorū principes grato ſopore proſtrati, noctem illā omnem traducebant. Agamemnon autem alijs atque alijs cogitationibus animum inſeſtantibus, ſomnum oculis capere non poterat. Atque ut Iupiter immenſam uim imbrium, aut grandinis, aut niuium late agros obtegentium in terras demittens, aut inſanam uentorum concitans pugna, fulgurat: ſic illi crebra ex imis pectoribus ſuſpiria trahebantur, cor inſolito motu palpitabat. Anima ipſa intra uiſcera contremebat, & nunc ad caſtra hoſtium, nunc ad ſua fleſcebat ocellos: admirabaturq; cum tot apud Troianos urbem uerſus lucentes uideret ignes, tot tibias, tot fiſtulas, tot muſica inſtrumenta canere, tantū hominū fremitum exaudiri. at cum uiciſſim reſpiciebat ad ſuos, ſine ignibus, ſine ſocijs, ſine fremitu dormiētes, oculos ad cœlū tollens, erumpente gemitu, Ioui utraq; manu capillū ra-

dicitus discerpebat. Tandem cum plurima cogitasset, hæc sibi uisa est sententia præstare, ut primū se ad Nestorē cōferret, cōsultandi cum illo gratia, si quid remedij periclitanti reipublicæ Græcorū inueniri posset. Igitur ubi surrexit, primum humeris ac pectori tunicā, deinde pedibus decoros calceos induit, tum rutilantē immans leonis pellem ad pedes usq; demissam circumdat. Postremo lanceam dextra sumit. Cum autē ita se accingeret, ecce Menelaus discolori pardi pelle circumdatus, galeamq; capite ac lanceam manu gerens, qui nec ipse somnum capere poterat, festinabat trepidus anxiusq; pro Græcis inter noctē calamitatis, qui ipsius gratia tanto mari traiecto, animosum Troianis intulerant bellum. Veniebat autem excitatus fratrem, penes quem summa exercitus potestas erat, et ueluti deus quidā uulgo colebatur. Hic cum tentoriū intrasset, et gratus sanc eius aduentus Agamemnoni fuisset, prior ita fratrem est allocutus: Primigenie frater, quid tantū hoc noctis surrexisti? Nunquid ut aliquē sollicites sociorum ire episcopum ad explorāda hostium castra? Veruntamē si hunc progredi statuis, uereor ne quisuicissim illorū episcopus huc eadem causa iussus ire, te inuadat. Nam ad aggrediēdum maleficiū, ipsæ noctis tenebræ animum addunt. Cui respōdens Agamēnon, Cupio, inquit, Menelaē me et te aliquod salubre excogitare cōsiliū, per quod nobis impēdens periculū propulsemus, quoniā Iupiter à nobis alienatus est, acceptiora habens Hæctoris sacrificia quā nostra. Illius enim fretus numine Hæctor, facit ea quæ fecit, qualia uno die fecisse alio neminē nec uidi unquam, nec ullo referente audiui: cum tamē nec deo sit genitus, nec dea; cuius diei magno cum mœrore Græcos diu longumq; recordaturos scio, tantum cladis heri ab illo

percepti

Menelaus.

Agamemnon

perpeſſi ſunt. Tu uero celeri curſu contende ad naues, ad Aiaccem atq; Idomencum, eoſq; ad nos conſultum uoca. Ego nanq; ad Neſtorē pergo, excitaturus eum à ſomno, deducturusq; (ſi uoluntas ſua ſeret) ad excubiarū locum, ut edoceat quid nobis agendum ſit. Eſt enim is cuius ſententiam omnes facilime ſequantur. Adhuc eius filius cum Merione illic, quibus duobus illud negotium dedimus, excubijs præſunt. Ad hunc reſpondens Menelaus, Vtrum tamen iubes me facere, ubi Aiaccē Idomencumq; uocauero: morari ué me illic, donec unà ueniamus ad locum excubiarum, an ſimul ac eos uocauero, iterum huc recurrere, ut aſſequar quò dixiſti euntem? Cui Agamemnon, Volo, inquit, te illic morari, ne forte ſuam uterq; uiam ingredientes (ſunt enim plurimæ in caſtris ſcutæ) inuicē non occurrant. Illud tamen obſeruato, quemcunq; à ſomno excitabis, eū cum alloquere, honoris gratia ex patris nomine, atq; ex dignitate generis appelles, eidem reuerentiā præſtes: nihil ſecum elatū, nihil ſublime proferas. Quippe ſic nobis laborandum eſt noſtræ conditionis oblitis, quoniam eò malorum aduerſa Iouis uoluntate deuenimus. His optimis admonitionibus Agamemnon inſtructum fratrem ubi à ſe dimiſit, ad Neſtorem pergit: ad quem cum uenit, ingreſſus tentoriū, offendit ſenem molles agentē ſomnos, appoſitis iuxtà uarijs armis atq; fulgētibus, galea, ſcuto, duobus iaculis, ac baltheo, quo ſolebat accingi, quoties cū ſuis cohortibus dux atq; imperator prodibat in aciē, utpote nondū ſuccūbens extrēmæ urgentiq; ſenectuti. Hūc Neſtor uenientē cum ad ſtrepitū ſenſiſſet, in cubitū ſe leuans, palmaq; eadē caput ſuſtinēs, ſic ad Agamemnonem inquit: Quiſnā tu es, qui ſolus nocturno tēpore, cū ceteri quieſcunt, per caſtra deābulas, & ad naues uenis, palpan-

Menelaus.

Agamemnon.

Neſtor.

tibusq;

tibusq; manibus iumentū aut socium quæris? Noli ad me taciturnus accedere, effare quid quæras, & quid te ego adiuuare possim. Cui respondens Agamēnon, ait: Nestor Neleides, ingens Græci nominis gloria, agnoscis ex uoce Agamemnonē me esse, quē Iupiter in tot coniecit ærūnas, ut tam diu futurus sim miser, quā diu super pedes ire, aut cōmunem auram haurire potero. Venio autem huc, quòd somnū oculis capere non queo, de hodierno bello mœstus, de imminenti nobis discrimine sollicitus. Cuius rei tantus me timor tenet, ut genua contremiscant, cor è præcordijs conetur emicare, animus malis attonitus apud se non sit, deniq; corpore ac mente captus sim. Quare si quid consilij in hoc rerum statu excogitare potes, uelim ut (quoniam nec te habet somnus) ad excubitores descendamus, uisuri, ne illi forsitan tum labore tum sopore uicti dormitent, omīssa prorsus uigiliarum diligentia, cum tamen tan exiguo interuallo distemus ab hostiū castris, nesciamusq; an per noctem etiam oppugnare nos tētent. Ad hunc respondens strenuus Nestor, Non est, inquit, maxime imperator Agamemnon, ut censeas Iouem Hæctori nunc ad uotum cūcta largiri. Siccine reris tu illum nostra castra uel le oppugnare? At ego cōtrā suspicor, angieum & quidē uehementibus curis, ne Achilles fortassis in gratiam tecum redierit. Nihil tamē minus te equidē sequi nō moror, atq; etiam tecum uenire ad alios principes excitandos, Diomedem, Vlyssē, Aiacem celcrem, Megem. Nam Aiacem magnum & Idomeneū, qui longius hinc absunt in extrema castrorum parte, o si quis adesset, qui iret uocatum. Atqui Menelaus, qui foret idoneus, nunc dormit, relicta tibi unī cura ac molestia rerum agendarū, qui in hac intoleranda temporū difficultate, cum res nostræ ad perniciē spectent, deberet

Agamemnon

Nestor.

deberet uigilare, singulos principum curiæ rogare, orare, postremo nihil omittere. quocirca eum licet amicum mihi, & in reuerentiâ à me semper habitum, tamen ut meritus est, obiurgabo: ne si tu quidem non patiaris me dicere in eum, dissimulare potero, aut me continere, quin

Agamemnon.

illum sermone castigē. Ad quem respōdens Agamemnon: Istud quidem, inquit, uenerande senex facere te aliâs etiâ cohortarer, nedum paterer. Nam ociari ille utique quàm negocia agere mauult: sed frequēter se labori subtrahens, neq; id aut inertia, aut imperitia, sed quia ad me respicit, & ut ego semper incipiam, expectat. Nunc autem multo me prior surrexit, meq; adiit, quē ego ad istos ipsos, quos tu cōmemorasti, uocandos dimisi. Itaq; eamus nos reper-

Nestor.

turi illos expectantes cum uigilibus ad portas, quō ego iussi uniuersos conuenire. Cui senex Nestor, Omnino, inquit, isto modo nemo erit cæterorum Græcorū, qui indigne ferat iussa tua. Nemo qui imperata non faciat, cum uiderit & te & fratrem tuum qui primi in exercitu estis, primos esse etiam in labore. Sic locutus induit sibi tunicam, deinde decoros soccos, tum chlanam phœnicci coloris uillosamq; , atque ita spatiosam, ut duplicata amicti possit, quam & spintre substrinxit. Postremo sumpta robusta lancea, præacuto ferro præfixa, cum Agamemno-

Vlysses.

ne perrexit ad naues aliorum, & primum ad Vlyssis: quē cū à ianua tabernaculi in clamasset, expectatus ille protinus, & intellecta senis uoce, processit, & ad eos admiratus ait: Quid ita uos duo nocturnis tenebris in tam sollicito rerum statu per castra uagamini, & soli huc uenistis?

Nestor.

Cui Nestor, Noli, inquit, factū nostrū prudētissime Vlysses inculpate. Tristis enim necessitas, quæ Græcos premit, hoc facere nos cogit. Venimus autē huc, ut nobiscū eas ad
excitandos

excitandos alios senatores, cum quibus cōsultemus: utrum pugnare debeamus, an fugere. sic locuto Nestore, Vlyses in tabernaculū regressus, appensoq; humeris clypeo metallorū uarietate distincto, iterū prodiēs unā cum illis, ad naues Diomedis abiit. Eum autē offendunt extra tentoriū dormientē sub armis, bouino corio mēbris substrato, capiti uero insigni tapeto: circa eum comitibus ipsis dormuētibus nō armatis, sed habētibus sub capitibus scuta, cætera uero arma ad circulū cuspidis stantiū lanceariū suspensa, & instar fulgoris longe fulgentia. Ad hunc ita iacētem Nestor cum propius accessisset, porrecto pede, ut à somno excitaret, successit, iubens pariter eum surgere, atq; ultro his uerbis increpans: Surge age Diomedes Nestor.
 Tydei fili. Quid solidam noctē dormitas? Non sentis ex uocibus Troianorū, eos in tumulo consedissee? Quantulū campi nos dirimit ab illis? Ad hanc Nestoris uocem Diomedes cum sese protinus leuasset è terra, Tu, inquit, du Diomedes.
 rus homo & irrequietus es senex, qui nunquam à laborando uacas. An nō tibi iuuenes præsto erant, qui ad excitandos gradatim singulos principes irent? Tu tamē hoc munus per te obire maluisti. Omnino senex uiuus inexpugnabilis es, atq; indefatigabilis uir. Cui Nestor: Ista tu Nestor.
 quidē omnia Diomedes, & rite & amice locutus es. Sunt enim mihi filij, & quidē egregij uiri, sunt famuli, & ij nō parū multi, sunt quibus negociū hoc uocādorū principū poterā dare: uerū nos tanta urget necessitas rerū, ut nulli cessandū sit, cū periclitemur, in ancipiti cōditione positi, teterrimā mortē obeamus, an deuitemus. Sed quoniā tu es iunior, et ætatis meæ te miseret, ito uocatū ad cōciliū Aiace celerē ac Megē. Sic locuto Nestore, Diomedes rutilatē immanis leonis pellē ad tallos usq; demissā sibi circūdat, sumptaq;

sumptaq; læcea abijt, excitat, adducit (ut iussus erat) Aiacem ac Megem. Igitur ubi ad loca excubiarum uentum est, reperiunt præfectos excubiarum, & ipsos excubitores nusquã dormientes, nusquam stratos, nusquam curam remittētes, sed uigilantes sub armis omnes, sedentesq; & ex aduerso Troianorum intentis oculis in hostium castra semper speculātes, si quando illi se moueāt: non aliter insomnē ac sollicitam noctem agētes, quã custodes ouium canes, audito rapicis feræ sono, quam ex montano saltu ueniēte ad rapinam pecoris ipsi ac pastores magno cum frēmitu ab ouili arcere conantur. Hos ita strenue excubantes intuens Nestor, mirum in modū letatus, eosq; oratione exhortandos ratus, ita allocutus est: Vigilate diligenter ut facitis dulcissimi filij, nec cuiquam uestrum hoc in casu somnus obrepat, ne per incuriã recepta clade simus hostibus gaudio atq; ludibrio. Ita locutus extra munitiones exiuit, sequentibus eum præter prædictos principes, Merione atq; Trasimede, iussis & ipsis adesse cōcilio. Egressi nudo in loco confederūt, seorsum nonnihil, illic ubi frequētia sociorum cadauera iacebant, & unde à strage Græcorū Hector interuentu noctis fuerat summotus. Ibi cum inuicem sedentes colloquerētur, Nestor orationē ita exorsus est: Ita ne tandē inter nos amicissimū uiri nemo existet tanta animi præstantia, qui illuc, ubi Troiani confident, se conferat, exploraturus quid illi in consilio decreuerint, manere ne illic ubi sunt, an post editam tantā è nostris stragem in urbē se recipere. Explorare autē poterit, aut intercepto aliquo ex postremis eorum, aut supra auscultando sermones ipsorū, quid dictitēt eis esse ex iussu Hectoris agendū. Quòd si is omnibus exploratis sine noxa ad nos redierit, immortalis hunc apud homines omnes omnemq;

Nestor.

Nestor.

omnemq; posteritatē gloria cōsequetur. Præterea eximia à nobis remuneratio. Nanq; ipsum maximi quiq; præfeti nauū singuli singulis nigro uillo ouibus factis cū suis factibus donabūt, cui simile nihil possideri potest, simulq; ut in omni solenni conuiuio atq; epulo, ob huius diei memoriā semper intersit. Hæc Nestor. Cateri autē aliquādiu se intra silētium tenuerunt. Tum Diomedes excepit: Mihi quidē Nestor præstantia animi adest, atq; adeo uoluntas pro speculatore subeūdi hæc, quæ nobis minari uidentur hostium castra: sed ita, si quem ad hoc socium habeam: quippe maior duobus animi præstantia, plusq; alacritatis cōsiliijq; adest, quia alius aliud excogitat, quod ad rem transigendam conducatur. At qui solus est, etiam si quid recte excogitauerit, tamē sibi ipsi plerunq; diffidit, & apud diffidentiam suam consilij pondus intercudit. Hæc locuto Diomede, frequentes alij libenter se singuli comitatum præstare dixerūt. Volebat comes ire Ajax Telamonius, uolebat Ajax Oilcus, uolebat Meriones, uolebat Trasimedes, uolebat Menelaus, uolebat etiam ut semper erat animo fidentissimo, Vlysses. Ad quos Agamemnon inquit: Diomedes uir animo meo iucūdisime, quoniā permulti sunt, qui tibi nauare operā uolunt, & tecū ire spōdent, delige arbitrato tuo ex omnibus optimum, neq; per uerecundiam committas, ut omisso meliore, deterioreme legas, respiciens aut ad claritatē generis, aut ad magnitudinem potentie. Ita autem Agamemnon locutus est, quòd timeret Menelao fratri, ne forte à Diomede ob hæc ipsa deligeretur. Tunc Diomedes, Si, inquit, ad meum arbitriū mihi eligere sociū finitis, quo tandem modo Vlysses misissum fecerim? cuius ingeniū solertissimū est, animus in omnibus periculis præoptissimus, quemq; dea Pallas singu-

Diomed.

Agamemnon

Diomed.

lari amore prosequitur. Hoc ego conite, quæ hominis
 prouidētia ac uirtus est. *ſſ* erauerim nos ambos etiã, ut sic
 Vlyſſes, dicã, è medijs ignium flammis euafuros. Ad hunc reſpõ=
 dēs Vlyſſes. Noli me, inquit, Diomedes magnopere apud
 hos nec laudare nec carpere, ſciētes qualis ego, et iſta ue=
 ra ne an uana ſint. Sed age eamus: nã aduētante iam au=
 rora, ac cæteris ſtellis maiorē curriculi partē emēſis, nox
 admodū in procliui eſt, & exactis duabus eius partibus,
 tertia ſola ſuper eſt. Sic locuto Vlyſſe, uterq; ipſe ac Dio=
 medes armis ſe inſtruxit, & Diomedi quidē, quia nec en=
 ſem nec ſcutū attulerat, Traſimedes ſuū enſem utrinq; a=
 cutū cōmodauit, ſuamq; illius capiti galeã aptauit, nō ſer=
 ream, ſed ex taurino corio, nec anterius bucula nec poſte=
 rius criſtis præditam, quæ caſſis dicitur, tantum idoneã ad
 capitis tutelã. Vlyſſi autē Meriones ſuū dedit enſem, ſuū
 arcum cum pharetra, ſuam galeã, quam ſuis etiã manibus
 illius impoſuit uertici. Erat autē galea è corio facta, mul=
 tus introſum loris intenta ac rigens: exterius uero hinc
 atq; hinc, ſed inter ſe uicinæ apri ſetæ extabant, ſcite &
 ſciēter appoſitæ, mediū pileo, quod è pilis belliarum ſit,
 apte inſidente. Hanc Autolychus apud Eleonē urbē, ſuf=
 ſõſis Amyntoris Ormenidæ a dibus ſuſtulit, quã mox Cy=
 therio Amphidamanti munere dedit, eandē Amphidamas
 iure hoſpitiij Molo donauit Merionis patri, à quo filius
 in uſum præliorū acceptam, nunc à ſuo in Vlyſſis trãſlu=
 lit caput. Igitur ita inſtructi Diomedes atque Vlyſſes, à
 ſuis caſtris ad hoſtiū tendunt, cæteris proceribus ibi reli=
 ſtis: atq; ecce Erodion iuxta uiam, quam ingrediebãtur,
 dextro clãgore præteruolat. erat autē Pallas, cuius aduē=
 tu Vlyſſes gauiſus (cognouit enim deam, licet auem per
 obſcuritatē noctis uidere non poſſet) ita illi uota fundebat:

Exaudi

Exaudi me Iouis filia Minerua, ut soles. semper nanque Ulysses.
 mihi in omnibus meis laboribus ades. nec unquam mei ad
 novos conatus te capit obliuio. Quòd si quãdo mihi propi-
 cia extitisti, ut sepe extitisti, nunc propicia quaeso sis
 maxime, desq; mihi nauato insigni aliquo facinore, quod
 Troianis perpetuo doleat, incolumem reuerti ad naues.

Secundo loco Diomedes ad eandem deam ita precatoria Diomed.
 uerba fecit: Et me quoq; exaudi Iouis filia Tritonia, &
 sic mihi dux esto, ut patri meo Tydeo fuisti cum à cete-
 ris Achiuis & à flumine Asopo Thebas pro caduceatore
 dimissus est, expositaq; illic apud Thebanos pacificatoria
 legatione reuertebat. Ibi enim tecum, et tua ope præcla-
 rum illud de hostibus facinus edidit. Ita nunc quaeso exia-
 mia dea mihi uolēs adsis, reducemq; me facias. Voueo au-
 tem tibi bouē anniculū, immunē aratri atq; indomūm,
 quem auratis cornibus ipse tibi dea uoti reus immolabo.
 Sic precati atq; exauditi à dea Pallade, in morē duorum
 leonum inter noctis umbras per cadauera, per sanguinē,
 per arma occisorum ire cõtendant. Hector uero quod ad
 Troianos attinet, nec ipse suos dormire permittēs, sum-
 mos quosq; principes Troianorū atq; primarios, nō sin-
 gulariter, sed promiscuè ad concionē uocauit: quibus co-
 actis, ita orationē habuit: Hector.
 Equis uestrū uiri erit, qui hoc
 mihi negociū recipiat, atq; efficiat: habiturus præter ex-
 imiã facti gloriã, etiã ingēs uirtutis sue præmiū, quo ego
 ipsum remunerabo. Nã donabitur quidē duobus cū curru
 iugalibus hostiū equis inter omnes præstātissimis. Nego-
 cium autem quod ab eo exigo hoc est, ut proxime ad na-
 ues accedat, exploretq; nunquid Græci, quemadmodum
 prius faciebant, ad naues custodias agant, an nostris mac-
 nibus profligati, non audeant castris se credere: & graui

hodiernæ pugnae labore confecti, non sint pares agendis custodijs noctis, sed ascēdere mare ac fugere statuāt. Hæc Hector. Illi uero mutuum se omnes intra silētium tenuerūt. Aderat autem illic Troianus quidam Dolon nomine, Eumedis præclarissimi præconis filius, unicus nūc, sed & quinq; fratrum superstes, uir auri arisq; ualde locuples, illiberali admodum facie, sed egregia pedum pernicitate præditus. Hic ad Troianos & ad Hectorē ita inquit: Hector, equidem tibi istud ego recipio, et effecturum me esse cōfido, ut proxime accedam ad naues Græcorum, & eorum explore cōsilia. Nam etsi mihi mala facies malusq; habitus corporis est, affirmo, non tamen malus speculator existam. Omnes enim naues (si opus sit) lustrabo, dum ad nauem Agamemnonis perueniam, apud quam futurū censeo, ut Græcorum senatores cogantur consultandi gratia ac statuēdi, satius sit eis pugnare an fugere. Verum protenso sceptro interpone iusiurandum, daturum te mihi equos Achillis ac currum, cum eo ornatu quo ille solet ire in bellum. Cui respondens Hector, Iouem Iunonis maritum tibi Dolon testor, quòd nemo Troianorū illis equis atque illo curru præter unum te inuehatur unquam. Tu Achillis biga frueris, tu perpetuo in ea sublimis decorusq; spectabere. Hæc locutus, ac deinde iuratus, ut Dolon maturaret instabat. Ille protinus ad humeros fulgenti arcu suspenso, & canescentis lupi pelle superinducta, capitiq; adaptata casside ex pelle hircina, ac sumpto iaculo proficiscitur, sed nō reportaturus rem comparatam, nec unquā ad Hectorē reuersurus. Nanq; ita digressum à socijs, ac pleno gradu ex aduerso uenientem Vlysses conspiciatus, ad Diomedem ait: En tibi uir quidā ex hostibus, qui huc tendit, haud scio an pro episcopo ueniat ad naues, an ad

cada=

Dolon Troianis.

Hector Doloni.

Vlysses Diomedem.

cadauera, ut aliquid ex his spoliet. Verum sinamus eum paululum procedere per campum, ac nos præterire. Mox inuadentes celeri cursuprehendamus hominem. Quòd si eum assequi, quia uelocitate nos superet, non poterimus, urgebis tum illum asidue ad naues intenta hasta, ne resurgere ad urbem queat. Hæc cum dixisset, et ambo paululū à uia declinantes, sese inter cadauera submisissent, adueniens Dolon festinus demens passibus prætergressus est. Qui ubi tantum processit, quantum muli in fine sulci boues præcessisse solent (muli enim quàm boues aratrum inducendo sulco celerius trahunt) post eū ambo currere cœperunt. Ad quorum sonitum ille substitit, atque respexit, sperans post se aliquos adhuc sociorum hortatu Hectoris eiusdē rei gratia uenire: sed ut uidit eos intra iactum telli aut etiam propius adesse, nimirum hostes esse cognouit, ideoq; effuso cursu fugam capepsit. Illi uero confestim hominem insequi, atq; ut duo uenatici canes, iam usu experti, ac natura sæui, hinnulum aut leporem inter nemorosa loca asidue urgent, præ timore in currendo lamentantem: sic Diomedes atq; Vlysses fugiēti Doloni instantes, sedulo eum à Troianis castris longius summouebant, nauesq; uersus urgebant. At cum parum iam aberat Dolon, quin excubantibus se immisceret, tunc Pallas Diomedei uim uiresq; immisit, uerita ne quis forte excubitorum huic præriperet gloriā, prior hastam in Dolona iaculatus, ut ad saucium iam secundo loco Diomedes accederet. Igitur in iaculum insurgēs Diomedes, Aut siste gradum, ad Dolona inquit, aut iaculo te consequar, nec diu miscram tibi necem ab hac manu licebit effugere. Et hæc dicens, hastam cōtorfit, sed consulto nonnihil obliquam ab hominis corpore. Nanq; hasta super dextrū Dolonis hu-

merum infesta transuolans, cuspide ante eum humi defixa est. Tunc miser sublitit præformidine pallens atq; attonitus, crepitantibus dentibus, titubante ore, lingua confusos sonos edente. Ad quem Diomedes atq; Vlyffes cum anhelis accessissent, eum hinc atq; hinc manu capiunt. Qui-

Dolon. bus ille cū lachrymis, Seruate me, inquit, quæso, uiuumq; abducite. Est enim mihi domi plurimum auri, plurimumiq; æris, unde pater (si sospitè à uobis asseruari audierit) me

Vlyffes. redimet, missis ad uos ingentibus donis. Cui Vlyffes, Bono, inquit, esto animo, nec mortis terreare formidine, modo mihi hoc responde, nec quippià in referendo mentiare: quid ita solus à reliquis Troianis sub noctem cum ceteri sopiti sunt uenis? utrum ad legenda spolia aliqua occisorum, an speculator ad exploranda omnia quæ apud nos fiunt? Et si speculator, tuâ ne sponte, an missus ab Hectore?

Dolon. Ad hæc respondens Dolon, toto corpore tremebundus, Hælior, inquit, etiã atq; etiã obtundens exagitansq; circumuenit me, additis etiã promissis, quod diceret se daturũ Achillis bigã cum suis equis, si ego proxime accedens ad uestra castra, explorarem nunquid uos quemadmodum prius faciebatis, custodias ad naues agatis, an nostris profligati manibus, non audeatis credere uos castris, & graui hodiernæ pugnæ labore confecti, non sitis pares agendis custodijs noctis, sed ascendere mare statuatis ac fugere. Ad quẽ subridens Vlyffes, Magnum tu quidẽ, inquit,

Vlyffes. Dolon munus cõcupisti, qui equos dari tibi Achillis optaueris, arduos, difficiles, nulliq; alteri uectori, nisi uni Achilli dea matre genito obtemperantes. Ceterũ hoc quoq; mihi responde, nec quippià in referendo mētiare: cum ab Hectore digredereris, ubinã eũ reliquisti? ubi arma ipsius reposita erãt? ubi equi? quomodo præterea se habent ceteri

teri Troiani? custodias ne agūt an dormiūt? quid postre-
 mo illi cōcilio decrucrūt? manere ne illic ubi nūc sunt, an
 post editā tantā de nostris stragem in urbem se recipere?
 Ad hunc respondens Dolon, *Ista tibi equidem citra men-* Dolon.
dacium, inquit, recensebo: Hector quidem seorsum à tur-
ba cum amplissimis quibusq; principibus ac senatoribus,
apud religiosum Ili sepulchrum de rebus agendis cōsul-
tat: uigiles uero, quos ipse excubare iussit, & ubique ab
omni exercitus parte custodias exercere, nulli obtempe-
rant præter Troianos, quorū sane sunt, quicumque adhuc
sunt. Hi demum uigilant, & se ad peragendas custodias
mutuo exhortantur. Nam socij & auxilia, excubiarum
cura relicta Troianis, alto sopore oppressi, ac securi qui-
escunt, ut quos nullus timor pro uxoribus filijsq; solici-
tat. Longe enim hinc ipsorum pignora absunt, tuta à ue-
stris armis. Age uero (Vlysses inquit) certicrem de hoc Vlysses.
quoque me facias, promiscuū ne inter Troianos socij atq;
auxilia iacent, an semoti? & id quoque ut plane intelli-
gam. Cui Dolon respondēs, Et ista quoque, inquit, tibi ci-
tra mendacium recēsebo: Ad partem maritimam (ita enim Dolon.
loca fuere sortiti) sunt Carij, sunt Pæones, sunt Leleges,
sunt Caucones, sunt Pelasgi. Ad eā uero que uergit Tym-
brum uersus, agunt Lycij, Mysij, Phrygij, Mæones. Sed
quāobrē singulatim à me hæc uniuersa disquiritis? Quod
si ideo, quia animati estis illò ire, accipite hoc amplius:
Thraces qui proxime uenerunt, seorsum & postremi om-
nium agunt, cumq; ipsis Rhesus rex Eionei filius, cuius
ego inspexi et equos singulari forma ac magnitudine cō-
spicuos, cādore super niualē, pernicitate ipsis uētorū fla-
tibus similes, equorū currū, auri argentiq; artificio orna-
tissimum, & armaturā auream, terribilē, & admirabilem
n 4 quam

quam non homines dicas, sed immortales deos dignos esse qui gerāt. Ergo quoniā singula uobis aperui, ducite iam me ad naues: aut alligatū hic arctis nodis relinquētes, ite ad exercitum Troianorū, scituri illic, an ego uobis uera, Diomed., an falsa retulerim. Ad hunc torue intuēs Diomedes, Noli mihi Dolon, inquit, et si cōmoda nobis denunciasti, sperare fugam, uitamq; tibi promittere, cum in nostras perueners manus. Quia si te aut socordia omittimus, aut numerata redemptione dimittimus, redibis idē posterius ad naues uel episcopus, ut modo fecisti, uel oppugnator. Sin tibi mea manu spiritū dēpsero, nunquā posthac eris Græcis detrimento. Atq; fatus hæc, nudato ense insurgens paranti illi, apprehēsa percussuri barba, eum obsecrare, mediam ceruicē percussit: quo ictu neruis utrinq; amputatis, adhuc murmurāte lingua, caput humi callapsum in puluere iacuit. Tum ab interfecto arma detrahunt, eadēdem lyncinā, sagulum lupinum, arcum, lanceam: quæ omnia Vlysses in cœlum sublata manu tenens, ad Pallada bel-
 Vlysses. lorum præsidē ita est gratulatus: Salue dea, his spolijs donata à nobis remunerataq;: te nāq; inter immortales deos præcipue inuocabimus, præcipueq; donis prosequemur: tu modo quod superest, eò nos dirige, ubi Thraces uiri quiescūt, qui tā eximios habere dicūtur equos, currū, armaturā. Hæc ubi dixit, illas Dolonis exuuias ad myricas appendit: atque ut ne reuertentibus nocte fallente locus ignoraretur, decerptos ut arescerēt quosdā myricarū ramos cum complicasset, pro signo apposuit. His factis, per arma iterum et cruorē procedūt, ubi Thraces uiros esse acceperāt. properēq; ad eos qui erant extremi perueniūt. Tenebantur autē illi profundo sopore, utpote de uia fessi, sed tamen digesti ordine: nam triplici serie humi iacebāt,
 singu-

singulorum & armis & equis iuxtà collocatis. Rhesus
 uero ipse cubabat in medio, atq; cum eius equis ab extre-
 ma bigæ parte capistratis. Hunc Vlysses prior conspicia-
 tus, atq; Diomedi demonstrans, En tibi uir, inquit, equi,
 quos nobis significauit Dolon, què obtruncauimus. Nūc
 res exigit, tuam in hoc negotio uim uiresq; declares, nec
 decet te, cum arma habeas, ociosum exhibere spectatorè.
 age autem disiunge equos, & ego homines perimam: aut
 contrà, tu hoc facito, & ego equos disiungere curabo.
 Hæc Vlysses. Pallas uero uires Diomedi & animum de-
 dit. Itaq; ferro iacètes adortus, nunc hunc, nunc illū occi-
 debat. Atq; ut leo incustoditos nactus aut caprarum aut
 ouium greges, illas cōsuevit inuadere, in easq; seuire, sic
 Diomedes faciebat in Thraces. Ibi acerba suspiria, fo-
 dosq; gemitus, ibi singultus, ibi reluctationem palpitatio-
 nemq; morientū audires, ibi uideres terrā sanguine na-
 tare. quècunq; autè Diomedes interemerat, hunc à tergo
 Vlysses per pedem extrahebat, uolens munire transitum,
 quà facile equi & ab occurso cadauerū interriti (nō enim
 habebat eos cognitos) traducerentur. Et iam duodecim
 Thraces Diomedes occiderat, cū ad regem peruentū est,
 tertiumdecimū futurum. Huic suaue somnum ducēti atq;
 stertenti, ad caput præsto fuit mortifer somnus, quem illi
 Diomedes attulit Palladis beneficio. Interea Vlysses
 equos iam disiunxerat, iam infrænauerat, iam in eos con-
 scenderat, iam extra exercitū educebat, arcu pro flagello
 (quoniam illud è curru sumere in mentem non uenerat)
 utens, cum socium adhuc perstare uidit, tum certo eū si-
 bילו acutoq; admonuit. Perstabat aut ille rem arduam se-
 cum deliberans, nunquid bigam ubi arma illa miranda
 apposita erant, prehensio temone pertraheret, an in altum
 n 5 sublatam

Vlysses Dio
medi,

sublatam sine sensu aliorum exportaret, an in occidentis
Pallas. Thracibus perseueraret. Cui talia apud se uersanti, Pallas
 propè astitit, atq; inquit: Fili Tydei, non excidat tibi re-
 ditus, nec committas ut perterritus reuertaris ad naues:
 ne ue cum hic moraris, quispiam deus Troianorum stu-
 diosus eos à somno excitet. Sic loquentis deæ uoce protin-
 nus Diomedes agnita, in equos insiliit, Vlysseq; uerberante,
 equi ad naues cursum (ac propè dixerim uolatū) ca-
 pesserunt. Sed neq; Apollo segnis pro Troianis excubabat:
 qui ut conspexit Pallada ad exercitū Troianorum eun-
 tem, ac Diomedi loquentē, simulq; rē gestam animadu-
 erat, iratus deæ, illuc & ipse sese contulit, ac uirum specta-
 tum Thracum principem, regi q; patruelē, Hippocoonta
 excitat: qui expectatus, ut locum ubi stetissent equi, u-
 cum, & regem cum alijs trucidatū iacere in suo cruore
 conspexit, ciulatum tollit, charissimum amicū, ac propin-
 quum nomine uocans. Ad cuius uociferationem plurimus
 cum frenatu atq; clangore per omnē exercitum tumultus
 exortus est, & undiq; ex cunctis populis pronuscue con-
 cursus fiebat. Obsuuebāt uniuersi ad tam audacis rei spe-
 ctaculū, quòd hostibus tanta facere, quòd abire impune li-
 cuisset. Illi autem postquam ad eum locum uenerunt, ubi
 Hectoris speculatorem percemerant, Vlysses equos retinuit,
 Diomedesq; desiliit in terram: qui cruenta hominis
 spolia cum in manus socij tradidisset, iterū equos insiliit.
 Equi uero Vlysse uerberante, citoq; applicare cupiente,
 intermissū repeliūt cursum, & ad naues ire festināt. Quo-
Nestor Græcis. rum aduentantium strepitum Nestor primus exaudiens,
 ad socios inquit: O amici Græcorū principes, mentiar ne
 an uerum loquar? Certe ad credendum inclinat animus.
 Currentium huc equorum sonitus mihi aures pellit, quos
 Vlysses

Vlyffes ac Diomedes à Troianorum exercitu abegerūt.
 Verum ut timui, ut sollicitus, ut anxius fui, ne quid hi duo
 Græcorum præstantissimu paterentur indignum, facto in
 ipsos Troianorum concursu. Vix hæc locuto Nestore,
 Vlyffes ac Diomedes affuerūt, & ab equis descenderunt.
 Quibus cæteri principes salutem dicebāt, dextram por-
 rigebant, gratabantur, bene aiebant. Ibi primus omnium
 Nestor Vlyffem de equis percontatus est, Dic age, in- Nestor Vlyffem.
 quiens, Græcorū gloria Vlyffes, unde uobis isti equi tam
 candidi, & ipsis solaribus radijs fimiles? nunquid è me-
 dio hostium exercitu sublati, an ab aliquo decorum ob-
 uiam se præbente oblati? Equidem olim iam cum Tro-
 ianis in prælio uersor, & in rebus bellicis senui, nun-
 quam tamen neque apud Troianos, neque his in castris,
 neque alibi usquam tales equos aut uidi, aut qui uidisset
 audiui. Eoq; adducor, ut credam deum aliquem uobis ob-
 uiam factum, istos equos obtulisse, quippe quos ambos
 scio in arcta tum Iouis cœlitum principis, tum eius fi-
 liæ Palladis beneuolentia esse. Ad quæ respondens Vlyffes, Vlyffes.
 Nestor, inquit, Græci nominis decus, deo quidem
 promptum est uel præstantiores his equos efferre, nul-
 to enim diuina uis humanam antecellit. cæterum hi equi,
 de quibus scire uis, Thraces sunt, in Troianorum castra
 recenter applicati, quorum dominum Rhesum regem
 Diomedes interemit, cum duodecim famulis, unā iu-
 xtaq; cubantibus. Hunc uero cuius spolia attulimus, hinc
 profecti prope naues interceptimus. Erat enim specula-
 tor ab Hectore alijsq; Troianis principibus ad nostra
 castra exploranda summissus. Hæc locutus, equos per-
 fossam uallumq; agebat, letus ac gestiens, cæteris quoq;
 qui cum conuocabamur, exultantibus. Atq; ubi ad insigne
 Diomedis

Diomedis tentorium peruenerunt, illic ad praesepia decoris capistris equos alligant, ubi alij equi Diomedis stabulabantur, electo pane cibari assueti. Exuuias autē Dolonis Vlysses in nauī reposuit, consecrādas postea Palladi, tantorum beneficiorum autori. Mox ambo mare ingressi, sudorem quo madebant, è collo, è fimiribus, è suris abluunt. Abluti corpore pariter atq; animo refrigerato, labra mirifice fabricata introeunt ac calida lauunt aqua, unguunturq; nitidissimo oleo. Postremo egressi ad cœnam se conferunt, discumbunt, plenaq; meri optimi patera & Palladi libant, & sibi epotant.

IL I A D O S H O -
M E R I C A E L I -
B E R X I.

Vero de illustri Titoni cōiugis thoro surrexit Aurora, ut immortalibus, pariter atq; mortalibus lucē exhiberet, tunc Iupiter Peruicaciam, seuum inter deos numen, ad castra Graecorū dimisit, praesferentem manu impiæ pugnae portentum. Hæc ad Vlyssis tentorium delapsa, quod ita illius naues in medio classis, ut Achillis atq; Aiæcis uiribus ac uirtute fidentium procornibus erant, atq; in eius culmine stans, ut utrinq; exaudiretur, uastum horrendumq; exclamauit, per quod ingentem pectoribus omnium Achiuorum uigorem iniecit, qui defatigari bello non posset, qui pugnando aleretur, qui deniq; maiorē ex dimicādo quàm ex recedendo in patriā haberet dulcedinis sensum. Iam primū ipse Agamemnon hoc numine instinctus clamorē edidit, et ut omnes ad
arma

arma properarent imperavit, quod ipse pariter fecit. Ac ibi arma primum sibi induit argēteis loris circa talos sãbrefacta, tum thoracē illum, quē Cinyres & quidē grati muneris loco donauerat. Etenim inspiciebantur extrinsecus in eo ueluti uiaë tribus distinctæ coloribus, decē cæruleæ, duodecim auræ, uiginti squameæ, cæruleū aurcūq; colorē inter se nitētes, cū tribus utē ingenti magnitudine draconibus, ueluti in ipsum armati iugulū altrinsecus insurgentibus, quorū colorē simulimum diceres Iridi, quā, ut sit miraculo mortalibus, Iupiter statuit in nimbo. Post hæc ensē, aureis bullis radiantē, aureisq; cingulis perquam decēter argenteæ uaginæ illigatis, accōmodat humeris. Dehinc clypeum, penē ad mensurā hominis capit, miro artificio uisendum, quem decem ex ære orbēs ambiabant, interiore gyro bis totidē è stanno candenti. In medio autē atq; in ipsis umbilicis cernebatur cærulea Gorgon, terribilibus oculis terribilius intuens: latera eius diris numinibus terrore ac timore cingētibus. Super zonam uero clypei, quæ argentea erat, excitabatur in spira tortus haud parui corporis draco triceps, quæ capita ex uno colli trunco nascebantur, conuersos mutuo hiatus habentia. tum galeā induit, quadruplici ex equinis setis crista superbam: quæ ad motū, quiddam horrendum uidebatur annuere. Postremo duobus hastilibus dextra correptis, tū ex robusto ligno, tum præacuto ferro præfixis, ita ex hac totus armatura resulgebat, ut prælōge & propē dixerim in cœlū fulgor ipse ferretur. Atq; ita armatū regem Mycenarū, quo magis honestarent Iuno & Pallas, ingentem ab alto sonitū reddiderunt. Tunc suo quisq; aurigæ præcepit, equos cum curribus instructos ornatosq; pro fossa tenrent. Ipsi pedestres è castris sublato ingenti clamore prorumpunt,

prorumpunt, atq; ibi extra munitiones paruo equis in-
 teruallo distantibus, à tergo se Troianis ostendunt. Illi
 quoq; è regione relicto in quo statua habuerat, tumulo,
 & ipsi procedunt, circa suos quiq; autores, Hectorem,
 Polydamanta, & Aeneam, qui è Troianis uelut deus à
 populo in honore habebatur, tresq; Antenoris filios, Po-
 lybum, diumq; Agenorè, & dijs similem Achamantè ad-
 huc calibem. Hectorem autè cum modo inter principia,
 modo inter postremos curaret, eoq; nunc internitteretur,
 nunc oculis subduceretur, ac subinde conspiceretur, puta-
 res stellam esse aliquã ueluti caniculam, nunc emicare in-
 ter nubes, nunc ipsis nubibus operiri. Atq; ita totus, dum
 huc illucq; properat, ferro relucebat, ut coelesti fulgore,
 quod fulgur appellant, similibus uideretur. Quibus ita in
 occursum mutuum uenientibus, Iupiter contentionem im-
 misit acerbam funestamq;, per quã tot illustrium uirorum
 animas inferno destinauerat, exhibito etiam futurae cædis
 prodigio. Nã pro matutino rore (adhucq; diluculũ erat)
 cruentas guttas ab æthere in terram hominesq; dimisit.
 Igitur Troianus exercitus Grecusq; consligens, tale spe-
 ctaculum edebat, quale messores edunt, cum bifariam di-
 uisi, late diffusam beati hominis uel triticeam uel hordea-
 ceam messem scrunt. Nam ut illic frequētes manipuli ca-
 dunt, ita hic frequentes homines cadebant ferro percussi.
 Nec aliter quàm si lupi essent, illi in hos, & hi in illos fe-
 rebantur: atq; pugnabant, uulnerum prorsus ac mortis
 immemores. Nec eorũ quempiam uideres caput in pu-
 gnando submittere. Qua ex re tacitã apud se Peruicacia
 dea capiebat uoluptatẽ. Sola enim uersabatur in acie: cæ-
 teris dijs adesse prohibitis, ac se intra domũ (habent enim
 singuli in olympo mirificas domos) continentibus: non
 tamen

tamen ociosis, sed etiam Ioui succensentibus, quòd ipsis pronihilo habitis, uictoriam eius certaminis daturus Hectori erat. Ille enim uero sedebat seorsum à cæteris, tum hoc suæ gloriæ gaudio fruens: tum eiusmodi spectaculo, quòd urbem Troianā, quòd castra Græcorū, quòd splendor armorū, quòd ut alij occidebant, alij occidebantur, inspiceret. Tam diu autem anceps praliū fuit, multiq; utrinq; sauciabantur ac multi cadebant, cum ascendente iam die ea aduenit hora, qua caesores arborum post excisam in nemoroso monte materiā, lassā iam manu, ac lassente fame, ad instruendū prandiū relicto opere se accingunt. Tunc Græci turmales gregalesq; suos abhortando, Troianas phalanges uel ac uirtute proruperunt, quorum primus fuit Agamēnon, interēpto Bienore principe cū Oileo auriga. Sed in dominum quidē ipse impetum fecit, in se uero aurigæ impetum excepit. Siquidē ille post Bienoris necem de curru desiliens, se obuiū præbuit, cui ex aduerso atq; impigre plagam ferēti, Agamemnon hastili coronam galeæ fecit: qua ictū non sustinente, pertransiens ferrum, in loco, qui superciliorū est medius, infixum transfosso etiam osse in intimo cerebro madefactū est: et hominē, ut erat ad ictū paratus, extinxit. Hos Agamemnon uita exutos, ubi etiā radiantibus armis exiit, humi iacentes reliquit, & in duos Priani filios fertur, alteram legitimum, alterū nothum, Antiphum & Isum, in eodē curru stantes, hūc aurigatorem, illū (erat enim præstantior) pugnatore. Et priore quidē Isum infixō subter papillā iaculo, post autē Antiphū peremit, percussa gladio aure. Quos moribūdos Agamēnon protinus cū præcipitasset, armisq; spoliaret, eos esse agnouit, quos aliquando in altis Idae secessibus, cū armenta bouum gregesq; ouium

ouium pascerēt, captos alligatosq; Achilles ad naues ad-
duxisset: ibiq; aliquandiu detentos, postea soluta redem-
ptione remisisset. Eos autē cum inspexissent ceteri Tro-
iani, non aliter ab Agamemnonis manibus subleuare aut
potuissent, aut ausi essent, quā cerua teneros factus, si
forte uel interfuit, uel interuenit, cū eos in ipso cubili na-
ctos inmanis leo statim acri dente cōfringit, atq; exani-
mat. Atq; ut misera illa hoc ipso, quōd tam silijs uicina
est, timidior pro sua, quā audacior pro illorum salute,
in confragosas syluas, saltusq; se proripit, tremebunda,
anxia, sudoribus manās: sic Troiani sibi timētes, se auer-
terunt. Quinetiā Agamemnon duos, eosdemq; fratres, in
eodem stantes curru, cepit, Pisandrum & Hippolochum
in signis Antimachi filios. Hic est Antimachus, qui donis
Alexandri auroq; corruptus, impedimēto fuit, quo serius
Helena Menelao redderetur. Huius filios cum perturba-
tio mentis cepisset, quōd habentē fugerāt manus (pariter
enim equos moderabātur) Agamemnon ritu leonis in ad-
uersum prosiliit. Illi ex ipso curru regis genibus aduolu-
ti, his uerbis obsecrabāt: Reserua nos te obsecramus Aga-
memnon, facturus operæ precium ex nostra reseruatione.
Habet enim pater Antimachus donū repositam magnam
uim auri, æris, ferri, aliarumq; rerū preciosarum: unde te
propterea nō modo satis, sed etiā abunde remuneret. Sed
pro mitibus precibus immite responsum acceperūt. Ita ne
Antimacho geniti estis, illo insigni uiro, qui pro concio-
ne Troianos hortatus est, ne Menelaum dum ad uos lega-
tus uenit cum dio Vlysse, redire sinerent, sed intra urbem
atq; illic statimq; trucidarent? Luite ergo nunc filij pœ-
nam paterni peccati. Hæc locutus, Pisandrum percusso
lancea pectore deturbauit à curru, eoq; resupino humi
strato,

Pisandri pre-
cs.

Agamemnon.

strato, germani Hippolochi (is autem desilierat) primum manus, deinde ceruices gladio præcidit, iacētēq; ubi spoliavit armis, protrusit pedibus bellantium tanquam pila pistoria contundendum. His actis, iterum ubi maxima cōserta acie tumultuari uidet, eò se infert alijs eum comitantibus. Sed ita Troianis copijs in fugam uersis, toto cāporum spatio equestres equites, pedestres Græci pedites insequerantur, ac terga cædebant. Quorum omnium pedibus quàm plurimus strepitus late ferebatur. At Agamemnon assiduo & instans fugientibus, & insequentes exhortans, tantam de hostibus stragē edebat, quantam de arboribus ignis immēsus, cum in densam undiq; spirantibus uentis incidit syluam. Videres passim equos inanem trahentes rhedam per planitiem illam hac illacq; discurrere agitatorū desiderio, quasi illos adepturi essent. Hi uero in solo iacebāt, uulturibus multo quàm uxoribus optabiliores. Hectorem uero per medium belli ardorem, per tela, per mortes, per sanguinem, per pulcream quoq; caliginem Iupiter ipse subtrahit. Et iam ad sepulchrū Ili Dardanidæ Troiani peruenerant, auidi urbis contingendæ. Agamemnon tamen nec instare, nec uociferari, nec manus alia super aliam cæde cructare cessabat. At ubi ad portam Scæam sagumq; peruētum est, tunc inhibita fuga Troiani steterunt, cæterosq; qui adueniebāt, ad numerum suū recipiebant: qui uero in fuga lentiores erant, eos Agamemnon in locis patentibus adortus urgebat atq; mactabat. Atque ut leo armenta bouum intempesta nocte adortus, omnes quidē in fugam timore dispellit, sed unum rapit, rescissaq; prius ceruice, mox sanguinem sorbet, ac uiscera cuncta depascit: sic Agamemnon ex omnibus quos insequeratur, postremum quemq; scriebat: hunc primum, illū
o supinum,

supinum, aliumq; alio modo de curru equisq; prosternēs.
 Et iam sic furens Agamemnon, propè erat ut mortifram
 illam lanceā strens succederet muris, atq; urbem subiret,
 cum deorum atq; hominum pater Iupiter, in nemorosum
 Idæ uerticem cœlitus est delapsus, manu tenēs rutilū ful-
 gur. Ibi postquā resedit, Irim nihil cunctantem ferre mā-
 data ad Hectorem iubet, inquit, Iri, pernix ito cum his
 mandatis ad Hectorem: Quandiu uiderit Agamemnonem
 principem inter primos propellētem hostiles acies atque
 trucidantem, tandiu subducens se ipse, ceteram Troiano-
 rum manum acriter aduersus Græcos certare compellat.
 Postea uero quàm eūdem uel cæsim uel punctim saucium
 in currum se recepisse cognouerit, tunc ego tantum ipsi
 suggeram roboris, ut Græcos uicissim in fugam uertat, ut
 cum ingenti strage premens in castra redigat, ut per ca-
 stra ipsa ad naues usq; persequatur, nec antè cædis faciat
 finē, quàm sol occumbat, almæq; noctis aduenerint tene-
 bræ. Hæc locuto Ioui obsecuta Iris, ex auro alas, ex aura
 pedes habēs, ab Idæis iugis ad augustam Troiam Hecto-
 remq; se cōtulit. Quem cum inuenisset (stabat autem ille
 in curru) proxime accedēs, ita affata est: Hæctor fili Pri-
 ami, Iupiter pater hæc me tibi iussit ferre mandata. Quan-
 diu uideris Agamemnonem principem inter primos pro-
 pellantē hostiles acies atq; trucidantē, tam diu subducens
 te ipse, ceterā Troianorū manū acriter aduersus Græcos
 certare cōpellas. Postea uero q̄ eundē uel cæsim uel pun-
 ctim saucium, in currum se recepisse cognoueris, tunc tibi
 Iupiter tantū suggeret roboris, ut Græcos uicissim in fu-
 gā uertas, ut cum ingenti strage premēs in castra redigas,
 ut per castra ipsa ad naues usq; persequare, nec antè cæ-
 dis facias finē quàm sol occumbat, almæq; noctis aduene-
 rint

Iupiter Iridi.

Iris Hæctori.

rint tenebræ. Hæc effata Iris, abijt. Hector autem ut erat armatus, è curru desilijt, quatiensq; manu iacula, copias suas obibat, adhortàs ad dimicādū. Ad cuius uocē cōuersis in hostē Troianis, restitutū est præliū, & recruduit pugna. Nihil tamē minus Agamemnō instare, ac primus inter suos, qua auiditate erat, & longe primus præliari. Hoc loco uos musæ inuoco cœlestia tecta incolentes, ut mecū dicatis quis nunc primus Agamemnoni se obuiū tulit, è Troianis ne an ex auxiliariibus socijs? Is fuit Hiphidamas Antenoris filius, corpore lato atq; procero, educatus nō in Troia, sed in Thracia ouiu matre atq; nutricula, nō à patre, sed ab auo Cisseo, qui & ad iustæ pubertatis annos usq; perduxit, quo tēpore militaris gloria maxime cōparatur. Nec eū aliō prius ire permisit, q̄ ipsi filiā collocaret: qua desponsa, Hiphidamas è thalamo ad Troianum bellū parandi nominis gratia profectus est, usq; ad Percotā quidē, ubi & naues reliquit (duodecim fuerunt) maritimo, illinc autē ad Troiam terrestri itinere ac pedestri, qualis nunc Agamēnoni occurrit. Itaq; uterq; infesto ferro alterū petens, ubi sub cōiectū telorū uentū est, Agamemnon contorta lancea frustratus est, ictu trans Hiphidamantem perlato. Secūdo loco Hiphidamas zonā Agamemnonis, quæ thoraci insidet, non emisso, sed retēto ueruto percussit. Ipsumq; ictū reprimēs manu adiuuit. Verū ne sic quidē spiculū penetrauit, sed apud ipsum zonæ argētū se inflexit. Tunc Agamēnon & à se euulso, & ab Hiphidamātis dextra reuulso telo, in illū instar leonis irruens, ceruicē uiri gladio haurit. Ille solutis corporis uiribus procumbēs, in ferreū somnum soporatus est infelix: qui dum pro popularibus suis bello oppressis operam nauare uult, uxorē reliquit, adolescens adolescentulam, pul-

cher formosam, ignarus ignaram alterius coniugis, & ex qua nihil adhuc uoluptatis percepisset, cui præsertim tanta pecora, quibus sane quàm abūdabat, tum donasset, tum spopōdisset. Donauerat enim boues centū, pollicitus mille caprarum pariter & ouium capita. Hunc autem Agamemnon ubi armis exiit, ipsasq; exuias per exercitū frēs, cum esset Coonti cōspectus, qui erat primogenius filiorū Antenoris, ingens fratrē de fratris nece subijt mœror, & oculos oppleuere lachrymæ. Sed ut erat eximius bellator, proximus Agamēnoni stetit, sed ex trāsuerso, ut uidelicet eū lateret, atq; ita mediā regis manum subter cubitū lancea transfixit. Agamemnon autē hoc ictu etsi uehemēter exteritus (nā tota cuspis extabat ex altera parte) tamē ne sic quidē à pugnando deterritus est: ipsumq; Coontē rapido saltu petens, trahentem inter acies per pedē Hiphidamātis cadauer, & fortissimos quosq; sociorū uocantem, sub parma iaculo confodit, moribūdoq; caput supra corpus fratris germani præcidit. ita duo Antenoris filij sub eiusdem uiri manibus diē suum obierūt, eodē ex loco, eodēq; tēpore, altā Plutonis domū ingressi. Rex uero quoad calidus è uulnere cruor profluxit, ordines hostium uastare pergebat, hos lancea, illos ense, alios feriens ingentibus saxis, uidelicet acerbitate doloris nondū ad ima demersa: quod factū est, posteaquā manare destitit sanguis, & circa ipsum uulnus exaruit. Tunc enim ingrauescente cruciatu, quali se mulier parturiens configi sentit immisso à Lucina Lucinæq; filiabus, in currum insilijt, iussuq; auriga ad tentoria tendere, inter eundū ad socios exclamabat: O principes socij primoresq; Græcorum, uos iam sine me naues ab hostibus & castra tutamini, quoniā ipse pro uoluntate integrum diem pugnare cum Troianis ab

Agamemnon.

Ioue

Ioue prohibeor. Hæc dicēs, excessit à pugna, corpore & animo saucio : equi uero datis habenis , cursum ac propè uolatū capessēbant, super undas spumas pectoribus emittentes , super autem siccum puluerem admittentes. Illum Hector simul ac digressum bello animaduertit, magna ad suos uoce proclamat: Nunc Troiani, nunc Dardani, nūc Hector. Lycij, ut estis, uos uiros ostēdite: nunc roboris, nunc memores este uirtutis, cum à uobis stat Iupiter, qui eximiam inde gloriam destinauit, Agamemnone hostium præstantissimo à pugna semoto, uos agedum equites recte in hostilē aciem immittite equos, adepturi præclara militiæ decora. Sic locutus, accendit animos ardoremq; singulorū, & ad inuadendos hostes non aliter instigauit, quàm uenator acres canes acrius instigat in leones aprum uel aliquid ferociorem : ipse uero Marti similis inter primos uadens, magnosq; præ se spiritus gerens, in hostes more tempestatis irrupit, quæ tēpestat per arduum cœli raptā, moxq; mari illisa, ciet turbidos fluctus. Hic uero quē primum, aut quē postremum & uita & armis spoliavit Hector, cū ei Iupiter eximiā hanc uictoriā destinasset ? Primus omnium quos interemit, fuit Assæus, secundus Autonon, tertius Opites, quartus Dolops Cleti filius, quintus Opheltius, sextus Agelaus, septimus Aesymnus, octauus Oron, nonus Hipponous. Et hi quidē principes. De turba uero quid dicā ? quē admodū zephyrus in austrum ingruens, profundaq; procella nubes illius euerberans atq; euomēs, undas maris in cōtrariū rapit, impacturūq; saxi aquarum rorem uorticofo turbine leuatum raptumq; dissipergit, sic Hector Græcos agitans atq; ugens, plurima plebis capita trucidabat. Et fortassis complorata fuissent res Græcorum, & eo die debellatū, omnibus Græcis par-

Vlyſſes. *tim intra, partim extra caſtra occiſis, niſi Vlyſſes Diomedæ dixiſſet: Fili Tydei, quæ (malum) ratio nos nihil adhuc paſſos fugere ſuadet, oblitos noſtræ uirtutis? Ad eſto hic ſecundum me uir amiçiſſime, ne cum noſtra ignominia Hec̄tor deleat naues. Cui reſpondens Diomedes, Equidem, inquit, ſecundum te ſtabo ac manebo. Cæterum breuis uolũtas noſtra erit, ſummo Ioue Troianis adiutoria ſuggerente, non nobis. Hæc ubi locuti ſunt, & ambo ruruſus in hoſtem conuerſi, ipſe Thymbraum iaculo ad ſiniſtram papillam illato confodiens, è curru deturbat. Idẽ Vlyſſes facit in illius auriga Molione, uiro inter primos eximio. His à bello (id eſt, uita) ſubtractis, per mediũ pugnæ tumultum ire pergentes, ueluti gemini apri audacia freti, cum in canes uenaticos incidũt: ac dominos, item alios unã cum curru ceperunt uiros non è grege, ſed plus quàm egregios, Percoſij filios, in omni diuinatiõis genere ſuper alios præſantiſſimi: & qui cum ſciret futura filiorum, quantum in ipſo fuit, eos ad mortiferum bellũ ire non ſiuit, ſed ne irent perſuadere non potuit, triſtibus ad mortem illos ducẽtibus fatiſ. quorum Diomedes dum animum ab anima, animam à corpore, corpus ab armis ſeparat (erat enim ſingularis armatura) interea Vlyſſes Hippodamum & Hyperochũ uita armaturãq; ſpoliauit. Erat autem inter primos Troianorum bellatores, heros Agastrophus Pæonis filius. Sed hoc ipſum quòd inter primos erat, licet pedeſter, cauſam ei mortis attulit, præſertim longe progreſſo à curru, in quem ſe recipere ut fugã capeſſeret, non poſſe, uehementer indoluit, à Diomede apud coxam lancea percuffus. Et iam Iupiter ab Ida deſpectã, reſtituerat prælium, & æquo Marte ſe inuicem Troiani Græciq; interimebãt, quanquam Græci pleriq; amica ſiuga elapſi,*

ga elapsi, ab Hectore respirabāt. Ipse autem Hector, cum alios, tum uero Agastrophum confectum uulnere repente cum animaduertisset, in hostes cum uociferatione stratur, Troianorum phalangibus eum sequentibus. Quē ubi Diomedes agnouit, propere ad Vlyssēm, qui propē aderat, inquit: Vlysses, in me teq; cum tanta mole ingruit ualidus Hector. Sed agedum stemus, mutuoq; nos tuemur auxilio. Hec locutus, immanem lanceam in Hectorem directam excussit. Nec eum sefellit ictus, percussa iuxta conum galea. Nam etsi nihil admodū de corpore telū praestrinxit, atque galea euolauit, quæ & triplici lamina & diuino opere fabricata erat (siquidē Apollon eam illi donauerat) tamen ita hominem concussit, ut attonitus trepido gradu quā celerrime potuit, etiā celerius quā pro firmitate uirium recurrens, se agmini immisceret, caligantibusq; insueta nocte oculis in genua succumberet, ac manu humi innitens, surrexit. Ceterū cum Diomedes accipiendam lanceam tendit eò quò illam tulerat impetus, longe inter propugnatores humi iacentē, Hector interea resipuerat, in currumq; conscenderat, & ad mediū suorū se receperat, ex impēdētī fūto ereptus. Diomedes uero resumpta lancea ac reducta, quasi iterū petiturus Hectorē, postquā abeuntē uidit, Euasisti, inquit, canis, licet uix euasisti, & hoc nō tuis uiribus, sed beneficio Apollinis, cui facere uota debetis semper iturus in praelium. Quòd si tamen iterū mihi occurreres, non iterū effugies deterrimam mortē, si quis modo & mihi deus affuerit. Nūc alios tuorū persequar, si quos & consequar. Sic locutus, Agastrophī corpus, à quo spoliando fuerat interpellatus, per aciū spoliat. Iamq; ab humeris parmam, à pectore thoracem, à capite galeam detraxerat, insignem prorsus armaturā,

cum Paris intento arcu sese inclinans atque occultans, ad sepulchralem cippum (nam ibi uetustum Ili Dardanidae monumentū erat) explorata aliquādiu occasione sagittam expulit, quæ manū expulsoris munime scellit, illata in dextrum Diomedis pedem, supra digitos, transq; plantā perlata, atq; humi infixā. Quæ de re Paris exultans ac subsultans, festiuissimos cachinnos magno ore tollebat, Diomediq; gloriabundus insultabat: Ictus es Diomedes, ictus es. quod utinā pro pede tibi latere trāssoffo spiritum abstulissē: tamen & sic bene habet, aliquo laborū laxamento dato Troianis, qui te uelut trepidæ capræ leonē expauescunt. Ad quem respondens Diomedes, Contumeliose, inquit, sagittarie, cōtumelia digne, capite puellariter contempto, corde puellis addicto, quid tantopere gloriaris, quòd extremum pedis mihi pupugisti? quod non pluris facio, quàm si foemina me aut puer paruulus percussisset. Citra sensum enim doloris est ictus uiri, nulla uirilitate, nulla uirtute pollentis. Quod secus fiet ex me. Nam siue obuiū te mihi ferre tentabis, nullo tibi ista arma erunt adiumento: siue telo meo te uel paululum assequar, satis penetrabile esse illud intelliges, quo quicumq; ictus est, statim iacuit exanimis. Et cū domi uxor inter pupillos filios præ dolore amissi coniugis dilaniat genas, ille nō foeminarum turba, sed auium stipatus, in eo loco putrescit, quem sanguine suo moriēs tinxerat. Hæc effatus, cum Vlysses eum proxime accedens, stansq; scuto protegeret, ipse subsidens sagittam eduxit, cōsecutoq; atroci dolore in currum ascendit, & aurigam dirigere ad naues cursum iussit, uix satis patiens uulneris uexationem. Vlysses autem, cum se solū cerneret, omnesq; alij percussi fugissent, apud Vlysses. se cum gemitu, inquit: Hei mihi, quò difficultatis reductus sum?

sum? Fugero consternatus animo? ingens dedecus. Mansero? ingens periculum ne circumueniar, cum nemo mihi in tanta hostium multitudine adsit, supersimq; solus, ceteris à Ioue metu perterritis. Sed quid me solus? quid socios abesse? quid metu perterritos fingo? cum sciam deteriores tantum solere discedere à prælio, non fortes: quorum ut quisq; præstantissimus est, ita cōstantissime in acie perstare arbitror, ut aut feriat alios, aut ipse feriat. Hæc dum Vlysses mente atq; anima uersat, iam clypeatæ Teucrorum cohortes aduentabant, iam plures unū interseperāt, iam undiq; infestus telus premebant, cum in modū, quo uenatici canes uenatoresq; iuuenes, aprū ex profundo saltu progressum circumfistunt. Et licet fera in obsistentes, atq; hinc illincq; asilientes, infrendens, dentes animumq; exacuat, illi tamen perstant, instant, urgent. Huic apro similis Vlysses in egregium Deioptem insiliens, summum humerū hasta traiecit, dehinc interemit Thoönū Eunomumq; ac Chersidamantem. Sed Chersidamantem equos iam conscendere parantem, qui tamen accepto prius super scutum uulnere inter umbilicum ac latus relabens, ac terram cubito contingens, in puluere iacuit. His relictis, Vlysses Caropem Hippasi filiū & ipsum lancea cōfodit. Cui auxilio ueniens generoso animo & diuina dignitate corporis Socus (erat enim frater) proxime Vlysses stetit, Socus Vlyss. atq; ad eū inquit: Clarissime Vlysses, doli laborisq; auarissime, hodie aut ex duobus Hippasi filijs gloriaberis interēptis spoliatisq; aut hoc telo cōfectus spiritum perdes. Post hæc uerba cōtorsit telum, quo Vlyssis clypeum thoracemq; ac latus omne traiecit, uitalibus tamen (Pallas nāq; prohibuit) illæsis. Ille ubi sentit uulnus nō esse letale, relato aliquantulum pede, Socum affatus est: infelix,

o 3 eripuisi

Vlyssa. *cripuiſti'ne mihi uſum belli? At ego tibi uſuram uitæ eri-
pian, & quidem hodie, atq; hoc in loco: ut hoc iaculo
ictus, mihi quidem gloriam, Plutoni uero des animam. His
dictis, Soci tergum iam in fugam uerſi, atq; abeuntis, ſic
inter humeros iaculo confixit, ut cum pectore quoq; trā-
figeret. Ei cum ſonitu in terram collapſo atq; animam
agenti, inſultans, Soce, inquit, Soce, plane cepit te mors.
Miſer, non parentes tibi iſtos oculos legent, ſed infaſtæ
aues ad inhumatum cadauer aduolantes eruent. Me uero
defunctum Græci mei ſepelient. Sub hæc dicta lanceam
Soci, qua erat ipſe tranſfixus, è latere pariter & ex ſcu-
to extraxit, ui cruoris extra uulnus, ui doloris intra uul-
nus ſubſecuta. Quo cruore conſpecto, Troiani ſe mutuo
cohortantes, in unum cuncti ſeruntur. Ille uero ſeſe reſer-
re, iectus uitæ, in feſto telo iectus inferre, deniq; omni ope-
re mortem arcere, & inter hæc ſocios quæta maxima po-
terat uoce inclanare, ſemel, iterum, tertio. Quem cū Me-
nclaus toties & ipſe audiffet, ad Aiaceſem extemplo, qui
propinquus erat, inquit: Princeps Ajax, aures meas pe-
pulis uox uelut Vlyſſis, & ea tanquã oppreſſi ab hoſti-
bus uimq; patientis. Equidẽ illi præmetuo, ne quid peius
patiatur ſolus in medio hoſtium, ſi diſſerimus: quem cum
tanti præcij ſit, adiutum potius quã deſertum oportet,
ne amiſſi poſtea ingens deſiderium ſubeat Græcos. Qua-
re recipiendi illius gratia redeamus. Hæc locutus dux ipſe
perrexit, Aiæq; diuina corporis dignitate comes ſecutus
eſt. Offendunt autem Vlyſſem tum plurimorũ, tum præ-
ſtantiſſimorũ hoſtium ferro uallatum, & ueluti quendam
inter crudos lynces ceruum, quem ſagitta confixum, ſed
fuga ab oculis ſagittæ elapſum, ſeræ illæ montuſo ſylue
ſtriq; loco circunſiſtunt, iam uiribus ex curſu defectum,
iam*

Menclaus.

ian sanguine frigescente, doloribus ex uulnere affectum
laniant deuorantq;. At si inmanem aliquē illuc leonē dæ-
mon adduxerit, diffugiunt, relicta fortiori feræ præda ad
deuorandum. Sic postquam Ajax proximus Vlysi astitit,
præferens illud turris instar clypeum, Troiani alius aliò
diffugerunt. Et Menelaus quidem sauciū manu præhen-
sum eduxit è pugna, eousq; dum auriga currum obuium
duccret. Ajax uero in Troianos insiliens, ante omnes in-
teremit Doryclum Priami filium, sed nothum, tum Pan-
docum, tum Lysandrum, tum Pyrasum, tum Pylartem.
Et non aliter agitans, cædens, occidēs homines equosq;,
quàm amnis pluuiatibus inflatus à monte torrentibus ci-
tator fertur, camposq; inundans, multas quercus, multas
pinus, aliasq; arbores quæ exaruerunt, multaq; etiam ru-
dera peruoluit in mare. Et hæc Hectore ignaro, ut in si-
nistra acie occupato ad flumen Scamandrum, ubi moles
belli erat, cõtincens fremitus exaudiebatur, plurimæ mor-
tes fiebant, sed præcipue ab Hectore, nunc è curru, nunc
è solo, nunc lancea, nunc alijs telis phalanges hostiū pro-
fligante. Quod cum ita esset, non tamen Græci loco, quo
institerant, moti fuissent, nisi Alexander confixo trigo-
na sagitta Machaonis humero, inutilem eam bello reddi
disset. Pro quo cum ceteri Græci, ut in eâ conditione,
extimescerent, ne forte ipsis fugam facientibus, ille ab
hostibus extingueretur, Idomeneus protinus ad Nesto-
rem inquit: Nestor Achiuorum gloria, conscende cur-
rum, ut tecum Machaonem sumas. Vir enim medicus præ
multis alijs pollet, dum præcidēda extrahendaq; sunt te-
la de membris, & fomenta medicamentorum apponen-
da. Sic locuto Idomeneo obsecutus Nestor, ubi currum
suum cū Machaone ascēdit, equos ut irent flagello iussit.

Idomeneus
Nestori.

cebriones He-
ori.

illi sua alioqui sponte naues uersus ire cupientes, uiam
(ut sic dicam) uorabāt, ac propè uolabāt. Cebriones autē
cum in alio quasi cornu turbari apud Troianos cogno-
uisset, ad fratrem inquit: Hector, nos in extrema belligera-
mus acie, cum ceteros Troianos in dextro cornu tumule-
tuari uideā, equitibus peditibusq; promiscuis. In tumultū
enim eos agit Ajax Telamonius. Propè nanq; hominem
noui ex spatioso clypeo, quem ad humeros gerit. Diriga-
mus ergo illuc equos, ubi acrior pugna est pedestriū atq;
equestriū, & unde continuus sonus uenit se inuicem in-
terimentū. Hæc locutus, equos sonanti flagello cædēs, &
quò dixerat properare adigēs, super cadauera clypeosq;
ducebat. Vidisses non modo rotas, sed totū axem ipsumq;
ambitū selle curulis oppleri sanguineis guttis: quas cum
ferrum rotarum, qui canthus dicitur, tum sublimiter cur-
rentium equorū ungula, in altum iaculabatur ex ijs cor-
poribus, quæ conculcabāt. Ita audius Hector quàm primū
irrupendi in aciem, perduellesq; perrumpendi, fereba-
tur, redditurus Græcis miserū tumultum, ut intelligeretur
eum non diu ab ipsorū cæde cessasse. Vbi peruenit, quas
habebat obuias hostiū cateruas, has lancea, gladio, saxis
ingentibus inuadit, in fugamq; conuertit, ipsumq; Aia-
cem (Iupiter enim illi timorem incussit) à pugna compe-
scuit. Stetit igitur Ajax inops consilij, leoninoq; aspectu
nouum tumultum intuebatur. Tum reiecto post tergum
scuto, se in fugam uertit, percussus, inuitus, mœrens, non
magis sua, quàm nauium causa. Ideoq; modico gradu &
genu à genu uix moliens abibat, urgētibus cū retro Tro-
ianis, ueluti agrestibus uiris cū agrestibus canibus uillo-
sum leonem, quē ingressum boum septa, cupientemq; iam
adoriri opimum taurum, illi non sinunt, acutis iaculis in-
censiq;

censusq; facibus incessentes, atq; hunc in modū tota nocte
 cōsumpta, et si maxime uiolenta fera est, tamen tot terrori-
 bus coërcita, sub ortū Luciferi maxima discedit. Et quē ad-
 modū pueri cū ingressum sata asinum circumsistentes fu-
 sibus enixe cādunt, atq; adeo super eū sustes infringunt,
 brutum tamen depasci segetē pergit, contēptisq; uerberi-
 bus (quippe illius ætatis nō prius illinc abigi potest, quā
 saturatū fuerit) sic Troiani auxiliaresq; Aiace lanceis
 instabant, et ille subinde conscia uirtute cōuersus, phalā-
 ges hostium ab instando cohibebat, rursusq; cum fugam
 repetebat, tum uniuersi ad castra cōtendebāt, tam qui an-
 tecedebant (medius enim ipse inter utrosq; incedebat)
 quā qui insequerentur. Quorum insequentū tela, par-
 tim in immenso illo scuto, partim non perlato ictu humi
 defigebantur. Hunc ita obrui telis cum animaduertisset
 Eurypylus, accessit, proximusq; Aiaci stetit. Tum obser-
 uato quem hominem quemq; hominis locum feriret, Apia-
 saonem principem Phausij filiū subter iecur iaculo trāsfi-
 xit, eumq; protinus uita fugiente collapsum adiens spo-
 liauit armis. Quod uidēs Alexander atq; indigne ferens,
 reducto neruo & rursus remisso, sagittā emisit, & Eury-
 pyli femur dextrū ita percussit, ut harundo ipsa in uulne-
 re frangeretur. Eo ictu Eurypylus uehemēter affectus re-
 siliensq; ac reiectis ab humero spolijs, retro se recepit ad
 suos, tardante tum uulnere incessum, & ad illos inter eū
 dū exclamans, inquit, O socij principes primoresq; Gre-
 corum, facta manu adeste Aiaci Telamonio, atq; occurrite,
 ut eum à præsenti eripiatis exitio, quod non opinor
 euadet, ita eum multis telis obruunt hostes. Sic uocifera-
 to Eurypylo socij affuerūt, in anteriora clypeis sinistra,
 in posteriora lanceis dextra reductis. His ita uenientibus
 Ajax

Eurypylus.

Aiax obuiam uadens, ubi proximos eos habuit, conuertit uultus, atq; in hostem stetit. Cū hæc in acie geruntur, pugnaturq; torridis & sole & labore corporibus, interea Nestor manantibus sudore equis Machaonem in castra perduxerat, quem inter transitū Achilles cernens, agnosensq; (stabat autem in sublimi puppi ad spectaculū tam duri certaminis flebilisq; fugæ) euestigio Patroclum nomine uocauit. Ille ad amici uocē, è tentorio, ubi erat, sirenuē

Patroclus. profilijt (quæ prima ei causa exitij fuit) priorq; ad Achillem inquit: Achilles quæ me accersisti gratia: quo mea

Achilles. opera uti uis? Ad quæ Achilles, Mi Patrocle, nimirū nunc Græci, ut reor, ad mea se genua proijcient, obsecrantes auxilia. Ita enim in intolerabiles necessitates deuenerunt. Tu uero adi Nestorem, ac percontare, quemnam è prælio saucium deportauit. Nam cū non longe hinc rapido cursu præterueheretur, uultum comitis intueri non licuit, à tergo autē plane Machaon esse mihi uisus est. Ita iubenti amantissimo amico Patroclus obtemperans, currētī quàm eunti similior, ad castra se contulit. Sed eo iter carpente, Nestor ac Machaon iam è curru descendrant, quem disiungendum Eurimedonti, qui famulus Nestoris erat, relinquentes (siquidem ad Nestoris tentorium uenerant) sua uterq; ueste sudorem siccabant, ac stantes ad oram maris, aduersa se aura refrigerabāt. Tandem tabernaculum subeuntes, in sua uterq; sella resederunt. Quibus ita sedentibus, potionem, quam uocant cyceonem, præparabat Hecamedæ magnanimi Arsinoi filia, quam à cæteris Græcis electam (erat enim forma deabus æquanda) sibiq; donatam Nestor, quòd consilio reliquos antecelleret, è Tenedo deportauerat, cum id oppidum Achilles eueritisset. Præparato cyceone, mulier primum mensam apposuit,

apposuit, decoram sane decoréq; uestitam. Dehinc superposuit aream concham cum capis ad potus condimentum, & melle, necnon hordeaceas farinas, iuxtaq; perquam decorum calicem, quæ senex domo portauerat, aureis clauis interpunctum, duobus innixum pedibus, quatuor uelut auribus redimitum, ad quarum singulas binæ columbæ aureæ pasce uidebantur, deniq; tam grauem, ut repletum uix à mensa alius uel mouere sufficeret. Quæ Nestor non modo mouere sufficiebat, uerum etiam poturus facile tollebat. In hoc cum ea, quæ ad cyceonē pertinent, Hecamedæ nigro mero diluisset, caprinumq; caseum certo fermento trituratam addidisset, unaq; farinas hordeaceas subegisset, confectū cyceonē illos iussit haurire, quod ambobus aridā sitim, & qua enecti erāt, omnino sedauit. Cū ita epoti sermonibus se oblectarēt, ecce Patroclus diuina corporis dignitate ad ianuam affuit. Cui senex, simulac cū uidit, à throno assurrexit, obuiamq; processit, manuq; prehensum introduxit, & ut resideret iubebat atq; adeo cogere conabatur. Nam ille recusabat, dicebatq;: Non uacat mihi uenerande Nestor sedere, ne cogas, non acquiescam, cum me Achilles miserit, mihi nō modo reuerendus, uerum etiam formidandus: probe enim ipse nosse qualis iste sit, quæ morositate, quæ subito erumpat in inculpationem etiam culpa uacantium. Misit autem sciscitatum te, hic quæ ducebas quisnam esset. Quis sit, sciscitari non attinet, cū uideam agnoscaq; Machaonem esse. Nunc functus officio, renūciaturus illi reuertar. Cui respondēs Nestor, Et quid ita, inquit, Achilles Græcā gentē euertit? An non ipse euertit, aut se illā euerte re ignorat? En, inquit, quò calamitatis deuenimus? Summi Græcorum apud naues iacēt, aut gladio, aut lancea, aut sagitta

Patroclus Nestor
flori.

sagitta uulnerati, ut hic quē postremum ego adduxi. Præter hunc ictus est Diomedes, ictus est Vlysses, ictus Agamemnon. Horum malorum nihil Achilli dolet, nihil curæ est. Quid enim in tanta hominis uirtute crudelius est? An cūctatur dū nobis omnibus alijs super alijs trucidatis, miserum in modū naues hostili absumātur incēdio? Etenim mihi uires non adsunt, iam per senilē debilitatē incuruo. Atq; utinā adessent, quales olim florēte ætate, ut eo bello, quod inter nos et Epios (qui ijdem Elidenses sunt) exarsit, cū Itimoneum illum Hyperochidē, qui habitabat Elide, iaculo interemū, uirū in primis strenuum, & tūc inter primos tutantē sua bouum armenta. Abigebamus enim nos à finibus Epiorum pecua pro abnegato ab illis credito. Cætera rusticorum manus cū illum iacentem conspexit, aufugit. Nos opimam sane prædā abegimus, bouum quinquaginta armēta, totidem greges ouium, totidem porcorum, totidem caprarū, plurimorum capitū singulos, nec non paria equarum centū, quarū nulla non grauida erat, pars bona pullos etiā allactabat. Hæc cum per nos Pylon perducta uidisset senior Neleus, miro afficiebatur gaudio, cū ex ipsis opibus, tum uero ex filij uirtute, quòd maiora quàm pro ætate opera militiæ ederē. Postridie simulac diluxit (nam per noctem cum præda intraueramus) publica præconis uoce iussis adesse ijs, quibus ab Epijs debebatur, quæ magna multitudo erat, singulis pro sua portione satisfactum est, optimatibus qui ob hoc ipsum coacti erant, causas singulorum cognoscentibus. Prius tamen Neleo patri grandi grege ouium, trecentorum uidelicet capitum, & bouum armento cum suis pastoribus sibi delectis, & quasi rebus repetitis ab ea ciuitate, à qua multum ei debebatur. Siquidē Augias Epio-
rum

rum rex, quatuor equos uincere assuetos, quos Nelus eò miserat ad curule certamē, quod ibi exercebatur, proposito tripodis præmio, cum curru retinuit, remisso turpiter auriga. Caput autē atq; illecebræ Epijs atq; Augiæ interuertēdi crediti, & patrē per ignomiā efficiendi, fuit contēptus paternæ senectutis, adoleſcētis meæ, Pyliorū paucitatis, postquā Hercules (longum hoc iam tēpus est) nostrā domum patriāq; euertit, ex duodecim Neli filijs uno me & minimo, ex frequentiāq; populo infirmicribus relictis. In huius itaq; Augiæ iniuriæ satisfactiōne, pater plurima sibi sumpsit ex his, quæ superabāt ex debitorum solutione. Cætera populo inter se uiritim, ne quis exors esset lucri, dispartienda concessit. Quod nos ubi rite atq; ordine fecimus, simul circa urbem sacra perpetrāuimus, tertio autē quā hęc gesta sunt die, ingēs Epiorū instructusq; exercitus, iunctis peditum atque equitum copijs, Thryoëssam adoriūtur, quod est oppidū satis longinquū à nobis, ac regni Pylis postremū, super Alpheū arduo in loco positū, atq; id obsidētes, omni opere expugnare nitēbātur. Adduxerant quoq; secum Moliū, cui nondū per ætatem uires uiro militari necessariae suppetebant. Hos autem eò uenisse, atq; oppidum obsidere oppugnareq;, Pallas proptere nobis noctu delapsa cælo renūciāuit, armariq; ciuitatem, fieri agmen, & protinus in expeditiōnem prodiri iussit. Quod alij cum libētes alacresq; fecissent, unus ego per patrē facere prohibebar, quòd diceret nondū me satis gnarū rei militaris. Quicquid diceret, parum hoc fuerat, nisi equos mihi omnes occultasset. Sed ne ista quidē impedimēta mihi impedimento fuerunt, quin in bellum uel pedester exirem. Sic me auidum agebat Falladis numē. Sed pedester ita egi, ut cum maiore laude quā

p equestres

equestres nostri redire. Eo die ergo cum equitibus socijs
 ad fluuiū quendā nomine Minyeium uenissemus, qui op-
 pido Arenæ uicinus, ostia maris facit, ibi subsedimus usq;
 ad aurorā, expectantes dum pedestres copiæ applicarēt.
 Inde profecti sub armis uniuersi circiter meridiē ad hu-
 berem Alpei fluuiū peruenimus. Ibi solennia Ioui opti-
 mo sacrificia celebrauimus, immolātes Neptuno quidem
 atq; Alpheo singulos tauros, Mineruæ autem eximiam
 uaccam, mox corpora curauimus, sumpta communiter
 coena, & præter ipsum profluētē strati, somnum cepi-
 mus. Postero die prima luce, uotis Ioui ac Mineruæ nun-
 cupatis, nihil minus quàm tantum belli opus expectātibus
 hostibus apparuimus, ac priusquā expugnaret Thryoēs-
 sam, quam oppugnantes omni ui offendimus, arma intū-
 limus. Vbi utrinq; concursus est, consertoq; prælio acri-
 ter dimicatum, primus omnium ego cōtorta lancea Mo-
 lium intereni, uirum strenuum, & tunc præ cæteris loco
 & animo & robore dimicantē. Erat hic præfectus equi-
 tum Epiorum, ac gener Augiæ regis, cuius primigeniam
 Agamedem in matrimonio habebat. Idemq; gnarus tot
 generum medicamenta faciendi, quot ea sunt quæ tellus
 (quanta est) parturit. Hunc tantum uirum conūtes cum
 in terram prolapsus, meq; in eius curru stantem (quippe
 in curru illius arreptis equis ascenderam) & inter pri-
 mos pugnātem uiderunt, territi passim diffugerunt. Ego
 uero nimbosæ procellæ instar irruere, instare fugienti-
 bus, terga cedere, donec ad quinquaginta currus cepi, bi-
 nis apud quæq; hominibus meo telo interēptis. Cum qui-
 bus forsitan duo Actorionis filij Moliones, terrā & ipsi
 à me confossi dentibus momordissent, per quod Iouis be-
 neficio magnus nostræ uictoriæ cumulus accessisset, nisi
 pater

pater Neptunus illos multa nebula opertos è prælio subduxisset. Nos tamen innisso equitatu, hostem persequentes, stragem edentes, spolia legentes, emensi sumus Aspiæ campos usq; ad Buprasion, petramq; Oleniam, & Alefion, unde urbs illa sortita est nomen. Quo ex loco, occiso illic ultimo per me hostium, domū imperio Palladis sumus reuersi, omnibus palman ut inter uiros Ioui, sic inter uiros Nestori dantibus. Talis ego extiti, quoties autoritas, aut publica exigebat utilitas. At Achilles inter has necessitates sociorum, solus uim uirtutemq; suam tenebit in ocio? quem certum habeo ubi omnes fuerimus extincti, plurimum mæroris ex pœnitentia contracturū esse, ac tanta Græcorum clade illachrymaturum. Quamquam ò dii boni, quod ad te attinet Patrocle, quid tu? quid rei geris? Ita ne tibi præcepit clarissimus heros Menoeti pater, quo die te ex Phthia ad Agamemnonē misit? Audiuimus enim (ne ignorare me putes) ego atque Vlysses intra Pelei palatiū singula, quæ pater tibi præcepit, cum ambo omnem Græciam obeuntes, comparandi gratia exercitus contra Troianos, ad Peleū uenissimus, ubi & patrē tuum inuenimus, & te iuxta Achillem. Forte tunc Peleus apud cohortē aule opimi tauri, quē immolabat, femora adolebat, super ipsa sacra libans nigrum uinum ex aurea patera, quam manu sustinebat, te atq; Achille circa carnē uictimæ occupatis. Quibus ita agentibus, cum nos interuenissimus, pro foribus stetimus. Achilles, ut nos inspexit, stupefactus exiliit, manuq; præhensos introduxit, atq; in sellis licet renitētes collocauit, & apposito conuiuiali edulio, ut mos est, hospitaliter accepit. Postea, uero cum cibo & potu refectis atq; exhilaratis, dicendi copia facta est, ego sermonē orsus sum, & ut uos

iuuenes nobiscum ueniretis hortatus, id quod ipsi magnopere uolebatis. Tu senes parentes suo uterq; filio dedere mandata: Peleus quidem Achilli, ut niteretur semper ad optima, & primas inter principes obtinere. Menœtius autem hæc tibi: Fili nū, natalibus Achilles te, natu tu illo es maior. Ipse tibi uiribus multo antestat, tu cum scies debebisq; (nam recti consilij admittet ille rationem) autoritate regere, sapienter admonere, fideliter emendare. Hæc tibi senior pater, quod præceptum Patrocle oblitus es. At nunc certe redigente me tibi in memoriam, admone hæc Achillem, si consilij tui admittat fortasse rationem. Nam quis scit an demone uolente, tu potissimum cum inducas? Efficax enim est amici exhortatio. Quod si religione aliqua, aut Iouis oraculo per matrem renunciato, retineri se excusat, te saltem in aciem mittat, concessis tibi suis tum armis, tum militum copijs, ut aliqua salus efficiaris nostris, si forte specie Achillis conterritus Troianus exercitus facessat à prælio, & Græcus respiret, iam penè cōsumptus, ac refocilletur. Refocillari enim à pugna sufficit breui momento. Vos uero integri ac recentes, facile defessum hostem uel ipso clamore à castris ad mœnia sua repelletis. Hæc Nestor. Quibus permotus Patroclus, repetito cursu ad Achillem redibat. Et cum naues Ulyssis præteriret, quo in loco res forenses ac senatoriæ agebantur, stabantq; altaria, obuium Eurypyllum habuit, claudicantem ob feminis uulnus, atro sanguine scaturiente cum sonitu, capite atque humeris sudore uelut imbri manantibus, sed adhuc tamen compositam mentis. Quem Patroclus miseratus comploransq; ita affatus est, O indignum casum luctuosamq; fortunam principum Achiuorum. Hocine fato huc uenerunt, ut
longe

Patroclus,

longe à patria suo corpore canes pascerent? Sed age heros Eurypyle, hoc unum mihi responde: Vtrum adhuc nostri Hectori pares sint, an impares, atque ab illo profligantur? Huic respondens Eurypylus, Actum est, in- Eurypylus.
quit, illustris Patrocle de nobis, actum est. Omnes haud dubie apud has naues occumbemus. Nam & nostrorum clarissimi quiq; casum punctim ue sauciati, in tentorijs. iacent, & Troianorum uirtus in nos assidue inualefcit. Sed tu ut me serues obsecro, in tentorium ducas, sagittam incidas, euellasq; calida aqua cruorem eluas, uulneri mitigatoria illa atque optima medicamenta alliga, quæ te Achilles edocuit, à Chirone iustissimo Centaurorum ipse edoctus. Nam ex duobus medicis fratribus, Machaonem existimo in tentorijs manentem, magis alium meliorem sibi medicum requirere, quam se medicum alij præstare. Podalirius uero in campis ferociam sustinet Troianorū. Ad quem respondens Patroclus, Qui potest, inquit, istud Patroclus.
fieri heros Eurypyle, cum mihi sint mandata Nestoris præuertenda, quæ renunciare Achilli me iussit? Verumne sic quidem patiar te neglectum in tanta calamitate. Hæc ubi dixit, medium hominem complexus ac baiulans, tabernaculo intulit, super bouina coria, quæ famulus dominum ferri uidens substrauerat, extendit. Dehinc sagittam defecuit gladio, eduxitq;. Post hæc, membra cruore foedata abluit calida aqua, postremo radicem quandam, quam manibus triuerat, amari saporis, sed quæ doloris amaritudinem leuaret, apposuit, per quam unà cum dolore sanguine represso siccatum est
uulnus.

I L I A D O S H O -
M E R I C A E L I =
B E R X I I .

V M ita Patroclus circa Eurypyli cura-
tionem apud illius tentorium occupatur,
interea omnibus copijs inter Troianos
& Græcos certabatur, hos quidem inclu-
sos intra munitiones, illos autem extrin-
secus fossam transcendere, uallum prouere, castris irrum-
pere querentes. Quod & facturi erant dijs uolentibus,
quibus insonsis Græci munitiones illas ad tutelam nauium,
ducta extrinsecus fossa excitauerant, quod nullum eis ex-
hibuissent honorem sacrificiorum: ut per hoc & uiri &
præde, ceteraq; quæ muro cingebatur, incolumia essent.
Quo factum est, ut non modo hæc opera non arceant
hostes, sed ne diu quidem perstarent. Siquidem quandiu
inter uiuos Hector, in iracundia Achilles, sospes Priamus,
incolumis fuit Troia, tam diu stetit & murus. Postea ue-
ro quam Troianorum præstantissimi quiq; oppetiere mor-
tem, Græcorum partim extinctis, partim superstitibus, qui
superfuerunt, decimo demum anno Troia excisa, in pa-
triâ reuerterunt. Tunc cum Neptunus atq; Apollon inito
consilio exciderunt, immissa undatione fluminum, quæ ex
illis montibus deuoluuntur, Rhefi, Heptapori, Carefi,
Rhodi, Grenici, & Aesepi, Scamandri, Simoëntisq; ubi
tot scuta, tot galeæ, tot etiam semideorum hominum cor-
pora humi deciderant. Horum fluminum ostia quidem
Apollon opera illa nouendiali spatio detorsit. Alueos ue-
ro Iupiter, quo properantius euerterent, iugibus pluuijs
inflauit, cum interim Neptunus in hoc ministerio prin-
ccps

ceps tridentem tenens, truncos ac saxa, quibus murus fundatus erat, ac multo cum labore structus, utpote sublimis & crassus, demoliebatur, & in Hellepōiticum mare iaciebat, tandemq; exciso (quantuscunq; ad oram maris & super omne littus extēdebat) arenis inductis, omnes fluuios reuocauit in pristinum cursum. Hic exitus muri futurus erat, ubi nunc et de quo inter duas nationes acriter certabatur, turriū tabulatis ad crebros ictus hostium concrepātibus. Nam Hector non contētus sugasse Græcos è campis, trepidosq; in castra compulisse beneficio Iouis, etiā debellare pergebat Troiū manu sociorumq; conūtante. Atq; ut apri, leones' uel à canibus uenatoribus sese addensantibus ac mutuo auxilio subnixis crebra tela intorquentibus circumuēti, generosus animus neq; timet neq; terretur: sed ea præstantia, qua ad extremum occisurus est, identidem se conuertit, & quocunq; tendit, etiā illi tendunt: sic Hector in quacunq; partem pugne ibat, suos in se conuertebat, fossamq; murosq; inscindebat, transcendere iubens. Sed neque hominibus, neque equis suppetebat audaciā. Quippe haud facile uidebatur, equos uel fossam transilire tam latam, uel aliqua ratione transire, uel in tam iniquo aggere insistere, præsertim currum trahentes: tum cō quòd ubi ad summam crepidinem aggeris peruentum esset, timendum erat ruinae periculum, cum per se magnum, tum uero quòd ruentes induerēt se sudibus, qui penitus defixi ad tutelam castrorū, ut introrsum crassi, ita extrinsecus præacuti in utroque fossæ labro crebri extabant. Itaq; ut equestres aggredere'tur castra in curribus stantes, ratio non erat, sed pedestres, si fossam transissent. Quod intelligens Polydamas, Polydamas. Hectorem adiit, atque ita allocutus est: Hector uosq; alij

ciuium ac sociorū principes, non constat ratio equos per
 fossam traducendi, quod perquam arduum est & propter
 murum in supercilio ripæ positum, ut neq; descendere
 cum equis nobis fis sit, neq; illinc pugnare loco angusto,
 & ad recipiendam calamitatem quam in frêdo magis ido-
 neo. Quòd si omnino Iupiter in hostes male cogitans, in
 animo habet auxiliari nobis, ut hæc diruamus, nihil ma-
 gis uelun, quam ista execrata hostium capita quamprimum
 hic longe à patria ad interemptionem redigi. Sin
 minus, & illi rursus à nauibus uertentes ora, nos terga
 uertere compellât, & in hanc sic alte depressam incidere
 fossam, opinor ne nuncium quidem de nobis esse reditu-
 rum, ita ad unum omnes ab hoste necabimur. Quare agite
 omnes assentiamini sententiæ meæ, relictis hic supra
 fossam equis, suo cuique aurigæ, ipsi ut sumus armati He-
 ctorem pedestres uniuersi sequamur: sic non sustinentes
 impressiōem nostram Græcos occidione occidemus. Hæc
 Polydamas. Cuius sententiæ ut salubrior probata, Hector,
 sicut erat armatus, è curru desiliit, Cebrione se Polyda-
 manteq; comitari iussit, & alio minus strenuo ad custo-
 diendos equos pro Cebrione substituto. cæteri uiso He-
 ctore descendisse, & ipsi descendunt, iubentesq; suo
 quisq; aurigæ, ut pro fossa instructos atq; in procinctu
 tenerent equos, in quinq; cuneos se discreuerunt, cum
 ternis ducibus. Primus cuneus præstabat cæteris & ani-
 mo & robore hominum, quibus nihil longius erat, quam
 rescisis munitionibus ad têtoria nauesq; pugnare. Hunc
 ducebat Hector, Polydamas & Cebrion. Secundum
 Paris, Alcathous, & Agenor. Tertium diuina specie
 Deiphobus Helenusq; Priami filius, & Asius Hyrtaco
 genitus. Quartum formosus Acneas Anchisiades, cum
 duobus

duobus Antenoris filijs Archelochō & Acamante, omnis rei bellicæ scientissimus. Quintum qui constabat ex auxiliariis, Sarpedon cum Glaucō Asteropæoq; , quos ex omni sociorum manu præcipuos, ut erant sine controversia post Sarpedonem præcipui comites, sibi delegerat ille uir summus atq; singularis. Igitur ita distributi, ac confertis clypeis instructi, in hostes tendunt, magno impetu, maiore animo, maxima spē murum proruedi, eosq; intra illum extinguendi. Solus autem omnium Asius non existimans sibi consilio Polydamantis acquiescendum, maluit experiri stans in curru cum auriga penetrare ad naues, uelocissimis equis, quos ex patria Arista duxerat, fretus: sed animosius, quam prudētius. Nam neq; cum equis, neq; sine equis ad Troiana moenia reuersurus erat, sed misero fato in castris sub Idomenei telo postremum diem obiturus. Hac itaq; fidutiā Asius sinistrorsum uiam tenens, quæ ferebat ad portam Acam, per quam redire Græcorum currus è campo solebant, equos immisit, & forte euenit ut porta aperta esset, quòd uidelicet si qui adhuc Græci foris essent, illac se possent recipere, Leonæteo tamen & Polypæte Pirithoi filijs custodibus. Eam Asius sicut altam latamq; ita late patentem cum uidisset, rectâ concitat cursum. Socij quoq; quorum quinq; præter Asium principes erant, Iamenos, Orestes, Acamas, Thoon, Oenomaus, sublato truci clamore insequuntur, se non posse ab hostibus sustineri, sed in ipsis castris Græcū obtruncaturos persuasum habētes, sed stulte persuasum. Inuenerunt quidē portā apertam, sed & custodes eosq; fortissimos, ut in utroq; Lapitharum genus agnosceres, siue ex uigore animi, siue ex robore corporis, siue ex staturæ dignitate. Stabant enim pro porta uelut geminæ in

montibus quercus, quæ magnis immixtis radicibus nitentes
 in illis non pauescunt, nec pluuijs nec uentis celsos ipsa-
 rum uertices ferientibus: nec ad aduentum magni Asij
 loco cesserunt terrore percussi, sed corporibus animisq;
 fidentes, expectauerunt irruentem. Nec minus Asius so-
 cijq; protentis in altum clypeis, reintegratoq; ululatu,
 subeunt murum. Polypetes autem atq; Leconteus tam diu
 intra portam perstiterunt, dum ad propulsandum pericu-
 lum socios excitarent: à quibus ubi palam factum est, ho-
 stem in murum niti, tum uero exclamatum, trepidatum,
 & ad subsidia ferenda cõcursum est: moxq; hi duo extra
 portam pugnare cõperunt, tanquam in montoso saltu ge-
 mini atq; indigenæ apri, qui uiso aduentantium canum
 ac uenatorum tumultu, expectant, ac proruentes qua
 obsepti sunt syluam, in apertum prodeunt, donec eos ali-
 quis uenatorũ uenabulo exanimet. Et qualis illorũ apro-
 rum frendetium crepitus fit, ita & horum armaturæ fre-
 mebant ex iactibus aduersariorũ. Addebat autem ipsdem
 animum ad acriter dinicandũ præter conscientiam uir-
 tutis, quòd de superiori loco socij pro turribus stantes,
 tum alia tela, tum maxime saxa iaciebant, de castrorum,
 de nauium, de ipsorũ salute solliciti, adeo ut ex atris nu-
 bibus insano uento impulsis non plus niuium excutiatur
 in terram, quam tunc missilium ultro citroq; cominebat.
 Sed ex lapidibus (nam multo erant meliores) uastior soni-
 tus reddebatur, galeas clypeosq; pulsantibus. Qua de re
 ingemiscens Asius, percussioq; timore, Iouẽ dolore dictã-
 te his uerbis appellat: Iupiter pater, omnimodo & tu a-
 mator es uanitatis, atq; adeo amatissimus. Ego tibi fidem
 habes, spe ducebar, credebaq; fore, ut non sustinerent ho-
 stes uim uircsq; nostras. En ut acres uespæ atq; apes, põ-
 sita

sita ad arctum collem tecta, cum filijs subeunte uenatore
 non deserunt, sed permanēt, pertinaciterq; propugnant:
 Sic duo hi haud amplius à porta submoueri queūt, obsti-
 nati potius aut trucidari aut capi, q̄ cedere. Hæc Asius.
 Qua oratione Iouē exorare non potuit, iam animatū ad
 hanc gloriā Hectori dandā. Nam interea alij ad aliā por-
 tam dimicabāt, quas pugnas sigillatim me exequi nō mo-
 do difficile sit, sed etiā diuinū quiddā. Enimuero undiq;
 circa murū ignes dispositi erāt, Troianis cremare naues
 cupiētibus, Græcis uero, si salui cum nauibus esse uellent,
 occurrere coactis. Quo ex spectaculo tristes dij, quicūq;
 Græcorū studiosi erant, tamen pugnantibus Lapithis ui-
 res suggerebāt. Ibi primū Polypetes Damasum impigre
 dimicātem interemit, galca iaculo traiecta, atq; omni in-
 tus cerebro dissipato. Post hunc alios duos Pylonem &
 Hormenū: necnon Leonteus Hippomachū, apud balthēū
 forte percutiens, emissa lancea sternit, mox educto gladio
 in alios irruens obtruncat Antiphatem, quo humi resus-
 pinato, obtruncat deinceps Menonem, Iamenon, atque
 Orestem, quorum corpora cum interfectores spoliant,
 tunc & plurimi & optimi Troianorum Hectore ac Po-
 lydamante ducibus, omni ope uiam sibi per ruinas muri
 facere nitebātur, ut ad deslagrandas naues procurrerēt.
 Græci, ne id fieret, pro fastigijs munitionum solcite pro-
 uidebant. Inter hæc ecce in aëre aquila quædam immanē
 maculosumq; anguē ac seminecē unguibus frēs, Troia-
 nos, ut rescindendo muro instabant, à sinistra circuiuit.
 Atq; ita inter ferendū nondum deposita naturali ferocia,
 anguis conuerso retrorsum ore in raptricis pectore iuxta
 iugulum dentes impressit. Illa præ dolore morsus prædā
 in mediani aciem dimittens, cum clangore procul illinc
 quanta

quãta maxime potuit celeritate auolauit. Eo colubro uisus, sic propalam iacente, Troiani exhorruerunt ueluti in-
Polydamas. fausto Iouis augurio. Ipse quoque Polydamas Hectorẽ ad-
 diẽs, ita affatus est: Hector, etsi me semper uerbis territas
 recta consulentẽ, tanquã tibi parũ & in ista tua potentia
 obsequentẽ, tamen cum sit contra officium, cum qui cum
 ciuibus de repub. agit, prauaricatione ueritatis demereri
 hominẽ aliquẽ, ut ego nunc te demererer falsa dicẽs, etiã
 nunc promam quod sentio optimum esse: Non instemus
 expugnare castra spe ad naues penetrandi, nihil admodũ
 profecturi, nõ magis quã auis ista profecit, quã (si quid
 mihi credis) ad nostrum uenit exemplum. Nanque hoc au-
 gurium ita interpretor: ut hæc ales, quem ferebat ungui-
 bus immanem colubrum, ad nidum filijs escam perferre
 non potuit, sed uiuo relicto abiit: sic nos etiamsi strenue
 murum fortiterque refringamus, iterum in gruẽtibus Græ-
 cis repellamur à nauibus castrisque, turpiter remetientes,
 tandem quã uenerimus, uiam, ac relinquentes nostrũ plu-
 rimos ab hoste trucidatos. Atque hunc in modum præstã-
 tissimus uates & ariolandi solertissimus, cuique ceteri fi-
Hector. dem habebant, augurium auguratus est. Hector autẽ tor-
 uis hunc intuens oculis, respondit: Polydama, ista quã
 dixisti, haudquaquam mihi probatur, & tu aliter quã
 sentis dixisti, nolens ueram ipsam, atque hæc meliorem ape-
 rire sententiam. Sin utique ex animo atque iudicio locutus
 es, nimirũ tibi dii & animũ & iudiciũ & sensa & sen-
 sus ademerunt. Quippe qui iubeas me neglectis consilijs
 diuinis atque pollicitis, tuis ariolationibus accedere, quas
 nihili facio prorsus atque contẽno, siue dextrorsum aues,
 ortũ uersus, siue sinistrorsum ad occasum uolet. Nos ipsi
 Ioui, qui me iussit sperare, cõfidimus, & hominũ & omnium
 deorum

deorū principi. Quò mihi ista auguria tua? optimū augu-
 rium est pugnare pro patria. Aut quid tãto tẽpore bellū
 atq; aciem perhorrescis? Si enim ceteri nōs ad naues oc-
 cumbemus, non est uerendū ne tu quoq; occūbas, quippe
 non es ita præstati animo atq; pugnaci. Ceterum, ne in-
 sciis sis, si quẽ hominū uerbis tuis seductū subtrahere se
 à pugna, aut teipsum pugnā detrectare cognouero, euesti-
 gio mea læcca confixus animā fundes. Hæc fatus Hector
 processit, cuneo sociorū sequēte cum læta uociferatione,
 insuper exorta uenti, qui ab Idæis montibus flabat, tẽpe-
 state (Iupiter eam excitabat) cāpestris late puluis fireba-
 tur in ora Græcorū: qui illorū quidẽ interemit, Troiano-
 rum uero auxit audaciā pariter & gloriā, præcipue He-
 ctoris. Ergo Troiani tum ipsorū uirtute, tum Iouis nu-
 mine subnixi, propugnacula perfringere, turriū gradus
 cōuellere, saxa prominētia, super quæ turres stabant, de-
 moliri, magis ac magis sperantes patefacere sibi iter ad
 naues. Græci nihil minus perstare, nec gradu deici, pro-
 pugnacula ipsa scutis protegentes, subeuntem Troianū
 ad illa diruenda arcere atq; detrudere. Atq; Aiaces per
 turre ambobus properātes, atq; omnia obeuntes, cum uoci-
 feratione animos sociorum excitabant, alios mollioribus,
 alios durioribus uerbis instigando, O socij Achiui, quiq;
 eximij, quiq; mediocres, quiq; in summi estis: Neq; enim om-
 nines in bello sunt pares, sed omnes unus labor hic uo-
 cat, quod & ipsi cognoscitis: Nemo hinc ad naues refu-
 giat, aduersariorum territus minis, sed & ipsi procedite,
 & idem facere alios mutuo iubete. Si forte altus Iupiter
 dederit, ut hoc propulsato discrimine, ipsum hostem ad
 urbem usq; persequamur. His exhortationibus duorum
 principū alij ad propugnandū incitabātur. Quam multi
 autem

Aiaces Græci

autē niuū uilli, nymbis à Ioue sopitis uentis, hyemali die
 labuntur, quibus (præter mare niues illabentes in se per
 instabilitatē cōuertēs) cætera omnia uestiūtur, excelsi mō
 tes, celsa promontoria, herbidi campi, læta arua, amœna
 littora, sinuosi portus: tan multi lapides utriq; uolita
 bant, sonitu ielūū uocifrationumq; undiq; apud murum
 inualescente. Neq; uero Hæctori cæterisq; Troianis fas
 unquam fuisset fores portæ atq; repagula perrumpere,
 nisi Sarpedonem filium Iupiter in hostes, ueluti leonem
 in boues, excitasset. Huius clypeus ex sex taurinis tergo
 ribus compositus erat, inducta desuper lamina ferrea, &
 eius orbe (nam erat rotundus & à fabro ærario factus)
 aurea ora ambiēte. Hunc Sarpedon clypeū sinistra præ
 ferens, ac duo iacula dextra quaties, ire perrexit, tanquā
 leo montiū alumnus, qui diutina efferatus inedia, hortāte
 fama, ad rapinā in caulas ouiuū se quantumlibet munitas
 intēdit, ubi si custodiā cum lanceis canibusq; ad tutelam
 gregis offenderit, nihil tamē minus securus periculi sui in
 silijt in oues, aut rapina potiturus, aut uulnus pro rapina
 accepturus: tali Sarpedon animo ad inuadendū murum
 cuertendāq; propugnacula rapiebatur: Prius tamen, etsi
 properabat, Glaucum Hippolochi filium sic allocutus:
 Glauce, quid ita nos ambo præter cæteros tãto in honore
 apud nostros habemur, & loco sedendi, & plenioribus
 poculis, possidentes etiam ad oram Xanthi tam exiniūm
 prædium, partim consitum, partim ad sata huberrimum,
 & quos Lycij tanquā deos quosdam intuentur? Non ne
 capropter deceat nos cum primis popularibus stare in
 pugna, & primos discrimen adire certaminis? ut sint è
 nostris qui dicant, Profecto nostri reges non desunt glo
 ria suæ, nec se imperio Lyciorum, carneq; cscalentiore,
 ac uino

Sarpedon.

ac uino poculentiore quo fruuntur, indignos ostendunt, cum dimicent tanto robore ac tanta audacia. *Quam* o Glauce si huiusce belli defuncti periculo, sperarem fore, ut immortalem uitam & exortem senij uiueremus, nimirum neque ipse pugnarem in primis, neque te ad idem agendum adhortarer. Nunc autem non modo in hac mortalitatis necessitate positi cum simus, sed etiam nulle generibus mortis obnoxij, certæ, ineuitabilisq; , eamus uel daturi de nobis alteri gloriam, uel nobis de altero adepturi. Hæc locuto Sarpedone, Glaucus nec abnuït, nec annuit. quos ambos sequente Lyciorum caeterua, cum ex aduerso tendentes conspexisset Menestheus Petci filius, & turrin ubi ipse erat petentes, uehementer extimuit, intelligens quantam cladem essent allaturi. Collustrans igitur oculis, si quem principum è curru conspiceret, qui socios tutaretur in tanto periculo, Aiaceum utrunq; conspexit, unà stantes, ac iuxta illos Teucrum, qui tunc ueniebat à nauibus. Quos uocantem, ut in tanto strepitu, fragore, fremitu uel armorum uel portarum,munitionumq; quas rescindere Troiani nitebantur, uel uociferationum, quæ ferebantur in cœlum, quia exaudiri fas non erat, proptere Thooten præconem pro se dimittit, dicens, Die Thoota, curre curiculo ad accersendū hunc utrunq; Aiaceum, si uterq; (quod multo satius est) præsto hic esse per eorum commodum potest, quia præsens hic perniciēs imminet ab ingruentibus Lyciorum ducibus, quorum tanta in superioribus prælijs extitit uirtus. Sin uterq; non potest, quod & illic laboratur, at Telamonijs certe cum Teucro fratre præsto sit. Cui obtemperans præco, cursu decurso ante Aiaces stetit, & ad eos inquit: Aiaces Achiuorum principes,

Menestheus.

Thootes.

Menestheus

Menestheus princeps uos illuc praest esse efflagitat, pa-
 rumper saltem illuc open laturos, & quidem utrunque
 (quod multo satius est) si per uestrum commodum licet,
 quia praesens ibi pernicies imminet ab ingruentibus Ly-
 cioru ducibus, quoru tanta in superioribus praelys extitit
 uirtus: sin uterque non potest, quia & hic laboratur, at
 Telamonius certe cum Teucro fratre praesto sit. His au-
 ditis acquiescens Ajax Telamonius, confestim ad Oileum
 inquit: Ajax, tu nunc Lycomedesq; hic stantes, urgete
 socios ad pugnandum, dum ipse ad ferendas illis suppetias
 eo, ac redeo. Nam continuo huc redibo, posteaqua ab illis
 periculum propulsauero. Haec ubi dixit Ajax, abiit comi-
 tante cum Teucro & Pandione, qui arcum Teucris fere-
 bat. Hi postquam ad Menestheum per murum ingressi
 ad turrim peruenerunt, offendunt illum cum socijs sata-
 gentes, quoniam Sarpedon Glaucusq; cum alijs Lycioru
 primoribus iam in fastigia euaserant. Hic iterum ad ad-
 uentu subsidij renouato clamore concursus est, & Ajax
 omnium primus magnanimu Epicleu socium Sarpedo-
 nis interemit. Siquidem nactus rude marmor inter ipsa cul-
 mina, quod uix unus (quales nunc sunt homines) etate et
 uiribus flores, altera manu ferret, ipse facile sublatum ita
 contorsit in Epiclei galea, ut ea diffusa, caput ipsum cum
 ossibus facta cerebri confusione contereret. Ille in caput
 labes, sicut in aqua prona precipitatur, deorsum a turri
 delatus est, atq; exanimatus. Teucer quoq; animaduerso
 Glauci apud ipsa fastigia strenue pugna cientis brachio
 nudato, locu ipsum sagitta confixit. Eo ictu Glaucus ab
 instituto pugnandi seruore cohibitus est. Sed dissimulato
 uulnere, ne quis hostiu illo cognito gloriabudus ei uerbis
 insultaret, furtim desiliit. Sarpedone autem etsi digresso:

Glaucō

Glauco (quem statim digressum esse cognouit) subiit dolor, non tamen diffidentia: protinusq; Alcmaonē Thestoris filiū certo ictu cōfodit, à quo educta iterū lācea, pronus ille in faciem corruit. Tunc Sarpedon propugnacula ipsa atq; uestigia reuellēs manibus, parte partē (ut ligata inuicem erāt) sequēte, murum denudauit, uiamq; fecit ad multorum pariter ingressum. Quod cernētes Telamonij fratres, unum telis ambo petiuere: Teucer quidē sagitta, quæ in lucentē clypei baltheū circa pectus illata, ne occideret hominē, Iupiter obstitit, nolens filij exitū illo loco esse: Ajax uero lancea, qua reducta insiliēs scutū trāsuerberauit, eumq; cōcusit, ac quātumlibet ferocē repressit, ac cōsternauit. Et cæteri quidē paulū à summitate muri submoti sunt. Sarpedō uero non prorsus loco cessit, optās speransq; incepti muneris assequi palmā: conuersusq; ad suos, Quid ita, inquit, Lycij ignauum istic tenetis ocium? Nā uni mihi quāuis strenuo perquā arduū sit rescindēdo muro uiam munire ad naues. Agedum cōfertī ingruite. Plurū enim quā unius est opera præstātor. Hæc exhortatoriā ducis castigationem reueriti cōmites, circa ipsum ducem in hostem uehementius ingruūt. Græci contrā alia atq; alia cohorte (magni negocij res uidebatur) aciē introrsus firmabāt. Ita neq; Lycij per ruinā muri uia sibi ad concremandas naues facere poterant, neq; hos Græci reijcere ab eo muri uestigio, quod illi semel institerant. Sed quemadmodum duo uiri de terminis indiuidui limitibus agri discordes, mensorian lineam qua fines utriusq; discernant, manibus tenentes, tandem de exiguo termino rixantur: Sic utriq; de propugnaculis, quibus diuisi erāt, belligerabant, & hi & illi scutis parmisq; protecti. Eoq; etsi nonnulli nudato inter uertendum se tergo, plures ta-

Sarpedon Lycijs.

men per ipsa scuta sauciabantur, turribus ac muri culminibus ubique cruore natantibus. Et sicut mulier proba, quæ questum manibus facit, ut natos ab inopia uindictæ, in apponenda lana trutinam subleuat uento præponderantem, ita inter Græcos atque Troianos pari more decernebatur, donec Iupiter hoc exinium gloriæ decus Hectori dedit insiliendi ante omnes in castra Græcorum.

Hector. Nam exclamans inter eundem ad socios, inquit: Ingruite fortissimi ciues, demolimini murum, aperite iter, & ignem hostilibus nauibus inferte. Huic exhortationi omnes Troiani (nam omnes audierunt) obtemperantes, murum addensati inuadunt, telaq; præferentes, turrium scalas ascendunt. Ipse uero saxum quod è regione portæ stabat, arripuit, uasti tum ponderis (nam duo illud uiri, quales nunc sunt, non facile in plastrum è solo leuarèt) tum corporis, sed deorsum crassi, sursum acuminati. Id Hector una manu sublatum ac facile tractans (Iupiter enim faciebat illi leue) non laboriosius, quàm opilio cum fert arietis uellus, portauit propius portam. Huius autem portæ erant geminæ fores, ut proceritate sublimes, ita asserum crassitudine robustæ: quas interius obseruabant totidem repagula altrinsecus posita, sed eadem arborum clauæ. Huc Hector proxime accedens, ac bene annitens pedibus, ne uanior esset ictus, sed prolato sinistro, ac totis in rotando saxo aduocatis uiribus, medias fores cum ingèti fragore percussit, sed cum maiore prostrauit. Nam diffractis utrisque cardinibus emotisq; repagulis, disceptæ altera ab altera, ruinam fecerunt, saxo suapte mole ingresso. Quod insecutus Hector, uolucris noctuæ similis irrupit, quem tunc nemo alius (dijs exceptis) se obuium ferens, illinc coërcere potuisset. Oculi uelut ignis arde-

bant,

bant, undiq; corporis armatura fulgorem horrèdum red-
debat. Ipse duo iacula manu gerens, ad Troianos con-
uersus, iubet eos transcendere munitiones. Illi celeriter
imperata facientes, partim munitiones superant, partim
per ipsas portas infunduntur. At Græci fugam capeffen-
tes, cum attonito tumultu se ad naucs proripiunt.

I L I A D O S H O -
M E R I C A E L I -
B E R X I I I .

IUPITER autem, posteaquam He-
ctora cum Troianis ad Græcorum na-
ualia euexit, relicto illis interim studio,
ut per se cruentum committerent præ-
lium, ipse ilico procul ora conuertit, o-
culosq; defixit in regionibus Thracum equestri bello stre-
nuorū, Mysiorumq; fortium bellatorū, ac Agaurū inno-
centissimæ gentis, ut quæ sine ullis diuitijs equino uictitat
lacte. Cum igitur nusquā ad Troiā respiceret, haudqua-
quam suspicans fore, ut aliquis deorū auxiliū ferret Græ-
corū partibus, Neptunū oblata hæc occasio nō latuit, insi-
dētē tūc nemorosum Samiothraciæ dorsum, in quod pro-
gressus è mari cōscenderat, unde omnē Idā, omnē Troia-
nā urbē, omnia castra subijcere oculis posset: unde prospi-
ciebat bellū, admirans Troianos, miserans Græcos & ob
id grauitè Ioui succensens. Itaq; statim citato gradu à
monte descendens, subter immortales plantas syluis colli-
busq; tremantibus, ter conatus est Aegæ petere, ubi in me-
dijs aquis fanum habet, & in fano armaturā auream im-
mortalemq;, ter conatus, ter pedem continuit. Quarto

tandem moram rupit, quo in loco ubi institit, primū equos ad currum iunxit auricomos atq; acripedes, dehinc auream sibi armaturam induit, tum sumpto flagello & auro & arte conspicuo, bigam ascendit: immisissq; equis super undas fertur, ita leui agiliq; cursu, ut axis nihil admodum tingeretur, ipsis aquis presentia numinis (agnoscebant enim suum principem) letis, atque obsecundantibus, cetis quoque undiq; è fundo excitis. Cum appulisset specum mari circumfluum inter Tenedon atque Imbron, illic equos sistit. Vincula, quibus alligati ad currum erant, detrahit, quo pasci possent. Compedes aureas, quæ nec frangi queant nec dissolui, ut reditum domini opperirētur, inducit: ambrosiam pabulū apponit, mox ad exercitum Græcorum è mari ire contendit. Cum uenit, Troiani uel turbini uel flammæ similimi, Hectorē cuneati sequebantur, rabidi, acclamantes, nihil ex labore, nihil ex conatu remittētes, quòd uidelicet spe ingressi essent, se cūctas naues cum cunctis Græcis ad interneccionem redacturos. Ipse imagine assimilata, robustaq; uoce Calchantis, Græcos hortabūdus adiit, & in primis ambos Aiaces, sua nihilominus spē alacres ac pronos ad pugna, inquiring, Aiaces, hic quæso tutamini Rēp. solitæ uirtutis memores, nō miseræ fugæ, aduersus hostē qui uī trāsīt murū. nā alibi nihil admodū metuo, ubi sunt qui arceant Troianos. pro hoc ego loco timeo, pro hoc præcipue sollicitus sum, quem Hector ipse cum sua manu oppugnat, furēs, ardēs, & qui se maximi Iouis esse filiū iactat. Vobis autē deus aliquis animo suggerat, ut perstetis hic fortiter, hortātes etiā alios ut illū, quantūlibet annitentē, etiā autore Ioue fretū: tamē ab accessu nauū prohibeatis. Hæc cū eis dixisset, ambosq; scipione tetigisset, iter intendit ea pernicitate, quæ se de arduo

Neptunus Aiacibus.

arduo editissima rupis culmine ad insequendam alteram
 auem demittit accipiter, eam superne conspicatus in sub=
 iecta planicie agentem. Eo tactu ambo sibi pectus animosi=
 tate, manus agilitate, pedes leuitate, genua uigore aucta
 esse senserunt, sed prior Oilcus: ideoq; ad Telamonium pro=
 tinus ita inquit: Ajax, non uates nos Calchas ad defendē=
 das naues adhortatus est, sed aliquis cœlitum sub Chalchã=
 tis imagine, quem ex talis ac poplitibus, cum abiret, facile
 agnoui. Facile enim dii ab hominibus dignoscuntur. Quin
 mihi animum sentio factum esse animosiozem ad repu=
 gnandum atque pugnandum, manus quoq; & pedes ue=
 getiores, & quasi me ad agendum instigantes. Cui re=
 spondens Ajax Telamonius, Et mihi, inquit, idem cõtingit,
 manus ad lanceam pruriunt, pedes inuitant, & sua sponte
 moliri uidentur, animus ita exurgit, ut cum Hectore tam
 acri atq; indefatigabili bellatore pugnare uel solus au=
 deam. Cum hæc inter se duo alacres colloquuntur Aiaces,
 illo corporis & animi uigore, quo erant à deo instructi,
 tunc ipse deus eos quoq; incitatum pergit, qui malo dēmi=
 ti post hos apud tentoria mentem à formidine, membra à
 defatigatione relaxabāt. Eosdem cum hostem expugnatis
 munitionibus irrupisse in castra uidissent, ingens mœror
 ac desperatio incescit, fatentes tum lachrymis, tum uoce,
 nulla iam ratione præsentem deuitari posse perniciem. Hos
 Neptunus sic attonitos adiens, non difficile animauit,
 crexitq; : & ante omnes è primoribus præstantioribusq;
 septem, qui cæterorum phalanges instruerēt, Teucrum, Lei=
 tum, Peneleum, Thoantem, Deipyrum, Merionem, & Anti=
 lochum, quos ita allocutus est: Quid istud dedecoris Argiui
 principes, quos ego, ut uiribus atq; ætate florentes, cõfi=
 debam pro defendēda nauium incolumitate stare in acie?

Oilcus,

Telamonius

Neptunus.

Vos uero segne tenetis ocium. Quod si pergitis, hæc dies
 nobis illuxit, qua sub Troianis occumbamus. O scæcinus,
 quid nouitatis, quid ego prodigij uideo? quod me nūquam
 sufficatus sum fuisse uisurum, Troianos in castra uenisse,
 qui antehac neq; conferere nobiscum manus, neq; expe-
 ctare nos uel momento temporis audebāt. Non secus atq;
 imbelles fugacesq; cerui, non resistunt alijs feris, ut lupis,
 pardalis, lyncopantheris: sed in syluis huc illucq; discursantes,
 harum ferarum pabulum fiunt. Nunc uero longe
 ab urbe ad ipsas naues præliantur. Cur ita? nempe ob ue-
 cordiam ducis & socordiam militum, qui in inuidiam ducis,
 quem exosi sunt, quòd Achillem læsit, pugnam detrectant,
 & ob id apud naues quoq; trucidamur. Et ille quidem
 haud dubie in culpa est, qui iniuriam fecit. Non est
 tamē cur à bello nos subtrahamus. Placenus quæso quàm
 primum uirus acerbitatis. Placabiles nanq; sunt sensus bo-
 norum. Atq; ista socordia ac militiæ detrectatio, cum om-
 nibus turpis, tum uero nobis turpissima est, non modo
 fortibus, sed etiam principibus fortium. quod facientibus,
 quod ad me attinet (infirmior enim sum quàm alij, quàm
 ut uobiscum ipse digladiet) cum toto uos ex animo male
 odero. O dij boni, cunctabimini adhuc? at ista cunctatio
 malum hoc mox maius efficiet. Ponite quæso ante oculos
 singuli dedecus huius rei atq; indignitatē. En Hector fori-
 bus portæ cum ipsis uectibus refractis, ad naues iam pu-
 gnans robur suum ostēdit. Adeo res in ultimum est addu-
 cta discrimen. Hunc in modum Neptuno illos adhortato,
 phalāges Græcorū circa duos Aiaces sese coegerunt, ste-
 terūtq; tam strenue, ut eas neq; Mars ipse si interueniat,
 neq; ipsa Pallas, uterq; bellorum præses, incesset. Nam
 qui crant robore ac uirtute præstantes, diuum Hectorem
 cum socijs

cum socijs expectabant, aliquantum ab alijs seiuncti, inter se tamē ita coniuncti atq; conglutinati, ut scutum scuto, clypeus clypeo, lancea lācea, galea galea, uir uiro cohaeresceret, & propē inniteretur, ipsis etiā munacibus cristis superfulgentes galeas sese contingentibus. Atq; ita instructi, ac pleni fidutiā, & ad pugnandū bene animati, Troianis duce Hectore ingruentibus sese obijciunt, & tela in eos ualentibus dextris excutiunt. Quemadmodum autem cautes aliqua solutis citato torrente radicibus, à dorso celsi montis cum ingenti fragore per stragem nemorum rapida fertur, subinde subsiliens, sed ad nulla obuia subsistēs, eadē ubi iu plana deuenit, quantūlibet incitata, tamen rotandi tenorem seruare non potest, sic citatus ferebatur Hector, occidēs hostes, minansq; ad naues usq; ad mare se esse penetraturū, duntaxat, antequā in globos hostiles incideret: in quos impactus, nō modo nō stetit, sed etiā coërcitus reiectusq; est, tot lanceis tot gladijs ex aduerso petitus atq; concussus. Itaq; relato pede, socios magna uoce inclamauit: Fortes Troiani, magnanimi Lycij, Dardani bellatores, assistite mihi. Nō enim opinor diu me hostes sustinebūt, etsi globis se arētauerint, sed ab hac manu propellentur, si uoce à principe deorū Ioue iussus ego adiutusq; cōtra hos pugno. Hæc locutus animū accendit ardoremq; singulorū. In quibus Deiphobus, quæ sua magnanimitas erat, colligēs se sub clypeū quē præferebat, agili gradu procedebat. In hūc Meriones, explorato quē feriret loco, pilū emisit, nec aberrauit, si non aberrare est uano ictu ferire. nā pilū inter taurina tergera hostilis scuti, in eā parte, qua ferrū hastæ suffigitur, crepuit, ulterius aliqui trāsiturū. Nihil tamē manus clypeū à se Deiphobus excussit eo ictu cōteritus. Meriōes quoq; retro ad suos ces-

sit, bis admodum dolens, quòd nec hostem uulnerasset & telum confregisset. Eoq; se ad tentorium suum contulit, alterum allaturus quòd ibi reliquerat. Ceteri praelium conscrunt, insurgitq; pertinax clamor. Ibi primus omnium Teucer egregium quendam è Teucris interemit, nonnunc Imbrum, locupletis Mentoris filium Priamq; generum. Nam Medesicasta Priami filiam notham in matrimonio habebat. Hic ante aduentum Græcorum habitauit Pedasi. Orto deinde bello, Troiã commigrauit, ut Troianos inter quos erat præcipuus, bello iuuaret, & apud socerum diuersabatur, præquè ab illo habitus, atq; si unus è filiis foret. Hic ubi Teucer ei telum, quod ab aure contorserat, è uulnere reuellisset, cum armorum sonitu defluxit, sicuti ornus quæ in longe conspicuo montis cacumine, cum teneris ramis ad terram succisa prosternitur. Ad eum ita constratum Teucer accedebat, arma (erant enim insignia) spoliaturus. Sed cum in se uidisset infestum telum conijci ab Hectore, destitit, illudq; parua corporis declinatione uitauit. Sed magnanimus Amphimachus, beati Aëtorionis filius, ut recens in aciem aduenerat, excepit. in què humi cum armorum sonitu collapsum cum iret Hector, ut galeam criperet, ipsum uicissim Ajax Teucris frater telo petiuit, nec corpus perstrinxit, nam totus lucido ferro tegebatur: sed tanto robore umbiculam clypei percussit, ut eum loco reiecerit. Eoq; retrocedente, singula cadauera bini Græci ad suos protraxerunt: Amphimachum Menestheus & Stichius Atheniensium principes, Imbrum ambo Aiaces, singularè eorum uirtutè declarantes. Atq; ut duo leones prærepta ab auidis canibus capram tenaci morsu tenentes, suspensam ferunt in spissum nemus, sic hostile cauer uterq; Ajax ad suos asportauerunt. Quod ubi armis exuerunt,

exuerunt, Ajax Oilcus capite truncauit, ægro ferens ani-
 mo Amphimachi necem: conuersusq; in hostes, caput ro-
 tauit, quod pedum tenus Hectoris delatum est. Neptunus
 quoq; ex Amphimachi nepotis exitu magna sane acerbi-
 tate contracta, illinc ad naues iter tendit, ut plus periculi
 Troianis plusq; calamitatis crearet, excitatis ad prælium
 alijs Græcis. Allocuturusq; Idomeneum, speciem sibi in-
 duit uocemq; Thoantis Andremonis filij, qui princeps
 Aetolorum in omni Pleurone & in excelsa Calydone te-
 nebat imperium, & ut deus quidam uulgo in honore habebatur.
 Idomeneus autem quando Neptuno obuius factus est,
 redibat à tabernaculo amici, quem sura confixa socij uix
 eripuerant: datoq; medicis mandato, petebat tentoriũ suum,
 cupidus adhuc redeundi in pugnam. Huic occurrens
 Neptunus, ita inquit: Princeps Idomeneũ, quò euauerunt
 munera illa, atq; insultationes nostrorum hominum in
 Troianos? Cui Idomeneus, O' Thoan, inquit, nemo in
 causa est, quãtum equidem intelligo. Non enim inscitia
 rei militaris, nam omnes pugna callemus, non ignauia,
 non formidine, nam nemo ab acie fugit, non segnitie,
 nam nemo laborem recusat, profligamur ab hostibus, sed
 sic deorum maximo placet, ut longe à patria, ut in terra
 hostili, ut in glorijs, mortem & quidem teterrimã uniuersi
 oppetamus. Tu tamen Thoan ex tua consuetudine facis,
 semper enim fuisti pugna, qui alios ubicũq; cessare cer-
 nis, horteris ad prælium. Perge igitur, nec munus istud co-
 hortandi ceteros intermittas. Tunc excepit iterum Ne-
 ptunus: Ego uero Idomeneũ imprecor ci, qui ualens hoc
 in statu non pugnat, ut ex hac terra nunquam redeat do-
 mum, sed hic canum esca & ludibrium fiat. Tu ocyus
 sumptis armis unã uenias. oportet enim huic rei pariter

Neptunus.

Idomeneus.

Neptunus.

incumbere, si cui usui, et si tantum duo, tamen alicui usui esse possumus. Coaugmentata enim uirtus hominum pollet etiam quātūmlibet infirmorum, de quo numero nos non sumus, assueti etiam pugnare cum fortibus. Sub hęc Neptunus in aciem abiit. Idomeneus autem ingressus tentorium, sibi arma circumdedit. Tum egressus, gerens manu iacula, citato gradu proficiscebatur, fulgore armorū maiorem in modum utpote ex cursu uibrantium, simulis fulguri, quod terrificis incensum radijs Iupiter sublimi de xtra ab illustri olympo excutit, ostentans mortalibus immortale ostentum. Atq; sic festinans, non ita multo extra tentorium habuit obuiū Merionem famulum, qui ueniebat ad lanceā sumendā. Ad quem Idomeneus inquit: Meriones mi, quidnā uenis relicto pralio atq; acie? Nūquid & tu uulneratus es? & ita, ut perferre dolorem non possis? an nuncius ad me uenis? seu tua sponte, quod cupias me in acie potius stare quā domi sedere? Cui Meriones, Imò uero, inquit, uenio, sumpturus telum, si quod tibi domi reliquū est. nam quod habui, in ipso ictu super scutum

Idomeneus. Deiphobi principis iaculatus infregi. Ad quē Idomeneus, Non modo aliquod unum, sed unū & uiginti domi mihi sunt: hoc est, tibi sunt, si tot uolueris, quæ ex aduersa fronte ianue stant, ipsoq; fulgore se indicant, & ea quidem Troiana, quæ ex illis interemptis abstuli, in tentorio uidebis. Neq; enim opinor cui hęc sunt, eminus cum hoste pugnare. Cui Meriones, Et mihi quoq; inquit, cōplura sunt hostium spolia, sed longius quā ut in expedito mihi sint ad sumendū. Nam neq; me degenrem existimo, sed semper in ancipiti acie cum primis stare cōfuisse, nec alicuius sociorū tanquā mihi auxilio futuri recordari, & hoc te

Idomeneus, ipsum optime scire. Ad hūc Idomeneus, Scio equidē quāta uirtute

uirtute sis, ceterū quid ista cōmemorare te attinet? quōd si nūc præsētissimi quiq; Græcorū cōtracti, certatim pronauibus pugnemus (uirorū enim uirtus præcipue ex emulatione dignoscitur) iam strenuus ab ignaui, ab imbelli bellator appareat. nanq; ille uix potēs sui est, ut nequeat eodē in uestigio persistere, sed subinde mutat loca, modo huc, modo illuc pergit nutās atq; uacillās, superq; utrūq; pedem subsidens præ metu, miserum in modū corde palpitante, ac dētibus cum sonitu tremētibus. Hic autē neq; locum mutat, neq; corpore uacillat: in ipso primo pugnae cōgressu modice timet. cū infedit loca ad tēdendas insidias, optat quāprimū acri se praelio miscere. hoc in loco tibi, si uel ense feriare uel telo, non tribuetur ignauiæ aut imbecillitati, dūmodo nō feriare in ceruice tergo uel, aut alia posteriori parte, sed in aduerso pectore, aut in utero, & hoc cū ultro pedē infers, non cum pedē refers, interq; primos dimicias, nō post primos. Sed hæc hæctenus, ne ueluti pueri fabulantes tēpus teramus, ne uel proteruius aliquis hoc nobis uitio uertat. Tu age intro eas domū, telūq; capias. Hæc locuto Idomeneo, Meriones (ut erat certaminis audius) celeriter introijt, telū cepit, iterū redijt, Idomeneūq; secutus atq; assecutus est. Quales autē cū Martem patrē in bellū euntē comitātur duo filij, Craterus, & qui quēlibet strenuū terreat bellatorē Atarbes, cū è Thracia in Ephyros aut in Phlegyas arma sumētes, perq; mediā acie, seu per cornua eūtes, nō utrosq; exaudiūt, sed alteros tantū, ut ijs uictoriā largiātur. tales hi duo principes et animo & specie in bellū se cōferunt. Et Meriōes ad Idome

Merionea.

neū prior, Quā in partē, inq; Idomeneū inclinat animus ut pgamus: in dextrū ne latu, an in sinistrū? Nā nusq̄ nō credo negociū exhiberi socijs.

In medio,

Idomeneus. In medio, inquit, præsto sunt alij propugnatores, & in primis ambo Aiaces Teucerq; cum in stataria pugna bonus, tum in sagittando omnium optimus. Hi Hectorem (quantalibet sua sit fames sitisq; pugnandi) saturabunt, satiabuntq;. Et ut fortis strenuusq; sit, tamen arduum ei erit talibus uiris deuictis deflagrare naues, nisi in illas Iupiter ipse flagrantem concitat facem. Neq; enim maior Aiax ei similis est, qui mortalis sit, qui pane uescatur, qui ferro possit saxisq; uiolari. Adeo ne ipsi quidem (quo nihil est fortius) Achilli concesserit, duntaxat in stataria pugna. Nam in celeritate pedum nulla cōtentio. Eapropter perge mihi ad læuum cornu, ut uideamus quàm primum, si cui demus ipsi gloriam, an si quam nobis. Hæc locuto Idomeneo, Meriones strenue ire ac præire contēdit. Qui cum eò peruenissent quò maturabant, & (ut conspiciui ex armis erant) conspecti & cogniti fuissent, in ambos ab omnibus se inuicem cohortantibus, concursus est ad ipsas extimas naues: ubi redintegrato certamine, sic inhorruit acies, utrisque infesto animo, corpore, ferro in mutuum perniciem incumbentibus, ut inhorrescit pugna uentorum, cum nacti puluerulentas uias, pro se quisq; puluerean nebulam excitare, & in altum torquere conantur, & ut illa nebula in aduersum ueniens oculos premit: sic tunc continens fulgorem galearum, loricarum, scutorum proxime politorū premebat, nec oculos tantum, sed etiam mentem: ut supra modum fuerit futurus impauidus, qui hanc speciem alacrior quàm timidior inspectasset. Huius autem tantæ inter hos heroes cladis autores erant duo dij partium studiosi: hic quidem uolebat Græcos uictos, a Troianisq; uexatos, non tamen extinctos, & Hectorem Troianosq; catenus esse uictores, quatenus Thetidi

atq;

atq; eius filio, quibus hoc dabat, satis fecisset: ille ediuerso
 Græcis uim uiresq; subministrabat dolens uicem eorum,
 quomodo ita & Troianis domarentur, & ob id summo-
 pere fratri infensus. Nam idem deus, eadem dea, idem lo-
 cus ambobus est parens: sed hic & maior natu, & * plu-
 rimum rerum gnarus. Ideoq; ille non propalam, sed clan-
 culum è mari prodijt, furtim intrauit acies, occulte sub
 humana specie ad resistendum assidue Græcos erigebat.
 Quo magis contentio crescebat, atrox prælium conse-
 rebatur. Et cum utriq; confertim perrumpere alteros ni-
 tuntur, utrinq; multi occumbunt. Ibi Idomeneus etsi æta-
 te semicana, tamen in hostem exhortatus socios irruit,
 in fugamq; uertit: occiso Othryoneo, qui nuper è patria
 Cabeso uenerat ad comparandam sibi singularem glo-
 riam, sed perinde difficilem. Quippe spopöderat Priamo,
 se hostes ab ora Troiana effugaturum, nisi recederent.
 Pactus tamen pro hoc merito Cassandram uxorem, etiam
 indotatam. Nam erat filiarum Priami pulcherrima, quæ
 res eum animosum faciebat ad bellum. Huic Idomeneus
 sublimiter incedenti, rimatus locum, uibrata lancea me-
 dium uentrem, non sustinente ictum thorace, confixit,
 inq; terram collapsus (collapsus est autem cum ingenti so-
 nitu) gloriabundus insultauit: Othryonee, equidem tibi Idomeneus,
 primas inter omnes mortales tribuo gloriæ partes, si mo-
 do exoluas quicquid Priamo promisisti, pro quo inuicem
 tibi filiã ille uxore despondit. Quid nos? profecto eadem
 tibi & promittimus et exoluemus, ut pulcherrimã filiarũ
 Agamænonis, ex Argo accersitam, tradamus uxorem: dum
 tamen Ilium hoc tum insigne oppidum nobiscum euertas.
 Quocirca sequere me, ut apud naues de re uxoria ac spõ-
 salibus transigamus. Neque enim indignus sum, quo aru-
 spice hæ

spice hæ nuptiæ fiunt. Cum sic locutus cum pede per aciem traheret, ecce Asius in ultionē defuncti aduenit, stans ante equos, quos sedulo auriga post dominum pedestrem ducebat, penè ipsius humeros ac terga afflantes. Et sic magna auiditate Idomeneum ferire conanti, Idomeneus ipse ita guttur subter mentum coniecta hasta percussit, ut illa per ceruicem emeret. Quo uulnere Asius non aliter quàm quercus, aut acer, aut illex aliqua sublimis, à fabris in usum succisa naualem, humi collapsus est, confusumq; murmur pariter & sanguinem fundens ante equos, quātus erat, in cruento puluere uolutabatur. Hoc cum uidisset auriga, stetit inops mentis, & quasi ipsi sibi excidit, non ausus ab hostibus in fugam auertere equos. Cui Antilochus inter hanc hæsitacionem telo medium uentrem, quem locum destinauerat, thorace non sustinente cõfixit. Eoq; de curuli sella prolapso, humiq; singultiente anima equos abduxit. Deiphobus autem casu tristatus Asij, propius accedēs Idomeneū iaculo petit. Sed ille telum ex aduerso speculatus, subter orbē clypei se cõtraxit, ut aut deuitaret illud, aut clypeo exciperet. Siquidē is clypeus duobus canonibus erat compactus, lamina ferrea taurinis tergoribus obducta. Verum Deiphobus, etsi spe, non tamen ictu frustratus est. Cuius iaculum Idomenei clypeum superuolās, ac cum sonitu radens, in iecinore principis Hypsenoris Hippaso geniti demersum est, hominēq; cõfestin-

Deiphobus. genibus submitti cõgig. Hic uasta Deiphobus, ac procaeci uoce iactabundus exclamat: Non iacet inuindicatus Asius, non caret apud inferos ad quos tendit, mortis solatio. Nam profecto gauisurū scio, quòd ego sibi parētui. Sic insolenter locutus Deiphobus, cum alios Græcos dolore affecit, tum maxime Antilochum, qui iacentis socius erat.

erat. Sed ne iacentis quidē curā abiecit, accurrens q̄; amicum scuto protexit, donec subeuntes duo sociorū Mecesteus Echij filius & dius Alastor, uterq; uir insignis, eripuerunt, ac grauius lamentantē ad tentoria reportarunt, Idomeneus uero nōdum uel Reip. satisfactū putans, uel animo suo satisfactū habēs, sine intermissione pergebat, ut tetram mortē aut hosti offerret, aut ab hoste acciperet. Stabat autem à Troianis Alcathous clari Aesyetæ filius. Cui, quōd ex omni Troia esset uirtute præcipuus, Anchises Hippodamiam in matrimonium dederat, filiam primigeniam, quæ parentibus quidem cordi erat, ut filia, sed ex hoc magis, quōd formositate, quōd ingenio, quōd opibus domesticis æquales cæteras antecelleret. Hunc Neptunus Idomeneo iniuriæ obnoxium præbuit, hallucinatis eius oculis, torpefactis cruribus, ut neq; fugam capessere, neq; gressum moliri posset, sed tanquam cippus aut procerarbor perstaret immobilis. Atq; sic stanti loriceam, quæ eousq; domino saluti fuerat, læcca perfregit, redditoq; stridulo sonitu tum ipsius ictus, tum perfractæ loriceæ, cuspis in corde insedit, & post ruinam ab ipso corde micante quatiebatur: sed breui post extinctum pulsu quati desijt. Tum Idomeneus uasta & ipse ac procaci uoce iactabundus exclamat: Deiphobe, num tibi uidetur esse par, tres **Idomeneus.** hostes interemisse, quod ego feci: atq; unum, quod tu fecisti? demonie, quoniam ita insolenter gloriabare, consistemecum, fac copiam pugnandi, ut discas qualis ego bellator sim, oriundus ab Ioue, à quo ortus est auus meus Minos, pater Deucalionis, qui me genuit principem Cretensium populorum, & huc aduētum nauibus in tuam patriamq; perniciem, atq; aliorum Troianorum. Hæc locuto Idomeneo, Deiphobus incertus animi cogitabat, utrum

illinc

illinc digressus, alium aliquē ex præstantissimis socijs accerseret, an uel solus belli fortunam experiretur. Deliberanti conducibilius uisum est conuenire Aeneam. Eum reperit stantē post aciē, ac postremum, utpote Priamo semper iratum, quòd tam eximium inter ceteros uirum parum pro dignitate, aut nullo honore prosequeretur. Ad hunc accedens Deiphobus, inquit: Aenea princeps, nūc si quid te cura tuorū tangit, ueni opem laturus Alcathoo, cui te decet opem ferre, quòd & sororis maritus est, & te domi uestræ paruulum educauit. Eum tibi Idomeneus uita armisq; spoliavit. His uerbis Aeneas toto animo confusus, tamen ad bellandum excitatus, in Idomeneum fertur. Ille uero non ueluti adolescentulus territus est, fugāq; se mandauit, sed perstitit more suis agrestis, quæ in desertis montibus percepto frequentioris hominum agminis aduentu perstat, surrectis fetis, freudentibus sanis, ardentibus oculis, præstanti animo ad uiros canesq; arcendos. Atque ita expectans aduenientem Aeneam Idomeneus, aliquot fortium suorum, quos impræsentiarum uidit, Aescalaphum, Merionem, Antilochum, Aphareum, Deiphylum uocans, præsto sibi esse his uerbis adhortatus est: Venite amici defensuri me ab Aenea aduersus me ueniente. cum quo uiro tam celeri pedibus, tam ualido in prælijs, hominumq; interfectore, solus congregi summopere uereor, eò quidē magis, quòd in ipso bonæ ætatis flore positus est cum uires præcipue uigent. Quòd si æqualis illi fore, quo animo sum, protinus aut ille de me, aut ego de se eximiā uictoriā reportarem. Sic locuto Idomeneo, cūcti uno animo reductis ab humero clypeis astiterūt. Ediuerso Aeneas & ipse socios, quos inspexit conuocauit, Deiphobū, Paridem, Agenorem. Post hos (nā hi principes

Deiphobus.

Idomeneus

principes erant) alij populariter sunt secuti, ueluti oues quæ saginatae è pascuis Tityrum sequuntur. Et ut earum pastoris tunc exhilarescit animus, ita nunc Aeneae intuentis ad se agmina confluere Troianorum. Ergo ubi circa corpus Alcathoi cõcursum est, lanceae quæ utrinque certo ictu torquebantur, horrendum in modum super arma crepitabant. Sed præter cæteros uideres duos eminare ipsi Marti æquiparandos, Aeneam Idomencumq; infestis hastis se mutuo petentes. Aeneas tamen prior hastam in Idomencum contorsit: quæ, cum hic eam ex aduerso uenientem deuitasset, casso ictu perlata est: humiq; defixa, impetu suo pte contremuit. Sed non incassum Idomenei hasta in Oenomaum perlata est, quæ nacta conuexum thoracis atque perrupens, intestina ipsa lacerauit. Quam iterum ex Oenomaio in cubitum humi collapsa atque extincto eduxit, inhibitus etiam detrahere arma, quod hostium millibus obruebatur, & ita obruebatur, ut adierit periculum uitæ. Nam non genua ad irruendum toties in hostes suppetebat ad se strenua celeritate illinc eximendũ, non se iam tueri stando facultas erat. Qui cum aliquãdiu discrimen à se capitis propulsasset, sensimq; referret pedem, Deiphobus (ut erat illi semper infensus) in eum lanceam torsit: sed ictu deceptus est, licet nõ frustratus. Nam pro Idomeneo humerum traiecit Ascalaphi. Illo in latus humi defluente, circa corpus eius acceditur pugna. Necdum pater Mars Ascalaphum filium rescierat cecidisse in prælio. Nam in arduo olympo subter aureas nubes sedebat cum alijs dijs, ab Ioue uctitus prælio intercedere. Huius autẽ sic in medio positi iubatam cassidem cum rapuisset Deiphobus, eius brachiũ Meriones Marti similis inficiens telo confixit, pariter & prædam manu discussit:

r reddem

reddēteq; caſide humi percuffa raucum ſonum, iterum in hoſtem Meriones inuolauit, telum è prono brachio extraxit, & ad ſuos ſe recepit. Illum Polytes germanus medium complexus, exportauit è praelio uſq; ad equos, qui poſt aciem tumultumq; bellorum ſtabulabantur cuſtode auriga. Ibi in rhedam optime ornatam poſitum ad urbem remiſit, grauiter lamētantem ex crudi iactatione uulneris, cuius proflumen per manum decurrebat. Interea ceteri pugnant renouata uehementi uociſeratione. Illic Aeneas Aphareum Caletoris filium ſibi aduerſum in iugulo ferit, quo ictu Aphareus ſubmiſſo ſiniſtrorſum capite, galea ſcutoque ſe contingentibus, morte ſolutus eſt. Antilochus autem obſeruans Thoönem, dum tergum uerteret, oblataque occasione inuadens, tergum ipſum ferit, ita grauiter, ut continens uena, quæ illac ad ceruicē currit, omnis amputaretur. eo ictu Thoön in poſteriora recidit, ambas manus charis ſamiliaribus extēdens. Antilochus uero accurrens, arma detrahebat, oculis tamē luſtrās ne ipſe ſeriretur. Sed eū Troiani hinc atq; hinc circunſiſtētes, cum crebris ictibus ſcutum pulſarēt, nihil tamen perſtringere poterant. Aderat enim ei Neptunus, qui Neſtoris filiū inter tot miſilia tutaretur, alioqui non euafurum, ita nunquam pugnare inſermittēbat, nunquam quietam lanceam tenens, ſed aſidue quatiens, & ad hoſtē arma circunſerens, ac ſe ſubinde circumagens, rimansq; ſemper, quemnam opportunè aut eminus iaculo peteret, aut cominus inuaderet. Quod faciēs, non latuit Adamantē Aſij filiū, qui in eum progreſſus cominus umbonē percuffit, ſed inuidēte ictum uitaq; Neptuno, ſpiculū refractū eſt, cuſſide tanquā ignito clauo intra ſcutū remanēte, reliqua parte humi cadēte.

Quem

Quę relato gradu cedētem, ut subduceret se ictibus. Meriones insecutus, inter umbilicum ac genitalia, ubi uiris acerbissimus doloris est sensus, lanceam defixit. Ad quę ictum Adamas non secus resiliēbat ac reluctabatur, quā taurus cum arctis uinculis à bubulcis inuitus adducitur. Nec diu, ut in tanto dolore, reluctatus est: sed obortis ad lumina tenebris, breui expirauit. Vbi Meriones accedēs, telum de inguine eduxit. Helenus uero Thraicio gladio, ut sunt Thraicij grādes, galeam Deipyro secundum tempus percussit, fregit, excussit: quam dum quidam pugnantium Achaorum ad pedes suos reuolutam colligit, Deipyrum æterna nox texit. Eius mortē grauius ferēs Menelaus, minaci uultu, uoce, lancea, quam librarat, in Helenum tēdit, & ipsum uicissim intēto arcu ultro ueniētem. Atq; ita pariter ambo telum in alterum excusserunt. Et sagitta quidē percusso thorace, ubi cōnexus est, haud aliter resiliit, proculq; reuolauit, quā scapi fabarū, lupinorum uē, cum uētilatoris pala, tum ualido flatu ictati, longius uolant. Menelai uero lancea in manu, quę deorū arcū tenebat, et per ipsam manū in ipso arcu defixa est. Helenus ut mortē uikret, concessit ad socios, suspēsā manū gerēs, & affixā una lanceā trahēs. Cui cum magnanimus Agenor & lanceā reuellit & manum funda lancea, quā suus famulus habebat, colligauit, Pisander funesto fato ductus, rectā in te Menelaē, imō in mortē pergit. Nam abs te erat occidēdus. Hi in mutuum euntes occursum, postquā proximū fuerūt, hastas cōiiciūt. Sed sua Menelai sine ictu prateruecta hominē est, sua Pisandri, in huius scuto defixa, nō trās fixa, summo tenuis ligno se fregit. Verum ille ob hunc ictū letatus, uictorē se esse interpretabatur. Idē cum Menelaum stricto insiliē-

Menelaus.

tem mucrone conspexit, & ipse quam subter scutum habebat bipennem, fideli chalybe, ac oleagino manubrio proceroque corripuit, & inuadentem inuasit, atque equinas iugas apud ipsum conum galeae percussit. Ipse uero ab illo percussus est, ubi frontis extremitas cum nasi summitate committitur. Quo ictu ossa crepuerunt, cruenti oculi ante pedes deciderunt, ac succidentibus tibijs, ad terram ipse defluxit. Menelaus autem adiens incusso pectori pede arma detraxit, atque conuicia Troianis gloriabundus faciebat, inquit, Facecite sic, facecite à castris Troiani insolentes, tumultuosi que ultores. Parum habetis tanta clade, tamque inciuili probe me semel affecisse, asportata cum multis opibus uxore, quam uirginem duxeram, apud quam hospitaliter accepti diuersabimini, ne iterum afficiatis nequissimi canes infandum ignem nauibus inferetes, & ad interemptionem nostram immani furore properantes, non ueriti grauem iram Iouis hospitalis, qui profecto uestram urbem obiter aliquando euertet. Iupiter pater (nam te sapientia auctum cunctis hominibus diisque prestare) numine tuo fiunt haec omnia, ut Troiani sicut rebus alijs, ita bello praelioque satientur. Satiantur enim quotidie somno, uenere, cattu, chorea. quibus rebus tam lepidis iucundisque Troiana pubes magis gestit excellere, quam bellicis. ideoque in bellis inepti existunt. Quare nobis etsi ardentibus ad pugnam, tamen inuitis à pugna concedendum est. Haec locutus, cruenta, quae detraxerat hosti arma, in manus socijs dedit, ac rursus in pugnam rediit, priusque se pugnantibus immiscuit. Ibi in eum insiliens Harpe- lion Pilemenei regis filius, cum quo ad bellum Troianum uenerat, nequaquam in patriam reuersurus, medium scutum lancea cominus percussit, sed non traiecit. Qui cum re-

trogradus

trogradus se reciperet ad suos, circumferens oculos, ne quis eum uulneraret, nõ deuitauit mortem, quam uitabat. Nam in abeuntem Meriones sagittam immisit, quæ de-
 fixa in coxa dextera subter ossa, in pubem euasit. Ille eo-
 dem loco subsidens, ac deinde prostratus, tanquam lum-
 bricus, largo profluuio sanguinis inter fideliũ sociorum
 manus animam agebat. Erant autem socij Paphlagones,
 qui sedula cura circumstabant iuuenem. Et cum iam
 animam egisset, luctu graues incurrunt, tollunt, unã que
 cum misero patre uim profundente lachrymarum ad ur-
 bem reportant. Eius nece admodum contristatus Paris
 (apud ipsum enim ille cũ permultis Paphlagonibus ho-
 spiciabatur) Euchenõrem tragula inter aurem malamq;
 cõfixit pariter & extinxit. Erat autẽ hic & facultatibus
 & uiribus & indole animi inter paucos, nec suæ mortis
 ignarus: siquidem ei senior pater Polyidus homo egre-
 gius atq; idem uates, frequenter apud Corinthũ ubi ha-
 bitabat, prædixerat, ipsius exitum fore, aut domi ex atro-
 ci morbo, aut militia ex ferro Troiano apud naues, cum
 Græcorum cæde plurimorum. Filius uero tum atrocita-
 tẽ morbi reformidãs, tũ ignauie dedecus, si committeret,
 ut à cæteris pro ignauo haberetur, militare maluit, * cer-
 tam mortem certa morte cõmutans. Atq; hunc in modum
 ad sinistrum cornu dimicabatur, æstuantibus ac penè ar-
 dentibus sole armis, labore corporibus. Iam Troiani pro-
 fligabantur, iam Græcis in manus uictoria erat, ut qui-
 bus Neptunus animũ auxiliumq; præberet, cum Hector
 huius rei nescius adhuc ibi erat, quò primum post irru-
 ptionem in castra fuis cæsisq; ordinibus hostium euase-
 rat, ubi subductæ naues erant Protefilai et Aiakis, cinctæ
 muro, sicubi fragili humiliq;, ibi fragilissimo atq; humi-
 limo: sed

limo: sed nõ fragiliori, quàm pro uirtute illic tendentiũ.
 Tendebant enim ad id castrorũ latus maxime fortes pu-
 gnacesq; uiri cum optimis equis Bœotij, Iones, Locri,
 Phthij. Hi quacunq; ope asiliẽtem Hectorẽ flammæ simulẽ
 à se conantes arcere non poterant. Quorum primi erant
 Athenienses duce Menestheo Petei filio, comitatibus Phi-
 da, Stichio & Biante. Post hos alij, Epiorum quidẽ duci-
 bus Mege Phylei filio, Amphione ac Dracio: Phthiorũ
 uero Podarce atq; Medonte, qui Aiakis Oilei frater ex-
 tra matrimonium natus erat, à natali solo semper extor-
 ris, atq; in Phylace domicilium habens, ex quo germanũ
 Eriopidis noueræ Iphycleũ Phylace genitũ interemit,
 tunc enim in Philacem concessit. Hi itaq; præ ceteris
 Phthijs cum Bœotijs naues ab Hectore tuebantur. Ipse
 uero Ajax Oileus à Telamonio nunquã discedebat, ne tẽ-
 poris quidem momento. Atque ut duo boues per noualia
 graue aratrũ trahentes alteq; ducẽtes, sulcũ cõcordi ani-
 mo ac solo iugo dirempti, campum ipsum emetiuntur
 ac remetiũtur, capitibus pronis membrisq; sudore manũ-
 tibus: sic ambo Aiaces in labore belli maxime erant cor-
 pore animoq; coniuncti. Verum Telamonio multi &
 egregij socij præsto erant, qui ei defessus cruribus, exan-
 clato sudoribus corpore, scutum detraherent. Oileo autem
 Locri sui non aderãt. Quippe diffidebant in stataria pu-
 gna uersari, quòd cassidibus ferreis quibus solent equina
 iuba suffigi, quòd habilibus parmis, quòd ualidis lanceis
 carerent, solo arcu ac funda utentes. Quibus armis freti,
 ad bellum Troianum uenerãt, quibusq; mox hostiles le-
 giones perruperũt. Nam ceteri iustis armis muniti pro
 frõte pugnã cũ Hectore Troianisq; cõserebant. Hi autẽ
 succõturiati ac latẽtes, à tergo creberrimas sagittas emit-
 tebant,

tebant, ita hostē obruentes, ut cōfessionē timoris exprimerēt: expressuri etiam cōfessionē fugæ à castris ad urbem, nisi Polydamas adiēs Hectora sic fuisset allocutus: Hector, indocilis es prorsus alienis præceptis obtēperare, nolēs ea re cæteros anteire consilio, quia hoc à deo accepisti, ut bello cæteros anteires. Neq; uero fas est, ut unus uniuersa pariter ferat. Alij enim deus tribuit bellicam laudē, alij sanam mētem solersq; pectus: cuius qui compos est, & priuatim multis emolumēto, & publice totis ciuitatibus saluti fuit. Id quod ipse maxime agnoscis. Quapropter tibi, ut optimū mihi factū uideatur, dicā: Corona hostilis iam te cinxit, & undiq; tela ingruūt. Nā socij posteaquā murum trāsgressi sunt, partim sub armis semoti ociū tenēt, partim præliātur. Et hi palatim circa naues, atq; utiq; pauci cum multis. Quocirca digredere hinc, ac uocatos undiq; socios huc congrega, ut ex hoc loco cōsultemus in mediū, utrū præstet, an iterū inuadere naues, si deo libuerit hanc nobis tribuere uictoriā, an sine noxa hinc recedere, ne forte (quod magnopere metuo) he sternam cladē, quam æceperūt, cum sænore nobis hodie reddant, cum non procul absit uir ille singularis, quē non diutius suspicor à pugna cessaturū. Hæc locuto Polydamante, eiusq; oratione probata, Hector ut erat armatus è Hector. curru desilijt, & ad hunc inquit: Polydama, tui officij sit præstātissimos quosq; nostrorū hic continere, dū illuc eo, socijsq; pugnātibus occurro, celeriter huc reuersurus, ubi illis quæ opus factō sunt, imperauro. Hæc locutus, niuali monti similis abijt, inclamansq; omnem Troianam socialēmq; manum, cursu & quasi uolatu obibat. Illi audito eo receptui uocāti cuncti ad Polydamantē se contulerunt. Desiderabātur autē ex principibus Deiphobus, He-

lenus, Asius, Adamas, quos Hector inter primos pugnatore
res atq; ubiq; uestigans, nec sospites, nec mortuos inuesti
gans, quòd alteri in urbe saucij, alteri in tentorijs Græco
rum occisi iacebant. Mox reperit Alexandrum ad sini
strum cornu flebilis pugnae adhortantē alios ad certamen.

Hector. In hunc Hector, cū propius accessisset, fœdis cōuicijs in
uehens, inquit: Dispari, non Alexander, corpore formosissi
mo, animo deformatissimo, & ob mulieres perditio, ubi
nam sunt fratres nostri, princeps Deiphobus, ac princeps
Helenus? ubi princeps Asius? ubi princeps Adamas? ubi
princeps Othryoneus? nūc plane expugnata est urbs, nūc
arx Iliū euersa est, nunc reliqui nihil superest, quo minus
ultimum nobis adsit exitium. Cui respōdens speciosissima

Paris. Helenæ pulcherrimus maritus, Quoniā, inquit, Hector te
iuuat culpa uacantem inculpate, alio tempore obiurgato
me detrectantem bellum, si quando detrectauero. Neq; e
nim me sine uirtutis indole prorsus genuit mater. Nam
ex quo tibi ad naues initum est prælium, ego cum hosti
bus sine intermissione pugnaui. Quos autem enumerasti
socios, interempti sunt præter ambos fratres, quorum
uterq; in urbem redijt, uterq; uulneratus, uterq; hasta,
uterq; in manu, uterq; Iouis munere ab exitio ereptus.
Tu uero præito, quòd tua uoluntas fert, quò ue iuuat, nos
te comitabimur. Nemo quidem (ausim dicere) est in quo
specimen strenuitatis non desideres, sed tamen pro modo
uirū. Nā magis quàm pro uiribus in bello efficere, quan
tumlibet annitaris, natura non recipit. Hæc locuto Ale
xandro, accepit excusationem Hector, amboq; ire cōten
dunt, ubi præcipue coalescebat pugna, & atrox prælium
incrudescebat, circa Cebrionem, Polydamantem, Phal
cem, Orthæū, Polyphœtē, Palmyn, et duos fratres, Hip
potionis

potionis filios, Ascanium & Moryn. Qui pridie ex opi-
 ma Ascania uenerant, & eodem die (sic Iupiter coëgit)
 in bellum descēderant. Ibant autem Troiani ad pugnam
 similes insanæ procellæ, quæ à Ioue patre cum uasto to-
 nitruo conflatâ partim in terram ruit, partim mari infun-
 ditur, imbribus ipsis horridū quiddam late crepitantibus.
 Et ut eadem spumosas sonorasq; undas altius atq; altius,
 alias atque alias ciet: sic instructæ Troianorum cateruæ
 ac ferro fulgentes, suum quæque ducem aliæ atque aliæ
 subinde sequebantur, sed sub duce omnium Hectore. Is si-
 milis Marti orbiculatum præferēs clypeum, etiam pedes
 tegentem, multis tergoribus structum, ac multo chalybe
 uestitū, sub trementibus lucidæ galeæ iubis phalanges in-
 terimebat, si forte hostes timore percussi loco cederēt. Ve-
 rum ne sic quidem pectoribus eorum timorē incutere po-
 terat. Hunc è diuerso Ajax ante omnes pleno gradu am-
 bulans, his uerbis prouocabat: Ajax.
 Dæmonie accede propius, qui ita terrorem præbes Argiuis. Non enim ob imperitiâ
 rei militaris, sed ob triste flagellū Iouis nos domiti sumus.
 Omnino tibi in optatis est excidere hæc naues. Sunt item
 & nobis manus ad uim propulsandam, nec ad propulsan-
 dam modo, uerum etiam ad inferendam: ut non tu naues
 nostras, sed nos tuam urbem expugnemus, euertamusq;.
 Tibi quoque ipsi affirmo, non procul abesse, cum fugiens
 urbem uersus Ioui patri cæterisq; dijs uota facies, ut equi
 te per campestem puluerē uehentes, sint accipitribus ue-
 lociores. Sic locuto Aiace, ecce præpes aquila dextero o-
 mine præterlapsa est. Ad cuius aspectum Græci tanquam
 ad felix augurium bonam spem capientes, succlamaue-
 runt. Et Hector ad Aiace respondens, inquit: Hector.
 Ajax blaterator, quàm procul à uero locutus es. Utinam sic ego
 r 5 semper

semper Iouis optimi maximi essem filius, ab ipsa quoq;
regina Iunone genitus, pariq; honore colerer, atq; coli-
tur Apollon & Pallas, ut hæc erit atra dies omnibus Græ-
cis, cum quibus & tu pasces apud istas naues tuo corpo-
re atq; abdomine canes ac uolucres, iacens humi meo te-
lo confossus, si tamen meum telū expectare sustinebis. Hæc
fatus præcessit, principibus unà sublato horrido clamore
sequentibus, quem alij à tergo ordines exceperunt. Græci
uicissim & ipsi reddita uociferatione, duces Troianorum
strenue expectabant, quorum hinc atq; hinc promiscuus
clamor æthera Iouisq; lampadas penetrabat.

ILIADOS HO-
MERICAE LI-
BER XIII.

Nestor.

ESTOREM autē clamor etsi per-
potantem non latuit. Itaq; ad compoto-
rem inquit, Machaon, equidem uisam
quomodo se res habeāt, quid ue sibi ue-
lit hæc iuuenū ad naues uociferatio. Tu
uero sedens unum hoc perge potare, dum nostra Heca-
meda aquam calefecerit, qua te cruore oblitū abluat. Ego
autem conscenso superiore loco, actum tamen quid rei sit
explorauero. Posthæc uerba iacentem Thrasymedus filij
clypeum multis terebratum ictibus sumit (nam suum ob
hanc ipsam causam ille habebat) sumit item lanceam, &
hanc & illum in prima sua parte ferro lucentem. Is ubi
extra tabernaculum stetit, protinus rem indignam agno-
uit, murum dirutum, Græcos satagentes, Troianos ferro-
citer instātes. Atq; ut ampliagum pelagus, cum aducna-
tantium

tantium uentorum conscium purpurefcit, & aliquandiu fluctibus nondū gementibus nutat, nec ultro citroq; euoluit undas, donec aliquis flatus ab Ioue dimissus certam in partem dirigat cursum: sic animus Nestoris æstu curarū bifariam fluctuabat, utrum ad pugnantes, an ad Agamemnonē iret, sed ad Agamemnonem uisum est satius, illis interea qui in acie erant mutuo se interimentibus, tum eminus missilibus, tum cominus gladijs alijsq; telus, quod ex sono ipso armorū percussorum atq; fractorū dabatur intelligi. Nestorē cū iret, reges qui uulnerati erant, Agamemnon, Diomedes, Vlysses è tentorijs progressi, obuiū habuerūt. Stabant autē seorsum à loco certaminis pleræq; naues, parum à crepidine maris subductæ, ut quæ primæ subductæ fuerant, cæteræ gradatim interius, ultimas murus cingebat. Nam etsi spatiosum sane erat littus, tamen cōmode cūctas naues, nisi angustius populi tēderent, cōtinere non poterat. Ita primæ quæq; naues, ut laxius habitaretur, super basibus positæ, omnem littoris oram occupauerāt. Vt hinc ergo spectarent pugnā, tres simul reges processerāt, singulis hastilibus innitentes. Vehemēter enim omnes clamor ille cōfuderat, sed adhuc uehementius confudit Nestoris aduentus, quem appellans ultro Agamemnon, Agamemnon. Quid ita, inquit, ò Nestor Neleides, magna Græcorū gloria, omisso tam ancipiti bello, huc te confers? Vereor ne quod Hector aliquādo pro cōcione Teucrorū minatus est, se nō prius in urbē reuersurū, quàm & naues cremasset, & nos interemisset, id re perficiat. Nā ut locus est, sic omnia fieri uidemus. O meam miserā cōditionē. Cæteri Græci & ipsi irati mihi sicuti Achilles, in inuidiā meā pugnare pro nauibus nolūt. Cui respōdēs sapiēs Nestor, Nestor. Haud dubie, inquit, ita se res habet, & id Iouis ipsius consilio

consilio, qui huius periculi autor est. Murus quidē, quem ad tutelam nostri nauiumq; extruxeramus, cui cōfidebamus, qui uidebatur dirui non posse, dirutus est. Nostri ad naues sustinent praelium atrox, pertinax, & ubi nescias, quantūlibet contēpleris, utrā in partem potius ab urgentibus hostibus premātur, ac trucidētur: ita intermixti cum illis sunt, & eorū uociferatio fertur in cœlum. Nos uero dispiciamus, quid hoc in casu statuēdū putemus, quod rei conducat. nam ut bellū ingrediamini, uobis ego nō suaserim. Saucijs enim nequaquam interest ingredi bellū. Agamemnon. autē adhuc respondēs, inquit: Nestor, quoniam murus cum fossa, ubi tantū laboris exhaustimus, sperantes illum tutelā & nostri & nauīū fore, nec posse dirui, nūc nihil tutatur, & dirutus est, ad nauesq; certatur, nimirum nūtu Iouis hoc fit, & sibi est cordi, & ita sibi est cordi: ut enim aliās (quod scio) propēsus erat in nostrū fauorem, sic nunc cum cæteris dijs hostibus fauet, eneruato nobis & animū & corporis robore. Quare agite acquiescatis omnes sentētiae quam dixero: Quaecunq; naues ad crepidinē maris sunt, eas omnes deducamus in aquā, deiectisq; ancoris, erimus in salo usq; ad uesperā, tum cæteras, si hostes à bello abscesserint, deducemus. neq; enim perniciem fuga uitare, crimini dandū est, nocte præsertim. Et meliore loco est qui fugiendo euadit malū, quā qui nolendo fugere, malo ipso intercipitur. Ad hunc torue intuens Vlysses. Vlysses, inquit: Atrida, quisnam tibi ex ore sermo excidit? Scelerate, dignior qui alteri ex abiectis hominibus exercitui imperares quā nobis, quibus ab Ioue attributum est, iam inde ab incunte ætate grauissima administrare bella, ut mutuo essemus auxilio. Ita ne sustines animo ab Troianæ urbis obsidione discedere, cuius potiun-

de causa tot ærumnas toleramus? Sile igitur, & cò magis, ne quis auditam istam inter alios orationem uulget, uti aliquis principū, qui libere omnia diuulgare audeat, neu illi à tot militibus pareatur, in quot imperium obtines. Præterea, ò stultitiam singularem, qua te præcipue notare debeo, qui iubes stante adhuc acie deduci naues, ut quæ optanda hostibus sunt agamus, hostibus iam propè uictoribus. Non enim nostri qui pugnam sustinent, sustinebunt, cum hoc uidebūt, & ut ab acie ad fugam nauesq; respicient. Atq; ita tuo consilio principes Græcorū Græciq; omnino fractis animis dilabētur, & nosipfos in prærupto fati positos præcipitabimus. Ad quem respondens Agamemnon, O' Vlysses, inquit, quàm austera me oratione exhulcerasti? E quidem non inuitos ego illos ad deducendas naues impellebam, sed existat aliquis, qui meliorem meam sententiam dicat, seu grandior seu minor natu, cum mea bona gratia dicturus. Tunc Diomedes excepit: Propè adest uir iste nobis nō diu quærēdus, si malitis in meam ire sententiam. Nam is uir ego sum, minimus quidē natu, sed ex patre (unde sicut quiuis gloriari possum) egregio genitus, Tydeo illo, qui ad Thebas occubuit. Etenim Prætus treis sustulit liberos, Agrium, Melantem, & Oceneum auum meum, minimū natu, sed uirtutis indole maximum. Hic ut alij duo, apud Pleuronē Calydonenq; habitauit, manens semper in patria. Eius filius peregrinatus à lariibus (ita Iupiter cæteri q; uoluere dij) subsedit Argi, ducta in matrimonium filia Adrasti, ubi domum sane locupletem his rebus quæ ad uitam pertinet, habuit: itemq; composita latifundia, partim nuda ad serendū, partim uestita arbustis in ordinē quincūcemq; digestis. Fuerūt quoq; ei non parum multi pecorū greges, & præter hoc, ut uniuersos

uersos Græcos rei bellicæ uirtute præstaret. Hæc ut uera sunt, ita mihi cōmemoranda, & audienda uobis fuerūt, ne uos existimantes humilibus me ortū esse natalibus, ne degenerasse credētes, cōtemneretis sententiā meam, quācūq; dixissē. Quid ergo dico? Eamus in prælium, et si sauci; tamen necessitate uolente eamus, dūmodo simus extra teli iactū, ne uulnus uulnerato addatur. Atq; illinc placantes eos, qui hæctenus indulgentes iracūdiæ suæ, à pugna cessant absuntq;, adhortemur redire ad socios & dimicare. Hæc Diomedes. Cuius sentētia libēter audita ac probata, in prælium pergūt, Agamemnone præcedente. Ad quem

Neptunus. Neptunus non segnis pro Græcis excubator, sub senili specie acceffit, prehensaq; eius dextra, inquit: Atrides, nūc gaudet, nunc letatur apud se Achilles ex spectaculo cædis fugæq; Græcorum, sæuus, crudelis, demens, & prorsus amens. Sed ille quidem cum sua sibi amentia pereat, eiq; deus infestus sit. Tibi uero nō ita multum dii infensi sunt. Nam ipsi principes ducesq; hostium, quod & tu uidebis, à nauibus tentorijsq; fugient, atq; inter puluerem palati, per campos repetent urbem. Post hæc uerba Neptunus cursum per castrensem planitiem inijt, tam uastum exclamans, quantū nouem decem'ue millia hominū conserentiū prælium exclamarēt, per quod uim cunctorū animus iniecit, non modo bellandi, sed etiam debellādi. Iuno autem è summo olympi fastigio ubi stabat, cōtinuo cognouit fratrem, eundemq; leuirū sub aliena imagine uersari in acie. Sed ut hinc letabatur, ita illinc fōdiebatur animo, quod uidebat fratrem eundemq; uirum in Idæo uertice sedētem. Itaq; aliquādiu secum meditata, quonā pacto mentem Iouis falleret, hæc uisa est ratio præstare: ubi se compserit, adire maritū in montem Idæum, si forte captus ille formæ uenustate

uenustate cū uxore coëat, & inter amplexus oculis animoq; mariti soporem irriget altumq; mollemq;. Igitur ad cubiculum pergit, quod ei filius Mulciber struxerat, æreis postibus, fulgētibusq; foribus, quæ ita arcana clauis obscurabantur, referabanturq;, ut eam nemo deorū alius cogere ad officiū suum posset. Has fores ubi reclusit, introiit, clusit. Ante omnia ambrosium corpus amœnaq; membra omnibus purgamētis liberat, deinde oleo pingui, ambrosio odorato, quod unguentum tethyomenon uocant, & erat iam antè confectum, oblinit. Cuius tethyomeni tractati tanta fragrantia extitit, ut de domo ipsa Iouis in terram usq; atq; in cœlum protinus continens odoris aura ferretur. Hæc eo non cætera membra tantū, id est, corpus, sed etiam crines oblinit decoros, fulgidos, & quales esse numinis, ac quanti numinis esse conuenit. Eos postquam manibus pexuit, ac circum caput cōcinnauit, ambrosiam pallam amiciuit, quam Pallas intentiore studio multa cum imaginum uarietate texuerat, substringente ea supra pectus aurea fibula. Tum se præcingit balteo centū pendulis bullis distincto. Dehinc laminis auricularū transfunditis, ex more tergeminas in aures appendit, læto hilariq; quodam fulgore radiantes. Tum crines reticulo uelat recenti, eximio, & qui solem ipsum candore æquaret. Postremo diuinis pedibus lepidas reddidit crepidas. Atq; ita omni corporis apparatu ornata dia dearum, è thalamo processit, seuocatamq; à cæteris dijs Aphroditam, hūc in modū est allocuta: Gere mihi morē an̄tissima filia in hoc, Iuno.
quod dicam, etsi nō libenter obsequeris mihi atq; infensa es, quòd Græcis ego studeo, cū tu sis studiosa Troianorū. Cui respondens Aphrodita, inquit, Hera magni Saturni Venus.
filia, prome quod in animo habes, in quod tibi obseq; ani-

Iuno. mata sum, dum istud & mea potestatis sit, & futurum ex mea dignitate. Ad quam Iuno doloso animo respondens, Da mihi nūc, inquit, amorē ac cupidinē, quo tu mortales omnes immortalesq; domitas. Volo enim me conferre ad extremos terrarū terminos uisura oceanū, unde dii genus trahunt, & matrem Tethyn, qui dum Iupiter Saturnum subter terras ac maria detrusit, à Rhea me acceperūt, studiose erudierunt, sedulo educarunt. Cur autem eos nunc insuitui uisere? ut ex discordia ualde acerba ualdeq; diuturna in gratiam, & à diuortio in quo post contracta odia perseuerarunt, in coitum atq; concubitum reducam. Quod si tum uerbis meis, tum beneficio tuo effecero, semper me posthac dilectam, semper uenerandā uterq; nomi-

Venus. nabunt. Ad hanc respondēs Venus, inquit: Profecto neq; officij neq; decoris fuerit, istud quod petis abnuere tibi, quæ in summi Iouis cubas amplexu. Hæc locuta, ceston discolorum balteum, quem circa pectus gerebat, reuinctū soluit. Ibi insunt amores, ibi cupidines, ibi illecebræ, ibi blandæ suadellæ, ibi deniq; omnia amatoria lenocinia ac ueneficia, quæ quantūcunq; prudentis declināt mentem. Hunc ceston in manus Iunonis Aphrodita tradens, ait: Abde tibi intra sinū hoc cingulū, per quod recipio tibi, quicquid in animo habes, effectū reportabis. ita in eo sunt omnia ad cōciliandū amorem pertinentia. Ad hæc uerba cum risisset Iuno, Venerēū balteum in sinu abdidit. Atq; illa abscedente, illinc profecta est: arduumq; olympū relinquens, descēdit in Pieriam amœnamq; Emathiam. dehinc pergit super niuosos bellacis Thraciæ montes ac montiū uertices, ita ut pedibus terrā nō tangeret. Tum ex Atho supra fluctuosum mare peruenit in Lemnon urbem diui Thoantis. Ibi germanum mortis Somnum cōuenit,

manu prehendit, atq; his uerbis affata est: Somne cuncto-
 rum hominū pariter & deorū princeps, si quando uerba Iuno.
 mea exaudisti, nūc uelim maxime exaudias: Sopora tibi
 oculos Iouis, simul atq; inspexeris in mutuo nos ample-
 xu amoris operam dare. Pro quo beneficio nō modo habe-
 bo tibi perpetuā gratiam, sed etiam referā, dato tibi solio
 aureo, perenni, decoro, atq; ita decoro, ut in eo filius meus
 Mulciber (nam is illud fabricatus est) quantus sit arti-
 fex ostenderit, unā cum scabello ad pedes solij, ubi tui de-
 licati pedes inter cōiuiua innitantur. Et ad eam Somnus, Somnus.
 Iuno Saturni magni primigenia, equidem alium quemuis
 immortalīū deorum tibi facile soporauerim, etiam apud
 ipsa fluenta fluminis oceani, unde ceteri dii genus ducūt.
 Saturniū autem Iouem soporare nō ausim præterquā ab
 eo iussus. magno enim me aliās præcepto edocuit, quo die
 illum ego alto profundoq; sopore cōplexus, mentem sibi
 eripui, cum tu huius doli inuentrix in magnanimū eius fi-
 lium Herculē, quem perditū uolebas, redeuntē ab euerſa
 Troia, spurcas uentorū tēpestates excitasti, separatūq;
 ab amicorū comitatu in urbē Coon impegiſti. Quod Iu-
 piter ubi reſciuit, per impatientiā animi deos omnes pul-
 ſabat, proſternebat, per domūq; iactabat, me præcipue
 quæritans atq; ueſtigans trepidum anhelantēq;. Et in-
 ueſtigaffet, ab ipſoq; æthere in mare iactaffet, niſi domi-
 tori hominū deorumq; Somno nox ſaluti fuiſſet. Ad quā
 cum miſer confugiſſem, Iupiter etſi auidus ulſionis, tamen
 iram cōpeſcuit, reueritus noctem, ne quid illam (ſi perge-
 ret irasſci) fortē oſtēderet. Et tu Iuno nūc iubes iterū me
 tantum periculū aggredi? Cui Iuno: Somne, inquit, quid Iuno.
 tibi cum iſta ſolicitudine? Quasi uero tantæ curæ Troia-
 ni Ioui ſint, quantæ filius Hercules. An exiſtimas tantum

ex ijs doloris posse contrahere, quantum ex illo cōtraxit?

Veni igitur sublato isto metu, daboq; tibi unam iuniorū

Somnus. Charitū nuptui, quæ tua uocetur uxor. Somnus cum hæc
 audisset, gauisus, Age, inquit mihi iusurandum interpo-
 ne per Stygium flumen, altera manu tellurem, altera ma-
 re tenens, ut nobis testes sint omnes dij inferi subter ima
 orbis Saturno asidentes, te daturam mihi unam iuniorum
 Charitū, nēpe Pasithecā quam semper adamauī. Sic locuto
 Somno annuens Iuno, in illius uerba iurauit, in testimo-
 niū uocatis nominatim omnibus dijs subter tartara degē-
 tibus, qui Titanes appellatur. At postquam cōceptis uer-
 bis iurijurando adacta est, ambo relicta Lemno atq; Im-
 brea urbe, amicti aëre, celeriter itinere cōfecto, mari pri-
 mum egressi, perueniunt in arborum ferarumq; parētem
 Idam, in locum primum, qui dicitur Lectos. Illinc itinere
 pedestri ire pergunt, ad eorū incessum subtremente arbo-
 rum coma. Erat illic inter cæteras abies quædā singulari
 proceritate, editissimo in aërem uertice. In hanc Somnus,
 Iunone progrediēte conscēdit, ut ex ea os Iouis intueret-
 tur, in ipsis abiegns frondibus abditus, sub specie monti-
 culæ ac uocaliculæ uolucris, quam dij Chalcida uocant,
 homines autem Cymindem. At Iuno festinatis passibus in
 Gargarū summū Idæ cacumen euasit, seq; oculis uiri ex-
 hibuit. Illius statim pectus amor peruasit, ubi conspexit
 uxorem, qualis quondā peruaserat, cum primo petito cō-
 corditer cubitu sunt concubitu cōmixti, parentū charita-
 tem præ coniugali obliuiscētes. Itaq; surgens, ante ora il-
 lius stetit, eamq; prior allocutus est: Iuno, quid tibi cū isto
Iupiter. accessu? Quò properas ex olympo delapsa, cum equi tibi
 præsto non sint, quibus aliquò festinabunda proueharis?
Iuno. Cui respondens dolosa uxor, inquit: Volo me conferre ad
 extremos

extremos terrarū terminos, uisura Oceanū originē deorū
 & matrem Tethyn, qui me studiose erudierunt, seduloq;
 educarunt. Cur autem eas nunc constitui uisere? ut ex di-
 scordia ualde acerba ualdeq; diuturna in gratiā, & à di-
 uortio, in quo post contracta odia perseuerarunt, in coi-
 tum atq; in concubitum reducam. Sed prius ad te ueni-
 dum mihi putauī, ne postea mihi uel tacitus succenseres,
 quòd non impetrata tua uenia ad domū Oceani me cōtu-
 lissim. Nam quod de equis interrogas, qui me supra ter-
 ras portabant & maria, ad radices huius montis eos re-
 liqui. Cui respondēs Iupiter, ait: Iuno, posterius tibi da-
 bitur illò ire. Age prauertis huic rei, ut coëas mecū. Nū-
 quam enim tam imperiosus neq; scēminæ neque deæ amor
 pectora mea possedit. Non uxor Ixionis, quæ præstantis-
 simū Pirithou genuit. Non Danaë Acrisionis filia, quæ
 insignissimū uirorū Persea peperit. Non Phœnicis filia,
 quæ mihi singulares uiros Minoem Rhadamantēq; pro-
 genuit. Non Thebana Semeles atq; Alcmena, quarū hæc
 magnanimū Hercule, illa iucunditatē hominū Dionysium
 mihi ac filium enixa est. Nō Cereris, nō Latonæ, non po-
 stremo tui ipsius, quātū nūc me tenet ac titillat tui libido.
 Ad hunc dolose respondēs Iuno, Qualē tu quæso, inquit, Iuno,
 mi Iupiter protulisti sermonem? Scilicet hoc in cacumine
 rem mecū habere cūcupiscis, ut omnia in propatulo aga-
 mus? quid dedecoris ignominieq; passuri, si quis aliorum
 coelitū cubātes inspiciat, passimq; adiēs ceteros deos hæc
 de nobis fabulā dissipet? Equidē, ut de me dicā, cū ad opē
 Veneris surrexissim, nō esset mihi frons domum nostram
 reuertēdi. Quòd si tibi istud agere utiq; libet, atq; omni-
 no animo insidet, est cubiculum, quod filius communis ti-
 bi fabricatus est, ac firmis foribus postibusq; muniuit.

Illuc cubitum eamus, quoniã ita te cepit libido coëundi.
Iupiter. Cui Iupiter: Iuno, non est causa cur aut deorũ aut homi-
 num oculos uerere arbitros. eiusmodi enim tibi effundã
 ex auro nubẽ, ut per eam ne ipse quidem sol, & ipso per-
 spicacissimo sidere, tamẽ nos inspicere nõ possit. Sub hæc
 uerba Iupiter ulnas uxori circumdedit, subter quos nouas
 statim herbas tellus ipsa procreauit, teneras, densas, rosi-
 das, odoratas, floribus inter uirorem capita tollẽtibus, lo-
 to, croco, hyacintho. Ibi coniuges recubuerunt, obducta
 desuper nura pulchritudinis aurea nube, unde præluens
 in subiectos sillicidium irrorabat. Cum autẽ hũc in mo-
 dũ Iupiter Venere ac somno depositus, in uxoris quiescit
 amplexu. Sõnus ab arbore ad castra cursum intendit, hæc
Somnus. Neptuno denunciaturus. Ad quem proxime accedens, ita
 locutus est: Age nunc Neptune studiosius tutare Argiuos
 hoc temporis momẽto, dum Iupiter dormit. Dormit enim
 mollem soporem, quem ego illi offudi cubanti cum uxore.
 Nam ad cubandũ secum ob hanc causam uxor ipsa sedu-
 xit. Postquam hæc locutus est Somnus, ad inelytas homi-
 num tribus abiit. Neptunus uero illius uerbis confirmato
 magis animo ad tutandas partes, cõstitim lõnge progres-
 sus, ad primos sic inquit: Argiui, ita ne per secordiam ce-
 detis uictoriã Hectori, ut cum suo decore, nostroq; dede-
 core naues exurat? id quod ipse loquitur ac iactat, quo-
 niã Achilles animo exhulcerato in præliũ nõ est descẽsu-
 rus. Ceterũ nõ ita multũ nobis Achilles requiretur, si nos
 inuicẽ ad mutua auxilia excitemus. Sed agedũ assentia-
 mini cunãti sententiã meã: Omnes qui è nobis bellatores
 sunt, habẽtes angustiora scuta, commutent cum alijs mi-
 nus bellatoribus, ampliora scuta habentibus. Atq; induti
 optimis quibusq; ex omni exercitu clypeis, ac lucẽtissimis
 quibusque

quibusque galeis tecti, longissima quæque pila tenentes manibus, canus. Imò uenit me duce, atque affirmante Hectorem, quantumlibet obluetur, non amplius esse mansurum. Hæc locuto Neptuno assensi cuncti libenter obtemperarunt, ipsis quoque regibus, Agamemnone, Ulysse, Diomede, etsi uulneratis, in hoc operam suam nauatibus. Nam adeuntes unumquenque permutabant arma, melioribus meliora, deterioribus deteriora tribuentes. Postea quæ omnes ita instructi sunt, quicquid interualli inter tentoria nauesque ac mare implentes, ire pergunt, duce Neptuno strictum ferente gladium, prælongum, præacutum, et ueluti fulgur præfulgidum, quo non est fas deum frigare homines, sed tantum coercere frientes. Troiani è diuerso, ubi et ipso sub Hectore ornati sunt, suprema animorum contentione pugnam adoriuntur. Tam igitur horrida iubilatione utriusque concurrerunt, illi sub Neptuno, hi sub Hectore duce, quæto nec boatu marini fluctus longo tractu maris à truci aquilone propulsi littoribus illiduntur, nec fremitu flamma ignis nata cremandi licentiam in confragoso arboribus monte desæuit, nec stridore uetus, cum maxime uiolentus est, in arduis arborum comis insanit. Ibi primus omnium Hector aduersa fronte in aciem processit, telumque contorsit, ictu uano, non iactu. Nam percussit quidem Aiacem, sed ne telum perstringeret corpus, impedimento fuerunt ambo baltei (hunc enim locum percussit) alter clypei, alter ensis, qui simul à dextro humero per obliquum pectus intenti erant. Hanc frustrationem ictus agrefreres Hector, ut aduersariorum et ipse fugeret ictum, ad suos se recipiebat, sed eum Ajax sublato saxo, qualia multa ad suffulciendas naues inter pugnantium pedes proiecta erant, inter pectus iugulumque percussit. Quo ictu Hector uelut

turbo, quæ strombum dicunt, rotato corpore, excusso dextera pilo, labente sinistra clypeo, inclinante caput galea, in terrâ cum ingenti armorum sonitu non aliter corrui, quàm quercus de cælo tacta radicitus cadit, tetrû reddens odorem sulfuris, ita ut qui proximi asiterant, attonitis illam sensibus spectent (dira enim res est Iouis fulmen) Græci conspecto humi Hectore, exclamant, accurrunt, in unum pro se quisq; tela iaculantur, pertrahere ad se posse hominem sperant. Verum nulli, non modo pertrahendi, sed ne feriendi quidē facultas fuit, prius intercedētibus Troianorum sociorumq; fortissimis, Polydamate, Aenea, Agenore, Sarpedone, Glauco. Quid hos dico? Nemo hoc in casu tuorū te neglexit Hector, sed uniuersi, ut quisque proximus steterat, scutis protexerūt. Tum sodales humo sublatum inter manus ex acie ad equos usq; asportarunt, quos extra tumultum certamenq; auriga in cataphratto stans curru custodiebat. Ibi collocatū ac grauiter gemētē ad urbē remisērūt. Cum uero ad flexuosa fluuenta Xanthi, quem Iupiter genuit, uenissent, e curru deponunt, resperguntq; aqua. Tum ille respirās aspexit, surgensq; in genua, atrū cruorem euomuit, atq; iterū retro labens ob intolerabilem dolorē plage, oborta oculus nocte, intermortuus iacuit. At Græci, ubi subtractum bello Hectorem uiderunt, crescente audacia magis ac magis hostem urgent, quorū longe primus Aïax Oïleus insiliens, lancea cominus ferit Satniū Enopis filium ac Naidis Nymphæ, ideo sic uocatum, quòd eum pascēte boues Enope propter ripas fluuij Satnientis illa peperisset. Hic, ubi eū Aïax percussit (percussit autē apud uterum) cum ad suos resiliisset, ad eius cadauer aspera pugna concitata est. Et eximus Polydamas auxilium iacētis ueniens, dextrū humerū Prothoënoris

thoënoris Arcilyco geniti lancea traiecit. Eoq; in latus
 humi fuso uehementer exclamans, insolenter hostibus in=
 sultabat: Non in cassum arbitror ex dextra Polydamantis Polydamas,
 exisse telum, sed ab aliquo uestrū fuisse corpore exceptū,
 eoq; telo illum inueniētem ad altam Plutonis donum de=
 scendere. Mouit stomachum Græcis Polydamantis hæc
 proterua iactatio, & præcipue Telamonis Aiakis, qui
 proximus Prothoënoris steterat. Itaque statim in illum
 elato gradu obeuntem, iaculum iecit. Quod Polydamas
 ut letiferum, proiecto in trasuersum corpore, uitauit. Sed
 Archilochus Antenoris filius accepit (eum nanque po=
 tius dii destinauerant neci) ubi occiput ceruixq; commu=
 tuntur, amputatisq; cum intimo gutture ambobus neruis,
 prius caput in terram decidit, ore nasoq; per puluerē re=
 uolutis, quam crura ac genua. Sub hæc Ajax Polyda=
 mantem compellauit: Animaduerte mihi Polydamas, ne Telamonius,
 uanum responde. Nunquid tibi fecisse paria uidemur,
 pro eo quem amissimus hoc occiso? qui neque instrenuus
 uidetur, neque ex instrenuis natus, sed aut frater Anteno=
 ris, aut filius aut certe (quod plane uideo) gentilis. Hoc
 Aiakis & factō & sermone Troiani molestiam contra=
 xerant, & in primis Acamas, protegens fratrem occi=
 sum, Promachum Bæotium pedibus cadauer trahentem
 lancea extinxit, & immensa uoce insultando gloriaba=
 tur: Argiui ignaui, lingua quàm manu pugnaciores, non Acamas,
 solos nos tanget dolor luctusq;: nam & de uobis quoque
 hic plerique maestantur. Inspicite an uobis Promachus
 meo prostratus istu dormitet. Profecto non diu fratris
 mei extitit inulta nex, ne sine causa gloriari quis soleat,
 se domi fratrem reliquisse necis ultorem. Sic fatus, in=
 dignationem Græcis excitauit, præcipue que Peneleo.

Cuius turbide uenientis ictum non opperiente Acamante Ilioneus excepit, filius Phorbantis, hominis sane beati, quod eum Mercurius à Troianis præcipue diligebat, fortunisq; auxerat, et qui solam hanc sobolem ex uxore susceperat. Huic nunc subter supercilium, hoc est, in ipsum cilium, ubi radix oculi sedet, iaculum incidens effossa pupilla per ipsam oculi sedem, perq; neruos in ceruicem exijt. Eidem cum ad ictum succidisset, ambasq; manus extendisset, Feneleus educto ense ceruicem mediam haurit, caputq; cum galea humi deiecit. Caput adhuc iaculo confixum, quod uelut papauer protendens, papauerq; appellans, hostibus ostentabat, conuiciumq; faciebat his uerbis:

Peneleus.

O Troiani, cum ego uxori Promachi reuersus cum alijs Græcis in patriam renunciauero, Ilioneum ab amantissimis parentibus domi lugeri à me interemptum, non tamè illa uiro fructur. Hæc ille. Troiani uero tremantibus formidine genibus lymphati pro se quisq; circumspiciebant, quo præsens fugerent exitium. Hoc loco musæ cœlestia domicilia incolentes, dicite mihi quæso, ubi Troianos in fugam Neptunus uertit, quisnam Græcorum primus et uita spoliauit et armis hostem? Primus Ajax Telamonius, præstantissimum uirum Hyrtium Gyrti filium Mysorū principem interemūt, Antilochus Phalcè et Mermcrum, Meriones Morim et Hippotionem, Teucer Prothoonè Periphetemq;, Menelaus Hyperenorem principem aduerso in uentre percussit, atq; intima exta lacerauit. Illi offusis ad lumina tenebris, anima per ipsum uulnus exire adacta est. Plures autem quàm alius quispiam obtruncauit Ajax Oileus, ut qui primus propter singularè pedum uelocitatem premeret hostium fugientium terga, quoties Neptunus illos in fugam compulisset.

Iliados

181

ILLIADOS HO-

MERICAE LI-

BER XV.

ED ubi Troiani per ripā, per slipites,
per fossam fugiētes multis suorū amu-
sis ad currus cohibito cursu restiterunt,
trepidi, cōfusi, palantes, Iupiter in Ideo
uertice experrectus, surgēsq; à Iunonis
latere stetit, cōspexitq; ambas partes, & in partibus uer-
sari Neptunum, Troianos quidem fugere, Græcos uero
instare, Hectorem autem in campo depositum inter assi-
dentium sociorū coronam, & in ultimis esse, arcte & su-
spiriose meante spiritu, atq; inter anhelitus reddente san-
guinem, quoniam non ab inualidissimo Græcorum erat
percussus. Hunc tali in casu miseratus deorum atque ho-
minum pater, toruo conuersus in Iunonem uultu, sic in-
quit: O inexhaustæ malitiæ caput, doli artifex in expu-
gnabilis, ingrata nequitie tuæ opera, & Hectorem abe-
git à pugna, & socios adegit in fugam. Mibi crede, si ea-
dem nunc machinationis malignitate, qua iterum aliās
me captasti, loris te operiam. An non memoria tenes, cum
te in uincula compegi, cum ab alto suspensa inter æthe-
ra & nubila pependisti, gemina incude ad pedes, immen-
sa auri massa ad manus alligata? quod ægre ferentes reli-
qui dij cœlites, adeo te circumsistentes non potuerunt sol-
uere, ut eos, prout quenque ceperā, ab arduo olympo ro-
tauerim, uix ducentes animas ac male uiuos, cum in ter-
ram peruenerant. Ac nec sic quidem placari animus po-
tuit ex dolore contracto, ob dium Herculem, in quem tu
contractis cum borea consilijs foedam tempestatem con-

s s citasti,

citasti, cum eū nauigare iussisses. Deinde miserū in Coum
 oppidum impegisti, unde ego per te pessime multatum
 eripui, & Argos reduxi. Hæc tibi ego in memoriam re-
 digo, quo à tendēdis mihi insidijs aliquādo desistas, unde
 intelligas, quid lucri feceris concubitu nostro ac coitu, ad
 quem captandi mei gratia uenisti, ab alijs dijs tuæ uersu-
 tiæ conscijs. Sic locuto Ioue, expauescēta Iuno, hunc in
 Iuno. modum excepit: Per ego nunc tibi terram hanc, per hoc
 supra nos latiuagum cœlum, per ipsam subter ima terra-
 rum labētem Styga, sanctissimum religiosissimūq; omni-
 bus dijs iusiurandum, per tuum sacrosanctum caput, &
 per nostrum ab ineunte adolescentia genialem thorum,
 per quē nunquā deierare uāna ausim, uero, non meo indu-
 ctu Neptunū, sed suo, suaq; sponte, quod miseretur stra-
 gis Græcorum, uenisse ad ferendas eis suppetias, atq; ita
 Hectorē Troianosq; multasse. Ego uero, ut probe ani-
 mum meum scias, non modo mihi persuasi, ut tibi mori-
 gera sim, sed etiam illi suascri, ut idem ingrediatur iter,
 quod tu altitonās Iupiter ingredi cœpisti. Ad huius ora-
 Iupiter. tionem cum risisset Iupiter, ita respondit: Posthac Iuno,
 si unanims mihi fueris, quoties inter deos sedebis, faci-
 le Neptunus quantumcunq; aliò propensus sit, tamen suā
 uoluntatem ad meam tuamq; cōuertet. Quod si tu ex ani-
 mo ac uere locuta es, i nunc ad conciliabula deorum, ac-
 cersitum iussumq; uenire huc Irim atq; Apollinem, ut
 Irim ad Neptunum mittam, iussuram illi meis uerbis, ut
 desistat à bello, domumq; redeat. Apollinem uero ad He-
 ctorem, ut eum relaxet a doloribus quibus nunc angitur,
 inspiretq; pristinas uires, & ad repetendam incitet pu-
 gnam, hætenus, ut Græcis iterum in trepidam fugam
 uersis, atq; in naues Achillis incidentibus, ipse Achilles
 sodalem

sodalem suum Patroclum auxilio mittat: eumq; mox edi-
 ta plurimorum hostium cæde, tum aliorum, tum filij mei
 Sarpedonis, Hæstor propius urbem interimat, & ipse
 postea ab irato Achille occidendus. Post illa asidue ex
 omni bello meo numine à nauibus ad urbem fugati disce-
 dent, dum Græci Palladis artibus excelsam Ilium subuer-
 tant. Quocirca neq; prius ipse ab indignatione desinã,
 qua Græcos mulctare institui, neq; alium deorum eis huc
 ferre auxilium sinam, quàm Achillis cupiditati satis fe-
 cero, prout semel Thetidi matri promisi, ac capite annui:
 quo die illa genibus meis aduoluta, ut filio hunc honorem
 haberem, obsecrauit. Hæc locuto Ioui obtemperans Iu-
 no, ab Idæis iugis in cælum subuolauit eadem festinatio-
 ne ac celeritate, qua mens prudentis hominis, & qui mul-
 tum terrarum peragrauit, recursat, cum multa sibi agen-
 da instant, huc se conserat an illuc. Vt appulit, & ad coe-
 lum deorum, qui in domo Iouis erant peruevit, ab illisq;
 conspecta est, omnes ei officij gratia assurrexerunt, obuia-
 ierunt, & pro se quisq; pateras porrexerunt. Illa postha-
 bitis alijs, è manu Themidis pateram cepit. (nam hæc offi-
 ciosior cæteris obuiam præcurrerat) atq; huiusmodi uer-
 bis est eam allocuta: Quid ita Iuno, ut uideris, attonita Themis,
 uenisti? nimirum à tuo coniuge perterrefacta. Cui re-
 spondens Iuno, Ne, quaeso, inquit, dea Themis à me ista Iuno.
 scisciteris, quæ ipsa per te nosti, quàm impotenti ille sit
 animo atq; immuti. Tu uero, quæ domi tempestino deo-
 rum conuiuio præsides, parage munia tua. Tamen ex me
 audias licet unà cū cæteris dijs, quàm indigna Iupiter &
 ait, et agit, haud sane peræquè omnibus uel dijs uel homi-
 nibus, si qui forte conuiuantur hilarius, futura uoluptati.
 His dictis resedit, & cum per domum conturbatos uide-
 ret, risit.

ret, risit, sed labris tantum, citra illam lætitiæ testem hilaritadinem frontis. Tunc arguens cunctos, talibus allocuta

Iuno. est: O nos imperiti ac uecordes, qui antehac conati sumus, uel posthac conabimur, adeuntes Iouem reuocare ab eo, quò animum intendit. Desciscentes nanq; ab eo ait se nibili facere, neq; ut retineat sibi curæ esse. Se enim longe nobis uniuersis ui uiribusq; præstare. Et hinc habetis quicquid mali uos singuli habetis, quorum est in primis Mars, ut opinor, occiso in acie Ascalapho, quem Mars filium & ex omnibus mortalibus sibi dilectissimum ait.

Mars. His auditis, Mars utraq; manu feriēs simora atq; eiulās, ad ceteros inquit: Nemo uestrum dij cœlites inuidia me uideri dignum ducat euntem ad castra Græcorum, ulciscendi filij gratia, etiã si mihi fatale sit Iouis fulmine iccū me iacere inter cadauera puluere ac cruore concreta. Sic locutus, iussit Metum Terroremq; iungere equos. Ipse fulgētibus se armis accingebat. Qua ex re maior aliqua turba atrociorq; indignationis excitata esset in deos, nisi publica uice commota Pallas relicto ubi sedebat solio, surrexisset è uestibulo, atq; illi è capite galeam, ex humeris parmam, è manu lanciam detraxisset, positusq; armis, illū uerbis etiã castigasset, inquit: Vtinam perires stoli-

Pallas. de, uesane, demens. Nam frustra aures ad audiendum habes, qui nec intellectum incolumem, nec pudorem habes. Non exaudisti, aut non intellexisti, quæ Iuno ab Ioue digressa renunciauit? An mauis criminibus tuis accedere cumulum, ut iterum quāuis animo rumparis, huc reuertì cogare? Imo Iouem reuertì cogas, non modo in tuū malum, sed etiam in nostrum. Protinus enim ille relictis Græcis atq; Troianis, reuersus in cœlum, turbam ciebit: & nos omnes tam insontes quàm fontes ordine plectet.

Quocirca

Quocirca nunc te iubeo sedare perturbationem de filio
 amisso. Nam alij quoq; fortiores isto ac præstantiores et
 prius occubuerunt, & posterius occumbent. Nimirum enim
 negocij fuerit, omnium mortalium genus sobolem à mor=
 talitate uindicare. Sic memorans Pallas, Martem in solio
 collocauit. Iuno autem seuocatis extra domum Apollini
 Iridiq; deorū nunciæ mandata Iouis exposuit, inquit, ^{Iuno.}
 Iupiter ambos uos quàm celerrime ad se in Idam ire iu=
 bet. Ite igitur atq; illi uos sislite, acturi quicquid iniun=
 xerit uobis, atq; præceperit. Sub hæc uerba Iuno regres=
 sa, in solio suo resedit. Illi ab olympo deuolantes ad fœ=
 cundam arborum ferarumq; Idam, offendunt Iouem in
 celso Gargaro sedentem, fragrantissima nube ambitum.
 Cui cum præsto fuissent, steterunt. Iupiter ijs conspectis
 haudquaquam iratus, cum uerbis uxoris celeriter obtem=
 perassent, Irim his uerbis priorem est allocutus: Iri, ire te, ^{Iupiter}
 & ire celerem uolo ad principem Neptunū, nihilq; præ=
 uaricari, sed cuncta quæ mando renunciare. Præcipe ei
 uerbis meis, ut omiſsa pugna atq; acie, uel in cœtum con=
 cedat deorum, uel in domicilium maris. Quòd si cõtunax
 quàm dicto audiens esse maluerit, etiam atq; etiam con=
 sideret, ne meum in se impetum, quantumlibet sit fortis,
 expectet, intellecturus quanto ego sim fortior ac maior
 natu. Quanquam ipse intelligit hoc, atq; ita intelligit, ut
 ne uerbo quidem proferre sustineat se æquiparandum esse
 mihi, quem cæteri dij contremiscunt. Sic locuto Ioui ob=
 temperans Iris, ab Idæis collibus ad almam urbem Prid=
 mi ea sedulitate ac festinatione deuolauit, qua niuæ stillæ
 ac gelida grando ab ætherci aquilonis turbine discussa,
 decidit è nymbo in terram. Et cum proxime ad Neptu=
 num accessisset, ita inquit: Princeps Neptune, quendam ^{Iris.}
 tibi

tibi à Ioue nuncium perfero. Præcepit tibi ille, ut omiffa pugna atq; acie, uel in coetum concedas deorũ, uel in domicilium maris. Quòd si contumax quàm dicto audiens esse malueris, minatur se huc aduersus te in prælium uenturum, & ut manus suas uites iubet, esse se multo & uiribus et natu maiorem. Te uero ne uerbo quidem sustinere, ut te sibi æquiparares, quæ cæteri dij contremiscūt. Ad hanc Neptunus grauius indignatus, O rem indignam, inquit: Est ille haud dubie magnis præditus uiribus, sed superbius quàm pro uiribus loquitur, qui me parem sibi dignitate, nisi morem gesserò, minetur uelle ui coërcere. Etenim tres liberi ex Saturno nati sumus & Rhea, Iupiter, ego, & Pluton, suam quisque dignitatem sortiti. Nam cum trifariam uniuersa diuisissemus, sorti rem commisimus. Mihiq; cæsit mare, Plutoni infernæ tenebræ, Ioui cælum cum laxo æthere & nubibus. Terra autem & olympus non certi dei, sed communes omnium sunt. Quamobrem nihil est mihi cum isto concilio Iouis, habeat ipse rationem cum portione quæ sibi obuinit. Etsi præualidus est, tamen in ea ociosus maneat, nec me uelut humilimum quendam territare uelit, tanquam manus illaturus. Quibus uerbis sic imperiosis consentaneum fuerit filios potius filiusq; castigare, qui ei iubenti uelint nolint

Iris. parebunt. Cui respondens Iris: Hunc ne ipsum Neptune sermonem tuum Ioui referam, acrem præruptumq;, an sententiam retractas? Retractant enim honorum mentes in loco sententias suas, & te non fugit, ius plectendi competere semper grandioribus natu. Ad hæc respondens Neptunus, inquit, Recte sane tu quidem Iris dea locuta es. Et tunc profecto bene habet operæq; precium est, quoties nuncius circumspæctus est. Verum urit mihi mentem hoc,

atq;

Neptunus.

Iris.

Neptunus.

atque cor lacerat, cum uelit eos, qui immortales sunt ac æquabili dignitate præditi, petulantibus uerbis incessere. Caterum etsi irascentis cedere non est, cedam uolens, tamen testatus apud te minas meas, quod tibi ex animo loquor: Si ille sine me, sine Minerua, sine Iunone, sine Mercurio, sine Vulcano induxerit in animū parcere Troianis, nec urbē euertere, non dato hoc uictoriæ decore Argiuis, sciat inexpiabilem nobis iracundiam fore. Sic locutus abscessit, repetitoq; mari subiit aquas, relictis Græcis magnum sui desiderium relinquens. Tunc Iupiter ad ^{Iupiter.} Apollinem ait: Ito nunciare Apollo ad eximium Hectorem, postquam Neptunus ad mare concessit, deuitans è nostra manu infortunium, si bellum in me sumere uoluisset, quod quale sit, edocli sunt, & nimū edocli alij quoq; dij, ut illi inferiores inferis, qui circa Saturnum agūt, magisq; ex usu amborum fuit & meo & suo, eum concedere ab oculis meis etiam irascentem, nec expectare manus meas, quod sine ipsius malo fieri non poterat. Tibi uero sumpta ægide, qua maxime terrorem incutias Græcis, sit cura Hector. Ipsiq; eatenus magnam uim excites, dum Græci fugientes ad naues Hellepontumq; deueniant. Ibi ego quid factū dictoq; opus sit curabo, quo rursus Græci ab eo labore respirent. Hæc mandata patris obedienter Apollo exequens, ab Idæis iugis se dimisit, accipitri similis uelocissimo omnium auium, sed mitium uenatori. Reperit autem Hectorem non intercluso spiritu anhelantem, non fatigatum sudoribus, non stratum, sed sedentem, sed mentis compotē, sed circumpositos socios agnoscentē. Et hæc tum primum, postquam eum Iouis numen alleuarat. Ad hūc accedens ac corā ^{Apollo.} stans Apollo, ita protulit locutus est: Hector Priamū nate, quid tu hic ita emotus à cæteris?

Hector à cæteris? quid ita tenui ualetudine? Num tibi quid aduersi accidit? Cui uix per imbecillitatem respondens Hector, Quisnam tu, inquit, es deorum optime, qui me corā interrogas? an te præterit me apud naues à forti Aiaæ, cum eius obruncarem socios, ingenti saxo afflictum, atq; ita interceptam animam fuisse (nam in pectore percussus sum) ut crediderim me hodie manes ac domū Plu-

Apollo. tonis fuisse uisurum? Cui princeps Apollo, Tu uero, inquit, bono nunc animo esto, habens me tantum præsidē, qui sum Apollo, ab ipso Ioue Idam insidenti ad tutelam tui protectionēq; dimissus, quiq; antehac & te & tuam patriam liberaui. Age igitur iube equites omnes castra uersus immittere equos, quibus ego præcedens, omnem ad procurrendum muniam uiam, & conuertam hostes in fugam. Sic locutus, ingentem uim Hectori inflauit: ita, ut qualis equus diurno ocio pastus ad plena præsepia, tādē ruptis uinculis fugit: nactusq; planitiem, erectis crepitantibusq; pedibus, sublimi ceruice insurgentibus iuibus, currit in assueta aut pascuis loca, aut lauationi flumina, aut uiribus fretus, in polias equarum: talis Hector percepta dei uoce ibat, sublimibus pedibus, ac pleno gradu, exhortans equites repetere pugnam. Et quæ admodum agrestibus uiris, agrestibusq; canibus aliquando contingit, ut dum cornigerum ceruum aut feram captam indagant, nec adipiscuntur, quippe tuentem se aut inaccessa petra, aut horrido saltu, si eis ita indagantibus atq; acclamantibus interueniat in ipsa uia uillosus leo, statim quantumlibet animosi, auertuntur in fugam. Sic tunc contigit Græcis, fugientes Troianos cum omni manu insequētibus, atq; omni telorum genere prementibus. Quibus ubi conspectus est Hector, socios in prælium reuocans,

reuocans, omnibus timor incussus est, & animus ad pedes
 decidit. Ibi Thoas Andræmonis filius, inter Aetolos in-
 dole uirtutis longe primus, inter cæteros Græcos iacula-
 tione egregius, stataria pugna eximius, eloquētia in con-
 tentione (cum de laude eloquētiæ inter iuuenes certare-
 tur) paucis cedens, prudenter more suo ad cæteros Græ-
 cos ita inquit: O socij quid hoc est, quid ego miraculi cō-
 spicor? Hector quē prorsus Aiakis manu necatū cū celi spe-
 rabamus, en uiuit, ualet, uiget. Profecto aliquis ei deorum
 & opem & salutē tulit, nec sine Iouis numine nunc tanta
 præter cæteros bellatores alacritate uersatur: & sicut
 prius plurimos nostrorum luce orbauit, ita nunc quoq;
 opinor orbabit. Quare accedite uniuersi sententiæ meæ,
 iussa hinc abire omni plebe ad castra, nos qui robur exer-
 citus sumus, hic perstemus, obsistamusq; hic primū Hecto-
 ri, excipientes eum infestis telis. Sic enim intercluso sibi
 transitu, quantocunq; feruore sit, tamen ut sentio reformi-
 dabit irrupere. Sic locuto Thoanti, libenter assensi o-
 mnes paruerunt. Conuocatisq; præstantissimis quibusq;
 Græcorum, per eos, qui circa Aiacem, circa Idomeneum,
 circa Teucrum, circa Merionem, circa Megem, remissa
 plebe ad naues, flos Græci exercitus in præliū se instru-
 xit, confertusq; hostiles copias opperiebatur, et ipsas cō-
 fertō agmine procedentes, Hectore duce, quem nube ami-
 ctus Apollon præibat, manibus gestans ægida horrēdam,
 densisq; crinibus obseptam, ac fulgore radiantem. Eam
 Mulciber ad iniiciendum hominibus mctum Ioui dona-
 uit. Itaq; exorto truci utrinq; clamore, primum sagit-
 tæ è neruis, moxq; lanceæ è ualidis manibus emicabant:
 quarum pars, ut extabat, in hostilia corpora perfereba-
 tur, pars non perlato ictu inter utranq; aciem innoxia
 t humi

humi defigebatur. Videres crebra missilia per aërem aduersa uolitare. Videres per solum corpora hominum percussa uolutari, sed hoc tandiu, quandiu immotam Apollon ægida tenuit. At ubi aduerso uultu in Danaos intuens, illam edita simul ingenti uoce concussit, tunc animorum ferociam illis extinxit, nec aliter pristinae uirtutis immemores effecit, in fugamq; conuertit, quàm duo leones nocturno silentio, uel ingens armentum bouum, uel numerosum gregem pecorum per absentiam magistri repentino aggressu confundunt, atq; dispergunt. Et ut Græcis tinidam fugam, ita Troianis atque Hæctori alacrem uictoriam dedit. Ibi Troiani suum quisq; de hostibus aliquem perimit, sed Hæctor Aeneasq; binos. Hæctor Stichiũ Arcesilaumq; Stichium quidẽ Bœotiorum principem, Arcesilaum uero intimum Menesthei socium. Aeneas Medõtem & Iasum, quorum alter erat frater Aiæcis Oilei ex patre tantũ, extra matrimonium natus. Idem à natali solo semper extorris, ex quo germanum Eriopidis noueræ obruncauit, tunc in Phylacem concessit. Alter filius Spheli, nepos Bucoli, idem Atheniensium dux. Polydamas Mecisteum, Polites Echium, & hunc inter primam aciem. Agenor Clonium, Paris Deiochum, quem inter primos pugnatores insequens iaculo, extremum humerum sic transfixit, ut ex anteriore parte cuspis tota emineret. Hos interemptos ceterosq; cum interemptores ipsi cruentis armis stoliãt, tunc Græci, quã cuiq; fugiendi copia erat, per depressam fossam necessitate cogente subeunt castra. Hæctor autem uasta tum uociferatione iubebat, suos onũs casorũ spolijs, ingruere ad naues, inquit, Quemcunq; alibi uispiã seorsum à nauibus animaduetero, huic ego eodem in loco eripiam spiritum, ut ne funeri quidẽ fratres sororesq; possint

Hæcor.

possint iusta persolvere, sed canes ante urbem nostram eius membra dilanient. Sic locutus, terga equorum ut maturarent ire flagellabat, singulos suorum ordines appellans. Illi perpetuo ac minabundo in hostes clamore datis habenis iugales equos remittunt, omnesq; cum Hectore feriunt. Ante quos tu Apollon aggerem circumductū cum muro pedibus prouens, in ipsius fossæ medium deuoluebas, tantumq; opus non difficilius diruens, quàm puer ad crepidinem maris ea quæ pueriliter è sabulo struxit, iterū manibus & pedibus destruxit. Tantumq; uia Troianis post Græcorum abs te fugatorū terga munisti, in lōgum latumq; quātus est hastæ iactus, cū quis hoc iussum quantum iaculari potest experitur. Hac uia Troiani duce te cū tua ægide instructa phalange castris infunduntur, non aliter cū ingenti uociferatione transcendētes murū, quàm in amplissimo pelago immensi fluctus uento incumbente surgentes supra labrum nauis, in eius alueum deferuntur. At Græci non prius quàm ad naues inhibita fuga, ibi manentes, mutuo se cohortabantur, manus in cælum uniuersi tenebant, magnoq; eiulatu omnibus dijs uota faciebant. Et præcipue Nestor, qui sublatis in sublime cælum

Nestor.

manibus, huiusmodi uerbis orabat: Iupiter pater, si quando quis tibi in urbe Argo aut bouum aut ouium pinguia ossa ccombussit, obsecrās ut illuc ei reuerti liceret, tuq; obsecranti promittens annuisti, quæso te Olympic, nostrorum sacrificiorum, nostrarum precum, tuæ sponsonis tibi in memoriam redeat, & à funesto fato nos eripe, nec sinas ab hostibus ita pessundari. Huius preces audiens Iupiter, uastum ab alto insonuit, quem sonum Troiani pro se interpretantes, promptiore audacia in Arguios ire contendunt, equosq; ad extremas naues non admouent, sed

immittunt. Ibi Troiani pro curribus, Græci pro nauibus (naues enim cōscenderāt) cominus decernebāt. Illi quidē lanceis, hi uero contis, ferratisq; sudibus, quæ colligatæ ac repositæ erāt, teli genus nauali bello accommodatum. Patroclus interea in Eurypyli tentorio, cuius uulnus mollibus medicamentis fouerat, tandiu illi assedit, oblectās eum sermonibus, quādiu circa murum extra naues dimicabatur. At ubi cognouit hostes munitiōes trāsgressos, fugāq; ac ploratū suorum, utraq; manu feriens femur ingemuit, miserans fortunā Græcorum, ad Eurypylumq; flebili uoce inquit: Eurypyle heros, non uacat hic mihi (etsi opus tibi sum) immorari, gliscente maiore in modū belli tumultu, tecum loco meo famulus cōfabuletur. Ego festinabo ad Achillē, ut eū exhorter ad bellū. Nā quis scit an dæmone uolente ego potissimū eum inducam? Efficax est enim sodalis exhortatio. Sic locutus abiit. Interea Græci instātes quidem Troianos haud segniter sustinebāt, sed plures ipsi pauciores illos arcere non poterāt, nec Troiani uicissim perruptis Græcorū phalangibus in naues tentoriaq; penetrare. Atq; ita neutris alteros reijcere ualentibus, æqualis erat pugna, ac sic directā acies, ut non directius faber lignarius, quæ Pallas omnem sapientiam eius artis edocuit, naualem trabem ad perpendiculū formet. Et alij quidem Troiani cum alijs Græcis apud alias naues preliabantur. Hector autem assidue unum Aiacem petebat, & de eadē nauī inter ambos contentio erat, utrunq; nequicquam nitentem quod optabat efficere, alterum illam incendere reiecto defensore, alterum ab ea flammis hostemq; arcere. Sed cum arcere non posset, quippe quem dæmon illic admouisset, tum Calletoris ignes ad nauem ferentis, (Is erat consobrinus Hectoris, filius Clytij) pectus pilo confodit.

Patroclus.

confodit. Cui in humū defluentī fax è manu defluxit. Hūc Hector ante nauem in puluere prostratum intuitus, magna uoce ciuibus socijsq; imperauit: Troiani, Dardani, Lycij, nolite pedem referre in hac rerum angustia, ne Calletoris in oppugnatione nauium spolijs potiātur hostes. Hæc ubi dixit, in Aiace lanceam torsit. Sed homine, non ictu frustratus est. Nam pro Aiace famulum eius in eadem puppi proxime stantem super aurem percussit, nomen uiri Lycophron Mastoris filius, qui factō homicidio apud Cytherios, unde erat illinc profugus, in Aiacis postea contubernio fuit. Hunc ubi Ajax de puppi prolapsū resupinumq; in puluere atq; exanimē uidit, percusso animo ad fratrem, inquit: O mi Teucer, En occidit nobis fidelissimus socius ac cōtubernalis Lycophron, quem etsi Cytherium, tamen suauissimī parentis loco coluimus: Et occidit Hectoris manu. Vbi igitur sunt illæ sagittæ, atque ille arcus, quo ab Apolline donatus es? Teucer auditis fratris uerbis, ad arcum currit, curuum cum neruo recuruat. Eum cum pharetra gestans ad fratrem recurrit, iuxtaq; stans, propere in hostes sagittas emittit. Et primum quendā nomine Cletū excipit Pisenoris filium, uirum sane insignē. Polydamantisq; amicū, aurigamq; illuc intendentem equos, ubi plurimum frequentes cohortes tumultuabātur, quo apud Troianos Hectoremq; hac strenuitate donaretur. sed repētina morte præuētus est, à qua nemo suorum, quantumlibet properantium, prohibere potuit, defixa sibi in ceruice Teucris sagitta. Eoq; uulnere relinquentibus habenas manibus, et è curru defluentibus mēbris, resiliunt equi, inanem rhedam calcibus euerberantes. quo propere Polydamas cognito, primus se equis obiecit, eosq; tradidit moderandos Astynoo Protiaonis filio, simul in-

iungens multis uerbis, illos quàm proxime à tergo domini atq; obseruantissime teneret. Postquam hæc dedit mandata, iterū primis pugnatoribus immixtus est. Teucer autem alteram sagittam eduxit, qua Hectorem feriret: qua si percussisset, hominem extinxerat. si extinxisset, defuncti Græci fuerant bello castrensi, quoniam Hector inter Troianos optimam in hostes operam nauabat. Sed hoc Iouē non latuit. Is pariter Hectorem tutatus est, & Teucrum hac gloria frustratus. Nam dum ille adaptatam cū neruo sagittam reducit, neruus se fregit, sagittam in obliquū deflexit, arcus ex læua desiliit. Qua de re pauefactus Teu-

Teucer.

cer, ad fratrem inquit: O facinus frater, omnino demō nostra consilia peruertit in hoc prælio. Nam & neruum disceidit, quem hodie & quidē nouum, ut diuino labori par esset aliigaram, & arcum è manu excussit. Cui respōdens

Aiax.

Aiax: O mi Teucer, tu uero sine arcum istum sagittasq; quiescere, quoniam deus Græcis inuidēs, res nostras perturbat: cape scutū & lanceā, contraq; hostem tu dimica, & socios ad dimicandum adhortare, ne per socordiam se ipsos cum nauibus perdant. Potius omnes pro sua quisq; facultate uirtutem animo proponamus. Sic locuto Aiace, Teucer deposito arcu in tabernaculo, humeris clypeum quatuor tergorum, capiti fidelem galeam indidit, correpta robusto ligno & præacuto ferro lancea, ut cursu abierat, sic cursu rediit, fratriq; præsto fuit. Hector autem ut

Hector.

Teucrum destitutum arcu cognouit, ciuibus socijsq; magna uoce imperauit: Troiani Dardaniq; ac Lycij, nunc quaeso uiri, nunc memores este uirtutis, ut alibi, ita nūc apud naues. Arcus enim optimi hostium sagittarij cum sagittis debilitatus est, quod ipse uidi, & debilitatus ab Ioue. Facilis nanq; cognitu uirtus est diuinitus hominibus

uel

uel crepta uel data, cum deus alteris eximiam gloriã largi
 ri, alteris nõ modo non largiri, sed etiã quam habet pro=
 fligari uult. id quod impræsentiarũ facit, nobis salutaris, il
 lis infestus. Quo magis pergite frequentes expugnare na
 ues. Quòd si quis uel cuspide, uel acie percussus mortẽ op
 pectit, oppetat. Non enim indignum est pugnantem pro
 patria, morte defungi, cũ sua morte cætera mala decidan=
 tur, remanente incolumi uxore, incolumibus liberis, inco=
 lumi domo, incolumi patrimonio, si hostis è nostra in
 suam terram abscesserit. Talibus dictis animum accedit,
 ardoremq; singulorum. Ajax autem e contrario suos &
 ipse accendebat: Heu pudorem uiri Argiui. Vtrum præ-
 stat naues tutari, an excindi cremariq; sine? Nisi spem Ajax.
 forte concipitis, si naues exurat Hector, pedibus uos in pa
 triã esse redituros. Nunquid non ipsum Hectorem uel nõ
 uidetis ad exurendas naues incitatum, uel non auditis om
 nes suos adhortantẽ? & quò adhortantem? non ad cho
 ream, sed ad pugnã. Nobis autem nulla erit cõsiliij sanitas,
 nulla huius rei cogitatio, melius ne sit aduocatis animi &
 corporis uiribus conferre manus, an uno tempore uniuer
 sos occumbere? Itemq; melius ne sit uiuere, an diu per se
 gnitiem intra castra exitiali bello sub hostibus nostro mi
 liti imparibus absumi? Huiusmodi uerbis animum accen
 dit, ardoremq; singulorũ. Hic duos hostes diuersa ex par
 te Hector atq; Ajax suum uterq; interemit, Hector Sche
 dium, Ajax Laodamantem: illum Perimedei, hunc Anteno
 ris filium: illum Phocensium, hunc Troiani peditatus ex
 imium ducem. Polydamas quoq; interemit Otum Cylenũ
 magnanimum Epiorum principem, Megisq; socium.
 Quem Meges ipse ut conspexit, in Polydamanta insiliit.
 Sed illo ad ictum incuruãte se pronum (Apollo enim Pan

thum filio noluit orbare. Spe, non ictu deceptus est. Nam pro Polydamante Croesnum in medio pectore confixit. Eumq; cum sonitu collapsum dū spoliat, Dolops uir fortissimus, rei q; militaris scientissimus Laomedontis nepos ex patre Lampo, spoliatoris mediam palmam cominus hasta ferit ac perforat, perforaturus etiā corpus, nisi conferta ferro fidelisq; quam gerebat, lorica restitisset. Eam lorica Megi Phileus pater, Philco rex Euphetes in Ephyra apud flumen Seleentem hospes hospiti donauerat, ut ei tutamen in armis esset. Vicissim Meges conum Dolopis cū iubis puniceo colore fulgētibus hasta ferit, scindit, deijcit. Et cū ille adhuc aduersus hunc pugnare pergit, ecce Menelaus auxilio uenit, cumq; telo stans ex obliquo, ut hominem lateret, sic ipsum telum per humerum transegit, ut ligno tenuis à pectore extaret. Eum in ora prolapsum cū ambo ad spoliandum occurrissent, Hector tum ceteros fratres protinus adesse iussit, tum præcipue Menalippum Hicetaonis filium, hominem clarum, qui aliquo tempore procul ab hostibus in Percote pauit armenta. Postquam uero Græci cum nauibus appulerunt, reuersus in Troiam, apud Priamum diuersabatur, perinde ab eo cultus atq; unus è filiis, quò uidelicet inter Troianos uirtu

Hector. te præstaret. Hunc Hector nunc ita allocutus est: Siccine Menalippe per nostram socordiam abibit, nec te angit quippiā, quò Dolops patruelis noster uita priuatus est: nec priuatus modo uita est, sed armatura quoque priuatur. Non ne cernis ut in eo spoliando interfectores occupantur? Quare sequere me. Neq; enim posthac superest, ut nobiscum Græci prælientur eminus. Necessè est hic cominus, aut uicti trucidentur, aut uictores ciuitatem, urbē, arcem nostram funditus extinguant. Sic locutus, præcessit.

fit. Illeq; deo cuidā similis, secutus est. Inuicē Ajax Græ^{Ajax}cos exhortabatur: O amici, esote uiri, & pudor mordeat animum. habentium pudorem plures discedunt sospites, quam occumbunt. At fugientium, sicut nulla gloria existit, sic nulla uis animi corporisq;. Hæc Aiæcis dicta socijs sua alioqui sponte pronis ad resistendum, tamen altius insederunt, animumq; addiderunt. Vallauerūt igitur naues ferreo suorum corporum uallo. Cōtrā quos Iupiter Troianos excitabat. Menelaus autem Antilochum ad gnauiter faciendum his uerbis accendit: Antiloche, nimirum ex omni iuuentute, neq; in cursu neq; in prælio æquiparandus fueris, si quem hostium exiliens telo percusseris. Sub hæc uerba Menelaus retrocessit, Antilochusq; illius instructus uerbis, è prima pugnantium acie procurrit, circumq; se oculus lustrans, licet ad eius ictum subduceret se Troiani, non tamen uanum iaculum misit. Nam tibi magnānime Menalippe in prælium ueniente pectus prope papillā percussit, inq; te cum ruina corporis armorumq; prostratū, non secus accurrit detracturus arma, quam leporarius in hinnulū, quem ut è cubili prodibat, certa uenatoris manus telo afflixit. Sed non sefellit ista res Hectorem, qui per ipsam aciem currens, infestum se Antilocho ferebat. Ille etsi strenuus bellator, hoste non expectato refugit, in morem feræ, quæ uel canibus uel bubulco circa boues occiso, fugiendum sibi prius putat, quam factō hominum agmine inuadatur. Idem Hectore atq; Troianis cum horrifono clamore insequentibus, misiliaq; in tergū fugientis ingerentibus, ubi cohors aduenit sociorum, cōuerso uultu stetit. Troiani uero immanibus leonibus similes ad naues ingruūt, Iouis præcepta peragētes. Ille Troianis robur sedulo suggerebat, Græcis demebat. Ille spiri-

tus acuebat Troianorum, hebetabat Græcorū. Ille ex alterorum ignominia, alteris decus conflare decreuerat, & præcipue Hæctori, per quem in classem coniecto igne, ardentis nauis flammæ suis ipse oculus cerneret: sic demum Achilli læso, sic Thetidi roganti, sic sibi sponsori credens esse satisfactum, post illa Troianos à castris in fugam repulsurus, ac propriam Græcis gloriam restitutus. In præfenti autem hoc sentiens, Hæctorem ultro incitatum etiam ualidius instigauit, ut ipsum Martem bellorum arbitrum, cum in bello seuit, esse diceret, & ardentem inflamauit, ut sic inter hostes furcret, ut cum spissas montani nemoris arbores seuus ignis inuasit. Spumabant ora, micabant igniti subter torua supercilia oculi, ipsaq; pugnantis galea terribilem quandam speciem metus puniceis iubis exhibebat. Etenim Iupiter ei ab æthere auxiliator aderat, unum inter tot uiros tantis decoribus, unum singulari gloria augēs, utpote breui futurum in rebus humanis. Admonebatur enim fatalis ei dies, quem palladis opera sub præualidis Achilles manibus erat obiturus. Eapropter ubi plurimum hostium atq; optime armatorum, ibi maxime urgebat, incubebat, perire aciem conabatur, nec tamen poterat, hostibus confertim obnitentibus, nec magis ad impressionem Troianorum cedentibus, quam iusta altitudine littoralis cautes cedit ad incursum stridentium uentorum insanorumq; fluctuum, qui ipsis littoribus illiduntur. Tandem Hæctor, cuius corpus undiq; flammis emicare uidebatur, in hostilem aciem irrupit instar ingētis undæ, quæ procellæ turbine inflata, sibilantibus horrendum in modum ad arma uentis, in nauem infunditur, & quantus illius est alucus obruit spuma. Et ut ad talē casum nauis propè præsentem mortē intuētibus corda tremunt, ita tūc Græcis

eis ad Hec̄toris impetum contremiscebant. Quem similem
 quoq; diceres truci leoni, qui immensa admodum armēta
 boum in latis pratis irriguisq; pascētia inuadit sub igna-
 uo pastore, qui nō callet quem bouem à funesto prædone
 uel eripiat uel defendat. Sed cum fera in mediam se turbā
 semper immergat, ille ad primos aut ad postremos semper
 emergit. Ita quemadmodū illæ pecudes trepidā in fugam
 à leone dissipantur, sic Græci omnes ab Hec̄tore atque à
 patre Ioue cōsternati fugæ se mādant, quorū unus inter-
 fectus est tantū Periphetes Mycenci Coprei filius, illius,
 qui legatione fungebatur Eurystei ad magnanimū Her-
 culem, melioris multo filij pater quàm ipse exitisset. Nec
 solū multo melior patre Periphetes erat, sed omnis uirtu-
 tis numeros habens, idem pernicitate, idem bellādi usu, idē
 prudentia (ut inter Myceneos) egregius. Cuius exitus
 egregiam Hec̄tori gloriā dedit. Siquidē in fugā uersi pes
 ita offendit in oram clypei, quem reiectū tergo ferebat ad
 talos usq; demissum, ut resupinū sterneret cum magno so-
 nitu cassidis solo impactæ. Ita magnitudo clypei, quæ ad
 tutelā hominis erat, causam mortis attulit. Quod Hec̄tor
 ubi cognouit (cognouit autē protinus) aduolans iacenti
 astitit, lanceamq; superne in aduerso pectore defixit, spi-
 ritumq; dempsit: Et quidem iuxta socios, quorū nemo, ut
 qui sibi ipsis ab Hec̄tore timērent, auxiliū ferre ausus est.
 Iam ad naues, quæ primæ subductæ erant, repellūtur. Iam
 inter subterq; eas funduntur. Iam ab ipsis hoste instante
 submouentur, ac demū pro tentorijs fugam sistunt, cōser-
 tiq; permanent, non ausi latius instruere aciem, sed inter
 pudorem metumq; se inuicem omni ratione adhortantes.
 Et præcipue Nestor Græci nominis columē, qui singulos Nestor.
 appellans, sua cuiq; pignora allegabat, inquit, O socij,
 estote

estote uiri, subijcite uobis animo, apud alios homines huius facti dedecus, si ignaui fueritis: decus, si strenui. Subeat unicuique uestrum memoria facultatum, filiorum, uxorum, parentum, seu habetis hæc, seu amisistis. Per ego absentes illos, proque absentibus uos oro, supplicoque, fortiter stetis, nec per timorem terga uertatis. Hæc memorans, animum accendebat ardoremque singulorum. Fallas autem ab eorum oculis, ut dea caliginosam sustulit nubem, per quod illi noua quadam affulgente luce in utranque partem oculos immiserunt, in locum, qui est ante naues, in locum certaminis. Cernuntque Hectorem atque Troianos, quorum quidem aliqui longius aberant, et a pugnando uacabant, alij uero ad naues prælium conferebant. Neque uero Aiakis pectori tantum iam inerat robur, ut unde ceteri fuga dilapsi erant, ibi unus ipse persisteret. Sed ferratam trabem contumeliosam naualem duorum et uiginti cubitorum manibus moliens, per aplustra nunc huc nunc illuc grandioribus passibus discurrebat, perito sane equisoni similis, qui insidens equo, per spatiosam uiam, et perinde frequentem populo urbem uersus est campo quatuor equos est pluribus lectos agit, insequens currentes, in tergisque assidue hærens, et prout quæque uel parum cessare conspicit inuadens, ut propere uolare ante se cogat cum plurimorum utriusque sexus admiratione. Inter hanc discursatidnem Ajax sine fine uocifrabatur, uocibus in cælum usque cedentibus, iubens socios naues tentoriaque tutari. Hector autem non in medio suorum uersabatur: sed quemadmodum acerrima uolucrum aquila in turbam aut anserum aut gruuum aut cygnorum per uicina fluminibus loca pascetium adoritur, sic Hector in oppositam nauem ferebatur pergradi ipsius Iouis dextra a tergo impulsus, sequente mox manu sociorum ab eodem Ioue animata.

animata. Atq; hic quoq; circa naues iterum acerrimū re-
nouatum est prælium. Crederes recētibus eos uiribus, non
exhaustis concurrere. Sic ferociter in pugnam itum est,
Græcis quidē desperātibus præsens exitium posse uitare,
Troianis autē ad unum omnibus se simul cremare naues,
simul hostē mactare sperantibus. Ita dissimili ex causa si-
mili ferocitate pugnabāt, sed præcipue ac penē cuncti ad
unam Protefilai nauem, atq; de ipsa nauī, inter alias, ut
ueloci, ita conspicua, qua heros ille ad Troiam uectus est,
non tamen iterum ad terram patriam reuectus. Nam eius
puppim cumprehendisset Hector, nō iam sagittis missili-
busq; sed collato cominus pede, Græcus Troianusq; mu-
cronibus, pilis, uerutis, securibus, bipennibus, rem agebat.
Cerneret multis è manibus enses sanguinātes excuti, ex
multis humeris amputato balteo cum uagina decidere,
cruorē per humū fluere, Hectorem semel arreptæ puppis
possessionē, antequā incendat, nolte remittere, ac suos tali
oratione excitare: Ferte ignem, omnium pariter clamore Hector.
sublato. Hic est ille dies, quem nobis Iupiter dedit, dignū
superiorū temporū arūnis, quo uicē arreptæ cladis red-
damus hostibus, incensa eorū classe, qua aduersis dijs huc
profecti sunt, in magnā quidē reipub. nostræ calamitatem.
Sed hoc tamen nostrorū culpa senatuū, qui me ad has ex-
tremas naues uolentē pugnare retinuerūt, & ciues mecū
uenire uetuerūt. Verū sic tunc Iupiter nobis eripuit mē-
tem animumq; nūc dat atq; addit, & nos ultro impellit.
Sic locuto Hectore, Troiani in Græcos magis ingruunt.
Ideo iam Ajax perstare non poterat, ita telis obruebatur.
Igitur pro certo habens interfectū se iri, relictis amplu-
stris, retro paulū cōcessit, & super subselliū septem pedū
insistit, atq; illic obseruans, quicumq; admoueret ignem,
sedulo

sedulo eum lancea arcebat, perpetua clamoris acrimonia
 socios ad ferendam nauibus opem adhortans: O socij He=
 Aiax. roës, O Danaï cultores Martis, este uiri, este uirtutis me=
 mores. An speramus uel aliam nobis à tergo subsidiariam
 aciem, uel alium tutorem, quàm hic noster est, murū, qui
 nos fugientes tutari queat? Nulla nobis est uicina urbs, in
 cuius uel ciuibus uel turribus murisq; qui hostem repel=
 lant, spem reponamus. in aliena terra sumus, longe à pa=
 tria, in cāpo hostili, hinc ipsis hostibus armatis, hinc mari
 claudente, ut sciatis in manu spem esse sitam, nō in remis=
 sione belli. Atq; ita accēdens socios, infesta lancea compe=
 scabat, quisquis hostium propius ignem inferret, gratifi=
 caturus Hectori, ad hoc ipsum eos adhortāti, quorū duo=
 decim ibi ante nauem, ut conabantur subijcere flammam,
 subinde confodit.

ILIADOS HO=
 MERICAE LI=
 BER XVI.

V M hunc in modū ad Protefilai nauem
 decernitur, Patroclus Achilli præsto fuit,
 decurrētibus per ora lachrymis instar fon=
 tani humoris ex abdita petra scaturientis,
 & per exeelsam rupem manantis in ter=
 Achilles. ram. Quem Achilles cum uidisset, miserans ultro sic affa=
 tus est: Quid ita lachrymaris Patrocle, sicut paruula puel=
 la, quæ apprehēso manu pallio matris, & flētibus in eam
 oculis intuens, cū currente currit, & properantē dislinet,
 ut in amplexū tollatur efflagitans? Nam quid tibi cū tanta
 lachrymarū ui? Nunquid uel Myrmidonibus aliquid ac=
 cidit,

cidit, uel ipsi mihi, eiusq; rei tu solus ex Phthia nunciū ac-
 cepisti? Certe duo quorū obitus utriq; nostrorū præcipue
 luctuosus esset, sospites sunt, Menætius pater tuus, & Pe-
 leus pater meus, cū Myrmidonibus, ut aiunt. An forte uicē
 miseraris horū, qui apud naues profligantur, luentes hac
 clade iniustitiā suā? E de quicquid est, nec me istā rem ce-
 les; ut quod unus scis, ambo sciamus. Ad quem Patroclus Patroclus.
 alio suspirio gemēs, O Pelides, inquit, Græcorum multo
 fortissime, parce quæso maledictis; parce incusationi illo-
 rum in tam flebili conditione rerū. Optimi enim quiq; ex
 omni exercitu in tētorijs iacent, cæsim punctim uel saucij:
 Saucius est Diomedes, saucius Ulysses, saucius Agame-
 nnon, saucius etiā in femorē Eurypylus. Quorū uulneri-
 bus fouendis sedula medicorū ministeria incumbunt, &
 adhuc tū implacabilis perstas, & istā qualis à me procul
 absit, acerbitatē animi seruas? O uir ex ipsa uirtute trux
 atq; alijs nocēs. quotusquisq; nō modo eorū qui nūc sunt,
 sed qui postea erunt, usum tui percipere, aut poterit, aut
 debebit, aut uolet, si nūc à Græcis indignū exitiū nō pro-
 pulsaueris? immitis profecto, cū tam inhumana feritas in-
 genio tuo insit. nō tibi Peleus, sed inaccessible scopulus pa-
 ter: non dea Thetis, sed ipsa spumantis maris unda mater
 est. Quòd si quā religionē aut aliquod Iouis oraculū per
 matrē renunciatū causeris, me saltē in aciem mittas, con-
 cessa mihi tua armatura, tuoq; milite, ut aliqua salus effi-
 ciar nostris, si forte specie tui cōterritus Troianus accessat,
 & Græcus respiret penè cōsumptus, ac refocilletur. Reso-
 cillari enim à pugna sufficit breui momēto. Nā integros
 ac recētes facile est uel ipso clamore hostē à castris ad sua
 moenia repellere. Hæc Patroclus, & quæ precabūdus (Ab-
 demens, hinc enim sibi causa infelicis fati ac tristis exitus
 fluxit)

Achilles. fluxit) ad quem Achilles uehementer turbatus, Hei mihi, inquit, mi Patrocle, quid elocutus es? E quidē neq; religio aliqua me, neq; oraculum à matre renunciatū, quod nullum est, sed magnus irarum æstus retinet, reputantem, quæ passus sum, & quæ feci. Etenim ita natura cōparatum est, ut prorsus indigne seramus, ac uehementissime conturbemur, quoties quis hoc ipso quòd antecellit potestate, aliū præmio fraudare uult, præsertim parem genere, uirtute, conditione, fama, quod in me fecit Agamemnon, præcepta mihi puella, pro qua tantum laboris exhauserā, cuius patriam mœnibus inclytam expugnaueram subuerteramq;, quam mihi honoris gratia consensus omnis exercitus elegerat: nec tantum præcepta, sed è manibus crepta: nec tantum ab eo qui sum, sed tanquam ab ignobili quodam atq; peregrino. Cæterum quæ hæcenus acta sunt omittamus. Neq; enim par est perennem animo seruare indignationem, & eam ego deponere constitueram, sed nō prius tamen quam ad naues meas clamor bellūq; peruasisset. Tu uero, quod superest, indue tibi mea arma, ac ducem inter Myrmidones age, & ipsos pugnare cupiētes. Iam enim corona Troianorum uelut nubes naues circūfisiit, Græcis ad oram littoris, id est, mortis redactis, & uix hoc ipsum exiguum extimentibus. Ita magis ac magis audacia hostibus increfcit. Videlicet non uident propius radiantem galeæ meæ frontem. Fuisset æquus in me Agamemnon, protinus ipsorum cadaueribus fluuios opplessem. Nunc uictores per omnem planitiem nostrorum terga cædentes, in ipsis castris concluderunt, ita ut non de uictoria nostri, sed de uita dimicent. Neque enim ipsis periclitantibus, ferox Diomedes dextra præsens exitium arcet, non hortantis Agamemnonis, inuisi mihi

hi capitis exaudiunt uocē, sed homicide Hectoris suos incitantis & audiunt, & contremiscunt. Nec Hectoris tantum uocem, sed uictricem etiam circumfusorum hostiū uociferationem. Nihil tamen minus tu Patrocle irruere in hostes strenue, ut uindices ab incendio naues, ne illis absumptis erepta sit eis facultas in dulcem patriam reuertēdi. Illud autem tibi animo proponas efficiendū, quod tibi mādō, cuius hæc summa est, ut mihi insignem gloriam atque insigne præmium pares apud ceteros Græcos, à quibus mea Bryseida reddetur, et insuper amplissima munera dantur, reiecto à nauibus per te hoste. Quòd si magnus Iunonis maritus annuerit prospero te defungi euentu, sis hoc contentus, ne te aut cupido dimicādi, aut dulcedo uictorie exultantem, & hærentem in tergus hostium ad urbem prouehat, per quod & mihi absenti ignominiam, & tibi ipsi periculum crees, si quis immortalium deorum ab olympo descenderit (Sunt enim Troiani mirum in modū cordi Phœbo) Quare cum eos à castris repuleris, seruat is à peste nauibus, finito in ipsis campis utrosq; pugna re. Quod utinam tu Iupiter pater, & tu Pallas, & tu Apollon uelitis, ut nemo prorsus neq; hostium neq; nostrorum fugiat mortē, præter nos duos, ut soli supersites alma urbe hac cum foeminis gazaq; potiamur. Interea cū hæc inter se Patroclus & Achilles colloquūtur, Aiax iam perstare non poterat: sic eum & uis Iouis domabat, & fortes Troiani missilibus obruebant. Crepitabat horrendū assiduis ictibus galea, conus ipse cum decoris cristis sine fine quatiebatur, dexter humerus erat sustinendo semper scuto defessus, omnes artus sudoribus manabant. Laborabat irrequito anhelitu anima, cum nulla laxandi spiritus copia fieret, undique malis alijs super alia increbescenti-

bus, quod circumfistentes Troiani pro se quisque loco eū subducere annitebantur, nec tamen poterant. Hoc loco uos *nusæ* inuoco cœlestia tecta incolentes, ut mecū dicatis, quis primus Troianorum ignem Græcorum nauibus iniecerit. Hector propius accedens, stansq; ex aduerso, ingentem illam, quam Ajax moliebatur lanceam, secundum euspide ingenti gladio feriens amputauit, quod fragmentum longius uolans, cum tremitu decidit. Ajax nihilominus curtam lanceam uersabat, quam ubi præcisam esse cognouit, conterritus est, & ut erat prudens, opus deorum, id est, Iouis, agnouit, destinatum animo habentis, Troianis indulgere uictoriam, cæterorum deorum consilijs qui partes iuuare uellent, coërcitis. Atque ita se ab imbre misilium subduxit. Tunc hostes ignem in nauem impune conijciunt, qui statim cōcepta flamma efferri cœpit. Cum autē puppin iam ignis ambureret, Achilles percusso manu femore, ad sociū inquit: Molire te generose Patrocle. En ad naues cerno globos leuari flammarum. Ito, ne hostis concremet classem, ne'ue nostris nulla sit postea fugiendi facultas. Indue tu tibi festināter arma, dū ego Myrmidonas cogam, si qua salus periclitantibus Græcis fiat. Hæc locuto, Patroclus sibi arma circundedit, ac tibialia sibi primo induit argēteis loris circa talos fabrefacta, tum thoracem illum discolorē ac sidereum, dehinc enses argenteo capulo, clypeumq; ut grandem, grauem humeris accommodat, deinde capiti galeam indidit superbam cristis ex equina iuba concinnatis, quæ ad motum ipsum uidebatur horrendum quiddā annuere. Postremo duas dextra ualida lanceas sumit, quas commode tractare posset. Nam Teliada ex omni armatura Achilles solam nō cepit, procerā, crassam, ac grauiorem quā aut ipse tractaret,

aut

aut Græcorum alius præter unum Achillem : quam Chiron ex orno in Pelio monte fabricatus, Peleo donauerat heroum interemptricem. Patroclo se armante, Automedon ab eo iussus propere iungere equos, Achillis madata exequebatur, uir illis in prælijs spectatissimus, nec ad hostiles minas horrere solitus. Quem Patroclus præcipue et in secundo ab Achille honoris loco habebat. Hic ubi bigam iugilibus equis instruxit, quorum alteri nomen erat Xantho, alteri Balio, tertium extremo capistro applicauit nomine Pedasum quæ Achilles, euersa per se Eetionis urbe, ut egregium asportauerat, mortalem ipsum, equorum tamen immortalium comitem. Siquidem ambos hos mater nomine Podarces inter equas rapidissima, cum in uerno prato pasceret, ad oceanum ex zephyro genuit. Eoque ipsos uentos unde originem trahebant, cursu et quasi uolatu æquabant. Achilles autem ostiatim singula sociorum comituberna adiens, ut armarentur effecerat: id quod ipsi cupierant, similes lupis quorum immanis audaciæ uis naturæ est, cum eximium magnitudine ac cornibus ceruum in monte consecuti laniant, imbuentes tota rostra sanguinetum petito gregatim fonte, linguam ex imo palato exerentes, et aquam nitidam et os cruentum lambunt, repletoque uentre pectoris animositas uiget. Huiusmodi lupis similes cum ceteri Myrmidones, tum præcipue principes undique ad magnanimum Achillis famulum confluebant, ipso Achille singulos urgente, ut sequerentur equosque in expedito hinc maturarent. Enimvero quinquaginta naues sue erant, quibus ad Troiam nauigarat, cum quinquagenis singule remigibus eisdemque comitibus. Eos in quinque ordines distribuerat cum totidem ducibus, quos præstantissimos atque idoneos nosset ad imperandum. Summa tamen penes se

erat ut ducem longe præcipuum. Primum ordinem ducebat Menestheus Pelei nepos ex formosa filia Polydora, qua Sperchius perennis fluuij deus cōpressa hunc genuerat, licet Borus Perieris filius pater diceretur, quòd is Polydorem multis à se donatam spōsalibus donis, propalam in matrimonium duxisset. Secundū ducebat Eudorus pulchra Polymela matre, & si famæ credimus, uirgine: certe in ipso choro uirginum genitus. Hanc Mercurius in Diane nympharumq; modulātium choro cum uidisset, adamauit, statimq; cum in cœnaculum conscendisset, liberum arbitris locū, illic cum puella rem habuit, grauidamq; fecit. Quæ exactis mensibus interim ipsa luce atque inter æquales edidit partum. Eadem postea illustri uiro Etheleo Actoris filio nupsit, immensis à uiro nuptialibus donis aucta. Cuius Senior pater Phylas peræque nepotem aluit, crudiuit, amplexus est, ac si deo, ut erat, genitus esset: qui adultus; & cursu & re militari strenuus euasit. Tertium ducebat Pisander omnium Myrmidonum, excepto Patroelo, utenda lancea in bello præstantissimus. Quartum senior Phœnix. Quintum eximius Alcimedon Laërtis filius. Postea uero quàm hunc in modum Achilles sub suo quæq; duce ordines rite digessit, ac re eis in hæc uerba præceptum dedit: Myrmidones, nemo mihi è uobis minarū, quibus ex hoc loco in Troianos efferebamini, nemo inuidiæ obliuiscatur, quam mihi toto irarū tēpore faciēbatis. Dure Pelides et intractabilis, nec lacte materno, sed iracundia alite, quid inuitos socios apud tētoria retinetis? quin igitur reuertimur in patriam, quandoquidē infanda ista tibi iracundia insedit? Tali me inuidia frequentes atq; uniuersi premebatis. En nunc affulsit occasio: & quidē talis, ut quam optaris bonā operam nauare possitis.

Is ergo

Achilles.

Is ergo cui præsens animus est, in hoc certamine contra
 Troianos uolo declaret. Sic locutus, animū accendit ar-
 doremq; singulorum tum oratione, tum regia autoritate.
 Nam eo studiosius cateruæ ipsæ sese addensarūt, & ut in
 edificanda excelsa domo, quæ incurſibus uentorū par sit,
 structor parietis ipsos lapides coagmētat: sic ijdem slipa-
 ti erant, atq; ita cōglutinati, ut scutum scuto, clypeus cly-
 peo, lancea lancea, uir uiro coheresceret, & propè inni-
 teretur, ipsis etiam munācibus cristis subter fulgentes ga-
 leas sese contingentibus, duobus in eodem curru ituris, &
 eandem mentem habentibus. Ante alios dimicandi Patro-
 clo & Automedonte in conspectu omnium se armātibus,
 Achilles uero ab illis recedēs tabernaculum ingressus est,
 arcamq; aperuit, quam mater Thetis in naui transfreta-
 turi filij posuerat, refertam tunicis chleniq; aduersus in-
 iuriam uentorum, atque uilloſis tapetis. Vbi erat ei repo-
 situs scyphus rara pulchritudinis exactissimiq; artificij.
 In quo neque alius quispiā uinum potabat, nisi Achilles:
 neque hic sibi, sed dijs: nec alijs dijs, quam uni Ioui liba-
 bat. Hunc ex arca prolatum Achilles primum purgauit,
 deinde liquida profluētis aqua abluit. Tum lotis manibus
 uinum hausit, stansq; in medio impluuiio et ad cœlum su-
 spiciens, libauit, ac Iouem quem hæc non latebant, hæc o-
 ratione comprecatus est: Iupiter Pelasgice ac Dodonæe, Achilles.
 qui è lōginqua hinc Dodona, ubi præſides habitasq;, sor-
 titus es nomen, circa quam tui sacerdotes solo incubant,
 pedibus semper illotis ac semper in nuda humo pro cubi-
 li iacentes: si quando mea orantis uota exaudiſti, magno
 supplicio in honorem mei afficiens Græcos, huic quoque
 adſis uoto te oro, qui etsi non prodeoque ipse in prælium, ta-
 men loco meo sodalem cum Myrmdonū copijs mitto. Ei
n 3 quæſo

quæso magne Iupiter da gloriose perfungi hodierna ex-
 peditione atq; militia, inspirans illius animo uigorem, ut
 Hæctor intelligat nostrum famulū ex omnibus unū gna-
 rum esse bellandi, & tunc inexpugnabilem uirum, cū ego
 in acie uersor. Atque eum, cum à nauibus periculum pu-
 gnantq; submouerit, huc ad me cum armis socijsq; omni-
 bus redire incolumē. Et ita Achilles preces peregit, qui-
 bus auditis Iupiter alterum quidem annuit, alterum uero
 abnuit. Nam ut periculū à nauibus pugnāq; submoue-
 ret, dedit: ut illuc à prælio rediret incolumis, nō dedit. Ille
 post libamina precationemq; in tabernaculum regressus,
 scyphum in arca reposuit. Tum regressus ante tētorium
 stetit, cupidus adhuc inspectādi aciem, ambarum partium
 pugnā. Myrmidones autem cum magnanimo Patroclo,
 ut erant & ferro & animo armati, consūterant, dum in
 Troianos irrumperent. Tum facta ex ipsorum statione
 prodeundi copia, protinus effundūtur, uespis similes, quas
 propter uiam domicilia habētes, pueri, qua sunt puerili-
 tate, proterue iritare uexarēq; ; ac plures trucidare con-
 sueuerunt. Nam si quis uiator illac iter ingrediēs, eas per
 imprudētiam commouerit, tunc illæ exhulcerato animo è
 tectis euolant; incursantesq; in hominem grassantur, soli-
 cite pro salute filiorum. Hac mente, hoc animo, hac spe
 Myrmidones atq; cum horrenda uociferatione prorump-
 unt. Quos Patroclus ingenti uoce his uerbis adhortatus
 est: O Myrmidones amici, Achillesq; socij, este uiri, atque
 uiuidæ uirtutis memores, ut illum absentem, cuius uirtus
 longe inter omnes est eminetissima, honoremus, tanquam
 & ipsi secundum ducem nostrū fortissimi cæterorū Græ-
 corum atque suam offensam agnoscat Agamemnon, qui
 hunc Græci nominis columen nihili fecit. Hæc dicēs, ani-

Patroclus.

mum accendit ardoremq; singulorum. Atque ita armati,
 densati, clamantes, alijs Græcis horrifona uoce cōclamā-
 tibus, in Troianos irrumpūt. Illi conspecto Patroelo cum
 agiatore decora armatura fulgentibus, rati ipsum Achil-
 lem adesse, deposita similitate reconciliatum, perturban-
 tur animo, ordines soluunt, ac sibi quisq; circūfficit, quā
 fugiat mortem. At Patroclus in medium irruens, ubi plu-
 rima manus hominum tumuluabatur, circa puppim illā
 incensam, primus intorto iaculo dextrum humerum con-
 fodit Pyraëchmis, sub quo duce egregij Fæones. ex Amy-
 done urbe & late fluente Axio uenerāt. Ille edito gemitu
 supinus concidit. Comites, qui circumsusi erāt, uiso du-
 ce, qui inter eos erat longe fortissimus occiso, percussi ti-
 more dissipantur. Patroclus & his & alijs cum à cæteris
 nauibus, tum uero ab incensa et seniuista fugatis, ignē re-
 stinguit: caq; relicta, in alios fertur, exorto immenso tam
 horum quā illorum, sed dissimuli tumultu, Troianorum
 quidem trepidantium, Græcorum uero ad naues emergē-
 tium. Et qualiter editissimum in alpibus cacumen à gra-
 uido nimbo, quo obsitum erat Ioue purgante resfratur,
 cunctiq; reiecti colles, conualles, & prominentes montiū
 uertices patent, omnesq; à cælo deorsum liquidi ætheris
 tractus nitēt, taliter Græcorū animi renituerūt, ac pauli-
 sper relaxati sunt, submoto hostili igni, intermissaq; per-
 secutione atque pugna. Neque enim Troiani dato tergo
 à nauibus se proripiebant, sed aduersa adhuc fronte per-
 stabāt, nec nisi coacti submouebantur. Ibi sicut erant di-
 spersi Græcorū principes, suū sibi quisque hostem interi-
 mit. Sed omnium primus Patroclus, qui protinus Areili-
 ci se auertentis lancea femur, fracto etiam osse, traie-
 cit, & ipso ictu pronū moribundumq; prostrauit. Mene-

laus nudatum Thoantis pectus telo præter scutū immissō
 percussit, hominemq; occidit. Meges Amphiclum in ju-
 gam uersum insequens iaculo est affecutus subter popli-
 tem infixō, ubi plurimum medullarū hominum est, disci-
 sisq; tibiæ neruis, tenebræ oculos Amphiclo clausurunt.
 Duo Nestoris filij Antilochus & Thrasymedes totidem
 Amisodari filios suum quenq; obruncarūt. Nomina ho-
 rum erant Atymnius & Maris, uterque uir egregius ac
 bellator, dijq; Sarpedonis comites, quorum pater chime-
 ræ indomito monstro, et multorum hominum pesti cibos
 ministrauerat. Horum fratrum Atymnium Antilochus ita
 percussit, ut uterum lanceæ cuspidis perforaret. Cuius in os
 collapsi uicem indignatus frater accurrens, & ante iacē-
 tem stans, in interfectorem telum librabat. Sed occupato
 Thrasymedes ictu nec frustrato, brachium, ubi lacerto
 committitur, cominus telo percussit, ossa contudit, medul-
 lasq; effudit. Quo uulnere Maris claudentibus oculos te-
 nebris moribundus corruit. Ita duo fratres à duobus fra-
 tribus simul interfecti sunt, simulq; iacentibus cadaueri-
 bus animæ simul ad crebum commigrarunt. Cleobulum in
 ipso tumultu implicitum Ajax Oilcus uiuum, id est, ante
 plagam irruēs cepit, sed non tamen uicturum, quippe re-
 ceptum intima ceruice Aiæ gladium sanguine suo cale-
 faciens, frigida morte solutus est. Peneleus ac Lycon in-
 festis lanceis concurrentes, uterq; ictum nō in hostem fu-
 derunt, sed in uentum effuderunt. Iterum strictis gladijs
 concurrentes, Lycon quidem ex huiusmodi galea equinas
 iubas excussit, sed & gladium fregit. Peneleus uero col-
 lum subter aurem gladio hausit, atq; ita amputauit, ut so-
 la delabens caput cute penderet, statimq; secundo succū-
 bentibus cruribus Lycon extinctus est. Meriones fugien-
 ti Acæ

ti Acamanti, iamiamq; currum ascendenti, celeritate pedum affectus, dextrum humerum confixit, quo ictu ille, ut erat ascendens, obortus ad lumina tenebris è curru defluxit, atq; ut hunc auersum Meriones, sic Erymantè aduersum Idomeneus occidit, directo in os telo, quo telo discussis dentibus, laceratisq; ossibus subter cerebrū in contrariam partem transacto, Erymantes per hians os, perq; nares sanguinè spirans, sanguinantibus etiam oculis, sed & mortifera nocte caligantibus, exanimatus est. Et hi sunt quos è Troianis principes Græci interemerunt. Atq; ut uoraces natura lupi ouium caprarūq; greges pastoris uerordia palantes in collibus nacti protinus inuadunt, sed agnos hædosq; præcipue, quos iter miseræ matres querunt, atq; subter illas sese occultantes trepidosq; inueniunt, rapiunt, laniant: sic Græci in Troianos ingruentes perterritos, lymphatos, ac fugæ magis memores quàm uirtutis, & ut nubes ex olympo in cœlum per diem æthera procedit, cum Iupiter procellam molitur, sic fugæ fiebat à nauibus, clamorq;. Troianorum reuertentium indecore quâ uenerant. Ajax autè magnus in unum Hectorem in festo iaculatusq; frebatur. Ille ubi fortunâ belli intellexit esse cõuersam, ut erat rei bellicæ gnarus, reiecto post tergum scuto aduersus tela tamen aliquãdiu manserat, dum necessitudines suas à periculo eriperet. Postea conscenso curru sibi quoq; fugæ consuluerat, relictis alijs, quos in altum depressa castrensis fossa exire uolentes intercludebat, multos equi abrupta prima temonis parte, in fossa cum curribus relinquebant. Qui cum effusi semel è nauibus tentorijsq; sunt, atq; dispersi, perpetuo clamore plenis uijs, leuata in altum ac uolitante, quam ipsorum equi pedibus rotisq; reddebant, puluere a nube, urbem uersus

redire contendunt, Patroclo præcipue in tergis hærente (peſſime enim in illos conſultum uolebat) & ubi maxime tumultuantes conſertosq; cernebat, illuc tendente, ac ſuos hortante ad inſequendum, & hoſtibus inſultante. Ante quem multi illorum proni è rhedis corruiebant, multæ ſellæ curules cum ſtridore trahebantur, equis Troianis quàm effuſiſſimo poterant curſu properantibus, ut non aliter terra perſtreperet, quàm cum Iupiter aliquo autumnali die præcipitè imbrem, quo omnia inuidentur excitata tempeſtate denuttiit, irascens in homines, qui contempta deorum religione, uirulentas leges ad populum firüt, ac iudicia de foro explodunt. Tunc enim in eorum agro ad hanc pluuiam omnia flumina plenus alucis ſiuunt, & ex montibus plurimi cū inſueto fragore torrètes, depreſſis humi uoraginibus clamoribusq; deuoluti cum fœda operum agreſtiũ clade in mare excurrerunt. At Patroclus citatis equis trãſgreſſus ſoſſam, ad primos fugientium procurrat, optans ſperansq; configere Hectorem, quem non adeptus (nam eum fuga equorũ abſtulerat) longius ipſos procedere primos inhibebat, ac retro in contrariam ſugam ad caſtra propellebat. Qui locus inter umbè fluuiũq; ad caſtra medius erat, ubi multos ex illis in fuga aggreſſus obrũcabat, ſumès eorũ quæ in Græcos admuſerät ſupplicium. Quorũ primus fuit Pronous, cui nõ tectum clypeo pectus lancea confodit, linquenteq; eum animo cum ruina proſtrauit. Secundo loco inuadit Theſtora Enopis filiũ, qui metu perterritus contractis manibus in ſella ſedebat derelictus habenis. Huic propius ſtans, dexterã malam cū dextera maxilla traiecit. Et qualiter quis in prominente cote ſedens, è mari indigenã piſcem hamo ad filum appenſo exterius trahit, ſic ille è ſella hominem ridiculã

cula specie protraxit. quæ cū excussisset, humi collapsum
 uita defecit. Post hūc aggressus Eryalum, mediā eius casti-
 dem ita percussit saxo, ut toto capite bifariam disperso,
 Eryalus in ora concidens, subito uitā efflaret. Deincepsq;
 obtruncat Erymantem, Amphoterū, Epaltem, Telepole-
 mum Danestoris filiū, Echium, Pyrrhem, Ipheum, Euipe-
 pum, & Polymelum Argeæ filiū. Hos cum uidisset pro-
 stratos Sarpedon, ut erant socij ac sui, cōuersus ad alios, Sarpedon.
 his eos uerbis est adhortatus: O' dedecus Lycij, nunc uos
 mihi celeres estis. Ego certe huic uiro occurram, ut intelli-
 gam, quā ualidus est, qui tantū calamitatis intulit Tro-
 ianis, tantamq; de tam egregijs socijs stragem fecit. Hæc
 locutus, in terram, ut erat armatus, de curru desiliit. Quo
 conspecto Patroclus itidem fecit, amboq; cū clamore non
 aliter infesti cōcurrunt, quā in edicta petra totidē uultu-
 res stridulo clangore præliantur. Eos inspiciens Iupiter,
 misericordia tactus, ad uxorem eandemq; sororē inquit
 Heu me Iuno, En triste fatum Sarpedonem meum uocat Iupiter
 ad mortem sibi per Patroclum affrendam. Vnde in an-
 cipiti sententia nutat animus, utram eū luētiosa è pugna
 subtractū reddam suæ patriæ suisq; ciuibus, an sub mani-
 bus Patrocli defungi morte permittam. Cui Iuno grandi-
 bus oculis ut Minerua cæsij seu glaucis prædita, respon-
 dit: Augustissime Iupiter, quisnam tibi excidit ex ore ser- Iuno.
 mo? Mortalem'ne tu aliquem ab ipsis continuo natalibus
 morti destinatum, rursus uis à cōditione mortalitatis exi-
 mere? Sed age ut libet, nō tamen nos omnes ceteri dei tibi
 acquiescemus. Hoc autem tibi dixisse uoluerim, quod tu
 imis sensibus manda: Si uiuum Sarpedonē ad penates re-
 mittere consiliū tibi est, illud quoq; necessario cogites, ne
 qui postea dij, qui filios in hoc bello habent (& hi multi
 sunt)

sunt) uelint & ipsi suos à morte subducere. Ne alioqui grauius tibi ex hac offensione succenseant. Quòd si tibi cordi hic est, eiusq; te patrem miseret, finito hominem sub Patroclo honesta morte defungi. Deinde tam diu defunctum ac super terram esse, donec te mittente, in patriam Lyciam comportetur, ubi fratres, propinqui; necessarij ciues funeri iusta persoluent, monumentumq; cum titulis extruent. Hic enim suus est honos defunctorum. Sic locute Iuoni non refragatus deorum atq; hominum pater, cruentatillas ab alto tanquam pluuiam deiecit in honorem filij longe à patria apud Troie campos sub hostili manu ferroq; perituri. Illi igitur postquam alter in alterum uadentes uicini fuerunt, Patroclus prior inclytum uirum & spectatum Sarpedonis famulum Trasymedem telo sub extremo uentre percussit pariter & extinxit. Secundo loco Sarpedon lanceam directam in Patroclum non directe contorsit, sed pro hoste, Pedasi, qui erat tertius equus, dexterum humerum fixit: quo letalem dolorem grauibus gemitibus & quasi mugitibus testante atq; in puluerem lapsa, animus euolauit è corpore. Eius ruina turbati reliqui equi, in diuersum abire ceperunt, stridente iam iugo habentibusq; amborum se implicantibus. Quod impedimentum eximium Automedon non differendum ratus, ita expedit, educto ense insurgens iacentem Pedasum amputauit, Atq; deinde alij equi in locum reuersi, in officio fuerunt. Iterum ambo heroes infestis telis, infestioribus passibus, infestissimis animis se petiuerunt. Et Sarpedonis quidem telum sine ictu è manu profiliit, sinistrum hostis superuolans humerum. Sed non ita Patrocli, qui posterior telo emissos non modo ictu, sed optato potitus est, perforato Sarpedonis pectore praecordiorum tenuis, qua cor ubi sensus circunguntur

guntur est atq; anima. Eo uulnere Sarpedon ueluti pro-
 cera quædã in montibus quercus, populus uel aut pinus,
 quã fabri carinis destinatum ceciderunt, ante equos cur-
 rumq; defluxit. Et quãtus erat in pulnere iacuit, puluerẽ
 ipsum cruentũ moribundis manibus stringens, ac lamen-
 tans instar rugiẽtis. Et ut magnanimus taurus ualidusq;,
 dum ab adorto armentũ leone trucidatur, sub illius den-
 tibus genit: sic Lyciorũ rex sub Patrocli ferro gemebat.
 Atq; ita Glaucum ex amicis amantissimum nomine uoca-
 uit, atq; his uerbis allocutus est: Glauce, si unquam bella- Sarpedon.
 tor fuisti, si fortis strenuusq; es, nunc maxime sis oportet,
 nunc tibi pugnae difficultas auica sit. Primum undiq; cõ-
 tractos Lyciorum duces exhortare ad Sarpedonem pro-
 tegendum: deinde cũ illis, imò ante omnes armis me pro-
 tegas, aliter tibi dedecori semper infamiaq; fuero, ab
 hoste spoliatus armis, à quo uita spoliatus sum. Age igitur
 impigre & te ipsum, & omnem nostrorum manum ad
 Sarpedonis mortui propulsandã ignominiam excita. Hæc
 locuto terminus uitæ oculos. naresq; occupat. Ad quem
 Patroclus adueniens, calcẽ pectori impegit, & illinc spi-
 ritum pariter & spiculum eruit. Eiusdem equos utriusq;
 domini morte destitutos ac territos, grauioremq; anhe-
 litum efflantes & in fugam paratos aggressi Myrmi-
 dones, ibi retinuerunt. Glaucũ uero uehemẽs cepit dolor
 animi atq; confusio, quòd opem illi & quidẽ rogatus ac
 tantopere rogatus ferre non posset, ob uulnus quod in
 brachio apud murum castrorũ manu Teucris fuerat pas-
 sus, quod præ nimia uexatione fouebat, constringẽs alte-
 ra manu. Itaq; ad Apollinem hunc in modum precationis Glaucus.
 uerba concepit: Apollo princeps, ut aliquando in Lycia,
 ita ex hoc loco (undiq; enim miseris, qualis ego nũc sum,
 exaudire

exaudire potes) me audias anxium pro Sarpedone præstantissimo uiro Iouisq; filio , quem nihil pater ipse neq; uiuum à morte, neq; mortuum à contumelia defendit. Tu tamen da mihi, ut à defuncto saltem hoc dedecus propulsem , quod per acerbissimos uulneris cruciatus facere nequeo, manu non modo pugnae, sed etiam retinendæ hastæ non satis idonea , toto etiam lacerto ingrauescente profluuio sanguinis nesciēte restingui. Quare princeps Apollo mitiga mihi dolores, sana plagā, suggere uires, ut conuocatos Lycios circa Sarpedonis corpus ad pugnam adhortari possim, & in primis ipse pugnare. Huius preces exaudiens Apollo, extemplò sanguinē statuit, dolores sedauit, & uim animo iniecit. Tunc Glaucus, ubi certa fide cognouit suas statim ab Apolline auditas preces , tacito secum gaudio affectus , primum Lyciorū principes adit, cogit, hortatur ad cadauer Sarpedonis protegendum. deinde maioribus rapidisq; passibus ad Troianos principes ire contendit, Polydamantē, Agenorē, Aeneam, Hectorē.

Glaucus. Quos cum propius adisset, ita allocutus est: Hector, plane te cepit obliuio auxiliatorum principum, qui relicto natali solo dulcissimisq; pignoribus, in tam longinquam militiam tua causa uenerunt, imò tua causa occumbunt, quibus nec uiuis nec defunctis tibi curæ est auxilium ferre. Iacet Sarpedon à Patroclo in pugna interfectus, ille Sarpedon princeps, qui Lyciā & iustitia & armis tutabatur. Sed uis anici subijcientes animo pudorem, quæso adeste homini, ne Myrmidões cadauer armis exuāt, uē uē in ultionem suorū, quos ad naues occidimus (quæ magna copia est) indigna edant in tanto uiro exempla. Ad hunc nuncium, Troianos nouus & supra quàm dici potest lætus inuasit, amisso uiro qui etsi alienigena, tamen Tro-

iana

ianæ ciuitatis præsidium erat, tum propter multas militū copias, quas duxerat, tum propter excellentē eius in bello singularemq; uirtutē. Itaq; acri omnes animo in Græcos rectā ire contendunt, Hectore duce, cui mors Sarpedonis præcipue dolebat. E' diuerso Patroclus Danaos ad impigre occurrendum excitabat, & in primis ambos Aiaces, sua etiā sponte pronos ita allocutus est: Aiaces, nunc uos iuuēt pugnare, nunc uobis similes este, qui præstantissimū fuistis, nunc autem & cæteris et uobis ipsis este præstantiores. En Sarpedon idcet ille, qui primus castrorum prouit murum. Capiamus itaq; cadauer, ut spoliemus, edamusq; in eo pessima exēpla, interempto adhuc aliquo sociorum suppetias illi ferentium. Hæc Patroclus. Ili autē id quod admonebantur, per se iam facere ardebant. Igitur ubi utrinq; hinc Lyciorum Troianorumq;, illinc Myrmidonum atq; Achiuorū instructæ phalanges sunt, cum horrenda omnium uociferatione fremituq; armorum cōcursum est ad Sarpedonis corpus. Iupiter uero, ut circa cadauer charissimi filij pugna multa ærumna ac clade nobilis existeret, fræalem effudit pugnantibus noctem. Ibi Troiani priores hostem reiecerunt, occiso quodam non è postremis Myrmidonū, cui nomen erat Epegio, dij Agæclei filio, qui Budyi frequēti sane oppido regnauerat, sed perpetrata cæde (& erat cōsobrinus, nec is malus uir quē occidit) ad Peleum ac Thetidem famulatum abiit, & ab eisdem postea comes Achillis filij missus ad bellū Troianum. Ei nunc ad cadauer manum admoventi, Hector mediam casidem ita percussit saxo, ut toto corpore bisariam disperso, Epegus in ora concidens subito interierit. Cuius obitum amici tui Patrocle ac socij, tu grauiter frengens, ad primos processisti pugnatores, impetūq; in aduersos Lycios

Lycios Troianosq; fecisti, instar pernicious accipitris, qui terrorem secum ferens, in uolucres quæ colij ac pferes dicuntur, inuadit. Atq; ibi tu item saxo ita percussisti ceruicem Sthenelai Ithemeneo geniti, ut neruos quoque rescinderes. Tunc Troianorum prima acies, cumq; his ipse quoq; Hector propellentibus tantum retro fugiendo cessit, quantum quis aut in certamine iaculari, aut in bello amentatam hastam quantacunq; ui iniaculari potest. Transcurso hoc spatio, princeps Glaucus, eorum qui modo terga uerterant, primus pectora conuertit, sentiens ab inhaerenti humeris hoste se premi. Is erat magnanimus Bathycleus Chalconis filius, Hellade lares habens, inter omnes Myrmidonas opibus copijsq; facile princeps. Huic Glaucus repete cõuersus, mediũ pectus telo confixit. Hoc ictu cum sonitu ille collapsus, magno mortis suæ (erat enim uir egregius) Græcos quidẽ dolore, Troianos autẽ gaudio affecit. Quo magis Troiani cõferti cadauer Bathyclei circumsistũt: Græci quoq; nec ipsi uirtutis immemores, gradũ promouent. Ibi Meriones Troianũ quendam occidit, animo uiribusq; insignẽ, nomine Laogonũ filium Onetoris, qui in mõte Idæo erat flamẽ Dialis, & tanquam deus quidã celebrabatur à populo. Occidit autẽ protinus, cõfixo iaculo in loco, qui secundũ aurem ac malã est. Aeneas autem Merionẽ ipsum sub tegmine clypei procedentẽ cõfidens excipere posse iaculo, iaculũ iecit, quod ille ex aduerso intuitus, copore in pronũ submissõ, deuitauit. Ita casso ictu telum prateriens hostem, priore sui parte cum ferro humi defixa immobile stetit, superior uero ex impetu ipso cõtremuit. Ea de re indignatus Aeneas, tamen ad hostẽ inquit: Meriones, si te cõtigisset telum quod uibraui, quantumlibet strenuus sis, ab ista te strenuitate in perpe-

Aeneas.

tuū cōpescuisset. Cui respondēs Meriones, Aenea, inquit, Meriones,
arduū tibi fuerit, etsi bellator fortis præualidusq; es, qui-
cunq; mortales tibi occurrerint in acie, eos omnes tua ro-
busta dextra extinguere, & ut talis sis, qualis es, & ob
hoc tibi placeas, tamē cum sis & ipse mortalis (mihi cre-
de) si te medium iaculo nanciscar, cōfessim mihi gloriam,
Diti animā tribues. Hæc Meriones. Quē castigās Patro- Patroclus,
clus, Quid ista inquit, mi Meriones altercaris? Ha, nuni-
me te decet hæc hominē eximū, nec dicere attinet. An te
probra ingerente sibi, Troiani à cadauere submouebun-
tur, nisi prius eorum aliquē straueris? Molimentū prælij
in manibus est, consilij in uerbis. Eapropter non loqua-
citate nunc opus est, sed pugnacitate. Hæc locutus ipse
processit, Merionesq; secutus est, deo cuidam uterq; simi-
les. Qualis autē ex ictibus calorum aliorum uē materie
cæforū in confragoso montis dorso redditur longe reso-
nans strepitus, talis ex campestri illo certaminis loco tunc
reddebatur ex ictibus ensium lancearumq; scuta uel alia
arma ferientū, ut nemo iam, quamuis solers, diuum Sar-
pedonē posset agnoscere, ita prorsus à uertice ad extre-
mos pedes aggestu cruoris, telorū, pulueris, obsitus erat.
Circa quem non aliter & hi & illi incumbebāt pugna,
quā muscæ sub uernum tēpus ad caulas, cum circūfusæ
plenis lacte mulctris saturāt uoracitatē. A quo specta-
culo Iupiter nusquā deflectebat oculos, sed defixo sem-
per obtutu atrocitatē pugnae considerabat: multū secum
animo ac permultū reputās de nece Patrocli, num præ-
staret eum illic supra Sarpedonē in ipso ardore certami-
nis ab Hectore uita armisq; spoliari, an certamen maiori
quoq; strage cumulari. Tandem hoc ei antiquius uisum
est, ut Patroclus Troianos urbem uersus Hectoremq; re-
x pelleret,

pellet, cū magna hostiū cæde. Itaq; Hæctori ante omnes
 timidam fugæ sententiam iniicit. Is intellecto Iouis im-
 perio & ipse cōscendit currum, in fugamq; cōuertit, &
 idem alios facere iubet, quod & fecerūt: adeo ut ne Ly-
 cij quidē sibi perstandum esse putauerint, territi omnes,
 cum regem suum uiderūt tāta coaceruatam strage homi-
 num, qui super illum Ioue ardorē pugnæ accendēte ceci-
 derant. Post suorum fugam hostes Sarpedonem spoliant
 insigni armatura, cam Patroclus ad tētoria frendam so-
 cius dedit. Tunc Iupiter ad Apollinem inquit: Age nunc
 chore Apollo, ito ad Sarpedonis cadauer, & primū con-
 cretum uulnerum crucrē abstergito, deinde procul sane
 Ilium asportatum fluuiali aqua abluito, tum ambrosia
 inungito, tū immortales uestes induito, postremo remitti-
 to, delegato hoc officio fratribus geminis, Sopori & Le-
 to celeribus designatoribus, qui cōfestim frant in patriā
 Lyciam, atq; in celeberrima ciuitate constituāt. Ibi fra-
 tres, propinqui, necessarij, ciues, funeri iusta persoluent,
 monumentūq; cum titulis extruent. Hic enim suus est ho-
 nos defunctorum. Sic locuto patri Apollon obtemperās,
 ab Idæis montibus ad locum asperimæ pugnæ delatus,
 protinus Sarpedonis cadauer è congerie telorum extra-
 ctum, ac procul sane illinc asportatum fluuiali aqua ab-
 stersit, ambrosia inunxit, immortales uestes induit, ac re-
 misit, delegato hoc munere fratribus geminis Sopori ac
 Leto celeribus designatoribus, qui confestim in patriā
 Lycia, atq; in celeberrima ciuitate statuerunt. Interea
 Patroclus cum cæteris equitibus, tum suo Automedonte
 iusso dare habenas, Lycios ac Troianos insequi pergit,
 demens qui amici præcepta non audijt: quod si fecisset,
 infelicē exitum subterfugerat. Sed scilicet de i mens plus
 quāna

quàm hominis præualct. Iupiter enim illius cordi iniecit, ut eò intenderet animum, quod in suam pernitiã recideret. Ibi quem primum aut quẽ postremũ Patrocle morti dedisti, cum te quoq; ad mortẽ dij uocarent? Primum dedisti morti Adrestum, secundum Autonou, tertium Echeclũ, quartum Perimum Megæ filium, quintũ Epistorẽ, sextũ Menalippum, septimum Elasum, octauũ Mulium, nonũ Pylartem. His occisis, cæteri nihil quàm de fuga cogitabant, usq; adeo, ut nisi Phœbus Apollon in excelsa stetisset turri, Græci sub Patrocli manibus (is enim præibat hostem cædens) fuerant augustam Troiam ipso uictoriæ cursu euersuri. Ille enim deus Patroclum destructũ. Troianos conseruatos uolens, ter in latus muri uadẽtem Patroclum, toties splendẽti parma diuinis manibus obiecta, repulit. Quarto cum idem dæmoni similis insiliret, tunc cum trucibus minis Apollon affatus est, Concede hinc Apollo,
 Patrocle, quoniam tibi fatale non est, urbem hanc tuo Marte subuersti, nec tuo tantum, sed ne Achilles quidẽ, qui est multo præstantior. Hæc Apollon. Cuius indignationem sibi deuitandam Patroclus existimans, longe illinc retro concessit. Hector autem inhibita ad portam Scæam fuga, stabat incertus consilij, utrum in medio pugnantium globo dimicaret, an copias suas subire murcs adigeret. Ita hæsitanti Apollon astitit sub imagine Asij uiribus atq; ætate florentis, qui erat Hecubæ frater, Dymantis filius, lares habens ad fluentem Sangarij Phrygiam interfluentis. Huic similis Apollon, ad Hectorem inquit, Hector, quid ita cessas à pugnando, quod nequaquam est ex tua uel utilitate uel dignitate? Vtinam quãto te uiribus inferior sum, forem tanto superior. Nam primo quoque tempore esses luctuoso hoc bello perfunctus.

Etus. Sed age intēde in Patroclum eques, si forte tibi tribuat hanc Apollo palmam, ut cum occidas. Hæc Apolloni effatus. Hectore Cebriōni fratri iubēte flagellare equos, ut in hostem ire contēderent, aciem subit, miserumq; tumultum Græcis intulit, cum Troianorum & Hectōris gloria. Ipse uero Hector iussu fratre Cebriōne in aciem atque in Patroclum rectā eques agere, ceteros Græcos onūtit. Hoc conspēcto, ille inuicem desiliit curru, translatoq; in læuam telo, dextra corripit marmereum iustæ magnitudinis saxum, quod commode manu posset amplecti, aduocatisq; uiribus, cum cito fuisset hosti uicinus, saxum excutit. Quo non frustra ex cussio, si ontem Cebriōnis equorum fræna moderantis ita percussit, ut non exterior galea neq; interius sincipitis os susinerēt, afflictiq; supercilijs, ambo lumina ante pedes in puluerem defluerunt. Tum ipse oculos suos subsequens, fugiēte corpus anima, è curru decidit in caput, ludicro more natantium.

Patroclus. In quem cauillans Patroclus, factū male, inquit, quàm agilis hic uir, qui tam strenue saltat. Prefecto si quando in mari deprehensus esset temporis impertunitate, poterat præcipitato de nauis corpore, urinandis ostreis bonā partem alere sociorum, cum in plano tam agiliter de curru desiliat. Nimirum & ex Troianis sunt qui strenue saltant. Sic cauillatus in mortuum, tendit instar leonis, qui dum sæuit in stabulantes cures, accepta in pectore plaga, suapte ferocitate occūbit. E' diuerso autē Hector è curru desiliit, illi occursum, ut quales duo leones cum natura atq; ætate magnanmi, tum præsentī fame sauiores, circa interempti cerui corpus in montano deriso præliantur: tales hi duo præstantissimi belli principes circa Cebriōnem concurrētes, mutuū exitium inferre nitebātur. Et
Hector

Hector quidem caduere arripiens capite, quoquo modo uendicare laborabat. Patroclus autem eduerso raptum pede, retinere, cæteris Græcis acerrimam pugnam consecratis. Et ut euro ac noto, cum inter ambos exorta seditio est, certantibus, uter in aduersum inflectat montosam syluam, sagis, ornibus, esculis confragosam, perpetuus, sed alter nus quidam sonus auditur, quod stridunt rami, crepitant arbores, si quæ franguntur, folijsque ramos uestiunt, ad arbitrium uentorum per uices in diuersa uoluntatibus: sic ambæ partes in mutuam perniciem incitabatur, audiores inferendæ pestis, quam cautiore deuitandæ, multis inuicem lanceis in hostilia membra penetrantibus, multis sagittis mutuo inuolantibus, multis saxibus, et his permagnis scuta quatiantibus, ipso Cebrione (cuius de corpore certabatur) iacente in medio, ut grandibus membris, ita per puluerem resolutis, sine ullo iam sensu solitæ aurigationis. Cum ergo sol medio cælo teneret cursum, tum maxime missilia ex utrorumque manibus emicabant, permulti que utroque de exercitu cadebant. Inclinante autem se eodem sidere, tunc supra modum uires inualuere Græcorum. Hinc Cebrione è medijs telis atque è tumultuosa acclamatione Troianorum pertraxerunt. At Patroclus ter in Troianos animum, quo eos pessime oderat, truci uociferatione significans, atque ipsi Marti simul irruit, totiesque nouenos homines luce uidauit. Quarto autem cum demoni par irruisset (etenim iam tuus Patrocle apparebat interitus) Apollo occurrit, sane terribilis, sed ne humani illum oculi possent inter acies agentem dignoscere, multo aëre operius, atque ita in ipso fremitu tumultuque bellantium stans, à tergo terga ipsa percussit, obliquaque manu latos hominis humeros retro conuertit. Conuerso truculentis oculis galeam de capite

discutit, qua in humū cum tinnitu delata ad pedes equo-
 rum, equinae cristarum comae puluere ac crucre fixatae
 sunt: res quam antea fas non fuerat contigisse, cum hæc
 galea illud diuini hominis caput si ontēq; protegeret.
 Cuius nunc gestandae dignitatem Iupiter Hecloři dedit,
 & ipsi iam morti uicino. Post discussam galeam, telum,
 quod ille manu tenebat, magnum, crassum, graue, &
 perinde ferro præfixum, in manu Apollo omne cōminuit.
 Dehinc loricam soluit, quæ unā cum clypeo pedū tenuis
 demisso ex humeris defluerūt. Stetit igitur ad hāc offēn-
 sionem Patroclus attonitus, & mente pariter ac mēbris
 captus, cum ecce Euphorbus Panthi filius uel iaculatio-
 ne, uel cursu, uel equitandi peritiā inter æquales eminen-
 tissimus (siquidem aliquando præfectus curru, uiginti ui-
 ros ex eorum curribus deturbarat, adeo rei militaris erat
 peritus) Is nunc tibi Patrocle primus à tergo ueniens,
 medios humeros cominus telo confixit. Sed haudquaquā
 protinus letale uulnus infixit. Iterūq; reuulso quod con-
 iecerat telo, refugit, globoq; se immiscuit, non ausus uel
 inermē in pugna expectare. At illē & diuina & humana
 plaga afflictus, ut mortem deuitaret, ad socios se recipie-
 bat. Quē Hector conspicatus, & saucium & recedētem,
 propius apud ipsas cateruas adiit, extremūq; illius latus
 ita lancea percussit, ut ferrum è cōtraria parte existeret.
 Quo uulnere Patroclus cum magna tum sociorū mōsti-
 tia, tum corporis sui ruina prostratus est, quasi ualētissi-
 mus quidam aper à leone mactatus. Nam ut aliquando in
 arduis iugis se ferat, cum ad fonticulum forte conueniunt,
 utraq; superbi spiritus, utraq; sitibunda, utraq; prior bi-
 bere uolēs, de iure potādi rixātur, tandē leo uel ac uirtute
 superior, aprū multis suspirijs uulneribusq; fatigatū ne-
 cat,

eat: sic eximius Hector eximium Patroclum tot hominum in- Hector,
 terfectorem occidit, eique iaceti insultas, Glorioso, ait, Pa-
 trocle, munabaris euertere oppidum meum, perdere oppi-
 danos, fac muncum sexum in captiuitate abducere, primum
 ad naues, deinde nauibus ad patriam tuam: demens, in earum
 conspectu & equi mei rapidis pedibus atque auidis pugnam
 inuadunt, & ego ex omni pube fortium Troianorum fir-
 tissime pugno, qui ab eis exitialem diem propulso, in teque
 conuerto. Nam hoc in loco uultures te atque alie infastae
 alites depascentur: miser, cui nihil opis Achilles tuus, cum
 tam sit strenuus, tulit: qui plurimis uerbis proficiscenti tibi
 praeeperat, Caue Patrocle, ne prius huc ad me redeas,
 quam illum homicidae Hectoris thoracem ferro tuo con-
 fessum sanguine suo perfundas. Hoc ille cum dixit ita fo-
 re, cuius stultitiae aetas tibi persuasit? Ad quem liquen-
 te iam animo Patroclus, Tu uero, inquit, magnopere Patroclus,
 nunc gloriaris Hector, quasi iusta uictoria sit mei occi-
 si, & non eam Iupiter tibi atque Apollo tribuerint. Ipsi
 enim, quod facile eis fuit, me morte mulctarunt: ipsi, qui
 detraxerunt ab humeris meis arma: primum aduerso Ioue
 ac tristi fato Apollo me occidit, deinde ex hominibus
 Euphorbus, tertius tu accessisti: quales si mihi in acie oc-
 currissent uiginti, uiginti meo telo occidissent. Caterum
 tibi hoc dictum uelim, quod in pectus tuum demitte. Nec
 tu diu eris superstes, iam tuus interitus aduentat, & atra
 dies tibi impendet sub inuicti Achilles obeunda manibus.
 Haec memoratam mors inuasit, & anima fugit, complo-
 rans illum aetatis florem, illud robur a se relinquere, atque
 ita ad infernum concessit. Quem sic defunctum Hector Hector,
 men est allocutus: Patrocle, quem mihi nunc maturum uati-
 cinaris obitum? quis compertum habeat, quin ipse quoque
 x 4 Achilles,

Achilles, etsi Thetidis proles est, meo telo percussus, ut nunc tu, spiritum reddat? Hoc ubi dixit, calcem cadaueri incussit. Lanceam dum educere nititur, corpus quoq; cum lancea leuauit. Quod cum excutiens deiecisset humi supinum, statim cum eadem quam euulserat lancea, in Automedontem pergit, & ipsum ferendi cupidus. At illum immortalium fuga equorum abstulerat. Quos equos Peleo dij immortales donauerat, egregium haud dubie munus.

I L I A D O S H O-

M E R I C A E L I-

B E R X V I I .

NON autem fortem Menelaum Patrocli in pugna à Troianis interfecti casus lauit, qui per medios bellatores fulgētibus armis irrumpens, pro eo pugnabat, quē admodum mater querula pro uitu-
 la, quam primum reperit. Ferebat autem & hastam & clypeum, in eius exitium paratus, quicumq; contra se uenerit. Non tamen strenuus Panthi filius, Patrocli casum neglexit. Præsto nanq; affuit, his uerbis Menelaum allocutus: Menelaë nobilis populorum princeps, cōcede hinc, mitte exanimum, & sanguine aspersa spolia mihi relinque. Siquidem nemo me prior Troianorum & fortium comilitonum Patroclum in confertissima pugna uulnerauit, sine igitur ut pulchram ad Troianos gloriā refram, ne ego te petam, & charā tibi animā auferam. His perquam
Menelaus. indignatus Menelaus, Iupiter, inquit, pater, haud æquum est cuiquam superbe gloriari. Neq; enim pardi tanta uis, neq; leonus, neq; perniciosi apri, cui maximus in pectore furor

furor est, & propter robur toruitas, quātum Pāthi filius
 hastæ peritia se iactat, neq; uiribus & iuuentæ flore su-
 perbus, equorū domitor, uti nouit, qui mecum congressus
 exprobrauit, & ut ignauū inter Danaos arguit. Sed nō
 arbitror pedibus suis reuersum, chara cū uxore & amā-
 tissimis liberis letaturū, ita ego tuas nunc uires retundam,
 si mecum forte congregieris. Verum te, hinc abeam & in
 globum redeas, monco, neq; me prouoces, antequā te ul-
 ciscar. Malefacta etiā ignauus nouit. Sic ait. Non tamen
 ille persuasus, Nunc ego fratrem meū, inquit, Menelaë abs
 te interēptum ulciscar, iactabundus cōcionaris? Viduam
 uxore intra nouum thalamū, in maximo luctu & mœro-
 re eius filios reliquisti. Eßem sane solatio miseris, si caput
 tuum & arma ferrumq; Pāthi & diæ Phrontidis mani-
 bus deponerē. Sed non in longū hæc uerba sine pugna,
 sine uiribus, sine metu deducātur. Simul hæc dicēs, solidū
 clypeum percussit, in quo ferri acies incuruata est. Tum
 Menelaus precatus Iouem patrem, in eum delatus, in unum
 stomachū transfixit. Auxit autē uulnus ipse suis uiribus
 fretus. Nam ex alia parte per mollē ceruicē mucro eua-
 sit. Insonuit ipse cadēs Euphorbus, insonuerūt & arma,
 sanguine labefacti capilli Gratiarū similes, auro & ar-
 gento ornati. Qualiter autē pulcherrimū oliuæ ramū li-
 bero in cāpo colit agricola, ubi lymvida & longe fulgēs
 aqua scaturit, in eam omnium uētorū flatus spirāt, & albis
 floribus uestitur, quod si repente uehemētioire uento agi-
 tatur, deiectis baccis tota operitur terra, talē Panthi filiū
 strenuum Euphorbum exanimē, pulcherrimis Menelaus
 armis spoliabat. Et quē admodum leo in montibus nutri-
 tus, uiribus fisus, pascente armento lætissime, primū bouis
 ualidis dentibus ceruicem inuadit, inde & sanguinem &

uiscera lanians pascitur: undiq; autē & canes & pasto-
 res clamoribus concursant, non tamen cōgredi ausi, pal-
 lido metu detinentur, sic nemo Troianorū cum Menelao
 manum conferere audebat. Abstulisset ergo Euphorbi
 Apollo. arma, & quidem persacile, nisi ei Apollo inuidisset, qui
 Marti similem Hectorcm, in Mētē Ciconum ducis faciē
 transfiguratus, his uerbis admonuit, Tu nunc Hector
 Achilles equos prosequi non cessas. Difficiles capti sunt,
 neq; donatores mortales, neq; alium quā Achillem im-
 mortali matre progenitum, uectorem recipiunt, interim
 strenuus Atrei filius Menelaus pro Patroclo decernens,
 optimum Troianorū intercauit Pāthi filium Euphorbū,
 cumq; à belli cura absoluit. Sic fatus, iterum deus in cer-
 tamina mortalium descendebat. Tum Hector graui mæro-
 re affectus, mente turbata circumspectit acies. Mox &
 arma pulcherrima auferentem, & humi iacentem agno-
 uit. Fluebat per riuulos sanguis. Accurrit quā pri-
 mum in confertissimum globum, armis fulgentibus, clara
 uoce proclamans, inextinguibili flamme similis. Neque
 Menelaus. latuit Menelaum, qui animo perturbatus, Hei mihi, in-
 quit, si optima arma, & Patroclum hic mei honoris gra-
 tia relinquo interēptum. Vereor enim hinc, ne quispiam
 Græcorū, qui me solum cum Hectore & Troianis pugna
 detrectare uiderit, me arguat: inde, ne unum me plures
 circūueniant, timeo. Hector hœminum Troianorū cater-
 ua stipata aduentat. Sed quid hæc mihi dilecta loqueris a-
 nima? nam cum quispiam diuino uiro & à deo honorato
 congredi audet, magnum se penumero accipit detrimen-
 tum. Nemo igitur Græcorū me Hectori cedentē arguet,
 quoniā à deo pugnat. Quod si forte Aiaccm conuenirem,
 ambo reuersi etiā contra ipsum decem pugnam instaura-
 renus,

remus, si quo pacto ad Achillē amici corpus referre possemus. Quod etsi malum, tamen satius esset. Dum hæc mente uolueret Menelaus, interea cum Troianis Hector præsto affuit. Ille relicto cadauere pedē retulit, subinde respiciens, more leonis, quē canes & pastores à stabulo hastis & clamoribus abigunt, cuius generosus animus ab aula inuitus discedit. Haud aliter Menelaus cum à Patroclo in amicū globum se recepisset, conuersus undiq; Aiacem magnum Telamonis filium oculus requirebat. Eum ergo à sinistris socios hortantem & hostem propellentem uidit. Siquidem magnam eis formidinem Apollo incusserat. Hunc cursu asscutus Menelaus, Ajax, inquit, Menelaus arcere festinemus, ut exanimem Patroclum uindicemus, eumq; licet & uita & armis spoliatum, ad Achillem referamus. Armis enim Hector potitus est. His uerbis Ajax animo turbatus, continuo per confertissimos pugnatores euasit ipse & Menelaus. Iam Hector Patroclum armis pulcherrinus spoliatū trahebat, ut capite amputato truncum canibus proieceret deuorandū, cum Ajax clypeo tetus ignis instar astitit. Quo uiso, Hector suorū se globo commiscuit, & ascenso curru armorum spolia Troianis in urbem ferenda tradebat, id magnam sibi gloriam fore ratus. Tum Ajax Patroclum lato clypeo operiens, stetit. Et sicut leo pro caulis, quibus in sylua comitatus obuiam sibi uenatores uidens, uiribus toruus supercilium uellit, ut oculos contegat: ita hinc Ajax pro Patroclo, inde Menelaus magnum sub pectore dolorem premēs decernere. Tum Glaucus Hippolochi filius, Lyciorum optimus, Glaucus Hectorē torue subaspiciens, graui oratione perturbauit: Hector, inquiens, pulcherrime, in pugna longe es inferior. Falso sane laudaris ut strenuus, cum fugias. Age
quo

quo pacto Ilium & Ilij populum solus defendes? Nemo enim Lyciorum cum Græcis cōgreditur, cum gratia habeatur nulla, qui pro ciuitate continuum cum hostibus bellum gerunt. Quonam pacto uiribus inferiorem eripies è manibus hostium, timide, cum Sarpedonem & amicissimum tibi & socium aubus laniandum & prædæ reliqueris? Cuius uita & ciuitati & tibi magno usui erat. Tu uero ne canes quidem abigere ab eo uoluisti. Idcirco si quis mihi nunc Lyciorū crederet, patria omnes repetita, Troiam ad manifestum relinqueremus ex cidium. Nam si Troiani intrepide aliquid auderēt, ut assolent, qui pro patria pugnant, quamprimum Patroclum Ilium traxisset. Quod si contigisset, mox Græci pulchra Sarpedonis arma nobis reddidissent, cum tãti uiri & Græcorū optimi & comites & amici belligerando ceciderint. Tu autē magnanimi Aiaccis aspectū non sustinuisti, cum è regione pugnantem uideres. Neq; rectà cum eo congredi ausus eras, quādoquidem est quā tu fortior. Hunc toruo uultu

Hector. intuitus Hector, Glaucē, inquit, quid tandem talia tam superbe loqueris? Profecto amice, ego te præ cæteris sæcundæ Lyciæ incolis sapere arbitror. Verum de te nunc cōqueror maiorem in modū, tali me animo insimulasse, quod magnum Aiaccem ferre nunime possim. Non ego certanē, neq; equorum strepitum detrectaui. Verum Iouis quā uiri consilium semper potius est. Is nanq; & potentem proterit uirum, uictorian facile aufert. Nonnunquam & ipse compellit ad pugnam. Sed age amice adsis oro, & qualem me geram prospice, an semper timidus sim, ut prædicus, an Danaorum acerrimum, ne mortuum Patroclum sibi uēdicet, impediā. Simul hæc fatus, clara uoce ad Troianos cōuersus, O Troiani, inquit, Lycijq; & Dana-

dani;

danij bellatores, uiri sitis amici, recordamini bellicæ uirtutis, ut opera uestra fortissimi Achilles optimis armis induar, quæ interempto Patroclo abstulimus. Sic clamans, preperat gloriosus Hector è sanguinea pugna. & celeri cursu nondū lōge profectos comites, Iliū gloriosa Achillis arma auferre iussos, assequitur. Eminus itaq; a trisli pugna mutatis armis, sua sacrū Ilium deserēda mādauit, & immortalia Achillis induit, quæ dij superi Peleo patri, dilecto ipse filio senex tradiderat, qui tamē in patrijs armis non consenuit. Hectorem igitur ut procul diuini Achillis armis munitū despexit Iupiter, cōcutiens caput, hæc secum, O nuser. Neq; enim nunc de morte cogitas, quæ iam aduentat. Tu immortalia arma indueris uiri fortissimi quem alij tremunt. Cuius tu comitem & benignum & fortē interemisti, arma autē nulla moderatione accepisti, & humeris diripuisti. Verum nunc tibi magnas uires armorum præmum præstabo, quoniam nunquam è prælio pedē turpiter retulisti. Et excipiet gloriosa Achillis arma uxor Andromacha. Dixit, & cæruleis supercilijs annuit Iupiter, aptauitq; Hectori arma. Mars terribilis atq; inuictus dux ei in pugnam fuit. Hi uires Hectori immensas præstiterunt. Sed ad commulitones reuersus, claricri uoce, & coruscis armis perquam simulis magnanimo Achilli uidebatur. Tum singulos hortatus, Mesthlem, Glaucum, Medontā, Therfilochum, Astropæum, Dinora, Hippothoum, Phorcē, Chromū, & Ennemon uatem, hos inquā hortatus, Audite, inquit, innumere gentes & cōmulitones mei. Non enim quod tanta indigeā multitudine, à patrijs sedibus uestrum singulos exciui, sed ut mecū Troianas nurus & paruos liberos alacres à bellicosiss Achiuis uindicetis. Quod cū uidero, munera uobis

Iupiter.

Hector.

Et uictum constituam. Hoc pacto singulorum alacritatē
 Et animos excitabo, quorum qui rectā cum hoste confli-
 xerit, uel occidat pulchre, uel uincat. Hęc belli uirtus est.
 Qui uero Patroclum quamuis mortuum in Troianorum
 rediget potestatem, ceditq; ei Ajax, dimidiata ipse spolia,
 ego reliquum recipiā. Propterea non minore quam ego
 gloria afficietur. Hęc Hęc toris oratione Troiani cōati,
 rectā in Danaos infestis telis impetum fecerunt, spe bona
 confirmati, posse se Aiaci Telamonio ui Patroclum au-
 ferre, stulti sane: multi enim illic Aiadis ense ceciderunt.
 Qui tunc Menelaum allocutus, Generose, inquit, amice,
 minime ex hac pugna spero nos incolumes redituros.
 Nec tam exanimi Patroelo qui fortasse à Troianis canibus
 Et alitibus exedetur, quam mihi tibiq; timeo, ne qua
 calamitate afficiamur. Inimica enim nebula omnia ope-
 rit. En nobis Hector graue exitium. Age optimos Græ-
 corum huc aduoca, si quis audierit. Paruit dicto Mene-
 laus, Et clare proclamans, O Græcorū, inquit, amicissimi
 duces Et principes, qui apud Atridas Agamēnonem Et
 Menelaum publice uictitatis, Et singuli populis impera-
 tis (ex eo Ioue enim honor Et gloria prouenit) neque
 enim facile singulos ducū uidere in tanto prælij tumultu
 licet, uestrum inquam quisq; huc ultro properet, sibiq;
 dedecori reputet, si Patroclus Troianis canibus ludifice-
 tur. Hęc clamantem continuo audiuit Oileus Ajax, Et
 primus accurrit. Inde Idomeneus, Idomeneum secutus est
 Meriones Marti similis, alijq; quorum nomina quis cō-
 prehenderit? qui mox prælium instaurauerunt. Verum
 Troiani priores duce Hęc tore subiti conflixerunt. Et
 quasi in obuium flumen fragore magnus irati maris flu-
 ctus defertur, Et summa littora æstuanti mari reboant,
 tanto

tanto illi clamore inuaserunt. Græci autem unanimes Patroclū circumstiterunt, suisq; clypeis protegere: quos densis tenebris offundit Iupiter, neq; enim Patroclum uiuentem oderat, utputa Achillis comitem. Oderat autem, quod Troianis canibus prædæ relinqueretur. Hac gratia in auxilium socios exiuit. Priores autem Troiani irruerunt. Inde relicto Patroclo, nullo, quamuis cædis auidi, interempto, pedem restrebant. Farum tamen absuit, quin exanimem uendicarent, & in fugam Achiui uerterentur, nisi non parum Ajax Troianos perturbasset, qui & specie & uiribus præter formosissimum Achillem cæteris præstabat Græcis. Irrupit autem in primam aciem aprosimulus, qui in montibus canes inuasisset, & ualidos & laboriosos facile inter densa sylvarum dissipat, talis clari Telamonis filius Ajax facile per Troianos euasit, qui Patroclum circumstabant, intenti, ut eo in urbem protracto, gloriam suorum propagarent. Tum nobilis Lethi Pelasgi filius Hippothous clypei loro Patrocli pede perforatis neruis alligato, per confertissimam pugnam trahere, Hectori & Troianis gratificaturus. At sibi exitio fuit, quo nemo quamuis cupidus cum eripere potuit. Eum namq; Telamonis filius per globum insectatus, in maxilla per galeam crinibus equinis cristatam, & graui iclu diuisam uulnerauit. Tum cerebrum cruore persusum, per hastam ex uulnere decurrit. Ita amissis uiribus, Patrocli pes eius manibus elapsus procubuit, ipse quoq; super eo in faciem concidit, à Larissa patria procul, neq; amantissimis parentibus educationis præmia excoluit, cum breui uita frueretur, magnanimi Aiæcis hasta interimere-tur. Hector autem iterum in Aiæcem hastam iaculatus est, quam ille è regione in se de ferri intuitus, parumper declinauit.

declinauit. Hinc Schedium magnanimi Iphiti filiū, opti-
 mum Phocorum, qui clara Fanopei domo habitās mul-
 tis uiris imperitabat, media ossium compage uulnerauit,
 ferri autē acies per summum humerum euasit. Insonuit
 ipse cadens, & sub eo arma. Inde Ajax Hippothoi filio
 Phorcinae defendenti, ense medium uentrem perfracto
 thorace hausit. Is prolapsus, terram manu apprehendit.
 Interim cū comitibus suis clarus Hector discedere, Græci
 uero magnis clamoribus exanimis Phorcina & Hippo-
 thoum trahere, & armis spoliare: Troiani Achiuis bello
 impares Iliū repetere, Græci uiribus & uirtute sua glo-
 riarī, nihil ad Iouem referentes. Tum Apollo Periphanti
 præconi Iphiti filio similis, qui apud patrem paterna in
Apollo. arte consenuerat, Aeneam admonuit. Norat enim quid
 consulendum foret: Acnea, inquit, quoniam pacto præter
 dei uoluntatem apud altum Ilium desidetis? Hostes uiri-
 bus, uirtute, fortitudine, & innumero suorum exercitu
 freti, uictoriam prosequuntur. Quam longe magis uobis
 quam Danaïs uictoriam optat Iupiter. Sed his congregi
Acneas. formidatis. Sic dicentem Apollinem Acneas cognouit, &
 clara uoce, Hector, inquit, uosq; alij Troiani principes
 & commilitones, pudeat tādē nos imbecillitatis nostræ,
 quod tam turpiter Græcis terga uertamus. Sed quis mihi
 deorum assistat? Iouem regem maximum belli consultorē
 atq; fauorem arbitror. Quānobrem rectā in Danaos
 uadamus, ne Patroclum ad naues ociosi referant. His di-
 ctis, longe ante alios profilijt. Inde alij in Græcos irruerunt.
 Tum Aeneas Leocritū Aribantis filium optimum
 Lycomedis socium hasta interemit. Quē cadentem mise-
 ratus Lycomedes propior factus, telo Hippasi filiū Api-
 saina populi ductorē secundū hepar sub uitalibus hausit,
 prostrauitq;

prostrauitq; è uestigio. Is ex sæcunda Pæonia aduen-
 rat, & in pugna post Asteropæum fortiter fecerat. Quo
 cadente, ingenuit bello strenuus Asteropæus. Irruitq;
 alacer in pugnam aduersus Danaos. nihil tamen profe-
 cit. Clypeis enim undique tegebantur circa Patroclum,
 directis in hostem telus. Etenim Ajax maiorem in modum
 omnes cohortari, neminem ut à Patroclo discederet, utq;
 segnius cæteris pugnaret, sinere, sed è uestigio iniaculari,
 & fortiter facere compellebat. Sic se gerens magnani-
 mus Ajax, terra cruore madescit. Plurimu strenuissimu Tro-
 ianorum Græcorumq; cadere (neque enim hi sine san-
 guine rem gerebant) Longe tamen pauciores è Græcis
 cadebant, inuicem periculum mutua ope propellere con-
 tendentes. Sic utrinque pugnabatur instar ignis arden-
 tis, ut neq; sol, neq; luna officium suum facere uideren-
 tur. Caligine enim operiebantur. Quisq; optimus ex ani-
 mem Menætij filium defendere contendebat. Cæteri &
 Troiani & Græci remissius puro inuicem pugnare (ne-
 que enim nebula omnia operuerat) Pugnabant autem qui
 longius aberant, tristia tela intentantes: qui in confertis-
 sima pugna, & tenebris & angustijs laborâtes. At Thra-
 symedes & Antilochus uiri strenui nondum exanimè Pa-
 troclum audierant, sed adhuc arbitrabantur inter primos
 cum Troianis decernere, qui cædem prospicientes, & so-
 ciorum fugam, procul tamen iussu Nestoris rem gerebāt.
 Prælium autem in horas & labore & sudore continuo
 desæuire. Genua, tibiæ, pedes, manus, oculi, undiq; circum-
 fidum Achillis comitem uulnerari. Et quemadmodum si
 quis pinguem tauri pellem à pluribus extendi iuberet, in-
 ter extendendū & humor & pingue desudat: sic illi huc
 paruo in spatio exanimem distrahebant. Sperare enim

Troiani illum in urbē, Græci ad naues auferre. Sic utrinque prælium feruere. Nec Mars populorū concitor, neq; Minerua his mouebatur. Tali pro ex animo Patroclo & homines & equos calamitate die illo affecit Iupiter. Neque ad Achillis aures adhuc cædis illius fama peruenerat. (em̄nus enim à nauibus pugnabatur ad muros Troiados) neq; interemptum, sed sub ipsis mœnibus pugnare, & mox rediturum sperabat. Neq; enim opinabatur urbem Troiā sine Patroclo casuram, cum sæpenumero audito reditu matrem rogasset, si quid ipsi magni Iouis sententia polliceretur, illa tantum mali, charissimi uidelicet socij interitum, nunciare ei nunquam uoluit. Verū utrinq; infestis telis pro Patroclo concurrebatur, & inuicem sese uocabant. Tunc Græcorū quidā, Amici, inquit, haud nobis gloriæ erit, si ad naues pedem referamus. Hæc terra omnibus sufficiet. Hoc lōge satius, quā si Troianos in urbē & Patroclū et gloriā reportare sinamus. Cōtrā è Troianis unus, Si fatū, inquit, uno in homine superari potest, & in omnibus simul, nemo pugnā negligat. His utrinque uerbis singulorum uires excitatæ sunt, enixe utrinq; certabatur, ferri crepitus cœlum per aërem turbidum attingebat. Achilles autē equi longe à pugna discurrentes fremere, cum primum aurigā ab Hectore prostratum senserunt. Atqui Automedon strenui Diorei filius crebro uerbere, nunc adulationibus, nunc minis equos agitabat. Illi neq; naues & latum Hellepontū uersus referre pedē, neque rursus in præliū ire, sed tanquam columna in alicuius momento firme collocata: sic illi in uestigio alter alterius capiti admotus, perstabant. Lachrymæ autem calide per genas his desluebant, aurigæ desiderio gemētibus. Floridæ eis coma utrinque è curru de lapsa fordebat. Quorum

genitum

Græcus.

Troianus.

gemitum cū despiceret Saturni filius Iupiter, moto capi-
 te secum, O miseri, inquit, quid nos addimus Achilli regi ^{Iupiter.}
 mortali? Vos & incorruptibiles & immortales estis. An
 ut infelicium casum doleatis? Neque enim quicquam est
 omnium, quæ supra terrā spirant & uersantur, homine la-
 boriosius. Sed nunime ego aut Hectorem aut alium à uo-
 bis et curribus istis uectari permittam. Non ne satis quòd
 armis potitus est, & gloriatur incassum? Vestris autē pe-
 dibus & animo uires suppeditabo, ut Automedonta è
 pugna ad naues incolumem referatis. Adhuc enim uobis
 interimēdi gloriā largiar, quo ad in naues reuertatur, &
 sol occidat, & crepusculū terrā obnubat. His dictis simul
 uires equis inspirauit, qui è uestigio à crinibus excusso
 puluere per Troianos & Græcos citū currū traxere. At
 pro socio tristis Automedō irruit more uulturis in anse-
 res. Facile autē se à Troianorū impetu exemit, et per glo-
 bum multos insectatus est, neminē tamen interfecit. Neq;
 enim cū solus magno in curru uersaretur, et tela simul di-
 rigere, & celcres equos regere poterat. Scro autē eū so-
 cius Alcimedō Laërcei Emonidæ filius cōspicatus à cur- ^{Alcimedon.}
 rus tergo, Quis tibi decrum, inquit, Automedon inutile
 consilium atque sententiam in mentem adduxit, ut cum
 Troianis solus in prima acie manū consereres? Socius in-
 terēptus est, Hectōr armis Achillis potitur iactabūdus. Ad ^{Automedon.}
 quē rursus Automedon Diorei filius, Alcimedon, inquit,
 cui Græcorū mortales equos roburq; ac uirtutē habere
 continget, nisi diuino Patroclo, dum uiueret? Nūc morte
 & fato præuentus est. At tu flagellū et habenas accipias.
 Ego ex equis in præliū descendā. Tum Alcimedon citissi-
 mo curru ascēso, eius curā suscepit, ille uero desiliit. Quod
 cum Hectōr intueretur, continuo ad propinquū Aeneam
 conuersus:

Hector. conuersus: Aenea, inquit, Troianorum consiliator, equos Achillis in pugna imperitis aurigis regi aduertimus, quos ego me, modo uelut, affecuturum spero. Neque enim e regione eos aggressi capere possemus. Sic ait, & dicto paruit Anchisæ filius. Pelle igitur dura humeros tecti, rectâ uadebant crepitu ualido. Quippe qui ferro multo operiebantur. His Chromius & pulcher Aretrus bona eos interimendi & capiendi spe comites additi, & sane stulti. Neque enim sine sanguine futurum erat. Nam ab Automedonte uulnerati sunt. Qui Iouem patrem precatus, uirtutis, uirium, & prudentiæ plenus, fidum socium statim allocutus, Alcimedon, inquit, ne longius à me cum magnanimis equis abeas. Neque enim arbitror Hectorem ab his antequam Achilli adducantur, neque à nobis interficiendis temperaturum, ut militum nostrorum ordines perturbet, nisi ipse in primis capiatur. His dictis conuersus, O Aiaces, inquit, Argiuorum duces & Menelaë, huc quaeso ex animam respicite, quisque optimus auxilio nobis sit, & nostrorum ordines & nos à tanto periculo uindictet. En tristique prælium Hector atque Aeneas Troianorum optimi excitarunt, sed hoc in deorum potestate situm est, ipse iaculabor, & Ioui patri cura est iacula dirigendi. Dixit, et uibratâ hastâ longius misit. Quæ Aretri clypeum & zonam traiciens, innum uentre peruasit, haud aliter, quam cum iuuenis secundum cornua bouis agrestis securim impegit, neruosque incidit, ille impetu facto humi procubuit, ita Aretrus cecidit resupinus. Peracutum autem telum uiscera confodit. Tum Hector iaculo Automedontem petiuit, quod flexo capite declinatū, humi extrema parte coccussa affigitur. Ex eo uirum habenis effudit seuisimus Mars, & ensibus continuis res geri coepit, nisi Aiaces pugnant alacres diremissent,

sent, qui à socio admoniti, eò irruerunt. Quos Hector & Aeneas ueriti, & unà pulcher Chromius, pedē retulerunt, Aretro illic dimisso exanimi, quem strenuus Automedon Automedon. ilico armis spoliavit, iactabundusq; Certe, inquit, aliquantulum Patrocli anima mœrore leuabitur, licet deteriorē interemerim. Simul hæc dicens, cū mortalibus spolijs curam ascendit, pedibus manibusq; sanguine aspersis, leoni similis, cum taurum deuorauit, rursus super Patroclo uehemens & luctuosa pugna à Pallade instaurata est. Eam nanq; cuncta prospiciens Iupiter cœlo delabi iussit, ut Græcos excitaret. eius nanq; sententia uarie mutabatur. Et quemadmodum purpuream Irim ad mortales è cœlo demittit, ut sit signum uel belli uel frigidae hyemis, quæ homines ab operibus reficit, pecoribus uero nocet: sic uaria se ipsam obnubens Pallas in Græcorum exercitum delat Pallas. bitur, singulosq; & in primis Atrei filium Menelaum propiorē sibi, his uerbis Phœnici & facie & uoce similis excitauit: Erit sane, inquit, tibi Menelaë triste & pudendum, si clari Achillis fidiſſimus comes sub Troianis mœnibus à canibus discerpatur. Sed perseuera fortiter, adhortare populum. Cui Menelaus, O Phenix, inquit, uetus Menelaus. Achillis custos, utinā Minerua mihi uires largiretur, & telis uim afferret, ut ego sane Patroclo adessem, & ipse ferre uelim. Maiorē enim in modū eius obitus meū affecit dolore animū. Verum Hector ignis uiribus æquiparatur, neq; unquam quiescit ferro desæuiens. Eius nanq; Iupiter gloriæ fauet. Tunc Minerua lætata est, quòd primum ante omnes deos ipsius mentionem fecerit. Corroborauit autem & humeros & genua, & audentem reddidit, & humani corporis magna ex parte affectum cohibuit. Lenē nanq; eius ingenium prudenti audacia impleuit. Tum

ille Patroclo propior factus telū intorsit. Erat autē inter Troianos Podēs Ectionis filius, uir locuples & bonus, necnon maxime ab Hectore inter ceteros honoratus, comes eius & sodalis. Hunc ad zonā à Menelao petitū ferrum medium pertransiit. Increpuit cadens, quem Menelaus exanimē à Troianorū ad sacrum globū trahebat. Tum Hectore adstans Apollo, Pelopi Asij filio ex abydo patria omnium hospitum amicissimo similis, his uerbis ad **Apollo.** gnām incendit: Quis te Hector Græcorum amplius formidet? Metuisti mollem antea pugnatorē Menelaū, qui modo fidū amicum tuū Podē strenuū uirū interemit, & solus ex Troianorum acie exanimē abstraxit. His dictis macrore eius uultus obductus est. Irruit autē inter primos in armis consticuius. Tum Saturni filius Iupiter fulgenti ægide Idam nubibus operuit. Et illa concussa, micans magnū intonuit, præbita Troianis uictoria, Græcisq; in fugam uersis, Penolus Bœotius primus fugam arripuit, humero aduerso, ut semper, uulnere nō alte perfosso, sed ad os usq; proscidit Polydamantis hasta. Quippe qui è propinquo percusserat. I eum etiam Aletryonis filium Hector comminus uulnerauit. Qui omissa pugna circumferens oculos in fugam uersus est. Licet enim telum haberet, cum Troianis tamen decernere non audebat. At Idomeneus in Hectorem, Leitū persequentem, in festo telo delatus est, quod inualidum in summo thorace insonuit. Tum Troiani timuerunt. At Hector inde Deucalidis filium Idomeneum in curru stantem iaculatus est, sed parum aberrans telum, Ceranum Merionis comitem & aurigam configit. Is pulchra Lycto secutus, pedes, primus è nauibus militauit. Et Troianorū uires uicisset, nisi uelocibus statim impulsis equis illo ab imminente fato crepto missum ab Hectore

flore telum intercepisset, sub maxilla & aure grauiter
 sauciatus: qui excussis dentibus & media lingua perfossa
 è curru decidit, habenasq; humi iacētes Meriones è ter- Meriones.
 ra collegit, & Idomeneum affatus, Impelle nunc, inquit,
 equos flagellis naues uersus, non ne animaduertis Graeco
 rum uires deficere? Cui Idomeneus citatis equis paruit
 (Formido tum animum occupauerat) Neq; magnanimū
 Aiace[m] neq; Menelaum latuit, Iouem uicissim Troianis
 uictoriam suppeditare. Tum Ajax Telamonius, Hei socij, Ajax.
 inquit, etiā per quā stolidus iam dudū cognoscit Iouē pa-
 trem Troianis fauere. Nulla eorum tela incassum mittun-
 tur. Omnia siue à bono siue à malo contorta Iupiter diri-
 git, nostra omnia incruenta humi figuntur. Verum agite
 optimū excogitemus cōsiliū, ut exanimem assequamur.
 Cum eo nanq; reuersi, letitiae socijs crimus amantissimis.
 Qui his uisis mœrent, neq; aliud quā fortissimi Hecto-
 ris uires & manus fugiendas & in nauibus occumben-
 dum praedicant. At nunc amicus aliquis quā primum
 tristem charissimi amici casum Achilli nunciet, nondum
 enim audisse arbitror. Sed neminē uideo, talis & uiros &
 equos caligo obduxit. Iupiter pater, hāc quaeso ab Achil-
 us amoue, iube athera clarū fieri. Da ut uidere possimus
 in luce omnes, si placuerit, perditos. Hāc cum lachrymis
 orantem nuscratus est Iupiter, nebulas fugauit, tum sol e-
 micuit, pugna omnis patuit. Hinc Ajax ad Menelaū con- Ajax.
 uersus, Circumspice, inquit, Menelaë, an Antilochū ma-
 gnanimi Nestoris filium uiuum uideas. Iube ad Achillem
 charissimi comitis cædem significaturus properet. Quod
 non negligēs Menelaus è uestigio abiit, more leonis, qui à
 caula canes et uiros insultibus fatigat. Illi autē tota nocte
 nigrantes, pingues boues defendunt, neq; capi patiūtur:

hic carnis avidus insultat, frustra tamē: nam crebra iacula ualidis uibrata manibus & facēs licet uelox formidat, mane autem tristis discedit. sic Patroclum strenuus bello

Menelaus. Menelaus perquam inuitus dimittere. Præ nimio enim metu Græci illū hostibus lacerandum relinquere. Multa uero Merioni Aiacibusq; mandabat: Aiaces, inquit, Achiuorum duces, & Meriones: quem nunc miseri Patrocli memoria subit? Qui cum uiueret, erga omnes miram præ se mansuetudinem tulerat, nunc uita functus est. Simul hæc dicens, cōuersus circūspectabat ut aquila, quā acutissime inter uolucres cernere aiunt: quæ alte uolans, latentem sub frondifero frutice leporem delapsa è uestigio exanimauit. sic tu generose Menelaë omnia nunc at-tente per sociorum globum lustrabas, sicubi Nestoris filium uideres. Quem statim cognouit ad sinistram socios hortantem, & ad prælium excitantem. Huic propior factus Menelaus, Age huc, inquit, generose Antiloche, audi graue nunciū, qui utinā non accidisset. Iam enim te solo uisu cognoscere arbitror, quid nobis deus calamitatis pareret. Victoria penes Troianos est. Occubuit optimus Græcorū Patroclus, qui magnū sui desiderū Achiuis reliquit. uerum tu ad Achillem properato, ut sine mora exanimem uendicet, & ad naues referat incernē. Nam armis Hector potitur. Hoc nuncio obstupuit Antilochus, & lachrymatu-
tus ciulauit. Non tamē Menelai mandatis neglectis, pro-
perans arma Laodaco socio commendauit. Inde statim conuersis equis flentem citato cursu pedes abduxerunt è prælio, ut Achilli tristem nunciū afferret. At minime tibi dijs genite Menelaë passus est animus laborātibus Anti-
lochi socijs opitulari, qui eius discessu magnū ipsius de-
siderū ceperāt. Sed Thrasyinede ad Pylios misso, ipse Pa-
troclum

troclum repetis, atq; Aiacibus citato cursu refers Antilochum ad naues præmississe, qui rem omnem Achilli significaret, non tamen eum tamen si maiore in modum Hectori iratum, uenturum arbitramur. Quo enim pacto inermis armatis hostibus congregederetur? Quamobrem, inquit, optimum capiamus consilium, ut exanimem uendicemus. Et dum clamant Troiani, à tanto nos surripiamus periculo. Cui magnus Aiax Telamonius, Omnia, inquit, recte Aiax. consuluisti Menelaë, uerum tu & Meriones impetu quamcitissimo Patroclum è pugna elatum auferte. Nos à tergo Troianos & Hectorem propulsabimus unanimes, ut prius uehemens prælium inuicem opitulati excitauimus. Sic ait. Illi continuo exanimem uulnis alte elatum abstulerunt. Tum Troianus populus à tergo inuasit, ut canes in uulneratū aprum ante uenatores irruentes in eius perniciem alacres. Verum cum ille uiribus fretus in eos conuertitur, rursus alij aliò pedem refrunt. haud aliter Troiani quoad globo factò persecuti sunt Græcos, & ensibus & hastis eos sauciabant. Cum uero Aiaces in eos conuersi sunt, extemplo substiterunt, neq; quispiam primus pro exanimi pugnare sustinuit. Hoc pacto Patroclus ad naues è prælio referebatur. Id tamen asperum & uehemens in longum desceuebat, more ignis, qui urbe incensa repente domos comprehendit, flamma que uentorum ui aucta uehementius concrepat. Tali illi & equorum & uirorum pugnātium tumultu concurrebant. Et quæadmodum muli certatim ex mōte per salebras trabē uel lignū ad naues faciēdas trahētes, & labore simul et sudore æstuāt, sic hi alacres deserebāt exanimē. À tergo autē Aiaces impetum sustinebant. Ac ueluti prærupta syluarū defluentem cum impetu in campum aquam, & uehemētes

torrentium lapsus cohibent, qui cum uniuersum campum occupant, non tamen ui sua praeuicta ualent proscindere: ita Aiaces post tergum Troianorum uim cohibebant. Illi simul sequebantur. In quibus insignes duo, Aeneas atque Hector. Et quemadmodum sturnorum uel graculorum multitudo aëra implet clangoribus, cum accipitrē minoribus cladibus auibus mirantē intuetur, sic sub Aenea et Hectore Graecorum iuuenes in magno clamore iam pugnae obliti pedem referebat. Multa autem et pulchra arma circum fossam Danaïd fugientibus cadebant: non tamen à pugna cessatum est.

I L I A D O S H O

M E R I C A E L I

B E R X V I I I .

V M Troiani hoc pacto ignis ardētis instar pugnarent, interea Antilochus ad Achillem nuncius properans, cum ante rostratas naues animo quid facto opus esset uoluentem inuenit. Secum enim ingemiscens

Achilles.

ait: Hei quid rursus Achiui naues repetūt trepidātes? Utinā ne dii quod meus nunc suspicatur animus, permiserint, quemadmodum mihi mater aliquādo narrauit, Myrmidonum optimū, me uiuo, Troianorum manibus peremptū iri. Profecto fortis Menætij filius periit, miser, cui ego mandaram, cum primum bellicū ignem excitasset, mox reuerteretur, neque Hectori cogredi auderet. Dū hæc animo anxius agitaret, ecce clari Nestoris filius stillantibus per

Antilochus.

ora lachrymis, Hei, inquit, Pelei fili, grauissimū ex me (qui utinam uanus esset) nūcium accipies: Iacet Patroclus, et pro exanimi et nudo nunc decernitur, siquidem armis

potitus

potitus est Hector. His uerbis nigra ob dolorem nebula
 Achillis oculi caligarunt. Tum cinere capite asperso, gra-
 tiosam dehonestauit faciem & mundā tunicam. Inde hu-
 mu prostratus, comam uellere. Ancillæ, quas cum Patroclo
 prædam ceperat, præ nimio dolore eiulare, & è taberna-
 culis ad Achillem properare, pectus plangere, mēbra di-
 scerpere. Flebat & Antiochus, Achillem amplexus, uerita-
 tas ne ipse sibi iugulum ferro appeteret. Quem tum gra-
 uiter eiulantem uenerabilis mater ab imo maris uado, ubi
 patri feri asidebat, audiēs, in fletum prorupit. Tum Ne-
 reides ad eam cōcurrere, inter quas Glaucē, Thalia, Cyc-
 modice, Nesea, Spio, Thoë, Halie, Cymothoë, Actec,
 Limmoria, Melite, Iera, Amphithoë, Agaue, Doto, Pro-
 tho, Pherusa, Dinamene, Dexamene, Amphinome, Callia-
 nira, Doris, Panope, pulchra Galatea, Nemertes, Apseu-
 des, Callianassa: præterea Clymene, Ianira, Ianassa, Me-
 ra, Orithyia, & pulcherrima Amathia: aliæ itē quæ pro-
 pè aderāt, antrū omne cōplerunt. Et cū pectora plange-
 rēt, lugēs Thetis, Audite, inquit, serores, ut quid animum Thetis.
 meū sollicitet intelligatis. Me miserā, quæ filiū fortissimum
 atq; heroū optimū peperī, quem tanquā ramū in fecunda
 terra educās ad Illū classe præmisi, ut cum Troianis bellū
 gereret, nec ad patrios lares redeuntem amplius uidebo.
 Nunc quòd uiuat, & sole fruatur, dolet. Neq; ei auxilio
 esse possum. ibo tamē ut eū uisam, & audiā, utq; & luctu
 simul et prælio abstineat, admonebo. Hæc locutā et antro
 digredientē, Nereides cū lachrymis maris fluctus sulcātes
 comitātur. Cū uero ad fecundā Troiā annasēt, ascēderūt
 littus, ubi lōgo ordine subductæ erant naues circū Achil-
 lē. Cui amarè plorāti, uenerabilis astitit mater, eumq; cū Thetis.
 eiulatu complexa, Fili, inquit, quid ploras? quid te mor-
tore

rore conficis? Dic palam, nihil me celes. His finē dedit Iu-
 piter, cui tu iam inuictus manibus supplicauisti, ut omnes
 in rostratis nauibus Achiui tui egentes, te indigna per-
 peti quererentur. Huic lachrymans uelox Achilles, Ma-
 ter, inquit, horū mihi Iupiter autor est. Sed mihi quid uti
 litatis afferunt, ex quo mihi charissimus periit Patroclus?
 quem ego tanti faciebā, ut me ipso apud me non esset in-
 ferior. Eum meis armis & superbis & uisu præ pulchri-
 tudine mirandis Hector interemptum spoliavit, quæ Pe-
 leo dij dono dederant, qua die te mortalis uiri coniugio
 iunxerunt. Utinam tu cum dijs immortalibus habitasses,
 Pelcus autem mortalem duxisset uxorem. Nunc autem, ut
 maiorem in modum filij morte doleas, nō amplius me do-
 mum redeuntē uidebis. Ex quo me indignatio minime ui-
 uere, neq; cum hominibus consuetudinem habere persua-
 det, nisi Hector prius hasta mea uulneratus occumbat, &
 Patrocli cædem ulciscar. Huic contra profusis lachrymis
 Thetis, Thetis, Breui, inquit, morieris fili mi, ut dicis. Statim enim
 post interēptū Hectorē cita morte opprimeris. Tū Achil-
 les suspirans, Statim sane, inquit, moriar, ex quo auicissi-
 mo meo ne procul à patria occumberet, auxilio esse non
 potui. prohibuit enim Mars. Sed cum patrium solum mi-
 nime reuisurus sim, neq; Patroclū, neq; socios et alios, qui
 sub forti Hectore ceciderūt, liberauerim, sed frustra apud
 naues desidens terrori omnibus fui, qualis nemo Achiuo-
 rum in bello, cū in concionibus alij etiā præstiterint. Uti-
 nam bellum inter deos & homines oriretur, & ira, quæ
 etiā sapientissimorū perturbat, & lōge dulcior melle hu-
 mana pectora tanquā fumus obnubit, in quā me nunc etiā
 impulit rex Agamemnon. Sed iam acta quamuis dolentes
 omittamus, et animos nostros necessitate cohibeamus. Nūc

uero cum amici interfectore primū cōgrediar, inde mor-
 tem pro Iouis & deorum uoluntate subire minime dubi-
 tabo. Neq; enim uires suæ à morte amicissimū Ioui Her-
 culem uindicarunt, fato & graui Iunonis ira perdonatū.
 ita & ego, si idem me fatum manet, succumbam. Interea
 pulchram gloriam referens, aliquā ex Troianis nuribus
 & pulchris & comptis lachrymas utraq; manu siccan-
 tem flere cogam, & diu me prælio abstinuisse intelligent.
 Neque me a pugna cupiens extraxeris, neq; id mihi per-
 suaseris. Ad hæc Thetis, Profecto, inquit, fili mi, haud in- Thetis.
 dignum est, ut laborātibus graui exitio amicis succurra-
 tur: sed armis tuis pulcherrimis et ære fulgētibus potiu-
 tur Troiani, ijs munitus Hector gloriatur. Non tamē ar-
 bitror diu letaturum, quandoquidem mors aduentat. Tu
 uero noli quæso in belli tumultus prius descendere, quam
 me ad te redeuntē uideris. Mane oriente sole ad Vulcanū
 pulchra tibi arma allatura contendam. Sic locuta, & ad
 marinas sorores cōuersa, Ite, inquit, in magnū maris si- Thetis.
 num & domos patrias, & marino seni omnia refratis.
 Ego altum cælum ascendam, ut ab insigni fabro Vulca-
 no pulcherrima filio arma impetrem. Tum illæ maris flu-
 ctus euestigio subierunt, ipsa olympum petijt. Interea
 Græci magno tumultu ab Hectore in fugam uersi, naues
 & Hellespontum repetebant, neque exanimem Achillis
 comitem à sagittis uindicarunt. Iterum populus equita-
 tusq; et Hector Priami filius instar flammæ furentis illum
 abstulerant. Ter eum pedibus præhēsaui Hector, ut ab-
 straheret, clara uoce Troianis minatus. Ter duo Aiaces
 magnis freti uiribus, eius impetum repulerunt. Ille con-
 trā obnoxius, nunc irruere, nunc rursus stare clanuans,
 neq; omnino pedem referre. Et quemadmodum à præda
 furibundam

furibūdum atq; famelicum leonem ex agro pastores fugare nequeunt, ita neq; duo Aiaces ab exanimi Patroclo Hectorem, qui proculdubio eum magna cum laude uen-
dicasset, nisi Pelci filio Iris quā citissima è cœlo clā Ioue & dijs alijs à Iunone præmissa nūciatum descēdisset, ut armaretur. Ea igitur cominus accedens, Expergisset

Iris. re, inquit, Achille, Patrocli uiri excellentissimi corpus defende: cuius gratia, grauiſſima ad naues pugna committitur, & mutuis se cōficiunt uulneribus: hi pro exanimi pugnantes, illi, ut ad uentosum Ilium trahant, decernunt.

In primis autē inçlytus Hector, cui animus est caput à ceruice amputatum cruci affigere. Sed surge queso, neq; amplius desideas. Pudeat tandem Patroclū Troianis canibus ludibrio & tibi pudori fore, si ita truncabitur. Cui Achil

Achilles. les: Iri dea, quis te deorum ad me nūciam misit? Tum Iris ait: Iuno clarissima Iouis coniunx, summo Ioue & alijs dijs niualē Olympum habitantibus inscijs. Contrà Achilles, Quonam pacto, inquit, inermis pugnam ingrediar? Troiani meis armis potiti sunt, & mater amantissima nō me prius armari iussit, q̄ ad me redierit. Pollicita nanque est se arma optima à Vulcano allaturam. Nullius autem arma apta mihi præter Aiacis Telamonij clypeum noui, sed eum nūc arbitror cum Troianis pro Patroclo decer-

Iris. nere. Iterum leuis ut uētus Iris, Non sane ignoramus, inquit, arma tua in Troianorū potestatem uenisse. Veruntanē pro fossa te Troianis cōsede, an forte tui metu à pugna desistant, & Græci milites labore confecti reficiantur. Parua autem à pugna cessatiōe opus est. His dictis cū euauisſet, Achilles Iouis amicus commotus est. Minerua fortes eius humeros angulosa ægide muniuit, caput aureo nimbo & undiq; illustri flamma flagrante operuit.

Et quemadmodum fumus ex urbe sublatus in aëre diffunditur procul ab insula, quā hostes assidue truci praelio domi exerciti oppugnant, sole autem occaso, ignes frequenter in edito accendunt, ut uicinis appareat, si forte nauibus auxilio uenirent: haud aliter ab Achillis uertice iubar in aethera diffundebatur, qui procul à muro ascensa fossa neq; se Achiuis immiscens, matris dicto paruit. Illinc igitur exclamante, è longinquo bellicosa Minerva locuta magnum in Troianis tumultū excitauit. Sicut enim cū obsidentibus seuis urbē hostibus, uel clarior uox, uel clarsicū perstrepat: ita nūc Achilles magna uoce inclamauit. Quā cū audirēt Troiani, perturbati sunt animis. At equi retro currus uerterūt (labores enim imaginabātur) aurige autē stupuerunt, cum tantū & tam formidabilē à Minerva accensum ignē magnanimi Achilles caput labentem uiderūt. Ter autē pro fossa clara uoce Achilles proclamauit, ter perturbati sunt & Troiani & auxiliarij milites. Quorum duodecim illic iuxta currus hastis ceciderūt. Graeci autē Patroclū alacriter extra sagittarū iactū auferētes lecto imposuerūt. Circū clarissimi socij deflere, & in primis Achilles calidis abluētibus ora lachrymis sequi, postquā fidū amicū in pheretro iacentem, & acuto ferro sauciū uidit, quē uuper suis armis suisq; equis in praelium alacere miserat, nunquā amplius rediturū. Tū Iuno infatigabile solē appellans, inuitū in oceani fluctus descendere cōpulit, cuius occasu à pugna respirarūt Achiui. Contrā Troiani relato pede à curribus ueloces equos soluerūt. Inde ante coenā in cōcionē uocatis, stātibusq; (uisum enim pro fossa Achillē, qui à tristi pugna diutius abstinerat, formidabant) Polydamas Panthi filius, qui solus & praesentia norat et futura, et Hectoris socius; eadē enim nocte

ambo nati erant, sed ille hasta, hic uerbis præstantior. Hic inquam Polydamas, sapientia præditus singulari, huiusmodi orationē habuit: Velim amicusim, quæ mea sententiā sit, cōsideretis. Iubeo enim ut Ilium relictis castris & nauibus ante lucē repetamus. Etenim quo magis ille uir Agamemnoni succēsebat, eo facilius Achiui uinci poterāt. Letabar ego ad agilē & utrinq; uersatilem Græcorū classem nos cōgressos, eam affecuturos sperabā. Nunc uero fortem Achillem maiorem in modum timeo. Siquidē superbus eius animus, medijs campi (ubi Græci & Troiani dirimūt prælium) finibus minime contentus erit, sed de ciuitate & uxoribus nostris pugnabit. Quamobrem (mhi credite) reuertamur. Euenient quæ dixi. Nunc noctis gratia abstinebit. Quòd si crastina nos hic deprehendūt, impetu factò, & aliquo sane cognitus alacer altū Ilium aggredietur. Si fugerimus, multi nostrum canibus uulturibusq; deuorandi cadent. Utinam hoc uerbis duntaxat audiamus. Quòd si me audietis, hac nocte summa ope urbē munire, turres & portas claustris obfirmare custodijq; curabimus. Luce autem aduentante, armati per turres disponamur. Quòd si è nauibus Ilium expugnatū uenerit, iniquo loco, re male gesta, lustrata urbe, & uario equorū discursu contentus, rursus naues repetet. Nunquam autem urbem ui irrumperre audebit, neq; expugnabit, prius cum albi canes deuorabunt. Hunc perorantē toruo oculo intuitus Hector, Polydamas, inquit, tu me non amplius alloquaris, cum iubeas ut Ilium repetamus. Nōne hætenus satis superq; mœnibus clausi delituimus superiori tēpore? Priami ciuitatē nationes aliæ multo auro atq; ære abundantem prædicabant. Nunc preciosa domorum suspellestilia perierunt, multa in Phrygiā, multa in claram

Mæoniam

Mæoniam empta asportata sunt, ex quo maximus nobis iratus est Iupiter. At nunc cum nobis mutuo consilio fauere cœperit, ut hanc apud naues gloriã consequeremur, & mari hostes concluderemus, fugiendum consulis? O stulte, ne ego te amplius in populo huiusmodi loquentem audiam. Nemo id sibi Troianorum persuaserit, neq; ego permittam. Sed agite, & quæ dicam persuasos omnes uolo, his nunc in castris & acie, primum corpora, inde custodiam curate, & uigilate omnes. Qui autem ex Troianis opum copia alios sollicitat, eas distribuatur, & cõsumat in populum. Satius hoc, quàm si ijs Achiui potiantur. Sub lucem uero armati ad naues pugnam cõmittemus. Quòd si magnus Achilles prodierit, haud detrectabo, sed contrà congressus, aut ipse, aut ego magnam gloriam refram. Communis belli fortuna est, sternerentem sternit. Hanc Hectoris concionem laudibus profecuti sunt Troiani, stulti quidem, quippe à quorum mentibus Minerua discesserat. Laudauerunt itaque Hectorem perperam cõsulentem, sanum autem Polydamantis consilium nemo. Inde omnes cœnati. At Græci tota nocte insomnes fleuerunt, & Achilles in primis amici ex animi pectus affatim stillantibus per ora lachrymis pertrectans, iubati leonis instar, qui catulos ex densa sylua à uenatore abreptos repetito cubili nõ inueniens, tristis & præ nimia ira furens, uiri uestigia prosequens, uniuersam peragrat syluam: talis Achilles lachrymis ad Myrmidones conuersus, Heu, inquit, quàm Achilles, stulte locutus sum die illa, cum clarum Menœtium hortatus sum, ut Opunta filium duceret, qui Ilium peteret prædæ particeps. At Iupiter non omnes hominum cogitationes ratas facit. Si quidem ita facta iuebant, ut eadem humus utriusque nostrum sanguine aspergeretur. Nam
z neque

neque me in patriam redeuntem senex Peleus, neq; The-
 tis mater accipiet, sed eadem huius nos conteget. Verum
 Patrocle, postquam te posterior uita cedam, nō tibi prius
 iusta persoluā, quā huc tui magnanimi intersectoris ar-
 ma & caput attulero, nec non duodecim ē nobili genere
 Troianos ante rogum, tuam ob eadem iratus truncaue-
 ro. Tu mihi hoc pacto apud naues iacebis, circū te Tro-
 ianae & Dardanides nurus amplis in uestibus noctes &
 dies plorabunt, quas omnes ui & telo mactabimus, locu-
 pletes diuersae nationis euertemus ciuitates. His distis, ius-
 sit amicis magnum igni lebetem admoueri, & quā pri-
 mum Patrocli corpus cruore sordidatum ablui. Quo fa-
 cto ligna subiiciebant, & lebetis corpus flamma comple-
 xabatur, & concalescebat aqua. Quae feruente eum laue-
 runt, & pingui oleo unxerunt, uulnera nouem annorum
 unguento farserūt, in lecto impositum lineo à uertice ad
 pedes operuerunt, desuper ueste alba adiecta. His perse-
 ctis tota nocte insomnes circū Achillem Myrnidones Pa-
 troclum complorauerunt. Interim Iupiter Iunonem & so-
 lupiter. rorem & cōiugem his alloquitur: Explesti te tandem Iu-
 no. Excitasti Achillem. Quid tandem cum Achillis? an ne
 Iuno. tui facti sunt? Cui uenerabilis Iuno, Maxime, inquit, Iu-
 piter, quod ex te uerbum audio? debet profecto uir uiro
 opem ferre, qui mortalis est, neq; eiusmodi nouit consilia.
 Quanto magis ego, quae dearum maxima & genere, &
 tuo dicor connubio? Tu enim dijs imperitas. Non ne me-
 rito Troianis succenseo, & cōtra aliquid machinor? Hoc
 pacto inuicem confabulabantur. Thetis autem firmissimā
 Vulcani domum et inter alias decorū perpulchram, quam
 ipse claudus ferream edificauerat, petijt. Eum sudantem
 & ad fornacem uiginti lebetes conflare properantem in-
 uenit,

uenit, quos circum domus parietes collocaret, quorū singulis fundis aureas rotas addiderat, ut per se in deorum certamen ferri possent. Res sane uisu mirabilis. Haec facti erant. Anfas autem uarias nōdum aptauerat. Id tunc in manibus erat, et incidebat clauos. Dum hoc summo artificio Vulcanus fabricaret, ecce Thetis domum peruenit. Quam culta Gratia Vulcani cōtubernalis socia et ornatrix intuita, et obuiam facta nomine appellans, quid tandem, inquit, pulcherrima et uenerabilis auca insolens domum nostram accedis? Sed ingredi apud nos discubitu. Sic locuta dea, Thetidem introduxit, et in folio uario et pulchro et argenteis clauis compacto locauit, scabellūq; pedibus supposuit. Inde optimum fabrum Vulcanum his uerbis compellans, Vulcane, inquit, uenit ad te Thetis, et tui indiget. Vulcanus tum, Profecto, inquit, mihi et res uerēda dea est et mirabilis. Ipsa me liberū reddidit. Cum moeror me ex alto praecipitē dedisset, et claudum me abscondere tentasset mater, tum ego dolore confectus essem, nisi resluētis oceani filiae Eurenome et Thetis suo me suscepissent sinu, apud quas nouem annos in profundo specu multa et uaria, fibulas incuruas, fistulasq; et monilia cōslauimus. Circū creber oceani fluctus spumabat. Nemo alius, neq; deorū, neq; mortalium id nouit. Thetidis igitur et Eurenomes beneficio liberatus sum. Quare cū ad nos Thetis uenerit, mea interest, ut pro accepta uita in omnibus ei me officiosum exhibeā. Tu nūc lautas parato epulas, dum folles et alia instrumenta suū in locum collocē. Dixit, et ab incude cum impetu inualidis tibijs surrexit, claudicās, folles ab igne seposuit, alia fabrilia instrumenta in argenteam arculam composuit. Inde spongia et facie et manibus ceruicēq; et hirsuto corpore absterfo, tunicam

Gratia.

Vulcanus

cam induit, & cum sceptro officinam egreditur. Ancillæ
 aureo cultu & florenti ætate conspicuæ iuuenibus similes
 sequuntur, quæ prudentia, lingua, uirtute, in deorum im-
 mortaliũ ministerijs eruditæ, ante regem ministrant. Vul-
 canus ergo ita ad Thetidis sellam claudicando accedens,
 eam complexus, Quid tandem, inquit, colenda mihi & a-
 mantissima Thetis insolens huc accedis? Tuum est iubere
 quid uelis, meum iussa pro uiribus capessere. Cui Thetis
 profusis lachrymis, Non aliqua dearũ, ait, quotquot O-
 lympũ incolunt, tot doloribus angitur, quot me ex omni-
 bus Saturnius affecit Iupiter, ex marinis deabus solam me
 uiro matrimonio iunxit Peleo Aeaci filio. Et uiri lectum,
 & quàm plurima quæ nollem perpeffa sum. Is nunc gra-
 ui & morosa senectæ debilis domi iacet. Nunc alijs malis
 premimur, ex quo mihi heroum exiniũ filiũ dedit. Hũc
 ego tanquam plantam in fecundissima terra educaui, ma-
 gna Græcorum classe Ilium cum Troianis pugnaturum
 præmisi, nec unquam amplius patrios ad lares redeuntem
 uidero. At dũ adhuc & uiuit, & sole fruitur, mœrore cõ-
 ficitur miser, neq; ei auxilio esse possum. Quam ei puellã
 Græci uirtutis præmium largiti sunt, eripuit rex Agame-
 mnon. Quamobrem misere degit. Verum Achios Tro-
 iani in nauibus concluderunt, neque eis egrediendi pote-
 statem faciunt. Primores Argiuorum filium precati, præ-
 ciosa munera polliciti sunt. Ille omnino opem se allaturũ
 negauit. Induit autem suis armis Patroclum, suoq; milite
 stipatum in Troianos misit. Tota die ad Scæam portam
 certatum est, Et sane excidissent urbem, nisi Apollo Me-
 noxtij filium strenue se in hostes gerentem, in confertissi-
 ma pugna, collata in Hectorem gloria, interemisset. Hac
 ergo nunc gratia ad tua genua supplicatum uenio, ut fi-
 lio meo

lio meo breui morituro clypeum, casidem, ocreas, thoracem tuis malleis fabricatum, qualem antea habebat, largiaris. Perijt fidus amicus à Troianis casus, cuius morte moerēs humi prostratus iacet. Tum Vulcanus, Bono, inquit, animo sis Theti, neque hæc te torqueat sollicitudo. Utinam sic eum ab immatura morte uendicare, cum aduentauerit, liceret. His dictis, Thetide illic dimissa, in officinam redijt. Folles igitur admotos inflari iussit. Erāt autem uiginti, qui spiritum accipiebant reddebantq; , nunc intensius, nunc remissius, prout opus erat. Aes autem prædurum, & stannum, & aurum preciosum, atque argentum in ignem iniecit: inde in sedem suam magna incude imposita, dextra graui malleo, sinistra forcipibus raptis, primum magnum ualidumq; , & uarie insignitum clypeū excudit. Cuius ora triplex & pulchra, lorum argenteum, ipse clypeus quincuplex erat. In quo uaria & multa docta manu effinxit, terram, cœlum, mare, infatigabilem solem, crescentem lunam, stellas omnes, quibus cœlum ornatur, Pleiades, Hyadas, Orionis uirus, Vrsam, & quæ currum cognomināt, qui circum illam uertitur, & Orionem seruat. Ipsa autem sola oceani expers est. Insculpsit & duas illic uariæ linguæ ciuitates. In altera solēnes nuptiæ celebrari, sponsæ è thalamis accensis tædis ad oppidum duci, frequens hymenæus agi, & iuuentute saltante tibicines & citharistæ pulsare, puellæ in uestibulis admirari, populi ad fora confluere atq; contendere. Maxime autem duo, ob interempti hominis multam, quorū alter omnia populo reddidisse, alter nihil accepisse asserbat. Ambo testes producere, populi ultro citroq; clamantes opē ferre, hic præcones populum continere, seniores super politis lapidibus sacro in concilio manibus præconum clamā-

tium sceptrā gestantes sedere, & silentiū indicere, & iudicare uicissim. In medio duo auri talenta, ijs primum qui iustissimam ferrent sententiam. Alteram autem ciuitatem duorum populorum exercitus in armis conspicui circumsidebant, inter se dissidentes. Hi urbem diruendam, illi bifariam omnia, quæ moenibus continerentur, diuidēda arbitrabantur. Populares uero, cum non parerēt, in insidijs locabantur. Murum chære coniuges, & pueri, & senes eustodiebant. Hostes Marte & Mineruā ducibus contēdebāt. Ipsi aurei & aurea armatura magni & insignes, ut deos decet: populi minores erant. Qui cum ad fluuium pascua irrigantem, ubi insidiæ delitescebāt, peruenissent, & ipsi ferro tecti sedebāt, proculdubio erant speculatores gregem & camuras boues obseruantes, quæ è uestigio aderant, duo pastores fistula oblectantes sequebantur, neq; insidias præuidebāt. Illi repēte inuadere, bouum inde armenta & albarum ouium greges diuidere, pastores dirimere. Qui autem in foro sedebant, ut inter boues tumultum audierunt, quā primum uelocibus ascensis equis, eō concurrere, & pro ripa fluminis pugna commissa mutuis se uulneribus ferratis hastis conficere. Vbi exitiosum fatum, alium uulnerare, alium incolumē seruare, alium in pugna interemptum pedibus trahere, uestes humano sanguine cruentari, milites tanquam uiui in prælio uersari, & exanimis distrahere uidebātur. Præterea pinguem & putrem agrum ter aratū insculpserat, multi bubulci huc illuc terra subacta in ultimum agri limitem deueniebant: quibus dulcis uini poculum accedens quidam propinabat. Illi labori intēti, ut alte uomerem nouali imprimerēt, arata terra aurea, & uisu mirabilis erat, & cæpus fertilis, ubi agricolæ acutis falcibus metebant, mani-

puli

puli alij super alios procumbere, alios tres messorum alligare, à tergo pueri manipulos in gremio allatos assidue porrigere. Rex inter eos sub silentio & sceptrum manu gestans in sulco letus stare, præcones eminus sub quercu magno boue mactato circum eum occupari. Mulieres autem sedulae coenam operarij parare, et panem conficere. Insculpserat & uineam pulchram, auream, nigris ramis exuberantem, palis argenteis innixam, circum cerulea fossa & sæpe stagno ducebatur, unus duntaxat in ea limes, qua prouentus uindemiatores, & innuptæ uirgines & simplices, intextis calathis suaves fructus deferbant. In medio puer & fistula & uoce arguta canere, alij plausu, cantu, clamore, & tripudij sequi. Fecerat & bouem ex auro & stanno armentum, impetu quodam è stabulo in pascua & fluuium sonantem & clamosum Rhodanum properantem. Aurci pastores quatuor boues agebant, nouem ueloces canes sequebantur. Illic & duo leones terribiles, inter primos boues, taurum mugientem ceperant distrahebantq;. Canes eos & iuuenes urgebant. Illi laniata tauri pelle, uiscera & atrum sanguinem deuorabant. Pastores contra propere canes emittebant, qui à leonibus ad escam conuersi latrabant. Item & pascua lata in planitie, & albarum ouium stabula, tuguriaq; & clausura uaria arte distinxerat. Quale iam pulchræ Ariadnæ Gnosî Dædalus opus condiderat. ubi integra ætate uirgines fructus legentes tripudiabāt. Hæ uestibus tenuibus, illis tunicis oleo nitentes induebantur: illæ pulcherrimis coronis, hi aureis & argenteo loro pendentibus glandijs ornabantur. Hi nunc in orbem perquam facile doctis pedibus mouebantur, tanquam si quis trochum manu aptatum sedens figulus experiretur, an procurreret. Nunc

rursus per ordinem mouebatur. Circunstabat autem turba multa hilaris, & duo saltatores inuicem cantare incipientes, in medio uersabantur. In extremo autem clypei margine immensus oceanus opus includebat. Post clypeum thoracq; ignis flamma clariorem, & casidem pulcherrimam, temporibus summo artificio accommodatam, crista aurea insignē, & ex stanno tenui ocreas excudit. Hæc omnia in hunc modum fabrefacta ad Achillis matrem attulit. Quæ tanquam accipiter è niuoso Olympo ad filium deferens properauit.

ILIADOS HO-

MERICAE LIB-

BERXIX.

LAM purpurea aurora, ut immortalibus mortalibusq; almam lucem redderet, ab oceani fluctibus oriebatur, cum Thetis dea dona afferens redijt ad naues. Vbi Achillem Patroclo incumbentem, & ut filium dilectissimum multis cum socijs afflictis plorantē, inuenit, astitit gloriosa dea, filioq; manu apprehenso, & nomine appellato, Hunc, inquit, fili mi, ex quo deorum uoluntate occubuit, iacere (quamuis dolētes) sinamus. Tu nūc pulcherrima à Vulcano arma accipias, qualia hactenus hominū induit nemo. Quæ simul his dictis ante ipsum proiecta insonuerunt, obstupuerunt Myrmidones. quorum obtutus, ne ea inspicere possent, præstringebantur.

Achilles. Achilles aut his uisis maiore ira percitus est. Eius oculi cū terrore quodā lampadis instar ardebāt. Oblectabatur tamen eorum uarietatē aspiciēs. Tum cuestigio, Mater, inquit,

quit, arma profecto mihi exhibuit deus, qualia haud hominum, sed decorum immortalium esse par est. Nunc ijs induar. Verum maiorem in modum metuo, ne Patrocli uulneribus muscæ insidentes, uermes generent: & corrupta spinæ medulla, & reliquum corpus corrumpatur. Cui diua Thetis, Fili inquit, nihil hac cura sollicitere. Hæc & hu- Thetis

iusmodi quæ uulnera appetunt animalia abigēda curabimus. Si uel annum insepultus iaceret Patroclus, incorruptus semper integerq; seruabitur. Tu uero in concionem Achiuis heroibus aduocatis, pastori populorum Agamemnoni recōciliare, mox ad prælium uiribus fretus armare. Hæc dicēs, simul ei animos* affluxit, ambrosiam et nectar Patrocli naribus instillauit, ne quando corrumpere-
tur. Tum Achilles petito littore, horrendū clamans, Achiuorum heroas excitauit. At qui apud naues in globo relictī erant, & gubernatores, panisq; & ciborū dispensatores, primī in concionem uenerunt, mirati quid Achilles prodierit (Aliquādiu enim à graui pugna abstinuerat) Duo autem bellicosi uiri claudicantes accedebāt, fortissimus uidelicet Diomedes, & inclytus Vlysses, hastis innitentes (Adhuc enim grauibus erant affecti uulneribus) Hi primī in concione sederunt. Secundus ab his rex Agamemnon, & ipse in pugna à Coone Antenorī filio hasta sauciatus. Omnibus itaq; cōgregatis Achiuis, uelox Achil- Achilles

les assurgens, Agamemnon, inquit, profecto & tibi & mihi satius fuisset, quando perniciosa emulatione puellæ gratia indignati contendimus, ut eam Diana sagittis appetiisset, qua die Lyrnesum et cepimus, et diruimus. Neq; enim tantus Achiuorū numerus hostium manibus me irato oppetiisset. Hæctori autem & Troianis hæc nostra simulas perutilis fuit. Græcos uero eius diutius recordatū

x 3 ire arbitror.

ire arbitrator. Sed iā acta (quāuis dolētes) omittamus. Ira
 pectoribus ipsa necessitate cobibeamus. Ego eam nūc de-
 pono, me enim nūnime decet implacabili semper ira ex-
 cādescere. Sed age quā Primū comatos Achiuos in pu-
 gnā producas. Experiar ego Troianos obuius, an à nauī
 bus abstinere uelint. Puto tamē eorum aliquē libenter pe-
 dem relaturū, si ex aspera pugna nostrā hastam effugerit.
 Sic inquit. At Graeci reconciliato magnanimo Pelei filio,
 Agamemnon, maiorem in modū letati sunt. Tum rex Agamēnon à so-
 lio suo (neq; enim in medium prodijt) Amici, inquit, he-
 roēs, uiri bello clarissimi, decens est, stantē sine impedimē-
 to aliquo audire. Dicere enim in magna cōcione etiā ex-
 perto perdifficile est, quonā *enim pacto quisquā uel au-
 dierit, uel dixerit? Impeditur etiā suis orator. Nūc Achilli
 respondebo, uos uerbis meis attendite. Sape his Achiuū
 uerbis usi mecum contenderunt. Non tamen horū ego au-
 tor sum, sed Iupiter & fatū, & in tenebris agens Erin-
 nys. Hi mihi rem damnosam persuaferūt, die qua elegans
 Achilli prēmū abstuli. Sed quid facerē? Dei nutu omnia
 efficiuntur. Ipsa Iouis nuncia Ate, omnibus noxia, molli-
 bus pedibus haud humi repit, sed ipsa hominum capita ad-
 ledendum inuadit. Neq; ab ipso Ioue aliquando absti-
 nuit, quem & deorum et hominum optimum predicant.
 Atqui & Iuno (licet & foemina) imposuit, qua die
 Herculem Alcmena apud munitas Thebas erat paritura.
 Siquidem iactabundus deos allocutus Iupiter, Audite, in-
 quit, dij deaeq; omnes, ut meam uobis mentem aperiam:
 Hodie laborum leuatrix Lucina ex meo & meorum ge-
 nere unum in lucem edet, uicinis omnibus dominaturum.
 Cui dolosa Iuno, Mentieris, inquit, Iupiter neq; enim id
 re prestabis. Verum tu iureiurando confirma, an sit ita
 dominaturus,

dominaturus, qui hodie è tuo genere è materno prodierit utero. Tum Iupiter haud dolū sentiens, summū iusiurandum dixit, quod maximū attulit detrimentū. Nam Iuno propere cælo relicto, Achaicū Argos delapsa, generosam Stheneli Persei filij coniugem uentrē ferre, & marē parituram cognouit. Qui licet mense septimo nondum maturus esset, ea tamen die in lucem edidit, Alcmenæ partu cohibito. Inde ad Iouē reuersa, Iupiter, inquit, pater, qui fulmina iacis, audi quæ dicā: Iā uir natus est, Eurysibeus è Sthenelo Persei filio, et semine tuo, qui Argis neq; immérito dominabitur. His uerbis Iupiter magno dolore affectus, Ate comato uertice apprehensa, animo perturbatus iusiurandū affirmauit, nunquā eam amplius in sidereum cælum rediturā, quippe quæ omnes detrimento afficeret. Simul hæc dicens, manu rotatam hominum operibus notitiam è cælo in terrā deiecit. Eius nanq; gratia semper doluit. Atq; ita charissimus filius offensus iniquis Eurysibei iussis, immeritos labores subire coactus est: haud aliter ego, cū bello strenuus Hector tot Argiuorū perdidisset, Aten euitare nō potui, à qua primum damnū arripuimus. Quod cū ita sit, & mentē mihi Iupiter perturbauerit, & recōciliari, & muneribus plurimis Achillē donare placet. Verū enim uero Achille, et tu te parato, & alios ad præliū populos adhortator: Dona tibi omnia mittā, quæ ad te heri profectus in tabernaculo tuo tibi pollicitus est Ulyses. Quòd si paululū expectaueris, quāuis in hostem properes; ea ministri à nauibus meis huc afferēt, ut quàm libens ea tibi exhibeam, plane intelligas. Tum uelox Achilles, Atride, inquit, rex hominum clarissime, an mihi Achilles. dona daturus sis, ut decet, an retenturus, tui arbitrij esto. Nunc celeris nobis pugnæ cura. Neque differendum,

dum, cum hic simus, neq; remorandum. Adhuc magnum opus restat. Quemadmodū Achillem prima in acie hasta Troianorum globos infectantem quis uiderit, ita & ipse

Vlyses. admonitus cum hoste decernat. Ad hæc consiliator Vlyses, Nequaquam ita, inquit, etsi fortissimus, diuine Achilles, ieiunos Ilium Græcos cū Troianis pugnatu-
 ros producas, cum diuturnius futurum sit prælium: cū semel manus conferent, inspirabit deus utrisq; animos. Sed iube ut antea in nauibus Græci cibum capiant, quo uires suppeditetur. Neq; enim à prima luce ad solis occasum sine cibo pugnari potest. Nam licet animus promptus sit, paulatim tamen & latenter membra siti et fame contabescunt, genua uadeti labant. Quòd si uino ciboq; corpus reficitur, tota die pugnae sufficit, audet animus: neq; membra prius defatigantur, quam omnes pugna discedant. Sed age dimitte populum, & ut discubitem eat, iube. Interea rex Agamemnon dona in mediū proferri iubeat, & ut Græci omnes uideant. His acceptis gaudes, & in concione ipse assurgens, tibi iuret, nunquā amplius se Bryseidam cogniturum, quemadmodum decet rex Agamemnon. Coniuges ita uiuat. Tu uero affectus æquo animo cohibeas. His peractis, in tabernaculo splendido conuiuio Achillem accipias, ne quid abs te debiti relinquatur. Sic in alios iustior euades. Neq; enim uitio dandū regi, si uirū demereatur.

Agamemnon. quando iniuriam prior ille intulerit. Huic rursus Agamemnon, Laudo, inquit, te & orationem tuam Laërtae fili, quippe qui omnia ordine transigesti. Id iurare & placet, & animus monet: neq; peierabo, modo Achilles non adeo properet, & uos omnes cum eo hic maneatis, dum munera afferantur, & iusiurandum præstemus. Hoc ego tibi & iubeo & impero, optimos Achiuorum iuue-
 nes ad

nes ad hoc muneris obeundum delige, qui quæ heri pollicitus sum, cum puellis dona afferant. Talthybius autem mihi quàm primū prolatum in Achiuorū exercitum uerem frēs, eum Ioui & Soli diuidat. Hic Achilles, Agamemnon, inquit, rex clarissime, aliàs hoc, cum à prælio cessabimus (neq; id tantopere appetimus) agendum censeo. Nunc nostri interfecti ab Hectore iacent, ex quo Iupiter hæc ei gloriam præbuit. Vos nunc milites discubitu cant iubete, ego iam Achiuos in prælium ieunos producam, occidete sole, cū damnum nostrum ulti erimus, affatim coenatuos. Antè neq; potus neq; cibus mihi sumetur, cū amicus & in tabernaculo secundum uestibulum infesto spiculo traiectus exanimis iacet, & ploratur à socijs. Quamobrè haud ulla mihi cibi, sed cædis sanguinisq; & amari fletus cura est. Tum sapiens Vlysses, Achille, inquit, Græcorum fortissime, Pelei fili, tu mihi non parum hasta præstas, neq; ego tibi parum sapiëntia, quippe qui senior sum, & plura noui. Quare te mea oratione confirmabo. Breui enim homines pugnae satietas capit, in qua multos quidè cumulos humi ferrū deiicit, messem autem paruam, postquã dies breuiores facit Iupiter, qui hominum custos in prælio est. Verū in fame nequaquam mortuus ab Achiuis plorandus. Permulti enim quotidie cadunt, qui cum cessatur à laboribus, sepeliendi sunt etiam ab his, qui fortiori ingenio sunt, & diem duntaxat lugēt. Qui uero ab imminenti Marte superat, eos & cibi et potus curã habere oportet, ut audētius armatis hostibus alacres obuiam ire possint, neq; alia hortatione populus excitādus. Quippe malum est, si quis in Achiuorum nauibus relinqueretur. Sed omnes unanimes in Troianos equites delati, Martem excitemus. Dixit, & clari Nestoris filios

filios Philidem, Megeta, Thoanta, Merionē, Creōtys filium Lycomedea, & Menalippum comites cepit, qui in Agamemnonis tabernaculum profecti, septem ab eo præmissos tripodas, uiginti nouos lebetes, duodecim equos, præterea septē pulcherrimorum operū artifices puellas, octauam autem formosam Bryseidam, ad Achillem duxerunt. Pensis autē decem auri talentis, Vlyssēm iuuenes cū muneribus sequebantur. Quibus in media cōcione depositis, surrexit Agamemnon. Tum facundus Talihybius, uerre apprehenso Agamēnoni populorum pastori astitit. Ille à magna uagina pendēti gladio stricto, aduersis setis orsus passis manibus Iouem precari. Ceteri siluere, ut decebat, rege loquēte, qui latū cœlum suspiciens, Sciat, inquit, nunc primum deorū maximus Iupiter, & terra, & sol, & peierantium hominū sub terra ultrices furie, nunquā me Bryseidi uim attulisse, neq; libidinis neq; aliū rei occasione usum, sed incorruptā in tabernaculis meis seruatam: Si quid peierauī, deos testor, his me, quæ periuri promerentur, malis afficiāt. Dixit, & uerris iugulum infesto ferro aperuit. Quem mox Talihybius in spumantis maris fluctus escam piscibus abiecit. Tum Achilles assurgens, bellicosos Achiuos allocutus, Iupiter, inquit, pater, ingentes sane iacturas affērs. Nunquā enim animū meum perturbasset Agamēnon, neq; me inuito puellam nūhi de improviso abstulisset, nisi tu tot Græcorū perire uoluisses. Verum enim uero nunc primum reficiendis corporibus, inde mox Marti opera nobis danda est. His dictis omīssa concione, suas quisq; naues repetere, magnanimi Myrmidones dona sequi, latores diuini Achillis nauem conscēdere, in tabernaculis deponere, puellæ sedere iussæ, equos in armentū alacres serui agere. Bryseis autē aureæ

Veneri

Agamemnon.

Achilles.

Veneri similis, ut Patroclū acuto ferro sauciū atq; exanimem uidit, ipsi incumbens, magno eiulatu lamētata, molle pectus, ceruicēq; & pulcherrimam faciē unguibus secabat. Flensq; Patrocle, inquit, misera mihi anima charior, uiuū ego te à tabernaculo discedēs reliqui, nūc exanimem inuenio, populorū princeps. Ita mihi malum malo semper accumulatur. Virū cui me & pater & dilecta mater nuptam dederat pro patriæ mœnibus saucium, & tres dilectissimos fratres ex eadē matre progenitos, idē exitialis dies absumpsit. Tum me flentem, cū uirum meum interemī, & diuinū Myneti urbem diruit Achilles, consolatus es, te daturum operam pollicitus, ut Achilli nubere, ducturum me nauī Phthiam, facturum apud Myrmidonas nuptias. Propterea cū mihi semper iucūdus fueris, nūc exanimem inconsolabili fletu prosequor. Hæc ea dicēte, flebant & puellæ aliæ, quibus singulis Patroclus doloris causa erat. Achillē autem Græcorū seniores circumfusi, ut cibū sumeret, orabāt. Negare ipse his uerbis conquerens: Oro si quis commilitonū mihi amicus est, ne prius me cibum sumere suadeat, quàm mœstum animū expleam, qui tātō mœrore torqueor. Ad solis usq; occasum inediā perferā. His dictis, alios dimisit. Duo Atrei filij, diuus Vlysses & Nestor, Idomeneus & senex equo strenuus Phœnix, apud ipsum remanserunt, qui assidue mœrentē consolari nitebātur, nec tamen poterant, antequā sanguineo Marte perfunderetur. Recordatusq; & simul ingemens, Profecto, inquit, amicissime, dura morte interempte, lautam in tabernaculis cœnam apposuisti, cū Græci à Troianis equitibus perturbati premerentur, quo lachrymabile bellum auerterent. Nunc exanimis iaces. Verum tui desiderio cibo potuq; abstinebo. Neque mihi quicquam molestius

Bryceis.

Achilles.

Achilles.

molestius esse potuisset, non si patrem Peleum, qui nunc Phthiæ molles fundit lachrymas, uita functū audirē & talem patrē amississem, qui nunc inter alienas nationes exitiose Helenæ gratia cum Troianis decerno: uel eum, qui mihi apud Cyrum educatur charissimus & pulcher filius Neoptolemus, si forte adhuc uiuit. Sperabā enim solū me prius ab Argo equorū sobole claro apud Troiam occubiturum, te autem Phthiam rediturum, ut mihi celeri nauī ē Cyro filium in patriam duceres, eiq; omnia nostra, possessiones scilicet, seruosq; altam & magnam domū ostenderes. Arbitror nāq; Peleum diem suum obiisse: uel si uiuit, mærore & senio cōfectū, & tristem obitus mei nunciū expectantem. Sic inquit lachrymabundus. Lachrymabantur autem & seniores, recordati quæ quisq; domū reliquerit. Quos miseratus Saturnius, Mineruam paucis

Iupiter. allocutus, Filia, inquit, tu fortem uirum penitus reliquisti, certe nulla amplius Achilli cura est, quam apud rostratas naues, apud amicum exanimem in luctu ieiunum desiderare. Reliqui abierunt, ut cibum caperent. Sed age nectare & ambrosia suauissima eum, ne fame deficiat, confirmato. His uerbis persuasa, pennatæ harpyiæ similis, arguta uoce cælo delabatur, nectar et ambrosiā Achillis pectori instillat, ne fame genua labascerēt. Inde ad firmissimam patris domū redijt. Tum Græci armati euestigio ē nauibus maturabāt instar densæ niuis, quæ à Ioue concreta, uisereni boreæ ē cælo dimittitur: sic densæ cassides, clypeorum umbones, thoraces incurui & solidi, fraxinæ hastæ in aëre coruscabant, terra omnis stridere, & sub pedibus tremere. Medius inclytus Achilles dentibus stridere, & ardere tanquā ignis oculi. Intolerabili nanq; dolore angi, & iratus Troianis dei munera indui, quæ ei

Vulcanus

Vulcanus fabre excuderat. Primum autem suras ocreis & pulchris & argenteis malleis conflatis, inde thorace pectus induit, humeris ensem argenteis clavis munitum appedit. Deinde clypeum & magnum & solidum, & eminentus tanquam lumina fulgentem, cepit. Et quemadmodum nautis è mōtium uertice apud ouium caulas ardētis ignis fulgor apparet, procella autem inuitos in pisciferum pelagus eos longe ab amicis propellit, haud aliter ab Achilles & pulchro & uario clypeo aër lucē accipiebat. Tum grauem casidem & tanquam astrum fulgentem manibus elatam capiti imposuit, cui crista ex equina cauda. Micabant crines aurei, quae aptissime à Vulcano dispositi. Tunc Achilles, an sibi ea arma accommodata essent, & in ijs facile ageretur, gestu corporis experiebatur. Erāt autem ei tanquam penna leuia, alte tamen populorum regem extulit. Postremo armētario patriam hastam depromit, firmā, grauem, fraxineā, quam nemo alius Achiuorum cōcutere potuisset. Eam è Pelei montis uertice, hominibus mortiferam, amico patri Peleo dono inciderat Chirō. Equos Automedō atque Alcimedō aurigae, firmis loris alligatos iungere, frēnis ora cohibere, ponē habenas ad bene cōpactū currū cōtrahere. Automedon autē pulchro flagello accepto equos insiluit. Inde currū Achilles in armis cōspicius tanquā sol fulgēs, & terrore quodā paternis equis imperitabat: Xanthe & Balie praeclara Podarge pignora, ac
Achilles.

liter aurigam uestrum custodire, & in Graecorū globum referre curetis uelim, cum praelio satiati erimus, neque me ut Patroclū exanimē relinquatis. Tum à iugo uelox Xanthus mox inflexo capite procidentibus humi crinibus locutus est (eum namque uocalē pulcherrima Iuno reddidit)

Profecto nūc te adhuc liberabimus fortissime Achille: ue-

Xanthus.

runtamē propè tibi letalis adest dies, cuius nō nos, sed magnus deus, & potens fatum est autor. Nequaquam autem tarditate et segnitia nostra Troiani Patroclū armis spoliauerunt. Sed deorum optimus, quē pulcherrima Latona peperit, in cōfertissima pugna interimēs, ea Hectore gloria honestauit. Nos uero Zephyri, quē uentorū leuissimū dicūt, more cucurrimus. Sed tibi ipsi deo & homini fatale est fortiter domari. Sic clamantē furia cohibuerunt, quem Achilles. perquam indignatus Achilles allocutus, Xanthe, inquit, quid mihi mortē uaticinaris? quod te minime decet Sane me cito & à dilectissimis parētibus procul moriturū scio, non tamē interim cessabo Troianos à praelio fugare. Dixit clamans, & equos in confertissimam pugnam egit.

ILIADOS HO-
MERICAE LI-
BER XX.

IC apud magnas naues circum Pelei filium bellicosi Achiui, ex altera cāpi parte Troiani armis muniebantur. Interim Iupiter Iustitiæ iniūxit, ut à summo caeli uertice ad concilium deos accerseret.

Quæ e uestigio, ut omnes Iouis regiam peterēt, imperauit. Tum neq; oceanus, neq; fluiorum aliquis, aut nympharum amœna nemorum & amnium fontes, & loca irrigua incolentium, remorati sunt. Eò cum uenissent, pulchris sedibus, quas Ioui patri Vulcanus fabre excuderat, confedère. Neq; Neptunus diuinitatē cōtēpsit, sed à mari properās, inter alios deos medius cōsedit. Inde ad Iouē cōuersus, Quid tandē, inquit, in cōcionē deos conuocastis? Nunquid

Nunquid Troiani & Græci quorū in præsentia præliū
 instat, tibi curæ sunt? Cui nubii coactor Iupiter, ^{Iupiter,} Habes,
 inquit, Neptune quid uelim: et quæ uos gratia cōuocauit,
 plane tenes. Curæ mihi sunt, quāuis perituri. Ego in sum-
 mo cælo sedens, & eos despicio, & animo oblector. Vos
 aut cōuenistis, ut alterutris siue Troianis siue Græcis pro
 cuiusq; uolūtate & adsitis, & opitulemini. Nā si Achil-
 les solus cū Troianis decerneret, ne paululū quidem resi-
 sterēt. Antea enim eum solo nixu formidabāt. Nūc amici
 obitu grauitè succēsentem uereor, ne forte præter debitū
 urbē diruat. Sic locutus Iupiter, asperam pugnā conciuuit.
 Dij autē diuerse afficiebātur. nā Iuno, Pallas, terræmotor
 Neptunus, perquā utilis et sapientia præditus Mercu-
 rius, præterea uiribus superbiēs et inualidis tibijs claudi-
 cans Vulcanus, pro Græcis: pro Troianis autē, bene ar-
 matus Mars, intonsus Apollo, bellicosa Diana, flaua La-
 tona & læta Venus stabāt. Quoad uero à mortalibus lō-
 ge dij abfuerūt, Græci maiorē in modum Achillē in præ-
 liū prodijisse gloriabātur. Diu enim à pugna abstinerat.
 Troianos, uiso Achille Marti in armis simili, occupaue-
 rat formido. Verū ex quo dij superi in mortaliū partes di-
 scessere, efferbuit uehemēs populorum excitatrix pugna.
 Clamauit autem Minercua, nunc à cauata fossa pro uallo,
 nunc à sonanti littore. Clamauit & Mars ex alia parte
 nigræ procellæ similis clara uoce, aliās ab urbis propu-
 gnaculis, aliās à sacro apud Simoënta deorum loco Tro-
 ianos hortatus. Hoc pacto dij superi utrunq; exercitū ex-
 citantes ad pugnā conueniebant. Horrēdum autem ab al-
 to intonuit hominum atq; deorū pater. Ab imo autem im-
 mēsam terrā & montiū iuga concussit Neptunus. Intre-
 muere fontibus seaturientibus Idæ radices & cacumina;

& Troia urbs, & Græcorum clāsis. Timuit autē & infernus umbrarum rex Pluto, & è solio surgens clamauit, ne terra motu Neptunus solum aperiret, et obscuras formidatasq; etiā dijs ipsis domos hominibus palām faceret. Tanto itaque tumultu in certamen dij cōcurrebant. Nam contra Neptunum regem Apollo sagittis muniri, contra Martem glauca Minerua, contra Iunonem aurea pharetra calamisq; & uenatu gaudens Apollinis soror Diana, Latona in Mercurium, in Vulcanum magnus fluuius & alte defluens, quem dij Xanthum, homines Scamandrum appellant. Sic dij contra deos strebantur. Verum Achilles maiorem in modum Hectori filio Priami in aciem obuiam fieri ardere: sperare enim bellicosum Martē sanguine satiatum iri. Tum populorū excitator Apollo Aeneam, magnis inspiratis uiribus, rectā in Achillē adhortatus est. Simulus nanque Lycaoni Priami filio & faciem & uocem:

Apollo. Aeneas, inquit, Troianorū cōsiliator, ubi nunc minae tuae, quas Troianis regibus conuiuia pollicebaris, te scilicet Achilli Pelei filio intrepidum congressurū? Cui contra Aeneas,

Aeneas. Priami fili, inquit, quid me nunc tanquam nolentem cum magnanimo Achille pugnare insimulas? Neq; enim nunc primum ei cōgrediar. Aliās ipse me & hastam meā formidauit, cum nostros in Ida boues inuasisset, & Lynesum diruisset, & Pedasum. Me autem Iupiter & uiribus & uelocitate præbita tutatus est, siquidem Achilles & ducis eius custodisq; & consultricis Mineruae, ut Lelegas & Troianos acuta hasta interimeret, manibus occubissem. Quamobrem nulli hominum cōtra Achillem pugnandum est. Cui unus deorum semper adest, qui cum ab omni tuctur periculo. Præterea eius tela nunquam incassum diriguntur: neq; prius figuntur, quā humanū corpus assequantur.

quantur. Quòd si deus in prælio æquiores se exhiberet, haud multum me superior esset, licet totum se ferro testū esse gloriatur & iactet. Huic rursus rex Iouis filius Apollo, Age, inquit, heros & tu æternos deos precare. Aiunt Apollo, enim et te ex Venere Iouis filia genitum: ille ex deteriore dea est. Venus nanq; Ioue, Thetis marino est sene progenita. Sed tu rectà in hostem ferrū indefessum dirige, neque ullis uerborum minis perterrearis. His dictis, populorum pastori magnas uires inspirauit. Tum ille inter primos fulgentibus munitus armis, & contra Achillem perturmas proruens, minime Iunonem latuit. Que una conuocatis dijs, Considerate, inquit, Neptune & Minerua, Iuno, quid sequetur? Aeneas Apollinis suasu in Achillem infestis armis defertur. Quare agite & nos contra eum prepellamus, & nostrum aliquis Achilli assistat, eumq; uiribus cõfirmet, ne deficiat animo, ut se ab immortalū optimis armari intelligat. Ipsi autem stulti sunt, qui à principio in bello & prælijs Troianis opem serūt. Omnes enim è cælo descendimus huius pugne fãutores, ne quid hodie à Troianis mali Achilles perpetiatur. Postmodū eueniēt, que ei cum è materno utero prodiret, fata neuerūt. Quòd nisi diuina uoce à deo admoneretur, timeret sane, ne quispiã contra in prælio deus congregeretur. Graues enim dij sunt, cum manifesto se uidēdos exhibent. Cui Neptunus, Neptuneus, Noli, inquit, Iuno temere perturbari. Neque enim te decet, neq; ego uelim deos in cõtentionem trahere. Sed iam hic est uia, in specula sedeamus, præliū uiri curent. Quòd si Mars uel pulcher Apollo Achillem impedierint, neque pugnare permiserint, cuestigio cum his de pugna cõtendere iure poterimus. Arbitror autē quàm celerime in cœlum & ad deorum concilium coactos, à nobis concessu-

ros. Sic clamans caesarie nigra, in altum & undique fossa munitum inelyti Herculis murum procedebat, quem ei Troiani & bellicosa Minerua condiderant, ut certum se à littore in campum persequentem fugiens, eò se recipe-
ret. Illic Neptunus & alij eiusdem factionis dij humeros crassa nebula adoperti. Illi autem è regione in altiori tè-
pli parte circum arcigerum Apollinem & urbium euer-
sorem Martem sedebant. Sic diuersa in parte consulere,
utrinq; autem à grauissimâ pugna ordiri dubitare, Iupi-
ter alte sedès præcipere, impleri militibus campus, & ho-
minum & equorum armis fulgere, increpare sub irruen-
tium pedibus solum. Duo autè uiri optimi in medium ad-
singulare certamen alacres properabant, Aeneas Anchise
filius & inelytus Achilles. Aeneas prior firma galea,
& clypeo, & ferrata hasta concussa, in Achillè minabun-
dus irruit. Achilles còtrâ, ut perniciosus leo, quem popu-
lus omnis infestis appetit telis, is autem carnis audius in-
ter primos uersatur: quòd si quis forte iuuenum alacer eũ
hasta assequitur, tum hians spumanti ore & anxio, ma-
gno in corde animo in eum defertur, et cauda latera dor-
sumq; utrinque uerberans, sese in pugnam iritat: ita exa-
speratus magna ui, rectâ irruit, paratus uel ut ipse aliquẽ
interimat, uel inter primos interimatur. haud aliter Achil-
lem & uires et superbus animus in magnanimum Aeneã
prouocabant. Cum igitur propius facti essent, uelox A-
chilles prior, Aenea, ait, quid tu tam longe à globo disces-
sisti? Nunquid tibi mecum pugnandi est animus, & hinc
in Troianis Priami regnum affecuturum speras? Verum
enimvero hæc te spes frustrabitur. Neq; enim propterea
si me interfeceris, tibi regno in præmium cedit Priamus.
Sunt ei liberi, ipse constans & sapiens. An te Troiani, &
aliarum

aliarum rerum & consiti & sationalis agri parte potio-
 re donabūt, ut in delicijs oblecteris? Sed haud facile te me
 interfectorum spero. Iam enim aliās te meam hastam for-
 mudasse memini. Num tibi excidit, cum te procul à bobus
 solum per Idæ iuga celeri passu persecutus sum, neque me
 expectare ausus es, sed Lyrnesum te fuga surripuisti?
 Quam ego urbem impetu facto Mineræ & Iouis ope e-
 uerti, captas mulieres in seruitutem abduxi. Tum te Iu-
 piter & alij dij è meis eripuerūt manibus. Nunc arbitrator
 non euades, ut suspicaris. Sed discedas, & in globum te
 conseras moneo, neque me prouoces, antequam malo ali-
 quo afficiaris. Quod enim factum est, etiam stultus nouit.
 Ad hæc Aeneas, Pelide, ait, ne me tanquam amentem tuis
 perterreri uerbis putes. Nam perquam manifeste frau-
 des, uersutias, & cauillationes noui. Nec nostri nos inui-
 cem natales latent, & progenitores nostros à maioribus
 accepimus. Visu autem, neq; tu meos, neque ego tuos no-
 ui. Aiunt te Pelei uiri præclari ex matre Thetide marina
 dea filium. Ego me magnanimo Anchisa progenitū glo-
 rior. Mater mihi Venus. Præter hos & alij hodie filium
 plorabunt. Non enim uana loquor. Sic omīssa pugna re-
 deamus. Quòd si nostrum genus audire cōcupiscis, multi
 id norunt. Dardanū primum genuit nubium coactor Iu-
 piter. Is Dardaniam condidit, cum nondū pulcherrimum
 Ilium diuersæ nationis ciuitas esset in campo condita, sed
 adhuc ad scaturientis fontibus Idæ radices habitabāt. Dar-
 danus autē Erichthonium regem genuit, mortaliū omnū
 ditissimū. Huic tria equarū millia per syluas teneros pul-
 los alentiū leta pascebantur. Cum ijs Boreas adamatis, in
 equum niger crines uersus, rem habuit. Ex quo granida,
 duodecim pullos peperere. Ipsæ in fertili agro per sum-

Aeneas.

mas spicarum aristis innoxiae, & per lata albensis maris
dorsa in summo fluctu currebāt. Troa Erichthonius Tro
ianorum regem genuit. Tros tres liberos, illum, Assara
cum, & diuinum mortaliumq; omnium pulcherrimū Ga
nymedem. Hunc dij, qui Ioui formæ gratia propinaret, in
cœlum sustulerunt, ut cum ipsis ageret. Ilus præclarum
Laomedonta, Laomedon Titonum, Priamum, Lampum,
Clitium, et Hicetæona bello clarū filium, habuit. At Assa
racus Capyn, Capys Anchisen, Anchises me. Priamus ue
ro gloriosum Hectorem genuit. Tali me & genere & fa
milia progenitum glorior. Verum Iupiter pro uoluntate
mortalibus & auget uirtutem, & minuit, quippe qui o
mnium potentissimus sit. Non tamen hæc nobis in præ
sentia, ut amentibus, in medio pugnae tumultu referenda
sunt. Permulta enim alter obijcere in alterū posset, quorū
onus ne centum quidem sororum nauis perferret. Volu
bilis est mortalium lingua, uerba multa & uaria & ma
gna. Eorum ultro citroq; copia. Qualia dixeris, talia au
dies. Sed quid nobis contentionis & iurgij opus mulierū
more? quæ perturbatrice animi ira in media uicinia uera
simul & falsa obijcentes, cōtendunt, prout eas ira com
pellit. Atqui tu me minime uerbis tuis à pugna alacrè a
mouebis, nisi prius ferro inuicē decernamus. Sed age, ha
stis nostras prius uires experiamur. Dixit, et grauem ad
mirandumq; clypeum hasta percussit, in qua ferreum spi
culum cōcrepuit. Tum Achilles ab ictus uiolentia clypeo
manu asserto formidauit, ne iactum cminus magnanimi
Aeneæ telum eum facile transmitteret, stultus sane. Neq;
enim mente animoq; reputauit, non facile clarissima deo
rū munera mortali dextræ cessura, et proficissum iri. Neq;
enim uulnerari potuit auro, ui cœli cohibita. Duabus tan
tum

tum plicis perforatis, tres adhuc supererant. Quinq; enim utroq; pede claudus Vulcanus excuderat, duabus creis, duabus interioribus stanneis, media aurea, in qua eminus ueniens telum haeserat. Secundus inde Achilles in Aeneas undiq; equalē clypeum telum dimisit, quod à Pelio monte, ultimum orbis marginē, quem & as & bouis corium tenuissimū operiebat, affecutū concrepuit. Cōstitit Aeneas, clypeū in se timore retrahēs. Hasta supra dorsum delata, utroq; magni clypei orbe proficisso, humi infigitur. Aeneas declinato telo, tam propinquo ictu maiore in modum perterritus est. Tum Achilles alacer horrendum clamans, ad refingendū telum properabat. At Aeneas ingentem lapidē, qualem ne duo quidē nostri temporis uiri extulissent, arripuit, quē solus ficile manu uersabat. Hoc in Achillem delatus, & caside & clypeo percusso, à dura se morte asseruabat. Achilles tamē eū gladio interemisset, nisi quāprimū Neptunus immortales deos allocutus, Hei, in Neptunus. quit, uereor ne forte magnanimus Aeneas Apollinis suassu ab Achille interemptus inferos petat, stultus quidē. Neq; enim in ipso mortis discrimine ei Apollo opitulabitur. Sed quid tandem immerito malo aliorū gratia afficitur? Sēper enim superis dijs grata munera exhibet. Sed agite, nos eū tāto à periculo uindicemus, ne quādo Iupiter irascatur, si eū Achilles interemerit. Fatale nāq; ei est, ut euadat, ne sine liberis & obscurū pereat Dardani genus, quē Iupiter prae omnibus ex mortali matre liberis dilexit. Iā enim Priamū genus odit. Sed Aeneas potētia & filiorū filij & ab illis nascituri, Troianis imperitabunt. Huic pulchra oculos Iuno, Neptune, inquit, tu tecū ipse cōsidera, Iuno. an eripiendū, an dimittēdū Aeneam ducas. Iā enim et ego & Minerva inter deos iurauimus, nūquā à Troianis ma-

A 5 lum nos

lam nos aliquod auersuras, ne quidē cū tota Troia infesto igne cremabitur. Vrectur enim a Græcis hostibus. His auctis, Neptunus per mediā pugnam & telorū strepitum eò contendit, ubi Aeneas & inclytus Achilles manus cōseruerant, obiecitq; Achillis oculus euestigio caliginē, & fraxineam hastam ab Aeneæ clypeo euulsam, ante Achillis pedes abiicit. Aeneam autē leuem atq; agilem reddidit, à terra alte erigens, super heroum equorumq; ordines assilientē, & dei manus aufugientē. Peruenit autē in ultimum campum, ubi Caucones in præliū armabantur.

Neptunus. Cui propior factus Neptunus, Quis te hic, inquit, deorū Aenea tristem cū magnanimo Achille pugnare persuasit? quis te melior, simul et dijs dilectior? Sed refrē pedē, quoties Achilli obuiam fueris, ne præter fatum ad inferos detrudaris. Verū post mortuum & sepultū Achillē audenter te pugnae credere poteris, nemo Græcorū alius te interficiet. His dictis euauit, & ab Achillis oculis densam fugauit caliginem. Qui reddita sibi luce, indignabundus

Achilles. secum, Hei, inquit, magnum mihi miraculum oblatū est. Hasta humi iacet. Vir autem in quem ut interimerem, iaculatus sum, nusquam apparet. Profecto Aeneas dijs immortalibus amicus est. Nam eum temere gloriatum putabam. Abierit sane. Neq; enim amplius mecū conferre manus audebit, qui modo tam alacer mortē aufugit. Sed ego bellicosus Danaïs imperans, reliquos Troianorū aggressus experiar. Dixit, & in ordines receptus, singulis iussit ne amplius eminus pugnarent, sed uir uiro prompto ani-

Achilles. mo cōgrederetur. Difficile nāq; mihi est, etsi uiribus præstem, cum tot uiris solū manum conferere, & pugnare cū omnibus. Siquidem neq; Mauors deus impavidus, neque Pallas, tantam aciem sustinerēt. Ego tamen quantum manibus

nibus pedibusq; & uiribus ualeo, ne minimum quidē negligā, sed per medias penitus acies penetrabo, neq; Troianum aliquem mihi obuium lætaturum confido. Sic in-
 quiens, in medios irrupit. Contrā præclarus Hector suos Hector
 hortatus, Achilli congregiendū his uerbis iactabat: Noli-
 te magnanimi Troiani Achillem formidare. Equidē uer-
 bis etiam cum dijs pugnarem, ferro autē difficile est. Sunt
 enim longe quā nos fortiores. At non Achilles omnia
 uerbis perficiet. Partim assequetur, partim imperfectum
 dimittet. Ego eum aggrediar, etsi ignis instar exarde-
 scat, si inquam exardesceret ut ignis, & ut ferrum rige-
 ret. Simul his dictis in aciem proruit. Tum Troiani ra-
 ptis simul hastis sequi, ita eorū uires unanimi omnium stu-
 dio corroborari. Hinc clamor exortus. Tum Apollo He- Apollo
 ctorem affatur: Hector, ne quæso adhuc Achilli congre-
 diare, sed in globo à tumultu procul te contineas, ne aut
 eminus iaculo, aut cominus ense te assequatur. His uerbis
 Hector rursus in globum se recepit, dei monitu perterri-
 tus. In Troianos autem Achilles, uiribus ferox, horren-
 dum clamans, insilijt. In primis autē Iphitiona strenui &
 urbium domitoris Otrenti ex Naide nympa filium, ex
 niuoso Tmolo in felicibus Idæ populis multorū oppido-
 rū principē interemit. Cui rectā in seruētī clarus Achil-
 les mediū caput diuisit. Increpuit cadens. Tunc Achilles Achilles
 iactabundus, laces, inquit, Otrēti fili, maxime omnium for-
 midabilis. Hic occubuiſti. Genus autē à Gygeō portu du-
 cis, ubi patriū tibi templū ad Hylum piscosum & undos-
 sum Hermum erigit. Sic gloriabatur. Illius autem ocu-
 los tenebræ operuerunt, eumq; Græcorū equi prima acie
 rotis contriuerūt. Inde Demoleonta, bello strenuum, An-
 tenoris filium, per galeam ferræam nihil uim prohiben-
 tem,

tem, temporibus & osse transmissio, & cerebro omni contuso, interemit. Tum alacrem Hippodamanta, amissis equis fugientem, inter humeros sauciauit, qui inter expirandum circum littus gaudente Neptuno à iuuenibus distractus mugiebat. Ita cum fortis animus reliquit. Post hos in pulcherrimum Priami filium Polydorum defertur. Hunc pater à pugna, quod liberorum ultimus esset et charissimus, non continuit. Pedum autem uelocitate omnes superabat, ut tunc re ostendit. Currebat enim inter primos pugnatores, quoad usque exanimatus procidit. Siquidem gloriosus Achilles terga uertentem, qua aurea fibula balteum alligat, & duplex thorax suspenditur, uulnerauit, ac spiculum per medium euasit umbilicum. Ingemens in genu procumbit, oculi nebula caligant. Quem procidentem in terram,

Achilles.

manibus suscipientem declinantemque, ut conspiciatus est Hector, caligatis oculis, non amplius cunctari sustinens, uibrato in Achillem telo, flammæ similis irruit. Achilles conuulso, ut assiluit, iactabundus, Adest, inquit, uir, qui me maiorem in modum perturbauit, qui charissimum mihi amicum interemit. Sed non diutius in pugna alter alterum formidabimus. Dixit, et toruis oculis Hectorem aspiciens, Cominus, inquit, accede, ut citam mortem experiaris. Cui contra

Hector.

imperterritus Hector respondit: Pelei fili, ne tibi me ut stultum uerbis tuis terri persuadeas. Iam & cauillationes & iniurias noui, & te fortem, me autem longe uiribus inferiorem non eo inficias. Verum hæc in deorum sunt uoluntate, ut etiam imbecillior te hasta perimam. Est enim & mihi acutum telum. Dixit, & prior crispatam hastam in Achillem direxit, quæ tenui spiritu à Minerua conuersa, ante Hectoris pedes cecidit. Tunc Achilles in eadem ferox, illum horrendo clamore irruit. At eum Apollo, perquam facile

facile (utpote deus) ereptum densa operuit nebula. Ter inclytus Achilles infesto spiculo cum appetijt, ter densas Achilles nebulas transfuerberauit. Quarto autē impetu factō grauius cōminatus, Effugisli, inquit, impudens mortē, profecto propē exitium agentē te Apollo eripuit, quem inter tela uersatus precari debes. Veruntamē aliās, si quis mihi deorū fauerit, manibus meis cades. Interea alios quicumq; mihi obuiam fuerint prosequar. Hęc dicens, Dryopa media in ceruice sauciū ante pedes strauit. Inde Demachum magni Philetoris filium genu uulnere primū incusso cohibuit, inde magno ense transegit. Post hos Laogonum & Dardanum Biantē genitos, ex equis alterum hasta, ense alterum, cominus in terram constrauit. Tros autem Alastoris filius, ad eius genua procidens, si forte atatem ipsius miseratus incolumem dimitteret, ense secundum epar recepit. Stultus sane. Neq; enim nouit, quod credibile erat, neq; benignum, neq; mitem, sed ferocem, talis genibus placari non posse. Decidit epar, & ex eo niger sanguis profuens sinum impleuit. Tenebrę obeuntis oculos operuere. Post Mulio secundum aurem percusso, per alteram telum euasit. Ad hos Echecli Agenoris medium caput acuto gladio diuisit. Gladius autē totus sanguine aspersus est, mors statim & fatum inuitabile eius oculis obuersatur. Transfuerberauit & Deucalionē, quā collum brachio iungitur. Eius grauata manu, et præ oculis morte oberrante ense ceruice percussa, longe cū casside caput abiecit, cerebrum per ossa effluxit, corpus humi extentum iacuit. Iam Achilles in strenuum Pirei filium Rhigmon properabat, quem è fertili Thracia profectū, medium telo transegit, ferrum uentri infixum. Quo è curru cadente, eius auriga euestigio equos conuertens, dorso

dorso in festo telo recepto, saucius perturbatis equis decidit. Quemadmodum autē in montosa & arida sylua diuinus ignis omnia concremans persurit, & uentus spirans huc illuc flammam dirigit, ita Achilles undiq; impetu facto, nunc hos, nunc illos interimere, sanguis per terram fluere. Et ueluti cum latæ frontis boues ad hordei trituram in alba area iunguntur, sub quorum mugientium pedibus culmi proteruntur, haud aliter sub magnanimo Achille equi & exanimis simul & clypeos proterere, sanguine autem & axis & curruum rotæ coinquinari, quas ab equorum unguis guttæ spargebant. In hunc modum Achilles gloriæ inseruiens, euitandas manus sanguine maculabat.

ILIADOS HO-

MERICAE LI-

BER XXI.

CV M uero ad latū & uorticofum Xanthi fluuium, quē immortalis genuit Iupiter, perueniffent, inde in duas partes diuifos Troianos, alteros per campū Achilles urbem uerfus, qua fuperiori die perterriti furentem Heclorem Græci fugerant, trepidos & palantes perfequebatur. Densas autē tenebras ad eorū fugam inhibendam Iuno conduxerat. Alteri in altū & argētea unda perfpicuum fluuium magno ftrepitu compelluntur. Tum aqua & altæ ripæ insonuerūt. Illi autē per aquarum uortices taciti huc illuc latebras difquirebāt. Et quēadmodū fub agris crepitu locuftæ in area elatæ fluuium petentes repente alueum fubeunt, fic Achillis metu profundum

fundum & sonans Xanthi flumen equis & hominibus implebatur. At ille magnanimus, hasta in ripa inter myricas relicta, deo similis, solo ense in alueum disiliit cædis avidus, & crebris ictibus Troianos agebat. Illi ense acti, turpiter ingemere, aqua cruore rubescere. Ac ueluti minores pisces, uiso delphino, imis se cauernis recipiunt formidantes (deorat enim quoscunq; assequitur) sic Troiani impeturosi fluminis ripis delitescébāt. At Achilles cæde defessus, duodecim è flumine iuuenes uiuos delegit, quibus Menætij filiū Patroclum ulcisceretur. Quos ut ceruorum hinnulos trepidantes, ligatis post terga manibus ipsorū zonis quibus cingebātur, socijs ad latas atq; altas naues ducendos tradidit. Inde iterū irruit in cædem Atacer. Illic Lycaoni Friani filio è fluuio euadenti obuiam factus est. Hunc antea à se captū, è patrio solo inuitū nocturnus abduxerat. Caprifici enim ramos acuto ferro incidabat, ut currus radios faceret, cum inopinatū malum gloriosus Achilles asstitit, à quo captus, et in bene munitā Lemnum abductus, Iasonis filio uenditur. Hunc magno postmodū precio redēptū, Imbrius Eetion clarā Aristam misit. Vnde aufugiens patrio solo repetito, undecim dies cū amicis oblectatus est. Duodecima iterū eum in Achillis manus redegit deus, qui eum etiā reuerti uolentē, ad inferos detrusurus erat. Eū ut uelox Achilles galea clypeoq; & hasta inermem agnouit (omnia enim fuga defessus & labātib; labore genibus abiecerat) indignabundus secū, En, inquit, quid nunc miri oculis meis obijcitur? profecto interēpti à me Troiani rursus è tenebris resurgent. Quē hic casum euasit? Clara in Lemno uenundatus, neq; spūmātis maris fluctibus, ut inuiti cōplures, coerceri potuit. Sed age hastæ nostræ spiculū experiatur, ut uideam atq; intelligam,

Achilles

intelligam, an forte idem iterum eueniat, an alma terra, qua & fortem coërcet, hunc quoq; coërcet. Sic animo uoluenti astitit Lycaon, trepidus, ut eius genua cōtingeret. Frustra tamē fatale exitium se euasurū cogitauit, longamq; hastam inclyti Achillis manu in se uibratam procumbēs declinauit. Hasta super eum in cæde delata, humi infigitur. Tum Lycaon altera manu apprehensis genibus, altera telum acutū capiens, his uerbis precatur: Tu

Lycaon. ego genua tāgo Achilles, tu mei miserere. Seruus tuus ego sum magnanime, & cui miserearis dignus. A te primū uitam accepi, qua die me culto in agro captū patre & amicis procul, Lemni uendidisti: Tibi ego iam sacrificium, at nunc longe maius exhibui. Est autē hic duodecimus dies, ex quo Ilium multa perpeffus appuli, et tuis me iterū manibus crudele fatum obiecit. Debeo Ioui patri odio esse, cum iterum me in tuā redegerit potestātē. Paucis me antē annis Laothoë mater, Alcai senis filia, Alcai inquam, qui bellicosus Lelegis impericans, altam Pedasum sub Satnionte incolit, pepererat, quam Priamus cū alijs pluribus habuit. Ex hac duo nati sumus, qui ambo manu tua occumbent. Pulcherrimum nanq; Polydorum acuto telo inter primos pedites interemisti. Nūc ego periclitor, neq; enim puto tuas me manus euasurum. nam urgent me fata. Dicam tamen, quod tu accipias oro, ne me interimas. Neq; uterinus sum Hectoris frater, qui tibi mansuetū & fortem interemit socium. Illis uerbis clarus Priami filius

Achilles. precatus, innute responsū accepit: Stulte, inquit, neq; precibus nunc tibi utendum est, neq; concionibus. cum Patroclus cædem suam satiauerit, tunc Troianis parcendum ducam. Multos superiori tempore captos uendidi, nunc minime mortē effugies, quam deus ante Ilium conditum

ditum in meã tradidit potestãtẽ. Neq; modo tuã, sed & Troianorũ omnium, & liberorum Priami in primis. Sed amice morere & tu. Quid frustra ingemis? Occubuit Patroclus te longe præstãtior. Nõ ne uides qualis ego sum? quã pulcher? quã magnus? claro patre genitus, & matre dea. Veruntamen me mors & fata superabũt. Veniet aurora seu crepusculũ seu meridies, cum meã aliquis animam uel telo uel ense auferet. Sic loquẽtis hasta trãsuerberatus Lyeaõ, labãtib; genibus, animã agebat. Eumq; passis manibus in genua procumbentem, Achilles stricto ense secundum ceruicis cõpagẽ trãsegit. Anceps gladius totus in uulnus recipitur. Extinctum humi, terra nigro cruore cõspersa, pede acceptũ Achilles in flumẽ deuoluẽdum abiecit. Inde gloriatus, Istic, inquit, cum piscibus iaceas, qui tuũ sanguinẽ secuti absorbeant. Mater neq; iacenti tibi incũbens deslebit, sed torrẽs Scamander in latũ maris sinũ te auferet, & aliquis undis actus piscis procellam fugiens, albũ Lyeaonis adipẽ deuorabit. Occumbite Troiani, quoad altũ Illũ capiamus: uos quidem fugiẽtes, ego autẽ terga premẽs. Neq; uorticofus et incuruus fluuius uobis sufficiat, cui uos multos mactatis tauros. Uis uos in undas equos agitet, & ita dura morte cõficiamini, quoad omnes super Patrocli & Achiuorũ cãde, quos apud citas naues me absente interemistis, ulciscar. Sic ait. At fluuius magis indignatus, agitabat animo, ut à cãde inclytũ Achillẽ inhiberet, & Troianos defenderet. Iam Achilles in cãdẽ alacer, lõga hasta in Asteropaũ Pelegonis filium deferebatur. Pelegonẽ Axius late fluens ex Feribœa Acesameni filia natu grãdiore progenuit. Etenim altus fluuius accubuit. Hic Achilli è regione duabus hastis occurrit (ci nanq; uires auxerat pro interemptis à

truci Achille in flumine militibus iratus Xanthus) Cum
Achilles. ergo propius cōcurrissent, prior Achilles, Quis, inquit, et
unde es, & quo ex genere mihi obuius ire audes? Infeliciū
parētum liberi meas uires prouocāt. Cui cōtrā clarus
Asteropæus. Pelegonis filius, Magnanime, inquit, Achille, quid me de
genere meo percontaris? Ex sæcundo atq; longinqua
Pæonia oriundus sum, longe iaculantium Pæonum du-
cter. Vndecima nunc dies agitur, ex quo Ilium appulsi-
mus. Genus à late fluente Axio duco, Axio, cuiuslympi-
disima aqua totam irrigat regionem. Is Pelegona stre-
nuum bello uirum, hic me genuisse fertur. Nunc manus
conferamus clarissime Achilles. Sic iactabundus, in eum
fraxineam è Pelio hastam protendentem, duas simul ha-
stas extorsit (ambidexter enim erat) quarum altera per-
cussum clypeū haud omnino scidit (aurum enim dei mu-
nus seruauit ille sum) altera dextrum cubitum leni uul-
nere attigit, fluxit per marum cruor, hasta autem super-
uolans terræ infigitur. Tum Achilles cædi intentus, in
Asteropæum hastam contersit: quæ aberrans, altam ripā
ad mediam usq; penetravit. Stetit fraxinea hasta. Inde
stricto latere gladio in eum furibundus insiluit, illiusq;
ualida manu è prærupta ripa concussam hastam frustra
euellere tentantis, & iam quarto instringere eam parātis,
prior ense per uentrem secundum umbilicum transmissō
animā abstulit. In terrā omnia prociderūt, tenebris expi-
Achilles. rantis caligati sunt oculi. At Achilles in pectus irruens,
coq; armis spoliato, gloriabundus ait, Sic iaceas Astero-
pæe. Neq; enim cum summi Iouis filijs tibi pugnandum
erat, licet à fluuio ortum duccres. Tu late fluentis Axij,
ego me magni Iouis stirpe natum glorior. Genuit me uir
multis imperitans Myrmidonibus, Peleus Acaci filius,
hunc

hunc Iupiter : qui ut cunctis mare irrumpentibus fluuijs longe præstat, sic eius etiam genus est, quàm fluuiorum, præstantius. Etenim tibi magnus fluuius si quid potest opis afferre, non tamen est ut cum Ioue Saturnio conferratur. Cui ne fluuiorum quidem omnium maximus Achæolus, neq; procellosi occani, ex quo & flumina & mare fontesq; & alij putei oriuntur, uis æquari potest. Magni enim Iouis fulmen & horrendum tonitruum fragorem formidauit. Dixit, & è ripa ferreum hastæ spiculum euellit. Ilium in arena reliquit exanimem. Alluebatur unda sanguinea, & anguillis piscibusq; adipe exeso et hepate laniato appetebatur. Ipse uero Pæonas equites, adhuc in uorticosi fluminis ripa (uiso optimo duce in atroci pugna fortiter interempto) latentes, persequi contendit. Ex quibus Therfilochum, Mydonam, Astypylum, Mnesum, Thrasium, Aenium, Ophelæstem, interemit. Interemisset & plures, nisi altus fluuius in humanam faciem uersus, Scamander, cum iratus ab imis uadis esset affatus, Achille, frustra ualidus es, frustra indigna uiris patras. Semper tibi dii opitulantur, siquidem Saturni filius omnes Troianos tibi perdendos tradidit. Tu tamen eorum terga per campum premens, digna te cogitato. Impletur mihi purus alueus cadaueribus, neque præ angustia possum in latum mare profluere, neq; cæde adhuc cessas. Desiste iam quæso: stupore nanq; populorum princeps contabesco. Cui contra uelox Achilles, Esto quod iubes generose Scamander, Achilles, non tamen prius à superbis Troianis abstinebo, quàm in urbem eos concludam, & Hectori congregiar, ut uter utrum interimat, periclitemur. Sic inquires, Troianos alacer inuasit. Tunc Apollinem affatus Scamander, Ar= Scamander, citenens, ait, Iouis fili, minime patris obsecutus es uo-

luntati. Quippe qui ut Troianis adesses, eisq; ad solis occasum & sœcundæ terræ umbrâ opem firres, maiorē tibi in modū præcepit. Dixit, & cum Achilles è medio alueo profilire cõtenderet, undarū fluctibus perturbatus, cadauera ab Achille interceptorum plurima passim iacentia, ex alueo tanquã mugies abiecit. Viuos autē apudlympidas undas magnis & altis uorticibus abditos tutatus est. Tollebatur circū formidolosum Achillē tumidus fluctus, cumq; in clypeū profusus impulit, ut pedibus consistere non posset. Tum apprehensam magna ui procerā & uirētem ulnum radicitus euulsam traxit. Repleta crepido est omnis, & flumen densis ramis ponte factō cohibitū, cum in aluē tota decidisset. At Achilles cito pede in campum trepidās asiliit. Non tamen magnus destitit deus, in cum summis fluctibus irruens, ut eo inpedito, à Troianis exitium auerteret. Achilles igitur ad hastæ iactus, nigre & uenaticæ aquilæ alitum præstantissimæ uiribus & celeritate similis, irruit. Cui circum pectus arma horrè defonuerunt. Sic obliquè declinantē fluuius magno strepitu urgebat. Et quẽadmodum cum ab alto fonte quissian in plãtas & hortos aquam præuius deducit, & ligone riuū obices amouet, & calculis motis defluēs aqua immurmurat, & deductorē sequitur: haud aliter Achillem, quãuis alacrem, uehemens fluctus premebat. Potiores nanq; dij sunt quàm homines. Quãto autem maiore animo Achilles resistebat, ut intelligeret, an se omnes dij immortales, qui magnum cœlum habitant, persequerētur, tanto magis magnuslympidi fluminis impetus in eius humeros inuadebat, ipse altiora mœstus petere, fluuius magno in obli-

Achilles. quū impetu pedibus solū subtrahere. Ingemuit Achilles, & cœlum suspiciens, Iupiter, inquit, pater, ut quid nemo deorum

deorū mihi miseretur, qui me à fluminis uiolentia eripiat?
 Quid ego in posterū patiar? Non alius quispiā cœlestiū
 horum mihi autor est, sed mater charissima, quæ me men=
 dacijs fuit, cum sub Ilij muro infestis me Apollinus sa=
 gittis periturū prædiceret. Vtinā Hectoris uiri huius re=
 gionis fortissimi telis occumberē. Siquidem fortis fortem
 interimeret. Nunc me fata in gloria morte damnarunt, ut
 magno in flumine tanquā subulci filius per hęc emem tor=
 rentem transiens suffocarer. Hęc orāti repēte Neptunus
 ei & Minerua in humanā faciem uersi asliterūt. Et datis Neptunus,
 dextris, pluribus uerbis sic eum prior affatur Neptunus,
 Achille, ne trepida, neque te ulla formido teneat. Tales
 dij, ego scēlicet & Minerua, Iouis consensu tibi fautores
 adsumus, ut te fluminis uiolentia periturum minime sit
 uerendum. Cito desinet, ut uidebis. Verum te iterū ite=
 rumq; si credis, monebimus, non prius immatis hostis ma=
 nus quicturas, quā intra claros Ilij muros Troianus
 populus fugiens recipiatur. Tu autē Hectorē interimes,
 inde rursus ad naues rediens, nos te gloria extollemus.
 His dictis, in immortalium cœtum concesserunt. Tum A=
 chilles, opertum aqua campum animo deorum hortatu
 aucto superauit. Fluitabant pulchra nupcr interemptorū
 arma passim & cadauera. Rectā igitur in seruētē undā
 euasit, neq; late profluens annis eum coercere potuit,
 quippe cui magnas uires Minerua præstiterat. Non ta=
 men Scamander destitit, sed magis Achilli succensus, alte Scamander,
 fluctu sublato, Sinoënta compellauit, Amice frater, unā
 ambo uirum fortem cohibeamus. Is nanq; breui magnam
 Priami urbem excidet, Troiani ei non resistēt. Tu pleno
 fontium aquis alueo opem euestigio feras, infla torrētes
 omnes, & undas simul & arborum lapidumq; fragorē

excita, ut exitiosum uirum impediamus, qui nūc dijs p̄a-
 ria audet. Neq; enim uires, neq; aliud quippiā, non arma
 pulcherrima, in ultimo portu luto operta opitulatura ei
 confirmo. Operiam cum multa arcna, plurimis aggestis
 lapidibus. Neq; eius ossa Græci colligere poterūt. Tantā
 in eum colluuiē accumulabo. Hic humabitur, neq; aliud
 effodiēdum erit monumētum, quē admodum si ab Achil-
 uis cōderetur. Dixit, & iratus spumāti murmurātē san-
 guine, & cadaueribus immixtis aucta à Ioue aqua fir-
Iano. bundus in Achillem defertur, eumq; corripit. Tum Iuno
 Achilli timens, ne magnis uiolēti fluminis opprimeretur
 fluctibus, euestigio charissimū filium Vulcanū clara uoce
 cōpellans, Excita te, inquit, claude mi fili. Dignum enim
 te aduersarium uiolētum Xanthum cōiectamur. Quare
 opem seras. Accēde quāmprimum sonātem flammā. Ego
 uero zephyro & uiolētissimo noto ad mare immensam
 procellam excitatura contendam, quæ Troianorū & cas-
 pita & arma graui exuret incēdio. Tu autē hic & Xan-
 thum & in eo arbores igni corripis, neque te ullis aut
 precibus aut minis moueat: neque prius uires tuas cohi-
 beas, quā ego iussero. Vulcanus autem urenti igne pri-
 mo campum, inde secundū fluuium multos quos Achilles
 interemerat, comprehendit. Tum campus siccatus, unda
 cōhibita est. Ac ueluti autumnalis boreas nuper rigatum
 quāmprimum exiccat, eoq; fōsso letatur: sic totus campus
 arefcere, cadauera uri. Inde in fluuium flamma conuersa,
 ardere ulmū, populi, myricæ, lotus, thryon, & cypiron,
Xanthos. quæ ad lympidas Xanthi undas passim nascebantur. Iam
 anguille & pisces in perspicua unda huc illuc annantes,
 sapientis Vulcani caloribus laborare, amnis impetus re-
 mitti, qui uoce illum cōpellans, Vulcane, inquit, nemo
 tibi

tibi deorum, neq; ego possum flagranti tuo igni resistere. Cessa queso, persequatur strenuus Achilles Troianos. Quid mihi opus est, ut eis opituler? Dixit igne aestuans, fruebat enim lymphida unda. Ac ueluti fruente multo igni lebetes, prius pinguis porci adeps aridis circumsubiectis lignis liquitur: sic Xanthi aqua fruerere, neq; amplius Xanthus, lubi, neque Vulcani uiolentia respirare iam poterat. Is igitur Iunoni supplex, Quo meo, inquit, merito filius tuus meum præ cæteris flumē exurere molitur? Non ego duntaxat, sed & cæteri omnes Troianorum partibus fauent. Ego tamen desistam, si iusseris. Desistat & hic. Ego tibi iureiurando confirmo, nequaquam amplius exitium à Troianis auersurum, ne Troia infesto igne concremetur. Cremabitur enim à bellicosus Achiuis. His auditis, extemplo pulcherrima Iuno charissimum filium Vulcanum affatur, Vulcani mihi dilectissime fili, immortalē deum tantopere mortalium gratia perturbari non decet. His uerbis Vulcanus domita Xanthi uiolentia ignem amouit, flumen in alucum redijt, qui deinceps Iunonis licet iratæ iussu ambo cessarunt. Verum inter alios deos grauis & difficilis contentio augebatur. Diuersa nanq; sententia disidentes, magno inter se strepitu concurrunt. Tum spatiosa terra & amplum cælum circunsonuit. Audiit in cælo sedens Iupiter, & ea deorum contentione intra se risu exhilaratus est. Illi cominus congregi, cōcurrere. Mars clypeū cōcutiēs, & primū in Mineruā Mars, infesto telo exprobrans irruit: Quid tandē, inquit, impudētissima deos in pugnā prouocās, nimū tibi tribuis? An oblita es, cum Tydei filio Diomedi, ut me ferro impeteret, persuasisti, & in omnium cōspectu infesto telo pulcherrimum corpus meum sauciasti? Nūc ego mihi persuadeo,

quicquid in me machinata es, ulturū. Sic dicens, angulosum & tremebundū clypeū, quē ne Iouis quidem fulmen scidisset, longo telo percussit. At ipsa relato pede, humi iacentē lapidē, nigrum, asperū, magnū, quē maiores agrī terminū fixerant, ualida manu arripuit. Hoc bellicosum Martē secūdum ceruicē percussit. Ille membris concussus procidens, septem soli iugera operuit. Pulcre sparsi sunt crines, & arma circunsonuere. Risit Minerva, & secum gloriabūda, Stulte, inquit, nondum nosse quanto me fortiorē te esse glorier, quia te mihi uiribus parē facis? Sane te materna exerceat furia, quæ tibi irata male consuluit, quia Græcorum partibus relictis, periuris Troianis opitulans. His dictis, nitidos cōuertit oculos. Martem autem grauiter ingementem, & uix respirātem, Iouis filia Ve-

Minerva.

nus manu erexit. Quam cum Iuno intueretur, Minervam cuestigio affata, Amalthea, inquit, alumni Iouis filia infatigabilis, en canina musca pernicioſa, perniciosum Martem per medium prælij tumultum ducit. Sed tu can

Minerva.

ulciscere. Sic ait. At Minerva alacris pectus Veneris graui manu impellens, labantibus & animo & genibus, strauit. Tum ambo uiridi in solo iacuerunt. Illa uero imprecata, Talia, inquit, omnibus, qui Troianis opitulātur, ueniant, quādo armatis Græcis cōgredientur. Et tam audaces & tolerātes sint, quā Venus uenit cōtra me Marti auxilium. Hoc pacto iam pridē Ilium munitissimā urbem

Neptunus.

populati, à pugna quiescemus. Risit his Iuno. At Neptunus rex Apollinē affatus, Quid, inquit, & nos cessamus? neq; enim licet, cum alij cœperint? Turpe quidē esset, si pugnae exortes Olympum & Iouis æreo pauimēto munitam domum petierimus. Quare incipe, iunior enim es. mihi haud decens est, qui sum natu grādius, & plura no-

ui. Stulte quæ insipiens es? non ne meministi, quæ iam pas-
 si sumus apud Ilium mala? Solos nos deorum Iupiter misit,
 ut superbo Laomedonti in annum promissa mercede serui-
 renus. Ipse imperabat. Ego Troianis urbem latis et per-
 quam pulchris muris, ne expugnari possent, circumdedi.
 Tu errabundas et camuras boues in iugosa Ida cõualli-
 bus pauisti. Sed cum accipiendæ mercedis tempus, gratiæ
 multæ autores horæ afferrent, tunc debita nos mercede
 fraudatos minatus dimisit Laomedon: tibi quidem, mani-
 bus pedibusque ligatis ad longinquas insulas deportaturum,
 utriusque autem aures incisurum. Nos animo irato, promissa
 fraudati mercede, reuertimur. Horum tu nunc Troianis
 gratiã refers, neque nobiscum in superborum Troianorum
 cum liberis et pudicis uxoribus exitium cõsentis. Huic Iou-
 is filius Apollo respondit, Neptune, haud me sapientem **Apollo.**
 dixeris, si tecum miserorum causa certauero, qui frondibus
 similes, nunc læti et florētes terræ fructibus uescuntur,
 nunc minuuntur et deficiunt. At nos desistamus, alij pu-
 gnent. Hæc dicēs, pedē retulit. Verebatur enim cum pa-
 truo manus cõserere. Tum uenatibus clara soror Diana, **Diana**
 in eum his uerbis inuecta est: Fugis arcitenēs, et Neptu-
 no inani, contēpta gloria, cedis? Quid arcum incassum ge-
 stas? Non ego te amplius paterna in domo, ut solitus es,
 inter deos cum Neptuno certare iactatē audiā? Cui Apollo
 ne uerbū quidē respōdit. At uenerabilis Iouis cõiunx ira
 percita, contumelijs Dianam acriter insectata, **Iuno.**
 Quid, inquit, canis? cõtra me uenire non uereris? Ego tecum, etsi
 arcubus scias, et leonē te inter scēminas Iupiter, et pro-
 uoto interimere posse statuerit, uiribus tamen pugnabo:
 profecto tibi satius est, per mōtes stras et ceruas figere,
 quam temere meliores insectari. Quod si pugnare pla-

cet, ut quàm te sim fortior intelligas, quando te uiribus præfers, nostri periculū faciamus. Simul hæc dicēs, utrāq; eius manum læua apprehendit, dextera ab humeris arcubus abreptis, ijs eam secundum aurem ridens uerberauit. Euerfa autē pharetra, citæ sagittæ deciderūt. Tum Diana lachrymās, in obliquū fuga arrepta, ut columba quæ ab accipitre, caua in petra delitescit (neq; enim capi debebat) relictis illic arcubus aufugit. At deorum nuncius

Mercurius. Mercurius Latonā his uerbis alloquitur, Ego tecum nūnime contendā. Difficile est enim nubiferi Iouis uxoribus cōgredi. Nimum contra immortales audes ⁊ gloriare me uiribus superiorē. Sic ait. Latona autē arcum sagittasq; passim humi sparsas collegit, filianq; secuta est, quæ iam olympo ascēso ad Iouis æreo pauimēto præclarā domū, stillantibus per ora lachrymis, patris genibus procubuit. Mouebatur incorruptibile peplū. Hæc ad se tractās pa-

Iupiter. ter Saturnius, dulce ridens percōtatur, Quis superūm in te charissima filia uiolentas manus intulit, ac si mali ali-

Diana. quid palàm patrasses? Cui pulchra Diana ciulans, Tua, inquit, cōiunx Iuno, cuius gratia inter superos contētio exarsit, hoc pacto meū egit. His ita inuicem colloquētib; interea Apollo sacrū Ilium petijt, cui summo artificio cōditi muri curæ erant, ne eo à Græcis die præter facta occuparētur. Alij autē dij immortales in olympū, partim ira, partim letitia affecti concesserunt, ⁊ nubifero assederunt patri. At Achilles ⁊ uiros simul ⁊ solidorū unguiam equos, passim ferro persequabatur. Nam quæ admodū ardēte urbe fumus in altum coelum deorum ira sublatus diffunditur, cunctis ferens laborem, plerisq; tristitiā: sic Achilles labore simul ⁊ cura afficiebat Tro-

Priamus. ianos. Stabat autem senex Priamus miranda super turri,
magnum

magnum Achillem prospectans, qui Troianos palantes agebat. Neq; enim quisquam resistebat. Ingemēs igitur descēsa turri, apud muros, portas, inquit, patētes quoad populus fugiens in urbem recipiatur, habetote, siquidem Achilles cominus omnia perturbat, & magnam nostris cladem illaturum suspicor. Verum cum in urbem reuersi respirauerint, portas claudite, & compactos postes pessulus obfirmate. Metuo enim ne perniciosus uir hodie urbem irrumpat. Dixit. illi patefactis portis, & anotis uectibus, fuga receptos seruarunt. Quibus Apollo obuiā factus est, ut à tanto periculo eos asseruaret, fugiebant enim urbē uersus siti & puluere laborātes. Achilles autē formidolosa eos hasta insectari. Niuiā nanq; rabie cor eius excandescere, & pro ampliori gloria contendere. Occupassentq; superbum Ilium Achiui, nisi Apollo Agnorem strenuum fortemq; Antenoris filium, audenti animo in Achillem excitasset. Astitit ergo ut perniciosas manus propelleret, fago innixus, & densa opertus caligine. Verum cognito urbium expugnatore Achille, stetit ingentibus curis anxius, & secum magno animo ingemēs, Hei, inquit, nunquid ego fortem Achillem sicut & alij palantes fugiam? Capiet sane me, & tanquam imbecillum iugulabit. Quid si nostros fugari sinam, & ego hinc aliò Ilij campum uersus, ad Idæ prærupta diffugiam, & densis me syluis recipiam? inde cum hesperus Oceani fluitibus sudorem lauerit, Ilium redeā? Sed quid nunc amicus animus meus consultat? Ne forte in urbem redeuntem in cāpo aduersus conspiciat, & me impetu factō citis pedibus corripiat. Neq; enim postmodum esset mortis eademendæ locus. Fortissimus nanq; est præ cæteris omnibus. Quòd si ei ante urbem obuiam uenero, & eius corpus

vulnerari

uulnerari potest, & una ei est anima. Nam & mortalem eum ferunt. Saturnius tamen Iupiter clarum reddit. Sic inquires, in Achille cōuersus stetit. Eius nanq; fortis animus in pugna concitabatur; ac ueluti pardus ab alta sylua in uenatorem impetu factō, neq; dubitat, neq; formidat clamorem. Quōd si quis prior eum uel uulneraucrit, uel percusserit hasta, nō prius cessat, quā aut illū interimat, aut ipse interimatur. Sic generosi Antenoris filius in clypeo Agenor noluit prius sibi fuga cōsulere, quā Achille experiretur, sed rotundo clypeo tectus hasta in eum deſerebatur, clamitans, Iam niniūm sperasti clare Achilles hodie te præclaram Troianorum ciuitatem excisurum. Stulte sane. Adhuc multi & fortes uiri adsumus, qui pro charissimis liberis & uxoribus Ilium defendemus. Tu uero huc mortem sequeris. Hæc formidolosus & audēs bel-later locutus, acutum telum forti manu uibrauit, percussitq; sub genu tibiam, haudquicquam aberrans. Insonuit autem noua ocrea, & resiliens ferrum prohibente dei munere nihil persuasit. Achilles autem prouocatus, illum inuadit. Non tamen Apollo, ut ex eo gloriam referret, passus est, sed sublatum multaq; opertū caligine, clamē certamine dimisit, doloq; Achillem à populi cæde auertit, procul nanq; ipsum sagittis appetēs, Agenori omnia similis astitit. Tum Achilles irruere, & pedibus per fœcundum campum ad Scamandri ripam lente fugientem (delectari enim dolo Apollo) persequi, cumq; cursu sese assécuturum sperare. At Troiani formidātes, factō globo in urbem alacres se recipiunt, qua reuertentibus implebatur. Neq; enim extra urbem se inuicem expectare: & quinam fugerent qui ue occubuissent, uidere sustinuerūt, sed trepidi urbem irrumperere pedibus consulebant.

Iliados

I L I A D O S H O -
M E R I C A E L I =
B E R X X I I .

I C Troiani in urbem hinnulorū more
 fugiētes, sudorem siccare, potu sitim se=
 dare, propugnaculis incūbere. At Achi=
 ui muro propinquātes, clypeis humeros
 protegere. Ibi tum pro Ilio & Scais
 portis exitiosum fatum Hectorē statuit. At Apollo Pelei ^{Apollo.}
 filium his uerbis affatur: Quid me citis pedibus insectaris
 mortalis immortalē? nondum me deum esse intellexisti?
 Tu me persequi non cessas? Neq; tibi cura est in fugam
 uersos Troianos urgere, qui iam in urbem reuertētur.
 Tu huc diuertisti. Non tamen me interficies, quippe qui
 immortalis sum. Cui Achilles indignabundus, Appetisti ^{Achilles.}
 me, inquit, eminus telo perniciosissime deorum. Huc me à
 muro auertisti, ubi adhuc multi, antequam portis recipe=
 rentur, mea proculdubio dextra appetissent. Magna me
 gloria, eos facile liberando, fraudasti. Neq; enim ultio=
 nem formidabas, quam ego tibi, modo potestas foret, libēs
 infligerem. Hæc dicens, simul effuso cursu, urbem uersus
 magnanimus conuertitur. Et quemadmodum equus uic=
 tor tractis per campum curribus facili cursu defertur,
 ita Achilles alacer procurrebat. Hunc in armis fulgētem
 primus senior Priamus cōspicatus est. Vt enim autumnæ
 lis stella (quam inter alias noctis tenebras splendore suo
 uincentem, canem Orionis appellant) splendidissimum
 quidem, infelix tamen signum & calidissimum, timidis
 mortalibus apparet: sic arma in currentis pectore fulge=
 bant. Ingemuit senior, & tonso manibus capite, clara
 uoce

uoce stantē pro portis Hektorē, & cum Achille pugnādi
 cupidum passis manibus & miserandis uerbis precatur,
 Priamus. Dilecte fili mi Hector, noli quæso uirum illum solus ex-
 pectare, ne mox interficiaris. Siquidē longe te fertior est
 impius ille. Utinam tum dijs quān nubi charus esset, iam
 eum canes uulturesq; exanimem absumerent, meo certe
 animo grauis moeror abscederet. Is enim multis me &
 fortibus filijs orbauit, quos aut interemit, aut ad longin-
 quas insulas deportatos uendidit. Etenim nunc neq; Ly-
 caonē neq; Polydorum, quos modo Laothoë sceminarum
 regina peperit, in urbem reuerti uidimus. Quo modo ui-
 uos in exercitu ere auroq; redimemus? Multū nanq; no-
 bis donū est, quod filie gloriosus Altes largitus est. Quōd
 si * exanimos in infernas iam domos descendēre, dolore
 afficiemur & ego & mater, qui eos genuimus. Alij uero
 remissius. Sed ne tu quoq; Achillis dextera cadas, recipe
 te intra mœnia fili mi, ut hunc populum liberes, neq; illi
 magnam de te gloriam amica cassus anima præbeas. Sed
 miseri & recta adhuc sentiētis patris miserere, quem pa-
 ter Saturnius in præcipiti senectā graui fato damnauit,
 ut scilicet interēptos filios, raptas filias, prostratos tha-
 lamos, supplices pueros solo allisos, misera clade perni-
 ciosis Græcorum manibus uiolatas nurus uideam, & me
 tandem in primis ianuis postremo infesto ferro interem-
 ptum seui lacerent canes, qui in ianuis ad ianitorū men-
 sam nutriti, & sanguine meo saturati, in uestibulis iace-
 bunt. At decorum est iuueni, ut in pugna occumbat, ut
 ferro uulneratus iaceat. Omnia hæc pulchra, licet interi-
 matur. Sed cum canū caput canāq; uenerabilis interēpti
 senis canes barbam lacerant, per quā miserabile miseriis
 mortalibus spectaculū apparet. Hæc senior, canos mani-
 bus

bus capillos euellens. Non tamen filio persuasit. Alia ex
 parte mater, nudato pectore, alteram mamillam ostendens Hecuba,
 cum lachrymis, Fili mi Hector, inquit, hæc tibi firmidini
 sint, & mei misericordia mouere, si quâdo tibi obliuio=
 sam manillâ sugendâ præbui, horum recordare mi, si ge=
 bellicosum uirum, intra mœnia te recipe, neq; ei in festus
 occurras. Nam si te interemerit, non ego te neq; ditissi=
 ma cõiunx fretro impositû dilectissime fili ploraremus,
 sed procul à nobis ueloces Argiuorû canes apud classem
 dilacerarēt. His parentû uerbis Hector minime moueba=
 tur, quin superbum Achillē in se properantē expectaret.
 Qualis autem montanus draco exitiosa uenena pastus in
 cubili uirû manet, iraq; percitus crebro uolumine torue
 illû intuetur: sic Hector ualidis fretus uiribus, haud quō=
 quam cedebat, apud prominentē turrim pulchro innixus
 clypeo, indignabûdus magno secum animo, Hei mihi, in=
 quit, si intra muros me recipiam: primus me Polydamas Hector,
 arguet, qui mihi ut nostros intra mœnia reducerem hac
 exitiosa, qua in nos Achilles insurrexit, nocte consule=
 bat. Cui ego minime obsecutus sum, quod satius profecto
 fuisset. Nunc cū temeritate mea populû auferim, Troia=
 norû Troianarûq; lōgas uestes trahētū, cōspectū refor=
 mido, ne quis imbellicior dicat, Hectorē suis uiribus fretû
 Troianos perdidisse. Sic dicēt. Tūc mihi satius fuisset A=
 chilli esse cōgressum, ut aut ipse, aut ego gloriose pro pa=
 tria cecidissem. Quid si clypeo, umbone insigni, firma
 casside, & hasta ad murû depositis, inermis Achillē cõue=
 niā? eiq; & Helenā, & res eius, quas Alexāder curuis in
 nauibus Troiani belli initiū, aduexit, Atridis redditurū,
 reliquis autē Græcis Troianas opes cum eo me diuisurū
 pollicear? inde nostros iureiurando astringam, ne quid
abscondant,

abscondant, sed bisariam preciosa omnia partiantur? Sed
 quid hæc dilecta anima cogitas? Neq; enim ei credendum
 est, qui nulla mei misericordia, nullo pudore moueretur.
 Interficeret me inermē temere ut foeminā, si armis exue-
 rer. Non enim Achilles è robore & petra natus est, ut ei
 uirginum & adolescentulorum more blande & molliter
 fandum sit, ij nanq; inuicem effœminate loquuntur. Sa-
 tius profecto est cum eo confligere, ut quàmprimum utri
 Iupiter gloriam largiatur, appareat. Dum hæc cuncta
 bundus animo uolueret, Achilles bellicoso Marti similis,
 fraxineam & grauem hastam dextra uibrans, ei cōgre-
 ditur, cuius arma ignis aut exorientis solis instar fulge-
 bant. Quo uiso cōtremiscens Hector, cum morari haud-
 quaquam sustinuit, sed penè relictis portis abibat. Tum
 Achilles pedum celeritate fretus, cum uelut accipiter auū
 leuissima, arguta uoce in montibus facile timidam ac tre-
 pidantem columbā, prædæ assequendæ auidus urget. He-
 ctor autem sibi cito pede Troiam uersus consulere, sic
 iuxta aggerem & altam caprificum lato sub muro uia
 currentes ad fluentem deuenere: ubi duo uorticosi Sca-
 mādri fontes scaturiunt, alter calidus, quē circum funus
 tanquā ab igni in aëra tollitur: alter astate grandini uel
 niui frigida, uel crystallo ex aqua concreto similis. Iuxta
 pelues ample, pulchræ, lapideæ stabāt, ubi ante Græcorū
 obsidionē nitidas uestes Troianorum nurus & pulchræ
 filiæ lauabāt. Huc igitur cursu, hic fugiēs, ille persequēs,
 diuertere. Fortis præibat, fortior strenue sequebatur:
 quippe neq; pro tauro, aut bouis tergore, quæ uiris pro
 pedū celeritate præmia proponūtur, sed pro bellicosi He-
 ctoris anima cōtendebatur. Ac ueluti certatores equi ma-
 gno aliquo præmio uel tripode uel muliere uidua pro-
 posito,

posito, ad metam leui cursu contendunt : sic illi haud se-
 gniores ter Priami urbem circudederūt. Quod despicie-
 ens, deos deūm atq; hominū pater his uerbis affatur: **Iupiter,**
 deo dij amicum uirum Hectorem muros circumfugientē,
 & eius gratia animus angitur. Sic nūc in Ida iugis, nunc
 in summa urbe multa mihi boum uiscera concremauit. En
 eum nunc clarus Achilles cursu premit, consulite, an eum
 eripiamus, an per Achillem morti destinemus. Cui glauca
 oculos **Minerua,** O pater, inquit, fluminum & nubium
 autor, quod tibi uerbum excidit? Virum mortalem iam-
 pridem morti destinatum, rursus à graui fato eripiendum
 cogitas? Esto, non omnes tamen id probabimus. Huic cō-
 trā **Iupiter,** Esto bono animo dilecta filia. Nō enim quōdā
 ita uelim, hoc proloquor, sed leui sum animo. Fac tamen
 ut lubet, neq; aliō diuertas. His uerbis iam in id paratam
 Mineruam impulit, lapsam à cœli uertice, ut Hectorem
 perturbaret. Vrgebat eum Achilles, & quemadmodū ca-
 nis cerui hinnulū è lustris per saltus & cauas ualles per-
 sequitur, eiusq; quamuis sub frutice latentis, firmo tamen
 cursu uestigia sagax disquirat, ita Hector non latuit uelo-
 cem Achillem. Quantū autem ille ad Troianas portas se-
 cūdum fabrē factas turres, unde superne sagittis sui opem
 ferrent, & facile hostem propellerent, nitebatur: tantū hic
 præuertens, urbem appetentem in campum propellebat.
 Et ueluti in somnis, neq; alter fugere, neq; alter insequi
 ualet: ita Achilles Hectorem assequi non poterat. Aliquo
 tamē pacto non euassisset Hector, nisi tandem Apollo ob-
 uius, uires & genua confirmasset. Achilles autem suis in-
 nuebat, ne in Hectore letiferas sagittas cōtorquerent, ne
 scilicet alius quispiā pulcherrimā ipsi gloriā auferret. Cū
 neco quartū ad aquā peruenerunt, tum pater aureis lāci-
 bus, duo

bus, duo fata, alterū Achillis, Hectōris alterum imposuit. Quibus medijs sublatis, Hectōris fatum deflexū, & in inferna delatū est. Tū eū Apollo reliquit. Achillē autē Mi-

Minerua.

nerua præsens affatur: Speravi iam in clyte & amice Ioui Achille, magnā nos gloriā ad Achiuorum naues indomiti Hectōris cæde consecuturos. At nunc nullus eī fugæ locus. Non in quā: nec si æciger Apollo maiore in modū ad patris pedes procubēs, cōtrā nitatur. Sed tu iā cursum siste & respira. Interea ego Hectōri persuadebo, ut tibi congre- diatur. His Achilles latus paruit, stetitq; fraxineæ

Minerua.

hastæ innixus. Tū Minerua Deiphobo & faciē & uocē similis, in clytū his uerbis Hectōrē affatur: Nimum profecto te frater citus Achilles Illiū circū persequitur. sed age,

Hectōr.

iam cōsistamus, & inuicē nobis opitulemur. Cui magnus Hectōr, Deiphobe, inquit, uere antea omnium, quos Hecuba & Priamus genuit, mihi charissimus eras. Nunc longe charior, ex quo mei gratia, cū me muros egressū intelligeres, huc uenire sustinuisti. Alij mœnibus se tuentur. Huic

Minerua.

iterū Minerua: Maiore te in modū mi frater & genitor & uenerabilis mater flexis orāt genibus, cōsistas. Achillē enim omnes tremūt, quare meus graui mœrore animus agebatur. At nūc rectā in eum alacres irruamus. Neq; amplius tela cessēt, ut periclitemur, an interēptis et spoliatis nobis Achilles arma sanguine nostro conspersa ad naues referat, an tuo telo occubat. Ait, & subdola præcedit. Cū

Hectōr.

ergo propiores fierent, magnus Hectōr Achillē prior his affatur: Nō ego te amplius Pelei fili, ut antea formidabo. Ter circū magnā Priami urbē à te actus, nūquam contra stare perpessus sum. Redijt nūc animus ut te expectem, & aut te interimā aut interimar. Sed age deos obtestemur. Hi enim testes optimi, & pactorū custodes erūt. Nō enim

crudeliter

crudeliter te ulciscar, si mihi Iupiter uictoriã de te largie-
 tur, & te interimã. Sed cum te pulchris armis spoliauero,
 exanimem Græcis reddam. itidem & tu facias uelim. Hęc
 toruis intuitus oculis Achilles, Hector erras, ait, noli me= Achilles.
 cum quicquam pacisci. Sicut enim nullum inter leones ho-
 minesq; sanctũ est iusiurandũ, & nunquã lupi & agni in-
 sententiã conueniunt, sed inuicẽ semper sibi male optat: sic
 inter nos nullus neq; amor erit, neq; iusiurandũ, nisi prius
 alterius sanguine alter funestũ Martẽ expleat. Recordare
 uirtutis & audaciã tuã, cuius nunc tibi maxime opus
 est. Nõ erit amplius fuga. Euestigio namq; Minerua mea
 te hasta conficiet, simulq; omnes quos infesto telo socios
 interemisti ulciscar. Dixit, & insultans prior longam has-
 tam contorsit, quam inelytus Hector prœuisan flexo ca-
 pite declinauit. Hastam supra caput delatam & humi af-
 fixã, Achilli Minerua restituit. Id Hectorẽ populorũ pa-
 storẽ latuit. Qui iterũ illum affatus, Aberrasti, inquit, for= Hector.
 tissime Achille, neq; dij tibi ex Ioue casum meũ significa-
 rũt, ut dixisti. Loquax sane es & subdolanus, ut tui formidi-
 ne, & fortitudinis & uirũ mearũ obliuiscar. Nõ sane fu-
 giẽtis tergum, sed irruẽtis in te pectus uulnerabis, si deus
 permiserit. Nunc tu meum telum cuita, uti non totum tuo
 corpore recipias. Leuius, te exanimi, bellũ Troianos pre-
 meret. Tu nanq; es, qui nos uel maxime lædis. Is uerbis
 infiliens telũ uibravit, mediũq; clypeũ nihil aberrans te-
 tigit. Reiectum tamen telum decidit. Tum Hector irrito
 emissio fraxineo telo, tristis atq; indignabũdus stetit. Neq;
 enim aliud habebat. Clara autem uoce Deiphobum albo
 clypeo insignẽ hastam petebat. At is lõgius aberat. Quo
 cognito, clamauit: Hei mihi, profecto me dij in mortem Hector.
 traxerunt. Rebar enim Deiphobum mihi adesse, cum in
 C 2 urbe sit.

urbe sit. Minerva me decepit. Nunc dirum mihi impēdet exitium, neq; fuga locus est. Certe & Ioui & Iouis filio Apollini curae eram, quibus antea fautoribus seruatus sum. Nunc me fata urgent. Non tamen ignauus atq; inglorius cadam. Magnum aliquid & minoribus audēdum moliar. Sic locutus, magnum, grauem, acutum, pendentem lateri ensem strinxit, Et ut aquila aduolans per obscuras nubes in campum, uel pinguem cygnum uel timidum leporem raptura, delabitur; sic Hector conuersus, corusco ense in Achillem defertur. Hic uero Achilles collectis & animo & uiribus, pulchro & uario clypeo ad pectus admoto, nutanti quadricristi galea, cui aurei cincinni à Vulcano circum aptati uento stringebantur, serox astitit. Qualis autem hesperus stellarum pulcherrimus in obscura nocte, talis Achilles, acuta hasta infesto in Hectoris exitiū animo uibrata emicuit, obseruans quam in partem pulcherrimum eius corpus appeteret. Totum nanque his armis, quibus interemptum Patroclum spoliauerat, tegebatur: tantum quā humeris ceruix committitur, ubi facile cripi uita potest, cum impendet exitium, patebat. Hunc locum uiolentus Achilles, fraxinea hasta per mollē ceruicem transuerberauit. Non tamen totum iugulū concidit, ut iactanti se Achilli respondere posset. Cum concidisset, iactabundus ille, Hector, inquit, cum Patroclum interemisti, te saluum futurum, meq; absentem nihil curaturum gloriatus es. Stulte. Vltor nanq; eius procul apud naues erat longe praestātor. Superauerā ego, qui te prosternerem. Te autē & canes & aues turpiter lacerabūt, illum Achiuī sepeliēt. Cui Hector iam moriēs, Oro te, inquit, per auorum & parentū tuorum manes, ne me apud naues canibus deuorandum relinquant, sed pro me as atq;

aurum

aurum quod tibi parentes nostri largientur, accipias: corpus meum his reddas, ut debito funere & rogo Troiani & Troianorum narus mihi iusti persoluant. Hunc torus aspiciens uelox Achilles, Noli me canis per auos & Achilles. parentes meos deprecari. Utinam animus & uires aliquo modo pateretur, ut te in frustra dissectum, crudum mandarem. Ea in me commisisti, ut nemo te à canibus uindictet. Non si decies uiciesq; mihi munera afferat, & alia polliceantur: non inquam, si per te tantudem auri Dardanides Priamus mihi rependeret. Nullo te pacto uenerabilis, quæ te peperit mater, seretro impositum deslebit. Sed canes auesq; totum laniabunt. Ad hæc Hector iam animam Hector. agens, Norã sane non me quicquam à te impetraturum, tibi enim ferreus animus est. Vide tamen, ne tibi uerus hodie uates sim, quando te fortẽ Paris & Apollo ad Scæas portas interiment. Sic dicentis oculos mors caligauit, anima à corpore, casum suum deslens relicto ætatis flore ad inferos cõmigravit. Quem exanimẽ inclytus Achilles asfutur, Achilles. Nunc tu morere. Ego tum uita cedam, cum Iupiter & dij immortales uoluerint. Dixit, & euulsam è uulnere hastã procul deposuit. Inde cruenta arma spoliati alij accurrerũt Achiuũ, indolem & egregiũ Hectoris speciẽ admirati. Neq; quisquã fuit, quin cum hasta appeteret. Et Vulgi uerba. his alter alterũ uerbis è propinquo alloquebatur: O quãto nũc tactu mollior est, quã cum infesto ignaues appeteret. & inter dicendũ cum uulnerabat. Eo igitur spoliato, stans Achilles socios allocutus, Amici, inquit, Achiuorum Achilles. ductores ac principes: ex quo dij hunc uirum, qui solus plura nobis quã ceteri omnes mala intulit, occidendum præstitcrunt, agite, iam urbẽ aggrediamini, ut Troianorũ intelligamus sententiã, utrũ hoc interẽpto urbe cedat, an

adhuc de defendenda cogitent. Sed quid hæc amicam mentem subit cogitatio? Iacet apud naues exanimis, indefectus, inhumatus Patroclus, cuius ego dum uixero, dum pedes mouero, nunquam obliuiscor. Quod si defuncti apud inferos obliuioni mandantur, ego tamen & illic amici socij recordabor. Quare Achiui pæana, repetitis nauibus, concinamus. Et hunc exanimem nobis gloriã feramus. Interfecimus præclarũ Hectorẽ, quem Troiani ut deum admirabantur. Dixit, & rem indignam in eum molitus, utriusq; pedis neruus à calcaneo in talum perforatis, bouillum lorum annexuit, curruiq; alligauit, caput in terra pendere finit. Sic ascẽso cum pulcherrimis armis curru, agere equos cœpit. Quibus haud inuite procurrentibus flaua per pulchrẽ traheretur casarics, & gratiosum caput inquinabatur. Permiserat namq; id hostibus Iupiter. At cõspecto procul filio infelix mater, coman uellere, preciosam uestẽ abijcere, ciulare ipsa & charissimus pater perquam miserẽ. Ciuitas omnis passim & flere & lamentari, haud aliter, quàm si nobile Ilium infesto igni totũ cõbureretur. At populus uix anhelũ senem tenere potuit, quin portis erumperet. Qui puluere consperso sordidatus, suo

Priamus. quenaq; nomine appellans, precabatur inquiens, Mittite me solum, etsi mei solliciti sitis amici, ut ad Achiuorũ naues cõtendam. Orabo impium illum & fortem uirum. Senectæ meæ reuerentia fortasse & misericordia mouebitur. Est & ei senex pater Peleus qui eum in uestram & meam in primis genuit calamitatẽ & dolorem. Tot mihi in ipso ætatis flore filios interemit, quos omnes non tantum miser desitico, quantum unum Hectorẽ, cuius me intolerabilis mœror ad inferos comutabitur. Vtinã his saltem in manibus interiisset, ut & misera mater & ego, qui cum genuimus, fle

nus, fletu & lamentis expleremur. Sic plorans, ploranti-
 bus unâ ciuibus lamentabatur. At Hecuba largis stillan-
 tibus per ora lachrymis, Fili, inquit, quid ego misera, te Hecuba.
 exanimi, in tot calamitatibus uiuo? Tu mihi noctes & di-
 es desiderium, popul. tribus autem omnibus cõmunis eras
 utilitas, qui te tanquam deum prosequabantur. Tu maxi-
 mum tuorum decus & præsidium dum uiueres. Nunc te
 mors & fatum occuparunt. Sic mater lamentabatur. He-
 ctoris autem coniunx Andromache nondum quicquam
 audierat, neque extra portas esse uirum suum quisquam
 nunciarat. Erat ei tela in manibus, in regie conclau, ua-
 rria, purpurea, uarijs intexta floribus. Aduocatisq; bene-
 comatis ancillis iusserat, ut magnum igni lebetem admo-
 uerent, ut balneum à pugna reuerso Hectori pararetur,
 ignara omnium. Neque enim audierat quàm procul à bal-
 neis Achillis manibus à Minerua interemptus abisset. In-
 terea lanæta ciulatusq; à turri exaudiri. Mox cõtremuit, Andromache.
 & è manibus radij excussi. Tum ad duas ex ancillis con-
 uersa, Sequamini me, inquit, ut quid noui acciderit, intel-
 ligam. Venerabilis socrus uocem audire mihi uisa sum, in
 pectore animus cõtremiscit, & genua hæret. Aliquid ad-
 uersi Priami filijs accidit. Vtinâ longe omen à meis absit
 auribus. Timeo enim maiorẽ in modũ, ne acrem & impa-
 uidum Hectorem clarus Achilles uulneratum per campos
 urgeat, & solitos eius animos retuderit: Nunquam enim
 se in suorum globo continet, longe præcurrens, nemini
 uiribus fretus cedit. Sic fata, regiam tremebunda egredi-
 tur, furenti similis. Eam pedisseque sequuntur. Vt uero ad
 turrim & uirorum cætum peruenit, mox re cognita, ut
 Hector citis equis à muro ad Achiuorũ classẽ trahere-
 tur, oculi eius caligarunt, & retrorsum magno decidit
 gemitu.

gemitu. Deciderunt & capitis ornatus fascia & corona,
 qua Venus eam cum alijs innumeris donis donauerat, qua
 die Hector è paterna Eetionis domo nuptam duxerat. Cir-
 cum mariti sorores & fratrum cõiuges exanimatam fo-
 uebant. Vt uero mens redijt, clara uoce eiulans, Miseram
 me mi Hector, inquit, uno ambo nati sumus fato. Tu Ilij
 apud Priamum, ego apud syluosas Thebas in Eetionis
 domo nati sumus, qui me à paruulis miseram citoq; gra-
 ui morte perituram educauit. Vtinam non nata essem.
 Nunc tu in infernum sub terram descēdis, me tristi in lu-
 etu uiduam linquis. Et infanti filio è nobis genito, neque
 tu usui eris Hector, neq; ipse tibi, ex quo occubuisti. Si
 forte aliqua sæuas Achiuorum manus effugerit, semper
 eum in posterum curæ & labores manēt. Alij eius agros
 usurpabunt. Hic autem dies æqualibus eum omnibus pri-
 uat. Stillant per ora lachrymæ, & amisso genitore puer
 ad patris comites uenit, aliorũ sagum, aliorũ tunicam ap-
 prehensens. Quorum miseratium aliquis pueri cyathum
 ori admouit, & labra quidem, sed non palatum perfudit,
 quem ipse, cum utrunq; parentum haberet, è conuiuio
 abigere, manibus uerberare & contumelijs insectari so-
 litus est, Pereas, inquiens: neq; enim pater tuus nobiscum
 cõuiuatur. Perfusus ergo lachrymis puer Astyanax ad ui-
 duam matrem redijt, solitus iam in patris gremio medulla
 dũtaxat et pingui ouũ adipe uesci. Cũ uero somnus obre-
 peret, in nutricis ulnis & molli ac delicato lecto quiesce-
 bat. Nunc uero mala innumera patietur charo parente
 orbatus meus Astyanax (sic enim à Troianis cognomina-
 batur) At tu mihi Hector solus modo portas & muros
 Troianos tuebaris: nũc uero scaturientes uermes saturati-
 tis prius canibus, te apud Græcorum classẽ à parentibus
 procul

procul absumēt. Vestes, quæ tibi sunt domi pulcherrimæ,
tenui filo & mulierū manibus consuta, omnes cremabo.
Neque enim mortuo tibi sunt usui amplius, sed in Tro-
ianorum cultus redierunt. Dum hæc loqueretur, & ipsa
& comites misere complorabant.

I L I A D O S H O-

M E R I C A E L I-

B E R X X I I I .

DVM in urbe hoc pacto lamentabatur,
interea Græci ad classem & Hellespötum
reuerſi, quiſq; ſuas naues repetit. Myrmi-
dones autem ne diſcederēt iuſſos, alloqui-
tur bello ſtrenuus Achilles: Myrmidones,
quos ego mihi commilitones delegi, equos adhuc à curri-
bus ne diſiungamus: ſed ita ut ſunt iuncti, ad exanimem
Patroclum accedentes, cum comploremus, qui honor uitæ
functis adhibetur. Inde corpora ſolutis equis curabimus.
Dixit. Illi dicto paruerunt, ſimulq; omnes Achille duce
& complorarunt, & ter exanimem circum egerūt equos
eiulantes, inter quos Thetis luctus deſiderium excitauit.
Madedat lachrymis arena, madebant militum arma: ta-
lem in rebus dubijs conſiliatorem deſiderabant. Tum A-
chilles miſere lamentari orſus eſt, amico pectori homicidas
manus admouens, Letare & infernis in domibus mi Pa-
trocle. Omnia tibi ut antea pollicitus ſum, perſoluam. He-
ctorem huc tractum crudeliter canibus deuorandum ex-
ponam. Duodecim nobilium Troianorum filios, tuæ cæ-
dis gratia ante pyram truncabo. His dictis, grauius in in-
clytum Hectorem affectus, cum iuxta Patrocli lectum re-

Achilles.

Achilles.

supinum humi extendit. Inde fulgentibus se quisq; armis
 exuere, equos soluere, ad magnanimi Achillis nauem fre-
 quentes discumbere. Illic enim laute mensam parauerant.
 Multi boues albi, multæ balantes & oues & capræ,
 multi albis dentibus sues, leto pingui, mactati igne tor-
 reri, passim circa cadauer sanguis defluere. At Achiuo-
 rum reges strenuam regem Achillem, ut de amici morte
 nimius dolor leniretur, ad inclytum Agamemnonem ex
 composito duxerunt. Qui tabernaculum ingressi, euesti-
 gio argutis præconibus, ut igni magnum lebetem ad-
 mouerët, imperat, tentaturi an Achilli possent, ut cruen-
 tam tabem ablucet, persuadere. Ille instanter negare, &
 per summum optimumq; deorum Iouem deicere, mini-
 me se balneum ingressurum, neque id licere, antequam
 Patrodo & rogi & sepultura iusta persolueret, & co-
 man secaret. Neque enim, inquit, pari dum uiuam dolore
 afficiar. Verum inuisum mihi cibum curemus. Illucescen-
 te autem aurora rex Agamemnon militibus iubeto syl-
 uam cædant, afferant, struant, ut moris est, ut facili igni
 combustus exanimis, & ab oculis euanescent, in caligino-
 sas tenebras descēdat, miles operi incumbat. Ait. Illi cōti-
 nūo dicto obtemperantes, maturata cœna, curarunt cor-
 pora. Non autem eodem cibo animus egebat. Exēpta fa-
 me, & ad capiendā quietem cæteris in tabernacula reuer-
 sis, Achilles in fluctuātis maris littore, ubi unda scinditur,
 multis cum Myrmidonibus sub dio agebat, grauiter inge-
 mens. Cum autē dulcis somnus animi curas exoluēs ei ob-
 reperet (plurimo enim labore formosa mēbra lassauerat,
 dum Troiana mœnia circum, Hectorē persequeretur) in-
 felicitis Patrocli anima supra eius caput, statura, facie, uo-
 ce, cultu corporis sibi ipsi simulima aslittit: eumq; affata,
 Quiescis,

Achilles.

Quiescis, inquit, mei oblitus mi Achille? Cum uiuerem, tibi curæ eran, mortuum cõtennis. Sepelias me oro, ut cõtino inferni portis admittar. Longe me animæ & mortuorum manes abigunt, neq; ullo me pacto fluuiũ transnittere, & sibi cõmisceri sinunt. Sed incassum per amplã inferni domũ agor. Da quaeso manũ misero, non iterum ab inferis ueniam igni absumptus, neq; amplius uiui sine arbitris sedentes quicquam consulemus. Sed me letiferũ factum, quod me nascentem sortitum est occupauit: quod te quoq; magnanime Achille, sublati Troianorũ muris manet. Illud præterea te admonebo, et te obsequẽte letabor, ne ossa tua à meis procul cõdi patiaris: Sed quẽadmodum unã in tuis domibus educati sumus (nam paruulũ me Mœnetius ex Opunte ad uos, quo die stulte Amphidamantis filium iratus inter ludendum, quãuis inuitus interfeci, duxit. Ibi me domi acceptum magnanimus Peleus, magnaq; cura educatum, inter familiares suos habuit) ita & ossa nostra idem & aureum & amborum capax conditoriu, quod tibi uenerabilis mater largita est, nos operiat. Ad quem Achilles, *Quid tandẽ huc amicissime uenisti, & hæc sigillatim mandas? Ego omnia, ut iubes, exequar. Sed accede, ut paululum inuicem cõplectamur, & nuserum luctum leniamus. Sic clamans, amicis manibus protentis, nihil cõprehendit. Anima autem sub terrã, tanquam fumus, cum murmure euauit. His perterritus Achilles, exurgit, complosis manibus, flebili uoce, Hei, inquit, procul dubio et apud inferos anima & simulachrũ nõnihil est, etsi sensu non percipiatur. Siquidẽ pernox mihi infelicis Patrocli anima flens atq; plorans astitit, & sigillatim mihi mandata dedit, sibi ipsi quã simulima. Dum hæc diceret, omnes pro exanimis desiderio in fletum proruperũt. Interea purpurea illucescẽte aurora, rex Agamẽnon uiros ad*

Achilles.

deferendam materiam undiq; è tabernaculis exciuit, quibus fortis & boni Idomeni familiaris Meriones præficitur. Ferebant autem aptas cædendis syluis secures, & fabre connexas catenas. Multi per accliuia decliuiaq; & transfersa itinera properabant. Cum uero in iugosæ Idæ saltus peruenissent, continuo operi accincti, properare, altas quercus incidere. Ille cū fragore cadere, & in partes consecræ, super mulis alligari. Eodem inde remenso itinere, campo & densis arbutis oblectari. Ita perlata à calonibus ligna, ut Merioni placuit, in littore ordine disponuntur. Tum Achilles magnum & Patrocli & sui capax sepulchrum condidit. Allata itaq; immensa materia, omnes confederunt. Achilles uero quenq; Myrmidonum ferro cingi, curribus equos iungere quamprimum iussit. Qui dicto parentes, armati, ascensis curribus & milites & aurigæ & in primis equites prodire. Sequebatur pedatum multitudo innumera. In medium autem socij elatū Patroclū tonsis & superiectis capillis totum operuerunt. Ponè Achilles maxstus caput tenere, exanimemq; socium ad inferos demittere. Vbi uero ad quem iusserat Achilles locum deuenerunt, eo deposito, Achilles flauā, quam florētem Sperchio fluuio nutrierat, comam incidens, altumq;

Achilles. intuitus mare, indignabundus, Sperchie, inquit, aliter tibi genitor Peleus uouit: hæc, me charam in patriā reuersum, & tibi depositurū, & sacrificium oblaturū: præterea & quinquaginta arietes ad fontes ubi tēplum tibi & altare est, litaturū. Hæc uouit senex, cuius desiderū nō implesti. Cum igitur nō sim ad paternos lares rediturus, forti Patroclo comam largior. Simul hæc dicēs, in exanimis amici manibus coma deposita, omnes in fletum prouocauit. Et iam inter complorationem sol occidisset, nisi Achilles his

Agamemno

Agamemnonem uerbis admonuisset: Agamemnon, tuo maxime dicto Achiui parebunt. Iam satis comploratum est. Tu nunc à pyra populum ad epulas parandas dimitte: nos defuncti familiares in conuiuium principes accipiemus. His auditis, Agamemnon ad suas quemque naues abire iussit. At quibus cura demandata erat, ex aggesta materia centum quoquo uersus pedum pyra constructa, desuper exanimem tristes imposuerunt. Inde multas & letas bidentes, errabundasque; & camuras boues, ante pyram mactatas excoriatasque; circum disposuerunt. Quarum adipe à pedibus ad caput exanimem operuit magnanimus Achilles, circum mactata corpora mellis & olei guttas apposuit. Inde feretro incumbens, quatuor procera ceruice equos pyrae graui gemitu adiecit: & ex nouem quos mensa sua pascebat, canibus duos, & duodecim fortes nobilium Troianorum filios infesto animo caesos accumulauit. Inde subiecta omnia consumente igni, lamentatus est amicis, sociisque; nomine appellans: Mi Patrocle, in infernis etiam sedibus gaude. Omnia tibi, ut pollicitus sum, persolui. Duodecim fortes nobilium Troianorum filios tecum ignis absument. Hectorem autem non igni, sed canibus absument dum exponam. Sic minitabundus locutus est. At canes Ioënis filia ab illo dies & noctes abegit. Venus etiam eius corpus rosaceo & diuino oleo perfudit, ne id quicquam laderet. Apollo autem diuina coelitus nube obduxit, & ipsum, & ubi iacebat locum, ne solari ui exaresceret. At cum pyram ignis non comprehenderet, Achilles procul astans, boream zephyrumque; uotis sacris & aureo calice libans, ut mox ignem excitarent, & pyram comprehenderent, orauit. Iris autem his auditis, ad subitos & furentes uentos propere nuncia discubentes inuenit. Astitit lapideo

pauimen

pauimento. Qua uisa, surrexerunt omnes, & quisque ad
 se, ut conscenderet, uocabat. Abnuuit illa, seq; breui ad o-
 ceani fluctus & Aethiopas fore reuersuram excusauit: ibi
 dijs immortalibus sacrificio facto, discubituram. Verum,
 Achilles, inquit, boream & sonantem zephyrum ad se
 ueniant orat, sacra se facturum pollicetur, modo Patrocli,
 quem nunc Achiui complorant exanimem, rogum ut ar-
 deat, suscitatis, ijs admonitis, abijt. Tum illi constrepere,
 turbari, nubes contrahere, ac præmittere, mox pontum
 ingredi, crissari unda & tolli. Sic ad fecundam Troiam
 uehementi spiritu peruenerunt. His diurnus: ignis suscita-
 tus, concrepat pernox & stringitur. Tota autem nocte
 insomnis Achilles, ex aureo cratere rotundum poculum
 uino implens, & infelicis Patrocli manes iocans, effudit
 in terram. Et quemadmodum miseri parentes circa ado-
 lescentis filij rogum lamentantur, incredibiliq; mærore
 afficiuntur, ita Achilles ardente amico mæstam & inso-
 mnem nocte egit, donec lucifer purpurea super mare au-
 rora præuius apparuit. Tum rogo & flama consumpta,
 uenti mare stringentes rediere. At Achilles procul à busto
 concedens, fessus procubuit, cuius mox artus leuis somnus
 corripuit. Interim cum Græci ad Aganemnonē frequētes
 conuenirēt, tumultu ac strepitu expectatus, assurgensq;
 huiusmodi orationem habuit: Atride & uos alij Achiuo-
 rum principes, rogū nigro mæro primū extinguedum, &
 uim ignis cohibendam curetis. Inde Patrocli ossa diligē-
 ter legantur, cognoscentur facile: nam in media pyra po-
 situs est, & alij in ultima & equi pariter & uiri. Ea in
 aurea phiala duplici adipe cōdantur, dum ipse ad inferos
 descēdan. Sepulchrū interea non magnificū, sed mediocre
 faciendum iussi. Amplius autem & magnificentius, qui
 mihi

mibi superstites in multiremi classe eritis, erigendum curabitur. Sic locuto paruerunt. Nigro igitur mero rogo, quantus erat, extincto, altus subsedit cinis. Inde albis ossibus collectis, pij socij complorantes in auream phialam duplici adipe condiderunt, & in tabernaculo tenui uelo operuerunt, designatoq; iuxta bustum sepulchro iecerunt fundamenta. Inde cum aggesta terra abire uellent, inhibuit Achilles. Constituit enim certamen lebetibus, tripodibus, equis, mulis, bobus, bene præcinctis foeminis, nigro alboq; ferro, uictorum præmijs præpositis. Et primum quidem citis equitibus pulchram ancillam, & pulchrorum operum gnaram, & lebetem ansis insignem duorum & uiginti sextariorum capacem, primo. Secundo, indomitam & ex asino uterum habentem equam. Tertio, neuum nitidumq; quatuor sextariorum lebetem, in quo irerant duo auri talenta. Quinto nouam & utrinque sidentem phialam præmia statuit. Assurgens itaque, Atreïde, inquit, uosq; omnes Achiuorum principes, hæc equitum in currenda præmia. Quòd si aliam ob rem certaretur, dubio procul ipse uictor euaderẽ. Nostis equos meos immortales, quos à Neptuno Pelcus pater, ipse à patre accepit. Nos tamen in præsentia hoc munere uacabimur. Ipsi nanq; optimũ aurigam amiserunt, frequenter eorum crines pingui oleo perfundere, & lympida aqua lauare solitũ. Quãobrẽ profusis nũc humi crinibus, tristi animo ingemiscẽt. Alij igitur, quisquis suis equis fudit, ad currus iunctos admittant. His auditis, conuenerunt Achiui, primus rex Eumelus charissimus Adneti filius, equis præstans. Deinde fortis Diomedes, sub iugum Troianos equos Aeneæ ab Apolline ereptos agens. Tum flauus atq; inclytus Menelaus, iunctis uelocibus equis Agamænonia

Acthe &

Achilles.

Acthe & forti Podargo. Illam Agamēnoni dono dederat Anchisæ filius Echeolus, ne ad alti Ilij expeditionem ire cogeretur, sed interim in delicijs ageret. Magnis nanque diuitijs eum pater ditauerat, habitabatq; amplam Sicyonem. Hanc igitur cursu anhelantem sub iugū misit. Quartus inclyta magnanimi Nelidæ Nestoris regis proles Antilochus cum Pylis equis: quem prudentem prudentior Nestor. pater his admonebat: Antilochè, profecto te quamuis iuuenem, Iupiter & Neptunus & amarūt, & omnē equesstem docuerunt disciplinam. Quamobrem haud multum opus est ut ipse te doceā. Nosti enim scite metā circumagere. Equi tamen tardissimi sunt ad currendum, idcirco parum confido. Contrā horum equi uelocissimi nonnihil perniciores sunt in cursu. At tu consilium meum exquare, ne te præmia fugiant. Arte colonus longe melior est quàm uiribus, arte in turbato mari citam gubernator & uentis iactatam nauem dirigit, arte auriga aurigam superat. Qui equis & curribus fident, huc illuc uagatur. Sic equi errent nec stadium seruent, necesse est. Callidus autē imbecilliores equos agens, semper metam obseruat, nusquam à recta deflectens. Neq; eum fugit regendi disciplina, sed instat semper præcedentiū tergis. Metā tibi aperte ostendā ne te lateat. Extat lignum aridum ulnæ lōgitudine supra terrā, siue quercus, siue tilia (neq; enim imbre fathiscit) duo autē utrinq; lapides albi, & ob tritum iter firmissimi. planus circum hippodromus. id quidē alicuius iam pridem defuncti terminū, uel carceres à maioribus institutos arbitror, quod nūc huic muneri Achilles destinauit, ut metā sit. Hāc tu curribus propius actis pete, incūbe in sinistram flectēs, dextrū autem equū stimulo & uoce proteras, leuius metā propinquet, ut radens metam stringat,

stringat, & tamen ad lapidem non offendat, ne forte & equi ledantur, & frangantur currus: quod & alijs latinæ, & tibi reprehensionem cederet. Si iussa mea obseruaueris fili, euades incolumis. Si in flexu primus eris, non erit qui te prætereat, non si clarum illum Adrestæ equum Arionem, diuinum genus, aut qui in his pascuis pasti sunt Laomedontis, quisquam agitare. Sic fatus Nelei filius Nestor, cum singula filium admonuisset, assedit. Meriones quintus prodijt. Sic ascensis curribus Achilles sortes duxit, primam Antilocho, Eumelo regi secundam, Menelao tertiam, quartam Merioni, fortissimo ultimam Diomedæ. Sic ordine fortitis procul in planitie carceres signauit, ipsaque diuinum & patris affectatorem Phœnicem adhibuit, qui curriculi custos uera referret. Ii igitur omnes expeditis flagellis & uerbis unam equos hortantur. Illi ocyus procul a nauibus gradum cursui addentes, puluerem tanquam nubem aut turbinem excitant, comæ uento stringuntur. Currus nunc in aliam terram cadere, nunc in aëra tolli, ductores in curribus incumbere, omnium animi uincendi desiderio contremiscere, quisque sublato puluere equos nominatim hortari. Sed cum iam iterum ad cœni maris littus metæ equi propinquarunt, tum singulorum uirtus apparuit, perpetuo namque cursu Ephetiadae ueloces equi perstabant. Inde quam proximi Troiani Diomedæ equi sequebantur, ut præcedentem currum subinde ascensuri uiderentur. afflatu autem Eumeli ceruicem & latos humeros humectabant, eumque capitibus urgebant. Et sane uel præuortisset, uel pariter metam tetigisset Diomedes, ni ei Apollo succensus flagellum manu excussisset. Tum præ ira in lachrymas prorupit, cum illos uelocius prouchi, suos sine stimulo relinquere uideret. Neque fugit Mineruam, quod Apollo Diomedem lesisset.

Cito igitur cursu Agamēnonis flagello accepto, Diomedē tradidit, quo equos impelleret. Inde Admeti filio irā eius iugū fregit, & currētibus equis temo, inde ipse secus rotā deuoluitur, cubito, ore, naso, frōte, supercilijs allisis. Oculis oborta lachrymā, uoce lata cohibita. Tum Diomedes, longe post se alijs reliētis, micat, cuius equis Minerua uires addidit, eūq; uictoriā gloria honestauit. Secūsus Menelaus sequebatur. Tum Antilochus paternis equis cōpel-

Antilochus. latis, Currite, inquit, propere. Neq; ego cū forti Diomedē, cui Minerua uires sufficit, & gloriam statuit, certare contendo. At Menelaum assequamini, neque hoc dedecus perpetiamini, ut hac scēmna posteriores sitis. Dicā, & id re experiemini, non amplius regi Nestori chari eritis, sed uos euestigio interimet, si inglorij ultimū prēmium referamus. Festinate igitur quā ocysime, ut angustiās praeoccupetis. Quod ego, quantū in me erit, & enitar & cōtendā. Sic clamantem regē timentes equi, uelocius cursum instaurarūt. Tum cauam uia & hyemali pluuiā profiscissam, & in ima recedētē, praeuidit Antilochus. Hanc tenebat Menelaus orbitas uitās. Qui cum in propinquo Antilochū parum extra uiam agentē intueretur, pertimuit,

Menelaus. eoq; compellato, Antiloche, inquit, temere equos regis, quare equos siste, angusta uia est, cito latiorē assequeris, ne forte collisis inter se curribus ambo laedamur. Ille tamē magno flagello instans audisse dissimulabat. Quantū autem aetatis experiens iuuenis discum post tergū iacit, tantum Antilochi equi praeuerterunt Menelaum, sponte resistentem, ne pro uictoria festinantes, contractis inuicē in angusto curribus, prosternerētur. Tum exprobrās Menelaus, nemo est, inquit, Antiloche te perniciosior. Pereas, ex quo haud uere Achiui te sapientē predicant. Non ta-

men sine precibus premium auferes. Inde equos affatur,
 Ne moremini, inquit, neu segnes estote. Num pedes et ge-
 nua uestra labant? Sane utriq; deficiunt. Illi clamatis uo-
 ce perterriti, cursu instaurato, Antilocho facti sunt pro-
 piores. In hos omne spectaculum conuersum erat, sic ma-
 gno sublato puluere procurrere. Primus autem Cretensiu
 ductor Idomeneus (sedebat enim extra certamen altiori in
 loco) rectoris uoce cognita, & nobilem equum spadicem
 totum prater frontem, in qua album ut luna insigne in-
 tuitus, assurgens huiusmodi orationē habuit: Amici Argi- Idomeneus
 uorū duces & principes, solus ego equos uideo. Alij mihi
 equi precedere uidentur, alius auriga apparet. Cuiusq;
 priores erant equæ, in stadio offenderunt. Profecto quas
 ego primū prope metam uidi, nunc uidere non possum, cū
 uniuersum undiq; campum oculis lustrē. Aut habena ex
 aurigæ manibus excussæ sunt, neq; potuit ad metā equos
 sistere, atq; circumire, aut cecidisse eum, & currū fregisse
 se suspicor. Diuersa nanq; conceptis animo uiribus petie-
 runt. Sed state & uos & intuemini. Neque ego certo di-
 scerno. Videtur tamen Aetolus ille qui Argis dominatur,
 fortis Tydei filius strenuus Diomedes. In hūc acriter in-
 uectus Oileus Ajax, Idomenee, inquit, quid nunc temere Oileus
 loqueris? Velocissimæ equæ per stadiū eminus procurrūt.
 Neq; inter Argiuos iunior es, neque uisu acutiore. At te
 semper iactas, cū minime te deceat proteruū esse. Sunt hic
 & alij q̄ tu meliores. E qui primi, Diomedis sunt: qui se-
 quuntur, Eumeli scitè equos regētis. Huic contrā Cretē-
 siū ductor iratus, Ajax, inquit, maledictis plurimū, cete- Idomeneus
 ris in rebus minimū uales. Ferox nimū es, prodi si placet,
 & proposito uel tripode uel lebetes, arbitro Agamēnone,
 nostri in currendo periculū faciamus, ut utrius equi prae-

uortant, soluendo intelligas. Tum succensus, Aiæx graui-
 ter se ulturum minatus est. Et iam ad rem uenissent, ni A-
 Achilles. chilles assurgens, rem his uerbis composuisset: Non nunc
 uerbis ulciscendi tempus est Aiæx & Idomenee, neq; de-
 cet. alium itidem facientē reprehenderetis. Sed uos in spe-
 ctaculi concessu currentes prospicite, qui mox pro uictoria
 properantes hic aderunt. Tum qui primi, qui secundi
 fuerint, plane cognoscetis. Interea Diomedes flagello e-
 quorum armos uerberans, equis alte se tollentibus, & le-
 ui cursu solum tangentibus, aduentabat. Auriga den-
 so puluere cōspergi, currus auro stannoq; celati protra-
 hi, orbita summo tantum et tenui puluere signari. Cum in
 medium multo ceruicibus pectoribusq; sudore stillatibus,
 peruenisset, constitit Diomedes eaq; pulchro curru flagel-
 lis ad iugum relictis, desiliit. At fortis Sthenelus impigre
 apprehensam mulierem, & magnum ansisq; insignē tri-
 podem, afferenda socijs tradidit, ipse equos dissoluit. De-
 inde Neleius Antilochus, dolo, non celeritate Menelaum
 prauortens, equos reduxit. Quantum autem distat à ro-
 ta regius equus, qui summa cauda rotam uerberās currit,
 cum iam parum campi mediū relinquatur, tanto post ter-
 ga spatio Menelaus à forti Antilocho, cum prius disci iac-
 tū præcederet, relinquebatur. Sed illum cito affecutus es-
 set. Gliscebant enim maiorem in modum crinitæ Agame-
 mnonis equæ uires. Quòd si in primo stadio adhuc fuif-
 sent, fortasse Antilochum præuentū ambiguū reliquissent.
 At magni Idomeni familiaris Meriones haste iactu Me-
 nelaum sequitur, cuius & equi seniores erant, & ipse in
 agendo curru imperitior. Admeti autē filius ultimo equos
 Achilles. reducit, quē intuitus Achilles, miseratusq; stetit, & ad ar-
 giuos cōuersus: En uir, inquit, optimus postremus redit,
 sed

sed agite merito cum secundo munere donemus. Primum enim Tydei filius auferat. Sic fatum laudatibus omnibus, pari consensu secundis donatus esset Eumelus, ni magna-
 Antilochus, nimī Nestoris filius Antilochus grauius esset consecutus: Doleo, inquit, Achille, si quod dixisti, re exequeris. Debes enim mihi primum, quoniam Eumeli currus confractus est, & equi perturbati. Ipse sane strenuus: debuit tamen deos, ne nouissimus esset deprecari. Quod si ipsius moueris misericordia, et eum donare tibi sedet, est tibi in tabernaculo multum auri atque aris, sunt tibi pecora, ancilla, equi. Ex ijs uel maius etiam quam primo primum elargire, ut te Achiui laudibus prosequantur. Hac ego palma nemini cedam. Siquis uult, suas mecum uires experiatur. Risit Achilles, et amico congratulatus respondit: Antilochus, si aliud Eumelo primum dari placet, dabo libes. Id erit, quem ab Asteropæo abstuli, æreus thorax, circumque oras fulgenti metallo insignis, dignum sane eo munus. Dixit, & Automedonti, ut è tabernaculo afferret ad se iussit, allatum leto iam ex munere Eumelo largitus est. Inde cum præco manu sceptrum præferens silentium indixisset, asurgens Menelaus, & in Antilochum grauiter inuectus, Antilochus, inquit, sapiens, quid nunc egisti? Virtutem meam contumelia, equos damno affecisti, tuos longe inferiores prætulisti. Sed agite nunc Græcorum ductores & principes iustum et neutrius gratia inferatis iudicium, nequis forte Antilocho per fraudem uim fecisse Menelaum dicat. Egit equos meis deteriores, ego & uirtute præsto, & uiribus. Quod si sententiam ferre nolueritis, ego feram, & neminem me arguturum puto. Recte enim iudicabimus. Sed age Antilochus, ut æquum est, ante equos & currum sumito, quo modo equos egisti, flagello protere, motorem Neptu-

Achilles

Menelaus

num iurato, haud ultro meo te curru impedimento fuisse.

Antilochus. Cui sapiens Antilochus, Fer, inquit, æquo animo Menelaë. Longe ego sum quam tu iunior, tu uero prior & melior, haud ignoras iuuenum audaciam. Promptior his animus, sed imbecillius cōsilium. Patere igitur, ego tibi equæ præmio cedo. Si aliud à me uel maius optaueris, mox libēs acceptum referes. Velim Iouis alumne, ne unquam malū me arbitraris. His dictis, equam ei adductam tradidit, quo

Menelaus. dono haud aliter letatus est Menelaus, quam fecundus ager cum crescenti segete horrens rore conspergitur. Et eum appellans, Antiloche, inquit, ego iam tecum in gratiam redeo, neq; enim uanus aut stolidus es, nunc uicit te iuuenta. Satius est maiori cedere, quam imponere. Neque mihi facile alius Græcorū contrā persuasisset. Sed multos pro me labores tu & pater tuus & frater subiistis. Hac gratia tibi ipse ignoscam. Tu tamen inuicem à me equam meam accipies, ut omnes me animo neq; superbo neq; seuo esse intelligant. Dixit, & Antilochi comiti equam dedit. Ipse autem Antilochus pulchrū lebetem accepit. Meriones uero duo auri talēta. Phiala autem supersuit, quam

Achilles. Nestori Achilles dono dedit, his uerbis eū allocutus: Hanc senior funeris monumētum accipias. Neq; enim eum amplius in Argiuis agentē uidebis. Gratis hoc te dono munere. Non tu pugnis, non palæstra, non iaculo, non cursu certabis. Quippe qui graui senectā premeris. Ille letus accipiens,

Nestor. Profecto fili, inquit, uere omnia, & ut te decuit, prolocutus es. Nō mihi robusta membra sunt, neq; pedes, neq; manus, quæ ab utroq; humero imbecilles languent. Nam si mihi is uigor & robur esset, qualis erat, cum in Amaryncei funere Epij certatoribus præmia posuerunt, ubi nemo neq; Epiorum, neq; Pyliorū, neq; magnanimo-

rum

rum Actolorum mihi par esse potuit. Vici enim Enopi filium Cytomedeā pugnis, Ancæum Pleuronium lucta, formam Iphicium pedum uelocitate, Phylea et Polydorum idulatione superavi. Equis duntaxat suis Actorionis filij globo obiecto me uictorem admirati præcurrerunt. Hi hoc pacto proposita præmia retulerunt. Erant gemini, alter curram regere, alter flagello agere scite norat. Talis ego tunc eram. Nunc iuniores huiusmodi obeant munera, mihi graui est senectæ obtemperandum. Tunc ego inter heros uersabar. Sed age nunc ex animis socij honores prosequere. Hoc autem munus libens accipio. Lator enim plurimum quod mei benigne memoriam serues. Nec te fugit, quo inter Achiuos honore accipiendus sim. Dijs tibi horum plurimum referant gratiam. His dictis acceptisq; Achilles frequenti se Achiuorum coetu immiscuit, pugilibusq; præmia mulam sex annorum, robustam, indomitam, et domutu difficile, uictori: uicto, rotundum poculum proposuit. Stansq; Atridæ, inquit, uosq; alij fortes Achiui, prodeant Achilles. uiri duo optimi, qui alte elatis pugnis certent. Vtri autem Apollo uictoriam præstiterit, is uobis arbitris mulam hanc ad tabernaculum auferat, uictus uero poculum. Cum hoc dixisset, Panopei filius Epeus uir amplius magnusq; et pugilum gnarus, prodijt in medium, ad motaq; ad mulam manu, clara uoce, Prodeat, inquit, qui poculum uelit. Mulam Epeus. alium neminem in hoc certamine polliceor habiturum. Hoc enim me perquam scite tenere profiteor. Nonne satis est, quod in alijs certaminibus cedo? Neque est, ut uir omnium gnarus reperiatur. Hoc ego et dicam, et re præstabo. Distrahā aduersarij corpus, et ossa confringam. Quibus igitur is curæ erit, adsint, ut eum a meis eripiant manibus. Dixit, et cunctatibus omnibus profilijt in medium insignis

D ← Mecistei

Mecistei Talaonidæ regis filius Euryalus, qui quondam in Oedipi funere Thebas uenerat, ubi Thebanos omnes superauit. Huic inclytus Diomedes fauebat, ut referret uistoriam. Eum igitur balteo cinxit, inde bouillis loris munuit. Ita in medio spectaculo accincti protentis brachijs congregiuntur, & manus conserunt, strident dentibus, & è membris undiq; sudor emanat. Vrgēs autem Epeus intentus pugnae, Euryali maxillam percussit. Quo ictu labantibus genibus, decidit more piscis, quem stridente borea in algofo littore fluctus operit. At magnanimus Epeus eum data manu erexit. Socij è uestigio decurso spatio pedes trahentē, crassumq; sanguinē expuentē, et flexo in humerū capite exanimatū, accepto poculo, in tabernaculum abduxerunt. Inde Achilles tertia præmia difficili palestra cōstituit. Et uictori magnū tripodē igni accōmodatū duodecim bouum precio, uictō ancillā multorū operū gnarā, quatuor estimatam proposuit. Stansq; surgāt, inquit, qui de his sui periculum faciant. Tum magnus Aïax Telamonius, & Vlysses uir summa prudentia præditus, prodicere, manusq; ualidas cōscruere, ut bonus architectus tigna in alta domo, uentorū impetus cauens. Humeri ualidis manibus icti concrepare, sudor defluere, toto corpore per latera & humeros uibices sanguine rubescere, uistoriæ pro fabre factō tripode omni cura incūbere. Neq; alter alterū loco mouere, aut sternere poterat. Sed cū iam

Achilles. Achiuos moræ tæderet, prior Aïax Telamonius, Generose, inquit, et sapiētissime Vlysses, uel tu me, uel ego te tolam. Reliquum Ioui curæ erit. Sic dicens, eum sustulit. At Vlysses haud doli oblitus, ponē percussis eius poplitibus, nutantibus genibus resupinū strauit. Ipse in os pronus incubuit. Tum omnes admirati obstupuerūt. Secūdus patiētissimus

tissimus Vlysses illum, sed parū, à terra susulit. At pondere incaruatus genibus ambo in puluerem ceciderunt. Et tertio iam ira conciti in certamen parabantur, ni Achilles ^{Achilles} his uerbis prohibuisset: Nolite amplius cōtentionibus inuicem conteri, uictoria utriq; par. Et uos paria præmia accipite, & alijs certatoribus cedite. At illi dicto parētes, excusso puluere uestes receperunt. Post hæc Achilles pedum celeritati præmium statuit, primo argēteum cratera fabrefactū, sex sextariorum capacē, qui facile omnes pulchritudine superabat. Eum nanq; Sidones uiri in ea arte præstantes conflauerant, Phœnices sulcato mari Thoanti dono dederant. Deinde pro Priami filio Lycaone, Patroclo præcium dedit Iasonis filius Euneus. Hunc ergo Achilles citissimo commilitonum currendi præmium posuit, secundo magnum & pinguem bouem, tertio aureum semitalētum. Cumq; hortatus esset, ut de præmijs illis certarent; Ajax Oileus, Vlyssesq;, & Nestoris filius Antilochus, qui pedum leuitate equalibus omnibus præstabant, in ordinem ab Achille dispositi, è uestigio spatia corripuerunt. Emicuit ante alios Ajax. Inde Vlysses quàmproximus. Et quēadmodum radius quē textrix scitē tenui subtegmīne explicat, secundū pectus telam percurrit, sic Vlysses penē Aiacē urgebat, ut antequam puluis uestigia occuparet, & præcedentis ceruicē halitu afflaret. Acclamant Achiuui uictoriæ incūbenti, eūq; in cursum adhortantur. Cū uero iam metā attingerēt, glaucā oculos Mineræ ^{Vlyssa} uam Vlysses his secū uerbis precabatur: Exaudi dea, & felix mihi fauatrixq; uenias. Sic fatū exaudiuit Minerva, & leuiorē reddidit. Aiaci autē iamiam metā attingēti casum obiecit. In fimum enim cæsorū Patroclo boū lubrico gradu delato, os & nasum procidens sordidauit. Sic cræ-

tera patientissimus Vlysses tulit, Ajax agrestem bonem.

Oileus. Cuius cornu dextra apprehendēs, simumq; expuens, Hei, inquit, iniuriā mihi Minerva fecit, qua materno affectu Vlysi opitulatur. Dicentem omnes cachinno profecuti

Antilocho. sunt, Antilocho aureum semitalentū cesit, qui ridēs, Nostis, inquit, amici, quòd etiā immortales dij natu maiores uenerantur. Ajax enim quàm ego paulo est grādiior. Hic maior etate natus, iam grauis & morosus senex pedibus cū ceteris præter Achillē cõtendit. Ita laudatus Achilles,

Achilles. Antiloche, inquit, non frustra hæc dixeris, sed semitalentū tibi addam, quod ille letus accepit. His peractis, longam hastam clypeumq; & casidem que Sarpedoni Patroclus abstulerat, protulit. Stansq; Achiuos affatur: Prodeāt uiri duo fortissimi & bene armati, qui telis se inuicē appetāt, uter prior ex alterius corpore sanguinē elicuerit, eū hoc argēteo pulchroq; è Thracia ense donabo, quē ego Asteropeo abstuli. Hæc autē arma inter se partiētur, et apud me cenabunt. Tum magnus Ajax Telamonius, & fortis Diomedes, ex diuersa exercitus parte, in armis alacres, toruis oculis, in mediū profilierunt. Stupere Achiui. Illi cominus facti, ter se inuicem inuaserūt. At Ajax Diomedis clypeum percussit, transmisitq; corpus à uulnere thorax uindicauit. Diomedes uero per oram clypei (semper enim iugulum appetebat) hastam direxit. Tum Græci Aiaci timētes, desisterēt, et a qualia dona acciperēt, iusserunt. Diomedi Achilles magnū uagina & pulchro loro munitū ensē largitus est. Inde constatū discum proiecit in mediū, quē iam fortis Eetion magno in Achillē conatu iecerat. Ille autem & eum interemit, & disco & armis

Achilles. potitus est. Eo itaq; proposito, De hoc, inquit, periculū scite: Si pingues & lati agri uictori essent, quinq; huius usua

usus annos sufficiet, ut neq; pastor neq; arator ferri indi-
 gens urbē eius gratia petere oporteat. Hoc cum dixisset,
 Polypætēs fortis, Leontius, Ajax Telamonius, & clarus
 Epeus sese pugnaturos obtulerūt. Quibus ordine dispo-
 sitis, primus Epeus apprehensum discū ridentibus Achi-
 uis proiecit. Inde clarus bello Leontius. Tertius, Ajax
 Telamonius, magna vi priores excedens, longius dimisit.
 Vltimus Polypætēs, quantū pastor incuruum pedum per
 armenta proijciens, tantum ceteros superauit. Plauserunt
 spectatores. Polypætē autē socij ad regis naues præmiū
 retulerunt. Inde sagittarijs secures decē & totidē securi-
 culas proposuit, et rostratæ nauis malo in arena affixo,
 leuē columbam pede tenui filo alligauit. inde, ut eā sa-
 gittis peterent iussit. Qui eā attingeret, secures: qui filum
 frangeret, securiculas acciperet. His dictis, Teucer rex et
 Meriones magni Idomenei comes prodire. Sortes in
 arca galea depositæ. Quibus ductis, prior Teucro conti-
 git. Qui fortiter mittens telum, non uouit regi Apollini
 neq; agnorū primitias, neq; sacrificiū. Irato igitur Apol-
 line, à colūba telū aberrauit. Iuxta autē pedē uinculū fre-
 git, quod cū sagitta delapsū humi iacuit, colūba in cœ-
 lū tollitur, cōclamatur toto spectaculo. Tū proprie Me-
 riones arrepto arcu (nā sagittā habebat) arcigero Apol-
 lini primitias agnorū ad sacrificiū uouēs, uisam sub nubes
 huc illuc uolantē citā colūbā, media ala fixit, trāsmissitq;.
 Sagitta rursus humi figitur, auis malo fidens, proiecto col-
 lo, & motis pennis, mox exanimata procul decidit. Populi
 admirati. Meriones secures, Teucer securiculas abstulere.
 Tum Achilles nouā hastam & nouum bouisq; capacē le-
 betem iaculatoribus proposuit. Prodiit Agamēnō, & ma-
 gnus Idomenei comes Meriones. At Achilles, Agamēnō, Achilles.
 inquit,

inquit, haud nos fugit, quantum & uiribus & etate omnibus antecellas. Quare si placet, tu lebetē, Meriones hastam accipiat. Sic dicenti obtemperauit rex Agamemnon. Ipsi lebes, hasta Merioni data, quam is Talthybio praconi pulchrum munus largitus est.

ILIADOS HO-

MERICAE LI-

BER XXIII.

HINITO certamine populus in naues
 cenā curaturus diuiditur. Inde in dulcē
 & omnia domitatem quietē soluitur. At
 non Achilles, sed supercharissimo amico
 anxius, huc illuc fortis Patrocli desiderio
 uertitur, quot eo socio labores, quot bella, quot maris pe-
 ricula subiisset reputans, interim lachrymas fundere, nunc
 in latus, nunc resupinus, nunc pronus, nunc rectus, nunc
 per littus uolutari. Neq; eū aurora supra mare ortus la-
 tuit. Iunctis igitur citis ad currum equis, Hectorem ponē
 alligatum, ter circum defuncti Patrocli sepulchrum tra-
 xit, inde ad tabernaculum reuersus in puluere pronū di-
 misit. Cuius corpus Apollo omni tabe aspersum, uiri mi-
 sericordia aurea egide operuit, ne corruptus sanie fathi-
 sceret. Ita ab Achille foedatum dij miserabantur, hortabā-
 turq; interpretem Mercurium, ut eum surriperet. Id cae-
 teris gratum, praeter Iunonem, Neptunumq;, & Mi-
 neruam, quod eo mortuum Hectorem odio, quo sacrum
 Ilium, Priamumq;, & Troianū populum prosequaban-
 tur, Alexandri gratia, qui deabus ad se uenientibus eam
 praetulit, quae miseram ipsi libidinem pollicebatur. At duo-
 decimo

decimo tandem die, dijs immortalibus Apollo huiusmodi Apollo,
 orationē habuit: Impij sane dij estis et noxij. Non ne nobis boum bidentumq; & caprarum exta Hector cremauit? Vos ne exanimem quidem eripi uultis, ut uxor, mater, filius, Priamus pater, populus, cum & uideāt, & iusta persoluant. At pernicioso Achilli obtemperatis, cui neq; ingenium laudabile, neq; lene consiliū, sed sæuītam meditatur more leonis, qui & ui & superbia fretus, prædauidus, gregem inuadit. Ita ille misericordia abiecta, nullo pudore, nulla mouetur uerecundia, quæ plurimū humano generi usus & detrimēti affert. Esto ut aliquis amantiſſimum uel fratrem uterinum uel etiā filiū amittat, plorat quidem & lamentatur, inde consolatur. Patientem enim Parca humano generi animū dederunt. Verum Achilles Hectoris cæde non contentus, eū equis alligatum circum charissimi socij sepulchrū trahit, cui nihil pulchrius, nihil satius, ne forti succenseamus. Insensibilē enim terrā iratus ulciscitur. Huic pulchra Iuno ira succensa, Esto, inquit, Iuno, hoc Apollo, ut eodem honore dignos Achillem atq; Hectorem iudicetis. Hector tamē mortalis parentis lacte nutritus est, Achilles uero immortalis, quam ego coalui, & Peleo uiro semper immortalibus charissimo cōiugio iūxi, quorum nuptijs uos interfuiſtis. Et tu unā infide malorum sodalis cithara insignis epulatus es. Tum nubīū coactor Iupiter, Iuno, inquit, noli tantopere succēfere. Non Iupiter, eodē ambo honore dignabuntur. Hector sane omniū qui Ilij sunt mortalium dijs & mihi charissimus est: quippe qui nunquam quin mihi sacrificaret, destitit, neq; altare debita mihi hostia libisq; ac nidore caruit. Et licet eum is nobis honorem exhibuerit, non tamen quenquā eius corpus furatū ire permittemus, neq; si uellemus, clam Achille possēt.

possit. Nam semper ei & noctes & dies adest mater. Verum enimvero si quis ad me Thetim accersat, ei instanter mandabo, ut filius à Priamo muneribus acceptis, ei Hektoris corpus restituat. Dixit. At Iris cita inter Samum atq; asperam Imbrum, in ima cærulei maris uada nuncia delabitur plumbo similis, quod in agrestis bouis cornu mortiferum seuis piscibus deijcitur. Inuenit autem in cauo anatro Thetim, quam circum alie maris dea unà sedebant. Ipsa autem media optimum filium breui ad secundam Troiã periturũ deplorare. Cui astãs Iris, Surge, inquit, Theti, nam bonorum cognitor Iupiter te ad se accersi iubet. Tum alba pedes dea, Cur me, inquit, maximus deũ uelit? Vereor equidem immortalibus cõmisceri, cum meus tantis in moeroribus uersetur animus. Veniam tamen. Nõ enim temere me accersit. Sic locuta gloriosa dea, uelo se quã nigerrimo operuit, & citis pedibus uento similem præuiam Irim sequitur, circum maris unda proscinditur. Inde ascenso cœlo, ad tonantem Iouem ceteris dijs circũ sedentibus accessit. Cui loco cessit Minerva, ut Ioui assideret. At Iuno aureo ei poculo propinãs, iocata est. Cum ergo bibisset, deũ atq; hominũ pater huiusmodi ad eam orationem habuit: Venisti ad nos Theti, quamuis iugi dolore solliciteris, neq; me fugit. Sed quid te accersi iusserim, accipe: Nouem iam dies inter immortales contentio super Hektoris exanimi & Achille urbiũ expugnatore fuit. Hortabantur enim, ut Mercurium eum furatum demitterem. Verum ego absentis tui gratia, hanc Achilli gloriam reseruandam statui. Quamobrem quã primũ te ad exercitum cõferas: tuumq; certiores facias filium, ut ei succẽsuerimus, quod tam infesto animo apud naues Hektoris ligatum teneat: eumq; si me reueretur, exoluat, iube. At

ego

ego ad magnanimū Priamū Irim demittam, ut ad Græcorum classē cum preciosis muneribus ab Achille dilectū filium redempturus ueniat. Haud cōtempto Iouis mandato, dea concita à cœli uertice ad filij tabernaculum delabitur. Quem nusere amici morte moerentem inuenit. Circū socij prandium parabant, mactauerantq; grandem & la nigerū agnum. Assedit uenerabilis mater, & eius dextra Thetis. apprehensa, nomine ipsum appellās, Fili mi Achilles, ait, quousq; fletu & lamentis cōsumeris, neq; cibi neq; somni memor? Indulgendum nonnunquam etiā amicæ ample xibus. Neq; enim uicturus es. Nam mors & insuperabile fatum aduentat. Sed quæ dicam accipe: Iouis ego ad te nū cia uenio. Ait deos tibi & se in primis succensere, quòd tam infesto animo apud naues Hectorē ligatum teneas. Sed agē accepto precio eum soluas. Cui Achilles, Veniat, Achilles. inquit, qui precium allaturus est, & eum auferat, ex quo id mihi Olympius imperat Iupiter. Hoc factō, mater & filius multa inuicem confabulabantur. Interea Iupiter Iri Iupiter accita, I, inquit, & descenso cœlo, Ilium te confras, & magnanimum Priamum certiozem faciās, se exanimem filium redempturum, si cum preciosis muneribus ad Achille apud Græcorum classē icrit, neminem secum ducat præter præconem aliquem seniozem, qui mulos & firmum currum regat, refectatq; Ilium ab Achille exanimem. Neq; sibi timeat, Mercurium ei ducem ad Achillis usque tabernaculum dabimus. Quò cum uenerit, neque ipse eum interimet, neque ei quenquam manum inferre patietur. Non enim temerarius est, non stultus, non scelestus, sed iusta roganti obtemperabit. His cum mandatis uelox Iris ad Priamum inter fletus & lamenta deuenit. Filij in aula circum patrem se-
dere,

dere, lachrymis uestes rigare. Senex medius, tecto capite,
 & ceruice puluere suis ipsius manibus sordidata. Filia et
 nurus passim per domū flere, uolūctes animo, quot quan-
 tiq; Græcorū manibus cecidissent. Accessit igitur ad Pria-
 mum Iouis nūcia. Ei ob metū tremēti, paucis, Cōfide, in-

Iris.

quit, Priame, haud formīdes: neq; enim mali aliquid, sed
 bonum tibi à Ioue nuncium significatū uenio. Is enim si-
 ne te tui curā suscipit, tui miseretur, iubetq; inlytum fi-
 lium Hectorē, allatis preciosis ad Achille muneribus, re-
 dimas. Solus te ad eum confer, nullo tecum comite præter
 senioremem aliquē præconem, qui mulos & firmum currū
 regat, referatq; Ilium ab Achille exanimem. Neq; tibi ti-
 meas, Mercurium ducē ad Achillis usq; tabernaculum tibi
 dabit. Quò cum ueneris, neq; ipse te interimet, neq; quē-
 quam tibi manum inferre patietur. Non enim temerarius,
 non stultus, non scelestus est, sed iusta rogāti obtempera-
 bit. Sic fata, repēte euauit. At Priamus accitis filijs, mu-
 lorum currum expediant sternātq; desuper iubet. Ipse in
 odoratum, cedrinum, altum, pluribus picturis distinctum

Priamus.

cubiculum descendit. Hecubaq; uxore accita, Infelix, ait,
 modo coelitus mihi nuncius à Ioue demissus, charissimum
 filium redemptum eam, & preciosa Achilli munera dese-
 ram iubet. At tu mihi sententiam tuam dicas uelim an me

Hecuba.

Græcorum exercitui credam. His eiulans mulier, Hei, in-
 quit, ubi nunc sapientia tua, qua te superiori tempore ia-
 ctabas, & ceteris dominabaris? Et quam ratione so-
 lus in eius conspectum ire cogitas, qui tot nobis & tales
 filios interemit? Profecto ferreus tibi animus est. Quòd si
 in eius uenies potestatem, si te intuebitur impius ille &
 sæuus, nulla tui misericordia mouebitur. Sedeamus hic si-
 ne eo in luctu. Hanc ei quondam nascenti insuperabile
 fatum

quondam nascenti insuperabile fatum legem statuit, ut al
 bipedibus canibus prædæ à parentibus procul foret, à for
 ti uiro interemptus. Cuius utinã mihi iecur mordicus ab=
 sumendum daretur, ut ex parte filij cædem ulciscerer, ex
 quo intrepide pro patria pugnantem, neque timoris, ne=
 que fugæ memorem interfecit. Huic senior Priamus, No=
 li, inquit, iter meum impedire, neque mali ominis ales sis, Priamus.
 neque enim persuadebis. Nam si quis mihi mortalium uel
 uates, uel sacerdos dissuaderet, eos ut mædaces contemne=
 rem. Ipse ego nunc deum & audiui & uidi. Ibo. Neque
 enim uerba me frustrabuntur. Quòd si me ad Græcorum
 classem fatum manet, opto ut filium meum amplexû A=
 chilles interimat, cum lachrymarum desiderio satisfacere
 ro. Dixit, & arcis reseratis, duodecim pulchros peplos,
 duodecim simplices uestes, totidem tapetas, totidem pal=
 lia, totidem tunicas, decem auri talenta, duos fulgentes tri=
 podas, lebetesq; quatuor, pulchrû & preciosum à Thra=
 cibus sibi legatis dono allatum poculum depröpsit. Ne=
 que enim id retinuit, qui dilectum filium redimere desi=
 derabat. Troianos autem à regia contumelijs prosequës, Priamus.
 Abite, inquit, perditæ ac flagitiosæ, non ne uobis domi sa=
 tis luctus est? Quid mei curam suscipitis? Profecto cordi
 uobis est, quòd ijs me doloribus de optimi filij cæde Iupi=
 ter cumulauerit. Inde quam iacturam fecerimus cognosce=
 tis. Verum antequam dirutam atque euersam hanc urbem
 uideam, infros subire statuam. Simul hæc dicens, sceptro
 eos agere. Illi irato seni cedere. Accitis ergo filijs Pria=
 mus, Heleno, Paride, Agathone, Pammone, Antipho=
 ne, & uoce insigni Polite, præter hos Deiphobo, Hippo Priamus.
 too, Agauo: his inquam nouem Maturate, inquit, perdi=
 ti & infames filij. Utinam omnes pro uno Hectore occi=
 E diffetis.

dissetis. Heu me miserum, ex quo optimos filios genui, quorum nullum mihi relictum uideo, neque pulchrum Nestora, neque equorum studiosum Troilum, neque Hectorem, qui pro deo inter uiuos, neque mortali patre, sed deo genitus uidebatur. Hos Mars perdidit. Ignauis autem, mendaces, saltatores, choreæ gnari, agnorum hædorumq; publici raptores, superant. Adhuc currum parare, & ijs inuneribus parare cessatis, ut iter aggrediar? Illi patris minas ueriti, continuo currum expediunt. Sternunt iugum buxino umbilico insigne, & clauis compactum à passillo corripunt, nouem ulnarum funem alligant, cuius alterum caput temoni, alterum anulo implicant, terq; circumductum nexu firmant. Inde ex pulchro cubiculo dona quibus Hector redimeretur allata, curru imponunt. Cui robustissimos mulos à Mysijs Priamo dono datos, equos autem sub patris iugum, quos ille ad pulchrum præsepe alebat, iungunt. Paratis in hunc modum omnibus, Priamus & præco de itinere consulebant.

Hecuba. At Hecuba anxia, lenè merum aureo in poculo afferens, ut poti abirent, Hoc Priame, inquit, Ioui patri libato, & reditum ab hostibus precator, postquam eundi tibi sententia me inuita sedet. Precator inquam Ideum Iouem, qui tota urbe conspicitur, ut amantissimam alitum, cuius maxima uis est, repente dextram ad te nunciam nuntiat, ut ea uisa ad citis Græcorum naues fidenter accedas. Quam nisi propiciam miserit, minime tibi eundum cen-

Priamus. Cui speciosus Priamus, Hoc, inquit, coniunx haud tibi desideranti negabo. Aequum est, ut Ioui ad ueniam impetrandam supplicemus. Et ancillæ Tamiæ puram manibus aquam dare iussit. Quæ mox pelui arrepta, scite demandatum sibi munus obijt. Lotus, accepto à coniuge poculo,

poculo, sublatis in cœlum oculis, in medio his uerbis uinū
 libauit: Iupiter Idæe deorum maxime, da ut amico meo Priamus.
 misericordiam animo Achilles accipiat. Mitte amantissimam
 tibi alitum, cuius maxima uis est, repente dexteram, ut
 ea uisa, ad citas Græcorum naues fidēter accedam. Sic fan-
 tem audiuit consiliator Iupiter, continuoq; perfectissi-
 ma uolucrum, fulua, uenatica, quam Perenon uocant,
 supra urbem dextra apparuit, quanta autem alta cubicu-
 li ianua, quam uir locuples clauis obfirmauit, tanta eius
 utrinque alæ patebant. Qua uisa letati sunt. Tum festi-
 nus senex fabrefacto curru per aulam & reboantem testu-
 dinem agitur. Primi muli quadrigā trahebant. Hanc au-
 rigādī gnarus Idæus agere: ponē senex flagello equis im-
 peritare: amici omnes sequi complorantes, ac si in manife-
 stum proficisceretur exitium. Cum uero ab urbe in cam-
 pum descendissent, mox & filij & generi domum redie-
 re. Ipsi autem per campum in sturantes, minime Iouem la-
 tuerunt, qui senem muscratus, dilectum filium Mercu-
 rium his uerbis alloquitur: Tuum est Mercuri potissimum, Iupiter.
 ut Priamum ad Græcorum classē comiteris. Audi-
 sti. Cum placuerit, iter arripe, deducas eum, ut nemo Græ-
 corum uideat aut norit, priusquam ad Achillem peruene-
 rit. Paruit dicto interpret Mercurius. Mox pulchra, im-
 mortalia, aurea talaria pedibus nescit, quæ cum supra
 mare, supra immensam terram, uento similem deserunt.
 Capit & uirgam, quæ hominum oculos, cum libet, &
 somno demulcet, & somnolentes excitat. Sic ad Troia-
 num agrum & Hellepontum regio iuueniam summa
 cum gratia pubescenti simulis delabitur. Iam Priamus ad
 magnum Ili sepulchrum tenebris iam terrā operientibus,
 iumenta ad fluuium, ut biberent, sisti iusserat. Tum præ-

- co Mercurio cominus uiso, prior ad Priamum conuersus,
Idæus. Consule, inquit, sapientis Dardani proles. En periclitamur. Virum uideo. Breui nos perituros suspicor. Sed age, aut fugiamus, aut ad eius genua procidentes, ut nostri miseretur, oremus. Tum senex perturbatus est, & præ formidine steterunt comæ, & languentibus membris obstupuit. At Mercurius opportune accedens, manu seni data,
Mercurius. Quò pater hæc, inquit, iumenta per almam noctem agis, quando mortales omnes quieti indulgent? Non ne formidas uiolentos trucesq; qui præpè adsunt, Achiuos? Quorum si quis te per obscuram noctem tot sarcinas trahentem offenderit, quid animi tibi futurum putas? Non tu iuuenis es, neque comes tuus neq; ad propulsandam iniuriã idoneus, si quis te prior appeteret. Ego autem non modo nihil tibi mali inferam, sed illatum propulsabo: quippe
Priamus. qui in te patrem effingo. Cui senex, Vera dicis fili. Sed adhuc deorum mihi aliquis prospicit, qui te talè mihi obuium misit, qui mihi dux esses. Es enim & robusto corpore, & specie pulcherrima, & animo sapienti. Beatis sane parentibus natus es. Ad quem iterum Mercurius: Rectè dicis senior, sed id mihi aperias uelim, quò nam ornatus istos pulcherrimos feras, an ad longinquas nationes, ut tibi salui sint: an omnes metu Ilio deserto aufugitis, cum fortissimũ filium amiseritis, neq; Græcorum bellum remittitur. Ad hæc Priamus: Quis tu es optime iuuenis, quibus uè
Priamus. parètib; progenitus, qui filij mortè sic nosti. His Mercurius, Tætus me pater, inquit, qui me de clarissimo Hectore percõtaris: eũ ego in consertissima pugna uidi, cum ad naues actos Achiuos ferro prosterneret, eũq; admiratus sum. Neq; enim Achilles Agamemnoni iratus in prælium descendebat. Huic me comitem Myrmidonum genere eadè
uexit

uexit nauis. Pater mihi Polyctor admodum locuples, &
 ut tu, iam in seniū uergens. Sex ei sunt filij, ego septimus,
 cui sorte hæc obtigit expeditio. Modo huc ueni à nauibus: mane Achiui circum urbem ad pugnam aderunt, Aegre ferunt principes nostri tā diu frustra his in castris desedisse. Tum senior inquit: Si Achillis comes es, uera mihi Priamus,
 narres, oro: an huc apud naues filius meus iaceat, an membratim concisum canibus absumentum Achilles dederit. Mercurius,
 Cui Mercurius, Scnex, inquit, neque canes, neque alites eum adhuc attigerunt. Iuxta naues iacet in tabernaculis.
 Et iam duodecima dies agitur. Neq; fathiscit corpus, neque qua nuper interemptos laniant alites, eum appetūt. illum autem illucescente die circum amici exanimis sepulchrum immisericorditer trahit. Neq; tamen tabo absumitur. Mirabilis uisu, pulcher adhuc, & tanquam nuper cæsus. Cruore aspersus est, & omnia rubescūt uulnera. Multi exanimem telis appetierunt: ita dii immortales mortui filij tui curam gerunt, quoniam eos amico profecutus est animo. His uerbis gauisus senex, respondit: Fili, profecto Priamus,
 bonum est dijs immortalibus sacrificia offerre. Nunquam enim meus Hector, dum uixit, deorum oblitus est. Ideo ipsius ne in morte quidem sunt immemores. Sed age hoc à me poculum accipe. Hinc me eripe, & dijs fauētibus dux mihi esto, dum ad Achillis tabernaculum perueniam. His Mercurius: Tentas me senior, ait: & ego si iuuenis sim, Mercurius,
 non tamen mihi persuadebis, ut munus aliquod inscio Achille accipiam. eum & timeo, & ex animo uereor, ne fur ti arguar, & aliquid mihi mali impendeat. Tibi autem ducem me ad clarum usq; Argos uel nauis uel pedestri itinere exhiberem, quod reprehensurum arbitror neminem. Dixit, & opportune currum & iumenta magna ui impulit.

pulit. Et captis habenis, magnas eis vires afflavit. Sed cū ad turres nauū & fossam peruenissent, custodibus adhuc de cœna curantibus, somnum indidit Mercurius. Inde a motis ueclibus, Priamum cum muneribus & curru ad altum Achilles tabernaculum duxit. Id Myrmidones ex a biete regi constructū, cœno texerant: Circum autem magnam aulam ligneis furcis incumbentem & solam abiegnā portam fecerant, quæ à tribus claudebatur, totidemq; magna clauis aperiebatur. Achilles uero solus id nuneris obibat. Introducto igitur Priamo, & descenso equo, Mercurius, Ego, inquit, Priame, Mercurius deus immortalis à patre tibi dux missus sum. Nunc discedam, ne Achilles uideat. Haud enim fas est immortalem deum tam facile sese mortalibus uidentem exhibere. At tu introgressus, Achilles apprehensis genibus, per patrem, & bene comatam matrem et filium precare, ut ad misericordiam moueatur. Ita clara uoce locutus, altum cœlum repetit. Tum Priamus in terram desiliens, Ideo ad iumentorum custodiam relicto, rectā tabernaculum ingreditur, ubi Ioui anucus Achilles cum socijs sedebat. Heros uero Automedon, & bellicosus Alcimus mensæ ministrabant. Iam enim nondum mensa amota cœnarant. Nemo ingredientem uidit. Qui Achilles apprehensis genibus, & homicidis filiorum manibus exosculatis, procubuit. Quemadmodum autem cum quispiam male in patria rebus actis interfecto homine ad alium populum fugit, omnes cum admirantur, ita Achilles & socij mutuo se contuentes, Priamum: qui Achillem his uerbis affatur: Recordare grandæui patris tui fortissime Achille, quem in exitioso senectæ limite, ut ego sum, fortasse uicini populantur, & qui iniurias propulset habet neminem. Sed profecto cum te uiuere intelli-

Mercurius.

Priamus.

git,

git, letatur: speratq; charissimum filium, Troia redeun-
tem, se in dies reuisurum. Verum ego infelicissimus, filios
optimos habui, quorum mihi nullus superest. Fuerunt e-
nim quinquaginta, & ex eadem matre decem & nouem,
ex alijs alij, cum uos huc appulistis, quorum plerique bre-
ui in praelio ceciderunt. Qui autem mihi patriæ defensor
erat, hūc tu nuper strenue pro patria pugnantem intere-
misti, cuius redimendi gratia multus ad te cum muneribus
uenio. Reuereare deos Achille, et mei misericordia moue-
re, tui genitoris recordatus, quo ego longe miserior ca-
perpeffus sum, quæ nondum mortaliū alter. Os ego ad
filij interfectoris manum osculaturus admoui. Hac ora-
tione lachrymas illi desiderio patris excusit: amboq;
hic miserabiliter Hectorem filium ad Achillis pedes pro-
stratus, ille patrem & Patroclum, plorabant; ut etiam
lachrymas alijs excuterent. Sedato fletu, Achilles cue-
stigio surgens, eum manu apprehensa placide crexit, ca-
numq; & caput & barbam miseratus, eum breuibus affe-
tur: Ah infelix, tam multa mala perpeffus, quoniam pacto
huc ad Achiuorum nauēs uenire, & eius conspectum qui
tot & tantos filios tibi interemit, ferre potuisti? Fer-
reus profecto es. Sed age hoc in folio sedecas, dolores
tristi animo premamus: neque enim ulli usui sunt ni-
mij fletus. Sic neuerunt dij miseris mortalibus, ut in mee-
rore uiuendum sit. Ipsi omni carent tristitia. Duo enim
dolia in Iouis limine sidunt plena munerum, quæ nobis
danda cōstituit, malorum alterum, alterum bonorum. Ex
quibus Iupiter nunc mala, nunc bona exhibet. Cui mala,
eum ad iniuriam exponit, ut in miseria uitam agat. Vi-
uit enim neque dijs neque hominibus honoratus. Ita Pe-
leo patri dij bona multa largiti sunt ab ipsis natalibus.

Achilles.

Omnes enim fortuna diuitijsq; superabat, dominabatur
 Myrmidonibus, & mortali immortalē dederūt uxorem,
 non tamen à malo immunem reddiderunt, quippe cui nul-
 lam domi sobolem præter me breui moriturum, neq; sene-
 etam uisurum præstiterunt. Nam à patria longe absūm,
 te & tuos persequens. Te quoq; beatum quondam audie-
 bamus, quantum Lesbos iam beati uiri solum, & supra
 Phrygiam magnus Hellepontus diuidit. His te opibus ac
 liberis munitum prædicabāt. Verum postquam hac te dij
 calamitate affecerunt, semper circum urbem & pugnae et
 caedes desēuierunt. Comprime iuges lachrymas. Neq; ulli
 usui filio dolores erūt, neq; in uitam restituet, cuius aliud
 malum accumulabitur. Cui uenerabilis senex: Ne iube Io-
 uis alumne, ut sedeam, quoad Hector in tabernaculo inse-
 pultus iacet. Sed solue eum quaeso, ut uideam, & accipe
 quae affero munera, quibus oro in patriam reuersus frua-
 re, cum me uiuere & aetherea aura uesci sinis. Hunc tor-
 ue aspiciens Achilles, Ne me, inquit, horteris senex, uolo
 eum soluere. Venit ad me mater marini senis filia cum Io-
 uis mandatis. Et iam mente concipio, neque me latet, ali-
 quem tibi deorum huc ducem fuisse. Neque mortalis quis-
 quam, ne iuuenis quidem, in hostilem exercitum uenire au-
 sus esset. Non custodes latuisset, non portas facile reseras-
 set. Quare noli animo ulterius dolorem fouere. Non ego
 te senem, quamuis supplicem, hinc dimitterem, nisi quo-
 niam nolo irrita Iouis mādata facere. Pertinuit Priamus,
 & dicto paruit. Ille autem leonis more profiliens, Auto-
 medonte & Alcinoos, quos omnibus post Patroclum præ-
 ferebat, comitibus, tabernaculo egreditur. Iumenta à iugo
 dissoluunt, & introducto pracone pro Hectore preciosa
 munera è curru in tabernaculum deserunt, duobus pallijs
 tantum

Priamus.

Achilles.

tantum & tunica illic relictis, quibus exanimis operiretur, iussitq; ancillis, ut procul ablatum lauarent, & oleo ungerent, ne eo uiso Priamus nimio dolore conficeretur. Quibus peractis pallio & tunica opertum ipse Achilles lecto, socij super currum lectum composuerunt. Tum Achilles gemebundus, Amice, inquit, Patrocle, ne mihi succenseas oro, si apud inferos generosum Hectorem charo me patri reddidisse audies: præmia nanq; mihi haud contemnenda attulit, quæ tecum partiar, ut decet. Hæc cum dixisset, in tabernaculum reuersus, pulchro, unde surrexerat, solio è regione Priamo assedit, eiq; Filius, inquit, tibi soli senior ut iussisti lecto compositus est. Sub aurora eum & uidebis, & in patriam referes. Nunc corpora curanda sunt. Nã & pulchricoma Niobe post duodecim in atrio liberos interemptos, cibi recordata est. Erant ei nanq; filiarum sex, & totidem adolescentes filij. Hos argenteo arcu Apollo, illas Diana confecerunt, Niobæ irati, quòd se pulchra Latonæ equiparauerat. Illa enim duos duntaxat filios, hæc se multos peperisse iactarat. Hi autem duo illos omnes interemerunt, quos nouem dies insepultos (neque enim erat qui sepeliret, cum populū omnem Iupiter uertisset in lapides) decima autem die dij superi humari mandarunt. Illa igitur post lachrymas cibum cepit. Nunc autem desertis in montibus apud Sipylum lapidea uisitur, ubi nympharum, quæ circum Acheloum choreis se oblectant, thoros esse ferunt. Ibiq; licet in lapidem obdurata, deorum flagella perpetitur. Quare age gloriose senex, cibum & nos capiamus. Inde filiū multis cum lachrymis & luctu Iliam referes. His dictis, albam ouem mactauit. socij pelle direpta scite in frustra secuerunt, inde in fixas uerubus igni torruerunt. Automedon panem è ca-

lathis in mensa disposuit, carnē Achilles discidit. Sic manus ad proposita porrigebant. Cum igitur potus & cibi desiderio satis fecissent, Priamus Achillem, quātus quamq; dijs similis esset, Achilles contra Priami speciem & faciendiam admirabatur. Cum sic alter alterum quadam intue-

Priamus. retur uoluptate, prior ad Achillem Priamus, iube, inquit, Iouis alumne, ut iam quietem capiamus. Nondum enim ex quo tuis manibus filius cecidit, conniuerunt oculi, sed semper & ingemo & discrucior, & domi in puluere uolutor. Nunc primum ex eo & cibum cepi, & nigrum uinum bibi. Tum Achilles socijs atq; ancillis iussit, ut in cubiculo lectos uarijs & purpureis stragulis atque tapetibus sternerent. Illa prope ex atrio cum lumine duos le-

Achilles. ctos strauere. Inde cauillatus Achilles, Extrā, inquit, amice dormias, ne quis Græcorum consiliator, qui mihi semper, ut opus est, assident, te per obscuram noctem uisum, regi mox Agamemnoni refrat, cogarq; ut hæc munera restituum. Sed age hoc plane mihi dicas uelim, quōt dies Hectori funera acturus sis, ut tot ego nostros à pralio contineam. Cui senex, Si placet, inquit, ut filio iusta per-

Priamus. soluam (nosti enim nos intra mœnia conclusos, & cæduam syluam procul abesse, & Troiani plurimū timent) nouem dies eum complorabimus, decimo humabimus, & epulo populum accipiemus, undecimo desuper sepulchrū construemus. Postridie uero, si placuerit, pugna committetur. Ad hæc iterum Achilles, Esto ut iubes Priamē. Pro-

Achilles. ducam in hoc tempus praliū. Et sic data dextra, ne quid timeret, confirmauit. Dormitum itaq; ierunt. Priamus & præco multa animo uolutes in uestibulo: Achilles autem in conclauī firmissimo cum pulcherrima Bryseide. Iam & alij dij & homines mollem quietem carpebāt, at

non Mercurius. Volutat enim animo, quonā pacto Priamam sacris inscijs custodibus è castris emitteret. Astitit igitur supra eius caput, his uerbis locutus: Non amplius Mercurius, tibi cura est Priame, quomodo hic inter hostes quiescas, postquam dimissus es ab Achille? Nunc pro redimendò filio multa largitus es. Pro te autem uiuo ter tantum, qui superstites sunt filij, darent, siquidē & Atrei filius Agamemnon & alij scient Græci. His uerbis perterritus senex, exurgere præconem iubet. Ipse deus iumenta curru iungit, eaq; pedetentim per exercitum agit, ne sentiantur. Cum uero ad uorticosi Xanthi, quem immortalis genuit Iupiter, uadum peruenissent, Mercurius in cælum euanuit. Et iam purpurea aurora per uniuersam terram diffundebatur. In urbē igitur cum fletu exanimem retulerunt. Neq; quisquam Priamū reditum prior, quàm Veneri sinulus Cassandra persensit. Ipsa patrem in curru, & clamosum præconem & Hectorem super mulis in lecto exanimem uidit. Mox in fletum prorupit, clamauitq;: Si Cassandra, quando Troiani redeunte à pugna Hectore letabamini, nunc queso qualis refratur, aspiciat. His uerbis uniuersa commota est ciuitas. Nemo doloris expers fuit. Occurrerunt in porta redeuntibus, & charissima uxor, & uenerabilis mater. Et in currum prouentes, exanimem complorante populo amplexabantur. Sic ante portam ad solis usq; occasum in lachrymis perstitissent, nisi è curru senex ut cederent, dum iumenta transirēt, imperasset, inde domi fletu explerētur. Facta eundi copia, regiam ingressi, lecto toreumatibus distincto exanimem posuere. Tum cantores flebile carmen orsi sunt, complorātibus mulieribus. Inter quas Andromache bellicosi Hæctoris caput amplexa, Mi Andromache, uir, inquit, sic me in ætatis flore, & quem miseri genuimus puerum

puerum, reliquisti? quem ego impubem haud dubito euasurū. Prius enim hæc ciuitas excidetur. Nam tu & eum, & castas nurus, & Troianam iuuetutem custodiebas, laborabas, & seruabas. Hæ nunc breui, & ego unà misere in Græcorum nauces abstrahemur. Tu autem fili, uel me sequeris, ubi te indigna sæuo sub domino perpeticris, uel Græcorum aliquis tuo fortasse patri iratus, quòd aut fratrem filium'ue aut patrem interemerit, arreptum te è turri graui morte præcipitem dabit. Siquidem multi Achiuorum Hectoris manibus terram mordicus oppetierunt. Haud enim mitis erat in confertissimo prælio pater tuus. Propterea eū Troianus populus tota urbe innumeris prosequitur lachrymis. Tu autem mi Hector incredibile parentibus tuis luctū, & mihi in primis relinquis. Non mihi, extremum spiritum agens, è lecto dextram dedisti. Nihil mandasti, nihil monuisti, qui perpetuā tui memoriā mihi in lachrymis agenti reliqueris. Inde complorātibus cunctis, Hecuba, Hector, inquit, filiorū dilectissime, dijs profecto amicus eras, qui tui curam etiam in morte habuerūt. Alij ab Achille capti filij, trans mare, aut Sami, aut Imbri, aut in Lemno infidi portus uanierūt. Tu nunc impio ferro interemptus, cum te circū Patrocli quem interemisti sepulchrum Achilles distraxisset, neq; eum suscitasset, ad nos recens & incorruptus relatus, iaces in atrio, illi similis, quem arciger Apollo pijs sagittis cōcitatatus interfecit. Tertia Helena fletu suo omnibus in fletum prorumpentibus, Hector, ait, mihi affinium omnium amantissime, siquidem formosus Alexander spōsus mihi est, qui me huc aduexit, utinā prius ipsa periissem. Iam uigesimus annus agitur, ex quo huc applicui, quibus non modo malum, at ne molestum quidem abs te uerbum audiui. Sed siue sorores

res tuæ siue fratres, uel socrus, uel socer, in me grauius loquerentur, modestia tua & lenitate contumelias cohibebas. Idcirco ego nunc te desleo, & me miseram relictam doleo. Neque enim alius mihi benignus aut amicus superest. Omnes à me abhorrēt. Hoc pacto & ipsa & alijs lamentatibus, senex Priamus, Afferatis nunc, inquit, Troiani li- Priamus.
 gna, neque formidetis Græcorū insidias, siquidem Achilles cum me à classe dimitteret, ante duodecimum diem nihil offensuros Græcos mihi pollicitus est. His auditis, populus iunctis ad plaustrum bobus & mulis, ad portam in unum conueniunt, & nouem diebus immensam coegerunt materiam. Decima illucescente die, elatū Hectora cum eiulatu in summa pyra composuerunt, ignemque subiecerunt. Postridie ad bustum Hectoris congregati omnes, ignibus primum nigro uino extinctis, alba ossa fratres sociique pijs humectantibus ora lachrymis lecta in aurea urna conderunt, eamque purpureis mollibusque uelis opertam quamprimum defoderunt, & crebris magnisque munierunt lapidibus. Interea exploratores passim, ne quid Græci tentaret, speculabatur. Hoc perfecto in urbem reuersi, unà omnes in Priami Ioue geniti regia lautis expulis accipiuntur. Ita bellicoso Hectori sepulchrum constructum est.

FINIS.

INDEX IN HO

MERILIA

D A.

A Camas quorū præ-	Achillis clypeus qualis fue-
fectus, & à quo	rit 357.
occisus 49.50.313	Achillis cassis & thor. 360
Achilles iratus, dona Aga-	Achilles duodecim iuvenes
mēnonis aspernatur 173	Troianos deligit, quos
Achilles exercitū in quinq;	maçtet ad sepulchrū Pa-
ordines distribuit 307	trocli defuncti 383
Achilles Aeneam aliquādo	Achillis equi dolent ac illa-
in fugam uertit 378	chrymantur 338
Achilles Agamemnonem in-	Achilles Xanthum equum
uasurus gladio à Pallade	alloquitur 370
ab incepto retrahitur 10	Achilles erepto sibi Hecto-
Achillis arma capta ab He-	re, complures alios occi-
ctore 333	dit 381
Achilli arma noua à Vulca-	Achilles Græcorum omniū
no facta 357	fertiſſimus 48
Achilli dona noua afferun-	Achilles Apollinem qui uo-
tur à matre 360	cet iratus 397
Achilles cithara canit 166	Achilles Hectore fugat cir-
Achillis cum Agamemnone	cum urbem Troianā, tā-
cōtrouersia s. & deinc.	demq; occidit 401
Achillis cum Agamemnone	Achilles Hectore curru per
reconciliatio 361	fratis pedibus alligatū,
Achillis coma ab ipso inci-	ad naues trahit 406
sa 412	Achilles Hectore circū Pa-
Achillis cū Aenea congres-	trocli ab Hectore occisi,
sus 374	trahit sepulch. 409. 428

Achilles

Achilles indignabundus se ptrum humi deicit 12	dendis Troianis remora= tur 388
Achilles in Xantho seu Sca mandro fluuio plurimos Troianos occidit 385.	Actee cuiusmodi deola 347
& deinceps 322	Adrastus ubi olim regnarit, 43
Achilles Myrmidones in bellum hortatur 386	Adrastus & Amphius (aliàs Amphion) quorū duces inter Troianos 49
Achilles nec muneribus, nec precibus legatorū recōci liari potest 173. & deinc.	Adulteriorum Iouis catalo= gus 275
Achilles Patroclum ad Ne= storem mittit 222	Aegeon quibus alijs nomi= nibus appelletur 17
Achillis oratio ad Iouē <u>pro</u> Patroclo 309	Aemulatione uirtus cogno= scitur 250
Achillem Pallas nectare & ambrosia cōfirmat 368	Aeneas quorum inter Tro= ianos dux 49
Achilles pro fossa se osten= dens, Troianis timorem incutit 351	Aeneas ab Apolline morti subducitur 95
Achillem Vulcanus liberat ab inuadēte Xantho, seu Scamandro fluuio 389	Aeneas à matre Venere li= beratur, ne Diomedis ma nu intereat 92
Achilles ad Græcos <u>princi</u> pes 414	Aeneas Aphareū occid. 258
Achilles in honorē Patro= cli ludos instituit 415	Aeneam cū Achille cōgres= sum, liberat diuersæ fā= tionis Neptunus 378
Achilles Priamum <u>prostra</u> tum erexit 439	Aeneas cum Idomenco cō= gressus 256
Achillem Xanthus fluuius, sive Scamander ab occi= -	Aeneas fugatus aliquādo ab Achille 375
	Aeneas genus, ac genealo= giam suā explicat 376
	<u>Aeneas</u>

Aeneas suafu Apollinis in Achillem tendit	373	nientibus, somnū oculis capere non poterat	186
Aeneam Troiano excidio supereffe, fato decretum erat	377	Agamemnon cū Nestore & reliquis Græcorum prin- cipibus noctu consultat	
Aeneas quorum filius	49	192. & deinceps	
Aetolorum naues quot	44	Agamemnon cōplures occi- dit	207. & deinc.
Aetolorum principes Me- leagrum adeunt	181	Agamēnonis <u>descriptio</u>	57
Aetbon equus Hectoris	147	Agamemnonis <u>fugam sua-</u> <u>det</u>	160. & deinc.
Aethe equa	416	Agamemnon Græcorum o- mnium <u>eminētissimus</u>	743
Agamemnon somnium suū exponit	26	Agamemnon Hiphidamāta occidit	212
Agamemnonis sceptrū un- de	28	Agamemnon saucius è pu- gna discedit	213
Agamemnonis priuata co- piæ, & naues	43	Agamemnon suos partim laudās, partim increpās, in prælium hortatur	73.
Agamemnon suos hortari nō desistit	98	& deinceps	
Agamēnonis apparatus ad bellum	205	Agapenor quorū princeps, & cuius filius	44
Agamemnonis cum Achille contentio s. & deinc.		Agæe quidnam dea sit	347
Agamemnonis cum Achil- le reconciliatio	361	Agenoris cum Achille con- gressus	396
Agamemnon summos Græ- corū principes in conui- uium uocat	38	Aiacis Oilei <u>descriptio, co-</u> <u>piæ, & naues</u>	41
Agamemnon ampliss. donis uult placare Achillē	164	Aiacis Telamonij <u>copiæ</u> & naues	42
Agamemnon cateris dor-			

I N D E X.

Aiax Telamonius Simoisio occidit	81	Amathia quæ dea	347
Aiacis Telamonij et Hec- toris singulare certamē qui diremptum sit	134	Altitudo cœli iuxta Homē- rum quanta	23. 24.
Aiax uolentes iniicere naui bus ignē, occidit	301. 302	Amorum lenocinia in bal- theo Veneris	272
Aiax Telamonius & He- ctor in singulare descen- dunt certamen	134	Amphimachus quorū dux	51
Aiax & Hector mutuis se honorāt (dirēpta pugna singulari) munerib.	136	Amphinome quid deola sit	347
Aiax Hectorē uulnerat	277	Amphithoë deolarum mari- narum una	347
Aiax Telamonius cū Vlyse se in palastram descendit	424	Amphius quorum dux	49
Aiax multis caesis tandē ali- quādo Hectoris interuen- tu in fugā uertitur	220	Anchisæ genealogia	376
Aiax post Achillem Græco- rum fortissimus	48	Andromaches querula ora- tio ad maritū suū Hectorē excuntem in prælium	122
Aiacis uirtus in tuendo Pa- trocli corpore	331	Animā semel efflatam, nun- quam remigrare	175
Alcimedon quis, & cuius fi- lius	309	Antenor Helenam reddend- am censet	138
Alexander prouocat fortis- simum quemq;	52	Antilochus equestri certami- ne Menelaū uicit: nō uir- tute tamē, sed astu	418
Alexander decernitur pu- gnare cum Menelao	59	Antiphus quorum dux, & cuius filius	51. 81
Alexander liberatur à Ve-		Aper deuasans agrum Cæ- lydonium.	180
		Apollo Agenorem liberat, ne occidatur	396

Apollo à Diana reprehensus, nihil respondet	393	Arcefilai copiae, & naues	41
Apollinis aliquot epitheta	5. 19	Archilochus quorū dux	49
Apollo Aeneam liberat	95	Argiuorum duces & naues	42. 43
Apollini committitur Hector	287	Arion equus	417
Apollo boues Laomedontis paut	393	Ars quid possit	416
Apollo citharam pulsat in deorum conuiuio	24	Ascalaphus cuius filius, & à quo occisus	163. 257
Apollo cū Neptuno in singulare prodire certamen recusat	393	Ascalaphi copiae, & naues	41
Apollo Graecis cur pestem immiserit	5	Ascanius quorum dux	30. 501
Apollo Graecis placatur	20	Asius Hecubae frater, quorū dux	30
Apollo Hectorem saucium, instauratis uiribus, ad redeundum in praelium hortatur	287. & deinceps	Asij temeritas, et mors	233. 254
Apollo Troianos ad redintegrandum praelium hortatur	82	Assaracus cuius filius, cuius uerue pater	376
Apsudes cuiusmodi dea	347	Astyanax Hectoris filius	408
Aquila augurium	235	Astyoche quorū mater, cuius filia, & à quo stuprata	41
Arcadium princeps quis, nauesq; quot	43. 44	Ate Iouis nuncia	363
Arcefilaus quorū princeps	41	Atheniensiū dux et naues	42
		Augias Epiorum rex	224
		Auguria Hector contemnit	236
		Augurium optimū, pugnare pro patria	237
		Automedon	

I N D E X.

Automedon quis, & quid egerit	307. 339. 369	Castor equorū domitor.	38
B		13	
Balius equus Achillis	307	Cebriones seu Cebrion eius frater	324
Balteus Veneris, in quo res	272	Cebrionem Patroclus occidit	324
Batiea quid	49	Centimanus gigas	17
Bellerophontis fabula	114.	Certamen eorum qui cursu pedum contendere uel lent	425
115	117	Certamen telis certantium	426
Bocotiorum principum talogus	41	Certamē sagittariorū	427
Bonarū mentium est retrahere sententias	286	Certamen disco certantium	427
Briareus	18	Certamē iaculatorum	427
Bryseis ab Achille aufertur	15	Certamen pugilum	423
Bryseis redditur Achilli	367	Cestus Veneris cuius efficitur	272
C		Chimerae descriptio	115
Calchas monstrū Græcis uisum interpretatur	36	Chryse ad Apollinem precatur	5
Calchas uates causam aperit pestis	7	Chryseis redditur patri	14.
Callianassa deola marina	347	16	
Callianira	ibidem	Chromis quorum dux	50
Calliope aliæq; sorores ab Homero inuocantur	3	Ciconum princeps quis	50
Calydonius aper	180	Cille præsēs Apollo	5.19
Capys cuius filius, cuius uer pater	376	Cithara Achillis, cuius antea fuerit	166
		Cleopatra cuius uxor, quorum	
		F	2

I N D E X.

rum'ue filia	181	Deorū domus distincta	24
Clitius (aliās Clitus) cuius filius	376	Deorum dona nemini obijcienda	33
Clonij copia & naues	41	Deos in concilium uocat iustitia	370
Clymene qualis dea	347	Deorum inter se pugna & conflictus	391
Contentionis siue peruiciae descriptio	79	Dexamene dea quae	347
Coon cuius filius, à quo occisus	212	Dij alij alijs fauent	371
Cretenſium princeps quis, nauesq; quot	44	Dij pro uolūtate augēt uirtutes minuuntq;	376
Curetum & Aetolorū certamen	180	Dij quāuis natura digniores nobis placantur	178
Cursorum certamen	423	Dij facile ab hominibus dignoscuntur	245
Cymodice cuiusmodi dea	347	Dij alijs alia conferunt	263
Cymothoë qd dea sit	ibi.	Dij non omnia uni dant	76
D		Dardani genus, & equae quot	376
Deorum aduersus Iouē coniuratio	17	Dij exangues & immortales	92
Deorum corpora citius ſanantur	109	Dij complures ab hominibus uulnerati	93.94
Deorū alij cōtra alios ſtant in praelio	371.372	Dij super Hectoris ſepultura inter se contendunt	423.429
Deorum concio, ſeu concilium	66.370	Diana aprum immittit in agrum Calydonium	150
Deorum diuerſa ſtudia erga Troianos & Græcos	371	Diana Apollinē increpans, ab Iunone uerberatur	393.394

Difficile

I N D E X .

Difficile est uni pugnare cū multis	379	Diomedes Martem uulnerat	108
Diomedis copiae & nauis	42	Diomedem Pandarus uulnerat	86
Diomedes à Pandaro uulneratur	86	Diomedes Pandarum occidit, Aeneā quoq; occisurus, nisi eū occulisset Venus	91.92
Diomedes cum Sthenelo auriga	78.90	Diomedes quanquam iniuitus, tamen Nestoris persuasione in fugam uertitur	146
Diomedes obstupescit, suos alloquitur	100	Diomedes Venerem ipsam uulnerat	92
Diomedis & Glauci permutatio	117	Diomedes uictor in equestri certamine	418
Diomedes Mineruam inuocat	195	Disci certamen	426
Diomedes Hectori attonito insultat	214	Dinamene dea qualis	347
Diomedes Agamēnoni fugā suadenti refragatur	161	Dolia duo in limine Iouis	439
Diomedes à Paride uulneratus, pugna excedit	216	Dolon explorator accessurus ad Græcorum castra, ab Vlysse et Diomede intercipitur	197
Diomedes Aeneam et Pandarum expectat	90	Dolō Rhesum prodit, mox interficiendus à Diomede	199
Diomedis & Glauci congressus	113	Doris quid	347
Diomedes et Vlysses exploratum eunt	194	Doto quæ dea sit	347
Diomedes etiam saucios in prælium ire uult, necessitate cogente	270	Dryas (alibi Dryus) qualis quantusq; uir	13
Diomedes Palladis auxilio multos occidit	87		

I N D E X.

E	uolans, quid indicarit
Elaphenor quorū dux,	134
et qualis, et eius copie	Euboicorū dux nauesq; 41
ac naues	42 Euphemus quorum dux 50
Epeus uictor inter pugiles	Euphorbus Patroclum uul-
424	nerat 326
Epistrophus quorū dux 50	Euphorbum Menelaus oc-
Epistrophii copie et naues	cidit 329
41	Eurenome quid debeat Vul-
Enomus (aliās Ennomus)	canus 335
quorum dux 50	Eurybates præco cuius 15.
Equus Achillis ipsi domino	30
loquitur 369	Eurypylus cuius filius, quo-
Equorum Achillis nomina	rum'ue dux 47
307	Eurypyli copie et naues
Equi Achillis immortales, la-	47
chrymas emittunt 338	Exadius quis quantusq; 13
Equæ Eumeli uelocissime	F
47.48	Factum quod est, nouit
Equorum Hectoris nomina	et stultus 375
147	Fœdus inter Græcos et Tro-
Equæ Dardani, ex Borea	ianos feritur 59.60
uento grauide 375	Fœderis ferendi ritus 59
Equestre certamen in hono-	Fœderis rûpendi autor Pal-
rem Patrocli 415.416	las ab Ioue missa 69
Erichtheus quis, quorum'ue	Fœdus à Pādaro rumpitur
rex 42	69
Erichthonius cuius filius, et	G
cuius pater 375	Galatea 347
Erodion iuxta Vlyssē at-	Ganymedes quis 376
que Diomedem præter-	Glaucus et Diomedes con-
	gressuri

I N D E X.

gressuri, sese agnoscunt, ac sine conflictu discen- dunt 116 & deinc.	cij, tamē in praelium hora- tatu Diomedis redeunt 270
Glaucus et Diomedes arma permutant 117	Græci, ægide ab Apolline mota, in fugam uertūtur
Glaucus quorum dux 51	290
Glaucus uulneratur 317	Græcorū naues oppugnan- tur 292
Glauce cuiusmodi deola 347	Grea Helena fidissima com- mes 63
Gratia cōtubernalis Vulca- ni 355	Gruū cū Pygmæis bellū 31
Græci peste cur laborent 5	Guncus quorū princeps, e- iusq; copiæ, ac naues 42
Græci uolentes redire in pa- triā, Vlyssus oratione re- primuntur 30. & deinc.	H
Græcis in Aulide uisum por- tentum 35 & deinc.	Halie cuiusmodi dea 347
Græcorum ad Troiam au- xilia 41 & deinc.	Halisonū principes qui 50
Græcorum duces enumerā- tur 41 & deinc.	Hebe deorum pincerna 66
Græci sortiuntur, quis ipso- rum cum Hectore in sin- gulare certamen descen- dat 132	Hebe currum adaptat 104
Græci castra sua, muro, fos- sa & uallo muniunt 140	Hector spōdet sacrificia Mi- neruæ per matrem 118
Græci fugiunt 144. 342	Hectoris & Aiæcis singula re certamen 134. 135
Græcorum castra capiun- tur 243	Hectorensem argenteo ca- pulo dat Aiæci 136
Græcorū principes etsi sau- ciji, tamē in praelium hora- tatu Diomedis redeunt 270	Hector Græcis insultat 146
	Hector equos suos alloquitur 147
	Hector quorum dux 49
	Hector quos interemit 213
	Hector Alexandrum conui- ciji incescit 264

I N D E X.

Hector fuga salutem quaesiuit	313	Hector ab Apolline prius uiribus restitutus, in praelium reuertitur	288
Hector Patroclum saucium occidit	327	Hector à Glauco obiurgatur	318
Hector deterretur congregari cum Achille	339	Hector à Minerua decipitur	402
Hector cū Achille congressus morti subtrahitur	380	Hector à suis lugetur	408
Hector ab Achille fugatur	401	Hector asidue unum Aiace petebat	292
Hector ab Achille occiditur	404	Hector Polydamantis sententiam refutat	352
Hector ab Achille currui alligatus, ad naues pertrahitur	406	Hector cum Paride in praelium egreditur	126
Hector ab Achille circum Patrocli sepulchrum trahitur	409	Hector Paridem obiurgat	264
Hectoris corpus Priamo ab Achille redditur, sed solito precio	440. 441	Hector cum, qui fortissimus sit inter Græcos, ad singulare certamen prouocat	129
Hector ab uxore & matre deploratur	45. 44	Hectoris equi quæ haberint nomina	147
Hector armis Achillis induitur	333	Hector Polydamantis sententiæ refragatur	236
Hectoris rogas & sepultura	445	Hector Polydamanti parctur	263
Hector Patroclū mortuū alloquitur	327	Hector auguria contemnit	236
Hector uulneratus ab Aiace è pugna aufertur	278	Hector castra Græcorū caepit	243
		Hectorem mortuum Græci habent	

I N D E X.

hastis petunt	405	Hercules ab inferis redit be-	
Hector nauibus Græcorum		neficio Palladis	153.
inijcit ignem	301	Herculis ærumnæ unde coe-	
Hectori neq; à patre neq; à		perint	362.
matre persuaderi potest,		Herculi murus cur à Tro-	
quò minus cum Achille		ianis extractus	374
congregiatur	398	Hippothis quorum dux	
Hectoris redimendi causa	50		
Priamus ad Achillem	10=	Hippodamia	255
uis iussu accedit	384	Horæ deæ, portarũ cœli cu-	
Hecuba ostentans filio ma-		stodes	105.154
multâ, rogat ut ab Achil-		Hyrtaçides Asiæ quorum	
le discedat	399	princeps	50
Hecuba Priamo, ne Achilli		I	
se credat, suadet	361	Iaculatorum certamen	
Hecuba cum cæteris fœmi-			427
nis primarijs Palladē pla-		Idomeni copię & naues	
catura, templum accedit			45
120		Ilus cuius filius aut pater	
Helena spectatrix eius cer-			376
taminis, cuius ipsa præ-		Ira perturbatrix omnium	
miũ futura erat, enarrat			348
Priamo Græcorum ducũ		Iram diuinam, etsi tarde sup-	
nomina	57. & deinc.	plicium sumat, aliquãdo	
Helena fratres suos ad Tro-		tamen sumere	71
iam desiderat	58	Iupiter facta Græcorum &	
Helena ad Paridē in cubi-		Troianorum qui exami-	
culum introire coacta à		net	144
Venere	64. & deinc.	Iupiter Iunonem ligat, su-	
Helenam reddi suadet, sed		spenditq; in altum	281
frustra Antenor	138	Iupiter non omnium cogi-	

I N D E X.

tationes ratas facit	353	catus	114
Iouis sententia sepe uariatur	341	M	
Iunonis cum Ioue altercatio	66.67.156	Machaon quorum princeps, & eius copiae ac naues	47
Iuno Dianā uerberat	394	Mera cuiusmodi deola	347
Iunonis currus	104	Martis & Mineruae congressus	391
Iuno Iouem fallit	362	Medicus multis alijs pollet, & praestat	219
Iuno quas urbes maxime dilexerit	68	Meleager aprum occidit	180
Iuno uulnerata	94	L	
Iuuentus instabilis	55	Lampus cuius equus	147
		Lampus Priami frater, cuius filius	376
		Laomedon cuius filius, & quorum frater	376
		Laomedontis perfidia	393
		Leiti copiae & naues	41
		Limmoria quid dea sit	347
		Lite Iouis filiae, quas Laur. Vall. Preces interpretatur	178
		Locrensiū dux & naues	41
		Ludi celebrati in honorem Patrocli	415
		Lycaon Priami filius	383
		Lycurgus à dijs cur excusatur	435
		Melite cuiusmodi deola	347
		Menelai copiae & naues	43
		Menelaus Helenam suā repositum uenit	58
		Meneptolemus quorū princeps, eiusq; copiae & naues, quot aut quantae	47
		Meneſthei (seu Mneſthei) copiae, naues	42
		Mesthles quorum dux	51
		Mercatura exercetur rerū permutatione	141
		Mercurius deorum nuncius	394
		Mercurij uirga & talaria	

Meriones

I N D E X.

Meriones cuius auriga, & Nestoris copia & naues quàm bellicosus	45	43	
Minerue auxilio Achilles			Nestoris ad Iouem precat=
Hectorem occidit	404		tio 292
Molimentum prælij in manibus, consilij in uerbis	321		Nestor suos ad prælium instruit, & quid faciendum eis sit, edocet 75
Mortem effugere nemo potest	125		Nestoras decem sibi optat Agamemnon 37
Mori pro patria, pulchrum est	297		Niobes liberi ab Apolline & Diana occisi 442
Mortuis non inuidendum	139		Nireus cum quot nauibus uenerit ad Troiã, & eius quanta pulchritudo 45
Munera Achilli ab Agamemnone data	366		Non omnia uni à dijs donantur 45
Murus Græcorũ à dijs destruitur	230		Nox Somnũ liberat ab ira Iouis 273
Muri Troiani à quibus exstructi	393		O
Myceneis quis præfuerit	42		Oeneus quorum rex, cuiusq; pater 44
Myrines sepulchrum	49		Oribyia deola quæ 347
Mysiorum principes qui	50		Othryoneus occiditur 253
N			P
Nastes quorum dux	51		Pallas Martẽ uincit 392
Neptunus Troianorũ muros edificat	393		Pallas Venerem humi ster= nit 392
Nereidum nomina	347		Palæstritarũ certamen 424
Nemertes quid	ibidem		Pandarus cuius filius, quorũ ue imperator 49.86
Nesæa	ibidem		Pandarus fœdus uiolat 69
			Panope

I N D E X.

Panope cuiusmodi deola 347	Perenos quid 435
Paphlagonēs qui 50	Peruicacia dea, & quò mis- sa 90.204
Paridis naues à quo ædifi- cata 85	Percosius longe omniũ do- ctissimus diuinandi 49
Paridis temeritas & timor, & singulare cū <u>Mene-</u> <u>lao</u> certamē 52. & deinc.	Pherusa deolarũ maris una 347
Pasithea Charitũ una, So- mno desponsatur 274	Phorcus quorum dux 50
Patroclus Troianos inua- dit, plurimosq; cædit 311	Pirithous quantæ autorita- tis uir 13
Patroclus Sarpedonem oc- cidit 317	Pirous cum quibus Troiam uenerit 50
Patroclus ab Hectore stra- tus occisusq; 327	Phrygiorum principes qui 50
Patrocli corpus ab Hectore rapitur 350	Philoctetes quorũ dux 46
Patroclus à Græcis, præser- tim ab Achille, defletur 351	Phocensium duces qui 42
Patrocli umbra Achilli se ostendit 411. 412	Podarges equa cuius mater 307
Patroclo cremato & sepul- to ludos facit Achil. 415	Pollux strenuus cæstibus 58
Pedasus equus Achillis 307	Præcones hominũ atq; deo- rum angeli 15
Felia hasta Achillis, cuius- modi fuerit 306	Preces seu Litæ deæ Iouis filie 178
Peiora in cõtentionibus sem- per uincere 23	Princeps solidã dormire no- ctem non debet 25
Penelei copię, naues 41	Priami genus 376
	Priamus Hectorem filiũ de- flet 406
	Priamus iussu Iouis, redi- mendi Hectoris causa ad Achillis accedit tento- rium

rium	432	me à dijs exaudiatur	11
P incipis cura	<u>25</u>	R	
Proto deola maris	347	Regum est, ut affectus co-	
Prothous quorum dux, &		hibeant	364
eius copię ac naues	47	Reges offensę raro obliui-	
Podargus equus Hectoris		scuntur	6
147		Regum potestas ab Ioue	
Podalyrius medicus, & eius		est	31
copię ac naues	47	Rhesus Thracum rex pro-	
Folites Priami filius	48	ditur, ab Diomede occi-	
Polydamantis sententię, ut		ditur, eiusq; equi abdu-	
urbem repetant Troiani,		cuntur	99.200
refragatur Hector	351	Rhodiorum princeps	45
Polymela à Mercurio cõ-		S	
pressa	308	Sagittariorum certamen	
Polyphemus quantus fuerit		427	
uir	13	Salaminiorum dux	42
Portę coeli	105	Sarpedon quorũ dux	51
Portentum Gręcis uisum in		Saturni filij tres, qui omnia	
Aulide	36	inter se diuiserunt	286
Prothenoris copię & na-		Saucius prælio inutilis	268
ues	41	Scamander fluuius, qui &	
Pyleus quibus præfuerit		Xanthus	387
50		Schedij copię & naues	41
Pylemeneus quorũ dux	50	Sceptrum Agamemnonis	
Pyræchmes quorũ dux	50	28	
Pugilum certamen	423	Scyphus Achillis	309
Q		Socus Caropi fratri sub-	
Qualia dixeris, talia au-		dio ueniens, ab Vlysse tru-	
dies	376	cidatur	217.218
Quis uel cuius oratio maxi-		Somnia ab Ioue	25
		Somnus	

I N D E X.

Somnus Pasitheim amat		Priami frater	376
274		Troianorum auxilia	49
Somnium principis nõ ne-		Troianorum occisorum ca-	
gligendum	27	talogus	311.312
Spio deolarum maris una		Troianorum ducum nomi-	
347		na	49. & deinc.
Stentoris uox	106	Troiani Græcorum castra	
T		capiunt	243
Talaria Mercurij	435	Troianæ Palladem placæ-	
Talpius quorum dux, cuius		turæ, templum adeunt	
ue filius	44	119	
Talhybius Græcorum præ-		Troiani in urbem se reci-	
co	15	piunt præ metu	397
Tamia ancilla Priami	434	Tros cuius filius, cuiusue	
Tenedo præsidet Apollo		pater	376
19		Turbo, qui & Strombus	
Thalia quarum dearum una		278	
347		V	
Thamyris fabula	43	Venus Paridem liberat	
Thersitæ importunitas ac		63	
oratio	32	Venus Hectoris corpus ro-	
Theseus quàm excellēs uir		saceo & diuino oleo per-	
13		fudit	413
Thetoris filius Calchas	6	Venus à Diomede uulnera-	
Thetidis fletus ob mortem		tur	92
Patrocli	347	Venus saucia, à Dione con-	
Thoantis copiae, naues	44	solatur	93
Thoë Nereidum una	347	Venus decepta Iunoni bal-	
Tlepolemi copiae, naues		teum suum tradit	272
45		Venus à Pallade humi stra-	
Titonus Laomedotis filius,		ta	292
			Virtus

I N D E X.

Virtus hominum coagmentata (seu coaugmentata) plus pollet	250	Achilli arma cudit	357
Vinum quam habeat uirtutem	118	Vulcanū Thetis ab interitū liberat	355
Virga Mercurij	436	Vulcanus nouē annis apud Thetidē & Eurenomen moratur	355
Vlysses Chryseidem ad patrem reducit	18	Urbes Iunoni charæ	68
Vlysis in pugna uirtus	217	X	
Vlysses describitur	57	Xanthus Hectoris equus	147
Vlysses dux Cephaleuorū	44	Xanthus equus Achillis	307
Vlysses ad Achillem reconciliatum	365	Xanthus equus domino suo loquitur	369
Vlysi quale fuerit orationis genus	58	Xanthus fluuius Ioue genitus	382
Vlysses Troiam uenit repetitum Helenam	58	Xanthus fluuius Achillis conatibus obstat	388
Vlysses Agamemnoni fugā suadenti refragatur	269	Xanthus Simoënta & ipsū fluuium inuocat, ut adsit sibi in opprimēdo Achille	389
Vlysses cum Aiace in palæstram descendit	424	Xanthi uis à Vulcano qui cohibita sit	390
Vlysses Græcorum gloria	203	Xanthus, seu Scamæder Iunoni supplicat	391
Vlysis copię ac naues	44	Z	
Vulcanus è cœlo deiicitur	24	Zacynthij quem ad Troiam secuti	44
Vulcanus ridetur à dijs alijs ob claudos pedes	24	F I N I S.	
Vulcanus rogatu Thetidis			

BIBLIOTECA NAZ.
ROMA
VICTORIO EMANUELE

BIBLIOTECA NAZ.
ROMA
VITTORIO EMANUELE

11

N. Tab. IV. n.º 42.